فهرست موضوعی

عنوان **صفحه**

فصل اول : قوانین و مقررات مربوط به شوراها ۹

فصل دوم : قوانین و مقررات مربوط به شهرداری ۷۲

فصل سوم : قوانین و مقررات مربوط به نوسازی و عمران شهری ۱۲۱

فصل چهارم : قوانین و مقررات مربوط به تملک ۱۵۲

فصل پنجم : قوانین و مقررات مربوط به زمین شهری ـ اراضی و مسکن ۱۸۱

فصل ششم : قوانین و مقررات مربوط به فضای سبز ـ محیط زیست و مدیریت پسماندها ... ۲۴۳

فصل هفتم : قوانین و مقررات مربوط به شهرسازی ۲۷۳

فصل هشتم : قوانین و مقررات مربوط به میادین و غرفه ها ۳۲۹

فصل نهم : قوانین و مقررات مربوط به حمل ونقل ۳۳۵

فصل دهم : قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه . . . (تجمیع عوارض) ۳۶۱

فصل یازدهم : شورای برنامه ریزی استان ۳۷۰

فصل دوازدهم : قوانین و مقررات متفرقه ۴۰۶

فصل سیزدهم : آراء دیوان عدالت اداری ۴۱۹

فهرست کلی

عنوان **صفحه**

فصل اول : قوانین و مقررات مربوط به شوراها

قـــــانون تشکیلات، وظایف وانتخابات شـــوراهای اسلامی کشـــور و انتخاب شهرداران (مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ همراه با آخرین اصلاحات و الحاقات) ۱۰
قانون استفساریه ماده (۲۸) قانون تشکیلات وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشـــور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن ٤۳
آیین نامه داخلی شورای اسلامی شهر «مصوب ۱۳۸٤»..... ٤٤
قانون استفساریه ماده (۷۱) قانون تشکیلات وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشـــور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ـ (مصوب ۱۳۸۲/۳/٦)..... ٤۸
آئین نامه اجرایی نحوه وضع ووصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر،بخش وشهرک موضوع قانون تشکیلات ، وظایف و انتخابا ت شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ـ (مصوب ۱۳۷۸/۷/۷) ٤۹
آئین نـــــامه اجرایی تشکیلات ، انتخابات داخلی و امور مالی شـــوراهای اسلامی شهـــرها (مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ هیأت وزیران با اصلاحات و الحاقات بعدی)..... ۵۸
آئین نامه سفر اعضای شوراهای اسلامی محلی به خارج ازکشور (مصوب ۱۳۸۲/٦/۲٦)..... ٦۷
موادی از قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استانها، شهرستان ها و مناطق کشور (مصوب ۱۳۷۲/۱۰۱/۲٦) ٦۸
موادی از آئین نامه اجرائی قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان ها، و مناطق کشور (مصوب ۱۳۷٦/۲/۳۱)..... ۷۱

فصل دوم : قوانین و مقررات مربوط به شهرداری

قانون شهرداری (مصوب ۱۳۳٤/٤/۱۱ با آخرین اصلاحات و الحاقات)..... ۷۳
آئین نامه مالی شهرداری ها (مصوب ۱۳٤٦/٤/۱۲) با اصلاحیه های بعدی..... ۱۰۲
تصـــویب نامه راجـع به ماده (۲۰) مکرر الحاقی به قانـــون آیین نـــامه مالی شهـرداری ها (مصوب ۱۳۸۲/٤/۱)..... ۱۱۵

تصویب نامه راجع به تعیین نماینده ویژه رئیس جمهور درخصوص تصمیم گیری درمورد ترک تشریفات مناقصه یا مزایده در معاملات عمده شهرداریها(مصوب ۱۳۷۷/٦/۱۱) ۱۱٦

لایحه قانـــونی راجع به منـــع مداخله وزراء و نماینـدگان مجلسین و کارمنـــدان دولت در معاملات دولتی و کشوری (مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲)..... ۱۱۷

قانون راجع به منع توقیف اموال منقول وغیرمنقول متعلق به شهرداریها(مصوب ۱۳٦۱/۲/۱٤)..... ۱۲۰

فصل سوم : قوانین و مقررات مربوط به نوسازی و عمران شهری

قانون نوسازی و عمران شهری. (مصوب ۱۳٤۷/۹/۷ با اصلاحات بعدی) ۱۲۲

لایحه قانونی اصلاح قسمتی از مقررات قانون نوسازی وعمران شهری(مصوب ۱۳۵۸/٦/۱۳)..... ۱۳۷

آئین نامه ترتیب ممیزی وتشخیص وطرز وصول عوارض (موضوع تبصره یک ماده ۲ قانون نوسازی و عمران شهری) (مصوب ۱۳٤۸/٤/۱) ۱۳۹

آئین نامه اجرایی ماده ۱۲ قانون نوسازی و عمران شهری (مصوب ۱۳٤۹/۳/۳۰) ۱٤۳

آئین نامه اجرایی تبصره۲ ماده ۱٦ قانون نوسازی وعمران شهری (مصوب ۱۳٤۸/٤/۱)..... ۱٤۵

قانون استفساریه ماده (۲٦) قانون نوسازی و عمران شهری(مصوب ۱۳۷۹/۱/۱٦)..... ۱٤۸

آئین نامه اجرایی ماده ۳۱ قانون نوسازی و عمران شهری (مصوب ۲۲ و ۱۳٤۸/۸/۲٦)..... ۱٤۹

فصل چهارم : قوانین و مقررات مربوط به تملک

لایحه قانونی خرید اراضی و املاک مورد احتیاج دولت و شهرداریها(مصوب ۱۳۵۸/۹/۳)..... ۱۵۳

قانون نحوه تقویم ابنیه ، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداری ها (مصوب ۱۳۷۰/۸/۲۸)..... ۱۵۷

لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت (مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷)..... ۱۵۹

قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرح های دولتی و شهرداری ها (مصوب ۱۳٦۷/۸/۲۹)..... ۱٦۵

قانون اصلاح تبصره (۱) ماده واحده تعیین وضعیت املاک واقع در طرح های دولتی و شهرداری ها (مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲)..... ۱٦۷

قانون راجع به اراضی دولت و شهرداریها و اوقاف و بانکها (مصوب ۱۳۳۵/٦/۸)..... ۱٦۸

قانون راجع به اصلاح قانون اراضی دولت و شهرداریها و اوقاف و بانکها (مصوب ۱۳۳۹/۹/۲۰)..... ..... ۱۷۲
تصویب نامه درخصوص تعیین بهای اراضی در شهرها (مصوب ۱۳۷۳/٦/۹)..... ..... ۱۸۰

فصل پنجم : قوانین و مقررات مربوط به زمین شهری ـ اراضی و مسکن

قانون زمین شهری (مصوب ۱۳٦٦/٦/۲۲)..... ..... ۱۸۲
قانون اصلاح قانون زمین شهری مصوب ۱۳٦٦/٦/۲۲ مجلس شورای اسلامی(مصوب ۱۳٦۸/٤/۲۸).. ..... ۱۹۰
مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص «تعیین مهلت اعتراض به نظریه وزارت مسکن و
شهرسازی موضوع ماده ۱۲ قانون زمین شهری مصوب ۱۳٦٦/٦/۲۲» (مصوب ۱۳۷۰/۱۱/۳)..... ..... ۱۹۱
آیین نامه اجرایی قانون زمین شهری (مصوب ۱۳۷۱/۳/۲٤ هیأت وزیران) ۱۹۲
تصویب نامه راجع به تعاریف محدوده قانونی و حریم استحفاظی شهرها مورد عمل در قانون
زمین شهری (مصوب ۱۳٦۷/۱۲/۱۰)..... ..... ۲۰۹
دستورالعمل ماده ۱٤ قانون زمین شهری (موضوعات باغات و اراضی کشاورزی) ۲۱۰
آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی
و حریم شهرها.(مصوب ۱۳۵۵/۲/۲۲) ۲۱٤
قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری (مصوب ۱۳۷۷/۳/۲٤)..... ..... ۲۲٤
آئین نامه شرایط متقاضیان اجاره واحدهای استیجاری (مصوب ۱۳۷۸/۷/۲۸)..... ..... ۲۲۷
لایحه قانونی حمایت از پیش خریداران واحدهای مسکونی (مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۱۷) ۲۳۰
آئین نامه اجرایی قانون حمایت از پیش خریداران واحدهای مسکونی(مصوب ۱۳۷٤/۱۰/۱۳)..... ..... ۲۳۱
اصلاحیه دستورالعمل موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی قانون حمایت از پیش خریداران
واحدهای مسکونی ۲۳۳
قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای
تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی (مصوب ۱۳۸۱/۵/٦)..... ..... ۲۳۵
آئین نامه اجرائی قانون منع فروش وواگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امرمسکن
به شرکت های تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی(مصوب ۱۳۸۳/۳/٦) ۲۳۸

فصل ششم : قوانین و مقررات مربوط به فضای سبز ـ محیط زیست و مدیریت پسماندها

قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها (مصوب ۱۳۷٤/۳/۳۱) ۲٤٤
آیین نامه اجرایی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها (مصوب ۱۳۷٤/۱۰/۲٤ هیأت وزیران) ۲٤۷
لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها (مصوب ۱۳۵۹/۳/۳) ۲۵۱
ضوابط اجرائی مربوط به چگونگی اجرای ماده ۱ لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای
سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹/۳/۱۱ (مصوب ۱۳۷۳/٦/۲۹) ۲۵۳
تصویب نامه راجع به انتقال دامداریها ومرغداریها به خارج از محدوده شهر(مصوب ۱۳۷٦/۵/۸) ۲۵۷
قانون مدیریت پسماندها (مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۰) ۲۵۸
آئین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها ۲٦٤

فصل هفتم : قوانین و مقررات مربوط به شهرسازی

قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران (مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲) ۲۷٤
قانون الحاق یک بند به ماده (۳) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایـــران
مصوب ۵۱/۱۲/۲۲ ـ (مصوب ۱۳۷٦/۱/۱۷) ۲۷۸
آئین نامه پیش آمدگی های ساختمانی درگذرها (مصوب ۱۳۱۸) ۲۷۹
قانون تعاریف محدوده وحریم شهر،روستا وشهرک ونحوه تعیین آنها(مصوب ۸٤/۱۰/۱٤) ۲۸۲
قانون ایجاد شهرهای جدید (مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۱٦) ۲۹٦
آئین نامه اجرایی قانون ایجاد شهرهای جدید (مصوب ۱۳۸۲/۵/۱۵) ۳۰۰
موادی از قانون توزیع عادلانه آب (مصوب ۱۳٦۱/۱۲/۱٦ با اصلاحیه های بعدی) ۳۰۹
آئین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها ، انهار، مسیل ها، مردابها، برکه های طبیعی
و شبکه های آبرسانی،آبیاری و زهکشی (مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۱) ۳۱۱
آئین نامه اجرایی ماده (۳۳) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان(مصوب ۱۳۸۳/٤/۱۷) ۳۱۷
مصوبه شورای عالی اداری درخصوص هماهنگ نمودن صدور پروانه، گواهی عدم خلاف .
وگواهی پایان ساختمان در سطح شهرداری های کشور(شماره ۱٦۵۵/د ش ـ ۱۳۷۱/۸/۱۹) ۳۲٦

فصل هشتم : قوانین و مقررات مربوط به میادین و غرفه ها

لایحه قانونی راجع به نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه ها به منظور ایجاد تسهیل در تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی(مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵) ۳۳۰
قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه ها به منظورایجاد تسهیل در تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۷۲/۵/۲۰) ۳۳۱
آئین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه توزیع میوه مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵ مصوب (۱۳۷٤/۱۱/۱) ۳۳۲

فصل نهم : قوانین و مقررات مربوط به حمل ونقل

لایحه قانونی احداث ترمینال های مسافربری و ممنوعیت تردد اتومبیل های مسافربری بین شهری در داخل شهر تهران مصوب (۱۳۵۹/۲/۹) ۳۳٦
آئین نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون اصلاح لایحه قانونی احداث پایانه های مسافربری و ممنوعیت تردد اتومبیلهای مسافربری برون شهری درداخل شهر تهران مصوب (۱۳۸۲/۸/۱۸) ۳۳۸
آئین نامه اجرایی ماده (٦) قانون اصلاح لایحه قانونی احداث پایانه های مسافربری و ممنوعیت تردد اتومبیل های مسافربری برون شهری در داخل شهر تهران مصوب (۱۳۸۱/۲/۲۹) ۳٤۲
لایحه قانونی راجع به تمرکز امور مربوط به تاکسیرانی شهر تهران زیرنظر شهرداری تهران مصوب (۱۳۵۹/۳/۲۸) ۳٤۹
آئین نامه اجرائی قانون الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون راجع به تمرکز امور مربوط به تاکسیرانی شهرتهران زیرنظرشهرداری تهران مصوب۱۳۵۹/۳/۲۸شورای انقلاب جمهوری اسلامی مصوب (۱۳۷٤/۸/۱۰) ۳۵۰

فصل دهم : قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه . . . (تجمیع عوارض)

قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولید کنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی (مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲) ۳٦۲

فصل یازدهم : شورای برنامه ریزی استان

آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی(مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران) ۳۷۱

فصل دوازدهم : قوانین و مقررات متفرقه

قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی برای کلیه اتباع ایرانی(مصوب ۱۳۷۶/۲/۱۷) ۴۰۷

آئین نامه اجرایی قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی برای کلیه اتباع ایرانی (مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۱) ۴۰۸

مصوبه شورای عالی اداری مربوط به مبارزه با تکدی و جمع آوری ، شناسایی و تعیین وضعیت افراد بی سرپرست ، گمشده ، متواری و در راه مانده (مصوب ۱۳۷۸/۲/۱۵) ۴۱۱

آئین نامه اجرایی بند(ن) تبصره(۱۰) قانون بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور(مصوب ۱۳۷۹/۸/۲۵) ۴۱۵

موادی از قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷) ۴۱۷

موادی از آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی ونظارت بر فعالیت آنها(مصوب ۱۳۶۸/۲/۱۳) و اصلاحات مصوب ۱۳۸۳/۷/۸ ..... ۴۱۸

فصل سیزدهم : آراء دیوان عدالت اداری

آراء دیوان عدالت اداری ۴۲۰

فصل اول

قوانین و مقررات مربوط به شوراها

قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران
(مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ همراه با آخرین اصلاحات و الحاقات)

فصل اول ـ تشکیلات

ماده ۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) برای پیشبرد سریع برنامه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی وسایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی اداره امور هر روستا، بخش ، شهر ، شهرستان و یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده (روستا) ، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می گیرد و به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استانها و نظارت بر اجرای هماهنگ آن، شورای عالی استانها مرکب از نمایندگان شوراهای استان تشکیل می شود.

ماده ۱ مکرر : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) در کلیه مواد و تبصره ها و بندهای قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱، کلمه «شهرک» و موضوعات مربوط به آن حذف می گردد.

ماده ۲- (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵)مقصود از شورا در این قانون و سایر قوانین معتبر در خصوص شوراهای اسلامی کشوری شوراهای روستا، بخش، شهر، شهرستان، استان و عالی استانها می باشد.

ماده ۳- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) دوره فعالیت شوراهای روستا وشهر از تاریخ تشکیل چهارسال می باشد که از نهم اردیبهشت ماه، سالروز فرمان تاریخی حضرت امام خمینی (ره) مبنی بر تشکیل شوراها شروع و در هشتم اردیبهشت ماه چهارسال بعد خاتمه می یابد.

تبصره : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا باید به صورتی برگزار شود که حداقل پانزده روز قبل از نهم اردیبهشت ماه اعضای شوراها مشخص شده باشند.

ماده ٤- تعداد اعضای شورای اسلامی روستاهای تا ۱۵۰۰ نفر جمعیت سه نفر و روستاهای بیش از ۱۵۰۰ نفر جمعیت و بخش پنج نفر خواهدبود.

ماده ٥- در هر بخش شورای بخش با اکثریت نسبی از بین نمایندگان منتخب شوراهای روستاهای واقع در محدوده بخش تشکیل می شود و در صورتی که عضو معرفی شده از

شورای روستا به عضویت اصلی و علی البدل شورای بخش انتخاب شود از عضویت شورای روستا خارج نخواهد شد.

ماده ٦- شورای بخش پس از تشکیل حداقل سه چهارم شوراهای روستاهای تابع بخش تشکیل می گردد.

تبصره : از یک روستا بیش از یک نفر نباید در شورای بخش حضور داشته باشد و در صورتی که تعداد روستاهای بخش کمتر از پنج روستا باشد اعضای شورای بخش از میان مجموع اعضای شوراهای روستاها انتخاب خواهند شد و نهایت حداقل باید از هر روستا یک نفر انتخاب گردد.

ماده ۷- (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) تعداد اعضای اصلی و علی البدل شورای شهر به شرح زیر می باشد.

الف ـ شهرهای تا بیست هزار نفر جمعیت، پنج نفر عضو اصلی و دو نفر عضو علی البدل.

ب ـ شهرهای از بیست هزار نفر تا پنجاه هزار نفر جمعیت، هفت نفر عضو اصلی و سه نفر عضو علی البدل .

ج ـ شهرهای از پنجاه هزار نفر تا یکصد هزار نفر جمعیت، نه نفر عضو اصلی و چهار نفر عضو علی البدل.

د ـ شهرهای از یکصد هزار نفر تا دویست هزار نفر جمعیت، یازده نفر عضو اصلی و پنج نفر عضو علی البدل.

هـ ـ شهرهای از دویست هزار نفر تا پانصد هزار نفر جمعیت، سیزده نفر عضو اصلی و شش نفر عضو علی البدل.

و ـ شهرهای از پانصد هزار نفر تا یک میلیون نفر جمعیت ، پانزده نفر عضو اصلی و هفت نفر عضو علی البدل.

ز ـ شهرهای بیشتر از یک میلیون نفر تا دو میلیون نفرجمعیت، بیست و یک نفر عضو اصلی و هشت نفر عضو علی البدل.

ح ـ شهرهای بیش از دو میلیون نفر جمعیت، بیست و پنج نفر عضو اصلی و ده نفر عضو علی البدل.

ط ـ شهر تهران سی و یک نفر عضو اصلی و دوازده نفر عضو علی البدل.

تبصره : (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) ملاک تشخیص جمعیت هر شهر و روستا، آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن با اعلام رسمی مرکز آمار ایران خواهد بود.

ماده ۸- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) در صورت استعفا فوت یا سلب عضویت هر یک از اعضاء شورای روستا، بخش، شهر، عضو علی البدل به ترتیب آراء جایگزین می شود.

ماده ۹- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) چنانکه یک یا چند روستا به شهر تبدیل شود، شورای شهر از میان اعضای شوراهای آن روستاها به ترتیب آراء در انتخابات و به نسبت جمعیت روستاها تشکیل می شود.

تبصره : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) در شهرهای جدید التأسیس (به تشخیص وزارت کشور) انتخابات شورای شهر برای بقیه دوره چهارساله برگزار می شود.

ماده ۱۰- نمایندگان مجلس شورای اسلامی، استانداران، فرمانداران، بخشداران، دهیاران، و مدیران کل و رؤسای ادارات می توانند در جلسات شورای اسلامی حوزه مسئولیت خود بدون حق رأی شرکت کنند.

تبصره : شوراها در صورت ضرورت و بنا به دعوت دهیار، بخشدار و فرماندار ذیربط موظف به تشکیل جلسه فوق العاده می باشند. این دعوت باید کتبی و با تعیین وقت قبلی و ذکر دستور جلسه باشد.

ماده ۱۰مکرر : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای شهرستان از نمایندگان شوراهای شهرها و بخشهای واقع در محدوده آن شهرستان که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز در مرحله دوم با رأی اکثریت نسبی هر یک از شوراهای مزبور انتخاب و معرفی شده اند، تشکیل می گردد.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) در شورای شهرستان، از شورای هر بخش یک نفر و از شورای هر یک از شهرهای تا پانصد هزار نفر جمعیت یک نفر و بیش از پانصد هزار نفر جمعیت دونفر و شهر تهران سه نفر عضویت خواهند داشت.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) تعداد اعضای شورای شهرستان حداقل پنج نفر می باشد . چنانکه تعداد شهرها و بخشهای یک شهرستان کمتر از پنج باشد کسری تعداد اعضای شورای شهرستان تا پنج نفر به نسبت جمعیت هر بخش یا شهر از شورای بخش یا شهر مربوط تأمین می شود در هر صورت هر بخش یا شهر نباید بیش از دو نفر نماینده در شورای شهرستان داشته باشد.

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای شهرستان حداکثر یک ماه پس از تشکیل دوسوم شوراهای شهرها و بخشهای واقع در محدوده آن شهرستان به دعوت فرماندار تشکیل می شود.

ماده ۱۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای استان از نمایندگان منتخب شوراهای شهرستانهای تابعه که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز، در مرحله دوم با اکثریت نسبی از بین اعضای شورای شهرستان انتخاب و معرفی شده اند تشکیل می شود.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) تعداد اعضای شورای استان حداقل پنج نفر است . چنانکه یک استان کمتر از پنج شهرستان داشته باشد کسری تعداد اعضای شورای استان تا پنج نفر به نسبت جمعیت از شوراهای شهرستان های ذیربط تأمین می شود . در هر صورت هر شهرستان نباید بیش از دو نماینده در شورای استان داشته باشد و در صورتی که استان فقط یک شهرستان داشته باشد اعضای شورای استان همان اعضای شورای شهرستان خواهند بود.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای استان حداکثر یک ماه پس از تشکیل دو سوم شوراهای شهرستانهای واقع در محدوده آن استان به دعوت استاندار تشکیل می شود.

ماده ۱۲- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای روستا، بخش، شهر، شهرستان و استان در واحدهایی از تقسیمات کشوری تشکیل می شود که طبق قوانین و مقررات مربوط به نام ده (روستا) ، بخش ، شهر، شهرستان و استان شناخته شده باشد.

ماده ۱۳- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) در صورت دعوت شورای بخش از بخشدار، شورای شهر مرکز شهرستان یا شورای شهرستان از بخشدار یا فرماندار، شورای استان از استاندار یا سایر مسئولین اجرایی سطح فوق الذکر، مقامات مذکور در جلسات شورا شرکت خواهند نمود . این دعوت باید کتبی و با تعیین وقت و ذکر دستور جلسه باشد.

ماده ١٤- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای عالی استانها، از نمایندگان منتخب شوراهای استانها که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز در مرحله دوم با اکثریت نسبی انتخاب و معرفی می شوند ، تشکیل می گردد.

تبصره ۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) از استانهای تا دو میلیون نفر جمعیت، دو نماینده و از استانهای دارای بیش از دو میلیون نفر جمیعت، سه نماینده و از استان تهران چهار نماینده در شورای عالی استانها عضویت دارند.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) حداکثر یک ماه پس از تشکیل دو سوم شوراهای استانها، شورای عالی استانهابه دعوت وزیر کشور تشکیل می گردد.

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای عالی استانها با درخواست وزیر کشور موظف به تشکیل جلسه فوق العاده می باشد.

تبصره ٤- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) وزیران، رؤسای مؤسسات و سازمانهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی با درخواست شورای عالی استانها که باید به صورت کتبی و با تعیین وقت قبلی و ذکر دستور جلسه باشد، در جلسات آن شرکت می نمایند.

ماده ١٤ مکرر: (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) عضویت در کلیه شوراهای موضوع این قانون افتخاری است و شغل محسوب نمی شود.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) هر فرد می تواند فقط عضو یک شورای روستا یا شهر باشد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) پذیرش استعفای هر یک از اعضای شورا منوط به تصویب شوراست.

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) نامزد شدن اعضای شوراهای اسلامی روستا و شهر در انتخابات مجلس شورای اسلامی منوط به پذیرش استعفای آنها از سوی شورا در مهلت مقرر قانونی می باشد.

ماده ١٥- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) جلسات شوراها علنی و با حضور دو سوم اعضای اصلی رسمیت می یابد و تصمیمات با اکثریت مطلق آرای حاضرین معتبر است و تشکیل جلسات غیرعلنی منوط به تصویب دو سوم اعضای حاضر در جلسه می باشد.

ماده ١٦- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) اولین جلسه شوراهای موضوع این قانون به دعوت مسئولین واحدهای تقسیمات کشوری مربوط و با هیئت رئیسه سنی تشکیل می شود تا هیئت رئیسه شورا شامل یک رئیس و یک نایب رئیس و حداقل یک منشی انتخاب شوند.

ماده ١٦ مکرر : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) در صورت استعفا، فوت یا سلب عضویت هر یک از اعضای شوراهای شهرستان ، استان، عالی استانها، عضو جدید حداکثر ظرف مدت یک ماه باید جایگزین شود.

فصل دوم ـ انتخابات

الف ـ کیفیت انتخابات

ماده ١٧- انتخاب اعضای شورای روستا و شهر به صورت مستقیم، عمومی، با رأی مخفی و اکثریت نسبی آرا خواهد بود.

تبصره : در صورتی که آرای دو یا چند نفر از داوطلبان مساوی باشد اولویت با ایثارگران می باشد و در صورت نبودن افراد مذکور، اولویت با فرد یا افرادی است که دارای مدرک تحصیلی بالاتر هستند و در صورت یکسان بودن مدرک تحصیلی ملاک انتخاب قرعه است.

ماده ۱۷ مکرر : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) وزارت کشور می تواند با هماهنگی هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات ، قرائت و شمارش آراء را در تمام یا تعدادی از حوزه های انتخابیه با استفاده از رایانه انجام دهد.

ماده ۱۸- در هر نوبت انتخابات هر شخص واجد شرایط حق دارد فقط یک بار در یک شعبه اخذ رأی با ارائه شناسنامه رأی دهد.

تبصره : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) در انتخابات میان دوره ای در هر حوزه کسانی حق رأی دارند که در انتخابات قبلی آن دوره در همان حوزه رأی داده باشند یا در انتخابات شرکت نکرده باشند.

ماده ۱۹- در موارد زیر برگهای رأی باطل می شود ولی جزو آرای ماخوذه محسوب می گردد و مراتب در صورت جلسه قید و برگهای رأی مذکور ضمیمه صورت جلسه خواهد شد :

الف ـ آرا ناخوانا باشد.

ب ـ آرایی که از طریق خرید و فروش بدست آمده باشد.

ج ـ آرایی که دارای نام رأی دهنده یا امضاء یا اثر انگشت وی باشد.

د ـ آرایی که کلاً حاوی اسامی غیر از نامزدهای تأیید شده باشد.

هـ ـ آرایی که سفید به صندوق ریخته شده باشد.

تبصره : چنانچه برگ رأی مشتمل بر اسامی خوانا و ناخوانا باشد فقط اسامی ناخوانا باطل خواهد بود.

ماده ۲۰- در موارد زیر برگهای رأی باطل می شود و جزو آرای ماخوذه محسوب نمی گردد و مراتب در صورت جلسه قید و برگهای رأی مذکور ضمیمه صورت جلسه خواهد شد.

الف ـ کل آرای صندوقی که فاقد لاک و مهر انتخاباتی باشد.

ب ـ کل آراء مندرج در صورت جلسه ای که صندوق اخذ رأی آن فاقد اوراق رأی یا برگ های تعرفه باشد.

ج ـ آرایی که زائد بر تعداد تعرفه باشد.

د ـ آرایی که فاقد مهر انتخاباتی باشد.

هـ ـ آرایی که روی ورقه ای غیر از برگ رأی انتخاباتی نوشته شده باشد.

و ـ آرای کسانی که به سن قانونی رأی دادن نرسیده باشند.

ز ـ آرایی که با شناسنامه افراد فوت شده یا غیر ایرانی اخذ شده باشد.

ح ـ آرایی که با شناسنامه غیر یا جعلی اخذ شده باشد.

ط ـ آرایی که با شناسنامه کسانی که حضور ندارند اخذ شده باشد.
ی ـ آرایی که از طریق تهدید به دست آمده باشد.
ک ـ آرایی که با تقلب و تزویر «در تعرفه ها ، آرا، صورتجلسه ها وشمارش» به دست آمده باشد.

تبصره ۱- آرای زاید مذکور در بند ج به قید قرعه از کل برگ های رأی کسر می شود.

تبصره ۲- چنانچه احراز شود که رأی دهنده بیش از یک برگ رأی به صندوق ریخته باشد همه اوراق وی باطل است و جزء آرای مأخوذه محسوب نخواهد شد.

ماده ۲۱- در صورتی که در برگ رأی علاوه بر اسامی نامزدهای تأیید شده اسامی دیگر نوشته شده باشد، برگ رأی باطل نیست و فقط اسامی اضافه خوانده نمی شود.

ماده ۲۲- در صورتی که اسامی نوشته شده در برگ رأی بیش از تعداد لازم باشد، اسامی اضافه از آخر خوانده نمی شود.

ماده ۲۳- در صورتی که در برگ رأی نام یک داوطلب چند بار نوشته باشد فقط یک رأی برای او محسوب می شود.

ماده ۲٤- در حوزه های انتخابیه ای که تا ده نفر نامزد انتخاباتی داشته باشد نامزدها می توانند به تنهایی یا اشتراک برای هر یک از شعبه های ثبت نام و اخذ رأی و در حوزه های انتخابیه ای که بیش از ده نفر نامزد داشته باشد برای هر پنج شعبه ثبت نام و اخذ رأی یک نفر نماینده جهت حضور در محل شعب اخذ رأی به هیئت اجرایی معرفی نمایند.

تبصره : چنانچه نمایندگان کاندیداها تخلفی در شعب اخذ رأی مشاهده نمایند بدون دخالت مراتب را به هیئت اجرایی و نظارت کتباً اعلام خواهند نمود.

ب ـ شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان

ماده ۲۵- انتخاب کنندگان باید دارای شرایط زیر باشند :

۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.

۲- حداقل سن ۱۵ سال تمام در روز اخذ رأی .

۳- سکونت حداقل یک سال در محل اخذ رأی به استثنای شهرهای بالای یکصد هزار نفر جمعیت.

تبصره : کسانی که محل کار آنان خارج از محدوده حوزه انتخابیه باشد ولی افراد تحت تکفل آنها مانند همسر و فرزندان حداقل یکسال قبل از انتخابات در حوزه انتخابیه سکونت داشته باشند می توانند در همان حوزه رأی دهند.

ماده ۲۶- انتخاب شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند :

الف ـ تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.

ب ـ حداقل سن **۲۵** سال تمام.

ج ـ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) حذف شد.

د ـ اعتقاد و التزام عملی به اسلام و ولایت مطلقه فقیه.

هـ ـ ابراز وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

و ـ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) دارا بودن سواد خواندن و نوشتن برای شورای روستا و داشتن حداقل مدرک دیپلم یا معادل آن برای شوراها شهرهای دارای تا یک میلیون نفر جمعیت و مدرک فوق دیپلم یا معادل آن برای شورای شهرهای دارای بیش از یک میلیون نفر جمعیت.

تبصره۱- اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی به جای اسلام باید به اصول دین خود اعتقاد و التزام عملی داشته باشند.

تبصره ۲- اعضای شوراها باید در محدوده حوزه انتخابیه خود سکونت اختیار نمایند. تغییر محل سکونت هر یک از اعضای شورا از محدوده حوزه انتخابیه به خارج از آن موجب سلب عضویت خواهد شد.

ماده ۲۷- اعضای هیئتهای اجرایی و نظارت انتخابات شوراها از داوطلب شدن در حوزه های انتخابیه تحت مسئولیت خودمحرومند.

ماده ۲۸- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) اشخاص زیر به واسطه مقام و شغل خود از داوطلب شدن برای شوراهای اسلامی ذیل محرومند :

۱- رئیس جمهور و مشاورین و معاونین وی ، وزراء ، معاونین و مشاورین آنان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شورای نگهبان، رئیس قوه قضائیه و معاونین و مشاورین وی، رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور و معاونین و مشاورین آنان، رئیس دیوان عدالت اداری، رئیس سازمان بازرسی کل کشور، شاغلین نیروهای مسلح، رؤسای سازمانها و ادارات عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح، رئیس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و معاونین وی ، رؤسا و سرپرستان سازمانهای دولتی، رئیس

دانشگاه آزاد اسلامی رؤسای کل و مدیران عامل بانکها، رئیس جمعیت هلال احمر و معاونین وی، رئیس بنیاد مستضعفان و جانبازان، سرپرست بنیاد شهید، سرپرست کمیته امداد امام، رؤسای سازمانها، مدیران عامل شرکتهای دولتی (مانند شرکت مخابرات، دخانیات . . .) سرپرست نهضت سوادآموزی، رئیس سازمان نظام پزشکی ایران، مدیران کل تشکیلات ستادی وزارتخانه ها و سازمانها و ادارات دولتی و سایر رؤسا، مدیران و سرپرستانی که حوزه مسئولیت آنان به کل کشور تسری دارد : از عضویت در شوراهای اسلامی سراسر کشور محرومند مگرآنکه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.

۲- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) استانداران و معاونین و مشاورین آنان ، فرمانداران و معاونین آنان، بخشداران ، مدیران کل ادارات استانداران، مدیران کل ، سرپرستان ادارات کل، معاونین ادارات کل، دادستانها، دادیارها، بازپرسها، قضات، رؤسای دانشگاه ها، رؤسای بانکها، رؤسا، سرپرستان و معاونین سازمانها و شرکتهای دولتی و نهادها و مؤسسات دولتی و یا وابسته به دولت که از بودجه عمومی به هر مقدار استفاده می نمایند و سایر رؤسا، مدیران و سرپرستان استان، شهرستان و بخش به ترتیب از عضویت در شوراهای اسلامی واقع در محدوده استان، شهرستان و بخش محرومند . مگر آن که قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.

۳- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شهرداران و مدیران مناطق ومؤسسات و شرکت های وابسته و شاغلین در شهرداری و مؤسسات و شرکت های وابسته به آن از عضویت در شورای اسلامی شهر محل خدمت محرومند. مگر آن که قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه درآن پست شاغل نباشند.

ماده ۲۹- اشخاص زیر از داوطلب شدن برای عضویت در شوراها محرومند :

الف ـ کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش مؤثر و فعال داشته اند به تشخیص مراجع ذیصلاح .

ب ـ کسانی که به جرم غصب اموال عمومی محکوم شده اند.

ج ـ وابستگان تشکیلاتی به احزاب، سازمانها و گروهکهایی که غیرقانونی بودن آنها از طریق مراجع صالحه اعلام شده باشد.

د ـ کسانی که به جرم اقدام بر ضد جمهوری اسلامی ایران محکوم شده اند.

هـ ـ محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالح قضایی.

و ـ محکومین به حدود شرعی.
ز ـ محکومین به خیانت و کلاهبرداری و غصب اموال دیگران به حکم محاکم صالح قضایی.
ح ـ مشهوران به فساد و متجاهران به فسق .
ط ـ قاچاقچیان مواد مخدر و معتادان به این مواد.
ی ـ محجوران و کسانی که به حکم دادگاه مشمول اصل (۴۹) قانون اساسی باشند.
ک ـ وابستگان به رژیم گذشته از قبیل (اعضای انجمنهای ده، شهر، شهرستان و استان و خانه های انصاف، رؤسای کانونهای حزب رستاخیز و حزب ایران نوین و نمایندگان مجلسهای سنا و شورای ملی سابق، کدخدایان و خوانین وابسته به رژیم گذشته).

ماده ۳۰- هیچ یک از داوطلبان عضویت در شوراها نمی توانند همزمان در بیش از یک حوزه انتخابیه به عنوان داوطلب عضویت در شورا ثبت نام نمایند. در غیر این صورت اسم آنان از فهرست داوطلبان حذف و از آن تاریخ به مدت چهارسال از داوطلب شدن در انتخابات شوراها محروم می گردند.

ماده ۳۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) در صورتی که هر یک از شوراها به علت فوت، استعفا یا سلب عضویت اعضای اصلی و علی البدل ، فاقد حدنصاب لازم برای تشکیل جلسه گردد و بیش از هجده ماه به پایان دوره مانده باشد وزارت کشور موظف است حداکثر ظرف دو ماه انتخابات میان دوره ای جهت تکمیل تعداد اعضای اصلی و علی البدل و ادامه فعالیت آن را برگزار نماید.

ج ـ هیئت اجرایی و وظایف آنها

ماده ۳۲- (اصلاحی ۱۳۸۳/۷/۶) به منظور برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی شهر، هیئت اجرایی شهرستان، به ریاست فرماندار وعضویت رئیس اداره ثبت احوال، رئیس آموزش و پرورش و هشت نفر از معتمدان محدوده شهرستان تشکیل می شود.

تبصره ۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) برای تعیین هشت نفر معتمدان هیئت اجرایی، فرماندار ۳۰ نفر از معتمدان اقشار مختلف مردم از کلیه شهرهای محدوده شهرستان را انتخاب و از آنان دعوت بعمل می آورد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) اعضای هیئت اجرایی شهرستان و معتمدان دعوت شده از سوی فرماندار نباید داوطلب عضویت در شورای شهر باشند.

مـاده ۳۳- (اصـلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) بـرای برگـزاری انتخابـات شـوراهای اسـلامی روسـتا، هیئـت اجرایی بخش به ریاست بخشدار و عضویت نمایندگان دستگاه هـای مذکور در مـاده **۳۲** و مسئول جهـاد کـشاورزی بخـش و یـا معـاون وی و هفـت نفـر از معتمـدان محـدوده بخـش تشکیل می شود.

تبصره ۱- (اصـلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) بـرای تعیـین هفـت نفـر از معتمـدان هیئـت اجرایـی، بخـشدار **۳۰** نفر از معتمدان اقشار مختلف مـردم از روسـتاهای محـدوده بخـش را انتخـاب و از آنـان دعوت بعمل می آورد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) اعـضای هیئـت اجرایـی بخـش و معتمـدان دعـوت شـده از سـوی بخشدار نباید داوطلب عضویت در شورای روستا باشند.

ماده ۳٤- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) معتمدان منتخب موضوع مواد **۳۲** و **۳۳** بـه دعـوت فرمانـدار و بخشدار (یا نماینده وی) ظرف دو روز پس از انتخاب تـشکیل جلسه داده، پـس از حـضور دو سوم مدعوین (حداقل بیست نفر) از بین خود به ترتیب هشت و هفت نفـر را بـه عنـوان معتمدان اصـلی و پـنج نفـر را بـه عنـوان معتمـدان علـی البـدل هیئـت اجرایـی شهرسـتان و بخش با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می نمایند.

مـاده ۳۵- (اصـلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) فرمانـدار و بخـشدار (یانماینـده وی) مکلـف اسـت بـه ترتیـب هشت و هفت نفر از معتمدان اصـلی را بـرای شـرکت در جلسات هیـأت اجرایـی انتخابـات دعوت نماید.

ماده ۳٦- جلسات هیئت اجرایی با حضور دو سوم اعضاء رسمیت یافتـه و در صـورت اسـتعفا یـا غیبت غیرموجه هر یک از معتمدین هیئت اجرایی در سه جلسه کـه بـه منزلـه اسـتعفا تلقـی می گردد، فرماندار یا بخشدار (یـا نماینـده وی) از اعـضای علـی البـدل بـه ترتیـب آراء بـه جای آنان دعوت خواهد نمود.

تبصره ۱- غیرموجه بودن غیبت با تصویب دو سوم اعضای هیئت اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲- تصمیمات هیئت اجرایی با اکثریت آرای اعضای حاضر معتبر خواهد بود.

تبـصره ۳- (اصـلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) در صـورتی کـه بـا دعـوت از اعـضای اصـلی و علـی البـدل، اکثریـت حاصـل نگردیـد، اعـضای اداری هیئـت اجرایـی بقیـه معتمـدان (تـا سـی نفـر) را دعوت نموده تا کسری اعضای را از میان خود انتخاب نمایند.

ماده ۳۷- عضویت هر فرد در بیش از یک هیئت اجرایی به طور همزمان ممنوع است .

ماده ۳۸- اعضای اداری هیئت اجرایی تا زمانی که از سمت اداری خود مستعفی یا برکنار نشده اند، شخصاً مکلف به شرکت در جلسات هیئت اجرایی می باشند و غیبت غیر موجه آنان در جلسات هیئت اجرایی تمرد از وظایف قانونی محسوب می گردد و فرماندار یا بخشدار (یانماینده وی) موظف است بلافاصله پس از غیبت اعضای اداری هیئت اجرایی مراتب را با ذکر علت غیبت به مقام مافوق وی اعلام دارد.

تبصره : (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) در صورتی که فرماندار و بخشدار بدون عذر موجه در جلسات شرکت ننمایند بقیه اعضای هیئت اجرایی موظفند موضوع را صورت جلسه کرده و مراتب را به مقام مافوق گزارش نمایند.

ماده ۳۹- هیئت های اجرایی در اسرع وقت تشکیل جلسه داده و پس از تعیین محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی ، تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی را صورتجلسه نموده و یک هفته قبل از روز اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ برگزاری انتخابات و اوقات اخذ رأی و شرایط انتخاب کنندگان و مقررات جزایی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی در حوزه انتخابیه می نمایند.

ماده ٤٠- هیئت های اجرایی برای هر شعبه ثبت نام و اخذ رأی **۵** نفر از معتمدین محل را که دارای سواد خواندن و نوشتن باشند انتخاب و جهت صدور حکم به فرماندار و بخشدار حوزه انتخابیه معرفی می نمایند.

تبصره ۱- در صورتی که در محل استقرار شعبه ثبت نام و اخذ رأی به تعداد کافی معتمد باسواد نباشد هیئت اجرایی می تواند افرادی را از خارج (حتی الامکان از محدوده همان بخش) برای آن شعبه انتخاب و به حکم فرماندار یا بخشدار اعزام نماید.

تبصره ۲- اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی از بین خود یک رئیس و یک نائب رئیس و سه نفر منشی انتخاب می نمایند.

ماده ٤١- مأموران انتظامی در حدود قانون موظف به ایجاد نظم و جلوگیری از هرگونه بی نظمی در جریان انتخابات و حفاظت صندوقهای رأی می باشند. نیروهای نظامی و انتظامی حق دخالت در امور اجرایی و نظارت در انتخابات را ندارند.

ماده ٤٢- هیئت های اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی مسئول صحت برگزاری انتخابات حوزه انتخابیه خود می باشند.

ماده ٤٣- هیئت های اجرایی می توانند برای بعضی از مناطق که لازم باشد شعب سیار ثبت نام و اخذ رأی با ذکر مسیر حرکت و محل توقف تعیین نمایند.

ماده ٤٤- هیئت های اجرایی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که یک روز قبل از اخذ رأی ، محل ثبت نام و اخذ رأی آمده باشد.

ماده ٤٥- فرماندار و بخشدار هر حوزه انتخابیه مکلف است پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر شروع انتخابات و همزمان با تشکیل هیئت اجرایی تاریخ مراجعه داوطلبان عضویت در شورای اسلامی را ضمن انتشار آگهی به اطلاع کلیه اهالی حوزه انتخابیه برساند.

تبصره ۱- مهلت مراجعه داوطلبان به فرمانداری ،بخشداری جهت اعلام داوطلبی هفت روز از تاریخ مقرر در آگهی ثبت نام می باشد.

تبصره ۲- شرایط انتخاب شوندگان و تاریخ شروع و خاتمه قبول برگ اعلام داوطلبی از طرف فرماندار، بخشدار در آگهی اعلام داوطلبی قید خواهد شد.

ماده ٤٦- هیئت اجرایی موظف است به منظور احراز شرایط مذکور در مواد **۲۶** و **۲۹** درباره هر یک از داوطلبان عضویت در شورای اسلامی شهر حسب مورد از مراجع ذیربط از قبیل اداره اطلاعات، نیروی انتظامی، دادگستری، ثبت احوال استعلام نماید.

تبصره ۱- چنانچه داوطلبان شرکت در انتخابات شوراهای اسلامی روستا مظنون به داشتن یکی از موارد مذکور در ماده **۲۹** باشند هیئت اجرایی مربوط موظف است حسب مورد از مراجع ذیربط مذکور در ماده فوق استعلام نماید.

تبصره ۲- مراجع مذکور در ماده فوق موظف هستند ظرف مدت **۱۰** روز از تاریخ وصول استعلام نسبت به موارد استعلام کتباً پاسخ دهند.

ماده ٤٧- هیئت های اجرایی پس از دریافت نتیجه رسیدگی به سوابق داوطلبان موظف اند ظرف مدت هفت روز به صلاحیت داوطلبان رسیدگی و نتیجه را اعلام نمایند.

ماده ٤٨- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) نظر هیئت های اجرایی بخش و شهرستان مبنی بر تأیید صلاحیت داوطلبان قطعی است و نظر هیئت های مذکور در خصوص رد صلاحیت داوطلبان حسب مورد با تأیید هیئت های نظارت معتبر است.

ماده ٤٩- بررسی سوابق داوطلبان باید محرمانه انجام گیرد به طوری که موجب هتک حیثیت و آبروی افراد نشود و بررسی ها از محدوده موارد مذکور در مواد **۲۶**، **۲۷**، **۲۸**، **۲۹** و **۳۰** این قانون خارج نگردد و افشای هرگونه اطلاعات دریافت شده توسط اعضای هیئت های اجرایی و یا هر شخص دیگر ممنوع است.

ماده ۵۰- هیئت های اجرایی مکلف اند در انجام وظایف خود بی طرفی کامل را رعایت نمایند و در صورت تخلف ، فرماندار یا بخشدار موظف است با رأی اکثریت اعضای هیئت اجرایی نسبت به تعویض هر یک از معتمدین هیئت اجرایی و در مواردی که انحلال هیئت اجرایی ضروری باشد با تأیید استاندار و هیئت نظارت استان اقدام نماید. تشکیل مجدد هیئت اجرایی با رعایت مقررات مندرج در این قانون انجام می گیرد و تصمیمات متخذه هیئت اجرایی منحله عنداللزوم وسیله هیئت اجرایی جدید قبل از انقضای مهلت قانونی رسیدگی به صلاحیت داوطلبان قابل تجدید نظر خواهد بود.

تبصره ۱- داوطلبان شرکت در انتخابات شوراهای اسلامی روستا وشهر که صلاحیت آنان در هیئت اجرایی رد شده است می توانند ظرف مدت ۴ روز از تاریخ اعلام اسامی نامزدهای انتخاباتی شکایت خود را به ترتیب داوطلبان شورای اسلامی روستا به هیئت نظارت شهرستان و داوطلبان شورای اسلامی شهر به هیئت نظارت استان تسلیم نمایند.

تبصره ۲-شاکیان می توانند شکایت خود را ظرف مهلت مقرر به هیئت اجرایی مربوط نیز تسلیم نمایند. هیئت اجرایی موظف است بلافاصله شکایات دریافتی را به هیئت نظارت ذیربط ارسال نماید.

تبصره ۳- هیئت نظارت موظف است ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت شکایات به آنها رسیدگی و نتیجه را به هیئت اجرایی مربوط اعلام نماید.نظر هیئت نظارت در این خصوص قطعی و لازم الاجرا است .

تبصره ٤- هیئت اجرایی موظف است پس از وصول نظریه هیئت نظارت، اسامی آن تعداد از داوطلبانی را نیز که صلاحیت آنان مورد تأیید هیئت نظارت قرارگرفته است از طریق انتشار آگهی به اطلاع اهالی برساند.

ماده ۵۱- فرماندار یا بخشدار یا نمایندگان آنان مکلفند فهرست اسامی نامزدهای تأیید شده انتخابات را ظرف مدت ۳ روز از طریق انتشار آگهی به اطلاع اهالی حوزه انتخابیه برسانند.

ماده ۵۲- هیئت های اجرایی موظفند از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات شکایت واصله را بپذیرند و از تاریخ دریافت شکایت ظرف مدت پنج روز در جلسه مشترک هیئت اجرایی و هیئت نظارت به آنها رسیدگی و اخذ تصمیم نمایند.

د ـ هیئت های نظارت و وظایف آنها

ماده ۵۳- کیفیت نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشور طبق مواد **۷۳** و **۷۴** قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب **۱۳۶۵/۴/۲۹** خواهد بود.

ماده ٥٤- اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش به عهده بخشدار و در انتخابات شوراهای اسلامی شهر به عهده فرماندار خواهد بود.

ماده ۵۵- تأیید صحت انتخابات شوراهای روستا و بخش با هیئت نظارت بخش و اعلام آن توسط بخشدار انجام می گیرد. در این خصوص چنانچه کسی شکایت داشته باشد ظرف مدت دو روز به هیئت نظارت شهرستان ارسال و هیئت مذکور ظرف مدت **۱۵** روز نظر نهایی خود را اعلام خواهد نمود .

ماده ٥٦- تأیید صحت انتخابات شوراهای شهر با هیئت نظارت شهرستان است و اعلام آن توسط فرماندار انجام می گیرد. در این خصوص چنانچه کسی شکایت داشته باشد ظرف مدت دو روز به هیئت نظارت استان ارسال و هیئت مذکور ظرف مدت **۱۵** روز نظر نهایی خود را اعلام خواهد نمود.

ماده ۵۷- توقف یا ابطال انتخابات یک یا چند شعبه اخذ رأی در روستاها به پیشنهاد هیئت نظارت شهرستان و تایید هیئت نظارت استان خواهد بود.

ماده ۵۸- در انتخابات شوراهای اسلامی شهر و شهرک توقف یا ابطال انتخابات یک یا چند شعبه اخذ رأی که در سرنوشت انتخابات مؤثر باشد به پیشنهاد هیئت نظارت استان و تأیید هیئت مرکزی نظارت خواهد بود.

تبصره : (الحاقی **۱۳۸۲/۷/۶**) ابطال آراء باید مستند به قانون و همراه با اسناد و مدارک معتبر باشد در غیر این صورت ابطال آراء جرم تلقی شده و مرتکب یا مرتکبین و نیز کسانی که گزارش یا شهادت کذب داده اند طبق قانون مجازات می شوند.

ماده ۵۹- (اصلاحی **۱۳۸۲/۷/۶**) اقدامات هیئت نظارت شهرستان و هیئت نظارت استان جز در مورد تأیید صلاحیت کاندیداها و تأیید صحت انتخابات نافی اختیارات هیئت مرکزی نظارت نبوده و تصمیم هیئت مرکزی نظارت قطعی و لازم الاجرا است .

ماده ٦٠- جلسات هیئت مرکزی نظارت و هیئت نظارت شهرستانها با حضور **۴** نفر از اعضا و جلسات هیئتهای نظارت استان و بخش با حضور کلیه اعضاء تشکیل و مصوبات آنان با رأی اکثریت اعضاء معتبر خواهد بود.

تبصره ۱- در صورت تساوی آرا در تصمیم گیری ها، تصمیمی را که رییس جلسه با آن موافقت دارد معتبر است .

تبصره ۲- اعضای هیئت های نظارت بخش و شهرستان و استان و ناظرین در شعب ثبت نام و اخذ رأی باید در انجام وظایف خود بی طرفی کامل را رعایت نمایند.

در صورت تخلف ، فرد متخلف توسط هیئت نظارت مافوق برکنار می شود و چنانچه اکثر اعضای هیئت نظارت بی طرفی کامل را رعایت نکنند هیئت متخلف توسط هیئت مرکزی نظارت منحل خواهد شد.

ماده ٦١- هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی، به طرق زیر نظارت خود را اعمال می نمایند :

الف ـ گزارشهای وزارت کشور و بازرسیهای آن .

ب ـ اعزام بازرسان مستقل در صورت لزوم برای رسیدگی به شکایات مربوط به هیئت های اجرایی و مباشرین وزارت کشور.

ج ـ رسیدگی نهایی شکایات و پرونده ها و مدارک انتخابات.

د ـ تعیین ناظر در تمام هیئت های مربوط به انتخابات.

تبصره : هیئت های نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی می توانند از کارمندان دولت در جهت نظارت بر انتخابات کمک بگیرند.

ماده ٦٢- هیئت های اجرایی موظف اند هیئت های نظارت مربوط را در جریان کلیه مراحل و امور انتخابات قرار دهند.

ماده ٦٣- در تمامی مدتی که انتخابات برگزار می شود هیئت مرکزی نظارت در سراسر کشور و هیئت نظارت استان و شهرستان و هیئتهای بخش در حوزه های انتخابیه خود بر کیفیت انتخابات نظارت کامل خواهند داشت و در هر مورد که سوء جریان یا تخلفی مشاهده کنند آنرا به بخشداران و فرمانداران اعلام و آنان موظف اند بنا به نظر هیئتهای مذکور طبق قانون انتخابات در رفع نواقص اقدام کنند و هیئت های نظارت استانها مکلف اند مسائل مورد اختلاف را در همان استان حل نمایند و در صورتی که مقامات وزارت کشور نظرات آنان را لحاظ ننمایند مراتب را جهت رسیدگی نهایی به هیئت مرکزی نظارت گزارش خواهند کرد.

ماده ٦٤- وزارت کشور موظف است حداقل یک ماه قبل از صدور دستور شروع انتخابات در هر یک از حوزه های انتخابیه مراتب را به اطلاع و تأیید هیئت مرکزی نظارت برساند.

ماده ٦٥- هیئت های اجرایی موظف اند یک نسخه از صورتجلسه اقدامات خود را به ناظرین تسلیم نمایند. در هر مورد که وجود امضای هیئتهای اجرایی در قانون انتخابات پیش بینی شده است امضای ناظرین نیز لازم است.

ماده ٦٦- وزارت کشور به منظور حسن انجام انتخابات می تواند مأمورینی جهت بازرسی و کنترل جریان انتخابات به طور ثابت یا سیار به حوزه های انتخابیه اعزام نماید.

هـ ـ تخلفات

مـاده ٦٧- ارتکاب هرگونه تقلب و تزویر در انتخابات و اعمال خلاف این قانون و آیین نامه اجرایی آن از قبیل امور ذیل، جرم محسوب می شود :

الف ـ خرید و فروش رأی .

ب ـ تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رأی یا صورتجلسات.

ج ـ تهدید یا تطمیع در امر انتخابات.

د ـ رأی دادن با شناسنامه جعلی.

هـ ـ رأی دادن با شناسنامه دیگری.

و ـ رأی دادن بیش از یک بار.

ز ـ اخلال در امر انتخابات.

ح ـ کم و زیاد کردن آرا و یا تعرفه ها.

ط ـ تقلب در رأی گیری یا شمارش آراء.

ی ـ رأی گرفتن با شناسنامه کسی که حضور ندارد.

ک ـ توصیه به نوشتن اسم نامزد معین در ورقه از طرف اعضای شعبه اخذ رأی یا هر فرد دیگری در محل صندوق رأی .

ل ـ تغییر و تبدیل یا جعل و یا ربودن و یا معدوم نمودن اوراق و اسناد انتخاباتی از قبیل تعرفه و برگ رأی . صورتجلسات، تلکسها، تلفنگرامها و تلگرافها.

م ـ بازکردن و یا شکستن قفل محل نگهداری و لاک و مهر صندوقهای رأی بدون مجوز.

ن ـ جابه جایی ، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی.

س ـ دخالت در امر انتخابات با سند مجعول.

ع ـ ایجاد رعب و وحشت برای رأی دهندگان یا اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی با سلاح یا بدون سلاح در امر انتخابات.

ف ـ دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول یا به هر نحو غیرقانونی.
ص ـ ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب ثبت نام و اخذ رأی .
ق ـ عدم رعایت بی طرفی و جانبداری از نامزد انتخاباتی توسط مجریان انتخابات و اعضای هیئت های نظارت استان، شهرستان و بخش و ناظران شعب ثبت نام و اخذ رأی .

تبصره : چنانچه وقوع جرائم مندرج در ماده فوق موجب گردد تا جریان انتخابات در یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه انتخابات مؤثر باشد مراتب جهت اخذ تصمیم به هیأت نظارت استان اعلام می گردد.

فصل سوم ـ وظایف و اختیارات شوراها

ماده ٦٨- وظایف و اختیارات شورای اسلامی روستا عبارتست از :

الف ـ نظارت بر حسن اجرای تصمیم های شورای اسلامی روستا.
ب ـ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) ارائه پیشنهاد جهت رفع کمبودها ، نارسایی ها و نیازها به مقامات ذیربط ، مقامات مذکور موظف به بررسی پیشنهادها و ارائه پاسخ ، حداکثر ظرف مدت دوماه، به شورا هستند . در صورت عدم ارائه پاسخ در موعد مقرر، مراتب برای پیگیری قانونی به اطلاع مقامات مافوق می رسد.
ج ـ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶)تشکیل گردهمایی عمومی جهت ارائه گزارش کار و دریافت پیشنهادها و پاسخ به سؤالات و جلب مشارکت و خودیاری مردم برای پیشبرد امور روستا حداقل دوبار در سال و با پانزده روز اعلام قبلی .
د ـ تبیین و توجیه سیاستهای دولت و تشویق و ترغیب روستاییان جهت اجرای سیاستهای مذکور .
هـ ـ نظارت و پیگیری اجرای طرح ها و پروژه های عمرانی اختصاص یافته به روستا.
و ـ همکاری با مسئولان ذیربط برای احداث ، اداره، نگهداری و بهره برداری از تأسیسات عمومی ، اقتصادی ، اجتماعی و رفاهی مورد نیاز روستا در حدود امکانات.
ز ـ کمک رسانی و امداد در مواقع بحرانی و اضطراری مانند جنگ و وقوع حوادث غیر مترقبه و نیز کمک به مستمندان و خانواده های بی سرپرست با استفاده از خودیاریهای محلی.
ح ـ تلاش برای رفع اختلافات افراد و محلات و حکمیت میان آنها.
ط ـ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) پیگیری شکایات اهالی روستا از ادارات حوزه مربوط از طریق مقامات مسئول .

ی ـ همکاری با نیروهای انتظامی جهت برقراری امنیت و نظم عمومی .

ک ـ ایجاد زمینه مناسب و جلب مشارکت عمومی در جهت اجرای فعالیت های تولیدی وزارتخانه ها و سازمان های دولتی .

ل ـ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) فراهم نمودن زمینه مشارکت و جلب همکاری مردم در جهت ایجاد و توسعه نهادهای مدنی، کتابخانه و مراکز فرهنگی ، بهبود و ارتقای فرهنگی اقشار مختلف به ویژه جوانان و بانوان و برنامه ریزی در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی، سوادآموزی و سایر امور با موافقت و هماهنگی مراجع ذیربط.

ن ـ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) ایجاد زمینه مناسب برای توسعه اشتغال و جلب مشارکتهای عمومی در جهت گسترش فعالیت های تولیدی.

س ـ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)مشارکت در تهیه طرح های هادی روستا و بهسازی بافتهای فرسوده و ضوابط و مقررات ساخت و ساز.

ع ـ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) نظارت بر حسن اجرای مقررات مربوط به حفاظت و بهسازی محیط زیست روستا و بهره برداری از منابع طبیعی و جلوگیری از فرسایش خاک و حفظ عمران، مزارع، باغها، مراتع، جنگلها، محدوده های زیست محیطی، احیاء و لایروبی قنوات و نهرهای متروکه و ارائه طرح و پیشنهاد در این زمینه ها به شورای بخش.

ف ـ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) بررسی برنامه های پیشنهادی ارگانهای اجرایی در زمینه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از نظر تطبیق با ضرورتهای موجود در حوزه انتخابیه شورا و ارائه گزارش نارسایی ها به شورای مافوق و مراجع اجرایی ذیربط.

ص ـ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) نظارت بر حفظ و نگهداری تأسیسات عمومی و عمرانی و اموال و دارایی های روستا.

م ـ انتخاب فردی ذیصلاح به سمت دهیار برای مدت چهار سال براساس آیین نامه مربوطه و معرفی به بخشدار جهت صدور حکم.

تبصره : عزل دهیار با رأی اکثریت اعضای شورای اسلامی روستا براساس آیین نامه مربوط انجام می شود و به بخشدار جهت صدور حکم عزل اعلام می گردد.

ماده ٦٨ مکرر : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) هر تیره از عشایر کوچ رو کشور با حداقل بیست خانوار در حکم روستا (ده) بوده و شورای عشایری با وظایف و اختیارات شورای روستا در آن

تیره تشکیل می گردد. شورای عشایری مذکور در زمان تشکیل شورای بخش محل استقرار خود همانند شورای روستا مشارکت خواهد داشت. همکاری در امور مربوطه به دام، مرتع و کوچ جزو وظایف شورای عشایری خواهند بود.

ماده ٦٩- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) دهیار به مدت چهارسال انتخاب و وظایف زیر را به عهده دارد :

۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) اجرای مصوبات شورای روستا.

۲- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) همکاری با نیروی انتظامی در خصوص اعلام وقوع جرائم، اجرای مقررات خدمت وظیفه عمومی، حفظ نظم عمومی و سعی در حل اختلافات محلی.

۳- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) اعلان فرامین و قوانین و مقررات عمومی.

۴- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) همکاری در حفظ و نگهداری تأسیسات عمومی و عمرانی و اموال و داراییهای روستا .

۵- همکاری با سازمانها و نهادهای دولتی و ایجاد تسهیلات لازم در جهت ایفای وظایف آنان.

۶- مراقبت در اجرای مقررات بهداشتی وحفظ نظافت و ایجاد زمینه مناسب برای تأمین بهداشت محیط .

۷- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) همکاری با سازمانهای ثبت احوال و اسناد در جهت ثبت وقایع چهارگانه سجلی و اسناد و املاک .

۸- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) همکاری با مسئولین ذیربط در جهت حفظ ، نگهداری و بهره برداری منابع طبیعی و میراث فرهنگی واقع در روستا.

۹- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) اجرای طرح های عمرانی و خدماتی در محدوده روستا در صورت آمادگی با تأیید کمیته برنامه ریزی شهرستان.

۱۰- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) تشکیل پرونده برای ایجاد بناها، تأسیسات و تفکیک اراضی در محدوده قانونی روستا و ارجاع به بخشداری جهت صدور مجوز.

تبصره : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) درآمد حاصل از وصول عوارض مربوط به اجرای این بند در امور عمومی روستا و زیر نظر شورای روستا هزینه می شود.

ماده ۷۰- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) وظایف و اختیارات شورای اسلامی بخش عبارت است از :

۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) ارائه طرح ها و پیشنهادهای اصلاحی به مسئولین اجرایی منطقه جهت رفع کمبودهای اجتماعی، فرهنگی، آموزشی ، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی و سایر امور رفاهی بخش.

تبصره : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) مقامات اجرایی ذیربط موظف به بررسی طرحها و پیشنهادهای مذکور و ارائه پاسخ حداکثر ظرف دوماه به شورا هستند. در صورت عدم ارائه پاسخ در موعد مقرر مراتب جهت انجام اقدامات قانونی به اطلاع مقامات مافوق خواهد رسید.

۲- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) ایجاد هماهنگی لازم بین شوراهای اسلامی روستاهای واقع در محدوده بخش.

۳- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) نظارت بر شوراهای روستاها به منظور رعایت وظایف قانونی.

۴- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) حل و فصل مشکلات و اختلافات میان دو یا چند روستا یا شوراهای روستایی واقع در محدوده بخش در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.

۵- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) رسیدگی به امور عمرانی بخش که خارج از حیطه اختیارات و وظایف شورای روستا است.

۶- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) ایفای وظایف شورای روستا در مزارع مستقل، مکان ها و آبادیها و روستاهایی که به هر دلیل فاقد شوراهای روستا می باشند.

۷- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) تشویق مردم به همکاری و سرمایه گذاری در امور وبرنامه های عمرانی بخش از قبیل توسعه کشاورزی، حمل و نقل ، بهداشت ، صنایع روستایی و دستی، امور فرهنگی و مذهبی بخش.

۸- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶)بررسی و تأیید طرح های هادی روستاهای واقع در محدوده بخش و ارسال به مراجع ذیربط جهت تصویب نهایی.

ماده ۷۱ : وظایف شورای اسلامی شهر به شرح زیر است :

۱- انتخاب شهردار برای مدت چهارسال .

تبصره ۱ : شورای اسلامی شهر موظف است بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد الشرایط اقدام نماید.

تبصره ۲ : شهردار نمی تواند همزمان عضو شورای شهر باشد.

تبصره ۳ : (اصلاحی ۱۳۸۲/۸/۴) نصب شهرداران در شهرها با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر و مراکز استان بنا به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور و در سایر شهرها به پیشنهاد شورای شهر و حکم استاندار صورت می گیرد . شورای شهر براساس ضوابط و شرایط احراز صلاحیت شهرداران مندرج در آیین نامه مصوب این قانون ، شهردار مورد نظر خود را انتخاب می کند. وزیر کشور و استانداران موظفند حکم

شهردار معرفی شده را ظرف مدت ده روز صادر نمایند. در صورتی که وزیر کشور یا استاندار، شهردار معرفی شده را واجد شرایط تعیین شده نداند، مراتب را با ذکر دلیل و مستندات به شورای شهر منعکس می نماید، در صورت اصرار شورای شهر بر نظر قبلی خود و عدم صدور حکم شهردار ، موضوع توسط شورای شهر به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع خواهد شد. هیأت مذکور ظرف پانزده روز مکلف به تصمیم گیری بوده و تصمیم آن هیأت برای طرفین (وزارت کشور و شورای اسلامی شهر) لازم الاجراء می باشد. چنانچه در مدت مقرر ، هیأت حل اختلاف نظر خود را اعلام ننماید ، نظر شورای شهر متبع خواهد بود و شهرداری می تواند اختیارات قانونی خود را اعمال و اجراء نماید.

تبصره ٤: دوره خدمت شهردار در موارد زیر خاتمه می پذیرد :

الف: استعفای کتبی با تصویب شورا .

ب**:** برکناری توسط شورای شهر با رعایت مقررات قانونی .

ج: تعلیق طبق مقررات قانونی .

د: فقدان هر یک از شرایط احراز سمت شهردار به تشخیص شورای شهر .

۲- بررسی وشناخت کمبودها، نیازها و نارسائی های اجتماعی ،فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، اقتصادی و رفاهی حوزه انتخابیه و تهیه طرح ها و پیشنهادهای اصلاحی و راه حل های کاربردی در این زمینه ها جهت برنامه ریزی و ارائه آن به مقامات مسئول ذیربط.

۳- نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورا و طرح های مصوب در امور شهرداری و سایر سازمان های خدماتی درصورتی که این نظارت مخل جریان عادی این امور نگردد.

٤- همکاری با مسئولین اجرایی و نهادها و سازمان های مملکتی در زمینه های مختلف اجتماعی ، فرهنگی ، آموزشی، اقتصادی و عمرانی بنا به درخواست آنان.

٥- برنامه ریزی درخصوص مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت دستگاه های ذیربط.

٦- تشویق و ترغیب مردم در خصوص گسترش مراکز تفریحی، ورزشی و فرهنگی با هماهنگی دستگاه های ذیربط.

۷- اقدام درخصوص تشکیل انجمن ها و نهادهای اجتماعی ، امدادی ، ارشادی و تأسیس تعاونی های تولید و توزیع و مصرف ، نیز انجام آمارگیری ، تحقیقات محلی و توزیع ارزاق عمومی با توافق دستگاه های ذیربط.

۸- نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی های نقدی ، جنسی و اموال منقول و غیرمنقول شهرداری و همچنین نظارت بر حساب درآمد و هزینه آنها به گونه ای که مخل جریان عادی امور شهرداری نباشد.

۹- تصویب آیین نامه های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی به آنها با رعایت دستورالعمل های وزارت کشور.

۱۰- تأیید صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری که هر شش ماه یکبار توسط شهرداری تهیه می شود و انتشار آن برای اطلاع عموم و ارسال نسخه ای از آن به وزارت کشور.

۱۱- همکاری با شهرداری جهت تصویب طرح حدود شهر با رعایت طرح های هادی و جامع شهرسازی پس از تهیه آن توسط شهرداری با تأیید وزارت کشور و وزارت مسکن و شهرسازی.

۱۲- تصویب بودجه ، اصلاح و متمم بودجه و تفریق بودجه سالانه شهرداری و مؤسسات و شرکت های وابسته به شهرداری با رعایت آیین نامه مالی شهرداریها و همچنین تصویب بودجه شورای شهر.

تبصره : کلیه درآمدهای شهرداری به حساب هایی که با تأیید شورای شهر در بانک ها افتتاح می شود واریز و طبق قوانین مربوطه هزینه خواهد شد.

۱۳- تصویب وام های پیشنهادی شهرداری پس از بررسی دقیق نسبت به مبلغ ، مدت و میزان کارمزد.

۱٤- تصویب معاملات و نظارت بر آنها اعم از خرید، فروش، مقاطعه ، اجاره و استیجاره که به نام شهر و شهرداری صورت می پذیرد با در نظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت مقررات آیین نامه مالی و معاملات شهرداری.

تبصره : به منظور تسریع در پیشرفت امور شهرداری ، شورا می تواند اختیار تصویب و انجام معاملات را تا میزان معینی با رعایت آیین نامه معاملات شهرداری به شهردار واگذار نماید.

۱۵- تصویب اساسنامه مؤسسات و شرکت های وابسته به شهرداری با تأیید و موافقت وزارت کشور .

۱٦- تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با درنظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می شود.

۱۷- نظارت بر حسن جریان دعاوی مربوط به شهرداری.

۱۸- نظارت بر امور بهداشت حوزه شهر.

۱۹- نظارت بر امور تماشاخانه ها ، سینماها و دیگر اماکن عمومی ، که توسط بخش خصوصی، تعاونی و یا دولتی اداره می شود با وضع و تدوین مقررات خاص برای حسن ترتیب، نظافت و بهداشت این قبیل مؤسسات بر طبق پیشنهاد شهرداری و اتخاذ تدابیراحتیاطی جهت جلوگیری از خطر آتش سوزی و مانند آن .

۲۰- تصویب مقررات لازم جهت اراضی غیر محصور شهری از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبایی شهر.

۲۱- نظارت بر ایجاد گورستان ، غسالخانه و تهیه وسایل حمل اموات مطابق با اصول بهداشت و توسعه شهر.

۲۲- وضع مقررات و نظارت بر حفر مجاری و مسیرهای تأسیسات شهری .

۲۳- نظارت بر اجرای طرح های مربوط به ایجاد و توسعه معابر ، خیابان ها ، میادین و فضاهای سبز و تأسیسات عمومی شهر بر طبق مقررات موضوعه .

۲٤- تصویب نامگذاری معابر ، میادین ، خیابانها ، کوچه و کوی در حوزه شهری و همچنین تغییر نام آنها.

۲۵- تصویب مقررات لازم به پیشنهاد شهرداری جهت نوشتن هر نوع مطلب و یا الصاق هر نوع نوشته و آگهی و تابلو بر روی دیوارهای شهر با رعایت مقررات موضوعه و انتشار آن برای اطلاع عموم.

۲٦- تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان های وابسته به آن با رعایت آیین نامه مالی و معاملات شهرداریها.

۲۷- تصویب نرخ کرایه وسایل نقلیه درون شهری.

۲۸- وضع مقررات مربوط به ایجاد و اداره میدان های عمومی توسط شهرداری برای خرید و فروش مایحتاج عمومی با رعایت مقررات موضوعه.

۲۹- وضع مقررات لازم در مورد تشریک مساعی شهرداری با ادارات و بنگاه های ذیربط برای دایر کردن نمایشگاه های کشاورزی، هنری ، بازرگانی و غیره .

تبصره ۱- در کلیه قوانین و مقرراتی که انجمن شهر عهده دار وظایفی بوده است شورای اسلامی شهر با رعایت مقررات این قانون بعدازیکسال از تاریخ تصویب، جانشین انجمن شهر خواهد بود .

تبصره ۲- وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی وابسته به دولت و سازمان هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است موظفند در طول مدت یکسال مذکور در تبصره فوق با بررسی قوانین و مقررات مربوط به خود هرکجا نامی از انجمن شهر سابق آمده و وظایفی را به آنها محول نموده است جهت اصلاح اینگونه موارد لایحه اصلاحی به مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.

۳۰- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) نظارت بر حسن اداره امور مالی شهرداری و کلیه سازمان ها، مؤسسات، شرکت های وابسته و تابعه شهرداری و حفظ سرمایه، دارائی ها، اموال عمومی و اختصاصی شهرداری ، همچنین نظارت بر حساب درآمد و هزینه آنها با انتخاب حسابرس رسمی و اعلام موارد نقض و تخلف به شهردار و پیگیری های لازم بر اساس مقررات قانونی.

تبصره : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) کلیه پرداخت های شهرداری در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبته و با رعایت مقررات مالی و معاملاتی شهرداری به عمل می آید که این اسناد باید به امضای شهردار و ذی حساب یا قائم مقام آنان که مورد تأیید شورای شهر باشند برسد.

۳۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورا موظف است در پایان هر سال مالی صورت بودجه و هزینه خود را جهت اطلاع عموم منتشر نماید و نسخه ای از آن را جهت بررسی به شورای شهرستان و استان ارسال کند.

۳۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) واحدهای شهرستانی کلیه سازمان ها و مؤسسات دولتی و مؤسسات عمومی غیر دولتی که در زمینه ارائه خدمات شهری وظایفی را به عهده دارند، موظفند برنامه سالانه خود درخصوص خدمات شهری را که در چارچوب اعتبارات و بودجه سالانه خود تنظیم شده به شورا ارائه نمایند.

۳۳- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) همکاری با شورای تأمین شهرستان در حدود قوانین و مقررات.

۳٤- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) بررسی و تأیید طرح های هادی و جامع شهرسازی و تفصیلی و حریم و محدوده قانونی شهرها پس از ارائه آن توسط شهرداری و ارسال به مراجع ذی ربط قانونی جهت تصویب نهائی.

ماده ۷۲- شرایط احراز تصدی سمت شهردار طبق آیین نامه ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۷۳- چنانچه یک یا چند نفر از اعضای شورای شهر به عملکرد شهردار یا عملیات شهرداری اعتراض یا ایرادی داشته باشند ابتدا توسط رئیس شورا موارد را به صورت

روشن به شهردار تذکر خواهند داد. در صورت عدم رعایت مفادمورد تذکر، موضوع به صورت سؤال مطرح می شود که در این صورت رئیس شورا سئوال را کتباً به شهردار اطلاع خواهد داد و حداکثر ظرف ده روز پس از ابلاغ ، شهردار موظف به حضور در جلسه عادی یا فوق العاده شورا و پاسخ به سئوال می باشد. چنانچه شهردار از حضور استنکاف ورزیده یا پاسخ وی قانع کننده تشخیص داده نشود طی جلسه دیگری موضوع مجدداً به صورت استیضاح که حداقل به امضای یک سوم اعضای شورا رسیده باشد، ارائه می شود. فاصله بین ابلاغ تا تشکیل جلسه که از طرف رئیس شورا تعیین خواهد شد حداکثر ده روز خواهد بود. شورا پس از طرح سئوال یا سئوالات و جواب شهردار رأی موافق یا مخالف خواهد داد. در صورتی که شورا با اکثریت دو سوم کل اعضاء رأی مخالف دهد شهردار از کار برکنار و فرد جدیدی از سوی شورا انتخاب خواهد شد.

تبصره : در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و برکناری شهردار و یا خاتمه خدمت شهردار تا انتخاب فرد جدید که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد یکی از کارکنان شهرداری با انتخاب شورای شهر عهده دار و مسئول اداره امور شهرداری خواهد بود.

ماده ٧٤- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شوراهای موضوع این قانون یا هر یک از اعضاء حق ندارند در نصب و عزل کارکنان دهیاری ها ، شهرداری ها و یا شرکت ها و مؤسسات وابسته به آنها دخالت نمایند یا به آنها دستور دهند و واگذاری مسئولیت اجرائی، عضویت هیأت مدیره و مدیریت عامل به اعضاء شوراهای مذکور در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکت ها و سازمان های تابعه ممنوع می باشد.

تبصره ۱ : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) اعضاء شوراهای مذکور و بستگان درجه یک آنها به هیچ وجه حق انجام معامله با دهیاری ، شهرداری ، سازمان ها و شرکت های وابسته به آن را نخواهند داشت و انعقاد هر نوع قرارداد با آنها ممنوع می باشد.

تبصره ۲ : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) هرگونه استفاده شخصی از اموال، دارایی ها وامکانات شوراها، دهیاری، شهرداری، مؤسسات و شرکت های وابسته توسط اعضاء شوراها ممنوع می باشد.

ماده ٧٥- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) آیین نامه سازمانی، تشکیلاتی و تعداد و نحوه تشکیل جلسات شوراها و امور مالی دبیرخانه کلیه شوراها و تعداد کارکنان آنها و هزینه های مربوط و هرگونه پرداختی به اعضای شوراها توسط شورای عالی استان ها تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد . به کارگیری کارکنان و هرگونه پرداخت خارج از این آئین نامه ممنوع می باشد.

مـاده ۷۶- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای شهر و شهرداری و شرکت هاو سازمانهای وابسته موظفند به نحو مقتضی و در صورت امکان با راه اندازی پایگاه رایانه ای، زمینه اطلاع عموم مردم را به طور مستمر از مصوبات، تصمیمات، عملکرد، بودجه ، هزینه و درآمد خود فراهم نمایند.

ماده ۷۷- شورای اسلامی شهر و بخش می توانند نسبت به وضع عوارض متناسب با تولیدات و درآمدهای اهالی به منظور تأمین بخشی از هزینه های خدماتی و عمرانی مورد نیاز شهر و روستا طبق آیین نامه مصوب هیأت وزیران اقدام نمایند.

تبصره : عوارض یک ماه پس از ارسال هر مصوبه به وزارت کشور قابل وصول است. وزیر کشور می تواند در هر مقطعی که وصول هر نوع عوارض را منطبق بر آئین نامه مصوب نداند نسبت به اصلاح یا لغو آن اقدام نماید.

ماده ۷۸- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) وظایف و اختیارات شورای شهرستان عبارت است از :

۱- ارائه پیشنهادات لازم در زمینه توسعه اقتصادی ، اجتماعی، فرهنگی و عمرانی شهرستان به دستگاه های اجرائی ذی ربط و کمیته برنامه ریزی شهرستان و شورای استان.

۲- نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای شهرستان .

۳- تصویب، اصلاح، تتمیم و تفریغ بودجه دبیرخانه شورای شهرستان .

۴- هماهنگی و رسیدگی به مسائل و حل و فصل مشکلات فی مابین شوراهای شهر و بخش، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.

۵- نظارت بر عملکرد و فعالیت های شوراهای بخش و شهر.

ماده ۷۸ مکرر۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) وظایف و اختیارات شورای استان عبارت است از :

۱- بررسی مسائل و مشکلات استان و ارائه پیشنهادهای لازم به منظور رفع تبعیض و توزیع عادلانه امکانات و منابع و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان به شورای عالی استان ها.

تبصره : سه نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا در جلسات شورای برنامه ریزی و توسعه استان شرکت می نمایند.

۲- نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای عالی استان ها در محدوده استان .

۳- ایجاد ارتباط و هماهنگی لازم میان شوراهای شهرستان در محدوده استان جهت حسن انجام وظایف و حل و فصل اختلافات شوراهای سطح استان، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.

۴- همکاری با شورای برنامه ریزی و توسعه استان در نظارت بر حسن اجرای طرح های عمرانی استانی و ملی در محدوده استان و ارائه گزارش و پیشنهاد در جهت بهبود امور به رئیس شورای برنامه ریزی و شورای عالی استان ها و دستگاه های ذی ربط .

۵- تصویب، اصلاح، تتمیم و تفریغ بودجه دبیرخانه شورای استان.

۶- نظارت بر عملکرد شوراهای شهرستان ها در محدوده استان و نظارت برحسن اجرای مصوبات شورای استان.

ماده ۷۸ مکرر۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)وظایف واختیارات شورای عالی استانها عبارت است از :

۱- بررسی پیشنهادهای واصله از طرف شوراهای استان ها و تعیین اولویت هر یک و ارجاع به مقامات اجرائی ذی ربط.

۲- اعلام نارسائی ها و اشکالات نهادها و سازمان های اجرایی در حدود اختیارات و وظایف شوراها به مسئولین مربوطه و پیگیری آنها.

۳- بررسی پیشنهادها و ارائه آنها در قالب طرح به مجلس شورای اسلامی یا دولت.

۴- تصویب، اصلاح، تتمیم و تفریغ بودجه دبیرخانه شورای عالی استانها .

۵- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است یک نسخه از پیش نویس لوایح برنامه های توسعه و بودجه عمومی کشور و استان ها را پس از تهیه در اختیار شورای عالی استان ها قرار دهد. شورای عالی استان ها پیشنهادهای اصلاحی خود را در مورد برنامه و بودجه مذکور به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اعلام خواهد کرد.

۶- تهیه آیین نامه نحوه هزینه بودجه شوراها و ابلاغ آن پس از تصویب هیأت وزیران به شوراها .

۷- برنامه ریزی به منظور آموزش و آشنایی اعضاء شوراها با وظایف خویش از طریق برگزاری دوره های کوتاه مدت کاربردی در قالب امکانات موجود کشور.

۸- جلسات عادی شوراهای عالی استان ها هر دو ماه یکبار و حداکثر به مدت سه روز تشکیل می گردد . در موارد ضروری شورا می تواند جلسات فوق العاده تشکیل دهد.

ماده ۷۸ مکرر۳- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای عالی استان ها موظف است حداکثر یک سال پس از تشکیل ، ضمن مشخص نمودن آن دسته از امور شهری که توسط وزارتخانه ها و سازمان های دولتی انجام می شود و انجام آن در حد توانایی شهرداری ها می باشد طرح لازم جهت واگذاری آن امور به شهرداری ها را تهیه و به دولت یا مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۷۸ مکرر ٤- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) کلیه شوراهای موضوع این قانون مکلفند حداکثر ظرف مدت ده روز مصوبات خود را به نمایندگان حوزه انتخابیه و شورای مافوق، مسئولین اجرائی ذی ربط و عالی ترین مقام اجرائی مربوط و در مورد شورای عالی استان ها به مجلس شورای اسلامی و وزارت کشور ارسال نمایند.

ماده ۷۸ مکرر ٥-(الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) استانداران ، فرمانداران و بخشداران موظفند در کلیه شوراها و کمیته های تخصصی مرتبط با وظایف شوراها(بجز کمیته برنامه ریزی شهرستان) که در سطح منطقه تشکیل می دهند از نماینده شوراهای بخش، شهر، شهرستان و استان به عنوان ناظر جهت شرکت در جلسات دعوت به عمل آورند.

ماده ۷۸ مکرر ٦- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) استانداران ، فرمانداران ، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می شوند در حدود اختیارات شوراها ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند. موارد تخلف به مقامات مافوق اعلام و در مراجع ذی صلاح رسیدگی می شود.

ماده ۷۹- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) به منظور رسیدگی به شکایات مبنی بر انحراف شوراها از وظایف قانونی، هیأت هائی به نام هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات به ترتیب زیر تشکیل می شود :

۱-هیأت مرکزی حل اختلاف و رسیدگی به شکایات با عضویت یکی از معاونین رئیس جمهور به انتخاب و معرفی رئیس جمهور ، معاون ذی ربط وزارت کشور ، رئیس یا یکی از معاونین دیوان عدالت اداری به انتخاب رئیس این دیوان ، یکی از معاونین دادستان کل کشور به انتخاب دادستان کل کشور ، دونفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و تصویب مجلس شورای اسلامی، سه نفر از اعضای شورای عالی استان ها به انتخاب آن شورا جهت رسیدگی به شکایات از شورای استان و شورای عالی استان ها و شورای شهر تهران تشکیل می شود. هیأت در اولین جلسه یک رئیس و یک نائب رئیس از بین خود انتخاب خواهد نمود.

۲- هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات استان به عضویت و ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری استان، دو نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا و یک نفر از نمایندگان استان مربوطه در مجلس شورای اسلامی جهت رسیدگی به شکایات از شورای شهر و شورای شهرستان تشکیل می شود.

۳- هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شهرستان به عضویت و ریاست فرماندار و عضویت رئیس دادگستری شهرستان و دو نفر از اعضای شورای شهرستان به انتخاب آن شورا و یک نفر به انتخاب هیأت حل اختلاف استان جهت رسیدگی به شکایات از شورای روستا و بخش تشکیل می شود.

تبصره : دبیرخانه هیأت های حل اختلاف مرکزی ، استان و شهرستان به ترتیب در وزارت کشور، استانداری و فرمانداری مستقر می شود. معاون ذی ربط وزارت کشور دبیر هیأت مرکزی خواهد بود.

ماده ۸۰- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) مصوبات کلیه شوراهای موضوع این قانون در صورتی که پس از دو هفته از تاریخ ابلاغ مورد اعتراض قرار نگیرد لازم الاجراء می باشد و در صورتی که مسئولین ذی ربط آن را مغایر با قوانین و مقررات کشور و یا خارج از حدود وظایف و اختیارات شوراها تشخیص دهند می توانند با ذکر مورد و به طور مستدل حداکثر ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ مصوبه اعتراض خود را به اطلاع شورا رسانده و درخواست تجدید نظر نمایند. شورا موظف است ظرف ده روز از تاریخ وصول اعتراض تشکیل جلسه داده وبه موضوع رسیدگی واعلام نظر نماید.درصورتی که شورادر بررسی مجدد از مصوبه مورد اختلاف عدول ننماید موضوع برای تصمیم گیری نهایی به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع می شود. هیأت مزبور مکلف است ظرف پانزده روز به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید.

تبصره : (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)اعتراض به مصوبات شوراهای روستا و بخش توسط بخشدار یا شورای شهرستان، در مورد مصوبات شوراهای شهر و شهرستان توسط فرماندار یا شورای استان و در مورد مصوبات شورای استان توسط استاندار، مسئولین دستگاه های اجرایی ذی ربط یا شورای عالی استان ها و در مورد مصوبات شورای عالی استان ها توسط وزیرکشور یا عالی ترین مقامات دستگاه های ذی ربط صورت می گیرد. رسیدگی به اعتراض موضوع این قانون مانع از رسیدگی به شکایات سایر اشخاص در محاکم صلاحیتدار نخواهد بود.

ماده ۸۱- هر گاه شورا اقداماتی برخلاف و ظایف مقرر یا مخالف مصالح عمومی کشور و یا حیف و میل و تصرف غیر مجاز در اموالی که وصول و نگهداری آن را به نحوی به عهده دارد انجام دهد به پیشنهاد کتبی فرماندار موضوع جهت انحلال شورا به هیأت حل اختلاف استان ارجاع می گردد و مذکور به شکایات و گزارش ها رسیدگی و در صورت احراز انحراف هر یک از شوراهای روستاها، آن را منحل می نماید و در مورد سایر شوراها در صورت انحراف از وظایف قانونی ، بنا به پیشنهاد هیأت استان و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی منحل می گردند.

تبصره : هر یک از شوراهای منحل شده در صورت اعتراض به انحلال می توانند به دادگاه صالح شکایت نمایند و دادگاه مکلف است خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید.

ماده ۸۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) چنانچه هر یک از اعضاء شوراهای موضوع این قانون شرایط عضویت را از دست داده و یا در انجام وظایف قانونی خود مرتکب قصور یا تقصیر شود یا اقدامی که موجب توقف یا اخلال در انجام وظایف شوراها گردد یا عملی خلاف شئون اعضای شورا انجام دهد به شرح ذیل به صورت موقت یابرای مدت باقیمانده دوره شورا، سلب عضویت می گردد :

۱- در مورد اعضای شوراهای روستا و بخش به پیشنهاد شورای شهرستان و یا فرماندار و در مورد شورای شهر و شهرستان به پیشنهاد شورای استان و یا استاندار و تصویب شورای حل اختلاف استان .

۲- در مورد اعضای شورای استان به پیشنهاد شورای عالی استان ها و یا استاندار و در مورد شورای عالی استان ها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

تبصره ۱: سلب عضویت اعضاء شورای مافوق موجب سلب عضویت از شورای مادون نمی گردد مگر به تشخیص هیأت حل اختلاف ذی ربط .

تبصره ۲: فرد یا افرادی که سلب عضویت می گردند می توانند به دادگاه صالح شکایت نمایند دادگاه مذکورخارج از نوبت به موضوع رسیدگی ورأی آن قطعی ولازم الاجراء خواهدبود.

ماده ۸۲ مکرر ۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) غیبت غیر موجه اعضاء شورا در طول یک سال با تشخیص و تصویب شورا به شرح زیر منجر به سلب عضویت می شود :

۱- شورای روستا و شهر — دوازده جلسه غیر متوالی و یا شش جلسه متوالی

۲- شورای بخش — هشت جلسه غیر متوالی و یا چهار جلسه متوالی

۳- شورای شهرستان	شش جلسه غیر متوالی و یا سه جلسه متوالی
۴- شورای استان	چهار جلسه غیر متوالی و یا دو جلسه متوالی
۵- شورای عالی استان ها	سه جلسه غیر متوالی و یا دو جلسه متوالی

ماده ۸۲ مکرر ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان دبیرخانه شوراها طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و آیین نامه اجرائی آن صورت می گیرد.

تبصره ۱: هیأت بدوی و تجدید نظر رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان شوراها در مرکز هر استان تشکیل و اعضاء آن با حکم رئیس شورای استان منصوب می شوند . رسیدگی به تخلفات کارکنان شورای عالی استان ها در هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری شورای استان تهران صورت می گیرد.

تبصره ۲: رسیدگی به تخلفات اداری شهرداران ، طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ در هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور انجام می شود.

فصل چهارم ـ سایر مقررات

مـاده ۸۳- در حوزه هایی که انتخابات آنها براساس ماده ۸۴ متوقف یا طبق ماده ۵۷ و ۵۸ باطل یا براساس ماده ۸۱ این قانون، شورای آن منحل شده است . انتخابات برای تشکیل شورا حداکثر ظرف دوماه برگزار شود.

ماده ۸٤- در حوزه های انتخابیه ای که به علت بروز حوادث غیرمترقبه و مسائل سیاسی و امنیتی برگزاری انتخابات امکانپذیر نباشد. انتخابات آن حوزه ها تا رفع موانع متوقف می شود. تشخیص این موانع با وزیر کشور می باشد.

ماده ۸۵- هرگاه انتخابات هر یک از شوراهای شهر و بخش بنا به دلایل ذکر شده متوقف و یا پس از تشکیل طبق مقررات قانونی منحل شود تا برگزاری انتخابات مجدد و تشکیل شورای جدید، استاندار جانشین آن شورا خواهد بود.

تبصره ۱- جانشین شورای شهر تهران، وزیر کشور خواهد بود.

تبصره ۲- جانشین شورای روستا، شورای بخش می باشد.

ماده ۸٦- کلیه وزارتخانه ها، سازمانها، ادارات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادها و کلیه سازمانهایی که شمول قانون برآنها مستلزم ذکر نام است موظف اند حسب درخواست وزارت کشور، استانداران ، فرمانداران وبخشداران، کارکنان و سایر امکانات

خود را تا خاتمه انتخابات در اختیار آنان قرار دهند. مدت همکاری کارکنان مذکور جزو مأموریت نامبردگان محسوب خواهدشد.

ماده ۸۷- هزینه برگزاری انتخابات شوراها از شمول قانون محاسبات عمومی مستثنی است.

مـاده ۸۸- سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه های آموزشی انتخاباتی را که وزارت کشور و شوراهای نظارت انتخابات ضروری تشخیص می دهد، همچنین کلیه اعلامیه ها و اطلاعیه های مربوط به انتخابات را از شبکه سراسری یا محلی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش نماید.

تبصره : کلیه وزارتخانه ها و سازمانها و نهادهاو مؤسسات دولتی موظف اند به منظور توجیه و آگاه نمودن مردم از چگونگی انتخابات شوراها، با وزارت کشور همکاری نمایند.

مـاده ۸۹- رسیدگی به تخلفات مأمورین نظامی و انتظامی از مفاد این قانون حسب مورد برعهده هیأتهای رسیدگی به تخلفات مأمورین مزبور مندرج در قوانین مربوط خواهد بود.

ماده ۹۰- نحوه فعالیت های تبلیغاتی انتخابات، مدت زمان تبلیغات، محدودیتها و ممنوعیتها و سایر شرایط و مقررات مربوط را آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد نمود.

ماده ۹۱- حداکثر ظرف یکسال پس از تصویب این قانون ، کلیه شوراها در سراسر کشور باید تشکیل شده باشد.

ماده ۹۲- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می گردد.

ماده ۹۳- کلیه وجوه وسپرده ها انجمنهای منحله ده و شهرستان نزد بانکها و نیز اموال منقول و غیر منقول آنها حسب مورد دراختیار شوراهای اسلامی روستا و شهر قرار می گیرد تا در جهت عمران و آبادی و مصالح مردم همان محل صرف گردد.

ماده ۹٤- وزارت کشور مسئول اجرای این قانون است وموظف است ظرف دوماه آیین نامه های اجرایی مورد نیاز را تهیه و هیأت وزیران موظف است ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون خارج از نوبت آیین نامه های مذکور را تصویب نماید.

ماده ۹۵- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) هرگونه اصلاح در آیین نامه اجرایی قانون شوراهای اسلامی کشور توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون استفساریه ماده (۲۸) قانون تشکیلات ، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ واصلاحات بعدی آن

موضوع استفساریه :

ماده واحده : آیا ممنوعیت تصدی مناصب اداری مذکور دربندهای (۱)و (۲) ماده (۲۸) قانون پس از عضویت درشوراهای یادشده نیز تسری دارد یاخیر؟

نظر مجلس :

بلی ، عضویت همزمان درشوراهای اسلامی با تصدی مناصب اداری مذکور درماده (۲۸)منافات دارد .

قانون فوق مشتمل برماده واحده درجلسه علنی روز یکشنبه مورخ ببیست و پنجم دی ماه یکهزار و سیصدو هشتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب ودرتاریخ ۱۳۸۴/۱۱/۱۲ به تأیید شورای نگهبان رسید .

رئیس مجلس شورای اسلامی ـ غلامعلی حداد عادل

آئین نامه داخلی شورای اسلامی شهر
«مصوب ۱۳۸٤»

ماده ۱- اولین جلسه هردوره شورای اسلامی شهر ، که دراین آئین نامه شورا نامیده می شود، بعد از قطعی شدن نتایج انتخابات ، درتاریخ نهم اردیبهشت ماه به دعوت فرماندار یا سرپرست فرمانداری وباحضور دعوت کننده یا نماینده وی تشکیل وباحضور دوسوم اعضا رسمیت می یابد .

ماده ۲- دراولین جلسه شورا مسن ترین فرد ازاعضای حاضر بعنوان رئیس سنی ودونفر ازجوانترین اعضای حاضر به سمت منشی تعیین میشوند ودرجایگاه هیئت رئیسه قرار می گیرند .

ماده۳- وظایف هیئت رئیسه سنی اداره اولین جلسه اعم از انجام مراسم تحلیف و اجرای انتخابات هیئت رئیسه دائم شورا می باشد .

تبصره : مراسم تحلیف براساس دستورالعملی که به تصویب شورای عالی استانها می رسد،انجام می شود.

ماده۴- اعضای شورا دراولین جلسه خود ازبین اعضای شورا هیئت رئیسه شورا شامل رئیس، نائب رئیس وحداقل یک منشی وهمچنین یکنفر را بعنوان سخنگو برای مدت دوسال ونماینده یا نمایندگان شورا درشورای اسلامی شهرستان را تا پایان همان دوره انتخاب می نمایند .

تبصره : رئیس شورا موظف است درصورت قطعیت یافتن خروج عضوی از شورا ، مراتب را به فرمانداری ذیربط بطور کتبی گزارش دهد تافرماندار ازعضو علی البدل شورا با احتساب رأی وی برای شرکت درجلسات دعوت نماید .

ماده ۵- عضویت درشورا قائم به شخص است وقابل واگذاری به دیگری نیست .
هیچیک از اعضای شورا حق تفویض اختیارات خودرا به غیراعم از عضو یا غیر عضو ندارد.

ماده ٦- وظایف رئیس شورا بشرح زیراست :

۱- مسئولیت امور اداری ومالی شورا.
۲- اداره جلسات شورا وبرقراری نظم درجلسات .
۳- دعوت از اشخاصی که حضور آنها درجلسات شورا ضرورت داشته باشد .
۴- دعوت ازاعضاء و تقسیم کار بین اعضا و کمیسیونهای شورا .
۵- ابلاغ و نظارت برپیگیری مصوبات شورا .

۶- معرفی نماینده یا نمایندگان شورا که ازبین اعضای شورا انتخاب میشوند به مسئولان اجرایی ، نهادها و سازمانهای دولتی درصورت درخواست آنها .
۷- امضای احکام مسئول واعضای دبیرخانه وسایر کارکنان شورا براساس تشکیلات تفصیلی شورا .
۸- ارسال نسخه ای از بودجه مصوب و هزینه شورا درپایان هرسال مالی به شوراهای اسلامی شهرستان و استان مربوط و نیز انتشارآن جهت اطلاع عموم .
۹- ابلاغ کتبی موارد اعتراض و ایراد اعضا که بصورت روشن به رئیس شورا تقدیم شده است بعنوان تذکر به شهردار ودریافت پاسخ کتبی یا شفاهی شهردار درخصوص تذکر ابلاغی آن درجلسه شورا .
۱۰- امضای کلیه مکاتبات رسمی شورا .
۱۱- اعلام روز و ساعت تشکیل جلسه بعد ، قبل از ختم هرجلسه .

ماده۷- نایب رئیس شورا درغیاب رئیس شورا وظایف اورا انجام میدهد ودر مقابل شورا مسئول است .

ماده۸- وظایف هیئت رئیسه و سخنگو بموجب دستورالعملی تعیین میشود که به تصویب شورای عالی استانها می رسد .

ماده ۹- بمنظور بررسی ، اصلاح و تکمیل پیشنهادات و نیز تهیه طرحهای لازم وانجام وظایف قانونی که شورا برعهده دارد ، کمیسیونها و کارگروههای تخصصی تشکیل می شود .

تبصره : ترکیب ، چگونگی اداره و وظایف این کمیسیونها به تصویب شورای عالی استانها می رسد .

ماده ۱۰- پیشنهادات واصل شده به کمیسیون درصورتیکه مرتبط با شهرداری باشد با حضور شهردار یا نماینده وی که بدون حق رأی وبرای ادای توضیحات درجلسات شرکت می کند ، رسیدگی خواهد شد .

ماده۱۱- هرعضو شورا میتواند ازمقام خود استعفا دهد . پذیرش استعفا با تصویب اکثریت مطلق آرای حاضران درجلسه امکان پذیر است .

ماده۱۲- عضو متقاضی استعفا باید تقاضای خود را با ذکر دلایل به رئیس تقدیم نماید ورئیس آن را درنخستین جلسه علنی بعدی شورا دردستور کار قرار دهد و دراین فاصله عضو متقاضی میتواند درصورت تمایل اعلام انصراف نماید .

ماده۱۳- برای بررسی تقاضای استعفا ابتدا تقاضا قرائت میشود ، سپس شخص متقاضی یا عضو دیگری به تعیین او حداکثر نیم ساعت دلایل استعفا را بیان می نماید و مخالف یا مخالفان نیز به همان مدت میتوانند صحبت کنند وپس از آن رأی گیری می شود .

ماده ۱۴- هرگاه تقاضای استعفای تعدادی از اعضا به نحوی باشد که مانع از رسمیت جلسه گردد ، قابل طرح درشورا نیست .

ماده ۱۵- رئیس شورا موظف است بلا فاصله پس از قطعیت یافتن خروج عضوی از شورا به دلایلی نظیر استعفا ، فوت ، جنون و سلب عضویت ، مراتب را برای تعیین جانشین او به فرمانداری مربوط بطور کتبی اعلام نماید .

ماده ۱۶- غیبت از جلسات شورا با اطلاع رئیس شورا و ازجلسات کمیسیونها با اطلاع رئیس کمیسیون مربوط امکان پذیر است .

تبصره ۱- تشخیص موجه بودن غیبت و تأخیر و تعجیل درجلسات شورا برعهده شورا ودرجلسات کمیسیونها با تصویب کمیسیون میباشد و درهر صورت اعلان رسمی غیبت و تأخیر با رئیس شورا خواهد بود .

تبصره ۲- رسیدگی به موجه و غیر موجه بودن تأخیر درپایان همان جلسه و غیبت دراولین جلسه بعدی بعمل می آید و عضو غایب میتواند دراین فاصله دلایل خود را مبنی برموجه بودن غیبت به رئیس شورا ارایه دهد .

ماده ۱۷- درمواردی که براساس قوانین و مقررات نماینده یا نمایندگانی از شورا بعنوان عضو سایر مجامع و شوراها انتخاب میشوند ، نماینده یا نمایندگان یاد شده با تصویب شورا انتخاب و توسط رئیس شورا معرفی میشوند .

تبصره : نمایندگان منتخب موظفند گزارش کار خود را دراولین جلسه به استحضار اعضا برسانند وبصورت کتبی نیز به رئیس شورا ارایه نمایند .

ماده ۱۸- دستور جلسات رسمی شورا باید به ترتیب وصول پیشنهادات وباتوجه به اولویتها ازطرف هیئت رئیسه تهیه شود و حداقل یک هفته قبل از تشکیل جلسه در اختیار اعضا قرار گیرد .

تبصره ۱- درصورت تعدد تقاضاها دریک زمان تشخیص اولویت با هیئت رئیسه خواهد بود.

تبصره ۲- با تصویب اکثریت مطلق اعضای حاضر میتوان موضوع دستور جلسه را برای مدت معینی به تعویق انداخت یا مسکوت گذاشت .

ماده ۱۹- درهر جلسه حداکثر سه نفر از اعضا که تا (۴۸) ساعت قبل از شروع جلسه رسمی تقاضای نطق قبل از دستور نموده اند درحدود وظایف شورا طبق فهرست تنظیمی حداکثر به مدت ده دقیقه برای هر نفر نطق قبل از دستور خواهند داشت .

تبصره ۱- درصورت تعدد متقاضیان با توجه به اولویت ثبت نام ، ناطقان قبل از دستور تعیین می گردند .

تبصره ۲- هر عضوی که حق نطق قبل از دستور را بیابد ، میتواند تمام یا قسمتی از وقت خود را به عضو دیگری واگذار کند .

ماده ۲۰- رئیس شورا می تواند قبل از ورود در دستور جلسه به مدت حداکثر ده دقیقه درمورد مسائل مهم روز شوراها مطالبی را که آگاهی اعضا از آن ضروری باشد، به اطلاع آنها برساند .

ماده ۲۱- اعضای شورا نسبت به موضوعاتی که طبق دستور در شورا مطرح میشود، میتوانند قبل از جلسه بعنوان موافق یا مخالف ثبت نام نمایند . درصورتیکه موافق یا مخالف ثبت نام نکرده باشد، اعضا درجلسه شورا میتوانند نوبت بگیرند و به ترتیب تقدم ثبت نام یا گرفتن نوبت نطق خواهند کرد . اگر هیچ موافقی وجود نداشته باشد ، یک مخالف صحبت می کند و اگر مخالفی وجود نداشت ، تنها یک موافق میتواند صحبت کند .

تبصره : درصورت صحبت خارج از موضوع ، رئیس جلسه به آنها تذکر خواهد داد و درصورت دونوبت تذکر درنوبت سوم ناطق از ادامه نطق منع خواهد شد .

ماده ۲۲- تقاضای کفایت مذکرات یا افزایش مدت شور یا مسکوت ماندن یک پیشنهاد ، به پیشنهاد رئیس شورا با حداقل سه نفر از اعضا قابل رسیدگی است یک مخالف ویک موافق هرکدام تا پنج دقیقه صحبت مینمایند و سپس رأی گیری میشود و تصمیم اتخاذ شده بلافاصله توسط رئیس جلسه اجرا میشود .

ماده ۲۳- اخطار راجع به منافی بودن طرحها و پیشنهادها با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ، مقررات جاری و یا آئین نامه داخلی شورا براظهارات دیگر مقدم است .

ماده ۲۴- درصورت توهین به اشخاص حقیقی یا حقوقی ، درهمان جلسه یا درجلسه بعد، با تشخیص هیئت رئیسه به آنها تا پانزده دقیقه اجازه نطق دردفاع ازخود داده خواهد شد .

ماده ۲۵- نحوه اداره جلسات رأی گیری وبررسی پیشنهادهای واصل شده براساس دستورالعملی است که به تصویب شورای عالی استانها می رسد .

معاون اول رئیس جمهور ـ محمد رضا عارف

قانون استفساریه ماده (۷۱) قانون تشکیلات وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵

(مصوب ۱۳۸۲/۳/٦)

موضوع : استفسار

ماده واحده : منظور مقنن از عبارت انتخاب شهردار برای مدت ۴ سال در بند (۱) ماده (۷۱) قانون تشکیلات وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۷۵/۳/۱ با توجه به حکم تبصره (۱) آنکه می گوید شوراهای اسلامی شهر موظفند بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد شرایط اقدام نمایند.این است که حداکثر مدت دوره تصدی شهردار ۴ سال است و شوراهای دوره بعد پس از رسمیت یافتن یا قبل از پایان یافتن مدت ۴ ساله باید نسبت به انتخاب شهردار اقدام نمایند یا باید تأمل نمایند تا مدت ۴ ساله شهردار قبلی پایان پذیرد؟

نظر مجلس :

منظور مقنن از تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷۱) قانون مذکور این است که شوراهای اسلامی کشور در هر مورد باید پس از رسمیت یافتن اعم از اینکه دوره ۴ ساله شهردار قبلی پایان یافته باشد یا خیر نسبت به انتخاب شهردار اقدام نمایند. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ششم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۳/۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

آئین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر ، بخش و شهرک موضوع قانون تشکیلات ، وظایف و انتخابا ت شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ـ (مصوب ۱۳۷۸/۷/۷)

ماده ۱- شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک می توانند برای تأمین بخشی از هزینه های شهر ، بخش و یا شهرک مربوط اعم از هزینه های خدماتی ، اداری و عمرانی با رعایت ضوابط ، ترتیبات و سیاست های موضوع این آیین نامه عوارض وضع نمایند.

مـاده ۲- وضع عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر ، شهرک و بخش در حدود درآمدها، عرضه کالاها و خدمات و سایرموضوع هایی است که مربوط به شهر، شهرک یا بخش ذی ربط باشد.

تبـصره : وضع عوارض جدید بر تولیداتی که برای عرضه در سایر نقاط یا برای صادرات اختصاص می یابد و همچنین وضع عوارض پر درآمدهای ناشی از معادن، منابع و طرح های ملی برعهده سایر مراجع که در قوانین و مقررات مربوط تعیین شده یا می شوند خواهد بود.

ماده ۳- عوارض موضوع این آیین نامه از اماکن، واحدهای صنفی، تولیدی، خدماتی، صنعتی و هرگونه منبع درآمدی دیگری قابل وصول است که محل استقرار آن، در مورد شهرها، محدوده قانونی شهر، موضوع تبصره (۱) ماده (۴) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری ـ مصوب **۱۳۶۲**ـ و در مورد بخش و روستا، محدوده موضوع مواد (۶ و۱۳) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری ـ مصوب **۱۳۶۲**ـ که به تصویب هیأت وزیران رسیده یا برسد و در مورد شهرک ها محدوده ای که به تصویب کمیسیون موضوع ماده (۱۳) آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها ـ مصوب **۱۳۵۵**ـ رسیده است، باشد.

تبصره ۱- در صورتی که محدوده شهر و روستا تعیین نشده باشد،در مورد شهرها محدوده ای که در طرح جامع موضوع بند(۳) ماده (۲) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ـ مصوب **۱۳۵۱** ـ و در مورد روستاها محدوده ای که در طرح هادی موضوع ماده(۷) اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ـ مصوب **۱۳۶۶**ـ تعیین شده است، ملاک خواهند بود.

تبصره ۲- مراجع تصمیم گیر در مورد محدوده شهر، مجاز نمی باشند محدوده هایی را که توسط سایر مراجع قانونی برای ایجاد شهرک یا مراکز جمعیتی دیگر خارج از شهرها تعیین شده یا می شوند ، بدون جلب نظر مراجع قانونی یاد شده به حدود شهر ملحق نمایند.

ماده ٤- وصول عوارضی که طبق این آیین نامه توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و یا شهرک وضع می شود، در مورد عوارض شهر بر عهده شهرداری، در مورد روستا برعهده دهیار و دهیاری و در مورد شهرک ها بر عهده مسئولان اجرایی شهرک مربوط خواهد بود که مطابق مقررات مربوط و ضمانت های اجرایی آن اقدام می نمایند. مرجع وصول مکلف به دادن رسید رسمی به مؤدی است.

ماده ۵- نحوه وصول عوارضی که به موجب این آیین نامه توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و یا شهرک وضع می شوند ، توسط همان شورا تعیین می گردد.

تبصره : وزارت کشور به استناد ماده (۹۴) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران ـ مصوب۱۳۷۵ـ و به منظور تأمین هماهنگی در شیوه محاسبه عوارض در شوراهای بخش و شهرک و همچنین ایجاد یکنواختی در نظام عوارض در سراسر کشور، آیین نامه های لازم را تهیه و جهت تصویب به هیأت وزیران ارایه نماید. درخصوص شوراهای اسلامی شهر دستور العمل های موضوع ماده(۳۰) آیین نامه مالی شهرداری ها مراعات می گردد.

ماده ٦- عوارضی که به موجب این آیین نامه توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و یا شهرک وضع می شوند، حسب مورد برای تأمین هزینه های همان شهر، روستا و یا شهرک در قالب بودجه مصوب شهرداری و شوراهای شهر، شهرک و بخش مربوط مصرف خواهد شد.

ماده۷- شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک می توانند برای تأمین تمام یا بخشی از هزینه های طرح های خاص خدماتی یا عمرانی ، عوارض خاصی برای مدت و مورد معین وضع نمایند. عوارضی که از این طریق وصول می گردد، صرفاً در همان مدت و مورد تعیین شده در مصوبه وضع عوارض، قابل مصرف می باشد.

ماده ۸- مرجع رسیدگی به شکایت در مورد میزان، نحوه محاسبه و وصول و سایر موضوع های مربوط به عوارضی که توسط شوراها با رعایت این آیین نامه وضع می شوند و یا عوارض محلی که قبلاً توسط مراجع ذی صلاح وضع شده و موضوع تبصره ماده (۲) این آیین نامه

نمی باشند، در مورد عوارض شهر به ترتیبی است که در ماده (۷۷) قانون شهرداریها مقرر شده است و درخصوص عوارض موضوع این آیین نامه که توسط شورای اسلامی بخش و شهرک وضع شده است، به عهده هیأتی مرکب از وزارت کشور، وزیر دادگستری و شوراهای اسلامی بخش یا شهرک می باشد.

تبصره : در مورد عوارض شهر، مرجع رسیدگی به اعتراض از تصمیمات کمیسیون موضع ماده (۷۷) قانون شهرداریها دیوان عدالت اداری است و در مورد نظر هیأت مذکور در قسمت اخیر ماده (۸) معترض می تواند به مرجع قانونی ذی ربط مراجعه نماید.

ماده ۹- شوراها می توانند در هنگام وضع عوارض جدید یا در زمان مقتضی نسبت به موارد معافیت، کاهش، تخفیف و لغو عوارضی که تصویب نموده اند، با توجه به سیاست های مقرر در این آیین نامه اتخاذ تصمیم نمایند.

ماده ۱۰- لغو، کاهش، افزایش، اعطای تخفیف و یا معافیت از عوارض که قبل از تشکیل شوراهای اسلامی شهر، شهرک و بخش موضوع قانون مصوب **۱۳۷۵**، توسط سایر مراجع ذی صلاح وضع شده و موضوع تبصره ماده(۲) این آیین نامه نمی باشند، به عهده شورای اسلامی شهر، بخش و شهرک ذی ربط می باشد.

ماده ۱۱- عوارضی که تاکنون توسط مراجع ذی صلاح وضع شده و دارای شرایط مذکور در تبصره ماده (۲) آیین نامه است ، به شرح مندرج در فهرست پیوست این آیین نامه کماکان توسط مراجعی که در مصوبات مربوط به وضع عوارض و اصلاحات آن تعیین شده است وصول می شود و به ترتیب مقرر در همان مصوبات به مصرف خواهند رسید. صادرات غیر نفتی در سال **۱۳۷۸** مطابق تبصره (۵) قانون بودجه سال **۱۳۷۸** ازپرداخت هرگونه عوارض از جمله عوارض شهرداری به استناد هر قانونی که وضع شده باشد ، معاف است.

تبصره : وزارت کشور مکلف است کمیته ای مرکب از نمایندگان وزارت کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی ، سازمان برنامه و بودجه ، وزارت بازرگانی ، وزارت صنایع ، نماینده دستگاه ذی ربط و نماینده رئیس جمهور به منظور بررسی عوارض موضوع تبصره ماده (۲) این آیین نامه و ارایه راهکارهای لازم درخصوص مرجع وضع، کاهش ، افزایش و اعطای تخفیف و معافیت از این عوارض ، نحوه و چگونگی وصول و مصرف آن ، سهم دستگاه وصول کننده، مرجع حل اختلاف بین مؤدی و دستگاه وصول کننده و سایر موارد مربوط تشکیل دهد . کمیته مذکور کلیه جوانب موضوع را ظرف سه ماه بررسی و نتیجه را از طریق وزارت کشور به هیأت وزیران منعکس خواهد نمود. همچنین این کمیته

وظیفه دارد عوارضی را که قبلاً توسط مراجع ذی ربط وضع شده است و واجد اوصاف مذکور در تبصره ماده (۲) این آیین نامه می باشد،با این آیین نامه و سیاست های عمومی دولت انطباق دهد و نتیجه را برای تصمیم گیری به مراجع مسئول ارایه نماید.

ماده ۱۲- شوراهای اسلامی مکلفند نسخه ای از مصوبات مربوط به عوارض را ظرف یک هفته از تاریخ تصویب به همراه مستندات و گزارش توجیهی آن جهت ارسال به وزارت کشور به استانداری محل ارسال نمایند . استانداری ها مکلفند حداکثر ظرف دو هفته پس از وصول چنین مصوباتی مصوبه شورا و ضمایم آن را به همراه نظارت کارشناسی خود و همچنین فهرستی از عوارض محلی وضع شده و قابل وصول در محدوده شهر ، بخش و یا شهرک مربوط (موضوع ماده (۳) و تبصره (۱) همان ماده از این آیین نامه) به وزارت کشور ارسال نمایند. چنانچه مصوبات مزبور در مدت یک ماه از تاریخ وصول به وزارت کشور مورد ایراد یا لغو توسط وزیر کشور واقع نشد، شوراها مکلفند مصوبه را از طریق درج در روزنامه ها و جراید محلی یا روزنامه های کثیرالانتشار یا از طریق انتشار اعلامیه و یا هر طریق دیگری که جنبه اعلان عمومی دارد، به آگاهی عموم برسانند. عوارض مربوط از تاریخ اعلان قابل وصول است.

تبصره : مصوبات مربوط به عوارض توسط شورای اسلامی شهر تهران مستقیماً به وزارت کشور ارسال می شود.

ماده ۱۳- اجرای مصوبات ناظر به وضع عوارض جدید یا افزایش عوارض قبلی در مورد وزارتخانه ها ، سازمان ها و مؤسسات و شرکت های دولتی در صورتی که قبل از تنظیم نهایی لایحه بودجه کل کشور در دولت به تصویب شوراهای اسلامی ذی ربط رسیده باشد، از آغاز سال مالی بعد امکان پذیر می باشد و در صورتی که بعد از تنظیم لایحه بودجه و قبل از پایان همان سال تصویب شده باشد، مصوبه از ابتدای دومین سال مالی بعد از تصویب عوارض قابل اجرا خواهد بود.

ماده ١٤- شوراهاموظفند به هنگام تصمیم گیری راجع به عوارض علاوه برتوجه به سیاست های کلی که در برنامه های پنج ساله و قوانین بودجه سالیانه اعلام می شود، سیاست های عمومی دولت را به شرح ذیل مراعات نمایند :

الف ـ نیل به سمت خودکفایی شهرداری ، دهیاری و شهرک مربوط از طریق وضع و وصول عوارض متناسب با هزینه های مورد نیاز.

ب ـ رعایت تناسب میزان عوارض با ارایه خدمات عمومی و عمرانی به اقشار و بخش های مختلف اعم از دولتی و غیر دولتی .

پ ـ جهت گیری به سوی وضع عوارض هایی که به صورت غیر مستقیم وصول می شوند.

ت ـ تناسب وضع عوارض در هر محل با تولیدات و درآمدهای اهالی.

ث ـ توجه به اثرات تبعی وضع عوارض بر اقتصاد محل .

ج ـ هماهنگی و وحدت رویه در نظام عوارض .

چ ـ رعایت اولویت وضع عوارض به صورت درصدی از قیمت فروش کالا و خدمات بر سایر روش ها از جمله روش وضع عوارض مقطوع.

ح ـ وضع عوارض متناسب با ارزش افزوده زمین ناشی از تصمیمات مراجع قانونی و یا اجرای طرح های عمرانی .

خ ـ جلوگیری از وضع عوارض مضاعف بر کالاهای تولیدی.

د ـ توجه داشتن به رشد تولید و گسترش واحدهای تولیدی در منطقه به هنگام وضع عوارض بر تولید.

ذ ـ محاسبه و وصول عوارض در مورد واحدهای تولیدی براساس فروش واقعی در دوره مورد نظر .

ر ـ خودداری از وضع عوارض بر کالاهای صادراتی.

ز ـ توجه به اقشار کم درآمد هنگام وضع عوارض با اعطای تخفیف ، معافیت و نظایر آن.

ژ ـ رعایت حال ایثارگران هنگام وضع عوارض با اعطای تخفیف،معافیت ونظایر آن.

س ـ اعمال رویه های تشویقی برای پرداخت به موقع عوارض .

ش ـ وضع بدون تبعیض عوارض براساس اصل (۳) قانون اساسی.

تبصره : افزایش میزان عوارض موضوع این آیین نامه زودتر از یکسال صورت نخواهد گرفت و وضع عوارض جدید و افزایش عوارض قبلی عطف به ماسبق نمی شود.

ماده ۱۵- نسبت عوارض شهر، روستا و شهرک با درآمدها، عرضه کالاها و خدمات و سایر موضوع ها حداکثر براساس نرخی است که سالانه توسط وزارت کشور پیشنهاد شده است و به تصویب هیأت وزیران می رسد. مادام که این نسبت در هر سال به تصویب نرسیده است ، نسبت تعیین شده در سال قبل مجری خواهد بود. برای تعیین حداکثر (سقف) نسبت عوارض به درآمدها و عواید محلی باید استاندارد هزینه های عمرانی،اداری و خدماتی شهرداری ها توسط وزارت کشور با هماهنگی کمیته موضوع

تبصره ماده (۱۱) این آیین نامه تنظیم و به هیأت وزیران ارایه گردد. در تنظیم استانداردها باید سهم هزینه هایی که به موجب تصمیمات مراجع ملی یا فرا محلی در طرح های عمرانی و یا خدماتی و یا در اجرای طرح های جامع و هادی در شهرها، شهرک ها و روستاها ایجاد می شود، به طور جداگانه مشخص گردد.

تبصره : در سال جاری و مادام که استانداردها و نسبت های موضوع این ماده تعیین نشده اند، مجموع عوارض وصولی در هر محل با رعایت ماده (۳) این آیین نامه نباید در مورد درآمدها بیش از حداکثر دو درصد (۲٪) درآمد سالیانه، در مورد فروش کالاها یا خدمات بیش از حداکثر دو درصد (۲٪) قیمت عمده فروشی و در مورد دارایی و ثروت بیش از حداکثر نیم درصد ارزش معاملاتی آن با احتساب میزان عوارض قابل وصول موجود باشد.

ماده ۱۶- شوراها می توانند براساس اختیارات قانونی خود از طریق جلب مشارکت مردم با استفاده از روش انتشار اوراق مشارکت و سایر روش ها با رعایت قوانین و مقررات مربوط نسبت به تأمین منابع مالی مورد نیاز اتخاذ تصمیم نمایند.

ماده ۱۷- وزارت کشور مکلف است با همکاری سازمان ها و مراکز ذی ربط آموزش های لازم را جهت توجیه این آیین نامه و سایر آیین نامه های مربوط به اعضای شوراها ارایه نماید . وزارت کشور مسؤول نظارت بر حسن اجرا و رعایت این آیین نامه در مورد مصوبات مربوط به وضع عوارض توسط شوراها در سراسر کشور است.

معاون اول رییس جمهور ـ حسن حبیبی

فهرست عوارض غیر محلی موضوع ماده (۱۱) آیین نامه

کد	عنوان عوارض	نحوه وصول عوارض و مستندات آن
۱۱	۱- عوارض جایگزین عوارض دروازه ای وعوارض بندی و نقاط مرزی.	۱- عوارض جایگزین عوارض دروازه ای که براساس مصوبه ۱۳۴۸/۲/۲۳ قانون لغو عوارض دروازه ای توسط گمرکات کشور وصول می شود و توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی باید پرداخت شود.
	۲- عوارض بلیط کسانی که با هواپیما در خطوط داخلی پرواز می کنند.	۲- عوارض بلیط کسانی که با هواپیما درخطوط داخلی مسافرت می نمایند مصوبه ۱۳۵۸/۲/۴ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران.
	۳- عوارض درآمد مشمول مالیات قطعی شده	۳- عوارض مشمول مالیات قطعی شده تصویبی مصوب شماره ۴۶۳۷۷ مورخ ۱۳۷۳/۳/۲۴
۱۳	کمک از محل درآمد حاصل از عوارض ۱٪ کارخانجات	براساس بخشنامه شماره ۲۲۲۳۷/۳/۳۲ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۶ وزارت کشور
۱۴	عوارض کمک از محل درآمد حاصل از عوارض اضافی شماره گذاری اتومبیلهای سواری ، سواری بیابانی وارداتی و ساخت کشور	برابر تعرفه شماره ۳۱۴۸ مورخ ۱۳۷۳/۲/۲۹ وزارت کشور.
۲۱	عوارض مواد نفتی	مصوبه هیأت وزیران شماره ۱۳۲۳ سال ۱۳۲۳ و ۲۲۹۴۶ سال ۱۳۴۴ و مصوبه شماره ۱۰۲-۷۷/م مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۱ ریاست محترم جمهوری
۳۹/۱	۸۰٪ عوارض و درآمدهای وصولی از حریم استحفاظی شهرها	در اجرای قانون الحاق یک بند و ۳ تبصره به عنوان بند ۳ به ماده ۹۹ قانون شهرداریها مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ مجلس شورای اسلامی

۴۱	۱- عوارض اولیه شماره گذاری ۲- عوارض سالیانه	۱- عوارض شماره گذاری در هنگام شماره گذاری به حساب وزارت کشور واریز می گردد. ۲- عوارض سالیانه انواع خودرو مصوب ۱۳۵۸/۶/۱۳ شورای انقلاب و افزایش بعدی آن در اجرای بند یک ماده (۳۵) قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور- مصوب ۱۳۶۱ که در هنگام شماره گذاری اولین عوارض سالیانه نیز وصول می شود.
۴۳	عوارض بلیط مسافرتی برون استانی	اتوبوس ، قطار ، کشتی، مستند به بند یک ماده (۳۵) قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور - مصوب۱۳۶۱ - و بند (الف) ماده (۴۳) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و بند(الف) ماده(۳۰) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت که توسط صادرکنندگان بلیط وصول و به حساب شهرداری پرداخت می گردد.
۴۴	عوارض انواع گذرنامه و گذر مرزی	حسب تعرفه تنفیذی و تصویبی
۴۵	عوارض تلفن	مستند به بند الف ماده (۴۳) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین برای کلیه شهرداری های کشور به میزان ۵۰ ریال ماهانه هر شماره تلفن مصوب ریاست محترم جمهور توسط مخابرات وصول و به حساب شهرداری مربوط واریز می گردد.
۴۷	عوارض بر معاملات وسایط نقلیه و ماشین آلات سنگین اعم از قطعی و وکالتی	
۴۹	عوارض بر صدور گواهینامه رانندگی	براساس تعرفه های تنفیذی از سال ۶۶ و نوع گواهینامه دو شخصی و پایه یک عوارض توسط شهرداری ها وصول می شود.
۵۵	عوارض بر صید و شکار	عوارض بر فروش پرورش ماهی ، میگو پرورشی و آبزیان به استناد تعرفه شماره ۱۶۸۸/۳۴/۳/۱ مورخ ۱۳۷۴/۲/۳

۵۷	عوارض بر قراردادها	در اجرای بند الف ماده(**۴۳**) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصوبه شماره **۲۳۷۶** مورخ **۱۳۷۲/۲/۲۵** ریاست محترم جمهوری و نامه شماره **۹۸۷۳/۱/۳/۳۴** مورخ **۱۳۷۲/۵/۲۷** وزیر محترم کشور خطاب به استانداران و بخشنامه شماره **۱۵۳۷۷-۱۱۴۳۱/۵۴-۱** مورخ **۱۳۷۲/۹/۱** ریاست محترم سازمان برنامه و بودجه توسط ذیحسابان دستگاه های دولتی و حسابداران مؤسسات غیر دولتی از محل اعتبار طرح کسر و به حساب شهرداری محل اجرای پروژه واریز می گردد.
۵۸	عوارض کارخانه ها (موضوع تبصره ماده۲ آیین نامه)	براساس تعرفه های تنفیذی و تصویبی که در اجرای بند یک ماده(**۳۵**) قانون تشکیل شوراهای اسلامی کشور و بند(الف) ماده (**۴۳**) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین به تصویب نماینده ولی امر و ریاست جمهوری رسیده است از کارخانه ها و واحدهای تولید به میزان **۱**٪ بهای فروش (به استثنای شهرداری هایی که دارای تعرفه عوارض مضاعف بر **۱**٪ زیر فاکتور فروش برای طرح های خاص استانی می باشند) و ضمناً شهرک های صنعتی واقع در حریم به مأخذ **۵**٪ زیر فاکتور فروش، توسط کارخانه های مذکور وصول و بایستی به صورت ماهیانه به حساب شهرداری مربوط واریز گردد.
۵۹/۲	عوارض بر محصولات محلی (موضوع تبصره ماده۲ این آیین نامه)	بر حسب تعرفه های تنفیذی در بعضی از استانها از محصولات تولیدی عوارض وصول می شود.
۵۹/۶	عوارض بر نوشابه ها	براساس تعرفه تنفیذی توسط بعضی از شهرداری ها وصول می گردد.

آئین نامه اجرایی تشکیلات ، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی شهرها

(مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ هیأت وزیران با اصلاحات و الحاقات بعدی)

ماده ۱- در این آیین نامه برای رعایت اختصار به جای «قانون تشکیلات ، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱» عبارت « قانون شوراهای اسلامی کشور» و به جای عبارت «شوراهای اسلامی شهر» لفظ «شورا» به کار برده می شود.

ماده ۲- اولین جلسه هر دوره شورا ، ظرف یک هفته بعد از قطعی شدن انتخابات به دعوت فرماندار و یا سرپرست فرمانداری و با حضور دعوت کننده یا نماینده وی ، تحت ریاست مسن ترین عضو و به منشی گری دو نفر از جوان ترین اعضاء تشکیل و برای رسمیت ، کلیه اعضاء به شرح زیر سوگند یاد می کنند و آن را امضاء می نمایند :

«من در برابر کلام اله مجید، به خداوند متعال سوگند یاد می کنم و با تکیه بر شرف انسانی خویش تعهد می نمایم که در حفظ امانت و انجام هرچه بهتر وظایفم و خدمت به مردم کوشا باشم و قانون اساسی و سایر قوانین و مقررات کشور را در چارچوب وظایف و اختیارات خود مراعات نمایم و در همه زمینه ها عدالت و انصاف را در نظر داشته و مادام که در شورای اسلامی شهر عضویت دارم در رعایت صرفه و صلاح و پیشرفت امور شهر و شهرداری اهتمام نمایم.»

تبصره ۱- پیروان اقلیت های دینی رسمی ، این سوگند را با ذکر کتاب آسمانی خود یاد خواهند کرد.

تبصره ۲- هرگاه فرد جدیدی به عضویت شورا وارد شود، موظف است در ابتدای اولین جلسه حضور در شورا به ترتیب مذکور در متن ماده ، سوگند یاد نماید.

ماده ۳- در اولین جلسه شورا، پس از انجام مراسم تحلیف ،اعضای حاضر اقدام به برگزاری انتخابات داخلی نموده و از بین خود و با رأی مخفی یک رییس ، یک نایب رئیس و حداقل یک منشی ویک خزانه دار برای مدت دوسال انتخاب و مراتب را صورت جلسه می نمایند. انتخاب اعضاء هیأت رئیسه در صورت استعفای هر یک از آنان از سمت خود و یا هر یک از اعضاء هیأت رئیسه از شورا، حداکثر ظرف یک هفته بعد از قبول استعفا توسط شورا و یا خروج عضو و برای همان منصب برگزار می شود.

تبصره : شورا موظف است بلافاصله پس از قطعیت یافتن خروج عضو از شورا مراتب را به فرمانداری ذی ربط به طور کتبی گزارش دهد تا فرماندار از عضو علی البدل شورا با احتساب رأی وی دعوت به شرکت در جلسات و صدور کارت شناسایی بنماید.

ماده ٤- اعضاء شورا حق تفویض اختیارات خود را به غیر اعم از عضو یا غیر عضو شورا ندارند.

ماده ٥- اعضای شورا براساس مسئولیت خود متعهد و ملزم به حفظ حیثیات و شئون شورا و رعایت نظم و اجرای مفاد این آیین نامه و آئین نامه داخلی می باشند.

ماده ٦- رئیس شورا وظایفی به عهده دارد که اهم آن به شرح زیر است :

۱- مسئولیت امور اداری و مالی شورا.

۲- تعیین دستور جلسه ، زمان و نوع جلسه (عادی یا فوق العاده) شورا .

۳- دعوت از مقامات موضوع ماده (۱۱) قانون شوراهای اسلامی کشور و سایر اشخاصی که شورا ضرورت حضور آنها در جلسات شورا یا کمیسیون های شورا را تشخیص دهد.

۴-دعوت از اعضاء و تقسیم کار بین اعضاء و کمیسیون های شورا.

۵-پیگیری مصوبات شورا .

۶-معرفی نماینده یا نمایندگان شورا که از بین اعضاء شورا انتخاب می شوند به مسئولین اجرایی ،نهادها وسازمانهای مملکتی در زمینه های مختلف اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، اقتصادی، عمرانی جهت فراهم آوردن زمینه های همکاری در صورت درخواست آنان.

۷-معرفی افراد مورد تأیید شورا برای انجام اقدامات مورد نیاز و نظارت بر حسن اجرای بندهای (۳) و (۸) ماده (۷۱) قانون شوراهای اسلامی کشور.

۸-احکام مسئول و اعضاء دبیرخانه شورا ، که از کارکنان شهرداری خواهند بود، توسط رئیس شورا صادر می شود.

تبصره : سازمان اداری دبیرخانه شورا به تناسب سازمان شهرداری که در تنظیم آن قبلاً موافقت سازمان اموراداری و استخدامی کشور جلب شده، از طرف شهردار با اطلاع شورای شهر تهیه و جهت تصویب به وزارت کشور پیشنهاد می شود تا پس از تصویب به موقع اجراء درآید. کارکنان دبیرخانه شورا تابع آیین نامه استخدامی شهرداری ها خواهند بود.

۹- رئیس شورا سخنگوی شوراست، مگر آنکه شورا عضو دیگری را تعیین کند و مواضع و اطلاعات رسمی شورا توسط او اعلام می شود.

۱۰- اجرای مفاد ماده (۳۳) آیین نامه مالی شهرداری ها شامل ایجاد تعهد، تشخیص، تسجیل و صدور حواله در حدود اعتبارات مصوب شورا در صلاحیت رئیس شورا یا اعضایی است که از طرف وی کتباً و به طور منجز اختیارات لازم به آنها تفویض می شود.

۱۱- تأیید بودجه شورا که توسط خزانه دار شورا تنظیم می شود و طرح جامع آن در شورا برای تصویب.

تبصره : نیازهای مالی و تدارکاتی شورا براساس بودجه مصوب شورا از طریق درآمدهای بودجه شهرداری تأمین خواهد شد.

۱۲- ابلاغ کتبی موارد اعتراض و ایراد اعضاء که به صورت روشن به رئیس شورا تقدیم شده است .

به عنوان تذکر به شهردار و دریافت پاسخ کتبی یا شفاهی شهردار درخصوص تذکر ابلاغی و طرح آن در جلسه شورا.

۱۳- کلیه مکاتبات رسمی شورا با امضای رئیس شوراست.

تبصره : نایب رئیس شورا در غیاب رییس شورا وظایف او را انجام می دهد و در مقابل شورا مسئول است .

ماده ۷- وظایف منشی یا منشیان شورا :

۱- تهیه و تنظیم دستور جلسات براساس پیشنهادهای واصله و پیشنهاد آن به ریاست شورا برای تعیین وقت و دستور جلسات.

تبصره : روز و ساعت تشکیل جلسات با دستور کار شورا باید حداقل (۲۴) ساعت قبل به اعضاء ابلاغ شود.

۲- تنظیم متن مذاکرات جلسات شورا و ثبت آن در دفتر مخصوص جلسات و حفظ و نگهداری آنها در محل شورا.

۳- تهیه متن نامه های شورا ، ثبت و شماره گذاری آنها ، تهیه آمار و اطلاعات ، تهیه گزارش از عملکرد شورا برای ارایه به رئیس شورا ، تهیه رونوشت مصوبات در اجرای ماده (۷۸) قانون شوراهای اسلامی کشور جهت اطلاع به فرماندار و شهردار و سازمان های ذی ربط با امضای رئیس شورا .

۴- انتشار صورت تایید شده جامع درآمد و هزینه شش ماهه شهرداری و ارسال نسخه هایی از آن به وزارت کشور.

۵- انتشار مقررات مصوب شورا که برابر قانون باید به اطلاع عمومی مردم برسد.

ماده ۸- وظایف خزانه دار شورا :

۱- انجام امور مالی و مسئولیت حسابداری شورا.

۲- همکاری با رئیس شورا در تنظیم بودجه و اصلاح یا متمم آن .

۳- تنظیم صورت مجلس تحویل و تحول اموال و دارایی هایی که از طریق شهرداری در اختیار شورا قرار می گیرد و امضای آن به اتفاق رئیس شورا.

۴- تنظیم صورت های مالی شورا.

۵- بررسی صورت حساب ماهانه درآمد و هزینه تسلیمی شهرداری موضوع ماده (**۷۹**) قانون شهرداری و ارایه آن همراه با نظریه به جلسات شورا حداکثر ظرف یک هفته پس از دریافت صورت حساب.

ماده ۹- جلسات شورا بعد از اولین جلسه وبه صورت عادی هر ماه دوبار در محل شورا تشکیل می شود.

تبصره : شورا در صورت درخواست کتبی فرماندار و یا بخشدار ذی ربط مشتمل بر زمان، دستور و ضرورت تشکیل جلسه ، موظف به تشکیل جلسه فوق العاده است همچنین شورا می تواند به درخواست کتبی شهردار و یا تشخیص خود به صورت فوق العاده تشکیل جلسه دهد.

ماده ۱۰- شورا باید بلافاصله پس از رسمیت یافتن اقدام به انتخاب شهردار با رعایت مقررات قانونی درخصوص دوره خدمت شهردار و آیین نامه احراز تصدی شهردار بنماید و شهردار منتخب را در شهرهای مرکز استان و شهرهای بالای دویست هزار نفر جمعیت به وزارت کشور و سایر شهرها با استانداری برای صدور حکم پیشنهاد کند.

ماده ۱۱- جلسات عادی و فوق العاده شورا با حضور حداقل دوسوم اعضای اصلی و به تعداد ذیل :

الف : در شوراهای (**۵**) نفره با حضور (**۴**)نفر.

ب : در شوراهای (**۷**) نفره با حضور (**۵**)نفر.

ج : در شوراهای (**۹**) نفره با حضور (**۶**)نفر.

د : در شوراهای (**۱۱**) نفره با حضور (**۸**) نفر.

هـ : در شوراهای شهر تهران با حضور (**۱۰**) نفر.

رسمیت می یابد و تصمیمات به اکثریت مطلق آرای حاضرین معتبر است.

۱- جلسات شورا علنی و حضور مستمع با نظر رئیس شورا مجاز خواهد بود ولی به تقاضای کتبی شهردار و نیز فرماندار و یا بخشدار ذی ربط و موافقت اکثریت مطلق اعضای حاضر می تواند جلسه غیر علنی تشکیل شود.

۲- اعضاء شورا باید در تصمیم های خود قوانین و مقررات مربوط را مورد توجه قرار دهند.

۳- اعضای شورا موظفند قبل از اخذ تصمیم نهایی پیرامون موضوع یا موضوعاتی که در دستور کار جلسه قرار گرفته است ، بحث و بررسی به عمل آورند . به همین منظور به ازای هر نفر موافق ، یک نفر مخالف نیز حق صحبت به میزان برابر و به مدتی که رییس شورا تعیین می نماید خواهد داشت . در موقع استیضاح ، شهردار حق دارد به اندازه مجموع زمان صحبت موافقین و مخالفین از خود دفاع نماید.

۴- رأی در جلسات شورا علنی است و با بلند کردن دست و یا ورقه اخذ می شود ولی به تقاضای اکثریت مطلق اعضای حاضر در جلسه ممکن است رأی با ورقه به صورت مخفی گرفته شود مگر در امور مالی ، لیکن در انتخابات حتماً باید رأی مخفی گرفته شود.

۵- شورا برای جلسات عادی وفوق العاده و نیز کمیسیون های شورا برای جلسات خود، باید دفتر ثبت صورت جلسات داشته و صورت جلسات به امضای اعضا اعم از مخالف یا موافق برسد. دفاتر مذکور توسط منشی تهیه و قبل از ثبت اولین صورت جلسه، صفحه اول آن با ذکر شماره صفحات به امضای رئیس شورا و حسب مورد، اعضای شورا و یا کمیسیون های مربوط برسد. صورت جلسات شورا باید به گونه ای تنظیم شود که در آن تاریخ و دستور کار هر جلسه و اسامی اعضای حاضر و غایب و آرای مثبت و منفی اعضاء، مربوط به هر یک از موضوعات به همراه خلاصه مفیدی از بحث و گفتگوی حاضرین و تصمیم یا تصمیمات متخذه و مصوب آمده باشد.

۶- جلسات شورا و کمیسیون های آن در محل مخصوصی که توسط شهرداری در اختیار شورا قرار می گیرد تشکیل خواهد شد . جلسات شورا در غیر محل و موعد مقرر رسمیت نداشته و تصمیماتش معتبر نخواهد بود.

ماده ۱۲- مصوبات شورا پس از ده روز از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است مگر آنکه ظرف مدت مزبور مسئولان اجرایی ذی ربط به مصوبه اعتراض نمایند که در این صورت طبق ماده (۸۰) قانون شوراهای اسلامی کشور عمل خواهد شد.

تبصره ۱- مصوبه شورا تا تعیین تکلیف قطعی توسط هیأت مرکزی حل اختلاف متوقف خواهد ماند.

تبصره ۲- چنانچه هیأت حل اختلاف استان ظرف (۱۵) روز اعلام نظر ننماید مصوبه شورا لازم الاجرا است.

تبصره ۳- چنانچه نظر هیأت حل اختلاف استان در جهت لغو مصوبه شورا باشد، آن را به هیأت مرکزی حل اختلاف پیشنهاد می کند و هیأت مرکزی نیز موظف است حداکثر ظرف (۲۰) روز نظر قطعی و نهایی خود را اعلام نماید.

چنانچه هیأت مرکزی ظرف این مدت نظر خود را اعلام ننماید، مصوبه شورا لازم الاجرا است.

ماده ۱۳- شورا می تواند در ارتباط با وظایف خود اطلاعات مورد نیاز را از دستگاه ها، ادارات و سازمان های دولتی درخواست نماید و آنان همکاری لازم را به عمل خواهند آورد.

ماده ١٤- شورا می تواند حسب نیاز با تشکیل کمیسیون هایی با شرکت اعضای خود موافقت کرده و تعداد آنها را افزایش یا کاهش دهد.

۱- عده اعضای هر کمیسیون از سه تا پنج نفر بوده و هر یک از اعضای شورا موظف است حداقل عضو یک کمیسیون باشد ، اعضای کمیسیون به پیشنهاد رییس شورا توسط شورا برای مدت یک سال انتخاب می شوند.

۲- جلسات کمیسیون با حضور حداقل دو سوم اعضاء رسمیت می یابد و تصمیمات با رای اکثریت مطلق اعضای حاضر اتخاذ می شود.

۳- هر یک از کمیسیون ها در اولین جلسه از بین خود یک رییس ، یک نایب رییس و یک نفر منشی انتخاب خواهد کرد. منشی کمیسیون مخبر کمیسیون نیز خواهد بود.

۴- رییس شورا پیشنهاد های رسیده را با توجه به موضوع آن با تعیین مهلت برای اعلام نظر به کمیسیون مربوط ارسال می دارد و مقرر می کند که همزمان نسخه ای از پیشنهادات مذکور در اختیار سایر اعضای شورا نیز قرار گیرد تا هر کس نظری دارد به کمیسیون مربوط ارایه نماید.

۵- هر یک از کمیسیون ها مکلفند نسبت به موضوعات احاله شده از طرف شورا ظرف مهلت تعیین شده از طرف رییس شورا و در صورت عدم تعیین مدت از طرف رییس شورا حداکثر ظرف یک ماه اعلام نظر نمایند. در صورتی که کمیسیون برای بررسی موضوعی نیازمند مهلت بیشتری باشد بادرخواست ازرییس شورا اقدام

خواهدکرد.کمیسیون ها می توانند برای بررسی مطالب محوله از نظرات کارشناسان و مشاورانی که دعوت می نمایند بهره مند شده و عندالاقتضاء حق الزحمه مناسبی نیز با تصویب شورا به آنان پرداخت کنند.

۶- پیشنهادات واصله به کمیسیون در صورتی که مرتبط با شهرداری باشد با حضور شهردار و یا نماینده وی که بدون حق رأی و برای ادای توضیحات در جلسات شرکت می کند ، رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۵- نحوه انجام معاملات و مقررات مالی شورا طبق آیین نامه مالی شهرداری هاست و به جای شهردار رییس شورا و به جای رییس حسابداری، خزانه دار شورا اقدام خواهند کرد.

تبصره : در شهر تهران شورا از مقررات آیین نامه معاملات شهرداری تهران استفاده خواهد کرد.

ماده ١٦- کلیه پرداخت های شورا در حدود بودجه مصوب شورا با اسناد مثبته و با رعایت مقررات آیین نامه مالی شهرداری ها به عمل خواهد آمد . این اسناد باید به امضای رییس شورا و خزانه دار یا قایم مقام آنان که مورد تأیید شورا باشد برسد.

تبصره : کلیه دریافت ها و پرداخت های شورا منحصراً از طریق حساب بانکی که به نام شورا افتتاح می شود صورت خواهد پذیرفت.

ماده ۱۷- آن دسته از کارکنان دولت یا مؤسسات عمومی غیر دولتی که به عضویت شورا درآمده و به وجود تمام وقت یا پاره وقت آنان نیاز باشد ، می توانند به عنوان مأمور به خدمت درشوراها انجام وظیفه نمایند . مدت عضویت جزو سنوات خدمتی آنان محسوب می شود و حقوق و مزایای آنان برابر آخرین حکم استخدامی (یا برابر آنچه که شورا در بودجه مصوب خود مقرر می نماید) از بودجه شورا پرداخت می شود.

دستگاه های اجرایی موظفند حسب درخواست استاندار ذی ربط نسبت به صدور مأموریت تمام وقت یا پاره وقت اعضای شورا اقدام نمایند. دستورالعمل نحوه صدور مأموریت پاره وقت اعضای شوراها توسط دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۸- شورا می باید صورت جامع درآمد و هزینه مصوب خود را هر شش ماه یک بار به ضمیمه صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری برای اطلاع عموم اهالی به طریق ممکن انتشار دهد.

مـاده ۱۹- شورا موظف است همزمان با بررسی بودجه شهرداری با توجه به برنامه های چهارساله دوره خود ، بودجه سال آینده شورا را با عنایت به اعتبارات پیش بینی شده دربودجه شهرداری برای شوار تنظیم وتصویب نماید ونسخه ای از بودجه تصویبی شهرداری و شورا را جهت اطلاع به فرماندار و بخشدار حوزه انتخابیه خود و نیز وزارت کشور ارسال نماید.

ماده ۲۰- کلیه اموال شورا اعم از منقول و غیر منقول که در اختیار شورا قرار می گیرد متعلق به شهرداری مربوط است و باید طی صورت مجلسی توسط ذی حسابان شهرداری تحویل رییس و خزانه دار شورا گردد.

ماده ۲۱- رییس و خزانه دار شورا موظفند در پایان دوره فعالیت خود و یا شورا، مشخصات کاملی از کلیه اموال دارایی هایی که در اختیار شورا قرار گرفته تنظیم و طی صورت مجلسی به ذی حسابان شهرداری تحویل و نسخه هایی از آن را برای وزارت کشور و فرمانداری ارسال نمایند.

ماده ۲۲- هرگونه بهره برداری شخصی توسط عضو یا اعضای شورا از اموال متعلق به شورا یا اموال عمومی ممنوع بوده و با فرد یا افراد خاطی مطابق مقررات قانونی برخورد خواهد شد.

ماده ۲۳- تعطیلی شوراهای شهر در هر سال ۳۰ روز است که زمان آن با تشخیص شورا تعیین می شود. در صورت ضرورت رییس شورا می تواند با تقاضای دو سوم اعضاء یا تقاضای فرماندار یا بخشدار ذی ربط یا شهردار در اوقات تعطیلی با ذکر دلیل شورا را به طور فوق العاده دعوت به تشکیل جلسه نماید.

ماده ٢٤- به هیچ عضوی از اعضای شورا در سال بیش از یک ماه مرخصی متوالی یا متناوب داده نخواهد شد.

ماده ۲۵- شرکت اعضا به عنوان نماینده رسمی شورا در دعوت های رسمی به صورت فردی یا دسته جمعی باید با موافقت و تصویب شورا باشد.

مـاده ٢٦- عضوی که شش (۶) جلسه متوالی و یا دوازده (۱۲) جلسه غیر متوالی از اوقات رسمی شورا و کمیسیون را بدون عذر موجه (به تشخیص شورا) در یک سال غیبت نماید موضوع برای سلب عضویت وی به هیأت حل اختلاف موضوع ماده (۸۲) قانون شوراهای اسلامی کشور ارجاع خواهد شد.

تبصره : در صورتی که شورا به علت فوت و استعفا و یا سلب عضویت (اخراج) بیش از یک سوم مجموع اعضای اصلی و علی البدل فاقد نصاب لازم برای تشکیل جلسه شود، براساس مفاد ماده (**۳۱**) قانون شوراهای اسلامی کشور عمل خواهد شد.

ماده ۲۷- به منظور اجرای هماهنگ قانون شوراهای اسلامی کشور در کلیه شهرها ، وزارت کشور مسئول آموزش های لازم اعضای شوراها و نیز مجریان قانون مذکور بوده و نیز موظف است آیین نامه های اجرایی مورد نیاز را تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران برای اجراء ابلاغ نماید.

آئین نامه سفر اعضای شوراهای اسلامی محلی به خارج ازکشور

(مصوب ۱۳۸۲/٦/۲٦)

ماده ۱- به منظور نظارت ، هماهنگی و تصمیم گیری در خصوص مأموریت اعضای شوراهای اسلامی به خارج از کشور ، کمیسیونی به ریاست معاون وزیر کشور در امور اجتماعی و شوراها و با عضویت رئیس شورای عالی اسلامی استان ها و نمایندگان تام الاختیار معاونت اجتماعی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، معاونت امور کنسولی و مجلس وزارت امور خارجه و معاونت فرهنگی و سیاسی وزارت اطلاعات تحت عنوان « کمیسیون مرکزی مأموریت اعضای شوراهای اسلامی محلی به خارج از کشور » که در این آیین نامه « کمیسیون مرکزی» خوانده می شود، تشکیل خواهد شد.

تبصره : دبیرخانه این کمیسیون در دفتر هماهنگی و پیگیری امور شوراهای وزارت کشور، تشکیل می شود و دبیر آن مدیر کل دفتر یادشده خواهد بود.

ماده ۲- کارگروه استانی به ریاست معاون سیاسی ، امنیتی استانداری و با عضویت رئیس شورای اسلامی استان ، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان و مدیر کل اطلاعات استان تشکیل می شود که پیشنهاد دهنده نهایی مأموریت اعضای شوراهای اسلامی استان به کمیسیون مرکزی خواهد بود.

تبصره : دبیرخانه کارگروه استانی در دفتر اجتماعی و انتخابات استانداری و دبیرآن مدیر کل دفتر یادشده می باشد.

ماده ۳- سفرهای شخصی اعضای شوراهای اسلامی که جنبه مأموریت نداشته و از بودجه شورا برای انجام سفر استفاده نمی شود به عنوان سفر غیر رسمی تلقی و با آنها همانند سایر شهروندان ایرانی رفتار خواهد شد.

ماده ٤- نوع گذرنامه اعضای شوراهای اسلامی برای مأموریت خارج از کشور مطابق مقررات مربوط معین می گردد.

ماده ۵- حذف شد.

ماده ٦- تأمین اعتبار مأموریت اعضای شوراهای اسلامی در تمام سطوح به عهده شورای مربوط است .

ماده ۷- هیأتهای اعزامی موظفند پس از انجام مأموریت ، گزارش مأموریت، اقدامات و مذاکرات انجام شده را به دبیرخانه کمیسیون مرکزی ارسال نمایند.

ماده ۸- رعایت مقررات و شئونات جمهوری اسلامی ایران از سوی کلیه مأموران اعزامی مشمول این آیین نامه لازم الاجراست.

موادی از قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان ها، شهرستان ها و مناطق کشور

(مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۶)

ماده ۱۳- منابع مالی شوراهای مناطق برای هزینه های جاری و عمرانی عبارتند از :

۱- سهم منطقه از اعتباراتی که در بودجه جاری و عمرانی سالانه دولت که براساس تعداد دانش آموزان برای هر استان پیش بینی می گردد.

۲- یک درصد از بهای فروش کالا و خدمات کارخانه ها و مؤسسات خدماتی و تولیدی استان که از طریق شورای استان میان مناطق توزیع می شود.

۳- تا پنج درصد عوارض صدور پروانه های ساختمانی ، تفکیکی زمین ها، پذیره و نوسازی علاوه بر عوارض مذکور را که شهرداری ها دریافت می کنند.

۴- عواید حاصل از فروش ساختمان ها و زمین های بلا استفاده و نیز ساختمان ها و زمین های دیگر که در اختیار آموزش و پرورش است و می توان آنها را با توجه به نیازهای آموزش و پرورش تبدیل به احسن نمود، در چهارچوب ضوابطی که از سوی وزارت آموزش و پرورش معین می شود.

تبصره ۱- عواید حاصل از بندهای (۳) و (۴) صرفاً به مصرف احداث و توسعه فضاهای آموزشی و پرورشی همان شهرستان می رسد.

تبصره ۲- عواید حاصل از بندهای ۲ و ۳ و ۴ به خزانه واریز می گردد وهر ساله معادل آن در لایحه بودجه در ردیف معین به صورت تخصیص یافته پیش بینی می شود تا مطابق ضوابط این قانون به مصرف برسد.

۵- هدایا و کمک های دستگاه ها ونهادهای دولتی و غیر دولتی وافراد خیر.

تبصره : آیین نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۱۶- کلیه شهرداری ها موظفند با توجه به نیازهای پیش بینی شده در طرح های تفصیلی شهرها با استفاده از امکانات و مجوزهای قانونی خود زمینه احراز مالکیت زمین های پیش بینی شده جهت توسعه فضاهای آموزشی و پرورشی شهرهای مربوطه را برای ادارات آموزش و پرورش فراهم سازد. برای تأمین اعتبارات لازم جهت اجرای این ماده شورای آموزش و پرورش شهرستان یا منطقه می تواند با پیشنهاد و تصویب شورای استان بخشی از هزینه های خرید زمین و ساخت فضاهای آموزشی و پرورشی را از سازندگان واحدهای جدید تجاری دریافت و به حساب خزانه واریز نمایند. صد در صد

منافع دریافتی به صورت تخصیص یافته در اختیار آموزش و پرورش قرار خواهد گرفت. کمیسیون های موضوع ماده **۵** قانون شورای عالی شهرسازی و معماری موظفند ضمن رعایت استانداردهای مربوطه درخواست های شهرداری و آموزش و پرورش را در چهارچوب اجرای این ماده به صورت خارج از نوبت رسیدگی نمایند.

تبصره: حداکثر مبالغ دریافتی موضوع این ماده برای هر مترمربع زیربنا نباید از **۵**٪ بهای یک مترمربع ساختمان های مشابه در همان منطقه تجاوز نماید.

ماده ۱۸- کلیه احداث کنندگان شهرهای جدید و شهرک های مسکونی در تمام نقاط کشور و در داخل و خارج از حریم قانونی شهرها، اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی ، مؤسسات دولتی،غیر دولتی،نهادها و کارخانه ها مکلفند همزمان با تهیه و آماده سازی زمین یا ساخت واحدهای مسکونی و صنعتی به تناسب تعداد و سطح زیربنای این گونه واحدها، نسبت به احداث و تأمین فضاهای آموزشی و پرورشی مورد نیاز در مقاطع مختلف براساس استانداردهای مصوب، به طور مستقیم یا با پرداخت هزینه مربوط به سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس ، بر طبق نظر شورای شهرستان یا منطقه اقدام نمایند.

تبصره ۱- کلیه مجموعه های مسکونی با حداقل دویست واحد مسکونی تحت هر عنوان از قبیل شهرک ، شهر جدید الاحداث، کوی ، برزن، سازمانی وغیر سازمانی مشمول این ماده می باشند. شهرک های زیارتی و تفریحی که ساکن دائم نداشته و به طور فصلی از آنها استفاده می شود از شمول این تبصره خارج می باشند.

تبصره ۲- صدور پروانه ساختمانی توسط شهرداری ها برای مستحدثات مشمول این ماده منوط به پیش بینی و تأمین فضاهای آموزشی و پرورشی همزمان با احداث مجموعه های مورد درخواست توسط احداث کنندگان این مجتمع های مسکونی می باشد و صدورگواهی پایان کار نیز منوط به اخذ تأییدیه رعایت و اجراء مفاد ماده (۱۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش استان ها و شهرستان ها و مناطق کشور از ادارات کل نوسازی مدارس استان ها خواهد بود. ضمناً کلیه معافیت های مقرر در سایر قوانین برای وزارت آموزش و پرورش دراحداث فضاهای آموزشی وپرورشی در اجرای این ماده و تبصره های الحاقی آن ساری و جاری می باشد.

تبصره ۳- احداث کنندگان مجتمع های بهره برداری شده از تاریخ لازم الاجراء شدن قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش استان ها، شهرستان ها و مناطق کشور که تاکنون فضای آموزشی موردنیاز موضوع ماده فوق را تأمین نکرده باشند مکلفند برای جبران آن

اقدام و یا هزینه مربوط را که توسط اداره کل نوسازی استان تعیین می گردد، تأمین نمایند در غیر این صورت باشکایت ادارات کل آموزش و پرورش استان ها تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

تبصره ٤- کلیه محاکم قضایی موظفند شکایت موضوع تبصره های (۲) و (۳) این ماده را خارج از نوبت بررسی و احداث کنندگان مجتمع های مشمول را که از انجام تکالیف خویش امتناع ورزیده اند علاوه بر انجام تعهدات قانونی موضوع ماده فوق به پرداخت جریمه ای معادل بیست و پنج درصد (۲۵٪) ارزش آن محکوم نمایند و درآمد حاصله طی ردیف درآمدی جداگانه که در قانون بودجه هر سال مشخص خواهد شد به حساب خزانه واریز و معادل صد در صد (۱۰۰٪) آن در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار خواهد گرفت تا با نظارت شورای آموزش و پرورش استان و توسط ادارات کل نوسازی مدارس نسبت به احداث ، توسعه و تجهیز فضاهای آموزش و پرورش همان محل اقدام شود.

موادی از آئین نامه اجرائی قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان ها، و مناطق کشور

(مصوب ۱۳۷٦/۲/۳۱)

ماده ۱۰- با توجه به ماده (۱۰) قانون ، شهرداری ها موظفند جهت وصول عوارض موضوع بند (۳) ماده (۱۳) و ماده(۱۶) قانون، آیین نامه های اجرایی را پیش بینی نمایند تا وجوه مربوط از سوی واریزکنندگان با فیش های مستقل به عنوان آموزش و پرورش به حساب خزانه واریز گردند.

ماده ۱۲- کلیه کارخانجات ، مؤسسات خدماتی ، تولیدی و شهرداری ها موظفند اسناد مثبته و فهرست کل عوارض دریافتی خود که مشمول این قانون می باشد و به حساب خزانه واریز گردیده را هر سه ماه یکبار به شورای آموزش و پرورش محل ارسال نمایند.

مـاده ١٦- با توجه به ماده (۱۸) قانون ، وزارت مسکن و شهرسازی موظف است بر نحوه احداث و تأمین فضاهای آموزشی و پرورشی مورد نیاز در شهرها و شهرک های مسکونی جدید با توجه به مصوبات شورای آموزش و پرورش محل نظارت نماید.

فصل دوم

قوانین و مقررات مربوط به شهرداری

قانون شهرداری

(مصوب ۱۳۳٤/٤/۱۱ با آخرین اصلاحات و الحاقات)

فصل اول ـ در تأسیس شهرداری

مـاده ۱- در هر محل که جمعیت آن حداقل به پنج هزار نفر بالغ باشد شهرداری تأسیس می گردد.

تبصره ۱- در هر نقطه که از نظر موقعیت و اهمیت تشکیل شهرداری ضرورت داشته باشد ولو جمعیت آن به پنج هزار نفر بالغ نشود وزارت کشور می تواند در آن محل دستور تشکیل انجمن و شهرداری بدهد و چنانچه پس از تشکیل شهرداری در نقاط مزبور ضمن عمل معلوم شود عوارض وصولی تکافوی هزینه شهرداری را نمی نماید و با در نظر گرفتن وضع اقتصادی و مالی محل برای اداره امور شهرداری درآمد جدیدی نمی توان تهیه نمود وزارت کشور مجاز است شهرداری این قبیل نقاط را منحل نماید.

تبـصره۲- در نقاطی که فقط در بعضی از فصول برقراری شهرداری لازم باشد برای فصل مزبور و همچنین برای چند محل که به یکدیگر نزدیک و جمعاً اقتضای تشکیل شهرداری داشته باشند می توان یک شهرداری تأسیس کرد.

ماده ۲- حدود حوزه هر شهرداری به وسیله یا تصویب انجمن شهر تعیین می شود و پس از موافقت شورای شهرستان و تصویب وزارت کشور قابل اجراء است.

ماده ۳- شهرداری دارای شخصیت حقوقی است.

فصل دوم ـ انتخابات انجمن شهر

با تصویب قانون تشکیلات ، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور مصوب **۱۳۷۵** مواد **۴** الی **۳۲** فصل دوم منتفی است .

فصل سوم ـ در تشکیل انجمن شهر

با تصویب قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور مصوب **۱۳۷۵** مواد **۳۳** الی **۴۱** فصل سوم منتفی است .

ماده ٤٢ – مادام که انجمن تشکیل نشده و یا عده اعضاء انجمن به حد نصاب قانونی نرسیده باشد، وزارت کشور جانشین انجمن شهر خواهد بود.

ماده ٤٣ و ٤٤- با توجه به تصویب قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور مصوب **۱۳۷۵** منتفی است.

فصل چهارم ـ در وظایف انجمن

ماه ٤٥- وظایف انجمن به قرار ذیل است :

۱- نظارت در حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی نقدی و جنسی و اموال منقول و غیر منقول متعلق به شهر و همچنین نظارت در حساب درآمد و هزینه آنها .(اگر انجمن تفتیش دقیقی را در مخارج یااقدام مهم شهرداری لازم بداند کارشناس یا محاسبین متخصصی را موقتاً برای رسیدگی به آن کار استخدام می کند و حق الزحمه متناسبی به آنها پرداخت خواهد کرد.)

۲- تصویب بودجه سالیانه و اصلاح بودجه و متمم بودجه و تفریغ بودجه شهرداری و بنگاه های وابسته به شهرداری و تصویب برنامه ساختمانی که از طرف شهرداری پیشنهاد می شود.

۳- تصویب معاملات و نظارت درآنها اعم از خرید و فروش و مقاطعه و اجاره و استیجاره به نام شهر با درنظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت مقررات آیین نامه مالی شهرداری ها، پیش بینی شده در این قانون.

تبصره : به منظور تسریع در پیشرفت امور شهرداری ، انجمن شهر می تواند اختیار تصویب و انجام معاملات را تا میزان معینی با رعایت آیین نامه معاملات شهرداری به شهردار واگذار کند.

۴- مراقبت در اقامه کلیه دعاوی مربوطه به شهرداری ونظارت درحسن جریان امر.

۵- رفع اختلافات صنفی در صورت مراجعه از طرف شهرداری یا اصناف جز در مواردی که موضوع جنبه حقوقی نداشته باشد.

۶- مراقبت در اجراء وظایف شهرداری در امور بهداشت حوزه شهر و نظارت در امور بیمارستان ها و پرورشگاه ها و سایر مؤسساتی که از طرف شهرداری اداره می شود.

۷- اظهارنظر در مورد تشریک مساعی شهرداری با ادارات و بنگاه های مربوط برای دایر کردن نمایشگاه های کشاورزی و هنری و بازرگانی و غیره.

۸- تصویب لوایح برقراری یا الغاء عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن.

تبصره : وضع عوارض هر شهر نباید تأثیر سوئی در اقتصاد عمومی کشور و رواج صادرات یا نشو و نمای صنایع داخلی داشته باشد تشخیص اینگونه عوارض با وزارت کشور است.

۹- تصویب آیین نامه های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی به آنها.

۱۰- مراقبت برای ایجاد رختشوی خانه های عمومی و آبریزها و گورستان و مرده شوی خانه و تهیه وسایل حمل اموات مطابق اصول بهداشت.

۱۱- نظارت در امور تماشاخانه و سینما و امثال آن و همچنین تدوین مقررات مخصوص برای حسن ترتیب و نظافت و بهداشت این قبیل مؤسسات بر طبق پیشنهاد شهرداری و اتخاذ تدابیر احتیاطی برای جلوگیری از مخاطرات حریق و امثال آنها.

۱۲- وضع مقررات و نظارت در حفر مجرا برای فاضلاب شهر یا لوله آب یا برق و تصویب قراردادهای مربوط به آنها.

۱۳- بررسی و موافقت با تهیه وسایل اتوبوسرانی و برق و سایر نیازمندیهای عمومی از طریق تأسیس شرکت ها و مؤسسات با رعایت قوانین کشور.

۱۴- بررسی و موافقت با پیشنهادات شهرداری در مورد فراوانی و ارزانی خواربار و اقدام در تأمین و توزیع مواد غذایی در مواقع لازم مخصوصاً به هنگام قحطی و پیش بینی و جلوگیری از کمیابی خواربار و تهیه میدان های عمومی برای خرید و فروش خواربار و همچنین نظارت در صحت اوزان و مقادیر و مقیاس ها و ملزم ساختن اصناف به الصاق برگه قیمت بر روی اجناس.

۱۵- تصویب نرخ کرایه وسایط نقلیه در شهر .

۱۶- تصویب مقررات برای تنظیم آب های شهر و اجاره و استیجار آب هایی که برای مصرف شهر ضروری است و جلوگیری از تجاوز به قنوات شهری.

۱۷- موافقت با ایجاد و توسعه معابر و خیابان ها و میدان ها و باغ های عمومی بر طبق مقررات قانون توسعه معابر.

۱۸- تصویب مقررات لازم برای اراضی غیرمحصور شهر از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبایی شهر .

۱۹- تصویب وام های پیشنهادی شهرداری پس از بررسی دقیق نسبت به مبلغ و مدت و میزان بهره و ترتیب استهلاک و مصرف وام.

ماده ٤٦- انجمن شهر یا هر یک از اعضاء آن حق ندارند در نصب و عزل اعضاء شهرداری مداخله کنند یا به کارمندان شهرداری مستقیماً دستور بدهند. هرگاه رسیدگی به امری ضرورت حاصل کند انجمن شهر یا اعضاء آن به وسیله شهردار اقدام خواهند کرد.

ماده٤٧- شهردار مکلف است مصوبات انجمن را درموضوعات مهمه و آنچه جنبه عمومی دارد بلافاصله در تهران به وزارت کشور و در مراکز استان به استاندار و در مراکز شهرستان به فرماندار و در بخش ها به بخشدار اطلاع دهد و همچنین آنچه از مصوبات انجمن را که جنبه عمومی دارد به وسائل ممکنه برای اطلاع عموم آگهی نماید.

ماده ٤٨- چنانچه استاندار یا فرماندار یا بخشدار نسبت به مصوبات انجمن که جنبه سیاسی یا اقتصاد عمومی دارد اعتراض داشته باشد ، می تواند در ظرف یک هفته از تاریخ اطلاع نظر خود را به انجمن اظهار و تقاضای تجدید نظر نماید و در صورتی که انجمن در رأی خود باقی بماند معترض می تواند به انجمن ایالتی یا ولایتی و در صورت نبودن انجمن های مزبور به وزارت کشور مراجعه کند و رفع اختلاف را بخواهد انجمن ایالتی یا ولایتی یا وزارت کشور منتها در ظرف پانزده روز نظر خود را اعلام می نماید . و این نظر قطعی و لازم الاجرا است اجرای مصوبات انجمن که مورد اعتراض واقع شده تا صدور رأی نهایی متوقف می ماند.

ماده ٤٩- در صورتی که تصمیم انجمن با قوانین موضوعه تناقض پیدا کند و یا خارج از حدود وظایف انجمن باشد و یا آنکه بعضی از اعضاء انجمن شخصاً یا به نمایندگی در آن تصمیم ذینفع بوده و در رأی شرکت کرده باشند و یا آنکه انجمن در غیر موعد و یا در غیر محل رسمی تشکیل شده باشد در تهران وزارت کشور در خارج از مرکز فرماندار یا بخشدار مراتب را با ذکر علل به انجمن تذکر خواهد داد که در تصمیم متخذه تجدید نظر شود چنانچه در نتیجه رسیدگی رفع اعتراض نشد بر طبق ماده **۴۸** این قانون عمل خواهد شد.

تبصره : اجرای مقررات شهرداری که به تصویب انجمن رسیده در صورتی که بر طبق ماده **۴۸** مورد اعتراض واقع نشده باشد پس از انقضاء یک هفته از تاریخ نشرآگهی یا اعلام به وسایل ممکنه دیگر قابل اجرا است .

فصل پنجم ـ در انتخاب شهردار و معاون شهرداری

الف ـ شهردار :

ماده ۵۰- (اصلاحی ۱۳۵۴/۱۱/۲۷) مرتبط با انتخاب شهردار است که هم اکنون در چارچوب ماده ۷۱ق. تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور . . . مصوب ۱۳۷۵ عمل می شود.

تبصره ۱- شرایط احراز سمت شهردار طبق آیین نامه ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۲- دوره خدمت شهردار در موارد زیر خاتمه می پذیرد :

۱- استعفاء کتبی

۲- موقعی که انجمن شهر با رعایت مفاد ماده ۵۳ قانون، رأی به برکناری شهردار صادر نماید.

۳- در موارد تعلیق طبق مقررات قانونی.

۴- در صورت فقدان هر یک از شرایط مربوط به انتخاب شهردار.

تبصره ۳- درصورتی که انجمن شهر یک ماه پس از رسمیت یافتن موفق به انتخاب شهردار نشود انجمن منحل و طبق مفاد این قانون تجدید انتخاب خواهد شد.

ماده ۵۱- هرگاه یکی از کارمندان ادارات دولتی از طرف انجمن برای تصدی شهرداری انتخاب شود و خود او راضی باشد اداره متبوع کارمند مکلف است با انتقال او موافقت کند.

ماده ۵۲- حکم انتصاب شهردار پس از معرفی فرماندار از طرف وزارت کشور صادر خواهد شد.

تبصره : در مواقع رسمی و تشریفاتی شهردار و در غیاب او معاون شهرداری نماینده شهر خواهد بود.

ماده ۵۳- چنانچه یک یا چند نفر از اعضاء انجمن شهر به عملیات شهردار اعتراض و یا ایرادی داشته باشند باید مطلب را کتباً به صورت استیضاح به اطلاع رئیس انجمن برسانند رئیس آن را در جلسه فوق العاده انجمن قرائت به شهردار ابلاغ خواهد کرد و شهردار موظف است در جلسه عادی یا فوق العاده انجمن برای جواب استیضاح حضور بهم رساند فاصله طرح استیضاح با تشکیل جلسه عادی یا فوق العاده که از طرف رئیس انجمن تعیین خواهد شد نباید از ده روز تجاوز نماید انجمن پس از طرح استیضاح و

جواب شهردار رأی موافق یا مخالف خواهد داد. در صورتی که انجمن به اکثریت تام عده حاضر در جلسه رأی مخالف بدهد شهردار از همان تاریخ بلافاصله از شغل خود برکنار و از طرف انجمن فوراً بر طبق مقررات این قانون اقدام به انتخاب شهردار خواهد شد در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و عزل شهردار تا انتخاب شهردار جدید معاون شهرداری ودر صورت نبودن معاون ، کارمند مقدم تحت نظر انجمن عهده دار و مسئول اداره امور شهرداری خواهد بود.

ب ـ معاون شهرداری :

مـاده ٥٤- سازمان اداری شهرداری ها به نسبت بودجه و درآمد و حجم کار شهرداری از طرف شهرداری با اطلاع انجمن شهر تهیه و پس از تصویب وزارت کشور به موقع اجراء گذاشته خواهد شد.

تبصره : شهردار می تواند قسمتی از وظایف و اختیارات خود را با تصویب انجمن شهر و به موجب حکم کتبی به معاون یا سایر مسئولان شهرداری واگذار کند.

فصل ششم ـ در وظایف شهرداری

ماده ٥٥- وظایف شهرداری به شرح ذیل است :

۱- ایجاد خیابان ها و کوچه ها و میدان ها و باغ های عمومی و مجاری آب و توسعه معابر در حدود قوانین موضوعه .

۲- تنظیف و نگاهداری و تسطیح معابر و انهار عمومی ومجاری آب ها و فاضلاب و تنقیه قنوات مربوط به شهر و تأمین آب و روشنایی به وسایل ممکنه.

تبـصره ۱- سد معابر عمومی و اشغال پیاده روها و استفاده غیر مجاز آنها و میدان ها و پارک ها و باغ های عمومی برای کسب و یا سکنی و یا هر عنوان دیگری ممنوع است و شهرداری مکلف است از آن جلوگیری و در رفع موانع موجود و آزاد نمودن معابر و اماکن مذکور فوق وسیله مأمورین خود رأساً اقدام کند. در مورد دکه های منصوب قبل از تصویب این قانون ، شهرداری مکلف است نسبت به برداشتن آنها اقدام و چنانچه صاحبان این قبیل دکه ها ادعای خسارتی داشته باشند با نظر کمیسیون مقرر در ماده **۷۷** نسبت به جبران خسارات آنها اقدام کند ولی کسانی که بعداز تصویب این قانون اقدام به نصب دکه هایی در معابر عمومی کنند شهرداری موظف است رأساً و به وسیله مأمورین

خود در برداشتن این قبیل دکه ها و رفع سد معبر اقدام کند و اشخاص مزبور حق ادعای هیچگونه خسارتی نخواهند داشت.

تبصره ۲- احداث تأسیسات تولید و توزیع برق و تعیین نرخ آن در شهرها تا موقعی که وزارت آب و برق نیروی آن را تأمین نکرده است با موافقت قبلی وزارت آب و برق به عهده شهرداری است.

تهیه آب مشروب شهرها و تأمین وسایل توزیع و وضع مقررات مربوط به آن و همچنین تعیین نرخ آب در شهرها به استثنای مواردی که سازمان های تابعه وزارت آب و برق عهده دار آن هستند با تصویب انجمن شهر به عهده شهرداری خواهد بود. این قبیل شهرداری ها می توانند با تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور تهیه آب مشروب و توزیع آن را به مؤسساتی که طبق اصول بهداشتی عمل نمایند واگذار کنند.

تبصره ۳- مؤسسات خیریه که تأمین آب شهرها را قبل از تصویب این قانون به عهده داشته اند و عملیات آنها مورد تأیید شهرداری محل و وزارت کشور باشد، می توانند کماکان به کارخود ادامه دهند.

تبصره ٤- شهرداری مکلف است محل های مخصوصی برای تخلیه زباله و نخاله و فضولات ساختمانی و مواد رسوبی فاضلاب ها و نظایر آنها تعیین و ضمن انتشار آگهی به اطلاع عموم برساند.

محل های تخلیه زباله باید خارج از محدوده شهر تعیین شود و محل تأسیس کارخانجات تبدیل زباله به کود به تشخیص شهرداری خواهد بود.

رانندگان وسایل نقلیه اعم از کندرو و یا موتوری مکلفند آنها را فقط در محل های تعیین شده از طرف شهرداری خالی نمایند.

مجازات متخلفین طبق ماده ۲۷۶ قانون کیفر عمومی تعیین می شود. در صورت تخلف مراتب هربار در گواهینامه رانندگی متخلف قید و اگر ظرف یک سال سه بار مرتکب همان تخلف شود بار سوم به حداکثر مجازات خلافی محکوم و گواهینامه او برای یک سال ضبط می شود و در همان مدت از رانندگی ممنوع خواهد بود.

به تخلفات مزبور در دادگاه بخش رسیدگی خواهد شد.

۳- مراقبت و اهتمام کامل در نصب برگه قیمت بر روی اجناس و اجرای تصمیمات انجمن نسبت به ارزانی و فراوانی خواربار و مواد مورد احتیاج عمومی و جلوگیری از فروش اجناس فاسد و معدوم نمودن آنها .

۴- مراقبت در امور بهداشت ساکنین شهر و تشریک مساعی با مؤسسات وزارت بهداری در آبله کوبی و تلقیح واکسن و غیره برای جلوگیری از امراض ساریه.
۵-جلوگیری از گدایی و واداشتن گدایان به کار و توسعه آموزش عمومی و غیره.
۶- اجرای تبصره یک ماده ۸ قانون تعلیمات اجباری و تأسیس مؤسسات فرهنگی و بهداشتی و تعاونی مانند بنگاه حمایت مادران و نوانخانه و پرورشگاه و درمانگاه و بیمارستان و شیرخوارگاه و تیمارستان و کتابخانه و کلاس های مبارزه با بی سوادی و کودکستان و باغ کودکان و امثال آن در حدود اعتبارات مصوب و همچنین کمک به این قبیل مؤسسات و مساعدت مالی به انجمن تربیت بدنی و پیشاهنگی و کمک به انجمن های خانه و مدرسه و اردوی کار.

شهرداری در این قبیل موارد و همچنین در مورد موزه ها و خانه های فرهنگی و زندان با تصویب انجمن شهر از اراضی و ابنیه متعلق به خود با حفظ مالکیت به رایگان و یا با شرایط معین به منظور ساختمان و استفاده به اختیار مؤسسات مربوط خواهد گذاشت.

تبصره ۱- تبصره ماده ۵ قانون نظارت در مصرف سهمیه فرهنگ از درآمد شهرداری ها مصوب ۳۴/۳/۲۸ به قوت خود باقی است.

تبصره ۲- تبصره ۵۹ قانون بودجه سال ۱۳۳۹ کل کشور به قوت خود باقی است.

۷- حفظ و اداره کردن دارایی منقول و غیر منقول شهرداری و اقامه دعوی بر اشخاص و دفاع از دعاوی اشخاص علیه شهرداری.
۸- برآورد و تنظیم بودجه و متمم بودجه و اصلاح بودجه و تفریغ بودجه شهرداری و تنظیم پیشنهاد برنامه ساختمانی و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر یک نسخه از بودجه مصوب و برنامه ساختمانی به وسیله فرماندار یا بخشدار به وزارت کشور ارسال می شود.
۹- انجام معاملات شهرداری اعم از خرید و فروش اموال منقول و غیر منقول و مقاطعه و اجاره و استیجاره پس از تصویب انجمن شهر با رعایت صلاح و صرفه و مقررات آیین نامه مالی شهرداری ها پیش بینی شده در این قانون .
۱۰- اهدا و قبول اعانات و هدایا به نام شهر با تصویب انجمن.

اعانات پرداختی به شهرداری یا موسسات خیریه از طرف وزارت دارایی جزء هزینه قابل قبول اعانه دهندگان پذیرفته می شود و اعانه دهنده نسبت به مبلغ اعانه ای که داده است از مالیات بردرآمد معاف می باشد.

۱۱- نظارت و مراقبت در صحت اوزان و مقیاس ها.

۱۲- تهیه آمار مربوط به امور شهر و موالید و متوفیات.

۱۳- ایجاد غسالخانه و گورستان و تهیه وسایل حمل اموات و مراقبت در انتظام امور آنها.

۱۴- اتخاذ تدابیر مؤثر و اقدام لازم برای حفظ شهر از خطر سیل و حریق و همچنین رفع خطر از بناها و دیوارهای شکسته و خطرناک واقع در معابر عمومی و کوچه ها و اماکن عمومی و دالان های عمومی و خصوصی و پرکردن و پوشاندن چاه ها و چاله های واقع در معابر و جلوگیری از گذاشتن هرنوع اشیاء در بالکن ها و ایوان های مشرف و مجاور به معابر عمومی که افتادن آنها موجب خطر برای عابرین است وجلوگیری از ناودان ها و دودکش های ساختمان ها که باعث زحمت و خسارت ساکنین شهرها باشد.

تبصره : در کلیه موارد مربوط به رفع خطر از بناها و غیره و رفع مزاحمت های مندرج در ماده فوق ، شهرداری پس از کسب نظر مأمور فنی خود به مالکین یا صاحبان اماکن یا صاحبان ادوات منصوب، ابلاغ مهلت دار متناسبی صادرمی نماید و اگر دستور شهرداری در مهلت معین به موقع اجراء گذاشته نشود شهرداری راساً با مراقبت مأمورین خود اقدام به رفع خطر یا مزاحمت خواهد نمود و هزینه مصروف را به اضافه صدی پانزده خسارت از طرف دریافت خواهد کرد.

مقررات فوق شامل کلیه اماکن عمومی مانند سینماها، گرمابه ها، مهمانخانه ها، دکاکین ، قهوه خانه ها، کافه و رستوران ها، پاساژها وامثال آن که محل رفت و آمد مراجعه عمومی است نیز می باشد.

۱۵- جلوگیری از شیوع امراض ساریه انسانی و حیوانی و اعلام اینگونه بیماری ها به وزارت بهداری و دامپزشکی و شهرداری های مجاور هنگام بروز آنها و دور نگاهداشتن بیماران مبتلا به امراض ساریه و معالجه و دفع حیواناتی که مبتلا به امراض ساریه بوده و یا در شهر بلاصاحب و مضر هستند.

۱۶- تهیه مقررات صنفی و پیشنهاد آن به انجمن شهر و مراقبت در امور صحی اصناف و پیشه وران .

۱۷- پیشنهاد اصلاح نقشه شهر در صورت لزوم و تعیین قیمت عادله اراضی و ابنیه متعلق به اشخاص که مورد احتیاج شهر باشد بر طبق قانون توسعه معابر و تأمین محل پرداخت آن و ایجاد و توسعه معابر و خیابان ها و میدان ها و باغ های عمومی و تهیه اراضی مورد احتیاج برای لوله کشی و فاضلاب اعم از داخل یا خارج شهر و همچنین تهیه اراضی لازم

برای ساختمان مخزن و نصب دستگاه تصفیه و آبگیری و متعلقات آنها بر طبق قانون توسعه معابر.

۱۸- تهیه وتعیین میدان های عمومی برای خرید و فروش ارزاق و توقف وسایط نقلیه و غیره .

۱۹- تهیه و تدوین آیین نامه برای فراوانی و مرغوبیت و حسن اداره فروش گوشت و نان شهر و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر.

۲۰- جلوگیری از ایجاد و تأسیس کلیه اماکن که به نحوی از انحاء موجب بروز مزاحمت برای ساکنین یا مخالف اصول بهداشت در شهرهاست. شهرداری مکلف است از تأسیس کارخانه ها ـ کارگاه ها ـ گاراژهای عمومی و تعمیرگاه ها و دکان ها و همچنین مراکزی که مواد محترقه می سازند و اصطبل چارپایان و مراکز دامداری و به طور کلی تمام مشاغل و کسب هایی که ایجاد مزاحمت و سر و صدا کنند یا تولید دود و یا عفونت و یا تجمع حشرات و جانوران نماید جلوگیری کند و در تخریب کوره های آجر و گچ و آهک پزی و خزینه گرمابه های عمومی که مخالف بهداشت است اقدام نماید و با نظارت و مراقبت در وضع دودکش های اماکن و کارخانه ها و وسایط نقلیه که کارکردن آنها دود ایجاد می کند از آلوده شدن هوای شهر جلوگیری نماید و هرگاه تأسیسات مذکور فوق قبل از تصویب این قانون به وجود آمده باشد آنها را تعطیل کند و اگر لازم شود آنها را به خارج از شهر انتقال دهد.

تبصره : شهرداری در مورد تعطیل و تخریب و انتقال به خارج از شهر مکلف است مراتب را ضمن دادن مهلت مناسبی به صاحبان آنها ابلاغ نماید و اگر صاحب ملک به نظر شهرداری معترض باشد باید ظرف ده روز اعتراض خود را به کمیسیونی مرکب از سه نفر که از طرف انجمن شهر انتخاب خواهند شد تسلیم کند رأی کمیسیون قطعی و لازم الاجراء است .

هرگاه رأی کمیسیون مبنی بر تأیید نظر شهرداری باشد و یا صاحب ملک در موقع اعتراض نکرده و یا در مهلت مقرر شخصاً اقدام نکند شهرداری به وسیله مأمورین خود رأساً اقدام خواهد نمود.

۲۱- احداث بناها و ساختمان های مورد نیاز محل از قبیل رختشویخانه و مستراح و حمام عمومی وکشتارگاه و میدان ها و باغ کودکان و ورزشگاه مطابق اصول صحی وفنی و اتخاذ تدابیرلازم برای ساختمان خانه های ارزان قیمت برای اشخاص بی بضاعت ساکن شهر.

۲۲- تشریک مساعی با فرهنگ در حفظ ابنیه و آثار باستانی شهر و ساختمان های عمومی و مساجد و غیره .

۲۳- اهتمام در مراعات شرایط بهداشت در کارخانه ها و مراقبت در پاکیزگی گرمابه ها و نگاهداری اطفال بی بضاعت و سرراهی.

۲۴- صدور پروانه برای کلیه ساختمان هایی که در شهر می شود.

تبصره : شهرداری در شهرهایی که نقشه جامع شهر تهیه شده مکلف است طبق ضوابط نقشه مذکور در پروانه های ساختمانی نوع استفاده از ساختمان را قید کند . درصورتی که بر خلاف مندرجات پروانه ساختمانی در منطقه غیر تجاری محل کسب یا پیشه و یا تجارت دائر شود شهرداری مورد را در کمیسیون مقرر در تبصره یک ماده ۱۰۰ این قانون مطرح می نماید و کمیسیون در صورت احراز تخلف مالک یا مستأجر با تعیین مهلت مناسب که نباید از دو ماه تجاوز نماید در مورد تعطیل محل کسب یا پیشه و یا تجارت ظرف مدت یک ماه اتخاذ تصمیم می کند.

این تصمیم به وسیله مأمورین شهرداری اجراء می شود و کسی که عالماً از محل مزبور پس از تعطیل برای کسب و پیشه و یا تجارت استفاده کند به حبس جنحه ای از شش ماه تا دو سال و جزای نقدی از پنج هزار و یک ریال تا ده هزار ریال محکوم خواهد شد و محل کسب نیز مجدداً تعطیل می شود.

دائر کردن دفتر وکالت و مطب و دفتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتر روزنامه و مجله و دفتر مهندسی وسیله مالک از نظر این قانون استفاده تجاری محسوب نمی شود.

۲۵- ساختن خیابان ها و آسفالت کردن سواره روها و پیاده روهای معابر و کوچه های عمومی و انهار و جدول های طرفین از سنگ اسفالت و امثال آن به هزینه شهرداری هر محل.

تبصره : حذف شده است .

۲۶- پیشنهاد برقراری یا الغاء عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان عوارض اعم از کالاهای وارداتی و صادراتی کشور و محصولات داخلی و غیره و ارسال یک نسخه از تصویب نامه برای اطلاع وزارت کشور.

تبصره ۱: به منظور تشویق صادرات کشور نسبت به کالاهای صادراتی بیشتر از یک درصد قیمت کالا نباید وضع عوارض شود.

تبصره ۲ : کالاهای عبوری از شهرها که برای مقصد معینی حمل می شود از پرداخت هرگونه عوارض به شهرداری ها عرض راه معاف می باشد.

تبصره ۳: ماده ۱ قانون مصوبه بهمن ماه **۳۳** راجع به تشویق صادرات و تولید از تاریخ تصویب این قانون طبق تبصره ۱ این بند تصحیح می شود.

تبصره ٤: آیین نامه های گریز از پرداخت عوارض شهرداری و استنکاف از آن با موافقت وزارتین کشور و دادگستری تنظیم و پس از تصویب هیأت وزیران به موقع به اجراء گذاشته می شود.

۲۷- وضع مقررات خاصی برای نامگذاری معابر و نصب لوحه نام آنها و شماره گذاری اماکن و نصب تابلوی الصاق اعلانات و برداشتن و محو کردن آگهی ها از محل های غیر مجاز و هرگونه اقداماتی که در حفظ نظافت و زیبایی شهر مؤثر باشند.

۲۸- صدور پروانه کسب برای اصناف و پیشه وران . کلیه اصناف و پیشه وران مکلفند برای محل کسب خود از شهرداری محل پروانه کسب دریافت دارند.

تبصره : شهرداری می تواند نسبت به تعطیل محل کسب فاقد پروانه رأساً و به وسیله مأمورین خود اقدام نماید.

ماده ٥٦- شهرداری خارج از حدود مصوب شهر حق تعهد تهیه و توزیع آب و برق و سایر تأسیسات شهرداری را ندارد.

ماده ٥٧- اجرای مقررات شهرداری که جنبه عمومی دارد و به تصویب انجمن رسیده پس از اعلام برای کلیه ساکنین شهر لازم الرعایه است و اگر تصمیمی در حدود قوانین و وظایف مربوط به انجمن شهر راجع به شخص یا اشخاص یا مؤسسات معینی اتخاذ شده باشد پس از ابلاغ در صورتی که آنها به تصمیم متخذه تسلیم نباشند می توانند ابتدا به انجمن شهر و در ثانی به انجمن ولایتی و در صورت نبودن انجمن ولایتی به وزارت کشور شکایت نمایند و نظر انجمن ولایتی یا وزارت کشور ابلاغ می شود و چنانچه قبل از انجام تشریفات فوق اقدامی از طرف شهرداری شده باشد و پس از رسیدگی محقق شود که ضرورت نداشته و متضمن خسارتی باشد شهرداری باید خسارت ناشیه از آن اقدام را جبران کند چنانچه تصمیم وزارت کشور به ضرر معترض یا معترضین اتخاذ شود متضرر می تواند به دادگاه های عمومی مراجعه نماید.

فصل هفتم ـ مقررات استخدامی و مالی

الف : مقررات استخدامی :

ماده ۵۸- مقررات استخدامی کلیه کارکنان شهرداری ها و مؤسسات وابسته به آن بر طبق آیین نامه ای خواهد بود که وزارت کشور به استناد تبصره **۳۸** قانون بودجه اصلاحی سال **۱۳۴۳** کل کشور تدوین و به تصویب هیأت وزیران می رساند .

تبصره : حذف شده است .

مواد ۵۹-۶۰-۶۱ : حذف شده است .

مـاده ۶۲- به منظور راهنمایی و ایجاد هماهنگی در امور شهرداری ها و آموزش کارکنان شهرداری ها و همچنین نظارت در حسن اجرای وظایفی که طبق این قانون به عهده وزارت کشور گذاشته شده است سازمان متناسبی در وزارت کشور پیش بینی و تأسیس می شود.

این سازمان موظف است تشکیلات خود را از هر نظر تکمیل و همواره مهندسین و کارشناسان تحصیل کرده در رشته های مختلف مورد نیاز شهرداری ها را که دارای مدارک علمی و تخصصی باشند در اختیار داشته باشد تا به منظور بازرسی شهرداری ها و تهیه برنامه های مهم اصلاحات شهری و ساختمانی شهرها و بهبود و مدیریت سازمان شهرداریها مورد استفاده قرار گیرد.

تبـصره ۱- سازمان مذکور در این ماده مکلف است به منظور رفع احتیاجات فنی و اداری شهرداریهای کشور در مرکز هر استان دفاتر فنی شهرداری متشکل از مهندسین و کارشناسان مورد احتیاج تشکیل دهد.

تبصره۲- وزارت کشور می تواند با انعقاد قراردادهای خاصی از خدمات افراد متخصص و یا دستگاه های مهندس مشاور اعم از داخلی یا خارجی استفاده نموده و حق الزحمه مناسبی معادل آنچه که در برنامه های عمرانی دولت به این قبیل افراد یا مؤسسات برای کارهای مشابه پرداخت می شود، بپردازد.

ماده ۶۳ و ٦٤ و تبصره : حذف شده است .

ب : مقررات مالی :

مـاده ٦٥- هر شهرداری دارای بودجه ای است که پس از تصویب انجمن شهر قابل اجرا می باشد.

ماده ٦٦- سال مالی شهرداری یک سال تمام شمسی است که از اول فروردین ماه شروع و در آخر اسفند ماه خاتمه می یابد.

ماده ٦٧- شهرداری مکلف منتهی تا روز آخر دی ماه بودجه سالیانه خود را به انجمن پیشنهاد نماید و انجمن نیز باید قبل از اسفند ماه هر سال آن را رسیدگی و تصویب کند و همچنین شهرداری موظف است تفریغ بودجه هر سال را تا آخر اردیبهشت ماه سال بعد به انجمن تسلیم و انجمن نیز باید تا آخر خرداد ماه آن را رسیدگی و تصویب نماید.

تبصره : شهرداری مکلف است نسخه ای از بودجه و تفریغ بودجه را حداکثر تا **۱۵** روز بعد از تصویب به وسیله فرماندار به وزارت کشور ارسال دارد.

ماده ٦٨- بودجه و تخصیص اعتبارات شهرداری به استثنای موارد زیر که از محل درآمدهای مستمر شهرداری پرداخت خواهد شد :

۱- ده درصد سهم بهداری.

۲-سه درصد سهم آموزش و پرورش.

۳-چهاردرصد برای مبارزه با بیسوادی که از طریق کمیته ملی پیکار با بی سوادی به مصرف خواهد رسید.

۴-سه درصد برای امور تربیت بدنی و پیشاهنگی .

۵-یک و نیم درصد سهم کتابخانه عمومی موضوع قانون تأسیس کتابخانه عمومی در تمام شهرها مصوب دی ماه **۱۳۴۴**.

برای تأمین هزینه های سازمانی و اداری شهرداری و امور دفاع غیر نظامی ، امور خیریه و سایر تکالیفی که به موجب قانون به عهده شهرداری ها محول است براساس تقسیماتی خواهد بود که با توجه به احتیاجات و مقتضیات محل به پیشنهاد شهرداری و تصویب انجمن شهر رسیده باشد و در هر صورت میزان اعتبارات عمرانی نباید از چهل درصد بودجه سالانه کمتر باشد.

تبصره ۱- مصرف اعتباراتی که به تصویب انجمن شهر می رسد باید منحصراً در حوزه همان شهرداری و با نظارت انجمن شهر باشد.

تبصره ۲- در شهرهایی که مؤسسات خیریه دارای تأسیسات درمانی می باشند انجمن بهداری و در صورت نبودن آن انجمن شهر با موافقت بهداری می تواند از محل هزینه های درمانی ده درصد سهم بهداری مذکور در بند ۱ این ماده مبلغ متناسبی در اختیار مؤسسات مزبور بگذارد .

تبصره ۳- از تاریخ تصویب این قانون انجمن شهرهائی که درآمد شهرداری هر یک از آنها از یک میلیون ریال به بالاست موظفند برای ساختمان دبستان عوارض خاصی وضع کنند و طبق قانون نظارت در مصرف سهمیه فرهنگ از درآمد شهرداری ها مصوب خرداد **۱۳۳۴** توسط کمیسیون ناظر بر سهم فرهنگ به مصرف برسانند.

ماده ٦٩ و ۷۰- حذف شده است .

ماده ۷۱- شهرداری مکلف است هر شش ماه یکبار منتهی تا پانزدهم ماه بعد صورت جامعی از درآمد و هزینه شهرداری را که به تصویب انجمن شهر رسیده برای اطلاع عموم منتشر و سه نسخه از آن را به وزارت کشور ارسال نماید و همچنین شهردار مکلف است هر۶ ماه یکدفعه آمار کلیه عملیات انجام شده از قبیل خیابان سازی و ساختمان عمارات و سایر امور اجتماعی و بهداشتی و امثال آن را برای اطلاع عموم منتشر نموده نسخه ای از آن را به وزارت کشور بفرستد.

ماده ۷۲- حذف شده است.

ماده ۷۳- کلیه عوارض و درآمد هر شهرداری منحصراً به مصرف همان شهر خواهد رسید و در نقاطی که به موجب تبصره **۲** ماده ۱ این قانون جمعاً یک شهرداری تشکیل می شود تقسیم هزینه به نسبت درآمد هر یک از محل ها می باشد.

ماده ٧٤- شهرداری با تصویب انجمن شهر آیین نامه اجرایی وصول عوارض شهرداری و آب بها و امثال آن را تدوین و تنظیم می نماید.

تبصره : دفاتر اسناد رسمی مکلفند قبل از انجام معامله از شهرداری کتباً مفاصا حساب نسبت به عوارض ملک مورد معامله خواستار شوند و شهرداری موظف است ظرف مدت ده روز پس از وصول نامه دفترخانه اسناد رسمی مفاصا حساب را ارسال یا میزان بدهی ملک را به دفترخانه اعلام دارد.

مالک ملزم است عوارض تعیین شده از طرف شهرداری را برای امکان انجام معامله به بانک پرداخت نماید و اگر مالک به تشخیص شهرداری اعتراض داشته باشد مبلغ تعیین شده از طرف شهرداری را در صندوق ثبت به ودیعه خواهد گذاشت و رسید ثبت به منزله مفاصا حساب تلقی و معامله انجام خواهد شد.

صندوق ثبت مکلف است صورتی با قید مشخصات کامل تودیع کنندگان عوارض و ملک مورد معامله را بلافاصله بعد از تودیع به شهرداری ارسال دارد و به محض اعلام شهرداری مستند به رأی کمیسیون رفع اختلاف یا مراجع توافق و یا انصراف کتبی مالک

از اعتراض مبلغ تودیع شده را به نام هر مؤدی تفکیکاً به حساب بانکی شهرداری پرداخت کند و هرگاه کمیسیون رفع اختلاف یا مراجع توافق اعتراض مالک را کلاً یا بعضاً وارد تشخیص بدهد صندوق ثبت تمام یا قسمتی از وجه تودیع شده را بر حسب مورد به مالک مسترد می دارد.

ماده ۷۵- عوارض و درآمد شهرداری به وسیله مأمورین مخصوصی که از طرف شهرداری به نام مأمور وصول تعیین می شوند دریافت خواهد شد و مأمورین وصول باید طبق مقررات امور مالی تضمین کافی بسپارند.

ماده ۷٦- حذف شده است.

تبصره : حذف شده است.

ماده ۷۷- رفع هرگونه اختلاف بین مؤدی و شهرداری در مورد عوارض به کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت کشور و دادگستری و انجمن شهر ارجاع می شود و تصمیم کمیسیون مزبور قطعی است . بدهی هایی که طبق تصمیم این کمیسیون تشخیص شود طبق مقررات اسناد لازم الاجراء به وسیله اداره ثبت قابل وصول می باشد اجرای ثبت مکلف است بر طبق تصمیم کمیسیون مزبور به صدور اجرائیه و وصول طلب شهرداری مبادرت نماید در نقاطی که سازمان قضایی نباشد رئیس دادگستری شهرستان یک نفر را به نمایندگی دادگستری تعیین می نماید و در غیاب انجمن شهر انتخاب نماینده انجمن از طرف شورای شهرستان به عمل خواهد آمد.

ماده ۷۸- عوارضی که توأم با مالیات های دولتی اخذ می شود به وسیله دارایی وصول و همچنین عوارض کالاهایی که باید شرکت ها و مؤسسات بپردازند به ترتیبی که شهرداری مقرر می دارد به وسیله همان مؤسسات دریافت می گردد. وکلیه وجوهی که جمع آوری می شود باید در صورت وجود بانک در بانک متمرکز و در صورت نبودن بانک در شهر یا در محل نزدیک به آن شهرداری با نظارت انجمن در شهرداری متمرکز شود.

تبصره ۱- اداره دارایی موظف است هر **۱۵** روز یکبار صورت درآمد شهرداری را که به بانک یا صندوق شهرداری تودیع کرده به شهرداری ارسال دارد.

تبصره ۲- وجوهی که به نام سپرده یا امانت به شهرداری داده می شود باید در حساب مخصوصی نگهداری شود و شهرداری به هیچ عنوان حق ندارد در وجوه سپرده و یا امانات دخل و تصرفی نماید . ولی پس از ده سال از تاریخ استحقاق مطالبه در صورت

عدم مطالبه ذینفع شهرداری می تواند وجوه مطالبه نشده را به درآمد عمومی خود منظور نماید.

شهرداری باید هر سال اعتبار متناسبی در بودجه خود برای پرداخت این قبیل سپرده ها منظور نمایدتا درصورت مراجعه ذینفع یا قائم مقام قانونی او و احراز استحقاق از اعتبار مزبور پرداخت شود. هرگاه این اعتبار کافی نباشد شهرداری مکلف است این قبیل وجوه را از درآمد جاری خود بپردازد.

ماده ۷۹- کلیه پرداخت های شهرداری در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبت و با رعایت مقررات آئین نامه مالی به عمل خواهد آمد این اسناد باید به امضای رئیس حسابداری و شهردار که ذیحساب خواهند بود یا قائم مقام آنان که مورد قبول انجمن باشد برسد.

شهردار موظف است منتهی تا پانزدهم هر ماه حساب درآمد و هزینه ماه قبل شهرداری را به انجمن شهر تسلیم کند.

در نقاطی که تاکنون شهرداری تشکیل نشده و طبق مقررات این قانون باید تشکیل شود هزینه انتخابات انجمن شهر از وجوه موضوع ماده ۸۲ این قانون به طور وام پرداخت و پس از تشکیل شهرداری وام مزبور جزء دیون در بودجه شهرداری منظور و مسترد خواهد شد.

تبصره : اعتبارت مصوب برای بنگاه های خیریه زیر نظر هیأت مدیره هر بنگاه به مصرف خواهد رسید و هیأت مدیره طبق مقررات بازرگانی با نظارت انجمن وظایف محوله را انجام خواهد داد.

ماده ۸۰- شهرداری ها مکلفند ده درصد از کلیه درآمد مستمر وصولی سالیانه خود را برای کمک به امور بهداری و ۵درصد از کلیه درآمد مستمر وصولی سالیانه خود را برای کمک به امور فرهنگی شهر (موضوع تبصره ۱ ماده ۸ قانون تعلیمات اجباری) اختصاص داده و برنامه عمل را طبق تشخیص و تصویب انجمن شهر و با استفاده از راهنمایی های فنی ادارات بهداری و فرهنگ محل به موقع اجراء گذارند.

تبصره ۱- انجمن شهر می تواند تمام عواید مذکور ویا قسمتی از آن را طبق برنامه مخصوص به وسیله ادارات بهداری و فرهنگ محل به موقع اجرا گذارند.

تبصره ۲- انجمن هر شهر با رعایت قوانین و مقررات نسبت به امور آموزش و پرورش و بهداری محل نظارت خواهد داشت و هرگاه نقایصی مشاهده کردند دررفع آنها کوشش خواهد نمود و نظریات خود را درباره جریان این امور به وزارتخانه های بهداری و

آموزش و پرورش ارسال خواهد داشت و وزارتخانه های مذکور مکلفند که آن پیشنهادها را مورد توجه قرار داده و نسبت به آن اقدام نمایند.

ماده ۸۱- حذف شده است.

ماده ۸۲- حذف شده است.

تبصره : حذف شده است.

ماده ۸۳- حذف شده است.

ماده ٨٤- مؤسسات وابسته به شهرداری از قبیل لوله کشی، آب، برق، اتوبوسرانی که دارای شخصیت حقوقی بشوند می توانند با اصول بازرگانی اداره شوند. اساسنامه این قبیل مؤسسات باید به تصویب انجمن شهر و موافقت وزارت کشور برسد.

ماده ۸۵- شهرداری می تواند برای تخریب یا اصلاح سقف بازارها و دالان های عمومی و خصوصی و ساختمان هایی که مخل صحت عمومی تشخیص می دهد پس از موافقت انجمن شهر و جلب نظر اداره بهداری هر محل بر وفق تبصره دوم از ماده یازدهم قانون توسعه معابر اقدام کند.

فصل هشتم ـ در مقررات جزائی

با تصویب قانون شوراهای اسلامی و قانون تشکیلات ، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور مصوب **۱۳۷۵** مواد **۸۶** الی **۸۹** و تبصره آن منتفی است.

ماده ۹۰- کسانی که به موجب مقررات این قانون محکومیت قطعی پیدا کنند از حق انتخاب کردن و انتخاب شدن در دو دوره محروم خواهند شد.

ماده ۹۱- هرگاه اعضاء انجمن یا شهرداران غیر کارمند دولت مرتکب جرائم مذکور در قانون اصلاح ماده ۱۹ اصلاحی قانون کیفر عمومی شوند مانند کارمندان دولت درباره آنها عمل خواهد شد. در صورتی که عضو انجمن به ارتکاب اعمال زیر متهم گردد ومورد تعقیب دادسرا قرار گیرد پس از صدور کیفر خواست دادستان، از عضویت انجمن معلق و در صورت ثبوت جرم علاوه بر مجازاتی که در قوانین برای این گونه اعمال مقرر است مرتکب برای دو دوره از حق عضویت انجمن نیز محروم می گردد :

۱- در موردتبانی با مقاطعه کاران و اشخاص طرف معامله با شهرداری اعم از اینکه تبانی مستقیم باشد یا غیرمستقیم.

۲- در مورد اعمال اغراض شخصی در کارهای شهرداری که بالنتیجه باعث اختلال امور و موجب زیان شهر و شهرداری می شود.

تبصره : رسیدگی در دو مورد اخیر در دادگاه خارج از نوبت و فوری به عمل خواهد آمد.

ماده ۹۲- نوشتن هر نوع مطلبی یا الصاق هر نوشته ای بر روی دیوارهای شهر که مخالف مقررات انجمن شهر باشد ممنوع است مگر در محل هایی که شهرداری برای نصب و الصاق اعلانات معین می کند و در این محل ها فقط باید به نصب و الصاق آگهی اکتفا کرد و نوشتن روی آن نیز ممنوع است متخلف علاوه بر تأدیه خسارت مالکین به پرداخت پانصد تا یک هزار ریال جریمه محکوم خواهد شد.

فصل نهم ـ خاتمه

ماده ۹۳- از تاریخ تصویب این قانون ، لایحه شهرداری مصوب یازدهم آبان ماه **۱۳۳۱** و لوایح متمم آن و همچنین کلیه قوانینی که با این قانون مغایرت دارد ، ملغی است.

ماده ۹٤- از تاریخ ابلاغ این قانون انجمن های شهر که به موجب مقررات قبلی تشکیل شده است منحل شناخته می شود و وزارت کشور مکلف است نسبت به تشکیل مجدد آنها بر طبق این قانون اقدام نماید.

ماده ۹۵- وزارتین کشور و دادگستری مأمور اجرای این قانون می باشند.

ماده ۹٦- شهرداری می تواند برای تأمین احتیاجات شهری از قبیل باغ های عمومی ، ایجاد تأسیسات برق و آب و نظایر آن که به منظور اصلاحات شهری و رفع نیازمندی های عمومی لازم باشد و باید تمام یا قسمتی از اراضی یا املاک یا ابنیه واقع در محدوده شهر به تصرف شهرداری درآید از مقررات قانون توسعه معابر مصوب سال **۱۳۲۰** استفاده نماید.

تبصره ۱- هرگاه قسمتی از تأمین نیازمندی های شهری طبق قانون به عهده سازمان ها و مؤسسات دولتی گذاشته شده باشد سازمان ها و مؤسسات مزبور برای انجام وظایف محوله با تصویب انجمن شهر به وسیله شهرداری از مقررات این ماده استفاده خواهند نمود.

تبصره۲- سازمان ها و مؤسسات دولتی که اراضی و املاک و ابنیه ای داشته باشند که مشمول حکم این ماده باشد مکلفند در صورت تصویب شورای شهر و تأیید استاندار، آن اراضی و ابنیه را بلاعوض در اختیار شهرداری قرار دهند.

تبصره ۳- در موارد فوق پس از انجام تشریفات مقرر در این قانون و رعایت تبصره ۲ ماده ۴ قانون توسعه معابر مصوب ۱۳۲۰ خودداری مالک از انجام معامله مانع اجرای نقشه شهرداری نخواهد بود و شهرداری مجاز است اراضی یا املاک را به منظور عملیات عمرانی به تصرف خود درآورد.

تبصره٤- حذف شده است .

تبصره ٥- در صورتی که در مسیر احداث یا توسعه خیابان و گذر و باغ عمومی و میدان ملکی باشد که مالک یا مالکین آن مشخص نباشد و یا به ثبت نرسیده باشد اقدامات و عملیات شهرداری متوقف نخواهد شد و شهرداری باید قبل از هر اقدام مشخصات کامل ملک مزبور را با حضور نمایندگان دادستان و ثبت و انجمن شهر صورت مجلس نماید، صورت مجلس مزبور مبنای اجرای پرداخت غرامت طبق مقررات خواهد بود و در موردی که مالک یا مالکین ملک مشخص باشد امتناع آنان از انتخاب و معرفی کارشناس خود یا کارشناس مشترک مانع از اجرای نقشه مصوب شهرداری نخواهد بود.

نسبت به املاکی که به ثبت نرسیده باشد و طبق مفاد این قانون به تصرف شهرداری درآید، صورت مجلس تنظیم می گردد و در صورت مجلس مزبور آثار تصرف و حدود و مساحت و مشخصات کامل قید می گردد.

مدعی مالکیت می تواند با ارائه صورت مجلس مذکور در این قانون نسبت به تقاضای ثبت ملک خود اقدام و پس از احراز مالکیت بهای تعیین شده را دریافت نماید.

تبصره ٦- اراضی کوچه های عمومی و میدان ها و پیاده روها و خیابان ها و به طورکلی معابر و بستر رودخانه ها و نهرها و مجاری فاضلاب شهرها و باغ های عمومی و گورستان های عمومی و درخت های معابر عمومی واقع در محدوده هر شهر که مورد استفاده عموم است ملک عمومی محسوب و در مالکیت شهرداری است.

ایجاد تأسیسات آبیاری از طرف وزارت آب و برق در بستر رودخانه ها واقع در محدوده شهرها بلامانع است شهرداری ها نیز مکلفند برای اجرای هرگونه عملیات عمرانی در بستر رودخانه ها قبلاً نظر وزارت آب و برق را جلب نمایند.

مواد ۹۷ و ۹۸- منسوخ شده است .

تبصره : تا زمانی که نقشه جامع شهرها تهیه و به تصویب شورای عالی شهرسازی نرسیده باشد نقشه های عمرانی و شهرسازی باید به تصویب وزارت کشور برسد.

ماده ۹۹- شهرداری ها مکلفند درمورد حریم شهر اقدامات زیر را بنمایند :

۱- تعیین حدود حریم و تهیه نقشه جامع شهرسازی با توجه به توسعه احتمالی شهر.

۲- تهیه مقرراتی برای کلیه اقدامات عمرانی از قبیل قطعه بندی و تفکیک اراضی، خیابان کشی ،ایجاد باغ و ساختمان ، ایجادکارگاه و کارخانه و همچنین تهیه مقررات مربوط به حفظ بهداشت عمومی مخصوص به حریم شهر با توجه به نقشه عمرانی شهر . حریم و نقشه جامع شهرسازی و مقررات مذکور پس از تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور برای اطلاع عموم آگهی و به موقع اجراء گذاشته خواهد شد.

تبصره ۱- تغییر حدود فعلی شهرها از لحاظ اجرای مقررات قانون اصلاحات ارضی تأثیری نخواهد داشت.

تبصره ۲- عوارضی که از عقد قراردادها عاید می گردد بایستی تماماً به شهرداری های محل اجرای قرارداد پرداخت گردد.

تبصره ۳- منسوخ شده است.

۳- (الحاقی ۱۳۷۲/۱۲/۱) به منظورحفظ بافت فرهنگی ـ سیاسی و اجتماعی تهران و شهرستان های کرج ، ورامین ، شهریار و بخش های تابعه ری و شمیرانات ، دولت مکلف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه نسبت به اصلاح حریم شهر تهران،کرج ، ورامین، شهریار و بخش های تابعه ری و شمیرانات براساس قانون تقسیمات کشوری و منطبق بر محدوده قانونی شهرستان های مذکور اقدام نماید.

هزینه های حاصل از اجرای این بند از محل درآمد موضوع تبصره ۲ این قانون تأمین خواهد شد.

نقاطی که در اجرای این قانون از حریم شهرداری های مذکور جدا می شوند در صورتی که در محدوده قانونی و استحفاظی شهر دیگری قرار گیرند عوارض متعلقه کماکان توسط شهرداری مربوط دریافت خواهد شد و در غیر این صورت توسط بخشداری مربوط اخذ و به احساب خزانه واریز می گردد.

همه ساله لااقل معادل ۸۰٪ وجوه واریزی مذکور در بودجه سالانه کل کشور برای فعالیت های عمرانی موضوع تبصره ۳ این قانون منظور خواهد شد.

تبصره ۱- به منظور حفاظت از حریم مصوب شهرهای استان تهران، شهرداری های مربوطه مکلفند از مقررات تبصره ذیل ماده ۲ قانون نظارت بر گسترش شهر تهران مصوب ۱۳۵۲/۵/۱۷ استفاده نمایند.

تبصره ۲- به منظور جلوگیری از ساخت و سازهای غیر مجاز در خارج از حریم مصوب شهرها و نحوه رسیدگی به موارد تخلف کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت کشور، قوه قضائیه و وزارت مسکن و شهرسازی در استانداری ها تشکیل خواهد شد . کمیسیون حسب مورد و با توجه به طرح جامع (چنانچه طرح جامع به تصویب نرسیده باشد با رعایت ماده ۴ آیین نامه احداث بنا در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵) نسبت به صدور رأی قلع بنا یا جریمه معادل پنجاه درصد تا هفتاد درصد قیمت روز اعیانی تکمیل شده اقدام خواهد نمود.

مراجع ذیربط موظفند برای ساختمان هایی که طبق مقررات این قانون و نظر کمیسیون برای آنها جریمه تعیین و پرداخت گردیده در صورت درخواست صاحبان آنها برابر مقررات گواهی پایان کار صادر نمایند.

تبصره ۳- شهرداری های سراسر کشور مکلفند علاوه بر اعتبارات دولتی حداقل هشتاد درصد از عوارض و درآمدهایی را که از حریم استحفاظی شهرها کسب می نمایند با نظارت فرمانداری و بخشداری ذیربط در جهت عمران و آبادی روستاها و شهرک های واقع در حریم خصوصاً در جهت راه سازی، آموزش و پرورش ، بهداشت ، تأمین آب آشامیدنی و کشاورزی هزینه نمایند.

ماده ۱۰۰- مالکین اراضی و املاک واقع در محدوده شهر یا حریم آن باید قبل از هر اقدام عمرانی یا تفکیک اراضی و شروع ساختمان از شهرداری پروانه اخذ نمایند.

شهرداری می تواند از عملیات ساختمانی ساختمان های بدون پروانه یا مخالف مفاد پروانه به وسیله مأمورین خودداعم از آنکه ساختمان در زمین محصور یا غیر محصور واقع باشد جلوگیری نماید.

تبصره ۱- در موارد مذکور فوق که از لحاظ اصول شهرسازی یا فنی یا بهداشتی قلع تأسیسات و بناهای خلاف مشخصات مندرج در پروانه ضرورت داشته باشد یا بدون پروانه شهرداری ساختمان احداث یا شروع به احداث شده باشد به تقاضای شهرداری موضوع در کمیسیون هایی مرکب از نماینده وزارت کشور به انتخاب وزیر کشور و یکی از قضات دادگستری به انتخاب وزیر دادگستری و یکی از اعضای انجمن شهر به انتخاب انجمن

مطرح می شود. کمیسیون پس از وصول پرونده به ذینفع اعلام می نماید که ظرف ده روز توضیحات خود را کتباً ارسال دارد پس از انقضاء مدت مذکور کمیسیون مکلف است موضوع را با حضور نماینده شهرداری که بدون حق رأی برای ادای توضیح شرکت می کند ظرف مدت یک ماه تصمیم مقتضی بر حسب مورد اتخاذ کند در مواردی که شهرداری از ادامه ساختمان بدون پروانه یا مخالف مفاد پروانه جلوگیری می کند مکلف است حداکثر ظرف یک هفته از تاریخ جلوگیری موضوع را در کمیسیون مذکور مطرح نماید، در غیر اینصورت کمیسیون به تقاضای ذینفع به موضوع رسیدگی خواهد کرد.

در صورتی که تصمیم کمیسیون بر قلع تمام یا قسمتی از بنا باشد مهلت مناسبی که نباید از دو ماه تجاوز کند تعیین می نماید.

شهرداری مکلف است تصمیم مزبور را به مالک ابلاغ کند. هر گاه مالک در مهلت مقرر اقدام به قلع بنا ننماید شهرداری رأساً اقدام کرده و هزینه آن را طبق مقررات آیین نامه اجرای وصول عوارض از مالک دریافت خواهد نمود.

تبصره ۲- در مورد اضافه بنا زائد بر مساحت زیربنای مندرج در پروانه ساختمانی واقع در حوزه استفاده از اراضی مسکونی کمیسیون می تواند در صورت عدم ضرورت قلع اضافه بنا با توجه به موقعیت ملک از نظر مکانی (در بر خیابان های اصلی یا خیابان های فرعی و یا کوچه بن باز یا بن بست) رأی به اخذ جریمه ای که متناسب با نوع استفاده از فضای ایجاد شده و نوع ساختمان از نظر مصالح مصرفی باشد، تعیین و شهرداری مکلف است براساس آن نسبت به وصول جریمه اقدام نماید. (جریمه نباید از حداقل یک دوم کمتر و از سه برابر ارزش معاملاتی ساختمان برای هر مترمربع بنای اضافی بیشتر باشد) در صورتی که ذینفع از پرداخت جریمه خودداری نمود شهرداری مکلف است مجدداً پرونده را به همان کمیسیون ارجاع و تقاضای صدور رأی تخریب را بنماید. کمیسیون در این مورد نسبت به صدور رأی تخریب اقدام خواهد نمود.

تبصره ۳- در مورد اضافه بنا زائد بر مساحت مندرج در پروانه ساختمانی واقع در حوزه استفاده از اراضی تجارتی و صنعتی و اداری کمیسیون می تواند در صورت عدم ضرورت قلع اضافه بنا با توجه به موقعیت ملک از نظر مکانی (در بر خیابان های اصلی یا خیابان های فرعی و یا کوچه بن باز یا بن بست) رأی به اخذ جریمه ای که متناسب با نوع استفاده از فضای ایجاد شده و نوع ساختمان از نظر مصالح مصرفی باشد، تعیین و شهرداری مکلف است براساس آن نسبت به وصول جریمه اقدام نماید(جریمه نباید از

حداقل دو برابر کمتر و از چهار برابر ارزش معاملاتی ساختمان برای هر مترمربع بنای اضافی ایجاد شده بیشتر باشد) در صورتی که ذینفع از پرداخت جریمه خودداری نمود شهرداری مکلف است مجدداً پرونده را به همان کمیسیون ارجاع و تقاضای صدور رأی تخریب را بنماید. کمیسیون در این مورد نسبت به صدور رأی تخریب اقدام خواهد نمود.

تبصره ٤- در مورد احداث بنای بدون پروانه در حوزه استفاده از اراضی مربوطه در صورتی که اصول فنی و بهداشتی و شهرسازی رعایت شده باشد کمیسیون می تواند با صدور رأی بر اخذ جریمه به ازاء هر مترمربع بنای بدون مجوز یک دهم ارزش معاملاتی ساختمان یا یک پنجم ارزش سرقفلی ساختمان ، در صورتی که ساختمان ارزش دریافت سرقفلی داشته باشد، هرکدام که مبلغ آن بیشتر است از ذینفع ، بلامانع بودن صدور برگ پایان ساختمان را به شهرداری اعلام نماید. اضافه بنا زائد بر تراکم مجاز براساس مفاد تبصره های ۲ و ۳ عمل خواهد شد.

تبصره ٥- در مورد عدم احداث پارکینگ و یا غیر قابل استفاده بودن آن و عدم امکان اصلاح آن کمیسیون می تواند با توجه به موقعیت محلی و نوع استفاده از فضای پارکینگ رأی به اخذ جریمه ای که حداقل یک برابر و حداکثر دو برابر ارزش معاملاتی ساختمان برای هر مترمربع فضای از بین رفته پارکینگ باشد . صادر نماید. (مساحت هر پارکینگ با احتساب گردش ۲۵ مترمربع می باشد) شهرداری مکلف به اخذ جریمه تعیین شده و صدور برگ پایان ساختمان می باشد.

تبصره ٦- در مورد تجاوز به معابر شهر، مالکین موظف هستند در هنگام نوسازی براساس پروانه ساختمان و طرح های مصوب رعایت برهای اصلاحی را بنمایند. در صورتی که برخلاف پروانه و یا بدون پروانه تجاوزی در این مورد انجام گیرد شهرداری مکلف است از ادامه عملیات جلوگیری و پرونده امر را به کمیسیون ارسال نماید. در سایر موارد تخلف مانند عدم استحکام بنا، عدم رعایت اصول فنی و بهداشتی و شهرسازی در ساختمان رسیدگی به موضوع در صلاحیت کمیسیون های ماده صد است.

تبصره ۷- مهندسان ناظر ساختمانی مکلفند نسبت به عملیات اجرائی ساختمانی که به مسئولیت آنها احداث می گردد از لحاظ انطباق ساختمان با مشخصات مندرج در پروانه و نقشه ها و محاسبات فنی ضمیمه آن مستمراً نظارت کرده و در پایان کار مطابقت ساختمان با پروانه و نقشه و محاسبات فنی را گواهی نمایند. هرگاه مهندس ناظر برخلاف واقع گواهی نماید و یا تخلف را به موقع به شهرداری اعلام نکند و موضوع منتهی به طرح در

کمیسیون مندرج در تبصره یک ماده صد قانون شهرداری و صدور رأی بر جریمه یا تخریب ساختمان گردد شهرداری مکلف است مراتب را به نظام معماری و ساختمانی منعکس نماید . شورای انتظامی نظام مذکور موظف است مهندس ناظر را در صورت ثبوت تقصیر برابر قانون نظام معماری و ساختمانی حسب مورد با توجه به اهمیت موضوع به ۶ ماه تا سه سال محرومیت از کار و در صورتی که مجدداً مرتکب تخلف شود که منجر به صدور رأی تخریب به وسیله کمیسیون ماده صد گردد به حداکثر مجازات محکوم کند. مراتب محکومیت از طرف شورای انتظامی نظام معماری و ساختمانی در پروانه اشتغال درج و در یکی از جرائد کثیرالانتشار اعلام می گردد.

شهرداری مکلف است تا صدور رأی محکومیت به محض وقوف از تخلف مهندس ناظر و ارسال پرونده کمیسیون ماده صد به مدت حداکثر ۶ ماه از اخذ گواهی امضاء مهندس ناظر مربوطه برای ساختمان جهت پروانه ساختمان شهرداری خودداری نماید. مأموران شهرداری نیز مکلفند در مورد ساختمان ها نظارت نمایند و هرگاه از موارد تخلف در پروانه به موقع جلوگیری نکنند و یا در مورد صدور گواهی انطباق ساختمان با پروانه مرتکب تقصیری شوند طبق مقررات قانونی به تخلف آنان رسیدگی می شود و درصورتی که عمل ارتکابی مهندسان ناظر و مأموران شهرداری واجد جنبه جزائی هم باشد از این جهت نیز قابل تعقیب خواهند بود.

در مواردی که شهرداری مکلف به جلوگیری از عملیات ساختمانی است و دستور شهرداری اجرا نشود می تواند با استفاده از مأموران اجرائیات خود و در صورت لزوم مأموران انتظامی برای متوقف ساختن عملیات ساختمانی اقدام نماید.

تبصره ۸- دفاتر اسناد رسمی مکلفند قبل از انجام معامله قطعی در مورد ساختمان ها گواهی پایان ساختمان و در مورد ساختمان های ناتمام گواهی عدم خلاف تا تاریخ انجام معامله را که توسط شهرداری صادر شده باشد ملاحظه و مراتب را در سند قید نمایند.

در مورد ساختمان هایی که قبل از تصویب قانون ۶ تبصره الحاقی به ماده صد قانون شهرداری ها (**۱۳۵۵/۱۱/۲۴**)معامله انجام گرفته و از ید مالک اولیه خارج شده باشد در صورتیکه مورد معامله کل پلاک را شامل نگردد گواهی عدم خلاف یا برگ پایان ساختمان الزامی نبوده و با ثبت و تصریح آن در سند انجام معامله بلامانع می باشد.

در مورد ساختمان هایی که قبل از تاریخ تصویب نقشه جامع شهر ایجاد شده در صورتی که اضافه بناء جدیدی حادث نگردیده باشد و مدارک و اسناد نشان دهنده ایجاد بنا قبل

از سال تصویب طرح جامع شهر باشد با ثبت و تصریح مراتب فوق در سند مالکیت انجام معامله بلامانع می باشد.

تبصره ۹- ساختمان هایی که پروانه ساختمان آنها قبل از تاریخ تصویب نقشه جامع شهر صادر شده است از شمول تبصره ۱ ماده صد قانون شهرداری معاف می باشند.

تبصره ۱۰- در مورد آراء صادره از کمیسیون ماده صد قانون شهرداری هرگاه شهرداری یا مالک یا قائم مقام او از تاریخ ابلاغ رأی ظرف مدت ده روز نسبت به آن رأی اعتراض نماید، مرجع رسیدگی به این اعتراض کمیسیون دیگر ماده صد خواهد بود که اعضای آن غیر از افرادی باشند که در صدور رأی قبلی شرکت داشته اند. رأی این کمیسیون قطعی است.

تبصره ۱۱- آئین نامه ارزش معاملاتی ساختمان پس از تهیه توسط شهرداری و تصویب انجمن شهر در مورد اخذ جرائم قابل اجراست. و این ارزش معاملاتی سالی یکبار قابل تجدید نظر خواهد بود.

ماده ۱۰۱- اداره ثبت اسناد و دادگاه ها مکلفند در موقع تقاضای تفکیک اراضی محدوده شهر و حریم آن عمل تفکیک را طبق نقشه ای انجام دهندکه قبلاً به تصویب شهرداری رسیده باشد نقشه ای که مالک برای تفکیک زمین خود تهیه می نماید و برای تصویب به شهرداری در قبال رسید تسلیم می کند باید حداکثر ظرف دوماه از طرف شهرداری تکلیف قطعی آن معلوم و کتباً به مالک ابلاغ شود. در صورتی که در موعد مذکور شهرداری تصمیم خود را به مالک اعلام ننماید مراجع مذکور در فوق مکلفند پس از استعلام از شهرداری طبق نقشه ای که مالک ارائه می نماید عمل تفکیک را انجام دهند.

معابر وشوارع عمومی که در اثر تفکیک اراضی احداث می شود متعلق به شهرداری است و شهرداری در قبال آن به هیچ عنوان وجهی به صاحب آن پرداخت نخواهد کرد.

ماده ۱۰۲- اگر در موقع طرح و اجرای برنامه های مربوط به توسعه معابر تأمین سایر احتیاجات شهری مندرج در ماده ۹۶ الحاقی این قانون به آثار باستانی برخورد شود شهرداری مکلف است موافقت وزارت فرهنگ و هنر را قبلاً جلب نماید و نیز شهرداری ها مکلفند نظرات و طرح های وزارت فرهنگ و هنر را راجع به نحوه

حفظ آثار باستانی و میزان حریم و مناظر ساختمان ها و میدان های مجاور آنها را رعایت نمایند.

تبصره : وزارت فرهنگ و هنر مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ مراجعه وزارت کشور نظر قطعی خود را به شهرداری اعلام دارد.

ماده ۱۰۳- کلیه وزارت خانه ها و مؤسسات دولتی وخصوصی موظفند قبل از هرگونه اقدامی نسبت به کارهای عمرانی واقع در مناطق مندرج در ماده **۹۷** و **۹۸** از قبیل احداث شبکه تلفن و برق و آب و سایر تأسیسات و همچنین اتصال راه های عمومی و فرعی رعایت نقشه جامع شهرسازی را بنمایند این قبیل اقدام باید با موافقت کتبی شهرداری انجام گیرد و مؤسسه اقدام کننده مکلف است هرگونه خرابی و زیانی را که در اثر اقدامات مزبور به اسفالت یا ساختمان معابر عمومی وارد آید در مدت متناسبی که با جلب نظر شهرداری تعیین خواهد شد ترمیم نموده و به وضع اول درآورد و الاّ شهرداری خرابی و زیان وارده را ترمیم و به حال اول درآورده هزینه تمام شده را با ۱۰٪ (ده درصد) اضافه از طریق اجرای ثبت اسناد وصول خواهد کرد.

ماده ۱۰٤- نحوه انجام معاملات و مقررات مالی شهرداری ها طبق آیین نامه ای خواهد بود که ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون از طرف وزارت کشور تهیه و به تصویب کمیسیون مشترک کشور مجلسین برسد . مادام که آیین نامه مزبور به تصویب نرسیده مقررات مالی فعلی به قوت خود باقی است.

مـــاده ۱۰۵- مواد معدنی طبقه اول مذکور در ماده یک این قانون معادن مصوب ۱۳۳۶/۲/۲۱ واقع در داخل حوزه خدمات نظارت شهرداری جزء اموال شهرداری محسوب می شود مگر اینکه داخل ملک اشخاص حقیقی یا حقوقی باشد.

ماده ۱۰٦- وزارت کشور مکلف است کلیه عوارض نفت و گاز و مواد نفتی که در خارج از محدوده شهرها وصول می شود (به استثنای موضوع قانون مربوط به وصول عوارض از بنزین به منظور کمک به مستمندان مصوب **۱۵** اسفند **۱۳۳۴** که به قوت خود باقی است) و همچنین عوارض قراردادهای پیمانکاری که در خارج از محدوده شهرها اجرا می شود به تناسب جمعیت بین شهرداری هائی که از پنجاه هزار نفر جمعیت کمتر دارند، تقسیم نماید.

ماده ۱۰۷- توهین به شهردار و معاون و رؤسای ادارات شهرداری در حین انجام وظیفه یابه سبب آن در حکم توهین به مستخدمین رسمی دولت بوده و مرتکب به مجازات های مقرر در قانون کیفر عمومی محکوم خواهد شد.

ماده ۱۰۸- لغو شده است.

ماده ۱۰۹- شهرداری ها از پرداخت حق ثبت املاک و مالیات معاف خواهند بود.

تبصره : مؤسساتی که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به شهرداری است ولو به صورت بازرگانی اداره شود نسبت به سهم شهرداری از پرداخت مالیات معاف است.

ماده ۱۱۰- نسبت به زمین یا بناهای مخروبه و غیر مناسب با وضع محل و یا نیمه تمام واقع در محدوده شهر که در خیابان یا کوچه و یا میدان قرار گرفته و منافی با پاکی و پاکیزگی و زیبایی شهر یا موازین شهرسازی باشد، شهرداری با تصویب انجمن شهر می تواند به مالک اخطار کند منتها ظرف دوماه به ایجاد نرده یا دیوار ویا مرمت آن که منطبق با نقشه مصوب انجمن شهر باشد اقدام کند اگر مالک مسامحه و یا امتناع کرد شهرداری می تواند به منظور تأمین نظر و اجرای طرح مصوب انجمن در زمینه زیبائی و پاکیزگی و شهرسازی هرگونه اقدامی را که لازم بداند معمول و هزینه آن را به اضافه صدی ده از مالک یا متولی و یا متصدی موقوفه دریافت نماید در این مورد صورت حساب شهرداری بدواً به مالک ابلاغ می شود در صورتی که مالک ظرف پانزده روز از تاریخ ابلاغ به صورت حساب شهرداری اعتراض نکرد صورت حساب قطعی تلقی می شود و هرگاه مالک ظرف مهلت مقرره اعتراض کرد موضوع به کمیسیون مذکور در ماده **۷۷** ارجاع خواهد شد.

صورت حسابهایی که مورد اعتراض واقع نشده و همچنین آراء کمیسیون رفع اختلاف مذکور در ماده **۷۷** در حکم سند قطعی و لازم الاجرا بوده و اجراء ثبت مکلف است بر طبق مقررات اجرای اسناد رسمی لازم الاجراء نسبت به وصول طلب شهرداری اجرائیه صادر و به مورد اجراء بگذارد.

ماده ۱۱۱- به منظور نوسازی شهرها ، شهرداری ها می توانند از طریق تأسیس مؤسساتی با سرمایه خود خانه ها و مستغلات و اراضی و محلات قدیمی وکهنه شهر را با استفاده از مقررات قانون تملک زمین ها مصوب **۱۷** خرداد **۱۳۳۹** خریداری نمایند و در صورت اقتضاء برای تجدید ساختمان طبق طرح های مصوب شهرداری بفروشند و یا اینکه رأساً اقدام به اجرای طرح های ساختمانی بنمایند اساسنامه این گونه مؤسسات را که بر طبق

اصول بازرگانی اداره خواهد شد شهرداری هر محل تهیه وبا تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور قابل اجراء خواهد بود در هر جاکه در قانون تملک زمین ها وآیین نامه مصوب ۱۳۳۹/۸/۱۴ هیأت وزیران اسم از سازمان مسکن و وزارت کشاورزی و هیأت وزیران برده شده وظایف مزبور را به ترتیب شهرداری ـ انجمن شهر و وزارت کشور انجام خواهند داد.

ماده ۱۱۲- ادارات و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت به نسبت سهامی که متعلق به دولت است و همچنین باشگاه های ورزشی غیرانتفاعی که وابسته به سازمان تربیت بدنی بوده و ترازنامه آنها مورد رسیدگی و تصویب سازمان مزبور قرار گیرد از پرداخت عوارض مستغلات و سطح شهر معاف اند ولی مکلف به پرداخت سایر عوارض شهرداری ها خواهند بود.

ماده ۱۱۳- مواد **۵** و **۶** و تبصره **۴** ماده**۱۵** و تبصره ذیل بند **۲۵** ماده **۵۵** و تبصره ذیل ماده **۵۸** و مواد **۵۹**- **۶۰**- **۶۱**- **۶۳** — **۶۴** و تبصره ذیل آن و مواد **۶۹** و **۷۰** وتبصره های ذیل آن و مواد **۷۲**-**۷۶** و تبصره مربوطه (اصلاحی تصویب نامه شماره **۸۲۰۶** مورخ **۱۳۴۲/۷/۱۵**) و مواد **۸۱**-**۸۳** قانون مصوب سال **۱۳۳۴** و سایر مقرراتی که مغایر با این قانون است ، لغو می شود.

مواد ۱۱٤ الی ۱۱۹- با تصویب قانون شوراهای اسلامی منتفی است.

آئین نامه مالی شهرداری ها

(مصوب ۱۳٤٦/٤/۱۲) با اصلاحیه های بعدی

قسمت اول ـ امور معاملات

ماده ۱- معاملات شهرداری ها از نظر میزان مبلغ به سه نوع تقسیم می شود :

نوع اول : معاملات جزئی که میزان آن از پنجاه هزار ریال تجاوز نخواهد کرد.

نوع دوم : معاملات متوسط که میزان آن بیشتر از پنجاه هزار ریال و کمتر از پانصد هزار ریال باشد.

نوع سوم : معاملات عمده که میزان آن پانصد هزار ریال و بیشتر خواهد بود.

ماده ۲- در مورد معاملات جزئی متصدی خرید یا کسی که وظیفه مذکور کتباً از طرف شهردار به او ارجاع گردیده مکلف است بهای جنس یا اجرت کار مورد معامله را به نحو ممکنه و به مسئولیت خود به دست آورده با جلب موافقت کتبی مقامات زیر اقدام نماید :

الف : در شهرداری هایی که درآمد سالانه آنها تا ۱۰ میلیون ریال است موافقت شهردار.

ب : در شهرداری هایی که درآمد سالانه آنها از ۱۰ میلیون ریال تا ۵۰ میلیون ریال است موافقت متصدی امور مالی.

ج : در شهرداری هایی که درآمد سالانه آنها از ۵۰ میلیون ریال بیشتر است موافقت رئیس کارپردازی .

تبصره ۱- ذکر نام و نام خانوادگی وامضاء و سمت متصدی خرید و همچنین آدرس و مشخصات کامل فروشنده جنس یا انجام دهنده کار در ذیل سند ضروری است .

تبصره ۲- شهردار می توان به موجب ابلاغ کتبی انجام بعضی از انواع معاملات جزئی را که در این ماده اختیار تصویب آنها به متصدی امور مالی یا رئیس کارپردازی داده شده است موکول به موافقت کتبی خود نماید و یا اختیار رئیس کارپردازی را به متصدی امورمالی یا رئیس حسابداری شهرداری واگذار کند.

ماده ۳- در موردمعاملات متوسط متصدی خرید باید حداقل از سه نفر فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار از هر یک جداگانه استعلام کتبی که مشعر بر تعیین و تصریح نوع و مشخصات کامل جنس یا موضوع کار مورد معامله و مقدار و شرایط معامله و مدت تحویل باشد اخذ و فروشنده کالا یا انجام دهنده کار باید حداقل بهاء ممکنه را ضمن تعیین مدت و نشانی دقیق خود در برگ استعلام بهاء ذکر و با قید تاریخ امضاء نموده و

متصدی خرید صحت مندرجات آن را گواهی نماید. انجام معامله پس از موافقت کمیسیون معاملات مرکب از شهردار یا معاون شهرداری ـ متصدی امورمالی و یک نفر از رؤساء واحدها یا اعضاء ارشد شهرداری بنا به تناسب کار و به انتخاب شهردار مجاز خواهد بود و تصمیمات کمیسیون به اتفاق آراء و یا با اکثریت دو رأی موافق در صورتی مناط اعتبار خواهد بود که شهردار یا معاون او یکی از آن دو نفر باشد.

تبصره : در شهرداری هایی که درآمد سالانه آنها از **۵۰** میلیون ریال بیشتر است در صورتی که شهرداری فاقد معاون باشد شهردار می تواند رئیس کارپردازی یا یکی از اعضاء دیگر شهرداری را به عضویت کمیسیون معاملات انتخاب ولی تصمیمات کمیسیون را موکول به تأیید خود نماید.

ماده ٤- معاملات عمده باید به طور کلی با تشریفات مناقصه یا مزایده عمومی و یا مناقصه محدود انجام شود اگر ترک مناقصه ضروری تشخیص گردد به طریق زیر انجام خواهد شد :

الف : در صورتی که میزان معامله کمتر از دویست و بیست و سه میلیون ریال باشد بنا به پیشنهاد مستدل و موجه شهردار و تصویب انجمن شهر.

ب : در صورتی که میزان معامله از دویست و بیست و سه تا یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون ریال باشد بنا به پیشنهاد مستدل و موجه شهردار و تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور.

ج : در صورتی که میزان معامله از یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون ریال بیشتر باشد بنا به پیشنهاد مستدل و موجه شهردار و تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور و تصویب هیأت دولت .

تبصره ۱- در مورد مناقصه محدود شهرداری از بین فهرست مقاطعه کاران واجد شرایط منتخبه توسط سازمان برنامه یا وزارت راه حداقل شش شرکت یا مؤسسه واجد شرایط را دعوت خواهد نمود.

تبصره۲- موارد استفاده از مناقصه محدود با تصویب انجمن شهر تعیین می شود و طرز عمل بر طبق صوابدید انجمن شهر به ترتیبی خواهد بود که در آئین نامه مناقصه امور ساختمانی وزارت راه مصوب اسفند ماه **۱۳۳۸** و یا آئین نامه مربوط در سازمان برنامه مقرر است.

در مواردی که در آئین نامه های فوق وزیر و مدیر عامل نوشته شده شهردار و در مواردی که هیأت عامل نوشته شده انجمن شهر جایگزین آن خواهد بود.

تبصره ۳- در مورد کالاهای انحصاری دولت و کالاها یا خدمات منحصر به فرد انجام معامله با نمایندگی های رسمی و انحصاری فروش کالا پس از گواهی کمیسیون معاملات مبنی بر انحصاری بودن کالا یا خدمات با ترک مناقصه بلامانع خواهد بود و در مورد کالاهای انحصاری غیر دولتی بهای کالا با گواهی اداره کل نظارت بر قیمت ها یا اطاق بازرگانی استان تعیین و پرداخت خواهد گردید.

قسمت دوم ـ مناقصه

الف ـ آگهی مناقصه

ماده ۵- در معاملات عمده آگهی مناقصه یا مزایده در دو نوبت به فاصله حداقل یک هفته به تشخیص شهردار در روزنامه رسمی و حداقل یکی از جراید کثیرالانتشار تهران و در صورت وجود روزنامه محلی در یکی از روزنامه های محلی به شرح و شرایط زیر منتشر می گردد :

۱-نوع و میزان کالا یا کار «مدت انجام کار» محل تحویل « مهلت قبول پیشنهادات» محل اخذ اسناد مناقصه یا مزایده و تسلیم پیشنهادها.

۲-دادن سپرده ای که از پنج درصد مبلغ کل برآورد کمتر نباشد به صورت نقد یا اسناد خزانه یا ضمانت نامه بانکی .

۳-ذکر اینکه برندگان اول و دوم و سوم مناقصه یا مزایده هرگاه حاضر به انعقاد قرارداد نشوند سپرده آنان به ترتیب ضبط خواهد شد.

۴-ذکر اینکه سایر اطلاعات و جزئیات مربوط به معامله در اسناد مناقصه یا مزایده مندرج است.

۵-ذکر اینکه شهرداری در رد یا قبول هر یک از پیشنهادها مختار است.

تبصره : مدت قبول پیشنهادها از تاریخ نشر آخرین آگهی در داخله از ۱۰ روز و در خارجه از ۶۰ روز کمتر نباید باشد.

ب ـ تشکیل کمیسیون مناقصه یا مزایده و رسیدگی به پیشنهادات و تشخیص برنده مناقصه یا مزایده

ماده ٦- رسیدگی به پیشنهادهای مربوط به مناقصه یا مزایده به عهده هیأت عالی معاملات شهرداری مرکب از شهردار، رئیس امور مالی یا حسابداری شهرداری یک نفر از افراد بصیر و مطلع در معامله موردنظر به پیشنهاد شهردار و تأیید انجمن شهر خواهد بود.

تبصره : تصمیمات هیأت به اتفاق آراء و یا به اکثریت دو رأی مشروط بر اینکه شهردار یکی از آن دو نفر باشد مناط اعتبار خواهد بود.

ماده ۷- کمیسیون باید در وقت مقرر که در آگهی مناقصه یا مزایده یا دعوت نامه مناقصه محدود قید گردیده تشکیل شود و پیشنهادهای رسیده را در صورتی که تعداد آنها سه یا بیشتر باشد مفتوح و مورد رسیدگی قرار دهد و اگر تعداد پیشنهادهای رسیده از سه فقره کمتر بود مناقصه یا مزایده را تجدید و مراتب را در صورت مجلس تنظیمی قید نماید.

درمناقصه یا مزایده مجدد ولو آنکه تعداد پیشنهاد ها کمتر از سه فقره باشد کمیسیون پیشنهاد ها را باز و مورد رسیدگی و ترتیب اثر قرار خواهد داد.

کمیسیون مکلف است از روز قرائت پیشنهادها حداکثر ظرف یک هفته نظر خود را اعلام کند و در موارد استثنائی این مهلت با تصویب شهردار تا بیست روز دیگر قابل تمدید خواهد بود.

ماده ۸- هرگاه برنده مناقصه یامزایده از انجام معامله خودداری کند یا پس از ابلاغ قانونی حداکثر تا هفت روز حاضر به انعقاد قرارداد نشود سپرده او به نفع شهرداری ضبط و قرارداد با نفر بعدی منعقد خواهد گردید و در صورتی که برندگان دوم و سوم نیز ظرف مهلت هفت روز پس از ابلاغ قانونی حاضر به عقد قرارداد نشوند سپرده آنان به نفع شهرداری ضبط خواهد شد.

قسمت سوم ـ انعقاد پیمان

ماده ۹- شهرداری مکلف است هنگام تنظیم و عقد پیمان معادل ۱۰ درصد کل مبلغ مورد پیمان را به منظور تضمین حسن انجام کار از پیمانکار تضمین نامه بانکی یا اسناد خزانه به عنوان سپرده دریافت دارد.

ماده ۱۰- حق ارجاع داوری در هیچ یک از پیمان ها نباید قید گردد مگر اینکه در موارد استثنائی و بنا به پیشنهاد مستدل و موجه شهردار قبلاً به تصویب انجمن رسیده باشد.

قسمت چهارم ـ ترتیب تحویل

ماده ۱۱- جنس یا کار انجام شده هرگاه مربوط به معاملات جزئی باشد تحویل آن به وسیله انباردار یا اداره درخواست کننده انجام خواهد شد و در مورد معاملات متوسط باید تحویل با نظارت کمیسیونی مرکب از سه نفر به انتخاب شهردار انجام پذیرد و در

معاملات عمده کمیسیون تحویل مرکب خواهد بود از دو نفر نماینده منتخب شهردار و یک نفر نماینده ذیصلاحیت به انتخاب انجمن شهر.

ماده ۱۲- در معاملات متوسط و عمده برای تحویل هر فقره جنس یا کار باید کمیسیون تحویل صورت مجلس تنظیم و در آن به طور صریح قید گردد که جنس مورد معامله یا کار انجام شده طبق نمونه و با مشخصات مندرج در پیمان با استعلام بها می باشد و ذیل آن را تمام اعضاء کمیسیون تحویل و فروشنده یا پیمانکار امضاء نمایند و در مورد اجناسی که تحویل انبار می شود انباردار نیز صورت مجلس را امضاء و قبض انبار صادر خواهد نمود.

تبصره : هرگاه بین اعضاء کمیسیون در نوع و مشخصات کالا با کار مورد تحویل اتفاق آراء نباشد نظر شهردار قاطع خواهد بود.

قسمت پنجم ـ مزایده

ماده ۱۳- فروش اموال منقول و غیر منقول و اجاره اموال غیر منقول شهرداری از طریق مزایده کتبی صورت خواهد گرفت لکن در مورد فروش اموال منقول و اجاره دادن فرآورده های واحدها و مؤسسات تابعه شهرداری با جلب موافقت انجمن شهر می توان از طریق مزایده حضوری (حراج) اقدام نمود.

تبصره ۱- در مورد مزایده حضوری (حراج) باید روز محل حراج قبلاً آگهی شود و در آگهی اطلاعات لازم راجع به نوع اشیاء قید گردد و تصریح شودکه در مقابل فروش اشیاء وجه نقد دریافت می گردد و پرداخت هر نوع مالیات و عوارض به عهده خریدار است .

ماده ١٤- مقرراتی که در این آئین نامه برای انتشار آگهی و سایر تشریفات مناقصه پیش بینی شده است در مورد مزایده نیز باید رعایت گردد.

قسمت ششم ـ سایر معاملات شهرداری

ماده ۱۵- شهرداری تهران راساً و سایر شهرداری ها با موافقت انجمن شهر می تواند در صورت ضرورت و با درنظر گرفتن صرفه وصلاح هر نوع کاری را به طور امانی براساس و ترتیب مندرج در ماده ۴ این آیین نامه انجام دهند مشروط بر اینکه از لحاظ کادر فنی و وسائل برای انجام آن کار مجهز باشند.

ماده ۱٦- هرگاه شهرداری به اجاره نمودن ساختمان یا زمین یا وسیله نقلیه یا ماشین آلات فنی یا هر نوع اشیاء و اموال دیگری که عرفاً در معرض اجاره و استیجاره قرار می گیرد احتیاج پیدا کند به شرح زیر اقدام خواهد شد :

الف : در صورتی که مورد اجاره نظائر متعدد و بی تفاوت داشته باشد پس از تحقیق و تجسس کافی به وسیله متصدی خرید حداقل سه فقره از با صرفه ترین آنها به وسیله استعلام بهاء تعیین و معرفی خواهد گردید.

ب : اگر مورد اجاره نظائر متعدد نداشته باشد یا اجاره ملک یا زمین معینی مورد لزوم شهرداری باشد مذاکره و توافق مقدماتی با مالک به عمل خواهد آمد.

انجام معامله و عقد قرارداد اجاره در هر مورد در صورتی که مال الاجاره سالانه از بیست و چهار میلیون ریال تجاوز نکند با تصویب هیأت عالی معاملات شهرداری و در صورتی که مال الاجاره ماهانه بیش از دو میلیون ریال باشد با تصویب انجمن شهر صورت خواهد گرفت.

قسمت هفتم ـ مقررات عمومی

ماده ۱۷- هرگاه ضمن اجرای قراردادهای ساختمانی یا عمرانی تغییرات جدیدی در مشخصات ونقشه و یا نوع کار پیش آید که جداگانه انجام پذیرد نباشد و بهای واحد آن کار در فهرست واحد بها پیش بینی نشده باشد بهای عادله واحد کار مورد نظر از طرف قسمت فنی شهرداری یا دفتر فنی شهرداری های استان یا فرمانداری کل و با موافقت پیمانکار و تصویب هیأت عالی معاملات شهرداری و تأیید شهردار تعیین خواهد شد ولی میزان کارهای جدید نباید از صدی ده کل مبلغ پیمان تجاوز کند.

ماده ۱۸- در قراردادها باید قید شود شهرداری می تواند تا حداکثر بیست و پنج درصد مبلغ پیمان از میزان کار یا جنس موضوع پیمان را کسر یا اضافه نماید و درهر حال باید قبل از انقضاء مدت پیمان به پیمانکار ابلاغ کند.

ماده ۱۹- در مورد معامله با وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری و معامله بین دو شهرداری فقط توافق طرفین که به تأیید انجمن شهر برسد کافی است.

ماده ۲۰- در موارد استثنایی که به صلاح و صرفه شهرداری باشد انجمن شهر می تواند بنا به پیشنهاد شهردار اختلافاتی را که با پیمانکاران شهرداری پیدا می شود و مبلغ مورد

اختلاف از بیست میلیون ریال بیشتر نباشد از طریق سازش و یا ارجاع به داوری حل و فصل نمایند لکن درمواردی که مبلغ مورد اختلاف بیش از بیست میلیون ریال باشد رفع اختلاف از طریق سازش یا ارجاع به داوری با پیشنهاد شهردار و تأیید انجمن شهر و تصویب وزارت کشور امکان پذیر خواهد بود.

در این گونه موارد داور اختصاصی و داور مشترک باید به تأیید وزارت کشور برسند.

ماده ۲۰ مکرر : حد نصاب های تعیین شده در بندهای (الف) ، (ب) و (ج) ماده (۴) و قسمت اخیر ماده (۱۶) و ماده (۲۰) این آئین نامه متناسب با شرایط اقتصاد کشور و هماهنگ با نصاب های معاملات دولتی بنا به پیشنهاد وزارت کشور و با تصویب هیأت وزیران قابل تجدید نظر خواهد بود.

تبصره : در مورد شهرهای با بیش از یک میلیون نفر جمعیت حد نصاب های موضوع این قانون با پیشنهاد شهردار و تصویب شورای اسلامی شهر ذی ربط تا سقف پنج در هزار بودجه مصوب سالانه همان شهر برای هر معامله قابل افزایش است و در هر صورت اختیار شهرداران در این مصوبات ، بالاتر از اختیار وزیران در معاملات مشابه نخواهد بود.

ماده ۲۱- معاملات شهرداری تهران تابع مقررات آیین نامه مربوط مصوب آذرماه ۱۳۴۴ کمیسیون کشور مجلسین و مقررات فصل ششم این آئین نامه می باشد و اختیارات و وظایف هیأت عالی معاملات در شهرداری تهران به عهده کمیسیون مناقصه مقرر در ماده ۶ آئین نامه مذکور خواهد بود.

تبصره : در مورد معاملات جزئی شهرداری تهران می تواند اختیارات مربوط به رئیس کارپردازی را به رؤسای نواحی ویا رؤسا و مسئولین هر یک از واحدهای تابعه شهرداری واگذار نماید.

ماده ۲۲- دستورالعمل مربوط به طرز اجراء این آیین نامه از طرف وزارت کشور تهیه و به شهرداری ها ابلاغ خواهد شد و در هر مورد که ابهامی در طرز اجراء هر یک از مواد این آیین نامه حاصل شود رفع ابهام به عهده وزارت کشور خواهد بود.

قسمت هشتم ـ امور مالی

فصل اول ـ بودجه

ماده ۲۳- بودجه سالانه شهرداری عبارت است از یک برنامه جامع مالی که در آن کلیه خدمات و فعالیت ها و اقداماتی که باید در طی سال مالی انجام شود همراه با برآورد مبلغ و میزان مخارج و درآمدهای لازم برای تأمین هزینه انجام آنها پیش بینی می شود و پس از تصویب انجمن شهر قابل اجرا است.

ماده ۲٤- دوره عمل بودجه هر سال تا **۱۵** اردیبهشت ماه سال بعد خواهد بود و تعهداتی که تا آخر اسفندماه هرسال تحقق یافته باشد تا خاتمه دوره عمل بودجه از محل اعتبار مربوط قابل پرداخت است.

ماده ۲۵- بودجه شهرداری ها باید براساس برنامه ها و وظایف و فعالیت های مختلف و هزینه هر یک از آنها تنظیم گردد . طرز تنظیم برنامه و بودجه و تفریغ بودجه و نحوه تفکیک وظایف و فعالیت ها و انطباق بودجه با برنامه و همچنین طرز برآورد درآمد و هزینه به موجب دستورالعملی خواهد بودکه به وسیله وزارت کشور تصویب و ابلاغ خواهد شد.

مـاده ۲٦- مسئولیت تنظیم بودجه شهرداری و مراقبت در حسن اجرای آن و همچنین تنظیم تفریغ بودجه به عهده شهردار و مسئول امور مالی است (مدیر امور مالی یا رئیس حسابداری بسته به وضع تشکیلات شهرداری) و واگذاری این وظیفه از طرف شهردار به هر یک از مأمورین دیگر شهرداری رفع مسئولیت نخواهد کرد. شهردار موظف است به محض پیشنهاد بودجه یا تفریغ بودجه به انجمن شهر با استفاده از اختیاری که بر طبق ماده **۳۸** قانون شهرداری به او تفویض شده حداقل هفته ای سه روز تقاضای تشکیل جلسه انجمن را بنماید و خود نیز در جلسات حضور یافته توضیحات لازم را درباره اقلام مندرج در آن بدهد.

ماده ۲۷- موعد تصویب نهائی بودجه سالیانه به وسیله انجمن شهر و ابلاغ آن به شهرداری طبق ماده **۶۷** قانون حداکثر تا اول اسفند ماه سال قبل می باشد و در صورتی که انجمن در رأس موعد مذکور به وظیفه قانونی خود در این مورد عمل نکند شهردار موظف است مراتب را به استاندار یا فرماندار کل و در شهرداری تهران به وزارت کشور اطلاع دهد تا بر طبق ماده (**۴۱**) اصلاحی قانون شهرداری اقدامات لازم معمول گردد.

مـاده ۲۸- شـهردار مـی توانـد اعتبـارات مـصوب در بودجـه بـرای هـر یـک از مـواد هزینـه یـا فعالیت های داخل در یک وظیفه را تـا ده درصـد تقلیـل یـا افـزایش دهـد بـه نحـوی کـه از اعتبار کلی مصوب برای آن وظیفه تجاوز نشود.

فصل دوم ـ درآمدها

ماده ۲۹- درآمد شهرداری ها به شش طبقه به شرح زیر تقسیم می شود :

۱- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی (درآمدهای مستمر).

۲- درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی.

۳- بهاء خدمات و درآمدهای مؤسسات انتفاعی شهرداری.

۴- درآمدهای حاصله از وجوه و اموال شهرداری.

۵- کمک های اعطائی دولت و سازمان های دولتی.

۶- اعانات وکمک های اهدائی اشخاص و سازمان های خصوصی و اموال و دارایی هایی که به طور اتفاقی یا به موجب قانون به شهرداری تعلق می گیرد.

تبـصره- از انـواع درآمـدهای مـذکور در مـاده فـوق فقـط درآمـدهای ناشـی از عـوارض عمـومی (درآمدهای مستمر) مشمول پرداخت سهمیه ها و حدنـصاب هـای مقـرر در مـاده ۸۶ قـانون شهرداری می باشد.

مـاده ۳۰- هـر شـهرداری دارای تعرفـه ای خواهـد بـود کـه درآن کلیـه انـواع عـوارض و بهـاء خدمات و سایر درآمدهایی که به وسیله شهرداری و مؤسسات تابعه و وابسته به آن وصول یا تحصیل می شود درج و هـر نـوع عـوارض یـا بهـاء خـدمات جدیـدی کـه وضـع و تـصویب می گردد یا هر تغییری که در نوع و میزان نـرخ آنهـا صـورت مـی گیـرد در تعرفـه مـذکور منعکس می شود.

وزارت کشور بـرای طـرز تنظیم تعرفـه و درج تغییـرات بعـدی و همچنین چگـونگی وضـع و تشخیص و وصول انواع عوارض و درآمـدها دسـتورالعملی جـامع تهیـه و بـرای راهنمـایی بـه شهرداری ها ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۳۱- تطبیـق وضـع هـر مؤدی یـا هـر مـورد بـا تعرفـه عـوارض درآمـدها و تعیـین و تـشخیص بـدهی مـؤدی بـه عهـده مـأمورین تـشخیص یـا کـسانی اسـت کـه ازطـرف شـهرداری یـا سـازمان هـای تابعـه و وابسته اختیـار تـشخیص بـه آنهـا داده شـده اسـت مـأمورین مـذکور مکلفند کمال دقت بی نظری را در تشخیص های خود به کار برند و در صـورت تخلـف بـه

وضع آنها در دادگاه اداری شهرداری رسیدگی و تنبیهات مقرر درباره آنها اتخاذ و به موقع اجراء گذارده خواهد شد.

ماده ۳۲- (اصلاحی): به شهرداری های کل کشور اجازه داده می شود تا مطالبات خود را یا اقساط حداکثر سی و شش ماهه مطابق دستورالعملی که به پیشنهاد شهردار به تصویب شورای اسلامی شهر مربوطه می رسد دریافت نماید. در هر حال صدور مفاصاحساب موکول به تأدیه کلیه بدهی مؤدی خواهد بود.

فصل سوم ـ هزینه ها

ماده ۳۳- پرداخت هزینه ها در شهرداری مستلزم طی مراحل سه گانه زیر است :

الف : ایجاد تعهد در حدود اعتبارات مصوب و مقررات جاری و تحقق یافتن تعهد به این طریق که کار و خدمتی انجام یا اموالی به تصرف شهرداری درآمده بدین وسیله دینی برای شهرداری ایجاد شده باشد.

ب : تشخیص مستند مبلغی که باید به هر یک از دائنین پرداخت شود.

ج : صدور حواله در وجه داین یا دائنین در قبال اسناد مثبته.

تبصره : ایجاد تعهد تشخیص و صدور حواله به شرح فوق در صلاحیت شهردار یا کسانی است که از طرف شهردار کتباً و به طور منجز اختیارات لازم به آنها تفویض می شود.

ماده ۳٤- کلیه پرداخت های شهرداری باید با توجه به ماده **۷۹** قانون شهرداری با اسناد مثبت انجام گردد و در مورد هزینه هائی که تنظیم اسناد مثبته آن قبل از پرداخت میسر نباشد ممکن است به طور علی الحساب پرداخت و اسناد هزینه آن در اسرع وقت تکمیل و به حساب قطعی منظور گردد. نوع هزینه هائی که به طور علی الحساب قابل پرداخت است و طرز استفاده از تنخواه گردان به موجب دستورالعملی که وزارت کشور ابلاغ خواهد نمود تعیین خواهد شد.

ماده ۳۵- انجمن شهر با توجه به تبصره بند **۳** اصلاحی ماده **۴۵** قانون شهرداری می تواند اختیار تصویب و نظارت در معاملات را تا میزان معینی به شهردار واگذار کند و در مورد تصویب و نظارت کلی نسبت به سایر معاملات هر ترتیبی را که مقتضی بداند به نحوی که موجب کندی پیشرفت کارهای شهرداری نگردد برقرار و طبق آن عمل خواهد شد.

ماده ۳٦- طرز تهیه اسناد هزینه ومدارک ضمیمه آن و طرز طبقه بندی هزینه های شهرداری و همچنین اصول و قواعد مربوط به انبارداری و رابطه آن با کارپردازی به موجب دستورالعملی که به وسیله وزارت کشور تصویب و ابلاغ خواهد شد مقرر خواهد گردید.

فصل چهارم ـ صندوق و عملیات استقراضی شهرداری

ماده ۳۷- استفاده از وجوه حاصله از درآمد ها قبل از منظور داشتن آنها به حساب قطعی درآمد به هر عنوان حتی به طور علی الحساب و یا برای پرداخت هزینه های ضروری و فوری ممنوع است .

ماده ۳۸- صندوق دار یا کسی که پرداخت هزینه ها به عهده او محول می شود مکلف است در موقع پرداخت نسبت به هویت و اهلیت دریافت کننده وجه و صحت و اصالت امضاء حواله دقت های لازم را به عمل آورد و اسناد و امضائی که ذمه شهرداری را از دین بری سازد از گیرنده وجه دریافت کند.

ماده ۳۹- در مواردی که شهرداری برای فعالیت های مختلف عمومی و اختصاصی حساب های مجزا داشته باشد استقراض از یک حساب برای استفاده در حساب دیگر منوط به موافقت انجمن شهر است و در موافقت نامه مذکور مدت استقراض باید معلوم گردد و به محض پیدایش موجودی در حساب بدهکار به میزانی که پرداخت مبلغ استقراضی را تکافو کند فرضاً که مدت مقرر نیز منقضی نگردیده باشد باید به حساب بستانکار برگشت داده شود.

ماده ٤٠- استقراض شهرداری با توجه به بند ۱۹ از ماده ۴۵ قانون شهرداری باید با اجازه و تصویب انجمن شهر صورت گیرد و در موقع استقراض مورد مصرف وجوه استقراضی و کیفیت استرداد آن که از محل درآمدهای عمومی یا اختصاصی خواهد بود و بهره و مدت وام و طرز استهلاک مشخص و بر طبق آن عمل شود.

مـاده ٤١- وظایف شهرداری از لحاظ وصول ونگهداری درآمدها و پرداخت هزینه ها و نگاهداری حساب موجودی و تنظیم گزارش های مستمر وضع مالی شهرداری و همچنین ترتیبات مربوط به عملیات استقراضی شهرداری ها به موجب دستورالعملی که وسیله وزارت کشور تصویب و ابلاغ خواهد شد، تعیین خواهد گردید.

فصل پنجم ـ حسابداری

ماده۴۲- از تاریخ تصویب این آیین نامه ظرف مدت سه سال کلیه شهرداری های کشور مکلفند دفاتر و اوراق و فرم های حسابداری خود را به طریق دوطرفه (دوبل) و از لحاظ نقدی با تعهدی بودن روش حسابداری به ترتیبی که دستورالعمل صادره از طرف وزارت کشور مقرر خواهد شد تغییر داده منطبق نمایند.

ماده ۴۳- وزارت کشور مکلف است به منظور ایجاد روش مناسب و متحدالشکل حسابداری در کلیه شهرداری های کشور و تأمین وسائل اجراء آن نسبت به ایجاد دوره های آموزشی امور مالی و حسابداری و ترتیب تعداد کافی حسابدار از بین کارکنان شاغل شهرداریها یا افراد جدید اقدام و دستورالعمل جامعی در مورد روش متحدالشکل حسابداری و طبقه بندی حساب ها و نمونه اوراق و دفاتر حساب و گزارش های مالی و ممیزی قبل از پرداخت هزینه ها در شهرداری های کشور تنظیم و برای اجرا ابلاغ کند.

فصل ششم ـ ممیزی و حسابرسی

ماده ٤٤- رسیدگی و ممیزی حساب شهرداری ها در سه مرحله به شرح زیر انجام خواهد گردید :

الف : حسابرسی به وسیله شهرداری قبل و بعد از خرج به وسیله کارکنان ثابت شهرداری که اطلاعات کافی در امور مالی و حسابداری داشته باشند.

ب : حسابرسی به وسیله حسابرسان وزارت کشور انجام و در صورت نداشتن حسابرس شورای شهر می تواند از وجود حسابرسان قسم خورده یا کارشناسان رسمی دادگستری استفاده نمایند که در این صورت شورای شهر و شهرداری مکلفند نتیجه گزارش حسابرسان مذکور را به وزارت کشور ارسال دارند.

ج : رسیدگی نهائی به وسیله انجمن شهر از طریق بررسی گزارش های مالی و گزارش حسابرسان مذکور در بند ب ماده فوق .

تبصره : طرز انجام حسابرسی شهرداری طبق دستور العملی است که وزارت کشور تنظیم و به شهرداری ها ابلاغ خواهد کرد.

فصل هفتم ـ اموال

ماده ٤٥- اموال شهرداری ها اعم از منقول و غیر منقول بر دو نوع تقسیم می شود :

اموال اختصاصی و اموال عمومی : اموال اختصاصی شهرداری اموالی است که شهرداری حق تصرف مالکانه نسبت به آنها را دارد از قبیل اراضی و ابنیه و اثاث و نظائر آن.

اموال عمومی شهرداری اموالی که متعلق به شهر بوده و برای استفاده عموم اختصاص یافته است مانند معابر عمومی، خیابان ها، میادین، پل ها، گورستان ها، سیل برگردان، مجاری آب و فاضلاب و متعلقات آنها ، انهار عمومی ، اشجار اعم از اشجاری که شهرداری یا اشخاص در معابر و میادین عمومی غرس نموده باشند، چمن کاری ، گل کاری امثال آن.

ماده ٤٦- حفاظت از اموال عمومی شهرداری و آماده و محیا ساختن آن برای استفاده عموم و جلوگیری از تجاوز و تصرف اشخاص نسبت به آنها به عهده شهرداری است و در صورتی که بعضی از اموال عمومی شهر به نحوی تغییر حالت و موقعیت دهد که قابلیت استفاده عمومی از آن سلب گردد به تشخیص انجمن شهر جزء اموال اختصاصی شهرداری منظور و محسوب می شود.

ماده ٤٧- شهرداری مکلف است کلیه اموال غیر منقول اختصاصی شهرداری را طبق مقررات ثبت املاک به ثبت برساند.

ماده ٤٨- طرز نگاهداری و حفظ و حراست اموال شهرداری اعم از اختصاصی و عمومی و ثبت آنها در دفاتر و کارت های اموال و بازدید مستمر و استفاده صحیح از آنها و نحوه محاسبه استهلاک و نگاهداری حساب موجودی اموال به موجب دستورالعملی که به وسیله وزارت کشور تصویب و ابلاغ خواهد شد مقرر خواهد گردید.

تصویب نامه راجع به ماده (۲۰) مکرر الحاقی به قانون آیین نامه مالی شهرداری ها

(مصوب ۱۳۸۲/٤/۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۴/۱ بنا به پیشنهاد شماره ۱۳۴۷/۱/۳/۳۴ مورخ ۱۳۸۲/۳/۲۰ وزارت کشور و به استناد ماده (۲۰) مکرر الحاقی به قانون آیین نامه مالی شهرداری ها ـ مصوب ۱۳۸۰- تصویب نمود :

حدنصاب های مقرر در بندهای «الف» ، «ب» و «ج» ماده (۴) و قسمت اخیر ماده (۱۶) و ماده (۲۰) آیین نامه مذکور به شرح ذیل افزایش می یابد :

۱- **در بند «الف»ماده (۴)** : از دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال به دویست و بیست و سه میلیون (۲۲۳/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

۲- **در بند «ب»ماده (۴)** : به ترتیب از دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال به دویست و بیست و سه میلیون (۲۲۳/۰۰۰/۰۰۰) ریال و از پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون (۱/۵۰۴/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

۳- **در بند «ج»ماده (۴)** : از پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به یک میلیارد و پانصد و چهار میلیون (۱/۵۰۴/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

۴- **در ماده (۱۶)** : به ترتیب از ششصد هزار (۶۰۰/۰۰۰) ریال به بیست و چهار میلیون (۲۴/۰۰۰/۰۰۰) ریال سالانه و از پنجاه هزار (۵۰/۰۰۰) ریال به دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال ماهانه.

۵- **درماده (۲۰)** : از پانصد هزار (۵۰۰/۰۰۰) ریال به بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

معاون اول رئیس جمهور ـ محمدرضا عارف

تصویب نامه راجع به تعیین نماینده ویژه رئیس جمهور در خصوص تصمیم گیری در مورد ترک تشریفات مناقصه یا مزایده در معاملات عمده شهرداری ها

(مصوب ۱۳۷۷/٦/۱۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ **۱۳۷۷/۶/۱۱** بنا به پیشنهاد رئیس جمهور و به استناد اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود :

آقای سید عبدالواحد موسوی لاری ـ وزیر کشور ـ به عنوان نماینده ویژه رئیس جمهور درامور زیر تعیین می شود :

۱- تصمیم گیری در مورد ترک تشریفات مناقصه یا مزایده در معاملات عمده شهرداری ها موضوع بند (ج) ماده (۴) آئین نامه مالی شهرداریها مصوب **۱۳۴۶** که میزان آنها تا مبلغ یک میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد.

۲- تصمیم گیری در مورد ترک تشریفات مناقصه یا مزایده در معاملات عمده شهرداری تهران ـ موضوع بند (ج) ماده (**۳۳**) آئین نامه معاملات شهرداری پایتخت ـ مصوب **۱۳۵۵**ـ که میزان آنها تا مبلغ یک میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد.

تصمیمات نماینده ویژه رییس جمهور در موارد فوق که با رعایت قوانین و مقررات مربوط اتخاذ خواهد شد، در حکم تصمیمات رییس جمهور و هیأت وزیران بوده و لازم الاتباع می باشد و با رعایت ماده (**۱۹**) آیین نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود.

معاون اول رییس جمهور ـ حسن حبیبی

لایحه قانونی راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری

(مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲)

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون اشخاص زیر :

۱- نخست وزیر، وزیران، معاونین و نمایندگان مجلسین.

۲- سفرا، استانداران، فرمانداران کل، شهرداران و نمایندگان انجمن شهر.

۳- کارمندان و صاحب منصبان کشوری و لشکری و شهرداریها و دستگاه های وابسته به آنها.

۴- کارکنان هر سازمان یا بنگاه یا شرکت یا بانک یا هر مؤسسه دیگر که اکثریت سهام یا اکثریت منافع یا مدیریت یا اداره کردن یا نظارت آن متعلق به دولت یا شهرداریها و یا دستگاه های وابسته به آنها باشد.

۵- اشخاصی که به نحوی از انحاء از خزانه دولت یا مجلسین یا مؤسسات مذکور در بالا حقوق یا مقرری یا حق الزحمه یا پاداش و یا امثال آن به طور مستمر (به استثنای حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری قانونی) دریافت می دارند.

۶- مدیران و کارکنان بنگاه های خیریه ای که از دولت یا از شهرداری ها کمک مستمر دریافت می دارند.

۷- شرکت ها و موسساتی که پنج درصد یا بیشتر سهام یا سرمایه یا منافع آن متعلق به یک نفر از اشخاص مذکور در فوق یا بیست درصد یا بیشتر سهام یا سرمایه یا منافع آن متعلق به چند نفر از اشخاص مذکور در فوق باشد و یا اینکه نظارت و یا مدیریت و یا اداره و یا بازرسی مؤسسات مذکور با آنها باشد به استثنای شرکت ها و درصورتیکه تعداد صاحبان سهام آن یکصد و پنجاه نفر یا بیشتر باشد مشروط بر اینکه هیچ یک از اشخاص مذکور در فوق بیش از پنج درصد از کل سهام آن را نداشته و نظارت یا مدیریت یا اداره و یا بازرسی آن با اشخاص مذکور در فوق نباشد.

۸- شرکت هایی که اکثریت سهام یا سرمایه یا منافع آنها متعلق به شرکت های مندرج در بند **۷** باشد نمی توانند (اعم از اینکه در مقابل خدمتی که انجام می دهند حقوق یا مالی دریافت دارند یا آنکه آن خدمت را به طور افتخاری و رایگان انجام دهند) در معاملات یا داوری در دعاوی با دولت یا مجلسین یا شهرداریها یا دستگاه های وابسته به آنها و یا

موسسات مذکور در بند ۴ و ۶ این ماده شرکت نمایند اعم از اینکه دعاوی مزبور در مراجع قانونی مطرح شده یا نشده باشد (به استثنای معاملاتی که قبل از تصویب این قانون قرارداد آن منعقد شده باشد).

تبصره ۱- پدر ومادر و برادر و خواهر و زن یا شوهر و اولاد بلافصل و عروس و داماد اشخاص مندرج در این قانون و همچنین شرکت ها وموسساتی که اقرباء فوق الذکر به نحو مندرج در بند ۷ و ۸ در آن سهیم و یا دارای سمت باشند نمی توانند با وزارت خانه ها و یا بانک ها و یا شهرداری ها و یا سازمان ها و یا سایر موسسات مذکور در این قانون که این اشخاص در آن سمت وزارت و یا معاونت و یامدیریت دارند وارد معامله یا داوری شوند.

تبصره ۲- شرکت های تعاونی کارمندان موسسات مذکور در این ماده در امور مربوط به تعاون از مقررات این قانون مستثنی خواهند بود.

تبصره ۳- منظور از معاملات مندرج در این ماده عبارت است از :

۱- مقاطعه کاری (به استثنای معاملات محصولات کشاورزی ولو اینکه از طریق مقاطعه انجام شود.)

۲- حق العمل کاری .

۳- اکتشاف و استخراج و بهره برداری (به استثنای معادن طبقه اول مندرج در قانون معادن و همچنین نمک طعام که معادن مذکور در ملک شخصی آنها واقع است).

۴- قرارداد نقشه برداری و قرارداد نقشه کشی و نظارت در اجرای آن.

۵- قرارداد مطالعات و مشاورات فنی ومالی و حقوقی.

۶- شرکت در مزایده و مناقصه.

۷- خرید و فروش هایی که باید طبق قانون محاسبات عمومی یا مناقصه ویا مزایده انجام شود هرچند به موجب قوانین دیگر از مناقصه و مزایده استثناء شده باشد.

تبصره ٤- معاملات اجناس و کالاهای انحصاری دولت و امور مطبوعاتی دولت و شهرداریها از موضوع این قانون مستثنی است.

ماده ۲- اشخاصی که برخلاف مقررات ماده فوق شخصاً و یا به نام و یا واسطه اشخاص دیگر مبادرت به انجام معامله نمایند و یا به عنوان داوری در دعاوی فوق الاشعار شرکت کنند و همچنین هر یک از مستخدمین دولتی (اعم از کشوری و لشکری) و سایر اشخاص مذکور در ماده فوق در هر رتبه و درجه و مقامی که باشند هرگاه برخلاف مقررات این

قانون عمل نمایند به حبس جنائی درجه ۲ از دو تا چهار سال محکوم خواهند شد و همین مجازات برای مسئولین شرکت ها و مؤسسات مذکور در بند ۷ و ۸ ماده اول که با علم و اطلاع بستگی و ارتباط خود و یا شرکاء را در موقع تنظیم قرارداد و انجام معامله اظهار ننمایند نیز مقرر است و معاملات مزبور باطل بوده و متخلف شخصاً و در صورت تعدد متضامناً مسئول پرداخت خسارات ناشی از آن معامله یا داوری و ابطال آن می باشند.

تبصره : کارمندان مشمول ماده ۱ که براثر اجرای این قانون مایل به ادامه خدمت دولتی نباشند بازنشسته محسوب و در صورتی که مشمول مقررات بازنشستگی نباشند کسور بازنشستگی پرداختی دفعتاً واحده به آنان پرداخت می شود.

ماده ۳- از تاریخ تصویب این قانون هیچ یک از نمایندگان مجلسین در دوره نمایندگی حق قبول وکالت در محاکم و مراجع دادگستری ندارند ولی دعاوی و وکالت هایی که قبل از تصویب این قانون قبول کرده اند به قوت خود باقی است .

ماده ٤- دولت مأمور اجرای این قانون می باشد.

قانون راجع به منع توقیف اموال منقول و غیر منقول متعلق به شهرداری ها

(مصوب ۱۳٦۱/۲/۱٤)

مـاده واحـده : وجوه و اموال منقول و غیر منقول متعلق به شهرداری ها اعم از اینکه در بانک ها ویا در تصرف شهرداری و یا نزد اشخاصی ثالث و به صورت ضمانتنامه به نام شهرداری باشد، قبل از صدور حکم قطعی قابل تأمین و توقیف و برداشت نمی باشد. شهرداری ها مکلفند وجوه مربوط به محکوم به احکام قطعی صادره از دادگاه ها و یا اوراق اجرایی ثبتی یا اجرای دادگاه ها و مراجع قانونی دیگر را در حدود مقدورات مالی خود از محل اعتبار بودجه سال مورد عمل و یا در صورت عدم امکان از بودجه سال آتی خود بدون احتساب خسارت تأخیر تأدیه به محکوم لهم پرداخت نمایند در غیر این صورت ذینفع می تواند برابر مقررات نسبت به استیفای طلب خود از اموال شهرداری تأمین یا توقیف یا برداشت نماید.

تبصره : چنانچه ثابت شود که شهرداری با داشتن امکانات لازم از پرداخت دین خود استنکاف نموده است شهردار به مدت یک سال از خدمت منفصل خواهد شد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز سه شنبه چهاردهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

فصل سوم

قوانین و مقررات مربوط به نوسازی و عمران شهری

قانون نوسازی و عمران شهری.

(مصوب ۱۳٤۷/۹/۷ با اصلاحات بعدی)

مـاده ۱- نوسازی و عمران و اصلاحات اساسی و تأمین نیازمندی های شهری و احداث و اصلاح و توسعه معابر و ایجاد پارک ها و پارکینگ ها (توقفگاه ها) و میدان ها و حفظ و نگهداری پارک ها و باغ های عمومی موجود و تأمین سایر تأسیسات مورد نیاز عمومی و نوسازی محلات و مراقبت در رشد متناسب و موزون شهرها از وظایف اساسی شهرداری ها است و شهرداری ها در اجرای وظایف مذکور مکلف به تهیه برنامه های اساسی و نقشه های جامع هستند.

مـاده ۲- در شهر تهران از تاریخ اول فروردین ماه **۱۳۴۸** و در سایر شهرها از تاریخی که وزارت کشور تعیین واعلام کند بر کلیه اراضی و ساختمان ها و مستحدثات واقع در محدوده قانونی شهر عوارض خاص سالانه به مأخذ پنج در هزار بهای آنها که طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد برقرار می شود. شهرداری ها مکلفند براساس مقررات این قانون عوارض مذکور را وصول کرده و منحصراً به مصرف نوسازی و عمران شهری برسانند. مصرف وجوه حاصل از اجرای این قانون در غیر موارد مصرح در این قانون در حکم تصرف غیرقانونی در اموال دولت خواهد بود.

تبصره ۱- ترتیب ممیزی و تشخیص و طرز وصول عوارض مذکور و ترتیب تعیین نسبتی از قیمت ملک که در هر شهر با توجه به مقتضیات و شرایط خاص اقتصادی مأخذ دریافت عوارض قرار می گیرد به موجب آئین نامه ای که از طرف وزارت کشور تنظیم و به تصویب هیأت وزیران می رسد تعیین و اجرا خواهد شد.

تبصره ۲- در شهر تهران عوارض املاک مؤدیانی که مجموع عوارض هر یک از آنان در سال تا مبلغ یکهزار و پانصد ریال باشد بخشوده می شود و در سایر شهرها انجمن های شهر می توانند با تأیید وزارت کشور تمام یا قسمتی از عوارض املاک کلیه مؤدیانی را که مجموع عوارض هر یک از آنان طبق مقررات این قانون در سال تا مبلغ یکهزار و پانصد ریال باشد با توجه به مقتضیات خاص اقتصادی شهر با انتشار آگهی مشمول بخشودگی قرار دهند.

تبصره ۳- در شهر تهران از اول فروردین ماه **۱۳۴۸** و در سایر شهرها از تاریخی که وزارت کشور اجرای مقررات این ماده را اعلام می کند عوارض سطح شهر و سایر عوارض دریافتی از اراضی و ساختمان های شهری ملغی می شود.

تبصره ٤- علاوه بر عوارض مذکور در ماده ۲ حق مرغوبیت و هر نوع درآمد دیگری که در اثر اجرای این قانون تحصیل شود منحصراً به مصرف نوسازی و عمران شهری خواهد رسید.

تبصره ٥- برای تأمین هزینه های اداری و وصول عوارض موضوع این ماده و تجهیز کادر فنی و اداری جهت اجرای این قانون شهرداری ها می توانند حداکثر تا میزان ده درصد درآمد وصولی موضوع این قانون را طبق بودجه ای که به تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور خواهد رسید به مصرف برسانند و مصرف بیش از این میزان از درآمد حاصل از اجرای این قانون به هیچ وجه مجاز نیست.

تبصره ٦- شهرداری ها می توانند در عملیات نوسازی از محل درآمد ماده ۲ این قانون رقمی به ساختمان دبستان اختصاص دهند.

ماده ۳- در مورد عوارض سطح شهر و اراضی و ساختمان هایی که در اجرای این قانون در هر یک از شهرها ملغی می گردد بقایای مطالبات شهرداری غیر قابل توافق و بخشودگی است و در صورت بروز اختلاف در اصل عوارض طبق ماده **۷۷** قانون شهرداری ها عمل خواهد شد ولی هرگاه مؤدیان عوارض مذکور ظرف یک سال از تاریخ اجرای این قانون به شهرداری مراجعه و نسبت به پرداخت اصل بدهی خود در هر مرحله که باشد نقداً اقدام کنند و یا قرار تقسیط حداکثر سه ساله با منظور نمودن سود صدی شش از تاریخ تقسیط با شهرداری بگذارند از پرداخت زیان دیرکرد و جرائم متعلقه معاف خواهند بود.

تبصره ۱- در مورد مؤدیانی که بقایای بدهی آنان بابت عوارض سطح شهر و اراضی و ساختمان ها و مستحدثات بیش از پانزده هزار ریال باشد قرار تقسیط با اخذ وثیقه و تنظیم سند رسمی به عمل می آید.

تبصره ۲- شهرداری مکلف است حداکثر ظرف پانزده روز بعد از مراجعه مؤدی میزان بدهی او را روشن و با دریافت مطالبات خود نقداً یا با قرار تقسیط به ترتیب فوق مفاصا حساب صادر کند.

ماده ٤- بهای اراضی و ساختمان ها و مستحدثات مذکور در ماده ۲ این قانون بر مبنای ممیزی شهرداری تعیین و اعلام خواهد شد و شهرداری های مشمول ماده ۲ مکلفند حداکثر ظرف دو سال از تاریخ شمول ممیزی های مذکور را با رعایت ضوابط ذیل به عمل آورند و مادام که ممیزی به عمل نیامده بهائی که از طرف مالک یا مالکین یا

قائم مقام یا نمایندگان قانونی آنها براساس این ضوابط تعیین و اعلام می گردد ملاک عمل محسوب خواهد شد.

بهای اراضی طبق قیمت منطقه ای خواهد بود که وسیله وزارت کشور و وزارت دارایی با کسب اطلاع از مراجع محلی تعیین و به تصویب هیأت وزیران رسیده باشد و بهای ساختمان ها و مستحدثات براساس ضوابطی خواهد بود که وزارتخانه های کشور و آبادانی و مسکن تعیین نموده و به تصویب هیأت وزیران رسیده باشد.

تبصره ۱- در مورد کارخانه ها و کارگاه ها و مؤسسات صنعتی و اقتصادی و علمی فقط قیمت زمین و ساختمان ملاک پرداخت عوارض قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲- در مناطقی از محدوده شهر که آب مشروب لوله کشی و برق یا یکی از آنها در دسترس ساکنین آن منطقه گذارده نشده باشد بابت هر یک از آنها که تأمین نشده ۲۵درصد از عوارض مقرر کسر می گردد ولی زمین های بایر واقعه در آن مناطق مشمول این بخشودگی نخواهند شد.

تبصره ۳- مالکین و متصرفین املاک مکلفند در ممیزی اراضی و ساختمان ها و مستحدثات با مأمورین ممیزی همکاری کنند و هرگاه از انجام این تکلیف خودداری کنند مأمورین ممیزی در مورد اراضی بایر یا بدون حصار با تشخیص علی الرأس ودر مورد ساختمانها و باغات و اراضی محصور با اعلام کتبی قبلی و با حضور نماینده دادستان وارد ملک شده اوراق ممیزی را تنظیم خواهند نمود.

تبصره ٤- ضوابط مذکور در این ماده برای تقویم زمین و یا ساختمان باید ساده و مشخص و روشن باشد.

ماده ٥- محدوده قانونی هر شهر و همچنین ضوابط مذکور در ماده ۴ توسط شهرداری به طرق مقتضی جهت اطلاع عموم اعلام خواهد شد و در شهرهای مشمول ماده ۲ این قانون مالکین زمین ها و ساختمان ها و مستحدثات واقع در محدوده شهر یا قائم مقام یا نمایندگان قانونی آنان مکلفند ظرف شش ماه از تاریخ اعلام شهرداری مشخصات کامل ملک را با تعیین بهاء به تفکیک هر قطعه ملک به ترتیب مقرر در ماده ۴ کتباً به شهرداری اعلام دارند و هرگاه در مهلت مقرر نسبت به اعلام بها اقدام نکنند عوارض متعلقه برای مدت تأخیر به دو برابر افزایش خواهد یافت.

ماده ٦- هرگاه پس از اعلام ضوابط طبق ماده ۵ و قطعیت ممیزی معلوم شود که بهای اعلام شده از طرف مالک یا قائم مقام یا نماینده قانونی او کمتر از هفتاد درصد (۷۰٪) قیمت

ملک بر طبق ماده ۴ این قانون است مابه التفاوت عوارض از تاریخ برقراری تا تاریخ قطعیت ممیزی به دو برابر افزایش خواهد یافت.

ماده ۷- شهرداری باید پایان ممیزی هر منطقه را به وسیله نشر آگهی در جراید کثیرالانتشار و الصاق آن در معابر عمومی و وسایل مقتضی دیگر به اطلاع مالکین آن منطقه برساند و به علاوه نتیجه ممیزی هر ملک را به وسیله پست به مالک اطلاع دهد.

مؤدیان عوارض نیز می توانند به مراجع مربوط که در آگهی مذکور تعیین خواهد شد مراجعه و از نتیجه ممیزی اطلاع حاصل نمایند در صورتی که نسبت به ممیزی خود اعتراض داشته باشند می توانند ظرف چهار ماه از تاریخ نشر آگهی در جراید دلائل و مدارک اعتراض خود را به کمیسیون رسیدگی مذکور در ماده ۸ این قانون تسلیم دارند و در صورت عدم اعتراض ممیزی قطعی خواهد بود.

ماده ۸- اعتراضات راجع به ممیزی در مورد اختلاف مساحت اراضی و مستحدثات و محل وقوع ملک و تطبیق مشخصات ملک با ضوابط موضوع ماده ۴ اعلام شده از طرف شهرداری در شهرهای مشمول ماده ۲ این قانون و همچنین رسیدگی به اعتراضات راجع به ارزیابی املاک و حقوق کسب و پیشه و میزان آن مربوط به اجرای طرح های نوسازی و اصلاح و توسعه معابر در کلیه شهرداری های کشور در کمیسیونی مرکب از سه نفر افراد محلی بصیر و مطلع در تقویم املاک که یک نفر آن از طرف انجمن شهر و یک نفر از طرف رئیس دادگاه شهرستان و یک نفر از طرف وزارت کشور تعیین می شود به عمل خواهد آمد، تصمیم اکثریت اعضاء کمیسیون در این مورد قطعی ولازم الاجرا است و رسیدگی به سایر اختلافات ناشی از اجرای این قانون منحصراً در صلاحیت کمیسیون رفع اختلاف موضوع ماده ۷۷ قانون شهرداری می باشد.

تبصره ۱- تشریفات رسیدگی و پرداخت حق الزحمه اعضاء کمیسیون طبق آئین نامه ای که به تصویب وزارت کشور خواهد رسید مشخص می شود. وزارت کشور تعداد کمیسیون های رسیدگی و کمیسیون های رفع اختلاف را در هر شهرداری با توجه به وسعت شهر و میزان اعتراضات تعیین می کند.

تبصره ۲- قبول اعتراض مؤدی راجع به ممیزی در کمیسیون ماده ۸ موکول به آن است که عوارض ملک خود را براساس اعلام بهائی که خود مالک طبق ماده ۴ نموده است بپردازد و رونوشت یا فتوکپی قبض پرداخت را به ضمیمه برگ اعتراض به دفتر شهرداری برای

ارسال به کمیسیون تسلیم کند مگر اینکه بهای اعلام شده از طرف مالک مشمول حد نصاب بخشودگی باشد.

ماده ۹- ممیزی هایی که طبق مقررات این قانون از طرف شهرداری به عمل آید تا پنج سال ملاک وصول عوارض خواهد بود مگر اینکه ظرف این مدت تغییرات کلی در اعیان ملک داده شود به نحوی که قیمت آن را بیش از پنجاه درصد افزایش یا کاهش دهد که در این صورت مؤدی مکلف است مراتب را به شهرداری اعلام نماید و میزان افزایش یا کاهش قیمت براساس مقررات این قانون تعیین و از سال بعد ملاک وصول خواهد شد.

شهرداری های مشمول این قانون مکلفند هر پنج سال یک بار ممیزی عمومی را تجدید کنند و هرگاه در پایان مدت پنج سال تجدید ممیزی به عمل نیامده باشد ممیزی قبلی تا اعلام نتیجه ممیزی جدید معتبر خواهد بود.

ماده ۱۰- عوارض هرسال در اول فروردین ماه آن سال تحقق می یابد و باید حداکثر تا پایان همان سال به شهرداری پرداخت گردد.

تبصره ۱- از عوارض مؤدیانی که ظرف مدت مذکور عوارض متعلق به هر ملک را بپردازند ده درصد عوارض آن سال به عنوان جایزه منظور و کسر خواهد شد.

تبصره ۲- ساختمان های اساسی که به جای ساختمان های کهنه و قدیمی نوسازی و تجدید بنا شود به مدت سه سال از تاریخ اتمام بنا مشخص شده در پروانه ساختمان از پرداخت عوارض موضوع این قانون معاف خواهند بود.

تبصره ۳- بهای اعیانی پارکینگ های اختصاصی در هر ساختمان در احتساب عوارض منظور نخواهد شد.

ماده ۱۱- نسبت به اراضی واقع در محدوده شهر که فاقد ساختمان اساسی بوده و یا باغ شهری به آن اطلاق نشود در صورتی که تا یک سال بعد از پایان مهلت مقرر در ماده ۵ مالکین یا قائم مقام نمایندگان قانونی آنان مشخصات و بهای ملک خود را به شهرداری اعلام نکنند شهرداری های مشمول ماده ۲ این قانون مکلفند این گونه املاک را به تصرف درآورده و به قائم مقامی مالک از طریق مزایده با رعایت آئین نامه معاملات شهرداری و براساس قیمت منطقه ای به فروش برسانند و مطالبات خود را به انضمام جرائم و هزینه های متعلقه به اضافه ۵ درصد قیمت ملک به سود برنامه نوسازی از محل بهای ملک برداشت نموده مابقی را در حساب سپرده ثابت شهرداری در بانک نگهداری کنند تا در صورت مراجعه مالکین یا نمایندگان قانونی آنان در مقابل اخذ رسید به آنها

پرداخت شود و هرگاه ظرف ده سال مالک ملک یا نمایندگان قانونی آنان مراجعه ننمایند وجوه مذکور به حساب درآمد نوسازی منظور خواهد شد.

تبصره ۱- هرگاه مالکیت ملک محل اختلاف باشد مدت ۱۰ سال مذکور در این ماده از تاریخ صدور حکم نهائی مبنی بر رفع اختلاف شروع می شود.

تبصره ۲- ساختمان اساسی مذکور در این قانون به ساختمانی اطلاق می گردد که ارزش آن براساس ضوابط مندرج در ماده ۴ این قانون برابر حداقل بیست درصد بهای کل زمین باشد مرجع رسیدگی به اختلاف حاصله در این مورد کمیسیون مذکور در ماده ۸ این قانون است.

تبصره ۳- شهرداری مکلف است وضع املاک مشمول این ماده را قبل از انتشار آگهی مزایده با حضور نماینده دادستان شهرستان صورت مجلس کند.

تبصره ٤- در صورتی که مالکین اینگونه اراضی قبل از انتقال قطعی ملک مشخصات بهای ملک خود را به شهرداری اعلام دارند و عوارض و جرائم مربوط را نقداً بپردازند عملیات شهرداری در هر مرحله ای که باشد متوقف خواهد شد.

ماده ۱۲- شهرداری های مشمول ماده ۲ این قانون مکلفند ظرف دو ماه از تاریخ انقضاء مهلت مقرر در ماده ۱۰ مشخصات مؤدیانی را که نسبت به پرداخت عوارض املاک خود اقدام نکرده اند به مؤسسات برق و گاز تسلیم کنند و مؤسسات مذکور مکلفند با اعلام مهلت دوماهه به مؤدی هرگاه مطالبات شهرداری تا انقضاء مهلت وصول نشود نسبت به قطع برق و گاز محل سکونت ملکی او اقدام کنند.

تبصره : آئین نامه اجرایی این ماده وسیله وزارت کشور و وزارت آب و برق تنظیم و پس از تصویب هیأت دولت به مورد اجرا گذارده می شود.

ماده ۱۳- در هر مورد که عوارض یا حق مرغوبیت موضوع این قانون به یک ملک تعلق گیرد و قطعی گردد علاوه بر مالک که مسئول پرداخت است عین ملک وسیله تأمین مطالبات شهرداری بوده و شهرداری مکلف است در صورتی که مالک عوارض یا حق مرغوبیت را ظرف مهلت های مقرر با رعایت آئین نامه مذکور در تبصره ۱ ماده ۲ نپردازد با صدور اجرائیه نسبت به وصول طلب خود از مالک یا استیفاء آن از عین ملک اقدام کند.

تبصره ۱- ادارات و دوائر اجرای ثبت بنا به تقاضای شهرداری مکلف به صدور اجرائیه و تعقیب عملیات اجرایی طبق مقررات مربوط به اجرای اسناد رسمی لازم الاجرا می باشد.

تبصره ۲- در قبال اجرائیه های صادره مربوط به این ماده بازداشت شخص مؤدی مجاز نیست.

ماده ١٤- مؤدیانی که تا پایان هر سال عوارض مقرر در این قانون را نپردازند از آغاز سال بعد ملزم به پرداخت صدی نه زیان دیرکرد درسال به نسبت مدت تأخیر خواهند بود و شهرداری مکلف است پس پایان شش ماه اول سال بعد طبق مقررات ماده ۱۳ این قانون نسبت به استیفای مطالبات خود اقدام کند.

ماده ١٥- شهرداری های مشمول ماده ۲ این قانون مکلفند با راهنمایی وزارت کشور برنامه عملیات نوسازی و عمران و اصلاحات شهر را برای مدت پنج سال براساس نقشه جامع شهر و در صورتی که فاقد نقشه جامع باشند براساس احتیاجات ضروری شهر و با رعایت اولویت آنها در حدود منابع مالی مقرر در این قانون و سایر امکانات مالی شهرداری تنظیم کرده و پس از تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور طرح های مربوط را براساس آن اجرا کنند.

ماده ١٦- شهرداری ها مکلفند برای هر یک از طرح های نوسازی و عمران و ایجاد تأسیسات شهری و توسعه و احداث و اصلاح معابر بدواً نقشه کاملی تهیه و سپس توسط هیأت های ارزیابی فهرست جامعی حاوی مقدار مساحت و تعداد اشجار و میزان حق ریشه هر ملک که در معرض عملیات قرار می گیرد و تصرف می شود با تعیین بهای هر یک از آنها براساس ماده ۱۸ این قانون و همچنین میزان مرغوبیتی که مالک مکلف به پرداخت آن می باشد و در صورت امکان نام مالک و شماره پلاک ملک تنظیم نموده و ضمن تأمین اعتبار کافی برای تصویب انجمن شهر فرستاده و پس از تصویب انجمن برای تأیید به وزارت کشور ارسال دارند.

تبصره ۱- شهرداری مکلف است به محض شروع عملیات نقشه کشی و ارزیابی مراتب را در جراید کثیرالانتشار و با الصاق آگهی در محل به اطلاع عموم برساند .

تبصره ۲- نحوه تشکیل هیأت های ارزیابی و طرز اعلام طرح های مصوب و تعیین مدت قبول اعتراضات و ترتیب رسیدگی به آنها طبق آئین نامه ای که به وسیله وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید معین می گردد.

تبصره ۳- هیأت های ارزیابی و همچنین کمیسیون رسیدگی موضوع ماده ۸ این قانون مکلفند در ارزیابی و اعلام نظر نسبت به بهای املاکی که مشمول پرداخت حق کسب و پیشه می باشند مقررات تبصره ماده ۲۷ این قانون را رعایت کنند.

ماده ۱۷- همین که طرح مصوب انجمن شهر از طرف وزارت کشور تأیید و برای اجرا به شهرداری ابلاغ شد شهرداری مکلف است ظرف یک ماه جزئیات طرح مصوب و تاریخ

شروع و مدت تقریبی اجرای آن را جهت اطلاع عموم اعلام و ظرف سه ماه پس از اعلام مزبور نسبت به پرداخت قیمت اراضی و اماکن و مستحدثات مشمول طرح مصوب با رعایت ماده ۲۰ این قانون به صاحبان املاک یا متولیان یا متصدیان موقوفه یا قائم مقام یا نمایندگان قانونی آنان اقدام و سپس با دو ماه مهلت برای تخلیه ملک نسبت به تصرف و تخریب آن عمل کنند و عدم مراجعه مالک یا مالکین برای دریافت بها مانع از اجرای طرح نخواهد بود لکن در مواردی که مالکین به ارزیابی انجام شده در مهلت مقرر اعتراض نموده باشند شهرداری مکلف است قبل از تخریب بنا وضع اعیانی را با حضور مالک یا متولی موقوفه و نماینده دادستان شهرستان و یکی از مأمورین فنی خود صورت مجلس کند هرگاه با وجود دعوت کتبی شهرداری مالک یا متولی موقوفه برای تنظیم صورت مجلس حاضر نشود حضور نماینده دادستان برای تنظیم صورت مجلس کافی است و این صورت مجلس ملاک رسیدگی و اظهار نظر خواهد بود.

تبصره : اعتراض به ارزیابی مربوط به طرح های توسعه و اصلاح و احداث معابر و نوسازی محلات و تأمین نیازمندی های عمومی شهر در هیچ مورد مانع عملیات شهرداری در اجرای طرح های مزبور نخواهد بود.

ماده ۱۸- ارزیابی املاک و تعیین غرامت و پرداخت آن به مالکینی که تمام یا قسمتی از ملک آنها در اجرای طرح های نوسازی و احداث و اصلاح و توسعه معابر و تأمین نیازمندی های عمومی شهر مورد تصرف قرار می گیرد و دریافت حق مرغوبیت از کسانی که ملک آنها براثر اجراء طرح های مذکور مرغوب می شود به شرح زیر خواهد بود :

الف ـ در مورد اعیانی به نسبت خسارت وارده به ملک ارزیابی و پرداخت می شود و در مورد عرصه ارزش آن به مأخذ بهای یک سال قبل از تاریخ ارزیابی به اضافه شش درصد تعیین می گردد و در صورتی که این قیمت بیش از بهای ملک در تاریخ انجام ارزیابی باشد بهای زمان ارزیابی ملاک عمل خواهد بود.

ب ـ منتفی است.

تبصره : در صورتی که صدور پروانه ساختمانی اعم از مسکونی و تجاری و غیره بر اثر اجرای طرح در باقی مانده ملک از نظر مقررات شهرسازی برای شهرداری مقدور نباشد و مالک پیشنهاد فروش آن را به شهرداری کند، شهرداری مکلف است باقی مانده ملک را

هم به بهای قطعی شده خریداری و تصرف کند که در این صورت دیگر مطالبه و دریافت حق مرغوبیت موضوعاً منتفی است .

مـاده ۱۹- هرگاه در نتیجه اجرای طرح های شهرداری تمام یا قسمتی از معابر به صورت متروک درآید آن قسمت متعلق به شهرداری بوده و هرگاه شهرداری قصد فروش آن را داشته باشد مالک مجاور در خرید آن حق تقدم خواهد داشت.

مـاده ۲۰- شهرداری مکلف است بهای عرصه و اعیان ابنیه و اماکن و مستحدثات مشمول طرح های عمرانی و نوسازی و احداث و اصلاح و توسعه معابر و همچنین حق کسب و پیشه و تجارت موضوع ماده ۲۷ این قانون را نقداً پرداخت کند . در مورد بهای اراضی فاقد ساختمان در تهران تا دومیلیون ریال و درسایر شهرها تا پانصد هزار ریال نقد و بقیه اقساط مساوی پنج ساله با بهره صدی نه در سال از طرف شهرداری پرداخت می شود.

تبصره ۱- پرداخت اقساط مذکور در این ماده به موجب قبوض مخصوص قابل انتقال خواهد بود که اصل و بهره آن در سررسید از طرف شهرداری به دارنده قبض پرداخت می شود و بهره این قبوض از پرداخت هرگونه مالیات معاف است . ترتیب اجرای این تبصره به موجب آئین نامه ای خواهد بود که به وسیله وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۲- شهرداری مکلف است قبوض اقساطی مذکور در این ماده را به طور کلی بابت بهای اراضی و املاکی که به فروش می رساند و قبوض اقساطی هر سال را بابت عوارض همان سال قبول کند.

تبصره ۳- در مورد املاکی که طبق این قانون به شهرداری ها منتقل می شود آن قسمت از هزینه های ثبتی و مالیاتی و تنظیم سند که به عهده مالک است وسیله شهرداری پرداخت و از مانده طلب انتقال دهنده کسر خواهد شد لکن مطالبات قطعی شده شهرداری بابت عوارض ملک مورد معامله از وجوه نقدی که به مالک پرداخت می شود کسر می گردد.

ماده ۲۱- در مورد اراضی و املاکی که قبل از تصرف شهرداری به موجب اسناد رسمی مورد معاملات شرطی و رهنی واقع گردیده در صورتی که تمامی مساحت ملک به تصرف شهرداری درآمده و موعد پرداخت طلب دائن نرسیده باشد موعد آن حال می شود و پس از اجرای مقررات این قانون در موقع تنظیم سند انتقال اگر مالک دین خود را نپرداخته و ملک آزاد نشده باشد شهرداری طلب دائن را حداکثر تا میزان بهای ملک مورد تصرف

(با رعایت مقررات ماده ۲۰) این قانون به دائن می پردازد و با این ترتیب معامله رهنی یا شرطی قانوناً فک شده محسوب می شود و در صورتی که بهای املاک و اراضی مورد تصرف زائد بر اصل طلب دائن باشد مازاد به مالک پرداخت و ملک به شهرداری منتقل می شود. هرگاه شهرداری قسمتی از ملک را تصرف نماید پرداخت غرامت به مالک موکول به توافق مالک و دائن خواهد بود در صورت عدم توافق غرامت در صندوق ثبت تودیع واداره ثبت مکلف است به درخواست شهرداری نسبت به قسمتی که به تصرف شهرداری درآمده است سند تفکیکی به نام شهرداری صادر کند و بقیه ملک در رهن دائن باقی خواهد ماند.

تبصره : در موردی که تمامی ملک به تصرف شهرداری در می آید شهرداری به بستانکار اخطار می کند که در روز مقرر جهت دریافت طلب خود و انجام تشریفات فک رهن ملک مشمول تصرف در دفتر خانه اسناد رسمی حاضر شود و هرگاه بستانکار به این اخطار عمل نکند شهرداری حداکثر تا میزان بهای ملک (وجه نقد یا قبوض اقساطی) بابت طلب بستانکار در اداره ثبت تودیع می کند و دفترخانه اسناد رسمی مربوط مکلف است معامله رهنی یا شرطی را فک کند.

ماده ۲۲- شهرداری ها مجازند اراضی و املاکی را که طبق این قانون به ملکیت خود در می آورند (به استثناء اراضی و املاک موضوع ماده **۲۴** این قانون) به منظور نوسازی به موجب قرارداد و در قبال اخذ تضمینات کافی به شرکت ها و مؤسساتی که با سرمایه کافی و صلاحیت فنی تشکیل یافته اند واگذار کنند. صلاحیت فنی و مالی اینگونه شرکت ها به طور کلی و برتری طرح های عمرانی آنها براساس نقشه جامع شهر در هر مورد باید از طرف شهرداری پیشنهاد شده انجمن شهر آن را تصویب و وزارت کشور تأیید کند.

شهرداری ها بهای این گونه اراضی و املاک و هزینه های پرداختی را به ترتیبی که پرداخت و تعهد نموده اند به علاوه ده درصد از شرکت ها و مؤسسات مذکور دریافت خواهند داشت.

شرکت ها و مؤسسات مذکور در این ماده مادام که طرح مصوب را طبق قرارداد منعقده اجرا ننموده اند حق واگذاری تمام یا قسمتی از اراضی و املاک مورد قرارداد را به غیر ندارند.

تبصره : آئین نامه اجرائی این ماده و شرایط فسخ قرارداد وسیله وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۳- شهرداری ها دارای اختیار نظارت بر طرز استفاده از اراضی داخل محدوده و حریم شهر از جمله تعیین تعداد طبقات و ارتفاع و نماسازی و کیفیت ساختمان ها براساس نقشه جامع شهر و منطقه بندی آن با رعایت ضوابط و معیارهائی که از طرف شورای عالی شهرسازی تعیین و وسیله وزارت کشور ابلاغ خواهد شد هستند و با استفاده از اختیارات فوق مکلف به مراقبت در رشد متناسب و موزون شهرها و تأمین تسهیلات لازم برای زندگی اجتماعی خواهند بود.

تبصره ۱- شهرداری ها مجازند مادام که نقشه جامع شهر تهیه و تصویب نشده است ایجاد ساختمان و احداث هرگونه بنا و تأسیساتی را در قسمتی از محدوده شهر فقط برای یکبار و با ذکر علت از تاریخ اجرای قانون نوسازی حداکثر برای مدت سه سال ممنوع اعلام کنند و پس از تهیه و تصویب نقشه جامع شهر مکلفند حداکثر ظرف دو سال نقشه های تفصیلی را تهیه و اراضی و باغ ها و املاکی را که براساس نقشه مذکور در معرض طرح های احداث و توسعه معابر ومیادین واقع می شود مشخص نموده و احداث هرگونه بنا و تأسیسات را در این گونه اراضی ممنوع کنند. اینگونه اراضی و همچنین اراضی بایر و مزروعی و باغ ها واقع بین محدوده خدمات شهری مصوب انجمن شهر و محدوده قانونی شهر مادام که اجازه ساختمان داده نمی شود از پرداخت عوارض نوسازی معاف می باشند.

تبصره ۲- شهرداری های مشمول ماده ۲ این قانون مکلفند از تاریخ اعلام وزارت کشور ظرف سه سال نقشه جامع شهر را تهیه و تنظیم و برای تصویب پیشنهاد کنند.

تبصره ۳- ملغی شده است.

ماده ٢٤- شهرداری ها می توانند در موقع تنظیم و اجرای طرح های نوسازی و همچنین توسعه یا احداث معابری که عرض آنها حداقل بیست متر باشد با رعایت نقشه جامع یا نقشه هادی شهر طرح های مربوط را به تناسب موقعیت محل و ضوابطی که وزارت کشور تعیین و اعلام خواهد کرد وسیع تر از میزان مورد احتیاج طرح تنظیم و اجرا نموده و اراضی مازاد را در صورت عدم احتیاج از طریق مزایده و با رعایت آئین نامه معاملات شهرداری به فروش رسانیده وجوه حاصله را به حساب درآمد نوسازی و عمران شهری موضوع این قانون منظور کنند.

تبصره : در اجرای مقررات ماده فوق شهرداری ها مکلفند راه عبور متعارفی برای باقی مانده ملک تامین کنند.

ماده ۲۵- در هر مورد که به موجب این قانون ملکی باید به شهرداری منتقل شود هرگاه مالک از امضاء سند انتقال ملک استنکاف کند یا مالکیت زمین و اعیانی به نحوی از انحاء متنازع فیه بوده و مالک مشخص نباشد و همچنین در اجرای مفاد ماده ۱۱ این قانون دادستان شهرستان یا نماینده او اسناد انتقال ودفاتر مربوط را امضاء خواهد کرد. در صورتی که تملک یا خرید شهرداری برای اجرای طرح های نوسازی و عمران و اصلاح و احداث و توسعه معابر باشد بهای ملک با رعایت تبصره ۳ ماده ۲۰ این قانون به صندوق ثبت سپرده خواهد شد.

ماده ۲۶- مساجد و اماکن مقدسه اسلامی و معابد اقلیت های مذهبی (مسیحی ـ زردشتی ـ کلیمی) و مدارس قدیمه طلاب علوم دینی به گواهی سازمان اوقاف از پرداخت عوارض و حق مرغوبیت و اراضی و ساختمان های متعلق به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و تأسیسات سازمان تربیت بدنی و پیشاهنگی ایران و کتابخانه های عمومی شهر و همچنین آن قسمت از اراضی و املاک شرکت ها و مؤسسات آب و برق و گاز و تلفن متعلق به دولت که برای فعالیت های مربوط به آب و برق و گاز و تلفن مورد استفاده می باشد از پرداخت عوارض موضوع این قانون معاف خواهند بود.

تبصره ۱- شرکت ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت که با اصول بازرگانی اداره می شود یا مشمول پرداخت مالیات هستند مشمول پرداخت عوارض و حق مرغوبیت موضوع این قانون نیز می باشند.

تبصره ۲- اراضی و املاک و مستحدثات ملکی متعلق به موقوفات خاندان شاه معدوم و سازمان خدمات اجتماعی و هلال احمر ایران از پرداخت عوارض موضوع این قانون معاف می باشند. معافیت سایر مؤسسات خیریه منوط به پیشنهاد شهرداری و تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور خواهد بود.

تبصره ۳- موقوفاتی که تولیت آنها با نایب ولی عصر است به طور کلی و همچنین اراضی و املاک و مستحدثات موقوفات عام به شرط گواهی سازمان اوقاف از پرداخت عوارض موضوع این قانون معاف می باشند ولی عوارض موقوفات خاص از موقوف علیهم و یا متولی (به اختیار شهرداری) دریافت می شود در صورتی که اراضی موقوفات موضوع این تبصره یا اراضی غیرموقوفه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار و یا اجاره داده شده یا

بشود و در سند اجاره و یا واگذاری حق ایجاد بنا و مستحدثات و اخذ سند مالکیت اعیانی برای اشخاص منظور شده باشد اشخاص مذکور از نظر پرداخت عوارض موضوع این قانون در حکم مالک محسوب و مکلفند طبق مقررات این قانون نسبت به پرداخت عوارض عمل و اقدام کنند.

تبصره ٤- وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و مؤسسات خیریه برای ایجاد ساختمان مؤسسات خود مکلف به دریافت پروانه ساختمان از شهرداری و رعایت ماده ۱۰۰ قانون اصلاحی شهرداری مصوب سال ۱۳۴۵ و سایر مقررات مذکور در قانون شهرداری ها و این قانون راجع به ایجاد بنا می باشند.

تبصره ۵- خانه ها و اماکنی که در تصرف یا مالکیت اشخاص حقیقی یا حقوقی است و طبق قانون حفظ آثار ملی مصوب آبان ماه ۱۳۰۹ شمسی یا ماده واحده قانون مصوب آذرماه ۱۳۵۲ شمسی در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده یا می رسند در صورتی که محل کسب و پیشه و تجارت نباشد از پرداخت عوارض و حق مرغوبیت موضوع این قانون معاف می باشند.

ماده ۲۷- پرداخت حق کسب و پیشه یا تجارت اشخاص (اعم از مستأجر یا متصرف یا خود مالک) که محل کارآنان در اثر اجرای طرح های احداث و توسعه معابر و نوسازی و عمران شهری از بین می رود به عهده شهرداری می باشد. مشروط بر اینکه قبل از اعلام مقرر در ماده ۱۶ این قانون ملک محل کسب و پیشه و یا تجارت باشد ترتیب اجرای این ماده و نحوه تعیین و تشخیص و پرداخت حق کسب و پیشه یا تجارت طبق آئین نامه ای خواهد بودکه وسیله وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره : غرامت زمین زیربنای محل کسب و پیشه با توجه به اینکه حق کسب و پیشه آن پرداخت گردیده تعیین و به مالک پرداخت می شود.

ماده ۲۸- سایر عوارض شهرداری که براساس آئین نامه های اجرایی وصول عوارض شهرداری موضوع ماده **۷۴** قانون اصلاح پاره ای از مواد و الحاق مواد جدید به قانون شهرداری مصوب سال **۱۳۴۵** به مرحله قطعیت برسد در صورت عدم پرداخت طبق تبصره های ماده **۱۳** این قانون با صدور اجرائیه وصول خواهد شد.

ماده ۲۹- عوارض اراضی واقع در محدوده شهر که آب لوله کشی و برق آن تأمین شده و فاقد ساختمان اساسی باشد دوبرابر میزان مقرر در ماده **۲** این قانون خواهد بود.

تبصره ۱- در صورتی که مالکین این گونه اراضی طبق نقشه شهرداری به نرده کشی و ایجاد فضای سبز در اراضی مزبور اقدام کنند مشمول مقررات این ماده نبوده و عوارض به مأخذ مقرر در ماده ۲ این قانون وصول خواهدشد.

تبصره ۲- در پروانه های ساختمانی که از طرف شهرداری ها صادر می شود باید حداکثر مدتی که برای پایان یافتن ساختمان ضروری است قید گردد و کسانی که در میدان ها و معابر اصلی شهر اقدام به ساختمان می کنند باید ظرف مدت مقرر در پروانه ها ساختمان خود را به اتمام برسانند و در صورتی که تا دو سال بعد از مدتی که برای اتمام بنا در پروانه قید شده بازهم ناتمام بگذارند عوارض مقرر در این قانون به دو برابر افزایش یافته و از آن به بعد نیز اگر ساختمان همچنان ناتمام باقی بماند برای هر دو سالی که بگذرد عوارض به دو برابر مأخذ دو سال قبل افزایش خواهد یافت تا به ۴ درصد بالغ گردد. ابنیه ناتمام که از طرف مقامات قضایی توقیف شده باشد مشمول این ماده نخواهد بود.

ماده ۳۰- شهرداری ها مکلفند مفاصا حساب پرداخت کنندگان عوارض را حداکثر ظرف پانزده روز (از تاریخ پرداخت) تسلیم مؤدی کنند یا با پست سفارشی ارسال دارند.

تبصره : هرگاه مؤدی عوارض قطعی شده موضوع این قانون را به شهرداری پرداخت کند و شهرداری ظرف مدت مقرر در این ماده نسبت به صدور برگ مفاصا حساب اقدام نکند قبض پرداخت عوارض در حکم مفاصا حساب عوارض نوسازی آن سال ملک می باشد.

ماده ۳۱- شهرداری ها می توانند برای تأمین نیازمندی های شهری و عمومی و عمران و نوسازی با تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور اراضی و املاک واقع بین حد مصوب فعلی هر شهر تا حد نهائی مشخص در نقشه جامع آن شهر را ظرف پنج سال پس از تصویب نقشه جامع با پرداخت بها تملک و تصرف کنند.

تبصره۱- هرگاه تمام یا قسمتی از اراضی و املاکی که در اجرای این ماده خریداری می شود در مناطق صنعتی که در نقشه جامع شهر منظور شده است واقع شده باشد شهرداری ها می توانند برای انتقال کارگاه ها و کارخانجات و امثال آن از داخل شهر به مناطق صنعتی از اراضی مزبور به میزانی که برای استقرار آنها ضروری تشخیص می شود به صاحبان مؤسسات مذکور منتقل نموده و بهای آن را به مأخذ تمام شده به اضافه ده درصد از آنان دریافت دارند.

تبصره ۲- مرجع رسیدگی به اختلافات ناشی از اجرای این ماده کمیسیون مذکور در ماده ۸ این قانون می باشد و طرح اختلاف در کمیسیون مزبور مانع تصرفات شهرداری نمی باشد.

تبصره ۳- ملاک و نحوه ارزیابی اینگونه اراضی و املاک و مستحدثات و تعیین مقدار مساحتی از اراضی مزبور که مشمول مقررات این ماده می باشد و مدت و ترتیب و طرز پرداخت قیمت املاک مزبور و به طور کلی طرز اجرای این ماده و تبصره ۱ آن طبق آئین نامه ای است که وزارت کشور تهیه نموده و به تصویب کمیسیون کشور و دادگستری مجلسین برسد.

ماده ۳۲- هرگاه ممیزین در اجرای مقررات این قانون در تنظیم اوراق ممیزی تمام واقع را ذکر نکنند یا برخلاف واقع چیزی ذکر کنند به طوری که قیمت تعیین شده املاک و مستحدثات در اوراق مذکور با قیمت واقعی آنها براساس ضوابط مندرج در این قانون و آئین نامه مربوط بیش از ۲۰ درصد (اعم از اضافه یا نقصان) اختلاف داشته باشد به حبس جنحه ای از سه تا شش ماه محکوم خواهند شد.

تبصره : ارزیابانی که در اجرای این قانون قیمت ملک را بیش از ۲۰ درصد بیشتر یا کمتر از بهای عادله منظور کنند به کیفر مقرر در این ماده محکوم خواهند شد.

اعضاء کمیسیون ماده ۸ از لحاظ حدود وظایف و تخلفات مشمول مقررات قانون راجع به کارشناسان رسمی می باشند.

ماده ۳۳- سازمان های مذکور در ماده ۱۱۱ الحاقی به قانون شهرداری مصوب سال ۱۳۴۵ در تصرف ابنیه و اراضی جهت اجرای طرح های مربوط از مقررات این قانون استفاده خواهند کرد.

ماده ۳٤- قانون اصلاح قانون توسعه معابر مصوب تیرماه ۱۳۲۰ از تاریخ اجرای این قانون ملغی است لیکن طرح های مصوب توسعه معابر که از طرف شهرداری قبل از اجرای این قانون آگهی شده باشد تا پایان اجرای آن تابع مقررات قانون اصلاح قانون توسعه معابر خواهد بود.

ماده ۳۵- مقررات مربوط به نوسازی و عمران و توسعه واحداث و اصلاح معابر مندرج در این قانون جایگزین قانون اصلاح قانون توسعه معابر اشاره شده در مواد قانون اصلاح پاره ای از مواد و الحاق مواد جدید به قانون شهرداری مصوب سال ۱۳۴۵ و سایر قوانین خواهد بود.

ماده ۳٦- تبصره ۴ ماده ۹۶ و تبصره ۳ ماده ۹۹ قانون اصلاح پاره ای از مواد و الحاق مواد جدید به قانون شهرداری مصوب سال ۱۳۴۵ از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

لایحه قانونی اصلاح قسمتی از مقررات قانون نوسازی و عمران شهری

(مصوب ۱۳۵۸/٦/۱۳)

ماده واحده : ارزیابی و تملک املاک و اراضی واقع در طرح بهسازی و عمران جنوب تهران از شمول مقررات قانون نوسازی و عمران شهری وآئین نامه های مربوطه شهرداری، خارج و طبق ضوابط زیر نسبت به ارزیابی و تملک عرصه و اعیان و حقوق متصوره از جمله حق کسب و پیشه واقع در طرح مذکور اقدام خواهد شد.

تبصره ۱- تعیین بهای اراضی وابنیه و مستحدثات و سایر حقوق متصوره اشخاص که ملکشان درطرح قرار می گیرد ضمن دعوت از مالک یا متصرف از طریق توافق بین سازمان بهسازی و عمران جنوب با مالکین و یا متصرفینی که تصرفاتشان مستند به دلایل کافی بوده باشد به عمل می آید و در صورت عدم مراجعه در مهلت مقرر در دعوتنامه و یا عدم حصول توافق نسبت به بهای ملک و سایر حقوق متصوره موضوع ظرف **۵** روز در هیأتی مرکب از شهردار تهران ـ مدیر عامل سازمان بهسازی و عمران جنوب ـ دادستان تهران ـ مدیر کل ثبت تهران و یا نمایندگان آنان مطرح و با جلب نظر کارشناس و یا هیأتی از کارشناسان رسمی دادگستری اقدام به ارزیابی خواهد شد و رأی هیأت مذکور قطعی و لازم الاجراء است.

تبصره ۲- ملاک تعیین قیمت اراضی و ابنیه و مستحدثات و تأسیسات و سایر حقوق اعم از حق کسب و پیشه و غیره بهای عادله زمان ارزیابی خواهد بود.

تبصره ۳- کارشناسان رسمی منتخب هیأت مکلفند ظرف مدت یک هفته از تاریخ ارجاع امر نظریه قاطع خود را به هیأت اعلام نمایند و هیأت در اولین جلسه نسبت به صدور رای اقدام می نماید.

تبصره ٤- مدلول رأی هیأت در صورتی که حضوراً به مالکین یا صاحبان حقوق ابلاغ نشده باشد با ذکر محدوده مورد رأی به اقامتگاه مالک یا ذوی الحقوق ابلاغ و یا در دو روزنامه کثیرالانتشار آگهی و با اعطاء مهلت مناسبی که حداکثر از **۱۵** روز تجاوز ننماید به مالکین و صاحبان حقوق اعلام می شود تا نسبت به تخلیه ملک و تنظیم سند انتقال اقدام نمایند و چنانچه با انقضاء مهلت مقرر اراضی و ابنیه و مستحدثات واقعه در محدوده طرح تخلیه نگردد سازمان با حضور نماینده دادستان اقدام به تنظیم صورت مجلس لازم و تخلیه و تصرف املاک و اراضی یا مستحدثات موضوع طرح می نماید.

تبصره ۵- اراضی فاقد مستحدثات و اعیانی اعم از حق ریشه و اشجار و غیره پس از تصویب پروژه توسط شهردار تهران بلافاصله با تنظیم صورت جلسه لازم با حضور نماینده دادستان شهرستان تهران به وسیله سازمان تصرف خواهد شد و سپس طبق مقررات فوق اقدام و تصمیم هیأت ابلاغ می گردد.

تبصره ٦- سازمان مکلف است بهاء عرصه یا اعیانی یا حقوق کسب و پیشه و یا سایر حقوق متصوره املاک و اراضی و مستحدثات واقع در طرح را پس از صدور رأی از طرف هیأت مذکور در تبصره یک حداکثر ظرف مدت **۵** روز در قبال انتقال املاک و یا حقوق مرقوم پرداخت و در صورت عدم مراجعه صاحبان حقوق با ایداع آن در صندوق ثبت اسناد و املاک اقدام به تملک و تصرف مورد طرح بنماید اسناد انتقال اینگونه املاک و اراضی و سایر حقوق متصوره به وسیله نماینده دادستان به نمایندگی از طرف اشخاص ذینفع تنظیم می گردد.

تبصره ۷- املاک مشمول طرح بهسازی و عمران جنوب تهران از پرداخت عوارض و مالیات و حق الثبت معاف بوده و حق التحریر دفاتر اسناد رسمی و هزینه کارشناسی به عهده سازمان عمران جنوب است.

آئین نامه ترتیب ممیزی و تشخیص و طرز وصول عوارض (موضوع تبصره یک ماده ۲ قانون نوسازی و عمران شهری)

(مصوب ۱۳٤۸/٤/۱)

فصل اول ـ ترتیب ممیزی

ماده ۱- برای ممیزی هر شهر محدوده قانونی شهر به یک یا چند منطقه تقسیم می شود .

ماده ۲- مأمور ممیزی مکلف است هنگام ممیزی املاک موقعیت و مساحت عرصه و اعیان مستحدثات هر ملک و نوع ساختمان و تعداد طبقات و سایر مشخصات مندرج در برگ ممیزی و حتی المقدور نام ونشانی مالک و شماره ملک (پلاک ثبتی) را به مسئولیت خودتعیین و در اوراق ممیزی قید نموده و اوراق مزبور را به واحد ممیزی تسلیم کند.

ماده ۳- شهرداری مکلف است براساس اوراق ممیزی شناسنامه ای حاوی مشخصات کامل هر ملک برای املاک واقع در حوزه شهرداری تهیه نماید و در شهرهائی که برای املاک و اراضی و مستحدثات واقع در محدوده شهر قبلاً شناسنامه شهری تهیه شده باشد شهرداری می تواند با استفاده از اطلاعات مندرج درآن شناسنامه ها بر طبق ضوابط مندرج در ماده ۴ قانون نوسازی و عمران شهری اوراق ممیزی را تکمیل و ملاک عمل قرار دهد.

ماده ٤- شهرداری مکلف است براساس شناسنامه مذکور در ماده ۳ این آیین نامه و بر طبق ضوابط مندرج در ماده ۴ قانون نوسازی و عمران شهری بهای هر ملک را تعیین نموده و براساس آن عوارض متعلقه را طبق مصرحات قانون تشخیص نماید.

ماده ٥- آگهی پایان ممیزی هر منطقه باید در یکی از جرائد کثیر الانتشار تهران و همچنین در یکی از جرائد کثیرالانتشار محل (در صورتی که وجود داشته باشد) در سه نوبت هر نوبت به فاصله ۵ روز منتشر شود و علاوه بر آن باید پایان ممیزی از طرق الصاق آگهی در معابر عمومی و وسایل مقتضی دیگر به اطلاع مالکین منطقه برسد.

ماده ٦- در آگهی پایان ممیزی هر منطقه باید نکات و موارد زیر مشخص شود :

الف ـ اعلام پایان ممیزی منطقه.

ب ـ حدود دقیق منطقه ای که ممیزی در آن خاتمه یافته است.

ج ـ نشانی محل مراجعه صاحبان املاک برای استحضار از نتیجه ممیزی املاک خود که این محل باید در درجه اول درشهرداری های نواحی یا برزن های تابعه باشد.

د ـ تاریخ شروع چهار ماه مهلت اعتراض که از روز انتشار نوبت اول آگهی خواهد بود.
هـ ـ ذکر شرط مذکور در تبصره ۲ ماده ۸ قانون راجع به قبول اعتراض با قید اینکه معترض مکلف است نشانی کامل و صریح خود را ذیل برگ اعتراض بنویسد .
و ـ نشانی کامل محل پذیرفتن اعتراضات .

مـاده ۷- شهرداری مکلف است نتیجه ممیزی املاک واقع در هر منطقه را در محلی که در آگهی معین شده است به ترتیب شماره ملک (پلاک ثبتی) در تابلوهایی که برای این کار اختصاص داده می شود اعلان نماید به طوری که مالکین در صورت مراجعه به راحتی بتوانند از نتیجه ممیزی ملک خود اطلاع حاصل نمایند.

ماده ۸- شهرداری مکلف است کلیه تغییرات و انتقالات املاک را در شناسنامه املاک عمل نموده و عملیات را طوری اداره و انجام دهد که همیشه در جریان آخرین تغییرات و انتقالات ملک باشد.

تبـصره : در نقاطی که ماده ۲ قانون نوسازی و عمران شهری اجرا می شود ادارات ثبت موظفند در آخر هر ماه یک نسخه از فهرست انتقالات قطعی املاک را به شهرداری ارسال دارند.

مـاده ۹- هرگاه نتیجه ممیزی قبل از انقضاء مهلت ۶ ماه مذکور در ماده ۵ قانون که برای اعلام بها تعیین گردیده است طبق مقررات ماده ۷ قانون اعلام شود مالکینی که بر مبنای ممیزی اعلام شده عوارض ملک خود را بپردازند و یا نسبت به نتیجه ممیزی اعتراض نکنند عدم اعتراض و یا پرداخت عوارض از ناحیه آنان در حکم اعلام بهای ملک می باشد.

ماده ۱۰- برای تهیه طرح های ممیزی و استفاده از روش ها و وسایل نوین علمی و تعلیم افراد فنی ممیزی و وصول و هماهنگ کردن آن در شهرداری های مشمول ماده ۲ قانون نوسازی و عمران شهری تعلیمات لازم از طرف وزارت کشور صادر و وسیله شهرداریها به موقع اجراء گذارده خواهد شد.

فصل دوم ـ وصول

مـاده ۱۱- شهرداری مکلف است به منظور تسهیل در امر وصول عوارض موضوع قانون نوسازی و عمران شهری در شعب و نمایندگی های بانک ملی ایران حساب خاصی به نام حساب درآمد قانون نوسازی و عمران شهری باز کند و فرم های مخصوص با نظر

وزارت کشور تهیه و در شعب و نمایندگی های مذکور در دسترس مؤدیان قرار دهد مؤدیان مشمول پرداخت عوارض قانون نوسازی و عمران شهری مکلفند با مراجعه به بانک فرم های مربوط را تکمیل و عوارض مقرر را پرداخت و رسید دریافت دارند.

ماده ۱۲- شهرداری مکلف است مندرجات رسید یا رسیدهای پرداخت عوارض را با شناسنامه املاک تطبیق و ظرف **۱۵** روز از تاریخ پرداخت نسبت به صدور برگ مفاصا حساب اقدام کنند و در صورتی که مؤدی برای دریافت آن مراجعه ننماید وسیله پست سفارشی برای او ارسال دارد. در اوراق مفاصاحساب باید صریحاً قید شود (این مفاصا صرفاً مربوط به عوارض قانون نوسازی و عمران شهری است.)

ماده ۱۳- شهرداری مکلف است در هر مورد و در هرموقعی که نتیجه ممیزی طبق مقررات مواد **۷** و**۸** قانون قطعیت پیدا می کند، طبق مقررات زیر نسبت به وصول عوارض اقدام نماید.

الف ـ درمورد املاکی که نتیجه ممیزی آنها در مهلت مقرر در ماده **۱۰** قانون قطعی شده است. قطعیت و مبلغ عوارض و تاریخ انقضاء مهلت پرداخت و عواقب عدم پرداخت، با ارسال نامه وسیله پست به مؤدیان اعلام می شود هرگاه پس از پایان مهلت مقرر در ماده **۱۰** قانون عوارض متعلقه پرداخت نشود، ظرف دو ماه مشخصات مؤدیان ضمن فهرست و یا فهرست هایی برای قطع برق و گاز به مؤسسات مربوطه فرستاده می شود و پس از انقضای مدت شش ماه مذکور در ماده **۱۴** قانون علیه مؤدیانی که عوارض متعلقه را پرداخت نکرده اند اجرائیه صادر خواهد شد.

ب ـ در مورد املاکی که نتیجه ممیزی آنها پس از پایان مهلت مقرر در ماده **۱۰** قانون قطعی می گردد .

۱- در صورتی که تاریخ قطعی شدن ظرف شش ماه پس از پایان مهلت مقرر در ماده **۱۰** قانون باشد قطعیت و عواقب عدم پرداخت بر طبق بند الف،به مؤدیان اعلام می گردد و تاپایان شش ماه مذکور مهلت داده می شود که عوارض مربوط را بپردازند و هرگاه تاریخ اعلام تا پایان شش ماه کمتر از **۱۵** روز باشد مهلت **۱۵** روز خواهد بود.

۲- در صورتی که تاریخ قطعی شدن پس از انقضای شش ماه مذکور در ماده **۱۴** قانون باشد، قطعیت طبق بندالف، به مؤدیان اعلام می گردد و فقط **۱۵** روز به آنان مهلت داده می شود که عوارض مربوطه را پرداخت نمایند.

شهرداری همراه با اقدامات مذکور مشخصات مؤدیانی را که عوارض املاک خود را نپرداخته اند در اجرای ماده ۱۲ قانون به مؤسسات برق و گاز تسلیم و بر طبق ماده ۱۴ قانون به صدور اجرائیه مبادرت خواهد کرد.

ماده ١٤- نسبتی از قیمت هر ملک که در هر شهر با توجه به مقتضیات و شرایط خاص اقتصادی مأخذ دریافت عوارض قرار می گیرد با کسب نظر شهردار و استاندار یا فرماندار کل بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب کمیسیونی مرکب از وزیر کشور، وزیر اقتصاد و مدیر عامل سازمان برنامه تعیین می شود و ملاک عمل قرار می گیرد.

ماده ۱۵- اجرای مدلول این آئین نامه موکول به تعیین نسبتی از قیمت ملک که مأخذ دریافت عوارضی خواهد بود از طرف کمیسیون مذکور درماده ۱۴ و انتشار آگهی از طرف شهرداری می باشد.

آئین نامه اجرایی ماده ۱۲ قانون نوسازی و عمران شهری

(مصوب ۱۳٤۹/۳/۳۰)

ماده ۱- شهرداری ها براساس ماده ۱۲ قانون نوسازی و عمران شهری و ماده ۱۳ آئین نامه ترتیب ممیزی و تشخیص و طرز وصول عوارض صورتی مشتمل بر نام مؤدیانی که تا تاریخ مقرر عوارض قطعی شده خود را نپرداخته اند و شماره پلاک محل سکونت ملکی مؤدی و همچنین شماره اشتراک برق به تدریج ظرف دو ماه به مؤسسات برق ارسال خواهند داشت.

ماده ۲- مؤسسات برق پس از وصول درخواست شهرداری با توجه به تکلیف مقرر در ماده ۱۲ قانون نوسازی به تدریج نسبت به موارد اعلام شده بررسی نموده پس از انطباق آنها با پرونده های مشترکین و احراز سکونت مالک در محل اخطار دوماهه ای برای مؤدی خواهند فرستاد.

تبصره ۱- در صورتی که موارد اعلام شده از طرف شهرداری با سوابق و وضع موجود مغایرت داشته باشد مؤسسات برق مراتب را ظرف یک هفته از تاریخ تشخیص این امر به شهرداری اعلام خواهند نمود.

تبصره ۲- در اخطاریه های صادره که به ضمیمه اولین برگ تشخیص مصرف برق برای مشترک ارسال می شود تاریخ قطع انشعاب برق با رعایت مهلت دو ماهه مقرر در قانون تعیین خواهد شد.

تبصره ۳- هرگاه از طرف مؤدی برق مفاصا حساب شهرداری تا تاریخ پایان مهلت ارائه نشود، مؤسسات برق نسبت به قطع آن در موعد مقرر در اخطاریه اقدام خواهند نمود.

ماده ۳- برای تأمین هزینه های مربوط به اقدامات موضوع ماده ۲ و تبصره های ذیل آن شهرداری همراه با ارسال صورت مؤدیان چکی معادل تعداد مشترکین مندرج در صورت ارسالی به ازاء هر مشترک **۷۵** ریال مقطوعاً از محل اعتبار تبصره ماده ۲ قانون نوسازی و عمران شهری صادر و به مؤسسات برق ارسال خواهد داشت.

ماده ٤- در صورتی که مؤدی ظرف یک ماه از تاریخ قطع برق بدهی خود را نپردازد نسبت به قطع گاز اقدام خواهد شد.

مـاده ۵- نحوه قطع گاز و هزینه قطع و وصل آن در سراسر کشور پس از تکمیل شبکه گازرسانی در تهران مورد بررسی وزارت کشور و شرکت ملی گاز ایران واقع و نتیجه بررسی برای تصویب به هیأت وزیران پیشنهاد خواهد شد.

مـاده ٦- مؤسسات برق و گاز صورت مشترکین جدید برق و گاز داخل در محدوده قانونی شهر را با ذکر نام مالک و شماره پلاک و محل وقوع ملک و شماره اشتراک به شهرداری خواهد فرستاد.

آئین نامه اجرایی تبصره ۲ ماده ۱٦ قانون نوسازی و عمران شهری

(مصوب ۱۳٤۸/٤/۱)

نحوه تشکیل هیأت های ارزیابی

ماده ۱- در هر مورد که در اجرای تکالیف و وظایف مقرر در ماده ۱۶ قانون نوسازی و عمران شهری تشکیل هیأت یا هیأت های ارزیابی ضرورت پیدا کند شهرداری مکلف است هیأتی مرکب از یک نفر مهندس معمار، یک نفر مهندس ساختمان و یک نفر ارزیاب از بین کارمندان خود تشکیل دهد.

ماده ۲- انتخاب اعضاء هیأت با شهردار است . هیأت بر حسب ضرورت ممکن است به طور موقت یا دائم تشکیل شود.

ماده ۳- در شهرداری هائی که مهندسان واجد شرایط برای عضویت هیأت ارزیابی وجود نداشته باشند شهرداری می تواند از مهندسان ساختمان و معمار دفتر مهندسی استان یا فرمانداری کل برای هر مورد استفاده نماید و مقامات مذکور مکلفند در معرفی مهندسان واجد شرایط اقدام کنند همچنین در صورتی که شهرداری دارای ارزیاب واجد شرایط نباشد شهردار از بین سایر ارزیابان و خبرگان ارزیاب واجد صلاحیت را انتخاب خواهد کرد.

تبصره ۱- هرگاه در دفتر مهندسی استان یا فرمانداری کل مهندسان واجد شرایط وجود نداشته باشند استاندار یا فرماندار کل مراتب را به وزارت کشور اعلام و وزارت کشور مهندسان واجد شرایط انتخاب و اعزام می نماید.

تبصره ۲- پرداخت هزینه سفر و فوق العاده مهندسان مذکور به عهده شهرداری است و دستمزد ارزیابان و خبرگان محلی در هر مورد بنا به پیشنهاد شهرداری و تصویب انجمن شهر تعیین و پرداخت می شود.

ماده ٤- برای انجام عمل ارزیابی حضور کلیه اعضاء هیأت ضروری است ولی نظر اکثریت ملاک عمل می باشد و فهرست جامع ارزیابی باید به امضاء کلیه اعضاء هیأت ارزیابی برسد و هرگاه یک نفر از اعضاء در اقلیت باشد باید نظر خود را با ذکر دلیل توضیح دهد.

طرز اعلام طرح های مصوب

ماده ۵- همین که طرح مصوبی به شهرداری ابلاغ شد شهرداری مکلف است ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ طرح مفاد فهرست جامع را در یکی از جراید کثیرالانتشار تهران و همچنین در یکی از جراید کثیرالانتشار محل (در صورتی که وجود داشته باشد) در سه نوبت هر نوبت به فاصله یک هفته آگهی نماید و علاوه بر آن باید نتیجه ارزیابی هر ملک را به وسیله پست به مالک آن اعلام و ضمناً مفاد فهرست را از طریق الصاق آگهی در ساختمان شهرداری و معابر همان محل منتشر کند.

تبصره : شهرداری باید در موقع نشر آگهی نقشه دقیق و جامع حوزه عملیات خود را که موجب تخریب و تغییر وضع املاک خواهد بود به سازمان ها یا شرکت های آب و برق منطقه و تلفن و گاز ارسال دارد تا مؤسسات مزبور در مورد ترمیم یا تغییر لوله های انشعاب آب و تلفن و گاز و پایه های خطوط برق اقدام لازم به عمل آورند.

ماده ٦- در آگهی های اعلام طرح علاوه بر مفاد و مندرجات فهرست جامع باید نکات و موارد زیر مشخص شود :

۱- تاریخ شروع و مدت تقریبی اجرای طرح.

۲- شروع مهلت اعتراض که از تاریخ انتشار نوبت اول آگهی تا دو ماه خواهد بود.

۳- نشانی محل قبول اعتراض .

۴- ذکر اینکه مفاد فهرست جامع در محل شهرداری برای ملاحظه الصاق شده است.

۵- قید اینکه معترض مکلف است ذیل برگ اعتراض نشانی کامل و روشن خود را بنویسد .

ماده ۷- کسانی که نسبت به ارزیابی املاک اعتراض دارند می توانند ظرف دو ماه از تاریخ نشر اولین آگهی در جرائد اعتراض خود را به دفتر شهرداری یا محل تعیین شده در آگهی تسلیم و رسید دریافت دارند.

ترتیب رسیدگی

ماده ۸- شهرداری مکلف است از تاریخ وصول اولین اعتراض ظرف یک هفته فتوکپی یا رونوشت سوابق طرح مصوب و مخصوصاً فهرست جامع را به ضمیمه اولین اعتراض به دفتر کمیسیون مذکور در ماده ۸ قانون نوسازی و عمران شهری ارسال دارد.

تبصره : برای ارسال بقیه اعتراضات راجع به همان طرح فرستادن سوابق ضرورت ندارد و شهرداری باید به فاصله ۲۴ ساعت اعتراض واصله را به کمیسیون بفرستد.

ماده ۹- اعتراضات به ترتیب تاریخ وصول در دفتری مخصوص ثبت و به ترتیب در کمیسیون مطرح می شود.

ماده ۱۰- کمیسیون رسیدگی مکلف است به ترتیب وصول اعتراضات برای هر پرونده وقت بازدید محل تعیین و مراتب را به منظور استحضار به وسیله پست سفارشی به معترض اعلام نماید. فاصله تسلیم دعوتنامه به پست و بازدید محل نباید کمتر از ده روز باشد.

ماده ۱۱- کمیسیون مکلف است در وقت مقرر ضمن بازدید محل به موارد اعتراض دقیقاً رسیدگی و ظرف یک هفته نظر قطعی خود را در مورد ارزش ملک و تعیین میزان غرامت به شهرداری اعلام نماید.

ماده ۱۲- در صورتی که کمیسیون در وقت مقرر در محل بازدید حاضر شود ولی به جهتی از جهات از قبیل ممانعت برای ورود به ملک و نظایر آن بازدید محل و در نتیجه اظهار نظر قطعی میسر نشود کمیسیون صورت مجلسی با ذکر علت تنظیم و برای بازدید محل وقت فوق العاده تعیین می کند و اگر حضور نماینده دادستان را لازم بداند با حضور نماینده دادستان از محل بازدید خواهد کرد.

تبصره : در هر مورد که شهرداری طبق قسمت اخیر ماده ۱۷ قانون نوسازی اقدام می کند باید صورت مجلس اشاره شده در ماده مذکور را به کمیسیون رسیدگی ارسال دارد و این صورت مجلس ملاک رسیدگی و اظهار نظر کمیسیون خواهد بود.

قانون استفساریه ماده (۲۶) قانون نوسازی و عمران شهری

(مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۶)

موضوع استفسار :

ماده واحـده : آیا مفاد ماده (۲۶) قانون نوسازی و عمران شهری مصوب **۱۳۴۷** که مساجد، اماکن مقدسه و معابد اقلیت های مذهبی و مدارس طلاب علوم دینی را از پرداخت عوارض موضوع آن قانون معاف می دارد شامل «مجتمع آموزشی، علمی ، تحقیقاتی، مسکونی، خدماتی مهدیه حوزه علمیه قم» نیز که به طور رایگان در اختیار طلاب می باشد هم می شود یا خیر؟»

نظر مجلس :

مفاد ماده (۲۶) قانون نوسازی و عمران شهری مصوب **۱۳۷۴** که مساجد، اماکن مقدسه و معابد اقلیت های مذهبی و مدارس طلاب علوم دینی را از پرداخت عوراض موضوع آن قانون معاف می دارد شامل « مجتمع های آموزشی، علمی و تحقیقاتی، مسکونی، خدماتی مهدیه حوزه علمیه قم» نیز، که به طور رایگان در اختیار طلاب می باشد هم می شود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ شانزدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ **۱۳۷۹/۱/۲۳** به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

آئین نامه اجرایی ماده ۳۱ قانون نوسازی و عمران شهری

(مصوب ۲۲ و ۱۳٤۸/۸/۲٦)

ماده ۱- پس از تصویب نقشه جامع هر شهر شهرداری باید در زمینه اولویت نیازمندی های شهری و عمومی و عمران و نوسازی در آن قسمت از اراضی موضوع ماده **۳۱** قانون نوسازی و عمران شهری که در نقشه جامع برای نیازمندی های مذکور تعیین و مشخص شده است اقدام به مطالعه نموده و بهای آن را برآورد و امکان پرداخت آن را با توجه به بنیه مالی شهرداری بررسی و تصمیم لازم اتخاذ کند .

ماده ۲- شهرداری باید نقشه کاملی از اراضی و املاک مورد نیاز (موضوع ماده یک) تهیه و سپس توسط هیأت یا هیأت های ارزیابی به شرح مذکور در آیین نامه اجرای تبصره ۲ ماده ۱۶ قانون نوسازی و عمران شهری فهرست جامعی حاوی مساحت عرصه و اعیان و نوع و مشخصات اعیان و تعداد اشجار و حق ریشه هر ملک با تعیین بهای هر یک از آنها تنظیم نماید و همچنین نوع استفاده ای که از اراضی و املاک مورد نیاز به عمل خواهد آمد و در صورت امکان نام مالک و شماره پلاک ملک را ضمن تأمین اعتبار کافی برای تصویب به انجمن شهر بفرستد و پس از تصویب انجمن شهر برای تأیید به وزارت کشور ارسال دارد .

تبصره : شهرداری مکلف است مقارن شروع عملیات نقشه برداری و ارزیابی مراتب را با تعیین حدود مناطق مربوط در جراید کثیرالانتشار آگهی کند و همچنین با الصاق آگهی در محل به اطلاع عموم برساند و یک نسخه از آگهی را به انضمام کروکی منطقه به اداره ثبت اسناد و املاک محل ارسال دارد.

اداره ثبت مکلف است مراتب را به دوایر ثبتی خود و همچنین دفاتر اسناد رسمی اعلام دارد تا به اطلاع مراجعینی که قصد انجام معامله دارند برسد و متعاملین با علم به مراتب فوق معامله را انجام دهند و مراتب در اسناد تنظیمی قید گردد.

ماده ۳- پس از تصویب پیشنهاد شهرداری در انجمن شهر و تأیید آن وسیله وزارت کشور شهرداری مکلف است عمل خرید اراضی و املاک مذکور را با رعایت ضرورت و اولویت طوری ترتیب دهد که ظرف پنج سال مقرر در قانون نوسازی و عمران شهری املاک مزبور به شهرداری انتقال قطعی یابد. وزارت کشور مکلف است نظر نهایی خود را در مورد هر یک از پیشنهادها و طرح های ارسالی شهرداری ها ظرف شش ماه از تاریخ

وصول اعلام دارد و هرگاه ظرف مدت مذکور وزارت کشور نظر مخالفی اعلام ندارد پیشنهاد و یا طرح ارسالی که به تصویب انجمن شهر رسیده است تأیید شده تلقی می گردد.

ماده ٤- ملاک و مأخذ ارزیابی اراضی در تهران قیمت دو سال قبل از اعلام نقشه جامع شهر و در سایر شهرها قیمت یک سال قبل از تصویب نقشه جامع شهر است به اضافه صدی شش سود از تاریخ های مذکور تا تاریخ انجام معامله برای هر سال و چنانچه بهای مذکور از بهای روز بیشتر باشد قیمت عادله روز ملاک عمل قرار خواهد گرفت و اعیان و اشجار و حق ریشه براساس قیمت عادله روز ارزیابی خواهد شد.

ماده ٥- ترتیب ارزیابی و طرز اعلام نتیجه آن به مالکین و رسیدگی به اعتراضات مربوط به اجرای ماده ۳۱ قانون نوسازی و عمران شهری طبق مقررات آئین نامه تبصره ۲ ماده ۱۶ قانون نوسازی و عمران شهری مصوب هیأت وزیران می باشد.

مـاده ٦- بهای عرصه املاک مذکور تا یکهزار مترمربع نقد و مازاد آن به اقساط مساوی ده ساله با منظور نمودن سود صدی شش برای هر سال و بهای اعیان نقداً از طرف شهرداری پرداخت می شود. پرداخت های اقساطی شهرداری به موجب قبوض قابل انتقال مذکور در تبصره ۱ ماده ۲۰ قانون نوسازی و با رعایت تشریفات مقرر در آئین نامه مربوط به آن به عمل خواهد آمد.

ماده ۷- در هرمورد که شهرداری بخواهد در اجرای مقررات تبصره ۱ ماده ۳۱ قانون نوسازی و عمران شهری اراضی واقع در مناطق صنعتی نقشه جامع را به صاحبان کارگاه ها و کارخانه ها و امثال آن انتقال دهد برای تشخیص میزان مورد احتیاج مؤسسات مذکور موضوع را بر حسب مورد به کمیسیون سه نفری مرکب از افراد زیر ارجاع می نماید و نظریه کمیسیون که در هر حال با توجه به نیازمندی های صنوف مربوط باید باشد ملاک عمل خواهد بود :

الف ـ در مورد کارخانه ها و کارگاه های صنعتی با عضویت نمایندگان شهرداری و وزارت اقتصاد و اطاق صنایع و معادن ایران.

ب ـ در مورد مراکز و مؤسسات دامداری و پرورش طیور با عضویت نمایندگان شهرداری و وزارت کشاورزی و وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی . در مورد سایر مشاغلی که به موجب بند ۲۰ ماده ۵۵ قانون شهرداری ها تعیین شده است با عضویت نمایندگان وزارت کشور و شهرداری و شهربانی .

تبصره : نمایندگی وزارتخانه های مذکور در فوق و شهربانی در شهرستان ها با ادارات تابعه آنهاست و در صورتی که در شهری ادارات تابعه نداشته باشند ادارات مرکز استان مکلف به تعیین و اعزام نماینده بر حسب درخواست شهرداری محل برای شرکت در کمیسیون مربوط خواهند بود.

ماده ۸- بهای املاکی که در اجرای مقررات ماده فوق به اشخاص حقیقی یا حقوقی انتقال داده می شود نقداً و یا حداکثر به اقساط پنج ساله با سود صدی ۶ برای هر سال از انتقال گیرنده باید دریافت شود و در صورتی که بهای معامله به اقساط دریافت شود ملک تا پرداخت تمام اقساط و بهره در وثیقه شهرداری باقی خواهد ماند.

فصل چهارم

قوانین و مقررات مربوط به تملک

لایحه قانونی خرید اراضی و املاک مورد احتیاج دولت و شهرداری ها

(مصوب ۱۳۵۸/۹/۳)

ماده ۱- در مواردی که وزارتخانه ها و سازمان های دولتی یا وابسته به دولت یا شهرداری ها برای ایجاد یا توسعه مرافق عامه از قبیل توسعه یا احداث جاده، راه آهن یا خیابان، توسعه معابر، لوله کشی آب و نفت و گاز، حفر نهر و غیره برای مصارف عمومی احتیاج به خرید اراضی و املاک اشخاص داشته باشند و در انجام معامله یا تعیین قیمت با مالک توافق نشود یا ملک مجهول المالک باشد می توانند به ترتیب مقرر در این قانون با پرداخت قیمت عادله آن را تملک نمایند مشروط به اینکه اجرای طرح مورد نظر در محدوده یا مسیر معین ضروری باشد به نحوی که انجام آن در محل دیگر میسر نبوده یا موجب خسارت عمده ای گردد.

ماده ۲- به منظور حل اختلاف در انجام معامله یا تعیین قیمت و میزان خسارت و ارزیابی حقوقی که اشخاص در اراضی و املاک موضوع این قانون دارند در هراستان هیأتی مرکب از رئیس دادگستری و مدیر کل ثبت، و رئیس شورای استان (در غیاب رئیس شورای استان استاندار) تشکیل می شود.

در استان تهران به جای رئیس دادگستری یکی از مستشاران دیوان عالی کشور به انتخاب رئیس دیوان مزبور شرکت خواهد کرد.

ماده ۳- سازمان یا مؤسسه خریدار باید مدارک زیر را به درخواستی که تسلیم هیأت می نمایند ضمیمه کند.

الف ـ نام و مشخصات مالک یا صاحب حق .

ب ـ نقشه دقیق ملک مورد نیاز.

ج ـ مدرک تصویب طرح و بودجه آن و دلایل ضرورت اجرای طرح در محل مورد نظر.

د ـ مدرک دعوت مالک یا صاحب حق برای توافق و عدم حصول توافق . اداره ثبت اسناد و املاک محل وقوع ملک مکلف است حداکثر ظرف یک هفته وضع ثبتی ملک را به دستگاه اجرایی استعلام کننده اعلام نماید.

تبصره : در صورتی که ملک مورد نیاز طبق گواهی اداره ثبت محل مجهول المالک باشد گواهی مذکور کافی است و مقررات بند د این ماده اجراء نمی شود.

در صورتی که اقامتگاه مالک معلوم نباشد مالک به وسیله نشر آگهی در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار محل به فاصله دو روز از تاریخ انتشار آگهی دعوت خواهد شد.

ماده ٤- پس از وصول درخواست در صورتی که مقررات ماده **۳** این قانون رعایت شده باشد هیأت ظرف پانزده روز اقدام به تعیین یک یا چند کارشناس خواهد کرد.

کارشناس یا کارشناس منتخب باید از کارشناسان رسمی وزارت دادگستری باشد چنانچه در موضوعی کارشناس رسمی صلاحیتدار نباشد هیأت می تواند از کارشناسان و خبرگان غیررسمی استفاده نماید.

ماده ٥-کارشناس مکلف است در مهلت مقرر نظر خود را به هیأت تسلیم نماید و چنانچه اظهار نظر در مدت مذکور مقدور نباشد می تواند درخواست تمدید مهلت نماید . در صورتی که عذر کارشناس موجه باشد هیأت مهلت را تجدید خواهدکرد.

تبصره : هرگاه کارشناس رسمی بدون عذر موجه از قبول کارشناسی استنکاف کند و یا در ظرف مهلت مقرر اظهار نظر ننماید تحت تعقیب انتظامی واقع و پروانه کارشناسی او لغو خواهد شد.

ماده ٦- دستمزد کارشناس به نظر هیأت تعیین می شود و پرداخت آن بر عهده سازمان یا مؤسسه خریدار است.

ماده ۷- بهای اراضی و ابنیه و تأسیسات و ارزش حقوقی که اشخاص در ملک دارند بدون در نظر گرفتن تأثیر اجرای طرح مربوطه تعیین خواهد شد.

در موردی که ملک محل سکنای مالک باشد ده درصد و هرگاه ملک ممر اعاشه منحصر او باشد پانزده درصد علاوه بر قیمت عادله پرداخت خواهد شد.

ماده ۸- در مورد املاک مزروعی با توجه به قانون نحوه انتقال اراضی واگذاری به زارعین مشمول قوانین و مقررات اصلاحات ارضی مصوب **۱۳۵۱/۹/۲۱** اقدام و علاوه بر پرداخت بهای عادله معادل پانزده درصد قیمت مزبور بین زارعین و پانزده درصد بین خوش نشینان و برزگرانی که در اثر اجرای طرح محل سکونت خود را ترک می نمایند به نسبت تعداد عائله تحت تکفل آنان تقسیم خواهد شد.

ماده ۹- درصورتی که طبق نظر اداره کشاورزی و امور روستاهای محل، زارعین حقوقی در ملک مورد بحث داشته باشند معادل حقوق زارعین ذینفع به تشخیص آن اداره از قیمت عادله ملک کسر و به آنها پرداخت و بقیه به مالک تأدیه خواهد شد.

ماده ۱۰- نسبت به املاک موقوفه حسب مورد از طریق اجاره طویل المدت یا تبدیل به احسن عمل خواهد شد در صورتی که زارعین ملک موقوفه حقوقی درآن ملک داشته باشند به ترتیب مقرر در ماده قبل عمل خواهد شد.

ماده ۱۱- هرگاه از طرف مالک یا متصرف ملک یا هر شخص دیگری از اجراء کارشناسی ممانعت به عمل آید ، به دستور هیأت مأمورین انتظامی محل رفع ممانعت و مزاحمت خواهند نمود.

ماده ۱۲- پس از وصول نظریه کارشناس هیأت باید ظرف یک هفته رای خود را در مورد بهای ملک و میزان خسارت وارده صادر و به ترتیب مقرر در قانون آیین دادرسی مدنی به طرفین ابلاغ نماید.

ماده ۱۳- هرگاه هیأت رأساً یا در اثر اعتراض خریدار یا مالک تشخیص دهد که نظر کارشناس یا کارشناسان عادلانه نیست، کارشناس یا کارشناسان دیگری انتخاب خواهد کرد.

ماده ١٤- در مورد املاکی که قبل از تصویب این قانون از هیأت های سابق تقاضای خرید آنها شده و هنوز سند انتقال تنظیم نگردیده (اعم از اینکه نسبت به آنها رای صادر شده یا نشده باشد) در صورتی که از طرف دستگاه های اجرائی ابنیه و تأسیساتی در آن املاک ایجاد شده و یا اینکه تصرفی نشده ولی با رعایت ماده ۱ این قانون مورد احتیاج باشند هیأت های رسیدگی با ارزیابی مجدد رأی به انتقال آنها خواهند داد. ملاک قیمت بهای تاریخی است که مالک از تصرف در ملک خود ممنوع گردیده است .

تبصره : در تمام موارد مذکور در این قانون برای فاصله بین تاریخ ارزیابی و تاریخ تنظیم سند انتقال شش درصد بها در سال بابت اجرت المثل منافع مورد معامله علاوه بر بهای تعیین شده پرداخت خواهد شد مشروط به اینکه در این مدت مالک از تصرف و بهره برداری در ملک منع شده باشد.

ماده ۱۵- پس از صدور رای از طرف هیأت در صورتی که مالک به انتقال ملک و تحویل آن رضایت ندهد پس از سپردن تمام قیمت ملک و خسارات در صندوق دادگستری به دستور هیأت، دادستان شهرستان محل وقوع ملک سند انتقال ملک را از طرف مالک امضاء و ظرف یک ماه دستور تخلیه و تحویل ملک را به سازمان یا مؤسسه خریدار خواهد داد. هزینه تنظیم سند بر عهده خریدار است و مالک از پرداخت مالیات انتقال املاک

غیر منقول معاف خواهد بود ولی مالیات ارزش سرقفلی که جزء قیمت کارشناسی منظور شده است وصول خواهد شد.

تبصره : هرگاه ملک مورد نظر در تصرف مستأجر و محل سکنای او باشد دادستان شهرستان به تشخیص خود می تواند تا دو ماه برای تخلیه ملک مهلت دهد.

ماده ١٦- در صورتی که ملک در رهن یا وثیقه نباشد وجه سپرده شده در صندوق دادگستری به دستور دادستان شهرستان محل وقوع ملک به مالک پرداخت می شود. در غیر این صورت به دستور دادستان تا حد بهای تعیین شده از دین مالک در وجه طلبکار تأمین و رهن یا وثیقه ملک فک و سند انتقال تنظیم می گردد. هرگاه ملک مجهول المالک باشد یا مالکیت آن مورد اختلاف باشد، وجه سپرده شده بعد از مشخص شدن مالک قانونی به وی تأدیه خواهد گردید.

ماده ١٧- چنانچه سازمان یا مؤسسه خریدار ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ رأی هیأت مبلغ بهای تعیین شده را در صندوق دادگستری تودیع نکند به تقاضای مالک رأی صادره بی اعتبار و ملغی الاثر خواهد شد و مالک می تواند استرداد ملک را از هیأت های مذکور تقاضا نماید.

ماده ١٨- کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مغایر است در آن قسمت که مغایرت دارد نسخ می شود.

قانون نحوه تقویم ابنیه ، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداری ها .

(مصوب ۱۳۷۰/۸/۲۸)

ماده واحده- در کلیه قوانین و مقرراتی که شهرداری ها مجاز به تملک ابنیه، املاک و اراضی قانونی مردم می باشند در صورت عدم توافق بین شهرداری و مالک، قیمت ابنیه، املاک و اراضی بایستی به قیمت روز تقویم و پرداخت شود.

تبصره ۱- قیمت روز توسط هیأتی مرکب از سه نفر کارشناس رسمی دادگستری و مورد وثوق که یک نفر به انتخاب شهرداری و یک نفر به انتخاب مالک یا صاحب حق و نفر سوم به انتخاب طرفین می باشد تعیین خواهد شد. رأی اکثریت هیأت مزبور قطعی و لازم الاجراء است .

تبصره ۲- در صورت عدم توافق در انتخاب کارشناس سوم، دادگاه صالح محل وقوع ملک، اقدام به معرفی کارشناس خواهد نمود.

تبصره ۳- در صورتی که در محل ، کارشناس رسمی دادگستری وجود نداشته باشد طبق ماده ۲۹ قانون کارشناسان رسمی مصوب ۱۳۱۷ عمل خواهد شد.

تبصره ٤- هرگاه مالک یا مالکین، کارشناس خود را حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ اعلام دستگاه که به یکی از صور ابلاغ کتبی ، انتشار در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار یا آگهی در محل به اطلاع عمومی می رسد، تعیین ننماید و در مواردی که به علت مجهول بودن مالک، عدم تکمیل تشریفات ثبتی، عدم صدور سند مالکیت، اختلاف در مالکیت ، فوت مالک و موانعی از این قبیل، امکان انتخاب کارشناس میسر نباشد دادگاه صالحه محل وقوع ملک حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ مراجعه (شهرداری ها) به دادگاه نسبت به تعیین کارشناس اقدام می نماید.

تبصره ۵- زمین های تملیکی قانون زمین شهری که مورد نیاز شهرداری ها بوده و سهم هر مالک که دارای سند رسمی بوده و بیش از یکهزار مترمربع باشد نسبت به مازاد یکهزار مترمربع از شمول این قانون مستثنی است.

تبصره ٦- جهت تأمین معوض ابنیه، املاک، اراضی شرعی و قانونی مردم که در اختیار شهرداری ها قرار می گیرد دولت موظف است ۱۰٪ از اراضی و واحدهای مسکونی قابل واگذاری را با قیمت تمام شده به شهرداری اختصاص دهد تا پس از توافق بین مالکین و شهرداری ها به عنوان معوض تحویل گردد.

تبـصره ۷- از تـاریخ تـصویب و لازم الاجـراء شـدن ایـن قـانون مـاده **۴** و آن قـسمت از مـاده **۵** « لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت» مصوب **۱۳۵۸/۱۱/۱۷** شورای انقلاب اسلامی که مربوط به نحوه تعیین قیمت عادله الزامی می باشد در مورد شهرداری ها لغو می گردد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و هفت تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و هشتم آبان ماه یکهزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ **۱۳۷۰/۹/۶** به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت .

(مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷)

ماده ۱- هرگاه برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی وزارتخانه ها یا موسسات و شرکت های دولتی یا وابسته به دولت، همچنین شهرداری ها و بانک ها و دانشگاه های دولتی و سازمان هایی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام باشد و از این پس «دستگاه اجرایی» نامیده می شوند، به اراضی، ابنیه ، مستحدثات، تأسیسات و سایر حقوق مربوط به اراضی مذکور متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی نیاز داشته باشند و اعتبار آن قبلاً به وسیله «دستگاه اجرایی» یا از طرف سازمان برنامه و بودجه تأمین شده باشد «دستگاه اجرایی» می تواند مورد نیاز را مستقیماً یا به وسیله هر سازمان خاصی که مقتضی بداند بر طبق مقررات مندرج در این قانون خریداری و تملک نماید.

ماده ۲- برنامه های مذکور در ماده یک شامل برنامه هایی است که اجرای به موقع آن برای امور عمومی و امنیتی «دستگاه اجرایی» لازم و ضروری باشد. ضرورت اجرای طرح باید به تأیید و تصویب بالاترین مقام اجرائی «دستگاه اجرایی» برسد.

تبصره ۱- دستگاه اجرایی موظف است برای اجرای طرح حتی المقدور از اراضی ملی شده یا دولتی استفاده نماید. عدم وجود این قبیل اراضی حسب مورد باید به تأیید وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا سازمان عمران اراضی شهری در تهران و ادارات کل و شعب مربوط در استان ها رسیده باشد.

تبصره ۲- اداره ثبت اسناد و املاک محل مکلف است محل وقوع و وضع ثبتی ملک را با توجه به نقشه ارائه شده حداکثر ظرف **۱۵** روز از تاریخ استعلام پاسخ دهد.

ماده ۳- بهای عادله اراضی، ابنیه ، مستحدثات، تأسیسات و سایر حقوق و خسارات وارده از طریق توافق بین «دستگاه اجرایی» و مالک یا مالکین و صاحبان حقوق تعیین می گردد.

تبصره ۱- در صورت توافق در مورد بهای عادله هرگاه مبلغ مورد معامله یا خسارت هر یک از مالکین بیش از یک میلیون ریال نباشد «دستگاه اجرایی» می تواند رأساً نسبت به خرید ملک و پرداخت خسارت اقدام نماید و هرگاه مبلغ مورد معامله یا خسارت هر یک از مالکین بیش از یک میلیون ریال باشد بهای خرید ملک یا میزان خسارت و انجام معامله

باید به تصویب هیأت مقرر در ماده **۷۱** قانون محاسبات عمومی و در مورد شهرداری ها به تصویب انجمن شهر برسد.

تبصره ۲- در صورت حصول توافق «دستگاه اجرایی» موظف است حداکثر ظرف سه ماه نسبت به خرید ملک و پرداخت حقوق یا خسارات اقدام و یا آنکه انصراف خود را از خرید و تملک کتباً به مالک یا مالکین اعلام نماید . به هر حال عدم اقدام به خرید یا اعلام انصراف در مدت مذکور به منزله انصراف است.

ماده ٤- هرگاه نسبت به تعیین بهای عادله اراضی و ابنیه و تأسیسات و حقوق و خسارات وارده بین «دستگاه اجرایی» و مالک توافق حاص نشود، بهای عادله توسط هیأتی مرکب از سه نفر کارشناس رسمی دادگستری تعیین می گردد . کارشناسان یک نفر از طرف «دستگاه اجرایی» یک نفر از طرف مالک یا صاحب حق و نفر سوم به انتخاب طرفین و در صورت عدم توافق یا استنکاف به معرفی دادگاه صالحه محل وقوع ملک انتخاب می شوند . رای اکثریت هیأت مزبور قطعی و لازم الاجرا است.

تبصره ۱- در صورتی که در محل کارشناس رسمی دادگستری وجود نداشته باشد طبق ماده **۲۹** قانون کارشناسان رسمی مصوب **۱۳۱۷** عمل می شود.

تبصره ۲- هرگاه مالک یا مالکین کارشناس خود را حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ اعلام «دستگاه اجرایی» که به یکی از صور ابلاغ کتبی ، انتشار در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار یا آگهی در محل به اطلاع عموم می رسد تعیین ننماید و یا به علت مجهول بودن مالک، عدم تکمیل تشریفات ثبتی، عدم صدور سند مالکیت ، اختلاف در مالکیت، فوت مالک و موانعی از این قبیل، امکان انتخاب کارشناس میسر نباشد دادگاه صالحه محل وقوع ملک حداکثر ظرف **۱۵** روز از تاریخ مراجعه «دستگاه اجرایی» به دادگاه نسبت به تعیین کارشناس اقدام می نماید.

ماده ٥- ملاک تعیین قیمت عبارت است از بهای عادله روز تقویم اراضی و ابنیه و تأسیسات و حقوق و خسارات مشابه واقع در حوزه عملیات طرح بدون در نظر گرفتن تأثیر طرح در قیمت آنها.

تبصره ۱- در مواردی که ملک محل سکونت یاممر اعاشه مالک باشد علاوه بر بهای عادله صدی پانزده به قیمت ملک افزوده خواهد شد.

تشخیص اینکه مالک در محل ساکن است یا ملک ممر اعاشه وی می باشد با «دستگاه اجرایی» است و در صورت بروز اختلاف تشخیص نهایی با دادگاه صالحه محل وقوع ملک می باشد که به تقاضای هر یک از طرفین اظهارنظر خواهدکرد.

تبصره ۲- در صورتی که طبق نظر اداره کشاورزی و عمران روستایی محل، زارعین حقوقی در ملک مورد بحث داشته باشند حقوق زارعین ذینفع به تشخیص اداره مذکور از محل ارزش کل ملک به آنان پرداخت و بقیه در هنگام انجام معامله به مالک پرداخت خواهد شد.

چنانچه در ملک مورد معامله، ساختمان های روستایی فاقد سند مالکیت و نیز هرگونه اعیانی ویا حقوقی نظیر حق ریشه، بهای شخم، بذر ، کود و سایر زحماتی که زارع برای آماده کردن زمین متحمل شده است وجود داشته باشد بهای اعیان و حقوق متعلق به آنان برابر قراردادهای موجود بین زارع و مالک و یا طبق مقررات یا عرف محل از طریق توافق یا از سوی کارشناسان تعیین و از محل ارزش کل ملک به ایشان و بقیه به مالک پرداخت می گردد.

تبصره ۳- چنانچه ملک مورد معامله محل کسب و پیشه اشخاص باشد در صورتی به آن حق کسب و پیشه تعلق خواهد گرفت که حداقل یک سال قبل از اعلام تصمیم «دستگاه اجرایی» محل کسب و پیشه بوده باشد.

تبصره ٤- نسبت به املاک موقوفه ای که طبق تشخیص سازمان اوقاف تبدیل به احسن آنها قانوناً مجاز است به طریق مذکور در این قانون اقدام و آنها را که شرعاً مجاز نیست به طریق اجاره طویل المدت عمل خواهد شد در مورد املاک اخیر در صورت وجود اعیانی متعلق به اشخاص و یا حقوق مندرج در تبصره های ۲ و ۳ ماده ۵ این قانون حقوق فوق از سوی هیأت کارشناسی مندرج در این قانون تعیین و از محل اعتبار طرح پرداخت و مال الاجاره ملک موقوفه با در نظر گرفتن پرداخت مزبور از سوی هیأت کارشناسی تعیین خواهد شد.

تبصره ۵- در کلیه موارد مندرج در این قانون هیأت کارشناسی مکلف است براساس مقررات و ضوابط مندرج در قانون کارشناسی مصوب سال ۱۳۱۷ و سایر مقررات مربوط حداکثر ظرف یک ماه نظرات خود را دقیقاً اعلام نماید. دستمزد کارشناسان طبق آیین نامه دستمزد کارشناسان رسمی و اصلاحات بعدی آن و در صورت اختلاف طبق نظر دادگاه محل مشخص و از محل اعتبار مربوط به طرح قابل پرداخت می باشد. نصف هزینه

کارشناسی پرداخت شده که به عهده مالک می باشد در هنگام انجام معامله از ارزش ملک کسر می گردد.

ماده ٦- در مواردی که «دستگاه اجرایی» مقتضی بداند و در صورت رضایت مالک عوض اراضی تملیک شده از اراضی مشابه ملی یا دولتی متعلق به خود تأمین و با حفظ ضوابط مندرج در قوانین و مقررات مربوط، به مالکین واگذار می نماید. در این صورت نیز تعیین بهای عوض و معوض به عهده هیأت کارشناسی مندرج در این قانون می باشد.

ماده ۷- «دستگاه اجرایی» مجاز است به جای پرداخت حق کسب و پیشه در صورت رضایت صاحب حق تعهد نمایدکه پس از انجام طرح ، محل کسبی در همان حدود به صاحب حق واگذار نماید.

ماده ۸- تصرف اراضی، ابنیه و تأسیسات و خلع ید مالک قبل از انجام معامله و پرداخت قیمت ملک یا حقوق مالک مجاز نمی باشد مگر آنکه در اثر موانعی از قبیل استنکاف مالک از انجام معامله، اختلافات مالکیت، مجهول بودن مالک، رهن یا بازداشت ملک، فوت مالک و غیره انجام معامله قطعی ممکن نگردد، در این صورت جلوگیری از وقفه یا تأخیر در اجرای طرح بشرح زیر اقدام می شود :

چنانچه مالک ظرف یک ماه از تاریخ اعلام «دستگاه اجرایی» به یکی از انحاء مقرر در تبصره ۲ ماده ۴ برای انجام معامله مراجعه نکند یا از انجام معامله به نحوی استنکاف نماید مراتب برای بار دوم اعلام و پس از انقضاء ۱۵ روز مهلت مجدد، ارزش تقویمی ملک که طبق نظر هیأت کارشناسی مندرج در ماده ۴ یا تبصره ۲ آن تعیین شده است به میزان و مساحت مورد تملک به صندوق ثبت محل تودیع و دادستان محل یا نماینده وی سند انتقال را امضاء و ظرف یک ماه به تخلیه و خلع ید اقدام خواهد نمود وبهای ملک یا حقوق یا خسارات به میزان مالکیتی که در مراجع ذیربط احراز می گردد از سوی اداره ثبت به ذیحق پرداخت و اسناد قبلی مالک حسب مورد اصلاح یا ابطال و مازاد سپرده طبق مقررات مربوط به صندوق دولت مسترد می شود. اداره ثبت محل موظف است براساس سند انتقال امضاء شده وسیله دادستان یا نماینده وی سند مالکیت جدیدی به میزان و مساحت اراضی ، ابنیه و تأسیسات مورد تملک به نام «دستگاه اجرایی» صادر و تسلیم نماید.

ماده ۹- درصورتی که فوریت اجرای طرح با ذکر دلایل موجه به تشخیص وزیر دستگاه اجرایی ضرورت داشته باشد به نحوی که عدم تسریع در انجام طرح موجب ضرر و زیان جبران

ناپذیری گردد، «دستگاه اجرایی» می تواند قبل از انجام معامله قطعی و با تنظیم صورت مجلس وضع موجود ملک با حضور مالک یا نماینده وی و در غیاب او و نماینده دادستان و کارشناس رسمی نسبت به تصرف و اجرای طرح اقدام نماید لکن «دستگاه اجرایی» مکلف است حداکثر تا سه ماه از تاریخ تصرف نسبت به پرداخت یا تودیع قیمت عادله طبق مقررات این قانون اقدام نماید.

تبصره : مالک یا صاحب حق می تواند در صورت عدم پرداخت بها در مدت مذکور با مراجعه به دادگاه صالحه درخواست توقیف عملیات اجرایی را تا زمان پرداخت بها بنماید و محاکم صالحه به موضوع خارج از نوبت رسیدگی و حکم لازم صادر می نمایند و درصورت پرداخت قیمت تعیین شده بلافاصله رفع توقیف عملیات اجرایی به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۰- چنانچه قبل از تصویب این قانون، اراضی، ابنیه یا تأسیساتی براساس قوانین موضوعه قبلی به تصرف وزارتخانه ها، موسسأت، و شرکت های دولتی و یا وابسته به دولت و همچنین شهرداری ها، بانک ها، و دانشگاه های دولتی یا سازمان هایی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام باشد درآمده و یا در محدوده مورد تصرف قرار گرفته باشد که براساس قوانین مذکور دولت مکلف به پرداخت بهای عادله و حقوق و خسارات متعلقه بوده ولی تعیین بهای آن و یا حقوق و خسارات متعلقه منجر به صدور نظر قطعی در مراجع ذیصلاح نشده باشد و یا به تصرف مجری طرح در نیامده باشد بها و حقوق و خسارات مربوط به شرح زیر پرداخت خواهد شد :

الف ـ ارزش کلیه اعیانی اعم از هرگونه ساختمان، تأسیسات، مستحدثات، و سایر حقوق متعلقه طبق مقررات این قانون تقویم و نقداً پرداخت می شود.

ب ـ بهای زمین های دایر در بخش خصوصی به قیمت روز تقویم و پرداخت خواهد شد و بابت زمین های موات، جنگل ها، مراتع و هر قسمتی که طبق قانون اساسی جزو اموال عمومی در آمده وجه پرداخت نخواهد شد. زمین های دایر را به آن قسمت که اضافه بر حداکثر مجاز زمین های مذکور در قانون مصوب شورای انقلاب که توسط وزارت کشاورزی پیشنهاد شده هیچگونه وجهی تعلق نمی گیرد.

تبصره ۱- ارزش تقویم شده زمین در صورت اختلاف نظر از طرف هیأت کارشناسان موضوع ماده ۴ این قانون با در نظر گرفتن میانگین ارزش کل مساحت هرملک تعیین خواهد شد.

تبصره ۲- هرگونه انتقال قهری و یا ملکیت مشاع به منزله یک واحد مالکیت خواهد بود.

تبصره ۳- «دستگاه اجرایی» مکلف می باشند اعتبار مورد نیاز جهت اجرای مفاد ماده ۱۰ این قانون را پیش بینی و پس از تامین اعتبار لازم به ترتیب فراهم شدن مقدمات انجام معامله قطعی حداکثر ظرف **۵** سال بهای کلیه اراضی متصرفی را پرداخت و تملک نمایند. ادارات ثبت اسناد و املاک مکلف به صدور سند مالکیت می باشند.

تبصره ٤- طرح های موضوع این قانون از تاریخ شروع به اجراء از پرداخت هر نوع عوارض مستقیم به شهرداری ها مثل انواع عوارض متعلق به زمین و ساختمان و سایر اموال منقول و غیر منقول و حق تشرف و حق مرغوبیت و مشابه آن معاف هستند.

ماده ۱۱- هرگاه برای اجرای طرح «دستگاه اجرایی» احتیاج به اراضی دایر یا بایر، ابنیه یا تأسیسات متعلق به سایر وزارتخانه ها یا مؤسسات وشرکت های دولتی یا وابسته به دولت و همچنین شهرداری ها، بانک ها، و دانشگاه های دولتی و سازمان هایی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است داشته باشد واگذاری حق استفاده به موجب موافقت وزیر یا رئیس مؤسسه یا شرکت که ملک را در اختیار دارد ممکن خواهد بود. این واگذاری به صورت بلاعوض می باشد و در صورتی که مسئولین مربوط به توافق نرسند طبق نظر نخست وزیر عمل خواهد شد.

تبصره : در صورتی که اراضی و ابنیه و تأسیسات یا حقوق آن متعلق به شرکت یا سازمان یا مؤسسه دولتی یا وابسته به دولت بوده و واگذاری بلاعوض آن برابر اساسنامه شرکت مقدور نباشد، بهای آن براساس ارزش تعیین شده در ترازنامه شرکت قابل پرداخت است.

در این صورت ملک به صورت قطعی به «دستگاه اجرایی» منتقل خواهد شد.

ماده ۱۲- کلیه قوانین و مقرراتی که تا این تاریخ در مورد لایحه نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی و عمرانی و نظامی دولت تصویب شده و با این قانون مغایرت دارد از تاریخ تصویب این قانون ملغی الاثر می باشد.

قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرح های دولتی و شهرداری ها

(مصوب ۱۳۶۷/۸/۲۹)

ماده واحده : کلیه وزارتخانه ها، مؤسسات، سازمان ها، نهادها، شرکت های دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری ها و مؤسساتی که شمول قانون بر آنهامستلزم ذکر نام باشد، ملکف می باشند در طرح های عمومی یا عمرانی که ضرورت اجراء آنها توسط وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی با رعایت ضوابط مربوطه تصویب و اعلان شده باشد و در اراضی و املاک شرعی و قانونی اشخاص اعم از (حقیقی و حقوقی) قرار داشته و در داخل محدوده شهرها و شهرک ها و حریم استحفاظی آنها باشد، پس از اعلام رسمی وجود طرح ، حداکثر ظرف مدت هجده ماه نسبت به انجام معامله قطعی و انتقال اسناد رسمی و پرداخت بهاء یا عوض آن طبق قوانین مربوطه اقدام نمایند.

تبصره ۱- در صورتی که اجرای طرح و تملک املاک واقع در آن به موجب برنامه زمان بندی مصوب به حداقل ۱۰ سال بعد موکول شده باشد ، مالکین املاک واقع در طرح از کلیه حقوق مالکانه مانند احداث یا تجدید بنا یا افزایش بنا و تعمیر وفروش و اجاره و رهن و غیره برخوردارند و در صورتی که کمتر از ۱۰ سال باشد مالک هنگام اخذ پروانه تعهد می نماید هرگاه زمان اجرای طرح قبل از ده سال شروع شود حق مطالبه هزینه احداث وتجدید بنارا ندارد.

تبصره ۲- شهرداری ها موظفند همزمان با صدور پروانه ساختمان مالکان مشمول قسمت اخیر تبصره ۱ مشخصات دقیق عرصه و اعیان و تأسیسات موجود را معین و در پرونده درج و ضبط نمایند تا ملاک ارزیابی به هنگام اجرای طرح قرار گیرد و درزمانی که به لحاظ تأمین اعتبار آمادگی اجرای طرح مزبور باشد، به هنگام اجرای طرح مصوب ملاک پرداخت خسارت قیمت عرصه و اعیان ملک در زمان اجرای طرح خواهد بود.

تبصره ۳- مالکین املاک و اراضی واقع در طرح های آتی که قبل از تصویب طرح واجد شرایط جهت اخذ پروانه ساختمان بوده و قصد احداث یا تجدید یا افزایش بنا دارند، جهت اخذ زمین عوض در اولویت قرار خواهند گرفت و در بین این گونه مالکین اشخاصی که ملک آنها در مسیر احداث یا توسعه معابر و میادین قرار دارند، نسبت به سایرین حق تقدم دارند.

تبصره ٤- در مواردی که تهیه زمین عوض در داخل محدوده های مجاز برای قطعه بندی و تفکیک و و ساختمان سازی میسر نباشد و احتیاج به توسعه محدوده مزبور طبق طرح های مصوب توسعه شهری مورد تأیید مراجع قانونی قرار بگیرد، مراجع مزبور می توانند در مقابل موافقت با تقاضای صاحبان اراضی برای استفاده از مزایای ورود به محدوده توسعه و عمران شهر، علاوه بر انجام تعهدات مربوط به عمران و آماده سازی زمین و واگذاری سطوح لازم برای تأسیسات و تجهیزات و خدمات عمومی، حداکثر تا ۲۰٪ از اراضی آنها را برای تأمین عوض اراضی واقع در طرح های موضوع این قانون و همچنین اراضی عوض طرح های نوسازی و بهسازی شهری ، به طور رایگان دریافت نمایند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه بیست و نهم آبان ماه یکهزار و سیصد و شصت و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۷/۹/۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون اصلاح تبصره (۱) ماده واحده تعیین وضعیت املاک واقع در طرح های دولتی و شهرداری ها

(مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲)

ماده واحده : مهلت های ده ساله مذکور در تبصره (۱) ماده واحده قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرح های دولتی و شهرداریها، مصوب **۱۳۶۷**، به پنج سال کاهش می یابد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و دوم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ **۱۳۸۰/۱/۲۹** به تایید شورای نگهبان رسیده است.

قانون راجع به اراضی دولت و شهرداری ها و اوقاف و بانک ها .

(مصوب ۱۳۳۵/٦/۸)

ماده واحده : ۱-هرگاه دولت یا شهرداری تشخیص دهد که در تهران و اطراف آن از میدان سپه تا شعاع ۱۰۰ کیلومتری از هر سمت از طرف افراد یا اشخاص حقوقی نسبت به اراضی متعلق به دولت که در دفتر رقبات ثبت است و اراضی شهرداری و نیز اراضی اوقاف و اراضی متعلق به بانک کشاورزی یا بانک ساختمانی و مسیل ها و تپه ها و اراضی موات و اراضی بائر بلامالک تجاوز شده و بدون داشتن حق آن اراضی و یا مسیلها و یا تپه های موات و یا اراضی بائر بلامالک را ثبت کرده اند و بر اثر انقضاء مدت اعتراض و یا به علت صدور سند مالکیت به نام متجاوز و یا ایادی متلقای آنها طرح دعوی در مراجع صلاحیت دار ممکن نیست به تقاضای دولت یا شهرداری یا اداره اوقاف و یا بانک های کشاورزی و ساختمانی و یا دادستان شهرستان موضوع در هیأتی مرکب از رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل و یکی از رؤسای شعب دیوان کشور به انتخاب رئیس دیوان عالی کشور و رئیس کل دادگاه های استان مرکز و مدیرکل بازرسی کشور در ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون (در کمیسیون دادگستری مشترک مجلسین) طرح خواهد شد.

هیأت مزبور با مراجعه به سوابق و پرونده ها و تحقیقاتی که برای رسیدگی لازم بداند در صورتی که تجاوز به حق دولت و یا شهرداری یا اداره اوقاف یا بانک های مذکور در فوق و اراضی و مسیل ها و تپه های موات نامبرده را احراز کند به ترتیب زیر عمل خواهد کرد :

الف ـ هرگاه متقاضی ثبت اراضی یا متجاوز اصلی اراضی و مسیل ها و تپه های مذکور را به دیگری منتقل نکرده باشد رأی به پرداخت اعلی القیم بهای اراضی مذکور از تاریخ تجاوز تا تصویب این قانون خواهد داد.

ب ـ هرگاه متقاضی ثبت و یا متجاوز اصلی در اراضی و تپه های مذکور و مسیل ها تا تاریخ تصویب این قانون احداث ساختمان نموده باشد در آن صورت هیأت با در نظر گرفتن قوانین احیاء اراضی موات رأی به پرداخت قیمت فعلی زمین در تاریخ تصویب این قانون خواهد داد.

ج ـ هرگاه متقاضی ثبت یا متجاوز اصلی اراضی و مسیل ها و تپه های مذکور را به دیگری منتقل کرده باشد هیأت رأی به پرداخت قیمت اراضی و مسیل ها و تپه های مذکور طبق قیمت واگذاری خواهد داد مگر اینکه تشخیص دهد که قیمت واگذاری کمتر از قیمت واقعی بوده که در آن صورت رأی به پرداخت قیمت واقعی به تشخیص یکی از رؤسای بانک های کشاورزی یا رهنی یا ساختمانی در غیر مورد مربوط به ادعای خودشان خواهد داد. رأی این هیأت نسبت به موارد فوق قطعی و لازم الاجرا است . حقوق دولت یا شهرداری یا بانک ها یا اداره اوقاف و حقوق عامه از انقد دارایی متجاوز طبق مقررات اسناد لازم الاجراء استیفا خواهد شد و اگر اراضی مورد تجاوز تمام یا قسمتی از آن در تصرف متجاوز باقی مانده باشد و پیشنهاد تسلیم عین زمینی را که در مقابل قیمتی که هیأت تعیین کرده بنماید قبول می شود.

د ـ اقدام به عملیات اجرایی به تقاضای دولت و یا شهرداری و بانک های کشاورزی و ساختمانی و دادستانی شهرستان تهران توسط اجرای دادگستری و زیر نظر رئیس هیأت رسیدگی انجام خواهد شد.

هـ ـ وجوه اراضی حاصل از اجرای بند اول ماده واحده به استثنای وجوه اراضی متعلق به شهرداری و بانک کشاورزی و موقوفات به عنوان سرمایه در اختیار بانک ساختمانی قرار خواهد گرفت.

و ـ وزیر دادگستری مکلف است هر سه ماه یکبار گزارش کامل اقدامات هیأت رسیدگی مذکور را به کمیسیون مشترک قوانین دادگستری تسلیم نماید.

ز ـ نقل و انتقالاتی که از تاریخ تقدیم این لایحه به مجلس سنا تا خاتمه رسیدگی هیأت مذکور توسط متجاوزین و ایادی متلقای آنها به هر عنوان به عمل آمده باشد معتبر نخواهد بود.

ح ـ اشخاصی که طبق مقررات بند اول ماده واحده محکوم به پرداخت مبلغی می شوند در صورتی که تاده روز از تاریخ صدور رای حاضر به پرداخت محکوم به نشوند توقیف می شوند مدت توقیف این اشخاص مجموعاً از پنج سال تجاوز نخواهد کرد و عرض حال اعسار از آنها پذیرفته نمی شود.

۲- برای خاتمه دادن به اختلافات موجود بین افرادی که تا تاریخ تصویب این قانون تقاضای ثبت ملکی را کرده اند و نسبت به تقاضای ثبت آنان اعتراضی در مدت قانونی نشده باشد و یا اگر اعتراضی شده منجر به صدور حکم قطعی گردیده و یا

دارندگان سند اراضی شهر تهران از یک طرف و اشخاصی که بدون اجازه مالکین ساختمان هایی در اراضی مزبور نموده و متصرف می باشند از طرف دیگر مقرر می گردد هیأتی مرکب از معاون اول دادستان کل و رئیس دادگاه های شهرستان مرکز و مدیر کل ثبت به اختلافات مزبور با توجه به اوضاع و احوال و استطاعات هر یک از طرفین به طور کدخدامنشی رسیدگی نموده یا رای به پرداخت بهای عادله اراضی متصرفی حین تصرف و اجرت المثل سنواتی اراضی تا تاریخ صدور رأی هیأت توسط متصرفین به مالکین می دهد و یا به تقاضای مالکین ضمن صدور رأی به پرداخت بهای اعیانی در تاریخ تصویب این قانون از طرف مالک به متصرف رأی به خلع ید از متصرف نیز خواهد داد. این حکم قطعی و غیر قابل اعتراض است.

الف ـ متصرفین اعیانی های فوق باید شخصاً ساکن اراضی مزبور بوده و در صورتی که بخواهند از مقررات این قانون استفاده نمایند منتهی ظرف دو ماه از تاریخ اجرای این قانون درخواست خود را باید در قبال اخذ رسید به دفتر دادگاه شهرستان تهران تسلیم دارند والاّ به تقاضای مالک طبق قسمت اخیر بند ۲ اقدام خواهد شد.

ب ـ اراضی موضوع بند ۲ این قانون وقتی به ملکیت قطعی متصرفین فعلی در خواهد آمد که کلیه بدهی خود را از بابت قیمت عرصه پرداخته باشند.

ج ـ اشخاصی که پس از تاریخ تسلیم لایحه اراضی موات از طرف دولت به مجلس سنا به تصرف و یا غصب اراضی دیگران در شهر تهران و حومه پرداخته باشند از مقررات بند ۲ این قانون استفاده نمی کنند و اگر این اشخاص پس از ده روز از تاریخ ابلاغ اظهارنامه مالک باز هم به تصرف غاصبانه خود ادامه دهند مشمول بند ۴ ماده واحده خواهند بود.

۳- در شهرستان هایی که وزارت دادگستری اجرای مقررات این قانون را لازم می داند می تواند طبق مقررات خاصی که از تصویب کمیسیون مشترک قوانین دادگستری مجلسین خواهد گذشت اقدام نماید.

۴- اشخاصی که بعد از تاریخ تصویب این قانون نسبت به اراضی دولت یا بانک های دولتی یا اوقاف یا شهرداری و یا اراضی موات بدون رعایت قوانین احیاء اراضی موات یا مردم (یا شکایت مدعی خصوصی) تجاوز کرده تصرفاتی در آن بنماید رأساً

از طرف دادستان مورد تعقیب واقع و علاوه بر خلع ید از آنها به مجازات از دو ماه تا شش ماه حبس محکوم خواهند بود.

۵- در رسیدگی هیأت های مذکور در این قانون رعایت تشریفات آئین دادرسی ضروری نیست و تصمیمات آنها با اکثریت آراء معتبر خواهد بود.

تبصره : مهلت مقرر در شق (الف) از بند ۲ ماده واحده فوق تا آخر فروردین ماه ۳۶ تمدید و حدود صلاحیت هیأت سه نفری از میدان سپه تا شعاع ۱۰ کیلومتری تعیین می شود و نسبت به اختلافاتی که تا قبل از وضع این قانون در دادگاه های تهران مطرح بوده اعم از اینکه حکم صادر نشده باشد یا صادر شده ولی تا این تاریخ به هر جهتی از جهات، اجراء آن متعذر بوده در هیأت سه نفری رسیدگی خواهد گردید.

۶- وزارت دادگستری مأمور اجرای این قانون است .

قانون راجع به اصلاح قانون اراضی دولت و شهرداری ها و اوقاف و بانک ها .

(مصوب ۱۳۳۹/۹/۲۰)

ماده ۱- به دادخواست هایی که طبق بند یک لایحه قانونی مصوب **۸** شهریور **۱۳۳۵** و لایحه قانونی مصوب **۲۵** شهریور **۳۵** و لایحه مصوب **۲۱** آبان **۳۵** و لایحه **۳۵/۱۱/۱۶** به هیأت های مذکور در آن لوایح تسلیم گردیده و تا تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون منتهی به صدور حکم نگردیده با توجه به مفاد و مقررات آن لایحه آن قسمت که به هیأت پنج نفری مرکز تسلیم شده در یک یا چند هیأت که هر یک مرکب خواهد بود از یک نفر از رؤساء یا مستشاران دیوان عالی شکور که سمت ریاست هیأت را خواهد داشت و دو نفر از رؤساء یا مستشاران دادگاه استان و قسمتی که به هیأت های شهرستان تسلیم گردیده در مرکز استان های مربوط در یک یا چند هیأت که هر یک مرکب خواهد بود از یک نفر رئیس شعبه دادگاه استان که سمت ریاست هیأت را خواهد داشت و یک نفر مستشار بالاتر دادگاه مزبور و یک نفر رئیس شعبه دادگاه شهرستان رسیدگی و قطع و فصل خواهد شد.

تبصره : مقامات مذکور در لوایح قانونی فوق الذکر که دادخواست های فوق را داده اند مکلفند ظرف شش ماه از تاریخ اجرای این قانون با نظر مشاورین حقوقی به کلیه دادخواست ها مجدداً رسیدگی نمایند و چنانچه تشخیص دهند دادخواست های مزبور مستند به دلائل و موجه نبوده و دعاوی آنان قابل پیشرفت نیست دادخواست های خود را استرداد نمایند.

مـــاده ۲- رئیس شعبه اول هیأت های فوق الذکر سمت ریاست کل هیأت را داشته و دادخواست ها را به شعب ارجاع خواهد نمود.

ماده ۳- وزارت دادگستری به تعداد کافی عضو علی البدل از بین قضات دادگاه استان مرکز برای هیأت های مرکز و از بین قضات دادگاه شهرستان مرکز استان برای هیأت های شهرستان ها تعیین خواهد کرد. اعضاء علی البدل وقتی شرکت رسیدگی می نمایند که اعضاء اصلی طبق آئین دادرسی مدنی مردود ویا بعلت بیماری معذور از انجام وظیفه باشند.

ماده ٤- هیأت های مزبور با مراجعه به سوابق و پرونده ها و با توجه به مدارک و مستندات طرفین و تحقیقاتی که لازم بدانند در صورتی که تجاوز به حق دولت یا شهرداری یا

اوقاف عامه یا بانک ها را در اراضی و مسیل ها و تپه های مذکور در لوایح قانونی ۸ شهریور و ۲۵ شهریور و ۲۱ آبان ۱۳۳۵ احراز کنند به ترتیب زیر عمل خواهند نمود :

الف ـ هرگاه متقاضی ثبت و یا متجاوز اصلی اراضی و مسیل ها و تپه های مزبور را به دیگری منتقل نکرده باشد رأی به رد اراضی و مسیل ها و تپه ها و اصلاح سند مالکیت (در صورت صدور سند مالکیت) خواهد داد :

ب ـ هرگاه متقاضی ثبت یا متجاوز اصلی در اراضی و مسیل ها و تپه های مزبور تا تاریخ تصویب لوایح مزبور (برحسب مورد ۳۵/۶/۸ یا ۳۵/۶/۲۵ یا ۳۵/۸/۲۱) احداث ساختمان نموده باشد در آن صورت هیأت رأی به پرداخت قیمت اراضی در تاریخ تصویب لوایح مزبور خواهد داد مگر آنکه در مورد اراضی موات یا بائر بلامالک متجاوز، آن اراضی را طبق قانون مدنی قبل از تاریخ تصویب لوایح مزبور احیاء کرده باشد که در این صورت آن مقدار از اراضی که احیاء شده به ملکیت او شناخته خواهد شد.

تبصره : حکم به پرداخت قیمت در صورتی صادر می شود که مساحت مورد ادعا بیش از ده برابر مساحت زمین زیربنا نباشد. اگر مساحت مورد ادعا بیش از ده برابر زمین زیربنا باشد نسبت به قسمت زائد هیأت طبق قسمت «الف» ماده ۴ رأی به رد عین و یا اصلاح سند مالکیت صادر خواهد نمود و در صورت اخیر تفکیک آن قسمت از زمین که معادل ۱۰ برابر اراضی زیربنا است و برای استفاده از ساختمان ضرورت دارد به عهده خود هیأت خواهد بود.

ج ـ هرگاه متقاضی ثبت یا متجاوز اصلی اراضی ومسیل ها و تپه های مذکور را به دیگری منتقل کرده باشد هیأت رأی به قیمت واگذاری خواهد داد مگر آنکه تشخیص دهد قیمت واگذاری کمتر از قیمت واقعی در تاریخ انتقال بوده که در آن صورت رأی به پرداخت قیمت واقعی به تشخیص یکی از بانک های کشاورزی یا رهنی یا ساختمانی در غیر مورد مربوط به ادعای خودشان خواهد داد.

د ـ در مورد بند (ج) هرگاه اراضی مذکور در قانون اراضی دولت و شهرداری ها مصوب سال ۱۳۳۵ و اصلاحی سال ۱۳۳۹ تا تاریخ تقدیم این لایحه به صورت موات یا بائر اعم از اینکه محصور شده یا نشده باقی مانده باشد و مورد حکم قطعی هیأت های مربوط واقع نشده باشد دولت و سازمان های مذکور در قانون می توانند هر یک در مورد خاص خود از تاریخ تصویب این قانون تا حداکثر یکسال نسبت به استرداد عین زمین موضوع پرونده های طرح شده در هیأت های رسیدگی از هیأت تقاضای صدور حکم نمایند.

هیأت علاوه بر اصدار رأی طبق بند مذکور علیه متجاوز اصلی یا وارث آنها ویا متقاضی ثبت حکم به رد عین اراضی علیه آخرین منتقل الیه صادر می نماید در این صورت آخرین منتقل الیه مستحق دریافت قیمتی است که طبق سندرسمی انتقال به فروشنده پرداخته است به اضافه ۹ (نه) درصد بهره در سال از تاریخ آخرین سند انتقال تا تاریخ پرداخت و ادارات ثبت اسناد و املاک مکلفند سند مالکیت این قبیل اراضی را به نام سازمان های مذکور صادر و یا اصلاح نمایند.

منتقل الیه نیز می تواند برای مطالبه خسارات حاصل از معامله زمین علیه ناقل در دادگاه اقامه دعوی نماید.

تبصره ۱- در صورتی که انتقال به صورت صلح یا هبه غیر معوض یا موارد مشابه آن انجام گرفته باشد قیمت واقعی روز انتقال به تشخیص کارشناس به اضافه نه درصد بهره احتساب و به منتقل الیه پرداخت گردد.

تبصره ۲- منظور از آخرین سند انتقال رسمی در این بند سندی است که قبل از اول آذرماه سال یکهزار و سیصد و چهل و هفت (۱۳۴۷) تنظیم گردیده باشد. هرگاه پس از تاریخ مذکور نقل و انتقالاتی واقع شده باشد هر یک از ایادی بعدی نسبت به مبلغی که به ید قبلی خود اضافه پرداخته است از طریق محاکم عمومی حق مطالبه خواهد داشت.

تبصره ۳- آرائی که در فاصله تقدیم این لایحه به مجلس و تصویب نهایی آن از طرف هیأت ها دائر به موات یا بائر بودن به نفع سازمان های مذکور در قانون صادر می گردد مشمول مقررات این قانون بوده و دولت وسازمان های مذکور در قانون می توانند با معرفی منتقل الیه از هیأت صادر کننده رای با رعایت بند (د) این قانون درخواست استرداد عین زمین را بنمایند و هیأت های رسیدگی رأی به استرداد عین زمین صادر خواهند نمود.

تبصره ٤- نقل وانتقالاتی که نسبت به اراضی موضوع بند (ح) قانون اصلاحی اراضی دولت و شهرداری ها و اوقاف و بانک ها مصوب سال ۱۳۳۹ تا تاریخ تقویم این لایحه به مجلس شورای ملی صورت گرفته است تا هزار مترمربع از شمول مقررات این قانون معاف خواهد بود ولی در این مورد با متقاضی ثبت یا متجاوز اصلی یا وراث آنها طبق بند (ج) ماده ۴ قانون مصوب سال ۱۳۳۹ رفتار خواهد شد استحقاق استفاده از این تبصره برای هر شخص فقط نسبت به یک قطعه زمین می باشد در صورتی که مساحت زمین مورد انتقال

بیش از هزار متر باشد انتخاب هزار مترمربع مذکور در این تبصره با دولت و سازمان های مذکور در این قانون می باشد.

تبصره ۵- سازمان مسکن می تواند این قبیل اراضی و سایر اراضی موات یا بائر که به نام دولت به ثبت رسانیده یا بعداً به ثبت خواهد رساندو همچنین اراضی خالصانه موضوع بند (ب) ماده **۷** قانون انحلال خالصجات مصوب سال **۱۳۴۶** را طبق اساسنامه خود به فروش رسانده و وجوه حاصل را صرفاً به مصرف تهیه مسکن و آپارتمان و خانه های سازمانی و مدرسه با رعایت فضای سبز و پارک متناسب و تأسیسات و لوازم آنها برساند سازمان مسکن همچنین می تواند حداکثر تا ده درصد از وجوه حاصل را به مصرف تقسیم و حفاظت و نگهداری اراضی ومخارج مربوط در تهران وشهرستان ها برساند.

ماده ۵- هرگاه در احکام هیأت های مذکور در ماده ۱ اشتباهات مذکور در ماده **۱۸۹** آئین دادرسی مدنی رخ داده باشد ذینفع می تواند از هیأت تقاضای تسهیل حکم را بنماید .

ماده ٦- الف ـ نقل و انتقالاتی که تا تاریخ اعلام ثبت کل به دفاتر اسناد رسمی راجع به تقدیم دادخواست از طرف مؤسسات مذکور در بند ۱ ماده واحده قانون اراضی دولت و شهرداری ها و اوقاف و بانک ها مصوب **۱۳۳۵/۶/۸** به عمل آمده باشد معتبر است .

ب ـ نقل و انتقالاتی که از تاریخ اعلام ثبت کل به دفاتر اسنادرسمی تا تاریخ تقدیم این لایحه به مجلس شواری ملی به عمل آمده باشد تا یکهزار مترمربع معتبر است و مازاد بر آن تا خاتمه رسیدگی و صدور حکم از طرف هیأت های مذکور به هر عنوان به عمل آمده باشد نافذ نخواهد بود و دفاتر اسناد رسمی از انجام این نوع معاملات ممنوع خواهند بود. استحقاق استفاده از این بند برای هر شخص فقط نسبت به یک قطعه زمین می باشد و شامل قطعات مختلف در پلاک های متعدد نیست . در صورتی که مساحت زمین مورد انتقال بیش از یکهزار مترمربع باشد انتخاب یکهزار مترمربع مذکور در این بند با تراضی منتقل الیه و حسب مورد با سازمان های مذکور در این قانون است و درصورت عدم تراضی با رأی هیأت های سه نفری پیش بینی شده در این قانون خواهد بود.

تبصره ۱- در صورتی که زمین مورد انتقال بیش از یکهزار مترمربع باشد و منتقل الیه تا پیش از اول بهمن ماه **۱۳۴۹** در آن احداث باغ کرده باشد آن قسمت از زمین که به صورت باغ درآمده نیز به ملکیت او شناخته خواهد شد . حل اختلاف در مورد احداث باغ با هیأت های سه نفری است .

تبصره ۲- هرگاه زمین مورد انتقال بیش از یک هزار مترمربع باشد و منتقل الیه تا پیش از اول بهمن ماه **۱۳۴۹** در آن احداث ساختمان کرده باشد تا ده برابر مساحت زمین زیربنا نیز به ملکیت او شناخته می شود در صورت عدم تراضی با سازمان های ذینفع تفکیک آن قسمت از زمین به عهده هیأت های سه نفری است.

ج ـ نسبت به اراضی که از طرف سازمان های مذکور در این قانون در مهلت مقرر اقدام به تقدیم دادخواست شده ولی در اعلام مراتب به دوائر ثبت و یا دفاتر اسناد رسمی نسبت به مشخصات و موقعیت بعضی از آن اراضی اشتباهاتی رخ داده و معاملاتی انجام گردیده است نقل و انتقالات مذکور معتبر شناخته می شود .

د ـ در کلیه موارد مذکور در بندهای الف و ب و تبصره های آن و بند ج با متقاضیان ثبت یا متجاوزین اصلی طبق بند ج ذیل ماده ۴ رفتار خواهد شد.

هـ ـ اقداماتی از قبیل استرداد دعوی یا توافق یا منتقل الیهم یا صلح حقوق که از طرف سازمان های مذکور در بند یک ماده واحده قانون اراضی دولت و شهرداری ها و اوقاف و بانک ها مصوب **۳۵/۶/۷** تاکنون به عمل آمده معتبر شناخته می شود و نیز آنچه از اراضی موضوع این قانون که مورد حکم هیأت های پنج نفری یا سه نفری قرار گرفته از شمول مقررات فوق مستثنی است.

و ـ سازمان های مذکور در این قانون مکلفند ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ اخطاریه رفع نقص دفاتر هیأت های سه نفری اقدام به رفع نقص از دادخواست های خود بنمایند و الاّ هیأت های سه نفری اقدام به صدور رای یا قرار رد دادخواست خواهند نمود.

ماده ۷- حقوق دولت یا شهرداری یا بانک ها یا موقوفات عامه از انقد دارایی متجاوز طبق مقررات اسناد لازم الاجراء به تقاضای محکوم له و توسط اجراء دادگاه شهرستان استیفاء خواهد شد.

ماده ۸- اشخاصی که به پرداخت وجوهی محکوم می شوند در صورتی که تا یک ماه از تاریخ ابلاغ اجرائیه حاضر به پرداخت محکوم به نشوند در ازاء هر هزار ریال از محکوم به یک روز توقیف میشوند مگر اینکه اعسار آنها ثابت در هر صورت مدت توقیف از پنج سال تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۹- هیأت های مذکور جز در مورد ابلاغ اوراق ملزم به رعایت تشریفات آیین دادرسی نیستند .

ماده ۱۰- در صورتی که اشکالاتی راجع به مفاد احکام صادر و به موجب این قانون ویا احکامی که طبق لوایح قانونی مذکور صادر گردیده برای هریک از طرفین یا اداره اجراء پیش آید هر یک می توانند از هیأت تقاضای رفع اشکال نمایند.

ماده ۱۱-در کلیه موارد فوق هرگاه هیأت های مزبور ارجاع امر را به کارشناس لازم بدانند می توانند به یکی از بانک های کشاورزی یا رهنی و یا ساختمانی در غیر مورد مربوط به ادعای خودشان و یا طبق آیین دادرسی مدنی به یکی از کارشناسان رسمی رجوع نمایند.

تبصره : در صورتی که کارشناسی به یکی از بانک ها ارجاع گردد بانک ها حق ندارند جز هزینه واقعی انجام شده برای انجام عمل هزینه دیگری دریافت دارند و تعرفه کارشناسی طبق آیین نامه وزارت دادگستری در این مورد رعایت نخواهد شد.

ماده ۱۲- برای خاتمه دادن به اختلافات موجود بین افرادی که تا تاریخ تصویب لایحه قانونی مصوب ۱۳۳۵/۶/۸ کمیسیون دادگستری مجلسین در اراضی شهر تهران تقاضای ثبت ملکی را کرده اند و نسبت به تقاضای ثبت آنان اعتراضی در مدت قانونی نشده باشد و یااگر اعتراض شده منجر به صدور حکم قطعی گردیده و یا دارندگان سند اراضی شهر مزبور از یک طرف و اشخاصی که بدون اجازه مالکین ساختمان هایی در اراضی مزبور نموده و متصرف می باشند مقرر می گردد هیأت مرکب از :

یک نفر از دادیاران دیوان عالی کشور به انتخاب وزیر دادگستری و رئیس کل دادگاه شهرستان مرکز و مدیر کل ثبت یا معاون ثبت کل به اختلافات مزبور با توجه به اوضاع و احوال و استطاعت هر یک از طرفین به طور کدخدامنشی رسیدگی نموده یا رأی به پرداخت بهای عادله اراضی متصرف حین تصرف و اجرت المثل سنواتی اراضی تا تاریخ صدور رأی هیأت توسط متصرفین به مالکین بدهد و یا به تقاضای مالکین ضمن صدور رای به پرداخت بهای اعیانی در تاریخ تصویب لایحه قانونی مصوب ۱۳۳۵/۶/۸ از طرف مالک به متصرف رأی به خلع ید از متصرف بدهد و این حکم قطعی و غیرقابل اعتراض است.

تبصره : متصرفین اعیانی های اراضی امامیه (مفت آباد) در صورتی که در مدت های مقرر در شق الف بند ۲ ماده واحده قانون اراضی دولت و شهرداری ها و اوقاف و بانک ها مصوب هشتم شهریورماه سال ۱۳۳۵ و تبصره الحاقی به ماده واحده مذکور مصوب ۱۶ بهمن سال ۱۳۳۵ به جهتی از جهات موجه موفق به تقدیم دادخواست نشده باشند اگر قبل از تاریخ تصویب قانون مصوب هشتم شهریورماه ۱۳۳۵ شخصاً در زمین های مورد بحث با

احداث اعیانی تصرف داشته اند در صورتی که اراضی مورد تصرف و سکونت مجموعاً از سیصد متر تجاوز ننماید می توانند منتهی ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون دادخواست خود را در قبال اخذ رسید به دفتر هیأت سه نفری تسلیم نمایند و الاّ به تقاضای مالک طبق قسمت اخیر ماده فوق اقدام خواهد شد.

مفهوم جمله (اشخاصی که بدون اجازه مالکین ساختمان هایی در اراضی مزبور نموده و متصرف می باشند) مذکور در بند ۲ ماده واحده نامبرده مصوب هشتم شهریور ماه سال **۱۳۳۵** اعم است از اشخاصی که بدون اجازه مالک تمام زمین یا بدون اجازه شریک یا شرکاء خود در ملک مشاع ساختمان کرده اند و شق اخیر شامل دادخواست هایی می شود که در مدت قانونی به هیأت سه نفری داده شده است.

ماده ۱۳- متصرفین اعیانی های مذکور در ماده قبل باید شخصاً ساکن اراضی مزبور بوده و در صورتی از مقررات این قانون استفاده خواهند نمود که ظرف دو ماه از تاریخ اجراء لایحه قانونی مصوب **۱۳۳۵/۶/۸** کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین دادخواست خود را در قبال اخذ رسید به دفتر دادگاه شهرستان تسلیم نموده باشند و الاّ به تقاضای مالک طبق قسمت اخیر ماده **۱۲** اقدام خواهد شد.

ماده ١٤- اراضی موضوع ماده **۱۲** این قانون وقتی به ملکیت قطعی متصرفین درخواهد آمد که کلیه بدهی خود را از بابت قیمت عرصه پرداخته باشند.

مـــاده ۱۵- اشخاصی که پس از تاریخ تقدیم لایحه قانونی اراضی موات مصوب هشتم شهریورماه **۱۳۳۵** کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین از طرف دولت به مجلس سنا به تصرف و یا غصب اراضی دیگران در شهر تهران و حومه پرداخته باشند از مقررات ماده **۱۲** این قانون استفاده نمی کنند و اگر این اشخاص پس از ده روز از تاریخ ابلاغ اظهارنامه مالک بازهم به تصرفات غاصبانه خود ادامه دهند مشمول ماده **۱۶** این قانون خواهند بود.

ماده ١٦- اشخاصی که بعد از تاریخ تصویب لوایح قانونی مذکور فوق نسبت به اراضی دولت یا بانک های مذکور یا اداره اوقاف یا شهرداری یا اراضی موات با مالک بدون رعایت قوانین احیاء اراضی موات یا مردم (درصورت شکایت مدعی خصوصی) تجاوز کرده و تصرفاتی در آن بنمایند از طرف دادستان مورد تعقیب واقع و علاوه بر خلع ید از آنها به مجازات حبس از ۲ ماه الی ۶ ماه محکوم خواهند شد.

ماده ۱۷- هیأت های مذکور در این قانون می توانند در غیر اوقات اداری نیز انجام وظیفه نمایند و وزارت دادگستری برای انجام امور اداری به تعداد لازم کارمندان دفتری در اختیار آنها خواهد گذاشت.

ماده ۱۸- رسیدگی به دادخواست هایی که به موجب لوایح قانونی مصوب **۳۵/۶/۸** و **۳۵/۶/۲۵** و **۳۵/۸/۲۱** و **۳۵/۱۱/۱۶** کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین و با توجه به مفاد و مقررات لوایح مزبور تقدیم شده و تا تاریخ اجراء این قانون خاتمه نیافته است بر طبق این قانون به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۹- وزارت دادگستری مأمور اجرای این قانون می باشد.

تصویب نامه درخصوص تعیین بهای اراضی در شهرها
(مصوب ۱۳۷۳/۶/۹)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۳/۶/۹ بنا به پیشنهاد وزارت کشور و موافقت وزارتخانه های امور اقتصادی ودارایی و مسکن و شهرسازی و به استناد ماده (۴) قانون نوسازی وعمران شهری ـ مصوب ۱۳۴۷ ـ تصویب نمود :

۱- بهای اراضی موضوع ماده (۴) قانون نوسازی و عمران شهری در همه شهرهای مشمول ماده (۲) قانون یادشده به مأخذ ارزش معاملاتی سال ۱۳۷۲ که توسط کمیسیون مقرر در ماده ۶۴ قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ تعیین شده است . برای سال ۱۳۷۳ با کسر ۵۰٪ ، سال ۱۳۷۲ با کسر ۴۰٪ ، سال ۱۳۷۵ با کسر ۳۰٪، سال ۱۳۷۶ با کسر ۲۰٪، سال ۱۳۷۷ با کسر ۱۰٪ و سال ۱۳۷۸ معادل دفترچه ارزش معاملاتی یادشده، مشروط بر اینکه بهای تعیین شده فوق از بهای سال ۱۳۷۲ (موضوع تصویب نامه شماره ۵۴۸۶۶/ت ۵۴۴ هـ مورخ ۷۱/۱۲/۲۳) به اضافه ۱۰٪ کمتر نشود، تعیین می شود.

تبصره ۱- در شهرهایی که برای آنها ارزش معاملاتی سال ۷۲ تعیین نشده است آخرین ارزش معاملاتی مصوب ملاک عمل قرار گیرد.

تبصره ۲- اراضی که در شهرها برای آنها ارزش معاملاتی تعیین نشده است، یا املاک پشت جبهه ای که در اثر طرح های جدید شهرداری بر معبر تازه احداث شده واقع می شوند و در ارزش معاملاتی، قیمتی برای آنها پیش بینی نشده است ، تا تعیین قیمت با توجه به متن تبصره های ماده (۶۴) قانون مالیات های مستقیم ، بهای آنها مطابق بالاترین ارزش معابر هم عرض موجود در منطقه و در صورت نبودن معبر هم عرض در منطقه مربوط به بالاترین ارزش معابر هم عرض مناطق همجوار محاسبه شوند.

۲- بهای ساختمان ها و مستحدثات از ابتدای سال ۱۳۷۳ لغایت سال ۱۳۷۸ به ترتیب ۱۰٪ ، ۲۰٪، ۳۰٪، ۴۰٪، ۵۰٪ و ۶۰٪ نسبت به بهای تعیین شده سال ۱۳۷۲ افزایش می یابد و در کلیه شهرهای مشمول ماده (۲) قانون نوسازی و عمران شهری ملاک عمل قرار گیرد.

۳- بهای اراضی و ساختمان ها و مستحدثات در سال ۱۳۷۲ به میزان ملاک عمل در سال ۱۳۷۱ (موضوع تصویب نامه شماره ۵۴۸۶۶/ت ۵۴۴ هـ مورخ ۷۱/۱۲/۲۳) محاسبه خواهد شد.

معاون اول رییس جمهور ـ حسن حبیبی

فصل پنجم

قوانین و مقررات مربوط به زمین شهری ـ اراضی و مسکن

قانون زمین شهری

(مصوب ۱۳٦٦/٦/۲۲)

ماده ۱- به منظور تنظیم و تنسیق امور مربوط به زمین و ازدیاد عرضه وتعدیل و تثبیت قیمت آن به عنوان یکی از عوامل عمده تولید و تأمین رفاه عمومی واجتماعی و ایجاد موجبات حفظ و بهره برداری هرچه صحیح تر و وسیع تر از اراضی و همچنین فراهم نمودن زمینه لازم جهت اجرای اصل **۳۱** و نیل به اهداف مندرج در اصول **۴۳** و **۴۵** و**۴۷** قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای تأمین مسکن و تأسیسات عمومی مواد این قانون به تصویب می رسد و از تاریخ تصویب در سراسر کشور لازم الاجرا است.

ماده ۲- اراضی شهری زمین هایی است که در محدوده قانونی و حریم استحفاظی شهرها و شهرک ها قرار گرفته است .

مـاده ۳- اراضی موات شهری زمین هایی است که سابقه عمران و احیاء نداشته باشد. زمین های مواتی که علیرغم مقررات قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری بدون مجوز قانونی از تاریخ **۱۳۵۸/۴/۵** به بعد احیاء شده باشد همچنان در اختیار دولت می باشد.

ماده ٤- اراضی بایر شهری زمین هایی است که سابقه عمران و احیاء داشته و به تدریج به حالت موات برگشته اعم از آنکه صاحب مشخصی داشته و یا نداشته باشد.

ماده ۵- اراضی دایر زمین هایی است که آن را احیاء و آباد نموده اند و در حال حاضر دایر و مورد بهره برداری مالک است . زمین های دایر مشمول این قانون صرفاً اراضی کشاورزی یا آیش اعم از محصور یا غیر محصور می باشد.

ماده ٦- کلیه زمین های موات شهری اعم از آنکه در اختیار اشخاص یا بنیادها و نهادهای انقلابی دولتی یا غیردولتی باشد در اختیار دولت جمهوری اسلامی است و اسناد و مدارک مالکیت گذشته ارزش قانونی ندارد . ادارات ثبت اسناد و املاک مکلفند به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی اسناد آنها را به نام دولت صادر نمایند مگر آنکه از تاریخ **۱۳۵۷/۱۱/۲۲** توسط دولت واگذار شده باشد .

تبصره : اسناد مالکیت زمین های مواتی که در وثیقه می باشند و به موجب قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و قانون اراضی شهری مصوب **۱۳۶۰** و این قانون به اختیار دولت درآمده ویا درمی آیند آزاد تلقی می شوند و غیر از مطالبات اشخاص ناشی از فروش

این گونه اراضی که منتفی می گردد مطالبات دیگر وسیله طلبکار از سایر اموال بدهکار وصول خواهد شد.

ماده ۷- کسانی که طبق مدارک مالکیت، از زمین های موات شهری در اختیار داشته اند مشروط بر آنکه از مزایای مواد ۶ یا ۸ قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ استفاده نکرده و مسکن مناسبی نداشته باشند، طبق ضوابط مسکن و شهرسازی در سراسر کشور قطعه و یا قطعاتی جمعاً معادل ۱۰۰۰(هزار) مترمربع در اختیار شان گذاشته می شود تا در مهلت مناسبی که در آیین نامه تعیین خواهد شد عمران و احیاء کنند در صورت عدم عمران و احیاء بدون عذر موجه اجازه مذکور ساقط و زمین به دولت باز می گردد.

تبصره : در مورد کسانی که به تاریخ قبل از قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری مصوب ۱۳۵۸/۴/۵ با اسناد عادی دارای زمین بوده و در مهلت های تعیین شده قبلی ، از طرف مراجع مربوطه تشکیل پرونده داده اند و یا در شهرهایی که تاکنون مهلت های مذکور برای تشکیل پرونده اعلام نشده است در صورتی که تاریخ تنظیم سند عادی و صحت معامله از طرف مراجع ذیصلاح قضایی تایید گردد برابر ضوابطی که در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین می شود اجازه عمران داده خواهدشد.

ماده ۸- کلیه اراضی بایر شهری که صاحب مشخصی نداشته باشد در اختیار ولی فقیه می باشد.

ماده ۹- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است زمین های مورد نیاز برای امر مسکن و خدمات عمومی را ضمن استفاده از کلیه اراضی موات و دولتی در شهرهایی که به پیوست این قانون به دلیل عدم تکافوی اراضی مذکور در این شهرها ضرورت آن حتمی است به ترتیب از زمین های بایر و دایر شهری تامین نماید.

مالکان اراضی بایر و دایر شهری اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی و بنیادها و نهادها و ارگان های دولتی و غیر دولتی موظفند زمین های مورد نیاز دولت یا شهرداری ها را که موضوع این قانون است به منظورهای ذیل و با تقویم دولت به آنها (دولت و شهرداریها) بفروشند.

الف ـ تفکیک و فروش توسط وزارت مسکن و شهرسازی به افراد واجدالشرایط دریافت زمین جهت مسکن و یا اجرای طرح های ساختمان سازی مسکونی.

ب ـ ایجاد تأسیسات عمومی و عمرانی و اداری و اجرای طرح های مصوب شهری و عوض طرح های شهری حسب مورد به وسیله وزارت خانه ها و شهرداری ها و مؤسسات و شرکت های دولتی و نهادها و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است .

ج ـ حفاظت از میراث فرهنگی کشور.

تبصره ۱- در صورت مراجعه مالک یا مالکین زمین های بایر و دایر و اعلام یا اعلان عدم نیاز دولت و شهرداری ها به زمین مالک می تواند پس از عمران و آماده سازی زمین نسبت به تفکیک و واگذاری زمین خود طبق ضوابط و مجوز وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نماید.

تبصره ۲- مالکان اراضی بایر و دایر شهری اعم از مشاع و یا ششدانگ که زمین آنها مورد نیاز دولت و شهرداری ها به شرح این ماده است مشروط بر اینکه از مزایای مواد ۶ یا ۸ قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ استفاده نکرده باشند حق دارند طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی قطعه یا قطعاتی از زمین مذکور به انتخاب خود و در صورت امکان از سایر اراضی دولتی معادل (هزار) مترمربع عمران و تفکیک نمایند یا به دولت بفروشند زائد بر آن (نه عین و نه منفعت) قابل واگذاری نیست مگر به دولت و با تقویم دولت و یا اینکه با اجازه و زیر نظر وزارت مسکن و شهرسازی عمران نموده واگذار نماید.

تبصره ۳- صغار یتیم تا سن بلوغ شرعی و بازماندگان درجه اول شهداء و مفقودالاثرها و همسران آنها تا زمانی که فرزندان آنها را تحت تکفل داشته باشند از شمول این ماده مستثنی هستند. عمران و تفکیک و واگذاری زمین های موضوع این تبصره مشمول مقررات این قانون بوده و چنانچه زمین مشمول این تبصره مورد نیاز برای طرح دولتی خاصی باشد که احداث آن در محل دیگری میسر نباشد معادل ارزش زمین مورد نظر از محل اراضی دولتی به صورت عوض واگذار می گردد.

تبصره ٤- واگذاری سهام مشاعی مالکین اراضی شهری به یکدیگر در یک یا چند قطعه زمین به نحوی که سهم هر یک از مالکین پس از انتقال زائد برحد نصاب مقرر در این ماده نگردد با رعایت شرایط مندرج در این قانون بلامانع است.

تبصره ۵- شرکت های تعاونی مسکن که قبل از تصویب قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ مالک زمین هایی باشند با رعایت حداقل نصاب تفکیک محل وقوع زمین برای هر یک از اعضاء واجدالشرایط که از مزایای قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ و این قانون استفاده نکرده باشند در قالب ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی حق بهره برداری از زمین خود را دارا می باشند و زمین های مازاد بر نیاز آنها و نیز زمینی که طبق ضوابط

مذکور در مهلت مقرر بدون عذر موجه عمران نگردد تابع مقررات این قانون بوده و در اختیار دولت قرار می گیرد.

تبصره ٦- در صورت استنکاف یا عدم مراجعه و یا عدم دسترسی به مالک یا نامشخص بودن نشانی مالک پس از اعلان وزارت مسکن و شهرسازی و درصورت وجود تعارض ثبتی و در وثیقه بودن ملک یا هرگونه اشکالات حقوقی یا ثبتی دیگر که مانع از انجام معامله دولت گردد دولت یا شهرداری ها با سپردن بهای زمین مورد تملک به صندوق ثبت محل زمین را تملک و حسب مورد وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری به قائم مقامی مالک سند انتقال را امضاء می نماید و در موقع مراجعه مالک پس از ارائه مفاصا حساب های لازم و رفع هرگونه اشکال بهای آن قابل پرداخت می باشد و یا در صورت امکان زمین معوض واگذار می گردد.

تبصره ۷- دولت و شهرداری ها می توانند برای اجرای طرح های دولتی و تأسیسات عمومی زیربنایی خود زمین مورد نیاز را در شهرها و شهرک های سراسر کشور با رعایت کلیه ضوابط و تبصره های این ماده تملک نمایند.

تبصره ۸- زمین های دایری که دولت یا شهرداری ها در کلیه شهرها و شهرک ها نیاز به تملک آنها دارند پس از تصویب طرح و اعلام مراتب به ادارات ثبت قابل انتقال به غیر نبوده مگر به دولت یا شهرداری ها .

تبصره ۹- تقویم دولت براساس قیمت منطقه ای (ارزش معاملاتی) زمین بوده و بهای اعیانی ها در اراضی و سایر حقوق قانونی طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری براساس بهای عادله روز تعیین می گردد.

تبصره ۱۰- در صورت درخواست و توافق مالک دولت موظف است به جای اراضی تملک شده از اراضی که در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرک ها در اختیار دارد معادل ارزشی زمین تملک شده برای امر کشاورزی به مالکین این قبیل اراضی واگذار نماید.

تبصره ۱۱- این ماده و تبصره های آن با استفاده از اجازه مورخ ۱۳۶۰/۷/۱۹ حضرت امام خمینی مد ظله العالی که در آن مجلس شورای اسلامی را صاحب صلاحیت برای تشخیص موارد ضرورت دانسته اند صرفاً در شهرهای مندرج در پیوست این قانون و تبصره های ۷ و ۸ آن در کلیه شهرها و شهرک های سراسر کشور برای مدت ۵ سال از تاریخ تصویب قابل اجراء است و پس از مهلت مذکور در شهرهای یادشده نیز مانند سایر شهرهای کشور سایر مواد قانون قابل اجراء خواهد بود.

ماده ۱۰- از تاریخ تصویب قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ کلیه زمین های متعلق به وزارت خانه ها و نیروهای مسلح و مؤسسات دولتی و بانک ها و سازمان های وابسته به دولت و مؤسساتی که شمول حکم مستلزم ذکر نام است و کلیه بنیادها و نهادهای انقلابی در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار می گیرد.

تبصره ۱- اراضی غیر موات بنیادهای غیردولتی از شمول این ماده مستثنی بوده ولی هرگونه واگذاری طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی با رعایت نظر ولی فقیه خواهد بود.

تبصره ۲- شهرداری ها و شرکت ها و سازمان های وابسته به شهرداری ها از شمول این ماده مستثنی هستند ولی حق واگذاری این گونه اراضی را بدون اجازه وزارت مسکن و شهرسازی ندارند مگر به عنوان رفع نیازمندی های عمومی شهر و عوض املاک واقع در طرح های مصوب شهری.

تبصره ۳- اراضی وقفی به وقفیت خود باقی است ولی اگر زمینی به عنوان وقف ثبت شده و در مراجع ذیصلاح ثابت شود که تمام یا قسمتی از آن موات بوده سند وقف زمین موات ابطال و در اختیار دولت قرار می گیرد لکن هرگونه واگذاری اراضی از طرف اوقاف یا آستان قدس رضوی و یا سایر متولیان بایستی بر طبق ضوابط شهرسازی و رعایت نظر واقف صورت گیرد.

تبصره ٤- وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است اراضی حاصل از موضوع این ماده را به ادارات و سازمان های مذکور در حد نیاز اداری و تأسیساتی مجاناً واگذار نماید.

ماده ۱۱- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است براساس سیاست عمومی کشور طبق آیین نامه اجرایی نسبت به آماده سازی یا عمران و واگذاری زمین های خود مطابق طرح های مصوب قانونی اقدام کند.

تبصره ۱- تطبیق نقشه های تفکیکی و شهرسازی اراضی دولتی با طرح های جامع و تفصیلی و هادی و تصویب آن «موضوع ماده ۱۰۱ قانون شهرداری ها» به عهده وزارت مسکن و شهرسازی است.

تبصره ۲- دولت از پرداخت هرگونه مالیات و حق تمبر و هزینه های ثبتی و معاملاتی بابت آماده سازی و تفکیک و فروش اراضی معاف است.

تبصره ۳- بهای واگذاری زمین به اشخاص نباید از قیمت های منطقه ای زمان واگذاری (ارزش های معاملاتی) تجاوز نماید. ولی چنانچه برای دولت بیش از قیمت منطقه ای

تمام شده باشد به بهای تمام شده واگذار می گردد. نحوه وصول هزینه های ناشی از آماده سازی و عمران و تفکیک و یا سایر خدمات براساس بهره وری قطعات از خدمات وتأسیسات شهری محاسبه و به صورتی اخذ می گرددکه از مجموع هزینه ها تجاوز ننماید.

تبصره ٤- به وزارت مسکن و شهرسازی اجازه داده می شود اماکن عمومی و خدماتی مورد نیاز مجموعه های مسکونی را احداث و واگذار نماید.

تبصره ٥- وزارت مسکن و شهرسازی در جهت اجرای مفاد این ماده و ایجاد شهرها و شهرکها با رعایت ضوابط و مقررات مربوطه می تواند نسبت به تشکیل شرکت های عمرانی و ساختمانی رأساً و یا با مشارکت بخش غیردولتی اقدام نماید اساسنامه این قبیل شرکت ها به پیشنهاد وزارت مذکور به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۱۲- تشخیص عمران و احیاء و تأسیسات متناسب و تعیین نوع زمین دایر و تمیز بایر از موات به عهده وزارت مسکن و شهرسازی است این تشخیص قابل اعتراض در دادگاه صالحه می باشد.

تبصره ۱- دادگاه نسبت به اعتراض خارج از نوبت و بدون رعایت تشریفات آیین دادرسی رسیدگی کرده و حکم لازم خواهد داد، اعتراض به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی در دادگاه مانع از اجرای مواد این قانون نمی گردد.

تبصره ۲- ملاک تشخیص مرجع مقرر در ماده ۱۲ در موقع معاینه محل در مورد نوع زمین هایی که از تاریخ **۱۳۵۷/۱۱/۲۲** به وسیله دولت یا ارگان ها و نهادها و کمیته ها ودفاتر خانه سازی احداث اعیانی یا واگذار شده بدون در نظر گرفتن اعیانی های مذکور خواهد بود.

ماده ۱۳- هرگونه دخل و تصرف و تجاوز به اراضی شهری متعلق یا منتقل شده به دولت و شهرداری ها و یا احداث هرگونه بنا بدون پروانه مجاز و یا هرگونه نقل و انتقال به موجب اسناد عادی یا رسمی و تفکیک و افراز اراضی مزبور و یا هرگونه عملی بر خلاف این قانون جرم شناخته می شود و با متجاوزین براساس تبصره ۲ ماده ۱۴۸ اصلاحی قانون «اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۱۳۱۰ و اصلاحات بعدی آن» مصوب **۱۳۶۵/۴/۳۱**مجلس شورای اسلامی رفتار می شود.

ماده ١٤- تبدیل و تغییر کاربری ، افراز و تقسیم و تفکیک باغات و اراضی کشاورزی و یا آیش (اراضی موضوع ماده ۲ این قانون) با رعایت ضوابط و مقررات وزارت مسکن و شهرسازی و مواد این قانون بلااشکال است.

تبصره : نقل و انتقال این گونه اراضی برای امر کشاورزی با قید مفاد موضوع این ماده در سند بلامانع است.

ماده ١٥- هرگونه تفکیک و تقسیم اراضی بایر جهت عمران و احداث بنا با رعایت ضوابط و مقررات وزارت مسکن و شهسازی و مواد این قانون بلااشکال است.

ماده ١٦- هر یک از کارمندانی که در اجرای این قانون به تشخیص دادگاه صالح رعایت دقیق مقررات آنرا ننموده وتخطی کرده باشندعلاوه برجبران خسارت وارده به دولت یااشخاص و اعاده وضع،بر حسب مورد به انفصال موقت یا دائم از خدمات دولتی محکوم می گردند.

ماده ١٧- وزارت مسکن و شهرسازی مأمور اجرای این قانون می باشد و موظف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه آیین نامه اجرایی مواد این قانون و نیز اساسنامه سازمان زمین شهری را تهیه و به تصویب هیأت دولت برساند.

شهرهای مشمول ضرورت :

۱- تهران
۲- اصفهان
۳- تبریز
۴- شیراز
۵- اهواز
۶- باختران
۷- رشت
۸- اردبیل
۹- کرج
۱۰- اراک
۱۱- قزوین
۱۷- گرگان
۱۸- نجف آباد
۱۹- آمل
۲۰- رجائی شهر
۲۱- بابل
۲۲- خوی
۲۳- قائمشهر
۲۴- بوشهر
۲۵- بهبهان
۲۶- قرچک
۲۷-مهاباد

۱۲- اسلام شهر
۱۳- خرم آباد
۱۴- بروجرد
۱۵- دزفول
۱۶- ساری
۲۸- میاندوآب
۲۹- ورامین
۳۰- مهرشهر
۳۱- الیگودرز
۳۲- ملایر

قانون فوق مشتمل بر هفده ماده و بیست و پنج تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و دوم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۶/۷/۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون اصلاح قانون زمین شهری مصوب ۱۳٦٦/٦/۲۲ مجلس شورای اسلامی

(مصوب ۱۳٦۸/٤/۲۸)

ماده واحده : شهرهای آبادان، خرمشهر، سوسنگرد، بستان، هویزه، اسلام آباد، ایلام ، مهران، دهلران، قصرشیرین، پل ذهاب، گیلان غرب، نفت شهر، سومار، بانه، مریوان، سردشت، پیرانشهر، نقده، اشنویه، بوکان، سقز، دیواندره، کامیاران، قروه، ایوان غرب و شوش به جدول شهرهای پیوست ماده ۹ قانون زمین شهری مصوب **۱۳۶۶/۶/۲۲** اضافه می گردد.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص «تعیین مهلت اعتراض به نظریه وزارت مسکن و شهرسازی موضوع ماده ۱۲ قانون زمین شهری مصوب ۱۳٦٦/٦/۲۲ »

(مصوب ۱۳۷۰/۱۱/۳)

ماده واحده : وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است نظریه خود را در تشخیص نوع زمین ، اعم از آنچه تاکنون صادر نموده و به آن اعتراض نشده یا آنچه بعداً صادر می نماید به مالکین اعلام نماید. مهلت حق اعتراض از تاریخ اعلام سه ماه تعیین می گردد. در صورت عدم دسترسی یا استنکاف مالک از دریافت نظریه، بایستی طی دو نوبت به فاصله ده روز نظریه مذکور در روزنامه کثیرالانتشار آگهی، تا سه ماه از تاریخ آخرین آگهی، مدعیان می توانند اعتراض خود را به دادگاه تسلیم نمایند، در صورت عدم وصول اعتراض در مهلت مذکور، تشخیص قطعی و لازم الاجراء است.

آیین نامه اجرایی قانون زمین شهری

(مصوب ۱۳۷۱/۳/۲٤ هیأت وزیران)

فصل اول ـ تعاریف و مقررات مربوط به عمران زمین ها

ماده ۱- منظور از عمران و احیای قابل قبول مذکور در قانون زمین شهری ـ که از این پس قانون نامیده می شود ـ عمومات یادشده در ماده (۱۴۱) قانون مدنی و مقررات بعدی در باب احیا و عمران زمین هاست . عملیاتی از قبیل شخم غیرمسبوق به احیاء، تحجیر، ریختن مصالح در زمین، حفر چاه و نظایر آن ، عمران و احیا محسوب نمی گردد.

تبصره : تناسب میزان زمین عمران و احیا شده با در نظر گرفتن مساحت زیربنا، مساحت کل زمین و فضای عمومی آن یا سطح زیرکشت، آیش و سایر تصرفاتی که با در نظر گرفتن مفاد این ماده ؛ عمران و احیا محسوب می شود ، طبق دستورالعمل های صادر شده توسط وزارت مسکن و شهرسازی تعیین خواهد شد.

ماده ۲- منظور از اراضی دایر موضوع قانون، برای تملک و زمین های کشاورزی مندرج در ماده (۵) قانون و این آیین نامه ، زمین هایی است که بهره برداری غالب از آنها، زراعت باشد و شامل عرصه و اعیان باغ ها و تأسیساتی که عرصه آنها متناسب با اعیانی باشد، نمی گردد.

تبصره : اراضی دایر کشاورزی ایستگاه های تحقیقاتی متعلق به وزارت کشاورزی و همچنین اراضی دایر مزروعی دانشکده های کشاورزی و دامپروری و دامپزشکی و هنرستان های کشاورزی که مورد تأیید وزارت مسکن و شهرسازی باشد ، از شمول زمین های دایر موضوع قانون مستثنی می باشند. وزارت کشاورزی مکلف است فهرست ایستگاه های فوق را با ذکر میزان زمین ها، نوع تأسیسات، محل وقوع و سایر مشخصات لازم، ظرف سه ماه جهت تأیید به وزارت مسکن و شهرسازی ارائه نماید.

ماده ۳- تعریف مسکن مناسب موضوع ماده (۷) قانون و ضوابط آن به عهده وزارت مسکن و شهرسازی است که به موجب دستورالعملی ضوابط آن را تهیه وجهت اجراء ابلاغ می نماید.

ماده ٤- منظور از استفاده از مزایای مواد(۶) و (۸) قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ عبارت است از :

الف ـ اخذ پروانه ساختمانی از شهرداری .

ب ـ عمران و احیا در زمین ، بدون اخذ پروانه به وسیله مالک یا انتقال گیرنده از او با سند عادی.

ماده ۵- مهلت عمران زمین های موات، توسط افراد واجد شرایط از تاریخ تشخیص نوع زمین ـ اعلان رأی کمیسیون تشخیص ـ به مدت سه سال می باشد.

تبصره : در مواردی که صدور مجوز عمران، از نظر قانونی غیر مقدور یا ممنوع باشد، مهلت مذکور از تاریخ رفع ممنوعیت محاسبه می شود و در خصوص زمین های مواتی که جدیداً در محدوده اجرای قانون قرار می گیرد ، احتساب مهلت از تاریخ تشخیص نوع زمین به وسیله مراجع موضوع ماده (۶) این آیین نامه می باشد.

فصل دوم ـ مقررات تشخیص زمین ها

ماده ٦- کلیه مراجعی که به نحوی از انحا در ارتباط با زمین های شهری، اقداماتی از قبیل نقل وانتقال، صدور مجوزهای قانونی و پروانه های حفرچاه یا ساختمانی و غیره انجام می دهند، ملزم و موظفند قبل از هرگونه اقدامی بدواً نظر وزارت مسکن و شهرسازی را درباره نوع زمین استعلام نمایند، مگر اینکه با توجه به سایر مواد آیین نامه، نوع زمین مشخص و معین باشد. چنانچه وزارت مسکن و شهرسازی ظرف یک ماه، پاسخ استعلام مراجع یاد شده در این ماده را ندهد، مراجع مزبور می توانند رأساً اقدام نمایند.

تبصره : اشخاص ذی نفع در صورت موافقت مراجع یاد شده در این ماده و ماده (۷) می توانند رأساً نسبت به اخذ نظر وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نمایند.

ماده ۷- مراجع درخواست کننده نظریه وزارت مسکن و شهرسازی باید مشخصات ثبتی زمین و دو نسخه رونوشت یا فتوکپی نقشه ثبتی و در صورت نداشتن نقشه یاد شده، دو نسخه کروکی دقیق زمین را که منطبق با سوابق ثبتی و وضع محل زمین باشد، با انعکاس موقعیت ملک روی نقشه هوایی با مقیاس مناسب، در صورت وجود نقشه هوایی، تهیه و به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال نمایند. در صورت عدم دسترسی به مدارک مالکیت در مواردی که رأساً قصد تملک دارند، آخرین استعلام ثبتی یا صورت مجلس معاینه محل موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه را به وزارت مسکن و شهرسازی تسلیم نمایند. وزارت مسکن و شهرسازی پس از بررسی مدارک و رسیدگی به شرح دستورالعمل مربوط، یک نسخه نقشه امضاء شده را به انضمام نظریه خود حداکثر ظرف یک ماه به مرجع درخواست کننده، ارسال می کند و نسخه دیگر نقشه با یک نسخه از نظریه یادشده در

وزارت مسکن و شهرسازی بایگانی می شود . نظریه وزارت مسکن و شهرسازی که نسبت به یک زمین یا ملک صادرشده، برای موارد مراجعه بعدی معتبر بوده و اخذ نظریه مجدد، ضروری نمی باشد.

ماده ۸- موارد زیر غیر موات تلقی می شود ؛ مگر آنکه خلاف آن بنا به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی ثابت شود :

الف ـ پلاک هایی که طبق مقررات برای آنها به عنوان نصاب مالکانه، پروانه ساختمانی صادر شده یا بشود.

ب ـ پلاک هایی که مساحت زمین آنها تا **۳۰۰۰** مترمربع بوده و مربوط به واحدهای مسکونی ساخته شده یا هرگونه مستحدثات باشد؛ مشروط بر دارا بودن هر یک از اسناد مشروح زیر که تاریخ صدور آنها قبل از تاریخ **۱۳۵۸/۴/۵** باشد :

۱- اسناد مالکیتی که به عنوان هرگونه مستحدثات، صادر شده یا تحت این عنوان مورد نقل و انتقال قرار گرفته و در ستون انتقالات قید مستحدثات شده باشد.

۲- گواهی پایان کار یا مفاصا حساب نوسازی شهرداری یا سطح شهر یا گواهی های مالیاتی از قبیل مفاصا حساب یا گواهی ارث، مشروط بر آنکه در اسناد و گواهی های یادشده تصریح شده باشد که پلاک مورد نظر ، واحد ساختمانی یا مسکونی یا مستحدثات است.

۳- سند رسمی اجاره به عنوان واحد مسکونی یا ساختمان.

۴- پلاک هایی که به تشخیص شهرداری محل ، قبل از تاریخ اجرای مقررات مربوط به صدور پروانه ساختمانی در شهر محل وقوع ملک به صورت ساختمان یا مستحدثات درآمده باشد.

ج ـ در صورتی که اسناد انتقال مربوط به پلاک هایی باشد که به عنوان ساختمان مورد معامله وزارت خانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی یا وابسته به دولت و بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی یا شهرداری ها و مؤسسات اعتباری مجاز قرار گرفته باشد.

د ـ پلاک هایی که قبل از تاریخ **۱۳۵۸/۴/۵** به صورت تأسیساتی از قبیل مستحدثات صنعتی، ورزشی، جایگاه های فروش موادنفتی، کارگاه ها، گاراژها، توقفگاه ها و انبارهای مسقف، اماکن درمانی، بهداشتی، آموزشی، فرهنگی و خدمات عمومی و تأسیسات مشابه باشد؛ مشروط بر آنکه مساحت زمین آنها از سه هزار مترمربع بیشتر نبوده و دارای پروانه رسمی کسب یا ساختمان یا گواهی پایان کار باشند.

هـ ـ ذکر وجود ساختمان در مرحله صدور آخرین مفاصا حساب های نوسازی و مالیاتی در کلیه موارد بالا، حسب مورد توسط سازمان مربوط، ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۹- به منظور تشویق مالکین جهت واگذاری زمین ها به دولت از طریق توافق ، واگذاری قطعاتی از زمین های تملک شده مالکین به اقربای نسبی طبقه اول آنان که فاقد واحد مسکونی و زمین باشند، با اولویت بلامانع است.

فصل سوم ـ نحوه خرید و تملک زمین ها

ماده ۱۰- در مورد زمین های موات که در اختیار واجدین شرایط موضوع ماده (۷) قانون قرار گرفته و بعداً مورد نیاز طرحی باشد، دستگاه مجری طرح مکلف است نسبت به واگذاری زمین عوض یا پرداخت قیمت عادله آن اقدام نماید.

ماده ۱۱- برای تملک زمین های بایر و دایر از سوی دولت و شهرداری ها و کلیه دستگاه هایی که طبق قانون، حق خرید و تملک دارند، رعایت ضوابط زیر ضروری است:

الف ـ دستگاه تملک کننده دارای طرح مصوب بوده و اعتبار خرید زمین نیز تأمین شده باشد.

ب ـ بالاترین مقام اجرایی دستگاه تملک کننده نیاز به تملک زمین را تأیید نماید.

ج ـ وزارت مسکن و شهرسازی عدم امکان تأمین زمین مناسب را از زمین های موات و دولتی در آن شهر اعلام نموده باشد.

د ـ در شهرهایی که دارای طرح های مصوب شهری است، کاربری زمین مورد نیاز، منطبق با طرح باشد.

ماده ۱۲- تشخیص نیاز برای تملک زمین بایر یا دایر و میزان آن برای احداث واحدهای مسکونی یا واگذاری زمین جهت احداث مسکن و سایر نیازهای مربوط به آنها و همچنین تطبیق میزان زمین های معوض مورد نیاز طرح های سایر دستگاه ها با طرح مربوط در شهرهای مشمول با وزارت مسکن و شهرسازی است که با در نظر گرفتن اراضی موات و دولتی ظرف یک ماه از تاریخ دریافت استعلام، اعلام نظر خواهد کرد.

تبصره : تشخیص زمین های مورد نیاز طرح های سایر دستگاه ها در شهرهای یاد شده در قانون، با دستگاه مربوط است.

ماده ۱۳- در مواردی که شماره پلاک و مشخصات ثبتی زمین مورد تملک، مشخص نباشد، دستگاه تملک کننده محل زمین محدوده مورد نیاز خود را در محل مشخص نموده و قبل از انتشار آگهی تملک، نقشه محدوده را بر روی نقشه های هوایی ـ در شهرهایی که نقشه هوایی وجود دارد ـ به اداره ثبت محل ارسال می نماید. اداره ثبت مکلف است با در نظر گرفتن امکانات و حداکثر ظرف یک ماه، مشخصات پلاک های ثبتی یا تفکیکی و نقشه

پلاک بندی و جریان ثبتی و نام آخرین مالک را براساس سوابق موجود در خصوص محدوده مورد نظر، طبق صورت مجلس تنظیمی بین نماینده اداره ثبت و نماینده دستگاه تملک کننده، به مرجع تملک کننده ارسال نماید. در این صورت پس از انتشار آگهی و اعلان محدوده مورد نظر، چنانچه مالکین در مهلت تعیین شده جهت انتقال ملک خود مراجعه ننمایند یا زمین مشاعی بوده و برخی از مالکین مشاع مراجعه نکنند و به طور کلی، در تمام موارد مندرج در تبصره (۶) ماده (۹) قانون، ضمن تودیع بهای زمین مورد تملک به صندوق ثبت سند انتقال، حسب مورد از طرف وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری به قائم مقامی مالک یا مالکین امضاء می گردد تا در موقع مراجعه مالکین با احتساب و کسر مالیات ها و هزینه های تعلق گرفته، مبلغ مورد معامله به آنها پرداخت شود.

تبصره ۱- چنانچه مالک یا مالکین درخواست زمین عوض خارج از محدوده مورد عمل این قانون بنمایند و امکان واگذاری وجود داشته باشد، پس از انتخاب زمین و رضایت مالک یا مالکین به اخذ آن ، اداره ثبت، مبلغ تودیع شده را به مرجع تملک کننده مسترد می نماید تا زمین عوض واگذار شود.

تبصره ۲- ادارات ثبت مکلفند حسب درخواست مرجع تملک کننده زمین و موافقت کتبی شهرداری ها و سایر سازمان های ذیربط، سند تجمیعی پلاک های محدوده مورد تملک را که ضمناً در برگیرنده معابر، مسیل ها، انهار متروک، حریم ها، موارد مشابه داخل آن و املاک مجهول المالک ـ از نظر مقررات ثبتی ـ نیز باشد، طبق مقررات مربوط صادر نمایند.

در صورتی که در محدوده مورد تجمیع زمین موات یا ملی شده وجود داشته باشد، سند مالکیت تجمیعی با نظر وزارت مسکن و شهرسازی صادر می شود.

تبصره ۳- در کلیه مواردی که زمین هایی در طرح های مصوب دولتی و شهرداری قرار می گیرد و گواهی عدم امکان تأمین زمین های مورد نیاز طرح از زمین های دولتی و موات دریافت شده باشد، باید مراتب به وسیله دستگاه صاحب طرح به مالک یا مالکین و اداره ثبت اعلام گردد تا از هرگونه نقل وانتقال این گونه زمین ها تا انجام مراحل تملک، حداکثر ظرف مدت هجده ماه از تاریخ اعلام، به اداره ثبت خودداری گردد. همچنین مراتب باید به شهرداری محل نیز جهت رعایت مقررات قانونی ظرف مدت مزبور اعلام شود.

تبصره ٤- دستگاه های مجری طرح موظفند در کلیه موارد، یک نسخه از آگهی تملک خود را به اداره اوقاف محل و آستان قدس رضوی ارسال دارند. عدم ارسال مدارک برای سایر متولیان و آستانه ها رافع مسئولیت ادارات اوقاف و متولیان در اجرای این امر نمی باشد.

ماده ١٤- در صورتی که در محدوده اعلان شده برای تملک، زمین وقفی وجود داشته باشد ـ اعم از اینکه به اجاره واگذار شده یا نشده باشد ـ ادارات اوقاف و متولیان موقوفه مکلفند ظرف پانزده روز از تاریخ انتشار آخرین آگهی ، نظریه خود را به دستگاه مجری طرح اعلام کنند و حداکثر ظرف یک ماه، نقشه زمین وقفی و مشخصات آن را ارائه دهند تا حسب مورد نسبت به اجرای آن قسمت از طرح که در زمین های وقفی است، از سوی اوقاف یا آستان قدس رضوی یا متولی اقدام یا سند اجاره به نام دولت تنظیم شود یا عوض آن زمین، ضمن رعایت مقررات و غبطه موقوفه و با مصالحه واگذار و طرح اجراء گردد.

تبصره : به منظور جلوگیری از تضییع حقوق اوقاف؛ سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و آستان قدس رضوی موظفند فهرست کلیه زمین های اوقافی خود را در هر شهر به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال نمایند.

ماده ١٥- مالکینی که در اجرای تبصره (١) ماده (٩) قانون برای تعیین تکلیف زمین های خود در شهرهای موضوع ماده یاد شده مراجعه می نمایند، باید درخواست خود را با نقشه و مشخصات کامل زمین به وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری ها تسلیم نمایند تا آن وزارت خانه، حسب تقاضاهای رسیده از دستگاه های مختلف و طرح های خدمات عمومی شهری و شهرداری ها از لحاظ نیازهای خود موضوع را بررسی و شهرداری ها حداکثر ظرف دوماه و وزارت مسکن و شهرسازی ظرف یک سال از تاریخ وصول تقاضای مراجعه کننده پاسخ مقتضی را بدهند. کلیه دستگاه های ذی ربط مکلف به همکاری با وزارت مسکن و شهرسازی می باشند. در صورت اعلام نیاز دستگاه مربوط طبق قوانین و مقررات نسبت به تملک یا واگذاری عوض آن اقدام می نماید و در صورت اعلام عدم نیاز، چنانچه براساس کاربری زمین امکان عمران و واگذاری برای مالک وجود داشته باشد، مالک می تواند پس از آماده سازی و احداث بنا در زمین های خود طبق مواد این آیین نامه نسبت به تفکیک و واگذاری واحدهای احداثی به متقاضیان اقدام نماید.

تبصره : در صورتی که علی رغم تکمیل مدارک لازم پس از انقضای مهلت مزبور به متقاضی پاسخ داده نشود، مالک طبق ضوابط قانونی و کاربری های مربوط، حق عمران و واگذاری زمین خود را دارد.

ماده ١٦- مالکان زمین های بایر و دایر با کاربری مسکونی در شهرهای موضوع ماده (۹) قانون می توانند جهت تفکیک و اخذ پروانه ساختمانی تا هزار مترمربع برای یک یا چند قطعه از زمین های خود به شهرداری محل مراجعه نمایند. شهرداری ها مکلفند پس از تطبیق نقشه تفکیکی با درخواست تشکیل پرونده به منظور اطلاع از اینکه متقاضی از مزایای مواد(۸) و (۶) قانون اراضی شهری استفاده کرده است یا خیر، مراتب را با ذکر مشخصات کامل مالک و پلاک مورد نظر از اداره زمین شهری مربوط، استعلام و پس از وصول پاسخ درصورت عدم استفاده از مزایای یادشده، با رعایت سایر مقررات و اخذ تعهد رسمی مطابق فرم تنظیمی وزارت مسکن و شهرسازی مبنی بر عدم استفاده بیشتر از مزایای تبصره (۲) ماده (۹) قانون، پروانه ساختمانی صادر نمایند.

تبصره ۱- در مورد زمین هایی که تملک می شود، چنانچه مالک یا مالکین از مزایای تبصره (۲) ماده (۹) قانون استفاده نکرده باشند، پس از تملک و تهیه طرح تفکیکی و کسر میزان زمینی که به نسبت سهم آنها در خیابان ها و خدمات عمومی طرح قرار می گیرد تا هزار مترمربع از قطعات قابل واگذاری به انتخاب مالک یا مالکین به آنها واگذار می گردد تا برابر مقررات عمران نمایند.

تبصره ۲- منظور از عدم امکان مندرج در تبصره (۲) ماده (۹) قانون، مواردی است که سهم مالکانه در طرح دستگاه تملک کننده قرار گرفته و واگذاری آن به مالک باعث بر هم خوردن طرح و عدم امکان اجرای جابه جایی طرح نیز مقدور نباشد. در این صورت زمینی معادل قیمت زمین تملک شده و حتی المقدور به همان میزان و حداکثر تا حد نصاب مقرر در قانون، از محل دیگری به مالک یا مالکین واگذار می گردد . تشخیص این امر با دستگاه تملک کننده است.

تبصره ۳- وزارت مسکن وشهرسازی ضوابط چگونگی عمران اراضی مازاد بر حد نصاب مالکانه موضوع قسمت آخر تبصره (۲) ماده (۹) قانون را به نحوی که موجب تشویق در توسعه احداث مسکن باشد، حداکثر ظرف سه ماه تهیه و جهت اجراء ابلاغ می نماید.

ماده ۱۷- در شهرهای غیر مشمول ضرورت، نقل وانتقال زمین های بایر و دایر شهری بین اشخاص با رعایت تبصره ماده (۱۴) قانون درخصوص زمین های دایر کشاورزی، بلامانع است؛ ولی هرگونه تفکیک و احداث بنا مستلزم انجام عملیات آماده سازی، طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی می باشد.

مـاده ۱۸- وزارت کشاورزی و هیأت های ۷ نفره واگذاری زمین، حتی الامکان در اجرای تبصره (۴) ماده (۴) آیین نامه اجرایی قانون مرجع تشخیص زمین های موات و ابطال اسناد آن - مصوب ۱۳۶۶/۷/۸ ـ به درخواست وزارت مسکن وشهرسازی یا سایر دستگاه های تملک کننده زمین که در اجرای تبصره (۱۰) ماده (۹) قانون درخواست واگذاری زمین می نمایند، زمین عوض معادل بهای منطقه ای زمین تملک شده در خارج از محدوده مورد عمل قانون، برای امر کشاورزی به مالکین معرفی شده، واگذار نمایند.

ماده ۱۹- ادارات ثبت مکلفند درهر مورد که زمین هایی اعم از موات و غیر موات به صورت ششدانگ یا مشاع براساس قانون به مالکیت دولت در می آید به موجب درخواست وزارت مسکن و شهرسازی یا درخواست سایر دستگاه ها، درمواردی که رأساً زمین های غیر مواتی را با رعایت مقررات قانون و این آیین نامه تملک می نماید نسبت به صدور سند مالکیت به شرح زیر اقدام نمایند :

۱- ابطال سند مالکیت قبلی - اعم از اینکه سند مالکیت در اختیار باشد یا نباشد - و صدور سند مالکیت جدید حسب مورد به نام دولت یا شهرداری ها به نمایندگی مرجع قانونی درخواست کننده سند.

۲- در مواردی که زمین سابقه ثبتی به نام اشخاص نداشته باشد و بر اساس نظریه وزارت مسکن و شهرسازی زمین، موات تشخیص داده شود، با توجه به تبصره الحاقی به ماده (۹) آیین نامه قانون ثبت و قبول تقاضای ثبت زمین های موات و بایر بلامالک به نام دولت - مصوب ۱۳۵۴ـ و در انتشار آگهی های نوبتی آنها نیازی به تنظیم اظهارنامه ثبتی به نام دولت نبوده، و حسب درخواست وزارت مسکن و شهرسازی بدون انتشار اگهی های نوبتی و تحدیدی بلافاصله با استفاده از پلاک بخش مربوط و ضمن تعیین شماره فرعی ، صورت مجلس تعیین حدود با رعایت حدود مجاورین - در صورت وجود سابقه تحدید حدود - با حضور نماینده اداره زمین شهری محل تنظیم و ملک در دفتر املاک ثبت و سند مالکیت به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر می گردد.

۳- درصورتی که زمین طبق نظر وزارت مسکن و شهرسازی موات بوده و سابقه درخواست ثبت داشته باشد، ولی تحدیدحدود آن به عمل نیامده باشد ـ اعم از اینکه آگهی های نوبتی آن منتشر شده یا نشده باشد ـ بدون انتشار آگهی های نوبتی و تحدیدی نسبت به تنظیم صورت مجلس تعیین حدود لازم و صدور سند مالکیت آن با رعایت بند (۱) این ماده از طرف اداره ثبت اقدام می گردد.

۴- در صورتی که وزارت مسکن و شهرسازی با سایر دستگاه های دولتی یا شهرداریها براساس ماده (۹) قانون قصد تملک زمین غیر مواتی را دارند یا قبلاً تملک نموده اند، ولی اساساً سابقه درخواست ثبت ندارد و زمین مزبور از نظر مقررات ثبتی مجهول المالک است، ادارات ثبت مکلفند ضمن تنظیم صورت مجلس لازم در اجرای ماده (۱۳) این آیین نامه که به منزله صورت مجلس احراز تصرف خواهد بود، مشخصات متصرف را با رعایت حدود مجاورین ـ اگر سابقه تحدید حدود دارد ـ تعیین نمایند. همین صورت مجلس ، مستند انجام معامله خواهد بود. پس از تنظیم سند انتقال بر اساس ماده (۹) قانون ادارات ثبت باید به ترتیب زیر اقدام به صدور سند مالکیت به نام دولت و شهرداری ها نمایند :

الف ـ پس از ارائه یک نسخه سند انتقال (سند تملکی) به اداره ثبت محل ، اداره ثبت براساس سند رسمی تنظیمی بلافاصله سند مالکیت زمین را به نام دولت با نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا سایر دستگاه های دولتی درخواست کننده ـ که سند به نام آنها تنظیم شده ـ یا شهرداری ها حسب مورد صادر می نمایند.

ب ـ برای روشن شدن وضع پرداخت بهای زمین مورد تملک، ادارات ثبت باید نسبت به تنظیم اظهارنامه ثبتی اقدام نمایند و علاوه بر قید نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا دستگاه تملک کننده یا شهرداری ها، نام شخص یا اشخاصی را که مدعی مالکیت ملک مورد تملک هستند براساس صورت مجلس تنظیمی بالا در اظهارنامه ثبتی قید نمایند و در اجرای دستور ماده (۵۹) آیین نامه قانون ثبت، مبادرت به انتشارآگهی های نوبتی کنند. در صورتی که در مهلت مقرر قانونی، اعتراضی نرسید، پس از گواهی اداره ثبت محل و اخذ مفاصا حساب های لازم، بهای زمین به مالک یا مالکین پرداخت می شود؛ ولی در صورت وصول اعتراض به ثبت تا تعیین تکلیف نهایی از سوی دادگاه های صالح ، بهای ملک پرداخت نخواهد شد.

ج ـ چنانچه زمینی که موات اعلام شده دارای اعتراضی به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی در خصوص نوع زمین یا اعتراض به ثبت یا حدود یا سایر اعتراضات قانونی در مراجع ذی صلاح یا تعارض ثبتی باشد یا در رهن و وثیقه و بازداشت بوده یا حق اعیانی و حق ریشه و کشت برای دیگران در آن قید شده باشد؛ ادارات ثبت مکلف به صدور سند آزاد و بدون قید بازداشت یا وثیقه و رهن و سایر قیود یادشده، به نام دولت به نمایندگی مرجع قانونی درخواست کننده سندمی باشند. درخصوص اعتراض به ثبت و تعارض ثبتی و تشخیص نوع زمین پس از صدور رأی قطعی از طرف مراجع قضایی، ادارات ثبت ، مراجع تملک کننده با رعایت قانون و این آیین نامه حقوق محکوم له را ادا می نمایند. در مورد رهن و وثیقه و بازداشت زمین های بایر و دایر نیز سازمان تملک کننده مجاز است پس از اخذ گواهی از اداره ثبت محل، از محل اعتبارات طرح تملک زمین، مبلغ مندرج در سند وثیقه و رهن و مبلغ مورد بازداشت را پرداخت نماید و مراتب را به اداره ثبت محل اعلام کند. در صورتی که مبلغ یاد شده بیش از مبلغ مورد تملک باشد، بستانکار و مرجع بازداشت کننده می تواند برای وصول بقیه طلب خود تقاضای توقیف سایر اموال بدهکار را براساس قوانین مربوط از مراجع ذی صلاح بنماید.

د ـ در صورتی که زمین مورد تملک براساس سند انتقال رسمی سابقه ثبت داشته ولی آگهی نوبتی آن منتشر نشده باشد، اداره ثبت محل مکلف است بدون انتشار آگهی تحدیدی نسبت به تنظیم صورت مجلس تحدید حدود با رعایت حدود مجاورین ـ اگر سابقه تحدید حدود داشته باشد ـ اقدام نماید و بلافاصله سند مالکیت زمین را به نام وزارت مسکن و شهرسازی یا دستگاه تملک کننده صادر نماید. در صورتی که اشتباهی در اسناد تنظیمی پیش آید، اصلاح اسناد با تنظیم سند اصلاحی به امضای دستگاه تملک کننده و به قائم مقامی مالک یا مالکین بلامانع است و برای اینکه پرداخت وجه مورد تملک به مالک مقدور گردد، اداره ثبت محل نسبت به انتشار آگهی های نوبتی بر اساس بند (ب) این ردیف اقدام می نماید. در مورد زمین های مورد تملک که سابقه ثبت و انتشارآگهی نوبتی داشته، ولی تحدید حدود آن به عمل نیامده، تعیین حدود و صدور سند مالکیت به شرح بند یاد شده صورت می گیرد.

در انجام عملیات تحدید و تفکیک زمین های موات یا خریداری شده دولت، عدم اجرای ماده (۸۰) آیین نامه قانون ثبت و عدم حضور مالک اولیه، مانع انجام عملیات

یاد شده نخواهد بود و ادارات ثبت مکلفند برابر نقشه ارائه شده نسبت به تحدید و تفکیک، بدون حفر پی اقدام نمایند.

۵- در مواردی که زمین براساس نظر وزارت مسکن و شهرسازی موات تشخیص داده شود، ادارات ثبت مکلفند به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی قبل از قطعیت نظریه مرقوم سند مالکیت آن را به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر نمایند . در صورتی که براساس رأی قطعی دادگاه، زمین غیر موات تشخیص داده شود، در شهرهای مشمول ضرورت براساس ماده (۹) قانون با مالک رفتار می شود و سایر شهرها و شهرک های کشور، تبصره های (۷) و (۸) ماده (۹) قانون، قابل اجراست.

۶- مقررات بند(۵) این ماده از جهت صدور سند مالکیت به نام دولت و شهرداری ها در مورد زمین هایی که در اجرای قانون اراضی شهری ـ مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۲۷ ـ موات شناخته شده یا به تملک دولت درآمده ، ولی سند مالکیت آن صادر نگردیده، قابل اجراست.

۷- زمین هایی که مالکیت آنها در اجرای قانون لغو مالکیت موات شهری و اصلاحیه آن لغو گردیده و مراتب به دفاتر املاک ثبت ، اخبار و به امضای مسئول مربوطه رسیده باشد، با توجه به ماده (۲۲) قانون ثبت در مالکیت دولت مستقر و سند مالکیت آن باید به نام دولت صادر شود.

۸- اسناد زمین های موانی که قبلاً در اختیار بنیادهای غیردولتی از جمله بنیاد مستضعفان بوده یا باشد، باید به نام وزارت مسکن و شهرسازی صادر شود.

۹- افراز زمین های مشاعی وزارت مسکن و شهرسازی و دستگاه تملک کننده براساس لایحه قانونی راجع به افراز مورد تصرف سازمان های عمران اراضی شهری ـ مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب اسلامی جمهوری اسلامی ایران ـ به عمل خواهد آمد و دعوت از سایر مالکین مشاعی جهت افراز، ضرورت ندارد.

۱۰- قبول تقاضای ثبت زمین های موات از اشخاص مطلقاً ممنوع است و ادارات ثبت مکلفند قبل از پذیرش ثبت زمین ها به نام اشخاص و ادامه تشریفات ثبتی زمین های ثبت شده و افراز و تقسیم و تفکیک زمین ها، موافقت کتبی وزارت مسکن و شهرسازی را اخذ نماید.

۱۱- دفاتر اسناد رسمی مکلفند قبل از انجام هرگونه معامله نسبت به زمین های موضوع قانون، مراتب را از وزارت مسکن و شهرسازی استعلام و براساس نظر آن وزارت خانه و رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند.

ماده ۲۰- کلیه دستگاه های یاد شده در ماده (۱۰) قانون موظفند زمین های خود را در اجرای ماده (۱۰) قانون، در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار دهند. ادارات ثبت ملکفند پس از اعلام وزارت مسکن و شهرسازی نسبت به ثبت انتقال ملک در دفاتر املاک و صدور سندمالکیت به نام دولت با نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا دستگاه هایی که وزارت مزبور معرفی می کند، اقدام نمایند. هر یک از کارکنان دستگاه های یاد شده که در تحویل زمین های مذکور و صدور اسناد مالکیت آنها به شرح این ماده، مسامحه یا کارشکنی نمایند در اجرای ماده (۱۶) قانون متخلف محسوب شده و با اعلام وزارت مسکن و شهرسازی مورد پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت و از تاریخ درخواست وزارت مسکن و شهرسازی چنانچه ظرف دو ماه نسبت به تحویل زمین و اسناد و مدارک آن اقدام ننمایند، ادارات ثبت مکلفند به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی سند مالکیت جدید به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا دستگاه هایی که وزارت مزبور معرفی می کند، صادر نمایند.

تبصره ۱- صدور سند مالکیت زمین های ملی شده یا سایر زمین های دولتی واقع در محدوده مورد عمل قانون، به نام وزارت مسکن و شهرسازی نیاز به تحویل و تنظیم صورت جلسه از طرف سر جنگل داری ها ندارد.

تبصره ۲- در صورتی که در زمین های یادشده تجاوزات و تصرفاتی صورت گرفته باشد، در موقع معاینه محل با حضور نماینده سرجنگلداری یا دستگاه دارنده زمین، میزان تصرفات و تجاوزات، صورت جلسه شده و سند مالکیت کل محدوده ملی شده یا زمین دولتی مذکور بدون توجه به تجاوزات انجام شده به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر می گردد.

ماده ۲۱- در مورد زمین های مشاعی چنانچه یک یا چند مالک مشاع در مهلت مقرر مراجعه کنند، ولی به لحاظ عدم حضور بقیه مالکین انجام معامله کل ملک مقدور نباشد، نسبت به

آن تعداد از مالکین که تنظیم سند امکان ندارد، طبق مفاد قانون و این آیین نامه سند انتقال به قائم مقامی مالک یا مالکین امضاء می شود.

فصل چهارم ـ نحوه آماده سازی و عمران و واگذاری زمین ها

مـاده ۲۲- آماده سازی زمین عبارت از مجموعه عملیاتی است که مطابق دستورالعمل وزارت مسکن و شهرسازی زمین را برای احداث مسکن مهیا می سازد که شامل موارد زیر می باشد :

الف ـ عملیات زیربنایی از قبیل تعیین بر و کف ، تسطیح و آسفالت معابر، تأمین شبکه های تأسیساتی آب و برق، جمع آوری و دفع آب های سطحی و فاضلاب و غیره .

ب ـ عملیات روبنایی مانند احداث مدارس ، درمانگاه ، واحد انتظامی ،فضای سبز ، اداره آتش نشانی، اماکن تجاری و نظایر آن.

مـاده ۲۳- دستگاه ها ، بنیادها، نهادها و اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار کننده زمین در صورتی مجاز به واگذاری خواهند بود که اجرای عملیات زیربنایی زمین های آنها طبق ضوابط و تأیید دستگاه های اجرایی مربوط، قبل از واگذاری انجام شده باشد.

تبصره : در صورتی که تعاونی های مسکن قادر به انجام آماده سازی تمام زمین با بخشی از آن باشند می توانند طبق ضوابط و مقررات وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نمایند. بدیهی است هنگام تعیین قیمت قطعی زمین، هزینه آماده سازی از قیمت قطعی کسر خواهد شد.

ماده ٢٤- مالکین زمین های دایر و بایر اعم از حقیقی و حقوقی که طبق مواد(۱۴) و (۱۵) قانون، مجوز تبدیل و تغییر کاربری زمین خود را از وزارت مسکن و شهرسازی اخذ کرده اند و قصد تفکیک یا افراز یا تقسیم اراضی خود را دارند، موظفند نقشه تفکیکی زمین های خود را به ضمیمه طرح های اجرایی آماده سازی همراه با برآورد هزینه های مربوط به ادارات کل مسکن و شهرسازی محل ، ارائه نمایند.

ماده ۲۵- بهای تمام شده هر قطعه زمین برای امر مسکن عبارت است از قیمت منطقه ای زمین در زمان واگذاری به علاوه کلیه هزینه های تعلق گرفته و متناسب با هر طرح طبق دستوراالعمل وزارت مسکن و شهرسازی .

ماده ٢٦- در کلیه طرح های آماده سازی تأسیسات روبنایی مثل مدارس، درمانگاه، فضای سبز و نظایر آن حتی الامکان از محل عواید اماکن تجاری ، زمین های واگذاری همان شهر،

احداث شده و عرصه و اعیان آنها به صورت رایگان به دستگاه های بهره برداری کننده تحویل می شود.

دستورالعمل تعیین سرانه تأسیسات روبنایی توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و ابلاغ می شود.

ماده ۲۷- بهای واگذاری قطعات زمین برای احداث واحدهای انتفاعی نظیر تجاری، اداری و خدماتی صنفی برابر است با قیمت منطقه ای ، به علاوه هزینه های زیربنایی و روبنایی قطعه که از متقاضی دریافت می گردد . وزارت مسکن و شهرسازی موظف است در عقد قرارداد واگذاری این گونه قطعات، ترتیبی اتخاذ نماید که بهای دریافتی بابت هزینه های تأسیسات روبنایی، صرف احداث تأسیسات مزبور شود.

تبصره : در احداث واحدهای انتفاعی ، مجموعه های مسکونی کارگری با وجود شرایط مساوی، حق تقدم با تعاونی های کارگری است.

ماده ۲۸- واگذاری هر نوع زمین در طرح های مصوب شهری که به توسعه یا احداث معابر و میادین اختصاص داده شده است ، ممنوع می باشد.

ماده ۲۹- واگذاری زمین به افراد و اعضای شرکت های تعاونی مسکن و کارکنان دولت براساس ضوابط ومقرراتی است که به وسیله وزارت مسکن وشهرسازی ، با رعایت قوانین و لحاظ اولویت برای کارکنان و کارمندان دولت تعیین و ابلاغ خواهد گردید.

تبصره ۱- واگذاری زمین به سازندگان واحدهای مسکونی ، اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی و نیز کسانی که آمادگی و شرایط لازم را برای سرمایه گذاری در امر تولید و احداث واحدهای مسکونی به منظور واگذاری قطعی یا اجاره دارند؛ براساس ضوابطی است که از طریق وزارت مسکن و شهرسازی تعیین می شود.

تبصره ۲- انتقال قطعی اراضی واگذار شده ، پس از ارائه گواهی پایان کار ساختمانی خواهد بود و ممنوعیت انتقال مندرج در اسناد انتقال قطعی تنظیمی به تاریخ پیش از اجرای این آیین نامه کان لم یکن تلقی می گردد.

تبصره ۳- اوراق قرارداد واگذاری یاد شده و نیز اوراق واگذاری زمین در شهرهای جدید، در مراحل مرتبط با اعطای تسهیلات بانکی و تسهیلاتی که سازمان تأمین اجتماعی به مشمولان قانون تأمین اجتماعی می دهد، در حکم سند رسمی بوده و در مواردی که زمین مورد واگذاری ، فاقد صورت مجلس تفکیکی است، نماینده دستگاه واگذار کننده زمین، اسناد تنظیمی را منحصراً از جهت تجویز رهن، امضاء می نماید.

ماده ۳۰- واگذاری زمین های شهرداری ها، شرکت ها و سازمانهای وابسته به شهرداری ها توسط آنها به منظوری غیر از رفع نیازمندی های عمومی شهر و عوض املاک واقع در طرح های مصوب شهری، منوط به مجوز وزارت مسکن و شهرسازی می باشد.

ماده ۳۱- واگذاری زمین جهت ایجاد یا توسعه یا انتقال انواع مؤسسات یا کارگاه های تولیدی و خدماتی و محل های کسب، با شرایط زیر انجام می گیرد :

الف ـ متقاضی، خدمت وظیفه عمومی را انجام داده یا دارای کارت معافیت بوده و توانایی مالی احداث ساختمان را داشته باشد.

ب ـ مجوز قانونی لازم را جهت دایر نمودن واحد پیشنهادی داشته باشد.

ج ـ زمین های واگذاری برای هر پیشه یا کارگاه باید مطابق با کاربری زمین در طرح های شهرسازی مصوب، و در صورت فقدان طرح های یاد شده ، طبق مقررات شهرداری برای آن منطقه شهر باشد.

د ـ حداقل پنج سال پیش از تسلیم تقاضای زمین به طور متوالی در شهر محل درخواست زمین سکونت داشته باشد.

هـ ـ در بعضی از شهرهای محروم، طبق اعلام وزارت مسکن و شهرسازی رعایت شرط مدت سکونت برای متقاضی ضروری نمی باشد، مشروط بر آنکه متقاضی در شهرهای مزبور، به سرمایه گذاری در امر ایجاد واحدهای تولیدی، صنعتی و خدماتی به جز محل های کسب اقدام نماید.

تبصره ۱- افرادی که حرفه دیگری جز آنچه برای آن تقاضای زمین می نمایند نداشته باشند، اولویت خواهند داشت.

تبصره ۲- به منظور جذب سرمایه گذاری در نقاط محروم و کمک به امر تولید و اشتغال افراد، به شرط آنکه افراد مزبور از وزارت خانه های تولیدی مجوز قانونی داشته باشند، ضمن اولویت اعطای زمین به این گونه افراد، ازتخفیف های مناسب با تصویب مجمع عمومی سازمان زمین شهری برخوردار می شوند.

ماده ۳۲- واگذاری زمین های داخل شهرک های مشمول قانون « اجازه واگذاری اراضی داخل شهرک ها برای تأمین اعتبار مربوط به تکمیل ساختمان های شهرک های نیمه تمام دولتی» ـ مصوب ۱۳۶۰/۷/۶ ـ که در زمان اخذ مجوز شهرک، خارج از حریم استحفاظی شهرها بوده اند، طبق قانون یاد شده و آیین نامه آن انجام می گیرد.

ماده ۳۳- منظور از زمین های متعلق به دولت، یادشده در ماده (۱۳) قانون، کلیه زمین هایی است که به نام دولت دارای سند بوده یا در جریان ثبت به نام دولت است. همچنین کلیه زمین های ملی شده و مواتی که طبق قوانین مصوب و آرای کمیسیون های مربوط ، متعلق به وزارت مسکن و شهرسازی است ـ اعم از اینکه به نام دولت ثبت شده یا نشده باشد ـ نمایندگی دولت در مورد زمین های مزبور با سازمان زمین شهری یا دستگاهی است که وزارت مسکن و شهرسازی به آن تفویض اختیار می کند.

ماده ۳٤- منظور از زمین های متعلق به شهرداری ـ یاد شده در ماده (۱۳) قانون ـ کلیه زمین هایی است که طبق قوانین و مقررات به شهرداری ها تعلق دارد. اعم از آنکه به نام شهرداری دارای سند باشد یا نباشد.

ماده ۳۵-وزارت مسکن و شهرسازی مجاز است نسبت به واگذاری زمین های نزدیک کارخانه ها و کارگاه های تولیدی به کارکنان آنها در صورتی که کارخانه یا کارگاه با هزینه خود، واحدهای مسکونی و تأسیسات عمومی مربوط را احداث و فقط به کارکنانی که علاوه بر دارابودن شرایط دریافت زمین به صورت انفرادی حداقل دوسال در آن واحد اشتغال به کار داشته اند، به قیمت تمام شده مورد تأیید آن وزارت اقدام نماید. در این صورت پس از اتمام واحدهای مسکونی امر انتقال، زیرنظر وزارت مسکن و شهرسازی انجام می گردد. در مورد کارخانه هایی که تازه تأسیس شده اند، شرط دوسال اشتغال در آن واحد، ضروری نمی باشد.

ماده ۳٦- شرایط واگذاری زمین جهت احداث خانه های سازمانی به مؤسسات و کارگاه ها و کارخانه هایی که دارای شخصیت حقوقی باشند، به شرح زیر می باشد :

الف ـ ضرورت احداث واحدهای مسکونی سازمانی به تأیید وزارت مسکن و شهرسازی برسد.

ب ـ متقاضی ، دارای مجوز احداث کارخانه یا کارگاه و پروانه اشتغال از مراجع مربوط باشد.

ج ـ تعداد شاغلانی که برای آنها خانه های سازمانی احداث می شود، باید از نظر اینکه از کارکنان کارخانه یا کارگاه متقاضی می باشند، به تأیید وزارت کار و امور اجتماعی یا ادارات تابع در شهرستان مورد نظر برسد.

د ـ حداقل سن شاغلان بند (۳) باید (۱۸) سال تمام و دارای کارت پایان خدمت یا معافیت از خدمت باشند.

هـ ـ تعداد شاغلان در طول سال از (۲۰) نفر کمتر نباشد و حق بیمه آنان نیز تا هنگام درخواست، کلاً پرداخت شده باشد.

و ـ پروژه ساختمانی از نظر مساحت زیربنای هر واحد و کیفیت و مصالح ساختمانی، منطبق با ضوابط تعیین شده وزارت مسکن و شهرسازی باشد.

ز ـ خانه های سازمانی احداث شده به صورت واحدهای سازمانی تلقی می شود و تابع قوانین مربوط می باشد.

فصل پنجم ـ مقررات متفرقه

مـــاده ۳۷- سـهم وزارت مـسکن و شهرسـازی در شـرکت هـایی کـه در اجـرای قـسمت اخیـر تبـصره (۵) مـاده (۱۱) قانون بـا مـشارکت بیش از پنجاه درصـد(۵۰٪) بخش غیـر دولتـی ایجاد می شود، به صورت آورده غیر نقدی از محل زمین ها به قیمت عادله روز کارشناسی رسمی تأمین می شود. اساسنامه این گونه شرکت ها نیز مطابق تبصره یادشده ، به تـصویب دولت خواهد رسید.

تبصره : خدمت کارکنان دولت در شرکت های یاد شده، بـا توجـه بـه مـاده (۱۱) قـانون اسـتخدام کشوری مجاز است.

ماده ۳۸- قـوای انتظـامی و نهـادهـای انتظـامی انقـلاب اسـلامی حسب مـورد بـه تقاضـای وزارت مسکن و شهرسازی یـا شـهرداری هـا مکلفنـد در رفع آثار تـصرف و تجـاوز از زمـین هـای مشمول قانون ، با وزارت مـسکن و شهرسـازی و شـهرداری هـا همکـاری، نظـارت و دخالـت مستقیم نمایند.

ماده ۳۹- با انقضای پنج سال مهلت مندرج در ماده (۹) قانون ، صرفاً موادی از ایـن آیـین نامـه که در ارتباط با کلیه شهرها و شهرک هـای کـشور باشد، همچنـان قابـل اجـراء بـوده و در کلیه شهرها و شهرک های کشور به صورت یکسان، عمل می شود.

مـاده ٤٠- ایـن تـصویب نامـه جـایگزین تـصویب نامـه شماره **۵۱۹۹۴/ت ۳۱۵** مـورخ **۱۳۶۷/۴/۲۹** می شود.

تصویب نامه راجع به تعاریف محدوده قانونی و حریم استحفاظی شهرها مورد عمل در قانون زمین شهری

(مصوب ۱۳٦۷/۱۲/۱۰)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۷/۱۲/۱۰ با توجه به پیشنهاد ۸۴۲۱ مورخ ۶۷/۱۰/۱۲ وزارت مسکن و شهرسازی و پیشنهاد ۱/۳/۱۴۶۸۸ مورخ ۱۳۶۷/۹/۳۰ وزارت کشور و به استناد ماده ۱۷ قانون زمین شهری « تعاریف محدوده قانونی و حریم استحفاظی شهرها مورد عمل قانون زمین شهری» را جهت الحاق به آیین نامه اجرایی قانون مزبور به شرح زیر تصویب نمودند :

۱- محدوده قانونی شهرها مورد عمل قانون زمین شهری محدوده ای است که مطابق تبصره ۱ ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲ تعیین می شود. بدیهی است در تصویب محدوده مزبور طرح های جامع معتبر شهرها لحاظ خواهد شد.

۲- «حریم استحفاظی موضوع قانون زمین شهری عبارت است از حریم مصوب شهرها که بزرگ تر و دربرگیرنده محدوده قانونی بوده و در اجرای ماده ۹۹ قانون شهرداری تعیین شده یا می شود چنانچه محدوده نهایی مشخص شده در طرح مصوب جامع یا هادی شهر بزرگ تر از محدوده قانونی مصوب شهر و در شهرهای دارای حریم مصوب بزرگ تر از حریم شهر باشد محدوده نهایی طرح های مذکور حریم استحفاظی محسوب خواهد شد در این صورت انجام اقداماتی از قبیل صدور پروانه ساختمان مساحت زیربنا و . . . موضوع آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵ بر روی اراضی حدفاصل بین محدوده قانونی یا حریم مصوب شهر و محدوده نهایی طرح های مذکور براساس مقررات آیین نامه مزبور و با رعایت تصمیمات شورای عالی شهرسازی صورت خواهد گرفت.»

دستورالعمل ماده ١٤ قانون زمین شهری

(موضوعات باغات و اراضی کشاورزی)

سازمان زمین شهری

ضوابط و مقررات مربوط به تبدیل و تغییر کاربری، افراز و تقسیم و تفکیک باغات و اراضی کشاورزی یا آیین موضوع ماده ۱۴ قانون زمین شهری، برحسب اینکه داخل محدوده قانونی یا استحفاظی قرار داشته باشند به شرح زیر تعیین و جایگزین ضوابط و مقررات قبلی می گردد.

مدیران کل مسکن و شهرسازی استانها مرجع تشخیص موارد و اجرای این دستورالعمل هستند. در صورت نیاز به تغییر یا تعیین کاربری حسب مورد در کمیسیون ماده **۵** یا مرجع تصویب طرح هادی مطرح خواهد شد.

در اجرای این ضوابط لازم است قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب **۱۳۵۹** رعایت گردد.

الف : باغات داخل محدوده قانونی :

۱- فضای سبز عمومی

باغاتی که شهرداری علاوه بر مصوبات طرح ها میتواند تملک نموده و به صورت فضای سبز عمومی نگهداری کند (اعم از اینکه در طرح مصوب دارای کاربری باشند یا نباشند) به فضای سبز عمومی تبدیل شود.

۲- سطوح حاشیه ای

در باغات حاشیه ای داخل محدوده قانونی ضوابط مربوط به باغات داخل محدوده استحفاظی موضوع بند «ب» رعایت شود.

۳- باغ ـ مسکونی

باغاتی که فاقد کاربری مصوب خدمات و فضای سبز عمومی باشند قابل تبدیل به منطقه باغ ـ مسکونی با ضوابط تفکیک و ساختمان سازی ویژه به شرح زیر هستند :

۳-۱- حداقل تفکیک، افراز و تقسیم ۲۰۰۰ مترمربع بنا تراکم ساختمانی ۲۰ درصد و حداکثر سطح اشغال ۱۰ ٪.

در صورتی که مالک مایل به استفاده از تراکم بیشتر باشد در مقابل افزایش مساحت قطعات

تفکیکی اجازه احداث ساختمان با تراکم و طبقات بیشتر بشرح زیر داده می شود :

۳-۲- در قطعات **۳۰۰۰** تا **۵۰۰۰** مترمربع اجازه استفاده از تراکم ساختمانی **۳۰٪** با حداکثر سطح اشغال **۱۵٪** سطح زمین.

۳-۳- در قطعات تفکیکی **۵۰۰۰** مترمربع به بالا اجازه استفاده از تراکم ساختمانی **۴۵٪** با حداکثر سطح اشغال **۱۵٪** سطح زمین.

تبصره ۱- باغات تفکیک شده قبلی که کمتر از **۲۰۰۰** مترمربع مساحت داشته باشند نیز مشمول ضابطه **۳-۱** مستند در قطعاتی : که سطح اشغال ساختمان کمتر از **۱۵۰** مترمربع باشد حداکثر تا **۱۵۰** مترمربع سطح اشغال در دو طبقه و یک طبقه زیرزمین مجاز است.

تبصره ۲- در صورت احداث ساختمان مسکونی در یک طبقه، محل استقرار آن باید از هر ضلع زمین حداقل **۴** متر فاصله داشته باشد. این فاصله در مورد ساختمان های **۲** طبقه **۸** متر، **۳** طبقه **۱۲** متر، **۴** طبقه **۱۶** مترمی باشد. احداث ساختمان با بیش از **۴** طبقه در مناطق باغ ـ مسکونی مجاز نیست . نقشه استقرار بنا در زمین با رعایت کمترین میزان قطع درخت به تصویب اداره کل مسکن و شهرسازی استان برسد.

تبصره ۳- در کاربریهای خدماتی انتفاعی مانند هتل، واحدهای تفریحی، ورزشی و فرهنگی مصوب، رعایت کلیه ضوابط این بند الزامی است ، لکن در کاربریهای خدمات عمومی استفاده از حداکثر **۱۵** درصد سطح اشغال و **۴۵** درصد تراکم در تمام حالات بلامانع است.

تبصره ٤- با استفاده از مزایای تفکیک مربوط به قطعات بزرگتر موضوع بندهای **۲-۳** و **۳-۳** هرگونه تفکیک تعدی ممنوع است و مراتب بایستی در سند مالکیت و صورتمجلس تفکیکی قید شود.

٤- مسکونی

مالکین منطقه باغ ـ مسکونی که داوطلبانه مایل به واگذاری **۶۰** درصد از سطح باغات خود به عنوان فضای سبز و سایر خدمات عمومی مورد نیاز باشند می توانند به جای منطقه باغ ـ مسکونی از انواع منطقه بندی های مسکونی استفاده کنند، مشروط بر اینکه :

ـ سطح مجموعه باغاتی که مشترکاً به صورت یکپارچه از این ضوابط استفاده می کنند از **۲۰** هزار مترمربع کمتر نباشد.

ـ سهم خدمات و فضای سبز عمومی حتی الامکان به صورت یکپارچه باشد.

ـ ضمن رعایت کامل مفاد مصوبه ۷۱/۲/۱۴ شورایعالی شهرسازی و معماری تحت عنوان منطقه بندی مسکونی شهرها، ضوابط زیر را رعایت نمایند :

۴-۱- منطقه تک خانواری ـ با رعایت ضوابط مربوطه.

۴-۲- منطقه چند خانواری حداقل تفکیک، افراز و تقسیم ۵۰۰ مترمربع و حداکثر تراکم ۸۰٪ و با افزایش سطح قطعات به بیش از ۱۰۰۰ مترمربع حداکثر ۱۰۰٪.

۴-۳- منطقه آپارتمانی حداقل تفکیک، افراز و تقسیم ۱۰۰۰ مترمربع با تراکم ۱۰۰٪ و با افزایش سطح قطعات به بیش از ۳۰۰۰ مترمربع حداکثر ۱۲۰٪.

تبصره ۱- در حالی که سطح کل باغات به هم پیوسته در یک نقطه شهر کمتر از ۲۰ هزار مترمربع باشد استفاده از ضوابط این بند بلامانع است. در این صورت رعایت ضوابط منطقه بندی مسکونی همجوار الزامی است.

تبصره ۲- ۶۰ درصد اراضی واگذاری مالکین متناسب با کمبودهای موجود و با رعایت ضوابط طرح به فضای سبز عمومی و سایر خدمات اختصاص داده می شود.

ب ـ باغات داخل محدوده استحفاظی :

ـ حداقل تفکیک ۲ هکتار.

ـ در هر قطعه باغ احداث یک واحد مسکونی با حداکثر سطح اشغال ۱۵۰ مترمربع در ۲ طبقه و یک طبقه زیر زمین مجاز می باشد.

تبصره : در باغات موجود کوچکتر از ۱۵۰۰ مترمربع سطح اشغال حداکثر ۱۰درصد مساحت زمین و ساختمان در دو طبقه و یک طبقه زیرزمین مجاز خواهد بود.

ج ـ اراضی کشاورزی یا آیش داخل محدوده قانونی.

۱- در سطوح حاشیه ای فاقد کاربری ضوابط مربوط به اراضی کشاورزی یا آیش داخل محدوده استحفاظی رعایت شود.

۲- تبدیل و تغییر کاربری اراضی کشاورزی یا آیش داخل محدوده قانونی که مشمول ضوابط محدوده استحفاظی قرار نمی گیرد در صورتی که طرح تفصیلی یا هادی آنها با پیش بینی خدمات مورد نیاز تهیه و به تصویب برسد مورد تایید است.

۳- تا زمانی که مالکین قصد تفکیک و ساختمان سازی ندارند می توانند از ضوابط مشابه اراضی کشاورزی داخل محدوده استحفاظی استفاده نمایند.

د ـ اراضی کشاورزی با آیش داخل محدوده استحفاظی .

ـ حداقل تفکیک اراضی شالیزار **۵** هکتار.

ـ حداقل اراضی زراعتی غیر شالیزار **۱۰** هکتار.

ـ حداقل اراضی زراعتی دیم **۲۰** هکتار.

در هر قطعه زمین کشاورزی احداث یک واحد مسکونی با حداکثرزیربنای **۲۵۰** مترمربع در یک طبقه و یک طبقه زیرزمین اجازه داده می شود.

تبصره : در اراضی کشاورزی موجود کوچکتر از **۲۵۰۰** مترمربع سطح اشغال حداکثر ۱۰٪ مساحت زمین و ساختمان در یک طبقه و یک طبقه زیرزمین مجاز خواهد بود.

آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها.

(مصوب ۱۳۵۵/۲/۲۲)

فصل اول ـ کلیات و تعاریف

ماده ۱- از لحاظ اجرای مقررات مندرج در این آیین نامه کلمات و عبارت محدوده قانونی حریم شهر(محدوده استحفاظی یا نفوذی) در مفاهیم زیر به کار رفته است :

۱- محدوده قانونی در شهرهایی که طرح جامع یا طرح هادی برای آنها تهیه و به تصویب مراجع ذیربط رسیده باشد شامل محدوده خدماتی به اضافه محدوده توسعه آینده شهر که در طرح جامع یا هادی منظور گردیده است خواهد بود مگر اینکه حدود حوزه شهرداری تعیین شده طبق ماده ۲ قانون شهرداری وسیع تر از آن باشد که در این صورت محدوده اخیرالذکر محدوده قانونی شناخته می شود و در مورد سایر شهرها محدوده قانونی همان حدود حوزه شهرداری است که طبق ماده ۲ قانون شهرداری تعیین می گردد.

۲- در شهرهایی که طرح جامع یا هادی برای آنها تهیه و به تصویب مراجع ذیربط رسیده و در طرح های مذکور محدوده استحفاظی یا نفوذی مشخص گردیده است حریم شهر همان محدوده استحفاظی یا نفوذی است و در مورد شهرهایی که فاقد طرح جامع یا هادی بوده و یا محدوده استحفاظی یا نفوذی در طرح های مذکور تعیین نشده باشد حریم شهر براساس ماده ۹۹ الحاقی به قانون شهرداری تعیین می گردد.

مـاده ۲- ساختمان ها و تاسیساتی که در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها ایجاد می گردد به یکی از دوصورت زیر خواهد بود :

الف : شهرک به محلی اطلاق می شود که در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها با حداقل ۵۰۰ قطعه زمین برای احداث واحدهای مسکونی به صورت مستقل یا آپارتمانی قابل تملک شخصی به اضافه ساختمان ها و تأسیسات مورد نیاز عمومی و اجتماعی سکنه به صورت مجتمع برای سکونت و تأمین نیازهای عمومی و اجتماعی و رفاهی شاغلین بخشهای مختلف اقتصادی و اجتماعی یک منطقه یا به منظور رفع کمبود مسکن و جلوگیری از توسعه بی تناسب شهرهای مجاور و یا به صورت مراکز تفریحی جهت استفاده مردم یک منطقه یا مردم سراسر کشور به وجود آمده امور آن به وسیله هیأتی که توسط ساکنان و مالکان انتخاب می شوند و با خودیاری ساکنان و مالکان اداره می شود.

ب : غیر شهرک به ساختمان ها و تأسیساتی اطلاق می شود که برای تأمین نیازمندی های عمومی، اقتصادی، تجاری، اجتماعی، بهداشتی، تفریحی، آموزشی و نظایر آن در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها ایجاد گردد. در صورتی که ساختمان های دیگری نیز به اقتضای نوع فعالیت در مجاورت تأسیسات مذکور ایجاد شود واحد علیحده محسوب نمی شود و از نظر ثبتی قابل تجزیه و تفکیک نیست.

ماده ۳- تفکیک و تقسیم اراضی واقع در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها به قطعات کمتر از بیست هکتار تابع ضوابط و ترتیبات زیر می باشد :

الف : در مورد اراضی شهرک ها تشریفات و ضوابط مقرر در فصل سوم این آیین نامه باید انجام گردد.

ب : در مورد اراضی غیر شهرک تفکیک تحت شرایط و ترتیبات زیر مجاز خواهد بود :

۱- هدف از تفکیک، اجرای طرح مشخصی باشد که طبق مقررات مربوط مورد موافقت مراجع ذیربط قرار گرفته باشد.

۲- مساحت قطعات تفکیکی معادل و متناسب با اجرای طرح مورد نظر باشد.

۳- انجام عملیات ساختمانی یا تأسیساتی طرح در زمین مورد نظر امکان پذیر باشد و مغایرتی با ضوابط مقرر در ماده ۴ این آیین نامه نداشته باشد.

۴- اعلام نظر وزارت کشاورزی و منابع طبیعی یا واحدهای تابع آن وزارت که اختیارات لازم به آنها تفویض شده باشد مبنی بر عدم قابلیت تولید زراعی اراضی و اقتصادی نبودن بهره وری کشاورزی از زمین مورد نظر و مناسب بودن آن برای اجرای طرح نسبت به اراضی دیگر همان حوزه کشاورزی.

۵- تقاضا و نقشه تفکیکی ضمن رعایت کلیه شرایط بالا مورد تصویب مراجعی که در حوزه هر استان اختیار صدور پروانه های ساختمانی را درخارج از محدوده قانونی و حریم شهرها دارند قرار گرفته باشد.

تبصره ۱- ادارات ثبت مجاز نخواهند بود هیچ نوع تقاضای تفکیکی را به قطعات کوچک تر از بیست هکتار قبل از اینکه مورد تصویب مراجع فوق قرار گرفته و ابلاغ شود بپذیرند و نسبت به آن اقدام کنند.

تبصره ۲- در محدوده مسکونی روستاها صدور اجازه تفکیک با رعایت قوانین جاری کشور و در حدود نیازهای سکونتی و اجتماعی روستا به عهده وزارت تعاون و امور روستاها یا واحدهای تابعه آن وزارت که اختیارات لازم به آنها تفویض شده باشد خواهد بود.

فصل دوم ـ ایجاد ساختمان ها و تأسیسات غیر شهرک

ماده ٤- ایجاد هرگونه ساختمان و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مستلزم رعایت ضوابط عمومی زیر است :

۱- رعایت حریم نسبت به راه ها، دریا، رودخانه ، جنگلها، دریاچه ها، تالاب ها، نهرهای عمومی، قنوات و چاه ها، مسیل ها، خطوط و پایه های انتقال نیروی برق، خطوط و پایه ها و تأسیسات مخابراتی، پل ها و تونل های واقع در مسیر راه ها یا تاسیسات عمرانی، لوله های انتقال نفت و گاز، سدها و کانال ها و شبکه های آبیاری، خطوط و لوله های آبرسانی، تأسیسات نظامی و انتظامی و امنیتی و مرزی، تصفیه خانه های آب و فاضلاب، سیل بندها و سیل گیرها و سایر تأسیسات عمومی و عمرانی و ابنیه وآثار تاریخی و همچنین رعایت ضوابط مقرر توسط مراجع ذیربط در مورد بهداشت عمومی و بهسازی و حفاظت محیط زیست.

۲- مدخل هر ساختمان باید گذرگاهی باشد که لااقل ۸ متر عرض داشته و این گذرگاه در هر حال باید با شبکه معابر عمومی ارتباط داشته باشد.

۳- رعایت قانون حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درخت در مورد اراضی مشجر و باغات و ضوابط مربوط به قانون مذکور و آیین نامه های مربوط به آن.

۴- منظور داشتن حداقل **۷۵** درصد از مساحت زمین به صورت فضای باز و در صورتیکه ساختمان بیش از یک طبقه باشد عدم تجاوز مساحت کل زیربنای ساختمان از **۵۰** درصد مساحت زمین.

۵- ارایه طرحی که به تصویب مراجع ذیربط دولتی رسیده باشد و در مواردی که مرجع مشخصی برای تصویب طرح وجود ندارد تأیید مراجع مقرر در ماده ۶ این آیین نامه .

۶- اخذ پروانه ساختمان با رعایت ماده ۶ این آیین نامه و رعایت مشخصات مندرج در پروانه مذکور .

تبصره ۱- ضوابط مذکور در بند ۱ این ماده در صورتی لازم الرعایه خواهد بودکه آن ضوابط به موجب مقررات قانونی وضع و اعلام شده باشد و یا از طرف سازمان های ذیربط در حدود قانون به مراجع صادر کننده پروانه ابلاغ گردیده باشد .

تبصره ۲- دستورالعمل طرز اجرای بند ۶ این ماده توسط وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۳- در محل هایی که طرح جامع منطقه ای یا ناحیه ای برای آنها تهیه گردیده و به تصویب مراجع مقرر در قوانین مربوط برسد و یا به عنوان قطب کشاورزی یا صنعتی تعیین شود هرگاه ضوابط مشخصی در طرح های فوق الذکر از لحاظ تفکیک اراضی و ساختمان و ایجاد تأسیسات عمومی مقرر شده باشد ضوابط مذکور در صدور پروانه ساختمان و ایجاد شهرک و صدور اجازه تفکیک ملحوظ خواهد گردید.

«وزارت مسکن و شهرسازی موظف است طرح های منطقه ای یا ناحیه ای را در محدوده یک ناحیه شامل یک یا چند شهرستان، تحت عنوان طرح های توسعه وعمران (جامع) ناحیه ای، به همراه طرح جامع شهرهای مراکز شهرستان های مشمول ناحیه را برای یک دوره بیست ساله تهیه و کاربری های اراضی و ضوابط و مقررات تفکیک زمین و احداث بنا را در محدوده شهرستان یا شهرستان های مذکور تعیین و برای تصویب به شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیشنهاد نماید.

رعایت کلیه ضوابط مقرر در طرح های توسعه و عمران (جامع) ناحیه ای مصوب و ضوابط زیست محیطی در تهیه و اجرای طرح های جامع و هادی کلیه شهرهای واقع در ناحیه مشمول طرح های توسعه و عمران مذکور یا احداث شهر و شهرک های جدید همچنین استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات درخارج از محدوده قانونی و حریم شهرهای واقع در ناحیه یادشده ضروری است .

تغییرات طرح های منطقه ای پس از بررسی کارشناسی در وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری رسیده و تغییرات طرح های ناحیه ای پس از بررسی کارشناسی توسط سازمان مسکن و شهرسازی استان در صورتی که مغایر بااساس طرح نباشد به تصویب کمیسیون ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری با حضور نماینده وزارت نیرو می رسد و در صورت وجود مغایرت اساسی باید به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری برسد.

یک نسخه از مدارک فنی طرح ها شامل مطالعات و نقشه ها و تغییرات آنها در دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در وزارت مسکن و شهرسازی و یک نسخه دیگر از آنها در دبیرخانه کمیسیون ماده (۵) در سازمان مسکن و شهرسازی استانها نگهداری خواهد شد.

سازمان های مسکن و شهرسازی وظیفه دارند عملکردها را با طرح های مصوب تطبیق و موارد تخلف را به استانداری ها و وزارت مسکن و شهرسازی گزارش نمایند.

رعایت بند ۳ تبصره ۷۲ قانون برنامه دوم درطرح های فوق الذکر ضروری است همچنین احداث شهرها و شهرک های جدید در مناطق چهارگانه سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع است .»

تبصره ٤- حریم مذکور در بند (۱) این ماده نسبت به راه ها، به عنوان نوارحفاظتی که احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات در آن ممنوع می باشد عبارت است از : تاعمق (۱۵۰) متر در طرفین ورودی کلیه راههای بین شهری به طول (۵) تا (۲۰) کیلومتر از انتهای محدوده استحفاظی هر شهر ، مناطق حساسی که در بقیه طول راه ممکن است در معرض ساختار و ساز قرار گیرند به تشخیص کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه و تا عمق (۱۵۰) متر از منتهی الیه حریم قانونی راه در طرفین تمام طول جاده های کمربندی که خارج از محدوده استحفاظی شهرها واقع می گردند. رعایت مقررات مربوط به حریم قانونی راه ها در تمام موارد الزامی است.

تعیین طول مناسب نوار حفاظتی هر یک از راه های بین شهری بر حسب اهمیت و قابلیت توسعه شهر و همچنین تعیین حدود نوار حفاظتی در بقیه طول راه ها که مشمول ممنوعیت احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات قرار می گیرند، برعهده کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه می باشد. در مواردی که ساختمان ها و تأسیساتی طبق ضوابط مقرر در این آیین نامه و پس از اخذ پروانه در خارج از حدود نوار حفاظتی مزبور یا در منتهی الیه حریم قانونی در بقیه طول راه ها ساخته می شوند، لازم است نقشه چگونگی دسترسی آنها با خطوط مواصلاتی به تأیید وزارت راه و ترابری برسد.

ایجاد خطوط و پایه های انتقال نیروی برق و شبکه های مخابراتی، پل ها و تونل های واقع در مسیر راهها، لوله های انتقال نفت و گاز و کانال ها و شبکه های آبیاری، خطوط و لوله های آبرسانی، سیل بندها و سیل گیرها بعد از حریم راه ها از شمول این آیین نامه مستثنی و تابع قوانین و مقررات مربوط، می باشد.

ماده ۵- در اراضی خارج از محدوده قطب های کشاورزی که مساحت آن پنجهزار مترمربع یا بیشتر باشد ایجاد ساختمان در حدود احتیاجات کشاورزی و سکونت شخص مالک یا کشاورز یا کارگران کشاورزی تا میزان حداکثر ۴ درصد مساحت زمین مشروط بر اینکه مساحت زیربنای ساختمان از ۶۰۰ مترمربع تجاوز نکند مجاز است و بدون نیاز به اجرای بند ۵ ماده ۴ این آیین نامه پروانه ساختمان صادر می گردد.

ماده ٦- صدور پروانه ساختمان و اعمال نظارت های لازم برای اینکه ساختمان طبق مشخصات وشرایط و ضوابط مندرج در پروانه بنا گردد و ضوابط مقرر در ماده (۴) این آیین نامه در مورد آنها رعایت شود، در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها به عهده مرجعی خواهد بود که در هر ناحیه توسط استانداری تعیین می گردد.

مناطقی که صدور پروانه ساختمان و اعمال نظارت در آنها الزامی است به شرح زیر می باشند :

الف ـ مناطق مجاور شهرهای بزرگ یا حدفاصل شهرهای نزدیک به هم که امکان توسعه واتصال آنها به یکدیگر وجود دارد و همچنین اراضی مجاور و نزدیک به راه های مواصلاتی کشور که حدود آنها توسط کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه تعیین و قبلاً از طریق انتشار آگهی در روزنامه های کثیرالانتشار محلی و مرکز، اعلام می گردد.

ب ـ مناطق حساسی که در طول راه ها بعد از منتهی الیه نوار حفاظتی یا حریم قانونی راه ممکن است مورد ساخت وساز قرار گیرند و به تشخیص کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه احداث بعضی از ساختمان های مجاز در آنها مشمول صدور پروانه و نظارت ساختمانی می گردد.

ج ـ مناطقی که بنا به مقتضیات محل به پیشنهاد استاندار و تصویب کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه با اعلام قبلی و انتشار آگهی در روزنامه های کثیرالانتشار محلی و مرکز احداث تمام یا بعضی از انواع ساختمان ها در آنها مشمول دریافت پروانه می گردد.

د ـ رعایت ضوابط مقرر در بندهای (۱) تا (۳) ماده (۴) این آیین نامه در مورد کلیه مناطق الزامی است.

ماده ۷- مراقبت و اعمال نظارت در رعایت ضوابط مقرر در این آیین نامه و تأمین تسهیلات لازم برای انجام فعالیت های سالم و هماهنگ ساختمانی در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها و راهنمایی و ارشاد کسانی که قصد ایجاد ساختمان و تأسیسات در این قبیل نقاط دارند و جلوگیری از تخلفات ساختمانی در حوزه هر استان یا فرمانداری کل به عهده استاندار یا فرماندار کل می باشد که با استفاده از سازمان های دولتی واقع در حوزه استان این وظیفه را انجام دهد.

ماده ۸- هرگاه در ایجاد ساختمان ها و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها و در خارج از قطب های کشاورزی رعایت ضوابط مقرر در این آیین نامه نشده باشد به طریق زیر عمل خواهد شد :

۱- بنا به تشخیص مهندسین و تکنیسین های ساختمانی و تأسیساتی که از طرف استاندار مأمور نظارت شده اند یا تقاضای کتبی سازمان های ذیربط دولتی و یا بنا به اعلام فرمانداران و بخشداران که مورد تأیید مرجع صادر کننده پروانه باشد از طرف استاندار یا فرماندار کل قرار گیرد دستور توقف عملیات ساختمانی صادر و از ادامه کار آن جلوگیری خواهد شد تا تکلیف آن طبق مقررات بند ۲ این ماده تعیین شود.

۲- اعم از اینکه عملیات ساختمانی خاتمه یافته و مورد بهره برداری قرار گرفته و یا نگرفته و یا ساختمان و تأسیسات قبل از اتمام متوقف و از ادامه آن جلوگیری شده باشد اتخاذ تصمیم در مورد کیفیت رفتار با متخلف با توجه به قوانین و مقررات جاری کشور و تعیین نحوه بهره برداری یا ادامه کار ساختمان به عهده یک هیأت پنج نفری مرکب از نمایندگان استانداری، انجمن استان، اداره کل مسکن و شهرسازی، اداره کل کشاورزی و منابع طبیعی و اداره کل صنایع و معادن خواهد بود. در اتخاذ تصمیم هیأت مذکور اکثریت سه رأی موافق مناط اعتبار است.

تبصره : کمیسیون مکلف است حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ توقف عملیات ساختمانی و یا اعلام تخلف به موضوع رسیدگی و تصمیم خود را اعلام نماید.

ماده ۹- هرگونه ساختمان اعم از ساختمان های مسکونی و عمومی و اجتماعی در محدوده مسکونی روستاها که درخارج از محدوده قانونی و حریم شهرها قرار داشته باشد تا زمانی که از طرف وزارت تعاون و امور روستاها ضوابط و مقررات خاصی ایجاد و به موقع اجراء گذاشته نشده است تابع عرف محلی خواهد بود و تعیین محدوده مسکونی هر روستا به عهده وزارت تعاون و امور روستاها می باشد.

ماده ۱۰- ایجاد ساختمان ها و تأسیسات نظامی، انتظامی، امنیتی، مرزی و همچنین ساختمانها و تأسیسات مربوط به طرح های آب و فاضلاب و برق، لوله کشی های نفت و گاز، تأسیسات فنی مربوط به اکتشاف و استخراج نفت و گاز، خطوط ارتباطی و مخابراتی و واحدها و مجتمع های مسکونی و سایر تأسیسات متعلق به سازمان های دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری ها درخارج از محدوده قانونی شهرها تابع پروژه ها، و طرح های مصوب توسط مراجع و مقامات صلاحیتدار مربوط می باشد و مقامات تهیه کننده و تصویب کننده این

قبیل پروژه ها و طرح ها باید رعایت ضوابط عمومی ایجاد ساختمان و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی شهرها را به ترتیبی که در این آیین نامه مقرر شده است برحسب مورد بنمایند.

فصل سوم ـ احداث شهرک

ماده ۱۱- در مورد ایجاد شهرک رعایت ضوابط زیر الزامی است :

۱- دریافت گواهی از ادارات کشاورزی و منابع طبیعی، تعاون و امور روستاهای محل مبنی بر بلامانع بودن استفاده از زمین و نیز گواهی شرکت های آب و برق منطقه ای از نظر وجود و یا امکان ایجاد منابع آب و برق کافی برای تأمین احتیاجات شهرک.

۲- ارائه سند مالکیت به نام متقاضی .

۳- تعیین و معرفی مهندس مشاور شهرسازی و معماری مجاز مسئول، تهیه طرح و نظارت ساختمان شهرک.

۴- منظور داشتن حداقل سی درصد کل مساحت زمین موضوع طرح برای معابر عمومی و فضای سبز و میادین و تأسیسات عمومی و اجتماعی و تجهیزات شهری که غیرقابل تملک خصوصی باشد.

۵- رعایت ضوابط مقرر در ماده ۴ این آیین نامه درهر مورد که به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی قابل انطباق با ضوابط شهرک سازی باشد.

ماده ۱۲- احداث شهرک مستلزم دریافت پروانه می باشد و دارنده پروانه شهرک سازی حق واگذاری یا انتقال پروانه را به دیگری ندارد مگر با موافقت وزارت مسکن و شهرسازی.

تبصره : ترتیب صدور پروانه تأسیس شهرک و پروانه بهره برداری از شهرک طبق دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران خواهد رسید.

ماده ۱۳- به منظور بررسی و اتخاذ تصمیم مقدماتی در مورد پیشنهادهای مربوط به احداث شهرک های جدید براساس مقتضیات و نیازهای منطقه و اجرای وظایف مقرر در این آیین نامه و یا دستورالعمل موضوع تبصره ماده ۱۲ در مرکز هر استان کمیسیونی به ریاست استاندار و شرکت مقامات زیر تشکیل می گردد و تصمیمات آن با رأی اکثریت مجموع اعضاء مناط اعتبار خواهد بود :

۱- معاون استاندار در امور عمرانی که ضمناً قائم مقام استاندار در غیبت او خواهد بود.

۲- مدیرکل مسکن و شهرسازی استان که ضمناً دبیری کمیسیون را نیز به عهده خواهد داشت.

۳- مدیرکل کشاورزی و منابع طبیعی استان.

۴- رئیس دفتر مهندسی استان.

۵- رئیس دفتر برنامه و بودجه استان.

۶- مدیرکل راه و ترابری استان.

۷- مسئول جهاد سازندگی استان.

تبصره ۱- در استان مرکزی به جای مدیر کل مسکن و شهرسازی استان نماینده واحد شهرسازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی و به جای رئیس دفتر مهندسی استان نماینده حوزه معاونت عمرانی وزارت کشور عضویت کمیسیون را خواهند داشت و در مواقع لزوم از دبیر شورای نظارت بر گسترش شهر تهران نیز برای شرکت در کمیسیون دعوت به عمل خواهد آمد.

تبصره ۲- در استان هایی که شوراهای هماهنگی و نظارت بر توسعه وجود داشته یا بعداً ایجاد شود دبیران شوراهای مذکور نیز عضویت کمیسیون را خواهند داشت.

تبصره ۳- در هر مورد که حضور نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست یا وزارت اطلاعات و جهانگردی یا هر یک از سازمان های دیگر دولتی در کمیسیون لازم و میسر تشخیص شود ازآنها نیز دعوت بعمل خواهد آمد.

ماده ١٤- انجام عملیات مربوط به تفکیک ثبتی اراضی شهرک ها منوط به اتمام عملیات زیربنایی و صدور پروانه بهره برداری و اجازه تفکیک می باشد و بر حسب مورد ممکن است عملیات اجرایی زیربنایی و صدور پروانه بهره برداری و اجازه تفکیک به مراحل مختلف تقسیم گردیده پس از خاتمه عملیات هر قسمت پروانه بهره برداری واجازه تفکیک نسبت به آن قسمت صادر و به احداث کننده شهرک تسلیم شود ، همچنین در مواردی که به تشخیص کمیسیون مقرر در ماده ۱۳ این آیین نامه ایجاب کند می توان پروانه بهره برداری را از لحاظ امکان تفکیک و فروش قطعات ساختمان ها و اراضی قبل از اتمام عملیات اجرایی زیربنایی نسبت به هر قسمت از شهرک صادر نمود. مشروط بر اینکه از متقاضی تضمین کافی که ترتیب آن در دستورالعمل موضوع تبصره ماده ۱۲ این آیین نامه مقرر خواهد گردید برای اتمام عملیات زیربنایی قسمت های مذکور اخذ شود.

ماده ۱۵- در مورد شهرک هایی که قبل از تصویب این آیین نامه شروع به احداث شده است اجازه انجام عملیات شهرسازی و ساختمانی پس از رسیدگی و تصویب پروژه شهرک توسط کمیسیون مقرر در ماده ۱۳ این آیین نامه و اخذ تضمین کافی برای تکمیل عملیات زیربنایی توسط اداره کل مسکن و شهرسازی استان مربوط صادر خواهد شد.

تبصره ۱- دستورالعمل طرز اجرای این ماده وتعیین آن مقدار از ضوابط مقرر در مورد شهرک های جدیدالاحداث که رعایت آنها در این قبیل شهرکها لازم و امکان پذیر باشد و کیفیت اخذ تضمین برای تکمیل عملیات زیربنایی با توجه به شرایط خاص هر یک از انواع این قبیل شهرک ها توسط وزارت مسکن و شهرسازی تصویب و برطبق آن رفتار خواهد شد.

تبصره ۲- در صورتی که نحوه تفکیک اراضی این قبیل شهرک ها با ضوابط مقرر برای هر یک هماهنگ نباشد با صدور اجازه اصلاح نقشه تفکیکی توسط کمیسیون موضوع ماده ۱۳ این آیین نامه اصلاحات لازم در نقشه تفکیکی به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۶- وظایف و اختیاراتی که در این آیین نامه برای استاندار یا سایر مقامات در استان تعیین شده است به عهده فرماندار کل وسایر مقامات مربوط در فرمانداری کل خواهدبود.

قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری

(مصوب ۱۳۷۷/۳/۲٤)

ماده ۱- دولت مکلف است همه ساله حداقل ده درصد (۱۰٪) تعدادواحدهای مسکونی، شهری منظور شده در برنامه های پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور را از طریق فراهم کردن تسهیلات لازم برای ساخت مسکن توسط وزارت مسکن وشهرسازی و عرضه بصورت استیجاری یا اجاره به شرط تملیک به متقاضیان واجد شرایط تأمین نماید.

ماده ۲- پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبار لازم جهت احداث واحدهای مسکونی موضوع این قانون همه ساله در بودجه عمومی منظور و بقیه اعتبار از طریق تسهیلات بانکی تأمین می شود.

ماده ۳- مبالغ دریافتی بابت اجاره بها، اجاره به شرط تملیک و یا فروش، به حسابی که به وسیله خزانه نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح می شود واریز می گردد و هر ساله معادل صددرصد (۱۰۰٪) وجوه مذکور در اختیار دستگاه بهره بردار قرار می گیرد تا به منظور بازپرداخت تسهیلات بانکی و نگهداری و تعمیر واحدهای ساخته شده و احداث واحدهای جدید مطابق ضوابط و بودجه مصوب هزینه نماید.

در صورتی که دستگاه بهره بردار، شهرداری ها باشند از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده ٤- به دولت اجازه داده می شود به منظور بهره برداری و اخذ مال الاجاره و بازپرداخت وام بانکی مربوط، واحدهای استیجاری احداث شده را به شهرداری های مربوط واگذار نماید تا زیر نظر شورای شهر به افراد واجد شرایط واگذار نمایند.

ماده ۵- شرایط متقاضیان اجاره یا اجاره به شرط تملیک با حفظ اولویت برای متقاضیان جوان متأهل و افراد کم درآمد و زنان سرپرست خانوار، میزان اجاره بهای ماهانه، ضریب افزایش سالانه آن ، مدت اجاره و سایر شرایط لازم در آئین نامه ای که بنا به پیشنهاد وزارت خانه های مسکن وشهرسازی و کشور به تصویب هیأت وزیران می رسد، تعیین می شود.

ماده ٦- به سازندگان واحدهای مسکونی استیجاری در محدوده شهرهایی که هر سه سال یک بار به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی اعلام خواهد شد، به شرط رعایت ضوابط مندرج در این قانون تسهیلات و معافیت های زیر تعلق می گیرد :

الف ـ مجتمع های مسکونی دارای بیش از (۳) واحد استیجاری که با رعایت الگوی مصرف مسکن ساخته شود، چنانچه حداقل به مدت (۵) سال تمام به اجاره واگذار شود، علاوه بر

استفاده از مزایای مسکن اجتماعی و حمایتی، در طول مدت اجاره از صددرصد (۱۰۰٪) مالیات بر درآمد املاک اجاری معاف و از بابت هزینه حق الثبت مربوط به اعطای تسهیلات بانکی ، مشمول تبصره ماده (۱) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین ـ مصوب **۱۳۷۳**ـ می گردند.

ب ـ دولت موظف است سازندگان مجتمع های مسکونی دارای (۶) واحد استیجاری و بیشتر را از طریق اعطای اولویت در واگذاری اراضی، اعطای تخفیف در بهای واگذاری اراضی ، تقسیط بهای اراضی ، اعطای تسهیلات بانکی و تقبل بخشی از سود تسهیلات در دوره مشارکت مدنی و فروش سهم الشرکه بانک (فروش اقساطی)، صدور مجوزهای قانونی و سایر اقدامات ضروری حمایت نماید.

ماده ۷- شهرداری ها موظفند برای متقاضیان موضوع ماده (۶) این قانون، پروانه ساختمانی صادر کنند و در پروانه ساخت و گواهی عدم خلاف و پایان کار عبارت «ساختمان استیجاری با مدت معلوم» را درج نمایند.

ادارات ثبت اسناد و املاک نیز در صورت مجلس تفکیکی این گونه ساختمان ها، باید عبارت یاد شده را قید کنند.

تبصره : مدت یاد شده ، در آئین نامه اجرایی این قانون تعیین می شود.

ماده ۸- در صورتی که پیش از انقضای مدت مذکور در گواهی پایان کار، مالک، قصدفروش، صلح، هبه، ترهین یا اعمال هر نوع حقوق مالکانه دیگر را داشته باشد، موضوع انتقال تعهد اولیه به ایادی بعدی ولزوم بهره برداری از ملک به صورت استیجاری تا پایان مدت مذکور و قبول منتقل الیه در سند مربوط قید شود.

تبصره : تنظیم هر نوع سند رسمی در مورد واحدهای مسکونی استیجاری موضوع این قانون جز سند اجاره، موکول به رعایت مفاد این قانون خواهد بود.

ماده ۹- چنانچه از ملکی که دارای پروانه ساختمانی با قید «ساختمان استیجاری با مدت معلوم» است، به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی،کمتر از مدت قید شده به صورت استیجاری مسکونی بهره برداری شود، مالک ملک موظف است دو برابر معافیت ها و تسهیلات منظور شده در این قانون را به نرخ روز هزینه های مربوط، به عنوان جریمه عدم اجرای تعهد ، به دستگاه ذی ربط بپردازد و در صورت استفاده از زمین دولتی، مابه التفاوت بهای زمین به قیمت کارشناسی روز وصول جریمه ، دریافت و دین حاصل از فروش اقساطی متخلف ، حال خواهد شد.

تبصره ۱- در صورت انتقال قهری ملک، ورثه یا قائم مقام مالک مختارند حالت استیجاری ملک را تا پایان مدت تعهد حفظ کنند و (با رعایت مفاد توافق شده با مستأجر) یا با پرداخت مابه التفاوت معافیت ها و تسهیلات، حذف باقی مانده مدت اجاره را اخذ نمایند.

تبصره ۲- جهت احراز بهره برداری استیجاری مسکونی از ملک ، اسناد رسمی اجاره ای یا قبوض مفاصا حساب های مالیاتی، ملاک خواهد بود.

ماده ۱۰- تسهیلات مندرج در این قانون به اشخاص حقیقی و حقوقی تعلق می گیرد.

بانک ها برای این منظور نیز مجازند اعطای تسهیلات نمایند و اعطای تسهیلات بانکی مانع از انعقاد قرارداد اجاره نبوده و فروش اقساطی کل سهم الشرکه بانک به سازنده بلامانع است.

ماده ۱۱- کلیه واحدهای مسکونی دارای زیربنای مفید صد و بیست (۱۲۰) مترمربع و کمتر که به منظور سکونت به اجاره واگذار می گردد از پرداخت صددرصد (۱۰۰٪) مالیات بر درآمد اجاره معاف می باشند.

ماده ۱۲- آئین نامه اجرایی این قانون ظرف دو ماه به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است هر ۶ماه یک بار گزارش علمکرد این قانون را به کمیسیون مسکن و شهرسازی و راه و ترابری مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

قانون فوق مشتمل بر دوازده ماده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و چهارم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۷/۳/۳۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

آئین نامه شرایط متقاضیان اجاره واحدهای استیجاری

(مصوب ۱۳۷۸/۷/۲۸)

ماده ۱- کلیه اشخاص حقیقی متقاضی اجاره و یا اجاره به شرط تملیک باید دارای شرایط زیر باشند :

۱- حداکثردرآمد متقاضی معادل دو(۲)برابر حداقل حقوق ودستمزد موضوع قانون کارباشد. برای تعیین میزان درآمد دارندگان مشاغل آزاد، به روش مقتضی به تشخیص دستگاه بهره بردار اقدام و در مورد متقاضیان حقوق بگیر بر اساس احکام استخدامی و یا فهرست پرداخت حق بیمه عمل خواهد شد.

۲- فاقد مسکن یازمین باکاربری مسکونی دربانک اطلاعات سازمان ملی زمین ومسکن (سازمان مسکن وشهرسازی استان)باشد.

۳- متأهل و یا سرپرستی خانوار بر عهده وی باشد.

۴- حداقل دارای ده (۱۰) سال سابقه سکونت متوالی، در شهر مورد تقاضا باشد.

مرجع تشخیص سابقه سکونت، دستگاه بهره بردار خواهد بود.

تبصره ۱- برای ساکنین شهرهای کوچک ، اشتغال در شهرهای بزرگ همجوار بلامانع است و سابقه سکونت در شهرهای بزرگ برای تسجیل سابقه سکونت در شهرهای جدید کفایت می نماید.

تبصره ۲- حداقل مدت سکونت برای متقاضیانی که از شهرهای بزرگ به شهرهای کوچک مهاجرت نموده یا می نمایند یک سال تعیین می گردد.

تبصره ۳- مقررات موضوع این بند شامل آن دسته از کارکنان دولت که به خواست دستگاه متبوع خود به شهر مورد تقاضا منتقل شده یا می شوند ، نمی گردد.

تبصره ٤- دانشجویان متأهل به شرط داشتن شرایط سکونت در خوابگاه های متعلق به دانشگاه و یا مؤسسات آموزش عالی محل تحصیل، فقط برای اجاره، واجد شرایط موضوع این ماده محسوب می شوند.

ماده ۲- واحدهای مسکونی موضوع قانون با رعایت اولویت های زیر به متقاضیان واگذار می شود.

۱-زوج های جوان تا ۲ سال سابقه ازدواج : ۵ امتیاز

(به ازای هر دوسال افزایش سنوات ازدواج یک امتیاز کسر می گردد)

۲-خانواده های دارای سرپرست زن : ۴ امتیاز

۳-خانواده های دارای یک فرزند : ۳ امتیاز

(به ازای هر فرزند بیشتر یک امتیاز کسر می گردد)

۴-کارکنان و کارگران دولت در ازای هرسال عضویت در شرکت های تعاونی مسکن :

۵٪ امتیاز (حداکثر۴امتیاز)

۵-دارا بودن حساب پس انداز مسکن به ازای هر دوره انتظار : ۵٪ امتیاز (حداکثر۳امتیاز)

۶- به ازای هر سه سال مازاد بر مدت سکونت مندرج در بند۴ ماده (۱) :

۱ امتیاز (حداکثر۵امتیاز)

۷- خانواده معظم شهدا،جانبازان، اسراء ،آزادگان ومفقودالاثرها : ۲ امتیاز

۸- درآمد برابر با حداقل حقوق و دستمزد اعلامی دولت : ۵ امتیاز

(به ازای هر پنجاه هزار ریال درآمد اضافه بر حداقل اعلامی یک امتیاز کسر می گردد)

ماده ۳- میزان اجاره بهای سالانه بر حسب جمعیت شهرها و متناسب با قیمت تمام شده واحدهای مسکونی به شرح ذیل تعیین می گردد.

۱- تهران هفت درصد (۷٪) قیمت تمام شده

۲- شهرهای با بیش از یک میلیون نفر جمعیت شش درصد (۶٪) قیمت تمام شده

۳- شهرهای بین دویست و پنجاه هزار تا یک میلیون نفر جمعیت پنج درصد (۵٪) قیمت تمام شده

۴- شهرهای کمتر از دویست و پنجاه هزار نفر جمعیت چهار درصد (۴٪) قیمت تمام شده

تبصره : مرجع تعیین قیمت تمام شده واحد مسکونی در هر سال، وزارت مسکن و شهرسازی می باشد.

ماده ٤ – قرارداد اجاره حداکثر برای مدت دو (۲) سال منعقد خواهد شد و در سال دوم مبلغ اجاره بها برابر با ضریب تورم سالانه بخش مسکن افزایش می یابد. تمدید این قرارداد در

صورت بقاء شرایط لازم تنها برای یک دوره مجاز می باشد و در صورت تمدید قرارداد، مبلغ اجاره بها مجدداً با روش ماده (۳) و رعایت ضریب افزایش محاسبه می شود.

ماده ۵- دستگاه های بهره بردار در واگذاری واحدهای استیجاری به متقاضیان خود موظف به رعایت شرایط و اولویت های مندرج در این آیین نامه می باشند.

ماده ٦- وزارت مسکن و شهرسازی مسئول نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه و صدور دستورالعمل اجرایی مربوط خواهد بود.

معاون اول رییس جمهور ـ حسن حبیبی

لایحه قانونی حمایت از پیش خریداران واحدهای مسکونی

(مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۱۷)

به منظور جلوگیری از اتلاف حقوق پیش خریداران واحدهای مسکونی که به سازندگان شهرکها مبلغی را به عنوان پیش پرداخت می پردازند، ماده واحده زیر تصویب می گردد :

ماده واحده : کلیه پیش پرداخت ها به شرکت های سازنده شهرک ها و یا مجموعه های ساختمانی بیش از ده دستگاه، از طرف خریداران باید به حسابی در بانک مسکن به نام همان شرکت واریز گردد و بانک با توجه به پیشرفت عملیات ساختمانی از آن حساب به شرکت وجه پرداخت نماید و شرکت ها حق وصول مستقیم پول از پیش خریداران را ندارند.

تبصره ۱- سازندگان قبل از افتتاح حساب در بانک مسکن باید طرح کامل تأیید شده از طرف مقامات ذیصلاح را به ضمیمه نمونه قرارداد خریداران به بانک تسلیم نمایند.

تبصره ۲- عرصه و اعیان طرح و منابع مالی مربوط تا میزان ارزش طلب پیش خریداران و بانک، قبل از انتقال قطعی واحدهای مسکونی به پیش خریداران ، توسط اشخاص حقیقی و حقوقی قابل تأمین نبوده و فقط تأمین کنندگان منابع مالی طرح چنین حقی را خواهند داشت.

تبصره ۳- آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت مسکن و شهرسازی و بانک مسکن و وزارت دادگستری تهیه و به تصویب شورای انقلاب خواهد رسید .

آئین نامه اجرایی قانون حمایت از پیش خریداران واحدهای مسکونی

(مصوب ۱۳۷٤/۱۰/۱۳)

ماده ۱- کلیه سازندگان مجموعه های مسکونی بیش از ده واحد و طرح های عمران و توسعه زمین شهری که در اجرای این آیین نامه قصد تأمین قسمتی از هزینه های اجرایی طرح، از طریق پیش فروش واحدهای مسکونی در دست احداث را داشته باشند، مشمول این آیین نامه هستند و از این پس در این آیین نامه به اختصار سازندگان نامیده می شوند.

تبصره : کلیه وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، نیروهای مسلح و شرکت های تعاونی مسکن که اقدام به احداث مسکن برای استفاده اعضای خود می نمایند، مشمول این آئین نامه نمی شوند.

ماده ۲- کلیه سازندگان مکلفند طرح خود را جهت تأیید و دریافت مجوز انتشار آگهی پیش فروش به سازمان مسکن و شهرسازی استان مربوط تسلیم نمایند.

ماده ۳- سازمان های مسکن و شهرسازی استان ها موظفند حداکثر ظرف پانزده روز پس از دریافت درخواست مکتوب سازنده منضم به اسناد و مدارک لازم طبق دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۸) این آیین نامه نسبت به تأیید طرح و یا ارائه نظرات اصلاحی به سازنده یا وکیل قانونی وی اقدام نمایند.

تبصره ۱- چنانچه سازمان مسکن وشهرسازی استان درمهلت یادشده اظهارنظر نکند، سازندگان پروژه های تایکصدواحدمسکونی ومعادل ده هزار (۱۰۰۰۰) مترمربع زیربنای ناخالص می توانند به طور مستقیم و بدون دریافت مجوز، مطابق با ماده (۴) این آیین نامه اقدام به انتشار آگهی نمایند.

تبصره ۲- مدت یادشده برای پروژه های از یکصد و یک تا پانصد واحد مسکونی و حداکثر معادل پنجاه هزار (۵۰۰۰۰) مترمربع زیربنای ناخالص، یک ماه است.

ماده ٤- سازنده مکلف است شماره مجوز انتشار، محل و مشخصات عمومی طرح، تعدادواحدها، حدود قیمت ، زمان تحویل واحدها و سایر اطلاعات را طبق مفاد مجوز مربوط، به وضوح در آگهی پیش فروش قید کند.

ماده ۵- وزارت مسکن و شهرسازی با همکاری بانک مسکن قرارداد نمونه ای را که در بردارنده تضمین حمایت از حقوق پیش خریداران ، سازندگان و بانک مسکن باشد،

تنظیم و منتشر می نماید تا خریداران ، سازندگان و بانک بتوانند براساس آن ، قرارداد مربوط را تنظیم نمایند.

ماده ٦- سازنده مکلف است حسابی (حساب جاری قرض الحسنه یا سپرده کوتاه مدت) به نام خود در بانک مسکن افتتاح نماید. پیش خریداران باید وجوه مربوط به پیش خرید واحدهای مسکونی را به این حساب واریز نمایند. برداشت سازنده از حساب یادشده تنها با ارائه گواهی و تأیید مهندس ناظر پروژه مبنی بر پیشرفت فیزیکی و ریالی پروژه امکان پذیر خواهد بود.

تبصره : بانک مسکن می تواند براساس قرارداد موضوع ماده (۵) این آیین نامه به خریداران، تسهیلات خرید بدهد.

ماده ۷- بانک ها می توانند به منظور اخذ تأمین کافی اشاره شده در ماده (۶) آیین نامه تسهیلات اعطایی بانکی ـ موضوع تصویب نامه شماره **۸۸۶۲۰** مورخ **۱۳۶۲/۱۲/۲۸** ـ سند مالکیت عرصه پروژه یا ضمانت نامه های صادر شده از سوی مؤسسات بیمه را در هنگام اعطای تسهیلات به پیش خریداران به وثیقه بگیرند. دستورالعمل اجرایی این ماده پس از تصویب شورای پول و اعتبار توسط بانک مرکزی ابلاغ می شود.

ماده ۸- دستورالعمل اجرایی این آیین نامه به استثنای ماده (۷) ، توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و ابلاغ می شود.

معاون اول رییس جمهور ـ حسن حبیبی

اصلاحیه دستورالعمل موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی قانون حمایت از پیش خریداران واحدهای مسکونی

این اصلاحیه پیرو دستورالعمل شماره ۱۰۰/۱۳۹۱۵ مورخ ۱۳۷۶/۷/۲۹ و در اجرای ماده ۸ آیین نامه اجرایی قانون حمایت از پیش خریداران واحدهای مسکونی، ابلاغ می گردد.

ماده ۱- کلیه سازندگان بیش از ده واحد مسکونی که قصد انتشار آگهی به منظور پیش فروش واحدهای مسکونی در دست احداث خود را دارند موظفند ضمن مراجعه به سازمانهای مسکن و شهرسازی استان محل وقوع طرح و ارائه مدارک مذکور در ماده ۲ نسبت به اخذ مجوز انتشار آگهی اقدام نمایند.

ماده ۲- مدارک مورد نیاز جهت صدور مجوز عبارت است از :

۱- سند مالکیت زمین یا قرارداد واگذاری زمین (درصورتی که زمین توسط نهادهای دولتی و عمومی واگذار شده باشد)

۲- پروانه ساختمان .

۳- فرم قرارداد پیش فروش متضمن موارد مورد اشاره در ماده ۳ این دستورالعمل.

۴- گواهی مهندس ناظر پروژه مبنی بر حصول حداقل ۳۰٪ پیشرفت فیزیکی پروژه در زمان درخواست صدور مجوز آگهی .

۵- فرم آگهی پیش فروش مورد نظر سازنده حاوی اطلاعات مربوط به ماده ۴ این دستورالعمل.

تبصره : در موارد خاص صدور مجوز انتشار آگهی برای پروژه های بزرگ مقیاس دارای پیشرفت فیزیکی کمتر از ۳۰٪ به تشخیص سازمان ملی زمین و مسکن و پس از تصویب هیأت مدیره توسط سازمان اخیرالذکر صورت خواهد گرفت.

ماده ۳- در فرم قرارداد پیش فروش که می بایست در سه نسخه تنظیم و مبادله شود موارد مشروحه زیر باید دقیقاً مشخص و تعیین شده باشد :

۱- مشخصات کامل واحد مسکونی مورد معامله و موقعیت و مساحت عرصه و اعیان ساختمان طرح.

۲- وضعیت مالکیت ملک از نظر اینکه زمین متعلق به فروشنده است یا از طریق واگذاری یا مشارکت تهیه شده است.

۳- بهای مورد معامله و حداکثر درصد امکان تعدیل و افزایش .

۴- زمان تحویل واحد مسکونی و حداکثر درصد امکان تاخیر در تحویل و تعیین زمان انتقال سند مالکیت .

۵- نحوه پرداخت بهای مورد معامله و ضمانت اجرای عدم انجام تعهدات پیش خریدار و سازنده.

۶- مشخصات فنی کلی در خصوص نوع مصالح و تجهیزات احتمالی و کیفیت کار با قید نوع سیستم سرمایش و گرمایش .

۷- تعیین حدود مشخصات محوطه سازی و اجرای آن.

۸- تأمین انشعابات آب، برق،گاز، فاضلاب و غیره.

۹- شرایط فسخ قرارداد.

۱۰- نحوه تسویه حساب در صورت فسخ قرارداد.

۱۱- تعیین دوره تضمین رفع نواقص ساختمان توسط سازنده.

۱۲- تعیین نشانی دقیق طرفین به منظور انجام مکاتبات و ارسال نامه ها.

تبصره : از سه نسخه قرارداد مذکور در این ماده «یک نسخه نزد سازنده» یک نسخه نزد پیش خریدار و یک نسخه نیز می بایست نزد مرجع صادرکننده مجوز آگهی پیش فروش جهت کنترل شماره واحد فروخته شده از کل واحدهای موجود سازنده ارسال گردد.

ماده ٤- سازنده مکلف است در فرم آگهی پیش فروش ضمن درج شماره مجوز انتشار آگهی مواردی همچون حدود قیمت، محل، تعداد و زمان تحویل واحدها و سایر مشخصات عمومی طرح را قید نماید.

ماده ٥- سازمان مسکن و شهرسازی استان موظف است ظرف حداکثر **۳** روز از تاریخ تحویل مدارک موضوع ماده **۴** نسبت به تایید فرم آگهی پیش فروش اقدام نماید.

ماده ٦- در استانهایی که انجمن صنفی انبوه سازان مسکن پس از آغاز فعالیت آمادگی خود را به سازمان مسکن و شهرسازی استان اعلام نماید. امر صدور مجوز در اجرای این دستورالعمل به انجمن مذکور محول می گردد.

ماده ۷- این اصلاحیه در **۷** ماده و **۱۷** بند و **۳** تبصره تهیه و با ابلاغ آن دستورالعمل شماره **۱۰۰/۱۳۹۱۵** مورخ **۱۳۷۶/۷/۲۹** کان لم یکن تلقی می گردد.

قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکت های تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی (قانون تجمیع عوارض)

(مصوب ۱۳۸۱/۵/٦)

مـاده ۱- از تـاریخ لازم الاجـرا شـدن ایـن قـانون هرگونـه واگـذاری و نقـل وانتقـال اراضـی بـه اشخاص حقیقی و حقوقی و شرکت های تعاونی مسکن اعم از شرکت هـای تعـاونی مـسکن کارمنـدی و کـارگری و تعـاونی هـای مـسکن کارکنـان نیـروی نظـامی وانتظـامی بـرای امـر مسکن در داخل محدوده (قانونی) شهرها، شهرک ها و شـهر هـای جدیـد موکـول بـه اخـذ گواهی مبنی بر نداشتن کاربری معارض و ضوابط ساخت و ساز متناسب بـا نیـاز و هـدف متقاضیان در اراضی مورد نظر از مراجع مذکور در مواد (۳) و (۴) این قانون می باشد.

ماده ۲- دفتر اسناد رسمی و کلیه مراجع قانونی واگذار کننده زمین اعم از سازمانها ، نهادها و دستگاه هـای دولتـی و غیردولتـی موظفنـد قبـل از هرگونـه نقـل وانتقـال و یـا واگـذاری زمـین بـه شـرکت هـای تعـاونی مـسکن و اشـخاص حقیقـی و حقـوقی موضـوع بلامـانع بـودن احداث واحدهای مسکونی در اراضی موردنظر را طبـق مـوادآتی از مراجع تعیـین شـده در این قانون استعلام و پیوست مدارک نمایند. اعتبـار ایـن گـواهی حـداکثر دو سـال از تـاریخ صدور می باشد.

ماده ۳- کاربری، ضوابط ساختمانی و بلامانع بودن نقـل و انتقـال یـا واگـذاری زمـین بـرای امـر مـسکن بـه شـرکت هـای تعـاونی مـسکن و اشـخاص حقیقـی وحقـوقی در داخـل محـدوده (قانونی) شـهرها، بایـد از طریـق شـهرداری مربـوط و براسـاس طـرح هـای مـصوب توسـعه شهری به طور کتبی اعلام و گواهی شده باشد.

مـاده ٤- هرگونـه نقـل و انتقـال و واگـذاری زمـین بـه شـرکت هـای تعـاونی مـسکن و اشـخاص حقیقی و حقوقی برای امر مسکن در خـارج محدوده (قانونی) شـهرها اعـم از داخـل و یـا خارج از حریم شهرها بجز در محدوده مصوب شـهرهای جدیـد و شـهرک هـایی کـه طبـق مقررات و براساس طرح های مصوب احداث شده یا می شوند، ممنوع می باشد.

احراز وقوع زمین مورد نظر در داخل شهرهای جدید و شهرک های مصوب و تناسب زمین مذکور از نظر کاربری و ضوابط ساختمانی با برنامه های متقاضیان به عهده سازمان مسکن و شهرسازی استان می باشد.

ماده ۵- ادارات ثبت اسنادو املاک موظفند تأییدیه های زیر را در مورد تهیه نقشه های تفکیک اراضی و املاک و انجام قانونی مراحل تفکیک، به شرح زیر اخذ نمایند :

الف ـ تفکیک اراضی و املاک در داخل محدوده (قانونی) شهر و حریم شهر از نظر رعایت مصوبات طرح های جامع و هادی شهری از شهرداری مربوط .

ب ـ تفکیک اراضی و املاک واقع در خارج از حریم شهرها از نظر رعایت کاربری و ضوابط طرح های جامع ناحیه ای و درصورت عدم تهیه طرح برای ناحیه موردنظر، از نظر رعایت ضوابط آئین نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات درخارج از محدوده قانونی و حریم شهرها(مصوب **۱۳۵۵** هیأت وزیران) و اصلاحات بعدی آن، از سازمان مسکن و شهرسازی استان.

تبصره : در داخل محدوده روستاها مرجع تهیه و تأیید نقشه های مربوط بنیاد مسکن و انقلاب اسلامی است .

ماده ٦- هر نوع نقل و انتقال اعم از رسمی و عادی، تفکیک، افراز، صدور سند و تغییر کاربری در مورد زمین های موضوع این قانون ، بدون رعایت مفاد این قانون و مقررات مربوط ممنوع است. در صورت تخلف ، متخلفان از جمله هیأت مدیره شرکت تعاونی ذی ربط، مسئول جبران خسارات وارد شده به اشخاص حقیقی و حقوقی، شهرداری ها، دولت و اعضای شرکت های تعاونی مسکن می باشند.

ماده ۷- مراجعی که خارج از حدود وظایف خود در حریم یا خارج از حریم شهرها تصمیم گیری کنند و به هر نحو به ساخت و سازهای غیر قانونی و بر خلاف مفاد این قانون اقدام نمایند و یا مؤثر در احداث اینگونه بناها باشند و یا به نحوی در اینگونه اقدامات خلاف مشارکت نمایند، طبق این قانون متخلف محسوب می شوند و با آنها برابر مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۸- کلیه سازمان ها، مؤسسات و شرکت های تأمین کننده خدمات آب، برق، گاز، تلفن و نظایر آن مکلفند خطوط و انشعاب به ساختمان ها را برحسب مراحل مختلف عملیات

ساختمانی فقط در قبال ارائه پروانه معتبر ساختمانی ، گواهی عدم خلاف یا گواهی پایان ساختمان معتبر صادره شده توسط مراجع مسئول صدور پروانه و ذکر شماره و تاریخ مدارک مذکور در قراردادهای واگذاری ، تأمین و واگذار نمایند.

واگذاری خطوط و انشعاب اینگونه خدمات به واحدهای مسکونی و صنفی و هرگونه بنائی که به طور غیر مجاز و برخلاف ضوابط و مقررات اجرائی طرح های مصوب احداث شود ممنوع می باشد.

ماده ۹- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است به کلیه جرائد و سایررسانه ها ابلاغ نماید قبل از درج هر نوع آگهی تبلیغاتی در ارتباط با تفکیک و فروش اراضی، مجوزهای صادرشده توسط مراجع موضوع ماده (۵) این قانون را حسب مورد از آگهی دهنده درخواست و در صورت عدم ارائه مدارک مذکور، نظر وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان مسکن و شهرسازی استان مربوط) را درخصوص بلامانع بودن تفکیک وعرضه زمین اخذ نمایند.

ماده ۱۰- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می شوند.

ماده ۱۱- آیین نامه اجرایی این قانون توسط وزارتخانه های مسکن و شهرسازی ، کشور، تعاون و کار و امور اجتماعی حداکثر ظرف مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر یازده ماده و یک تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ششم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۱/۵/۱۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

آئین نامه اجرائی قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکت های تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی .

(مصوب ۱۳۸۳/۳/٦)

مـــاده ۱- در اجـرای ایـن آیـین نامـه، محـدوده (قـانونی) و حـریم شـهر، شـهرک مـسکونی و شـهرجدید و محـدوده روسـتا عبـارت از محـدوده هـا و حـریم هـایی مـی باشـند کـه در طرح های مصوب جامع و تفصیلی و هادی شهرها، ایجاد شهرک و شهر جدید و طرح هادی روستایی به تصویب مراجع قانونی ذیربط رسیده باشند.

ماده ۲- منظور از نداشتن کاربری معارض موضوع ماده (۱) قانون، برخورداری از کاربری مسکونی در محدوده (قانونی) طبق طرح های مصوب جامع، تفصیلی و هادی و طرح های شهرک ها و شهرهای جدید می باشد.

ماده ۳- کلیه مقررات این آیین نامه مانند لزوم استعلام و نظایر آن در استفاده مسکونی از زمین، برای کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از خصوصی، عمومی و دولتی و وابسته به آنها و همچنین بنیادها و نهادهای انقلابی و اوقاف لازم الاجرا است.

ماده ٤- واگذاری، تفکیک و افراز اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن توسط تمام دستگاه های دولتی و عمومی و وابسته به آنها اعم از وزارتخانه ها، سازمان ها، نیروهای نظامی و انتظامی ، شهرداری ها و شرکت های دولتی ، بنیادها و نهادهای انقلابی و مؤسسات عمومی غیردولتی و هر نهاد وابسته به دولت که به واگذاری اراضی اقدام می کند، تحت هر عنوان و در هر نقطه از کشور اعم از داخل یا خارج شهرها مطلقاً ممنوع است.

ماده ٥- هرگونه واگذاری اراضی در داخل مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع است.

ماده ٦- هرگونه نقل وانتقال اراضی فاقد کاربری مسکونی ، مشروط به تسلیم اقرار نامه کتبی ضمن سند انتقال در دفاتر اسناد رسمی توسط منتقل الیه، دایر بر اطلاع از کاربری غیرمسکونی زمین و عدم امکان ساختن مسکن در آن خواهد بود.

ماده ۷- کاربری های اراضی غیر مسکونی که به ترتیب مقرر در ماده (۶) این آیین نامه مورد نقل و انتقال قرار می گیرند، قابل تغییر توسط کمیسیون های ماده (۵) لایحه قانونی واگذاری واحیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران ـ مصوب **۱۳۵۹** ـ و مراجع

تصویب طرح هادی و تغییرات بعدی آنها نبوده و قبول تقاضاهای متضمن درخواست تغییر کاربری آنها توسط دبیرخانه های مربوط، شهرداری ها و سایر اعضاء و طرح این تقاضا در جلسات کمیسیون ها و مراجع مذکور ممنوع است.

ماده ۸- کلیه دستگاه هایی که قانوناً مجاز به واگذاری زمین برای امر مسکن به اشخاص حقیقی و حقوقی می باشند ، موظفند شماره ، تاریخ و متن پاسخ استعلام دریافت شده از مراجع مقرر در قانون را دایر بر برخورداری زمین مورد واگذاری از کاربری مسکونی و ضوابط و مقررات متناسب با تعداد استفاده کنندگان ، به طور کتبی در توافق نامه ها، صورت جلسات، ابلاغیه ها و سایر مدارک مربوط به واگذاری زمین قید نمایند.

ماده ۹- استعلام کنندگان کاربری زمین و ضوابط و مقررات ساختمانی آن مکلفند نقشه موقعیت زمین در مقیاس مناسب طبق سند مالکیت، نشانی زمین و سایر مشخصاتی که اظهارنظر توسط مرجع مورد استعلام را تسهیل می نماید، به مراجع مورد استعلام مربوط ارایه دهند.

ماده ۱۰- مراجع مورد استعلام مکلفند ظرف ده روز پس از وصول نامه دفترخانه اسناد رسمی یا مراجع واگذار کننده زمین، نسبت به صدور پاسخ استعلام اقدام نمایند.

تبصره : در صورت کامل نبودن مدارک ،مراجع استعلام شونده مکلفند ظرف پنج روز از تاریخ وصول استعلام، کسری مدارک را به دستگاه استعلام کننده اعلام نمایند.

ماده۱۱- سازمان های مسکن و شهرسازی در مورد زمین ها و املاک واقع در محدوده شهرکها و شهرهای جدید و شهرداری ها در داخل محدوده شهر ، استعلام های دریافت شده را براساس مصوبات ونقشه های اجرایی طرح های جامع، تفصیلی و هادی آنها پاسخ خواهند داد. در مورد شهرهای دارای طرح جامع، در صورت فقدان طرح های تفصیلی ووقوع تقریبی زمین در مجاورت زمین هایی که موقعیت کلی آنها برای کاربری های عمومی و خدماتی شهرها پیش بینی گردیده اند، براساس مصوبات کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی ومعماری ایران خواهد شد و در موارد ابهام و اشکال و اختلاف نظر در نحوه اجرای طرح های جامع و تفصیلی شهری موضوع ماده یادشده مراتب در شورای عالی شهرسازی مطرح و نظر شورای عالی قطعی ولازم الاجرا خواهد بود. (اصلاحیه ۱۳۸۳/۱۲/۱۹)

تبصره : در صورت وجود یا دایر شدن شهرداری ها در شهرک ها و یا در تمام یا بخشی از هر شهر جدید، پاسخگویی به استعلام موضوع این ماده توسط شهرداری های مزبور به انجام خواهد رسید.

ماده ۱۲- هر نوع نقل وانتقال اراضی برای امر مسکن اعم از رسمی و عادی در داخل محدوده روستاها منوط به استعلام از دهیاری مربوط براساس طرح هادی مصوب ، با همکاری بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و در صورت عدم تشکیل دهیاری ، از بنیاد مسکن انقلاب اسلامی محل خواهد بود. دهیاری ها با همکاری بنیاد یاد شده حسب مورد، در صورت وجود طرح هادی روستایی براساس طرح مصوب مذکور و در صورت عدم وجود طرح های هادی، طبق عرف محل ، کاربری و ضوابط ساختمانی مربوط را اعلام خواهند نمود.

ماده ۱۳- سازمان های مسکن و شهرسازی استان ها موظفند استعلام های دریافت شده از ادارات ثبت اسناد و املاک در موردنقشه های تفکیک اراضی و املاک واقع در خارج از حریم شهرها(به جز روستاها) را از نظر رعایت کاربری و ضوابط طرح های جامع ناحیه ای و در صورت عدم تهیه طرح برای ناحیه مورد نظر از نظر رعایت ضوابط آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات درخارج از محدوده قانونی و حریم شهرهاو اصلاحات بعدی آن ، پاسخ دهند.

ماده ١٤- مراجع پاسخ دهنده به استعلام موظفنداستعلام های به عمل آمده از سوی ادارت ثبت اسناد و املاک در مورد نقشه های تفکیک اراضی را که می بایست منضم به نقشه تفکیکی خوانا در مقیاس مناسب و سایر اطلاعات و مشخصات مورد نیاز برای تشخیص موقعیت زمین باشد، حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ وصول استعلام پاسخ دهند.

تبصره ۱- در صورت موافقت مراجع فوق الذکر با نقشه های تفکیکی دریافت شده از نظر کاربری و ضوابط تفکیک، سایر مدارک لازم برای تفکیک طبق مقررات ذیربط توسط متقاضی ارایه خواهد شد.

تبصره ۲- نقشه های تفکیکی پیشنهادی از سوی متقاضیان در مورد اراضی واقع در شهرک های مسکونی وشهرهای جدید جهت تأیید از حیث امکان تفکیک و رعایت کاربری و ضوابط تفکیک از طرف ادارات ثبت اسناد واملاک حسب مورد به ترتیب به سازمان مسکن و شهرسازی استان مربوط و شرکت عمران شهر جدید ذیربط ارسال

خواهد شد.مراجع مذکور براساس طرح ها و ضوابط و مقررات مصوب ، حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ وصول، اظهار نظر خواهند نمود.

تبصره ۳- در صورت وجود یا دایر شدن شهرداری در شهرک ها و یا در تمام یا بخشی از شهر جدید، اظهارنظر درخصوص موضوع این ماده به عهده شهرداری های مذکور خواهد بود.

ماده ۱۵- تأمین و واگذاری تأسیسات زیربنایی موضوع ماده (۸) قانون (آب ، برق، گاز و تلفن ثابت و نظایر آن) موکول به ارایه پروانه های معتبر ساختمانی یا عدم خلاف یا پایان کار (در مورد شهرها، شهرهای جدید و شهرک ها) یا تأییدیه مراجع صدور مجوز ساختمان در محدوده روستا، دایر بر رعایت کاربری مسکونی خواهد بود.

ماده ۱۶- مفاد ماده (۶) قانون برای آن دسته از اراضی و املاک که براساس اسناد عادی و دست نویس طبق قوانین دیگر قابلیت تفکیک و یا صدور سند یافته باشند از جمله مواد (۱۴۷) و (۱۴۸) موضوع قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک ـ مصوب ۱۳۷۰ ـ و در کلیه واگذاری های زمین توسط مراجع مختلف برای امر مسکن از جمله سازمان ملی زمین ومسکن ، شهرداری ها و کمیسیون های موضوع ماده (۳۲) لایحه قانونی واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹ و قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و منابع طبیعی و سایر مراجعی که به موجب قوانین مجاز به واگذاری زمین شناخته شده اند نیز لازم الاجرا می باشد.

تبصره : نقشه تأیید شده موضوع ماده (۴) آیین نامه اجرایی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها که مبنای تغییر کاربری و تفکیک اراضی زراعی و باغ های خارج از محدوده شهرها و شهرک ها توسط ادارات ثبت اسناد و املاک قرار می گیرند، منحصراً مربوط به استفاده کشاورزی و باغداری از اراضی زراعی و باغات موضوع نقشه های مذکور بعد از تفکیک می باشند و در هر حال تغییر کاربری این اراضی به مسکونی ممنوع است.

ماده ۱۷- کلیه مراجعی که در محدوده (قانونی) و حریم یا خارج از حریم شهرها، در داخل شهرک ها و شهرهای جدید و حریم آنها و همچنین روستاها، برخلاف مفاد این قانون تصمیم گیری کرده و یا به هر نحو به ساخت و سازهای غیرقانونی اقدام نموده یا مؤثر در احداث بناهای خلاف باشند، متخلف محسوب و طبق مقررات با آنها رفتار خواهد شد.

ماده ۱۸- درج شماره، تاریخ و نام صادرکننده مجوز در آگهی های تفکیک و فروش اراضی موضوع این قانون الزامی است و آگهی های فاقد مشخصات مذکور، غیرقابل چاپ و تبلیغ

در مطبوعات، صدا وسیما و سایر رسانه های گروهی و نصب در اماکن عمومی می باشند و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اقدامات لازم را در جهت تحقق این موضوع به عمل خواهد آورد و وزارت مسکن و شهرسازی نیز موظف است هرگونه تخلف از این ماده را پیگیری نماید.

ماده ۱۹- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارت بازرگانی و وزارت تعاون مکلفند حسب مورد به روش های مقتضی به تمامی بنگاه های معاملات املاک و مستغلات ، دفاتر اسناد رسمی و شرکت های تعاونی ابلاغ نمایند که در اجرای مفاد ماده (۶) قانون، از تنظیم مبایعه نامه و نظایر آنها برای زمین های موضوع این قانون که فاقد نقشه های تفکیک مصوب مرجع قانونی است، اکیداً خودداری نمایند.

تبصره : وزارت بازرگانی و وزارت تعاون موظفند حسب مورد در صورت مشاهده تخلف از قانون و این آیین نامه توسط بنگاه های معاملات ملکی و شرکت های تعاونی و یا دریافت گزارش از سوی وزارت مسکن و شهرسازی مبنی بر وقوع تخلف ، برخورد لازم را با متخلفان به ترتیب برابر قانون نظام صنفی و قانون تعاون به عمل آورند.

ماده ۲۰- وزارت مسکن و شهرسازی در اجرای صحیح قانون به محض اطلاع از وقوع تخلف از قانون و این آیین نامه پس از احراز آن، متخلفان را همراه ادله و مدارک مربوط جهت رسیدگی و صدور رأی مقتضی به مراجع صالح قضایی معرفی و تاحصول نتیجه مراتب را پیگیری نموده و همچنین وزارت مذکور و سایر مراجع ذیربط می توانند ابطال اقدامات خلاف، اعاده وضعیت به حالت سابق و نیز جبران خسارات وارد شده به دولت را مطابق مقررات مربوط از مقامات قضایی درخواست نمایند.

ماده ۲۱- دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مسئولیت نظارت عالی بر حسن انجام این قانون و آیین نامه را بر عهده خواهد داشت.

معاون اول رئیس جمهور ـ محمدرضا عارف

فصل ششم

قوانین و مقررات مربوط به فضای سبز،

محیط زیست و مدیریت پسماندها

قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها

(مصوب ۱۳۷٤/۳/۳۱)

ماده ۱- به منظور حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها و تداوم و بهره وری آنها از تاریخ تصویب این قانون تغییر کاربری اراضی زراعی و باغ ها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرک ها جز در موارد ضروری ممنوع می باشد.

تبصره ۱- در موارد ضروری تغییر کاربری اراضی زراعی و باغ ها به عهده کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت خانه های کشاورزی ، مسکن و شهرسازی، جهادسازندگی و سازمان حفاظت محیط زیست و استانداری که در هراستان زیر نظر وزارت کشاورزی تشکیل می شود محول می گردد و تصمیمات کمیسیون مزبور که واجد آرای اکثریت اعضا باشد معتبر خواهد بود و این کمیسیون موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ دریافت تقاضا یا استعلام نسبت به صدور پاسخ اقدام نماید.

تبصره ۲- مرجع تشخیص اراضی زراعی و باغ ها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرک ها وزارت کشاورزی است و تغییر کاربری اراضی موضوع این قانون در روستاها طبق ضوابطی که وزارت کشاورزی تعیین خواهد کرد مجاز می باشد.

تبصره ۳- ادارات ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی مکلفند در موارد تفکیک اراضی زراعی و باغ ها و تغییر کاربری آنها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرک ها از وزارت کشاورزی استعلام و نظر وزارت مذکور را اعمال نمایند.

ماده ۲- در مواردی که به اراضی زراعی و باغ ها طبق مقررات این قانون مجوز تغییر کاربری داده می شود هشتاد درصد (۸۰٪) قیمت روز اراضی و باغ های مذکور با احتساب ارزش زمین پس از تغییر کاربری بابت عوارض از مالکین وصول و به خزانه داری کل کشور واریز می گردد. نحوه تقویم ارزش اراضی موضوع این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۱- تغییر کاربری زمین زراعی و باغ برای سکونت شخصی مالکین کم بضاعت در مساحت کوچک طبق ضوابط و تعاریفی که وزارت کشاورزی مشخص می نماید و همچنین سایر نیازهای بخش کشاورزی و دامی مشمول پرداخت عوارض موضوع این ماده نخواهد بود.

تبصره ۲- وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است جهات توسعه شهرها و شهرک ها (متصل یا منفصل) را حتی المقدور در خارج از اراضی زراعی و باغ ها طراحی و از اراضی غیر زراعی و غیرقابل کشاورزی استفاده نماید و تغییر کاربری اراضی زراعی و باغ های موجود داخل محدوده قانونی شهرها را به حداقل ممکن برساند.

ماده ۳- مالکین یا متصرفین اراضی زراعی و باغ های موضوع این قانون که غیر مجاز اراضی زراعی و باغ ها را تغییر کاربری دهند علاوه بر الزام به پرداخت عوارض موضوع ماده ۲ به پرداخت جزای نقدی تا سه برابر بهای اراضی و باغ ها به قیمت روز زمین با کاربری جدید محکوم خواهند شد . در صورت تکرار جرم علاوه بر مجازات مذکور به حبس از یک ماه تا شش ماه محکوم خواهند شد. وزارت کشاورزی موظف است پرونده های متخلفین از این قانون را به مراجع قضایی ارسال تا مراجع مذکور دستور توقیف عملیات مربوط به موارد مذکور در این قانون را صادر و درخارج از نوبت رسیدگی و براساس ضوابط مربوطه حکم قطعی صادر نمایند.

تبصره ۱- سازمان ها و مؤسسات و شرکت های دولتی و شهرداری ها و نهادهای عمومی و شرکت ها و مؤسسات دولتی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول مقررات این قانون می باشد.

تبصره ۲- هر یک از کارکنان دولت و شهرداری ها و نهادها که در اجرای این قانون به تشخیص دادگاه صالحه تخطی نموده باشند به جزای نقدی تا سه برابر بهای اراضی و باغ ها به قیمت روز زمین با کاربری جدید و در صورت تکرار علاوه بر جریمه مذکور به انفصال دائم از خدمات دولتی و شهرداری ها محکوم خواهند شد. سردفتران متخلف نیز به شش ماه تا دوسال تعلیق از خدمت محکوم خواهند شد.

ماده ٤- دولت مکلف است همه ساله اعتباری معادل هشتاد درصد(۸۰٪) از درآمدهای موضوع این قانون را در بودجه سالیانه وزارت کشاورزی منظور نماید تا وزارت مزبور طبق ضوابط قانونی مربوط به مصرف امور زیربنایی کشاورزی شامل تسطیح اراضی ، احداث کانال آبیاری ، زهکشی ، سدها و بناهای خاکی تأمین آب و احیاء اراضی موات و بایر برساند و بیست درصد (۲۰٪) باقی مانده از درآمد موضوع این قانون به منظور مطالعه و آماده سازی زمین های غیر قابل کشت و زرع برای توسعه شهرها و ایجاد شهرک ها در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار می گیرد.

مـاده ۵- از تـاریخ تـصویب ایـن قـانون نماینـده وزارت کـشاورزی در کمیـسیون مـاده **۵** قـانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران عضویت خواهد داشت.

ماده ٦- مقدار سیصد هکتار اراضی غیر قابل کشت از یکهزار و یکصد هکتار اراضی مربوط به ورزشگاه بزرگ اصفهان جهت احداث ورزشگاه مذکور اختصاص یافته و با بقیه اراضی مطابق با این قانون عمل خواهد شد.

مـاده ۷- وزارت کشاورزی مسئول اجرای این قانون می باشد و وزارت مذکور مکلف است آیین نامه اجرایی این قانون را ظرف مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ماده ۸- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می گردد.

قانون فوق مشتمل بر هشت ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ سی و یکم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ **۱۳۷۴/۴/۷** به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

آیین نامه اجرایی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها

(مصوب ۱۳۷٤/۱۰/۲٤ هیأت وزیران)

ماده ۱- در اجرای قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها ـ مصوب **۱۳۷۴**ـ که از این پس در این آیین نامه به اختصار قانون نامیده می شود ـ عبارت های زیر دارای تعریف های مربوط هستند :

الف ـ محدوده قانونی شهر : محدوده ای است که بر اساس تبصره (۱) ماده (۴) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری ـ مصوب **۱۳۶۲** به تصویب مراجع ذیربط رسیده باشد.

ب ـ محدوده قانونی شهرک : محدوده ای است که به تصویب مراجع قانونی ذیربط رسیده باشد.

ج ـ محدوده قانونی روستا : در طرح های هادی یا بهسازی روستا، محدوده ای است که به تصویب مراجع قانونی ذیربط رسیده باشد و در روستاهای فاقد طرح هادی یا بهسازی ، محدوده مسکونی موجود روستاست.

ماده ۲- وزراتخانه های مسکن و شهرسازی و جهادسازندگی ، سازمان حفاظت محیط زیست و استانداری های سراسر کشور، موظفند بنا به درخواست وزارت کشاورزی ، نماینده خود را در هر استان جهت تشکیل کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون ـ که از این پس در این آیین نامه به اختصار کمیسیون نامیده می شود ـ به وزارت یادشده معرفی کنند. وزیر کشاورزی حکم عضویت نمایندگان یاد شده در کمیسیون را صادر می کند.

تبصره : کمیسیون و دبیرخانه آن در سازمان کشاورزی استان مستقر می شود و سازمان یاد شده در هر استان مسئول دبیرخانه را تعیین می کند.

ماده ۳- درخواست متقاضی یا جانشین قانونی وی مبنی بر تغییر کاربری اراضی یا باغ های تحت تملک به جز درخواست های موضوع تبصره (۲) ماه (۱) قانون به انضمام تصاویر اسناد و مدارک لازم در دبیرخانه کمیسیون ثبت و به ترتیب تاریخ ثبت، برای رسیدگی در دستورکار کمیسیون قرار می گیرد.کمیسیون درخواست های یاد شده را در صورت لزوم، پس از اخذ نظرات دستگاه های اجرایی مربوط و شهرداری ها، مورد بررسی قرار می دهد و حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ ثبت در دبیرخانه، با رأی اکثریت اعضاء در مورد آنها تصمیم گیری می کند و مراتب را بلافاصله به متقاضی اعلام می نماید.

تبصره ۱- شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، کمیسیون موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، مراجع قانونی تصویب طرح های جامع یا هادی و سایر مراجع قانونی مربوط، حسب مورد کاربری جدید زمین یا باغ موضوع ماده (۲) قانون را تعیین می کند.

تبصره ۲- کمیسیون در صورت موافقت با تغییر کاربری زمین زراعی یا باغ موضوع درخواست یا قسمتی از آن، مراتب را همراه با نقشه (کروکی) و مشخصات کامل ملک، به منظور تعیین قیمت روز زمین یا باغ برای کاربری جدید، به اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان مربوط اعلام می کند و پس از اخذ گواهی لازم مبنی بر واریز هشتاد درصد (۸۰٪) ارزش روز زمین و باغ موضوع ماده (۲) قانونی به حساب خزانه داری کل کشور، مجوز تغییر کاربری را صادر و به متقاضی یا جانشین قانونی وی اعلام می نماید.

تبصره ۳- وزارت کشاورزی موظف است ضوابط تشخیص اراضی زراعی و باغ ها در خارج از محدوده قانونی شهرها را ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه تعیین و جهت اجرا به سازمان های کشاورزی استان ها ابلاغ کند.

تبصره ٤- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه ، ضوابط مربوط به چگونگی تقویم ارزش اراضی مشمول تغییر کاربری موضوع قانون را تهیه و برای تصویب هیأت وزیران پیشنهاد کند.

ماده ٤- ادارات ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی موظفند اراضی زراعی و باغ های خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرک ها را براساس نقشه ای که به تأیید سازمان کشاورزی استان رسیده است، تفکیک کنند. ضوابط تفکیک اراضی زراعی و باغ ها در خارج از محدوده قانونی شهرها توسط وزیر کشاورزی تهیه و ابلاغ می شود.

ماده ٥- وزارت کشاورزی موظف است ضوابط و تعاریف مربوط به تغییر کاربری زمین زراعی و باغ برای سکونت شخصی مالکان کم بضاعت در مساحت های کوچک، همچنین نیازهای بخش کشاورزی و دامی را که مشمول پرداخت عوارض موضوع ماده (۲) قانون نمی باشد، ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه تهیه و برای اجراء به کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون ابلاغ کند.

تبصره : ضوابط و تعاریف موضوع این ماده در بخش امور دامی و سایر وظایف وزارت جهادسازندگی با هماهنگی وزارت یادشده تهیه می شود.

مـاده ٦- وزارت مسکن و شهرسازی در اجرای تبصره (۲) قانون مکلف است جهات توسعه شهرها و شهرک ها (متصل یا منفصل) را حتی المقدور در خارج از اراضی زراعی و باغ ها طراحی و از اراضی غیر زراعی و غیر قابل کشاورزی استفاده کند و نظر وزارت کشاورزی را در مورد غیر زراعی و غیر قابل کشاورزی بودن اراضی اخذ کند.

تبـصره : وزارت مسکن و شهرسازی موظف است دستورالعمل مربوط به چگونگی به حداقل رساندن تغییرکاربری اراضی زراعی و باغ های داخل محدوده قانونی شهرها را ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه تهیه و به دستگاه های مربوط ابلاغ کند.

مـاده ۷- وزارت کشاورزی و سازمان های کشاورزی استان ها پس از احراز تخلف موضوع ماده (۳) قانون و تبصره های آن، حسب مورد ضمن معرفی متخلفان به مراجع قضایی، توقف عملیات و اقدامات را از مراجع یادشده درخواست می کند . مراجع قضایی ابتدا خارج از نوبت دستور موقت توقف عملیات و اقدامات مغایر قانون را صادر و سپس برابر مقررات مربوط به تخلف رسیدگی و حکم مقتضی را صادر می کند در صورت محکومیت متخلف به پرداخت جریمه نقدی، مرجع قانونی مربوط موظف است برابرحکم دادگاه پس از وصول جریمه، متخلف را به منظور اعمال قوانین و مقررات حسب محل وقوع تخلف به شهرداری ها و استانداری ها معرفی نماید.

ماده ۸- سازمان برنامه و بودجه مکلف است هر سال اعتبارات عمرانی موضوع قانون را تحت ردیف های جداگانه برای وزارت کشاورزی و وزارت مسکن و شهرسازی به ترتیب هشتاد درصد (۸۰٪) و بیست درصد (۲۰٪)در لایحه بودجه سالانه منظور کند. معادل صددرصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی موضوع قانون به درآمد عمومی کشور هر سال به نسبت های یادشده، از محل اعتبارات مربوط در اختیار وزارت خانه های کشاورزی و مسکن و شهرسازی قرار می گیرد تا جهت اجرای طرح های مصوب موضوع ماده (۴) قانون به مصرف برسد.

ماده ۹- وزارت کشاورزی موظف است ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه، سیصد هکتاراراضی غیر قابل کشت موضوع ماده (۶) قانون را جهت احداث ورزشگاه بزرگ اصفهان تعیین و به دستگاه اجرایی مربوط اعلام کند.

ماده ۱۰- به منظور جلوگیری از تداخل وظایف در اجرای قانون و قانون زمین شهری ـ مصوب ۱۳۶۶ ـ در حریم استحفاظی، دستورالعمل لازم به طور مشترک توسط وزرای کشاورزی و مسکن و شهرسازی تهیه و ابلاغ می شود.

ماده ۱۱- زمین های مورد نیاز طرح های عمرانی مصوب مجلس شورای اسلامی، از شمول این آیین نامه مستثنی است.

لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها

(مصوب ۱۳۵۹/۳/۳)

ماده ۱- به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درختان ، قطع هر نوع درخت در معابر، میادین، بزرگراه ها و پارک ها ، باغات و محل هائی که به صورت باغ شناخته شوند در محدوده قانونی و حریم شهرها بدون اجازه شهرداری ممنوع است.
ضوابط مربوط به چگونگی اجرای این ماده پس از تهیه توسط شهرداری و تصویب شورای شهر قابل اجرا است.

ماده ۲- شهرداری ها در محدوده قانونی و حریم شهرها مکلفند ظرف مدت یک سال شناسنامه ای شامل تعداد و نوع و محیط و سن تقریبی درختان محل های مشمول این قانون را تنظیم کنند و این شناسنامه هر پنج سال یکبار قابل تجدید و سند اجرای این قانون می باشد.

تبصره : شهرداری ها مکلفند درختان معابر ، میادین ، بزرگراه ها و پارک ها را پس از تنظیم مشخصات آنان پلاک کوبی کنند.

ماده ۳- مأموران شهرداری ها بر حسب مورد می توانند برای تنظیم یا تطبیق برگ شناسائی درختان با در دست داشتن معرفی نامه و نمایندگی دادستانی وارد محل های مشمول این قانون بشوند.

ماده ٤- از تاریخ اجرای این قانون اعم از اینکه شناسنامه موضوع ماده ۲ تنظیم و ابلاغ شده باشد یا نه قطع درختان مشمول قانون ممنوع است مگر با تحصیل اجازه از شهرداری طبق مقررات و ضوابط مربوط.

تبصره ۱- اراضی مشجر و اماکن مسکونی و محل های کسب و پیشه و تجارت که مساحت آن از پانصد مترمربع تجاوز نکند از شمول این قانون مستثنی است.
تفکیک قطعات اراضی مشجر و باغات بزرگ تر از پانصد مترمربع با رعایت مقررات شهرسازی مجاز است ولی قطع درخت در قطعات تفکیک شده به هر مساحت که باشد بدون تحصیل اجازه طبق مقررات این قانون ممنوع است.

تبصره ۲- در پروانه های ساختمانی که براساس طرح جامع و یا هادی شهرها از طرف شهرداری ها صادر می شود تعداد درختی که در اثر ساختمان باید قطع شود تعیین و قید خواهد شد. در صورتی که پس از دریافت پروانه و قطع درخت ظرف مدت مندرج در

پروانه بدون عذر موجه اقدام به ساختمان نشود مرتکب مشمول مجازات های مقرر در این قانون خواهد بود.

تبصره ۳- مالکین باغات و محل هائی که به صورت باغ شناخته شوند مکلفند به ازای درخت هائی که اجازه قطع آنان از طرف شهرداری صادر می شود به تعداد دو برابر درهمان محل ویا هر محلی که شهرداری تعیین خواهد کرد بر طبق ضوابط و دستور العمل های موجود در فصل مناسب غرس نمایند.

تبصره ٤- کاشت و حفاظت و آبیاری درختان معابر، میادین ، بزرگراه ها و پارک های عمومی از اهم وظایف شهرداری ها می باشد.

ماده ٥- ضوابط مربوط به خزانه و جابجاکردن ـ جانشین ساختن و قطع درختان که ملازمه با بهره برداری از نهالستان ها، قلمستان ها و باغات و موارد دیگر دارد به موجب آئین نامه های اجرائی این قانون تعیین خواهد گردید.

ماده ٦- هر کس عالماً و عامداً و برخلاف مقررات این قانون مرتکب قطع و یا موجبات از بین رفتن درختان مشمول آن قانون را فراهم سازد به حبس جنحه ای تا سه سال و پرداخت جزای نقدی بر حسب نوع و محیط، سن درخت و موقعیت آن از یک هزار ریال تا یکصد هزار ریال محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که قطع درخت از طرف مالکین به نحوی باشد که باغی را از بین ببرد و از زمین آن به صورت تفکیک و خانه سازی استفاده کند همه زمین به نفع شهرداری ضبط می شود و به مصرف خدمات عمومی شهر و محرومین می رسد.

تبصره ۲- مجازات های مذکور در این ماده قابل تعلیق و یا تبدیل به جزای نقدی نبوده و احکام صادره فقط قابل پژوهش خواهد بود.

ماده ۷- گزارش مأموران شهرداری های مأمور اجرای این قانون که قبلاً با وظایف ضابطین دادگستری آشنا شده اند به منزله گزارش ضابطین دادگستری است .

ماده ۸- هر کس اعم از مأموران مجری این قانون و یا سایر اشخاص عالماً جرایم مذکور در این قانون را به خلاف حقیقت به کسی نسبت دهد و یا گزارش خلاف واقع بدهد به مجازات حبس جنحه ای تا سه سال محکوم می شود مگر اینکه درقوانین جزائی مجازات شدیدتری پیش بینی شده باشد که در این صورت به مجازات اشد محکوم خواهد شد. مقررات تبصره ذیل ماده ۶ در این مورد نیز لازم الرعایه است.

ضوابط اجرائی مربوط به چگونگی اجرای ماده ۱ لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹/۳/۱۱

(مصوب ۱۳۷۳/۶/۲۹)

ماده ۱- تعاریف:

۱-۱- **درخت :** عبارت از هر اصله است که محیط بن آن کمتر از **۱۵** سانتیمتر نباشد، (تاکستان از این حکم مستثنی است).

۱-۲- **باغ :** زمینی است که برابر این ضوابط در آن درختان مثمر و غیر مثمر موجود باشد.

۱-۳- **قلمستان :** زمینی است که در آن درختان غیرمثمر به وسیله اشخاص غرس شده باشد.

۱-۴- **بن درخت :** محل تلاقی درخت با سطح زمین است و در صورتی که درخت در سطح زمین به چند ساقه منشعب شده باشد بن قطورترین ساقه ملاک عمل خواهد بود و بقیه ساقه ها شاخه محسوب می شود.

۱-۵- **نهال :** درخت جوانی است که محیط بن آن کمتر از **۱۵** سانتیمتر باشد.

ماده ۲- در مورد موقوفات متولیان و متصدیان یا قائم مقام قانونی و یا متصرفین و مستأجرین مسئول رعایت این ضوابط خواهند بود.

ماده ۳- کلیه املاک و اراضی غیر از باغ سبز که در محدوده قانونی و حریم شهرها می باشد و مساحت آن بیش از **۵۰۰** مترمربع است مشمول این ضوابط خواهد بود.

تبصره : محل هائی از نظر این ضوابط باغ شناخته می شوند که دارای مشخصات ذیل باشند :

۱- مساحت محل بیش از **۵۰۰** مترمربع باشد.

۲- در هر مترمربع حداقل یک اصله درخت غیر مثمر و یا در هر **۱۶** مترمربع یک اصله درخت مثمر غرس شده باشد.

۳- دارابودن سند مالکیت به عنوان باغ.

ماده ٤- شهرداری در محدوده قانونی شهرها و حریم قانونی آن بنا به تقاضای مالک یا مباشر یا قائم مقام قانونی آنان راجع به درختان مشمول قانون، درموارد ذیل مکلف به صدور مجوز قطع درخت با رعایت سایر مقررات مربوط می باشد.

۱- درختان غیر مثمری که به سن بهره وری رسیده باشند و به قصد انتفاع از چوب قطع شود، بدیهی است چنانچه شهرداری بهای چوب درختان را به مالک بپردازد درخت قطع نخواهد شد.

۲- درخت به آفت یا بیماری مبتلا شده و میزان ابتلا به حدی باشد که به بعضی یا تمام درختان ناحیه آسیب برساند یا ادامه حیات درخت مقدور نباشد.

۳- قطع درخت به منظور احداث یا تعویض یا حفر کانال و مجاری آب یا خطوط برق، لوله کشی نفت و گاز و تلفن و غیره و یا به علت خطر سقوط آن ضرور باشد.

۴- زمینی که در آن درخت وجود دارد برای اجرای طرح های عمومی و نظایر آن مورد نیاز باشد .

۵- قطع درخت به منظور غرس مجدد در همان محل باشد.

۶- در مواردی که درختان واقع در معابر و میادین مانع عبور مرور بوده و یا مزاحمتی برای مالکین مجاور فراهم کرده باشد.

۷- خشکسالی و حوادث غیر مترقبه که موجب خشک شدن درخت شده باشد.

۸- اصلاح یا احیاء موارد پیش بینی نشده که قطع درخت ضرورت پیدا کند.

ماده ۵- متقاضیان قطع درخت باید به شهرداری مراجعه و درخواست خود را طبق فرم نمونه ای که توسط شهرداری تهیه می شود تنظیم و به همان مرجع تسلیم نماید.

ماده٦- شهرداری مکلف است حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ تسلیم تقاضا تکلیف متقاضی را با ذکر دلیل کافی روشن نماید در غیر این صورت عمل شهرداری تخلف محسوب متخلفین به تخلفات اداری معرفی و از آن طریق با فرد متخلف رفتار خواهد شد.

تبصره : عدم وصول پاسخ در مهلت مقرر از سوی شهرداری به منزله موافقت تلقی می گردد.

ماده ۷- عدم فعالیت خزانه یا نهالستان پس از بهره برداری از آنها با کسب مجوز از شهرداری بلامانع می باشد.

ماده ۸- درکلیه مواردی که قطع درخت ضروری باشد شهرداری موظف است مالکین و متصرفین محل را ملزم نماید تا اقدام به غرس مجدد درخت نمایند.

ماده ۹- حفاظت و آبیاری درختان واقع در محوطه سازمان های دولتی و وابسته به دولت و سایر مؤسسات و نهادهای انقلاب اسلامی به عهده سازمان مربوطه می باشد.

ماده ۱۰- کاشت و حفاظت و آبیاری درختان معابر و میادین و پارک های عمومی و بزرگ راه ها در محدوده قانونی و حریم شهر به استثنای پارک های محیط زیست با شهرداری است.

تبصره : در سایر محل های مشمول قانون اعم از اماکن مسکونی و کسب و پیشه و املاک تحت تصرف، برعهده مالکین و متصرفین می باشد.

ماده ۱۱- در اجرای ماده ۱ قانون شهرداری موظف است شناسنامه درختان مشمول قانون را بامشخصات مشروحه ذیل تهیه نماید :

الف : شماره پلاک ثبتی یا شماره نوسازی پلاک مشمول.

ب : مساحت ملک .

ج : نشانی محل شامل شهر، خیابان کوچه شماره

نام مالک یا مالکین و یا ذینفع .

د : تعداد و مشخصات درختان مشمول قانون به تفکیک نوع مثمر و غیر مثمر.

هـ : نام و مشخصات و امضای مأمور تنظیم کننده شناسنامه.

ماده ۱۲- شهرداری مکلف است از مشخصات درختان معابر، میادین بزرگ راه ها و پارک های عمومی شامل نوع درخت، محیط بن و محل وقوع درخت فهرستی تهیه و تنظیم و نسبت به تعیین شماره و نصب پلاک روی درختان اقدام نماید.

ماده ۱۳- شهرداری می تواند در صورت درخواست مالک یا ذینفع نسخه ای از شناسنامه تنظیمی محل مربوطه را به متقاضی تسلیم نماید.

ماده ١٤- هر شهرداری موظف است به منظور رسیدگی و حفظ و گسترش فضای سبز، تعیین محیط بن هر درخت مثمر و غیرمثمر و قطع وانتقال درختان و تشخیص باغات با توجه به موقعیت جغرافیائی و وضعیت پوشش گیاهی در محدوده قانونی و حریم شهر جهت حسن اجرای ماده ۱ قانون کمیسیونی مرکب از اعضای ذیل تشکیل دهد :

الف : در شهر تهران اعضاء کمیسیون عبارتند از :

۱- نماینده فنی شهرداری به انتخاب شهردار تهران .

۲- مدیر عامل سازمان پارک هاو فضای سبز شهر تهران .

۳- نماینده شورای شهر تهران به انتخاب رئیس شورای شهر و در غیاب آن قائم مقام قانونی آن .

ب : در سایر شهرها اعضاء کمیسیون عبارتند از :

۱- نماینده شورای شهر و در غیاب آن قائم مقامی قانونی.

۲- رئیس اداره فضای سبز شهرداری در صورت فقد ، حسب تشخیص شهردار از سایر سازمان های ذیربط.

۳- نماینده شهرداری .

تبصره- تصمیمات متخذه توسط کمیسیون به عنوان یک ضابطه به شهرداری ارائه می گردد :

ماده ۱۵- تصمیم شهرداری ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ، در صورت اعتراض مالک یا ذینفع قابل تجدید نظر در شورای شهر یا قائم مقام قانونی آن می باشد.

ماده ١٦- در صورتی که شخص یا اشخاص موجبات اتلاف و امحای درختان موضوع ماده یک قانون را فراهم نمایند شهرداری موظف است نسبت به تعقیب جزائی و اخذ خسارات وارده توسط مراجع قضایی اقدام نماید.

ماده ۱۷- عوارض قطع درخت ، حسب تعرفه مصوب توسط شهرداری اخذ می گردد.

مـــاده ۱۸- ضوابط اجرائی ماده ۱ لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در ۱۸ ماده و۴ تبصره در تاریخ مورد تصویب قرار گرفت.

تصویب نامه راجع به انتقال دامداری ها و مرغداری ها به خارج از محدوده شهر

(مصوب ۱۳۷۶/۵/۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ **۱۳۷۶/۵/۸** بنا به پیشنهاد مشترک شماره **۲۲۸۵۸**/ص/۱۰/و مورخ **۱۳۷۴/۱۰/۱۲** وزارتخانه های کشور و جهاد سازندگی و به استناد بند (**۴**) ماده (**۷۷**) قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب **۱۳۷۳** - تصویب نمود :

دامداری ها و مرغداری های داخل محدوده شهرهای با بیش از پنجاه هزار (**۵۰۰۰۰**) نفر جمعیت، براساس طرح های تفصیلی و اجرایی که طبق ضوابط زیر تهیه می گردند، به خارج از محدوده شهر انتقال می یابند :

۱- طرح های تفصیلی و اجرایی و تجمیع انتقال دامداری ها و مرغداری های داخل محدوده شهرهای با بیش از **۵۰۰۰۰** نفر جمعیت توسط کمیسیونی به مسئولیت استاندار و با عضویت رییس سازمان جهاد سازندگی استان ، مدیر کل مسکن و شهرسازی استان، رییس سازمان کشاورزی استان، مدیر کل صنایع استان، مدیر کل منابع طبیعی استان، مدیر کل حفاظت محیط زیست استان، رییس سازمان برنامه و بودجه استان و فرماندار و شهردار شهرهای مشمول حسب مورد تهیه و به مورد اجرا گذاشته می شود.

تبصره : کمیسیون فوق مکلف است درخصوص تعیین کاربری و تسریع در انتقال واحدهای دامداری ، هماهنگی لازم را با کمیسیون های ذی ربط شورای عالی شهرسازی و معماری به عمل آورد.

۲- وزارت جهاد سازندگی مکلف است ضمن هماهنگی با دستگاه های ذی ربط استانی نسبت به ایجاد مجتمع های دامپروری برای تجمیع و انتقال دامداری ها و مرغداری ها اقدام نماید.

تبصره : انتقال دامداری ها به مجتمع های مذکور ، براساس برنامه زمانبندی شده صورت خواهد گرفت.

۳- با افرادی که به صورت غیر مجاز در شهرها نسبت به نگهداری دام اقدام می نمایند، مطابق مقررات برخورد می شود.

معاون اول رییس جمهور - حسن حبیبی

قانون مدیریت پسماندها

(مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۰)

ماده ۱- جهت تحقق اصل پنجاهم (**۵۰**) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ محیط زیست کشور از آثار زیان بار پسماندها و مدیریت بهینه آنها ، کلیه وزارت خانه ها و سازمان ها و مؤسسات و نهادهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می باشد و کلیه شرکت ها و مؤسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند مقررات و سیاست های مقرر در این قانون را رعایت نمایند.

ماده ۲- عبارات و اصطلاحاتی که در این قانون به کار رفته است دارای معانی زیر می باشد :

الف ـ سازمان : سازمان حفاظت محیط زیست .

ب ـ پسماند : به مواد جامد ، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) گفته می شود که به طور مستقیم یا غیر مستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولیدکننده زائد تلقی می شود. پسماندها به پنج گروه تقسیم می شوند :

۱- پسماندهای عادی :

به کلیه پسماندهایی گفته می شود که به صورت معمول از فعالیت های روزمره انسان در شهرها ، روستاها و خارج از آنها تولید می شود از قبیل زباله های خانگی و نخاله های ساختمانی .

۲- پسماندهای پزشکی (بیمارستانی) :

به کلیه پسماندهای عفونی و زیان آور ناشی از بیمارستان ها ، مراکز بهداشتی ، درمانی، آزمایشگاه های تشخیص طبی و سایر مراکز مشابه گفته می شود. سایر پسماندهای خطرناک بیمارستانی از شمول این تعریف خارج است.

۳- پسماندهای ویژه :

به کلیه پسماندهایی گفته می شود که به دلیل بالابودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت ، بیماری زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال ، خورندگی و مشابه آن به مراقبت ویژه نیاز داشته باشدو آن دسته از پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی ، صنعتی ، کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند جزء پسماندهای ویژه محسوب می شوند.

٤- پسماندهای کشاورزی :

به پسماندهای ناشی از فعالیت های تولیدی در بخش کشاورزی گفته می شود از قبیل فضولات،لاشه حیوانات (دام، طیور وآبزیان)محصولات کشاورزی فاسد یا غیرقابل مصرف.

٥- پسماندهای صنعتی :

به کلیه پسماندهای ناشی از فعالیت های صنعتی و معدنی و پسماندهای پالایشگاهی صنایع گاز ، نفت و پتروشیمی و نیروگاهی و امثال آن گفته می شود از قبیل براده ها، سرریزها و لجن های صنعتی .

ج ـ مدیریت اجرایی پسماند : شخصیت حقیقی یا حقوقی است که مسئول برنامه ریزی، ساماندهی، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به تولید،جمع آوری ، ذخیره سازی، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع پسماندهاو همچنین آموزش و اطلاع رسانی در این زمینه می باشد.

۱- دفع : کلیه روشهای از بین بردن یا کاهش خطرات ناشی از پسماندها از قبیل بازیافت ، دفع بهداشتی، زباله سوزی.

۲- پردازش : کلیه فرایندهای مکانیکی ، شیمیایی، بیولوژیکی که منجر به تسهیل در عملیات دفع گردد.

د ـ منظور از آلودگی همان تعریف مقرر در ماده (۹) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست ـ مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ ـ است .

تبصره ۱- پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی ، صنعتی و کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند، جزو پسماندهای ویژه محسوب می شوند .

تبصره ۲- فهرست پسماندهای ویژه از طرف سازمان ، با همکاری دستگاه های ذیربط تعیین و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست خواهد رسید.

تبصره ۳- پسماندهای ویژه پرتوزا تابع قوانین و مقررات مربوط به خود می باشند.

تبصره ٤- لجن های حاصل از تصفیه فاضلاب های شهری و تخلیه چاه های جذبی فاضلاب خانگی در صورتی که خشک یا کم رطوبت باشند ، در دسته پسماندهای عادی قرار خواهند گرفت.

ماده ۳- مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاه های حسب مورد، استاندارد کیفیت و بهداشت محصولات و مواد بازیافتی و استفاده های مجاز آنهارا تهیه نماید.

ماده ٤- دستگاه های اجرایی ذیربط موظفند جهت بازیافت و دفع پسماندها تدابیر لازم را به ترتیبی که در آیین نامه اجرایی این قانون مشخص خواهدشد، اتخاذ نمایند، آیین نامه اجرایی مزبور می بایستی در برگیرنده موارد زیر نیز باشد :

۱- مقررات تنظیم شده موجب گردد تا تولید و مصرف، پسماند کمتری ایجاد نماید.

۲- تسهیلات لازم برای تولید مصرف کالاهایی که بازیافت آنها سهل تراست، فراهم شود و تولید و واردات محصولاتی که دفع و بازیافت پسماند آنها مشکل تر است، محدود شود.

۳- تدابیری اتخاذ شود که استفاده از مواد اولیه بازیافتی در تولید گسترش یابد.

۴- مسئولیت تأمین و پرداخت بخشی از هزینه های بازیافت برعهده تولیدکنندگان محصولات قرار گیرد.

ماده ٥- مدیریت اجرایی پسماندها موظفند براساس معیارها و ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ترتیبی اتخاذ نمایند تا سلامت، بهداشت و ایمنی عوامل اجرایی تحت نظارت آنها تأمین و تضمین شود.

مـــاده ٦- سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و سایر رسانه هایی که نقش اطلاع رسانی دارند و همچنین دستگاه های آموزشی و فرهنگی موظفند جهت اطلاع رسانی و آموزش، جداسازی صحیح، جمع آوری و بازیافت پسماندها اقدام و با سازمانها و مسئولین مربوط همکاری نمایند.

تبـصره : وزارت خانه های جهاد کشاورزی، صنایع و معادن، کشور و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور کاهش پسماندهای کشاورزی، موظفند نسبت به اطلاع رسانی و آموزش روستاییان و تولیدکنندگان اقدام لازم را به عمل آورند.

ماده ۷- مدیریت اجرایی کلیه پسماندها غیر از صنعتی و ویژه در شهرها و روستاها و حریم آنها به عهده شهرداری ها و دهیاریها و در خارج از حوزه و وظایف شهرداری ها و دهیاریها به عهده بخشداری ها می باشد . مدیریت اجرایی پسماندهای صنعتی و ویژه به عهده تولیدکننده خواهد بود. در صورت تبدیل آن به پسماند عادی به عهده شهرداریها، دهیاریها وبخشداریها خواهد بود.

تبـصره : مدیریت های اجرایی می توانند تمام یا بخشی از عملیات مربوط به جمع آوری، جداسازی ودفع پسماندها را به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نمایند.

ماده ۸- مدیریت اجرایی می تواند هزینه های مدیریت پسماند را از تولید کننده پسماند با تعرفه ای که طبق دستورالعمل وزارت کشور توسط شوراهای اسلامی بر حسب نوع پسماند تعیین می شود، دریافت نموده و فقط صرف هزینه های مدیریت پسماند نماید .

مـاده ۹- وزارت کشور با هماهنگی سازمان موظف است برنامه ریزی و تدابیر لازم برای جداسازی پسماندهای عادی را به عمل آورده و برنامه زمانبندی آن را تدوین نماید. مدیریت های اجرایی مندرج در ماده (۷) این قانون موظفند در چارچوب برنامه فوق و در مهلتی که در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی می شود، کلیه پسماندهای عادی را بصورت تفکیک شده جمع آوری، بازیافت یا دفن نمایند.

مـاده ۱۰- وزارت کشور موظف است در اجرای وظایف مندرج در این قانون ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون، نسبت به تهیه دستورالعمل تشکیلات و ساماندهی مدیریت پسماندها در شهرداری ها، دهیاری ها وبخشداری ها اقدام نماید.

ماده ۱۱- سازمان موظف است با همکاری وزارت خانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (درمورد پسماندهای پزشکی)، صنایع و معادن ، نیرو و نفت (درمورد پسماندهای صنعتی و معدنی)، جهادکشاورزی (در مورد پسماندهای کشاورزی) ضوابط و روشهای مربوط به مدیریت اجرایی پسماندها را تدوین و در شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب برساند. وزارتخانه های مزبور مسئول نظارت بر اجرای ضوابط و روشهای مصوب هستند.

مـاده ۱۲- محل های دفع پسماندها براساس ضوابط زیست محیطی توسط وزارت کشور با هماهنگی سازمان و وزارت جهاد کشاورزی تعیین خواهد شد.

تبصره ۱- شورای عالی شهرسازی و معماری موظف است در طرح های ناحیه ای جامع ، مناطق مناسبی را برای دفع پسماندها در نظر بگیرد.

تبـصره ۲- وزارت کشور موظف است اعتبارات، تسهیلات و امکانات لازم را جهت ایجاد و بهره برداری از محل های دفع پسماندها رأساً یا توسط بخش خصوصی فراهم نماید.

ماده ۱۳- مخلوط کردن پسماندهای پزشکی با سایر پسماندها و تخلیه و پخش آنها در محیط و یا فروش، استفاده و بازیافت این نوع پسماندها ممنوع است.

ماده ١٤- نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه تابع مقررات کنوانسیون بازل و با نظارت مرجع ملی کنوانسیون خواهد بود. نقل و انتقال درون مرزی پسماندهای ویژه تابع آیین نامه اجرایی مصوب هیئت وزیران خواهد بود.

مـاده ۱۵- تولیدکنندگان آن دسته از پسماندهایی که دارای یکی از ویژگی های پسماندهای ویژه نیز می باشند، موظفند با بهینه سازی فرایند و بازیابی، پسماندهای خود را به حداقل برسانند و در مواردی که حدود مجاز در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی شده است، در حد مجاز نگهدارند.

مـاده ۱۶- نگهداری، مخلوط کردن، جمع آوری، حمل و نقل، خرید و فروش،دفع، صدور و تخلیه پسماندها در محیط بر طبق مقررات این قانون و آیین نامه اجرایی آن خواهد بود. در غیر اینصورت اشخاص متخلف به حکم مراجع قضایی به جزای نقدی در بار اول برای پسماندهای عادی از پانصدهزار (۵۰۰/۰۰۰) ریال تایکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و برای سایر پسماندها از دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در صورت تکرار، هربار به دو برابر مجازات قبلی در این ماده محکوم می شوند. متخلفین از حکم ماده (۱۳) به جزای نقدی از دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در صورت تکرار به دو برابر حداکثر مجازات و در صورت تکرار مجدد هربار به دو برابر مجازات بار قبل محکوم می شود.

ماده ۱۷- متخلفین از حکم ماده (۱۴) این قانون موظفند پسماندهای مشمول کنوانسیون بازل را به کشور مبدأ اعاده و یا در صورت امکان معدوم کردن در داخل تحت نظارت و طبق نظر سازمان (مرجع ملی کنوانسیون مذکور در ایران) با هزینه خود به نحو مناسب دفع نمایند. در غیر اینصورت به مجازات های مقرر در ماده (۱۶) محکوم خواهند شد.

مـاده ۱۸- در شرایطی که آلودگی، خطر فوری برای محیط انسان دارد، با اخطار سازمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ، متخلفین و عاملین آلودگی موظفند فوراً اقداماتی را که منجر به بروز آلودگی و تخریب محیط زیست می شود متوقف نموده و بلافاصله مبادرت به رفع آلودگی و پاکسازی محیط نمایند. در صورت استنکاف، مرجع قضایی خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و متخلفین و عاملین را علاوه بر پرداخت جریمه تعیین شده ملزم به رفع آلودگی و پاکسازی خواهد نمود.

ماده ۱۹- در تمام جرایم ارتکابی مذکور، مرجع قضایی مرتکبین را علاوه بر پرداخت جریمه به نفع صندوق دولت به پرداخت خسارت به اشخاص و یا جبران خسارت وارده بنا به درخواست دستگاه مسئول محکوم خواهد نمود.

ماده ۲۰- خودروهای تخلیه کننده پسماند در اماکن غیرمجاز،علاوه بر مجازات های مذکور، به یک تا ده هفته توقیف محکوم خواهند شد .

تبصره : در صورتی که محل تخلیه، معابر عمومی، شهری و بین شهری باشد، به حداکثر میزان توقیف محکوم می شوند.

ماده ۲۱- درآمد حاصل از جرایم این قانون به حساب خزانه داری کل کشور واریز و همه ساله معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف خاصی که در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی می شود، در اختیار دستگاه هایی که در آئین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهند شد، قرار خواهد گرفت تا صرف آموزش، فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و رفع آلودگی ناشی از پسماندها، حفاظت از محیط زیست و تأمین امکانات لازم در جهت اجرای این قانون گردد.

ماده ۲۲- آئین نامه اجرایی این قانون توسط سازمان با همکاری وزارت کشور و سایر دستگاه های اجرایی ذیربط حداکثر ظرف مدت شش ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۲۳- نظارت و مسئولیت حسن اجرای این قانون برعهده سازمان می باشد.

قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده و نه تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد وسه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۳/۳/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

آئین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها

مـــاده ۱- عـلاوه بـر عبـارات و اصـلاحات منـدرج در مـاده (۲) قـانون مـدیریت پـسماندها. مصوب۱۳۸۳. عبارات و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می رود :

۱- قانون : قانون مدیریت پسماندها ـ مصوب **۱۳۸۳** ـ

۲- جداسازی : جداکردن زباله ها از یکدیگر

۳- بازیافت : فرآیند تبدیل پسماند به مواد یا انرژی قابل استفاده مجدد

۴- کارگروه ملی : کارگروه ملی مدیریت پسماندها

۵- صـندوق : صـندوق ملـی محیط زیست (موضـوع بند «ب» مـاده (۶۸) قـانون برنامـه چهـارم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ـ مصوب **۱۳۸۳** ـ)

۶- مؤسسه استاندارد : مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران .

۷- جزء ویژه : آن دسته از پسماندهای ویژه ایجاد شده توسط اشخاصی که عمدتاً تولید کننـده پسماند عادی هستند.

۸- سازمان : سازمان حفاظت محیط زیست.

مـاده ۲- بـرای دسـتیابی بـه هماهنگی بـین دسـتگاه هـای مـذکور در قـانون ، کـار گـروه ملـی بـا ترکیب زیر تشکیل می شود :

۱-رییس سازمان حفاظت محیط زیست (رییس کارگروه)

۲- معاون وزارت کشور (رئیس سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور)

۳- معاون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۴- معاون وزارت صنایع و معادن.

۵- معاون وزارت نفت

۶- معاون وزارت نیرو

۷- معاون وزارت جهاد کشاورزی

۸- معاون مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

۹- معاون سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

۱۰- معاون سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

۱۱- معاون شهرداری تهران

۱۲- معاونان سایر دستگاهها حسب مورد.

تبصره : کارگروه استانی جهت هماهنگی در سطح استان با ترکیب مدیران دستگاه های مذکور در استان به مسئولیت معاون امور عمرانی استانداری و دبیری مدیرکل دفتر شهری و روستایی استانداری تشکیل می گردد. کارگروه مذکور می تواند در صورت لزوم کارگروه های شهرستانی را با ترکیب مشابه به مسئولیت معاون فرماندار در سطح شهرستانها تشکیل دهد.

ماده ۳- وظایف کارگروه ملی با رعایت قانون به شرح زیر می باشد :

۱- تدوین، تنظیم و بازنگری جداول فهرست پسماندهای موضوع تبصره (۲) ماده (۲) قانون برای تصویب در شورای عالی حفاظت محیط زیست، دستگاهها باید فهرست پسماندهای ویژه مورد نظر خود را به کار گروه ملی اعلام نمایند و دستگاههای پیشنهاد دهنده در هنگام بررسی موارد پیشنهادی خود با حق رأی در کارگروه حضور می یابند .

۲- ایجاد هماهنگی بین دستگاهها، برای پیشنهاد استانداردهای مقرر در قانون به مؤسسه استاندارد .

۳- ایجاد هماهنگی بین دستگاه های مجری قانون در اجرای امور فرهنگی، آموزشی و اطلاع رسانی .

۴- پیشنهاد اصلاح فهرست موضوع ماده (۱۲) آیین نامه ناظر بر اخذ هزینه های بازیافت از تولیدکنندگان و واردکنندگان.

۵- پیشنهاد برای گسترش استفاده از مواد اولیه بازیافتی .

۶- پیشنهاد ضوابط و دستورالعمل های مربوط به :

الف ـ دفع، پردازش و بازیافت پسماندها.

ب ـ حدود تشخیص پسماندهای ویژه .

پ ـ شیوه های تولید و مصرف به نحوی که پسماند کمتری ایجاد شود.

ت ـ چگونگی واگذاری مدیریت اجرایی پسماندها به اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی سرمایه گذاری در امور مدیریت پسماندها.

۷- ارایه سایر پیشنهادهای مرتبط با مدیریت پسماندها.

ماده ٤- مدیریت های اجرایی پسماندهای عادی باید طرح جامع و تفصیلی مدیریت پسماند را به گونه ای تهیه کنند که در مراکز استانها و همچنین شهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر تا پایان سال **۱۳۹۰** و در سایر شهرها و روستاها تا پایان سال **۱۳۹۲**، همه پسماندهای عادی را به صورت تفکیک شده جمع آوری نمایند.

تبصره ۱- طرح جامع یاد شده در کارگروه تبصره ماده (۲) این آیین نامه و طرح تفصیلی آن در شورای اسلامی مربوط تصویب می شود.

تبصره ۲- جزء ویژه پسماندهای عادی و کشاورزی، پسماند عادی محسوب نشده اما مدیریت اجرایی آن به عهده مدیریت اجرایی پسماند عادی می باشد که در برنامه راهبردی مدیریت پسماند عادی ، اجزای آن پیش بینی خواهد شد.

تبصره ۳- اعتبارات مورد نیاز برای آموزش و اطلاع رسانی پسماندها توسط وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاریهای کشور) تأمین خواهد شد.

ماده ۵- وزارت کشور باید با هماهنگی سازمان شیوه نامه های اجرایی مدیریت پسماندهای عادی وکشاورزی و پسماند ویژه تبدیل شده به پسماند عادی از قبیل تولید، ذخیره سازی، جمع آوری ، جداسازی، حمل و نقل ، بازیافت،پردازش و دفع را با رعایت ماده (۱۱) قانون، شش ماه پس از ابلاغ این آیین نامه تهیه و به مورد اجرا گذارد.

تبصره : شیوه نامه های موضوع این ماده پس از تهیه و انتشار در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران به منزله اعلام بوده و لازم الاجرا می باشد.

ماده ٦- وزارت کشور موظف است :

۱- ضوابط، مقررات و دستورالعمل های قانونی را به مدیریت های اجرایی پسماند عادی و شوراهای اسلامی ابلاغ نماید.

۲- بانک اطلاعاتی مدیریت پسماندهای عادی و کشاورزی را تهیه و برای تکمیل بانک اطلاعاتی جامع پسماندها به سازمان ارایه نمایند.

۳- محل دفع پسماندهای عادی را براساس ضوابط زیست محیطی و با هماهنگی سازمان وزارت جهاد کشاورزی تعیین نماید.

۴- شیوه نامه انعقاد قرارداد و ارجاع عملیات مدیریت پسماند به اشخاص حقیقی و حقوقی ذی صلاح را تهیه نماید.

۵- شیوه نامه های اجرایی سازماندهی اشخاص حقیقی و حقوقی که قبل از تصویب قانون و آیین نامه در عملیات مدیریت پسماند عادی فعالیت داشته اند را تهیه نماید.

۶- با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تهیه شیوه نامه موضوع ماده (۵) قانون همکاری نماید.

ماده ۷- محلهای دفع تعیین شده پسماندها در صورت لزوم ، با اجرای مفاد قانون نحوه خرید و تملک در اختیار مدیریت های اجرایی پسماندها قرارگرفته تا طبق ضوابط و مقررات مربوط بهره برداری گردد.

ماده ۸- تولیدکنندگان پسماند عادی و اشخاص حقیقی و حقوقی مسئول مراکز و مجتمع هایی که پسماند عادی تولید می کنند، از قبیل ساکنین منازل، مدیران و متصدیان مجتمع ها و شهرکها، اردوگاهها، سربازخانه ها، واحدها و مجتمع های تجاری، خدماتی، آموزشی، تفریحی و تفرجگاهی در قبال مدیریت اجرایی پسماند عادی پاسخگو بوده و ملزم به رعایت مقررات و شیوه نامه های آیین نامه می باشند.

ماده ۹- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به عملیات ساختمانی و عمرانی از هر قبیل در سطح شهر، روستا و بخش می نمایند، باید مقررات و شیوه نامه های مربوط در خصوص جداسازی، ذخیره و انتقال نخاله های ساختمانی را رعایت نمایند.

ماده۱۰- بخشداریها باید براساس شیوه نامه های ارسالی از طرف وزارت کشور نسبت به جمع آوری ، حمل و دفع پسماندهای عادی بین راهی از قبیل پسماندهای رستورانها، پمپ بنزین ها و سایر تأسیسات اطراف راهها و حریم راهها اقدام نمایند.

تبصره : راهداریها باید در مدیریت پسماندهای حریم جاده ها واماکن بین راهی با بخشداری ها همکاری نمایند.

ماده ۱۱- کلیه مراکز تولیدکننده پسماندهای ویژه همچنین تولیدکنندگان جزء ویژه پسماند عادی (خانگی) باید نسبت به جداسازی پسماندهای ویژه از پسماندهای عادی در محل تولید اقدام نمایند.

ماده ۱۲- تولیدکنندگان و واردکنندگان اقلام مشروح زیر باید پسماند حاصل از کالاهای خود را بازیافت نمایند. در صورتی که نتوانند به این امر اقدام نمایند، باید برابر نیم در هزار ارزش کالا را همزمان با فروش و یا ورود به صندوق پرداخت نمایند. صندوق باید به نسبت بازیافت پسماند حاصل از هر یک از اقلام مزبور، مبالغ دریافتی را در اختیار واحدهای بازیافت کننده آن قلم از پسماند قرار دهد.

متخلفین به مجازاتهای تعیین شده در ماده (۱۶) قانون محکوم خواهند شد.

۱- مواد پلیمری از قبیل پلاستیکها، PET و لاستیک.

۲- کالاهای شیشه ای، کریستال.

۳- اشیای ساخته شده از فلزات ساده و آلیاژی.

۴- اشیای ساخته شده از چوب و نئوپان .

۵- کالاهای ساخته شده از کاغذ و مقوا.

۶- انواع روغنهای روانکار.

۷- کالاهایی که حداقل از دو جزء شیشه، فلز، پلیمر ، سلولز تشکیل شوند.

۸- لوازم برقی و الکترونیکی.

۹- انواع مصالح ساختمانی از نوع کانی های غیر فلزی.

تبصره ۱- واحدهای تولیدی که از مواد اولیه بازیافتی استفاده می کنند، به ازای استفاده از اینگونه مواد از پرداخت مبلغ تعیین شده معاف خواهند بود.

تبصره ۲- واحدهای تولیدی که محصولات خود را صادر می کنند و یا واردکنندگانی که کالای خود را مرجوع می کنند، به ازای میزان کالای صادرشده و یامرجوعی ، از پرداخت مبلغ تعیین شده معاف خواهند بود.

تبصره ۳- تجدیدنظر در اقلام و مبلغ مذکور حسب مورد پس از طرح در کارگروه ملی با پیشنهاد سازمان و تصویب هیئت وزیران خواهد بود.

ماده ۱۳- تولیدکنندگان، واردکنندگان و کسانی که مسئولیت بسته بندی مواد و محصولاتی که منجر به ایجاد پسماندهای ویژه می گردند (از جمله سموم و کودهای شیمیایی) باید نحوه استفاده، نگهداری، حمل و نقل و دفع پسماندهای حاصل از مصرف و نیز اشیاء و موارد آلوده شده به آنها را پس از تأیید مراجع ذی ربط، بر روی بسته بندی درج نمایند.

مـاده ١٤- وزارت امور اقتصادی و دارایی باید از طریق گمرکات، از ورود کالاهایی که براساس فهرست اعلام شده از سوی سازمان ، دارای پسماند ویژه غیر مجاز می باشد جلوگیری نماید.

ماده ۱۵- سازمان باید نسبت به تدوین فهرست کالاهایی که پس از مصرف ، پسماند بیشتر یا پسماند با بازیافت مشکل تر و یا پسماند خطرناک ایجاد می کنند اقدام و شیوه نامه نحوه مدیریت آنها را تهیه و حسب مورد به دستگاه ذی ربط اعلام نماید.

ماده ١٦- مؤسسه استاندارد باید ظرف یکسال پس از ابلاغ این آیین نامه استانداردهای زیر را تدوین نماید :

۱- استاندارد کاغذ و پلاستیک بازیافتی و موارد مجاز استفاده آنها از جنبه های فنی و بهداشتی.

۲- استانداردهای کود آلی به خصوص کود کمپوست حاصل از پردازش پسماندهای عادی و کشاورزی.

۳- استاندارد تأسیسات و تجهیزات مرتبط با مدیریت پسماندها از جمله دستگاه های زباله سوز و نوع پسماندهای مورد پذیرش از جنبه فنی و بهداشتی.

۴- استاندارد علایم نشان دهنده نوع و جنس پلاستیک ها و نیز پلاستیک های قابل تجزیه در طبیعت.

۵- استاندارد سایر مواردی که حسب مورد از سوی کارگروه ملی پیشنهاد می شود.

ماده ۱۷- واحدهای بازیافت که با ضوابط زیست محیطی سازمان تطابق داشته باشند، از حداکثر تسهیلاتی که برای احداث و ادامه فعالیت واحدهای صنعتی در نظر گرفته می شود برخوردار خواهند بود.

تبصره ۱- در صورت پرداخت هرگونه یارانه یا تعلق نرخ ترجیحی برای حمایت از انواع کود شیمیایی، کودهای کمپوست نیز به همان میزان بهره مند خواهند شد.

تبصره ۲- وزارت نیرو باید برق حاصل از بازیافت را براساس تصویب نامه شماره ۱۶۸۲۵/ت ۳۳۱۸۸ مورخ ۱۳۸۴/۴/۸ خریداری نماید.

ماده ۱۸- سازمان مدیریت و برنامه ریزی باید با همکاری دستگاه های اجرایی ذی ربط در هر مورد، نسبت به تشخیص صلاحیت مشاوران و پیمانکاران ذی صلاح حقیقی و حقوقی اقدام نماید.

ماده ۱۹- تولیدکنندگان پسماندهای ویژه مندرج در جدول شماره ۱ ملزم به کاهش مقدار و یا شدت آلودگی پسماندها مطابق جدول مذکور بوده و باید پسماند تولیدی و ظرفیت فعالیت خود را در فرمهای اظهارنامه ثبت و به سازمان گزارش نمایند. جدول مذکور حسب مورد با پیشنهاد سازمان (کارگروه ملی) و تصویب هیئت وزیران قابل تغییر می باشد.

متخلفین از مفاد این ماده به حداکثر مجازات مقرر در ماده (۱۶) قانون محکوم خواهند شد. سازمان باید ظرف شش ماه پس از ابلاغ این آیین نامه، نسبت به تهیه فرمهای اظهارنامه مربوط اقدام نماید.

جدول شماره (۱) : موضوع ماده (۱۹)

تولیدکنندگان پسماند	نوع پسماند	میزان پسماند و یا مشخصات آن
واحدهای تصفیه دوم روغن	مجموع پسماندها	حداکثر تا ۲۰درصد وزن روغن پایه تولیدی
واحدهای کلرالکالی با سل جیوه	پسماندهای جیوه ای خشک	حداکثر تا ۲/۵ درصد وزن کلر تولیدی
تولید روی به روش انحال دراسید	مجموع پسماندها	حداکثر تا ۴ برابر وزن روی تولیدی

ماده ۲۰- کلیه تولیدکنندگان ، واردکنندگان و توزیع کنندگان کالا و مواد باید مشخصات، مقدار و نحوه مدیریت پسماند ویژه خود را به شرح مندرج در اظهارنامه، به سازمان و دستگاه ذی ربط ارایه نمایند. متخلفین از مفاد این ماده به مجازاتهای مقرر در ماده (۱۶) قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۲۱- پسماندهای دامپزشکی به عنوان پسماندهای ویژه کشاورزی، مشمول ماده (۱۱) قانون می باشند.

ماده ۲۲- سازمان باید با رعایت ماده (۱۱) قانون، براساس کمیت و کیفیت پسماندهای ویژه صنعتی، محلهای مناسب دفع آنها را مطالعه و به وزارتخانه های کشور و صنایع و معادن پیشنهاد نماید.

ماده ۲۳- سازمان باید ضوابط زیست محیطی محلهای دفع و دفن پسماندها اعم از ویژه و عادی را تعیین و به دستگاه های ذی ربط اعلام نماید.

ماده ۲٤- سازمان حسب مورد مرجع تشخیص حد تبدیل پسماند ویژه و عادی به یکدیگر براساس تعیین میزان و غلظت عامل خطرناک در پسماند می باشد.

ماده ۲۵- دستگاه های ذیربط باید قبل از صدور مجوز محل دفن زباله ها و پسماندها نسبت به استعلام و اخذ تأییدیه وزارت نیرو در زمینه عدم تأثیر پذیری منابع آبی اقدام نماید.

ماده ۲٦- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور باید در شرح خدمات مشاوران تهیه کننده طرح های توسعه و عمران، اجرای تبصره (۱) ماده (۱۲) قانون را منظور نماید.

ماده ۲۷- وزارت بهداشت،درمان و آموزش پزشکی باید تا شش ماه پس از ابلاغ این آیین نامه، معیارها و ضوابط موضوع ماده (۵) قانون را تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۲۸- مدیریت اجرایی پسماندها باید از خدمات کارشناسان و متخصصین واجد شرایط (بطور ترجیحی بهداشت محیط و محیط زیست) استفاده نمایند.

ماده ۲۹- مراجع مسئول موضوع ماده (۷) قانون مدیریت پسماندها به منظور کنترل انتشار آلودگی های ناشی از انتقال زباله ها و پسماندها به منابع آبی به ویژه منابع تأمین کننده آب شرب، از دفع پسماندهای موجود در آبراهه ها، منابع آبی و مخازن پشت سدها جلوگیری نمایند.

ماده ۳۰- سوزاندن پسماند در محیط آزاد و یا در پسماند سوزهای غیر استاندارد و مغایر با ضوابط و شیوه نامه های مربوط، ممنوع است.

ماده ۳۱- تخلیه کنندگان پسماندهای ویژه در اماکن غیر مجاز و همچنین خودروهای تخلیه کننده پسماندهای ویژه حسب مورد ، به حداکثر مجازاتهای تعیین شده در مواد (۱۶) و (۲۰) قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۳۲- سازمان باید تا یکسال پس از ابلاغ این آیین نامه، بانک اطلاعاتی جامع پسماندها را با همکاری دستگاه ها و مدیریت های اجرایی ذی ربط تهیه نماید.

ماده ۳۳- نقل و انتقال درون مرزی پسماندهای ویژه، تابع آیین نامه اجرایی حمل و نقل مواد خطرناک (موضوع تصویب نامه شماره ۴۴۸۷۰/ت ۲۲۰۲۹ هـ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ هیئت وزیران) و اصلاحیه های بعدی آن خواهد بود.

ماده ۳٤- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه می نمایند باید مفاد کنوانسیون بازل را رعایت نموده و اطلاعات لازم را در اختیار سازمان (مرجع ملی کنوانسیون بازل) قرار دهند. اشخاص حقیقی و حقوقی که مفاد کنوانسیون را رعایت نکنند یا اطلاعات نادرست به سازمان ارایه نمایند به حداکثر مجازاتهای تعیین شده در ماده (۱۶) قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۳۵- زباله های دریایی و مصالح لایروبی دریایی تابع ضمیمه پنجم کنوانسیون MARPOL و کنوانسیون دفع مواد زاید در دریا بوده و کارگروه ملی باید در تدوین ضوابط و شیوه نامه های مربوط، مفاد کنوانسیون مزبور را لحاظ نماید.

ماده ۳٦- نیروهای انتظامی و مأمورین سازمان ، همچنین مأمورین وزارت کشور، شهرداریها، دهیاریها و بخشداریها در صورتی که وظایف ضابطین قوه قضاییه را زیرنظر دادستان تعلیم گرفته باشند از لحاظ اجرای قانون و آیین نامه و شیوه نامه های ناشی از آن در ردیف ضابطین قوه قضاییه قرار می گیرند.

وزارتخانه های کشور و دادگستری باید زمینه های آموزش ، تنظیم و تدوین شیوه نامه نحوه اقدام مأموران مذکور را فراهم آورند. مأمورین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نیرو باید نسبت به شناسایی، گزارش و پیگیری از تخلفهای مرتبط با این قانون اقدام نمایند.

ماده ۳۷- دستگاه های مذکور در تبصره ماده (۶) قانون، باید در اجرای تکالیف این تبصره، برنامه سالانه خود را تنظیم و اعتبارات لازم را پیش بینی تا در قانون بودجه گنجانده شود.

ماده ۳۸- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور باید اعتبارات لازم جهت اجرایی شدن این آیین نامه را در لوایح بودجه پیش بینی نماید.

ماده ۳۹- دستگاه های مشمول ماده (۲۱) عبارتند از : وزارت کشور (بخشداریها) سازمان شهرداری ها و دهیاریهای کشور (شهرداریها و دهیاریها) ، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنایع و معادن ، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت راه و ترابری.

محمدرضا عارف معاون اول رئیس جمهور

فصل هفتم

قوانین و مقررات مربوط به شهرسازی

قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

(مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲)

ماده ۱- برای هماهنگ کردن برنامه های شهرسازی به منظور ایجاد محیط زیست بهتر برای مردم همچنین به منظور اعتلای هنر معماری ایران و رعایت سبک های مختلف معماری سنتی و ملی و ارائه ضوابط و جنبه های اصیل آن با در نظر گرفتن روش های نوین علمی و فنی و در نتیجه یافتن شیوه های اصولی و مناسب ساختمانی در مناطق مختلف کشور با توجه به شرایط اقلیمی و طرز زندگی و مقتضیات محلی، شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تأسیس می شود.

ماده ۲- وظایف شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به شرح زیر است :

۱- بررسی پیشنهادهای لازم در مورد سیاست کلی شهرسازی برای طرح در هیأت وزیران

۲- اظهارنظر نسبت به پیشنهاد ها و لوایح شهرسازی و مقررات مربوط به طرح های جامع شهری که شامل منطقه بندی ـ نحوه استفاده اززمین ـ تعیین مناطق صنعتی بازرگانی ـ اداری ـ مسکونی ـ تأسیسات عمومی ـ فضای سبز و سایر نیازمندیهای عمومی شهر می باشد.

۳- بررسی و تصویب نهایی طرح های جامع شهری و تغییرات آنها خارج از نقشه های تفصیلی .

۴- تصویب معیارها و ضوابط و آئین نامه های شهرسازی.

ماده ۳- اعضای شورای عالی شهرسازی و معماری ایران عبارتند از :

۱- وزیر مسکن و شهرسازی.
۲- وزیر کشور.
۳- وزیر اقتصاد.
۴- وزیر فرهنگ و هنر.
۵- وزیر آب و برق .
۶- وزیر کشاورزی و منابع طبیعی.
۷- وزیر جنگ .
۸- رئیس سازمان برنامه و بودجه.
۹- وزیر اطلاعات و جهانگردی (ارشاد اسلامی)
۱۰- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست.

ریاست شورای عالی شهرسازی و معماری ایران با وزیر مسکن و شهرسازی خواهد بود.

تبصره ۱- در مورد بررسی طرح های جامع شهری و تغییرات آنها نظرات استاندار یا فرماندار کل و انجمن شهرستان و انجمن شهر و شهردار و کارشناسان ذیصلاحیت کسب و مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲- جلسات شورا با حضور اکثریت اعضاء رسمیت خواهد داشت و تصمیمات شورا با حداقل **۵** رأی معتبر خواهد بود.

تبصره ۳- در صورتی که هر یک از اعضای شورا نتواند شخصاً در هر یک از جلسات شورا شرکت کند یکی از معاونان خود را به شورا اعزام خواهدداشت.

ماده ٤- وزارت مسکن و شهرسازی به جای دبیرخانه شورای عالی شهرسازی در تشکیلات خود واحدی ایجاد می کند که تحت نظر معاون شهرسازی و معماری آن وزارت وظایف زیر را انجام دهد :

۱- بررسی و اظهار نظر در مورد طرح های جامع شهری از طریق کمیته های فنی که اعضای آن به انتخاب اعضای شورای عالی شهرسازی و مؤسسات ذی ربط تعیین می شوند.

۲- تهیه معیارها و ضوابط و آئین نامه های شهرسازی.

۳- نظارت در تهیه طرح های جامع و تفصیلی و جلب نظر انجمن شهر و شهرداری مربوط در حین تهیه طرح های تفصیلی.

۴- نظارت در اجرای مراحل مختلف طرح های تفصیلی شهری.

۵- ابلاغ مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به وزارتخانه و سازمان های مسئول وارشاد و راهنمایی دستگاه های مربوط در مورد مسائل ناشی از اجرای طرح های جامع شهری.

۶- ایجاد یک مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری.

۷- جمع آوری اطلاعات و آمار اقتصادی و اجتماعی و شهرسازی و معماری.

۸- تشکیل نمایشگاه ها از کارهای مختلف معماری و شهرسازی با همکاری سازمان های مربوط و انجام مسابقات شهرسازی و معماری و تشکیل کنفرانس های لازم به منظور نیل به هدف های مذکور در این قانون.

ماده ۵- بررسی و تصویب طرح های تفصیلی شهری و تغییرات آنها در هر استان یا فرمانداری کل به وسیله کمیسیونی به ریاست استاندار یا فرماندار کل و به عضویت رئیس انجمن شهرستان و شهردار و نمایندگان وزارت فرهنگ و هنر و مسکن و شهرسازی و نماینده مهندس مشاور تهیه کننده طرح انجام می شود.

آن قسمت از نقشه های تفصیلی که به تصویب انجمن شهر برسد برای شهرداری لازم الاجرا خواهد بود. تغییرات نقشه های تفصیلی اگر در اساس طرح جامع شهری مؤثر باشد باید به تأیید شورای عالی شهرسازی برسد.

تبصره : بررسی و تصویب طرح های تفصیلی شهری و تغییرات آنها در شهر تهران به عهده کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزراء مسکن و شهرسازی ، کشور، نیرو(درحد معاونت مربوطه)، سرپرست سازمان حفاظت محیط زیست و شهردار تهران یا نماینده تام الاختیار او و رئیس شورای شهر تهران می باشد.

محل دبیرخانه کمیسیون در شهرداری و دبیر آن شهردار تهران و یا نماینده تام الاختیار او خواهد بود و جلسات آن با حضور اکثریت اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات کمیسیون حداقل با ۴ رأی موافق معتبر است . ضمناً تا تشکیل شوراهای شهر نماینده وزیر کشور به عنوان قائم مقامی رئیس شورای شهر تهران هم در کمیسیون شرکت خواهد کرد.

ماده ٦- در شهرهایی که دارای نقشه جامع می باشد ثبت کل مکلف است در مورد هر تفکیک طبق نقشه ای که شهرداری براساس ضوابط طرح جامع تفصیلی یا هادی تأیید کرده باشد اقدام به تفکیک نماید و در مورد افراز دادگاه ها مکلفند طبق نقشه تفکیکی شهرداری اقدام نمایند. هرگاه ظرف مدت چهارماه نقشه تفکیکی از طرف شهرداری حسب مورد به ثبت یا دادگاه ارسال نشود ثبت یا دادگاه نسبت به تفکیک یا افراز رأساً اقدام خواهند نمود.

ماده ۷- شهرداری ها مکلف به اجرای مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران طبق مفاد ماده ۲ می باشند.

تبصره : در موارد ابهام و اشکال و اختلاف نظر در نحوه اجرای طرح های جامع و تفصیلی شهری موضوع ماده ۵ مراتب در شورای عالی شهرسازی مطرح و نظر شورای عالی قطعی و لازم الاجرا خواهد بود.

ماده ۸-کلیه سازمان های دولتی و وابسته به دولت مکلفند در صورت درخواست وزارت مسکن و شهرسازی هر نوع اطلاع مربوط به شهرسازی و معماری را در اختیار وزارت مذکور بگذارند.

ماده ۹- عقد قراردادهای مربوط به نقشه های جامع شهری با مهندسین مشاور همچنین تهیه شرح وظیفه فنی برای تهیه طرح های مذکور موکول به کسب نظر از وزارت مسکن و شهرسازی خواهد بود.

ماده ۱۰- آئین نامه اجرائی این قانون از طرف وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور تهیه و پس از تأیید شورای عالی شهرسازی و معماری به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۱- مواد **۹۷** و **۹۸** اصلاح پاره ای از مواد قانون شهرداری و قوانین و مقررات مغایر با مفاد این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

قانون الحاق یک بند به ماده (۳) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲

(مصوب ۱۳۷٦/۱/۱۷)

ماده واحده : متن زیر به عنوان بند (۹) به ماده (۳) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ الحاق می گردد :

۹- یک نفر از اعضای کمیسیون مسکن و شهرسازی و راه و ترابری مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون و انتخاب مجلس به عنوان ناظر در جلسات شورای عالی شهرسازی و معماری شرکت خواهد کرد.

تبصره : در ماده (۳) وزیر راه و ترابری به اعضای شورای عالی شهرسازی و معماری ایران افزوده می گردد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ هفدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۶/۱/۱۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

آئین نامه پیش آمدگی های ساختمانی درگذرها

(مصوب ۱۳۱۸)

ماده ۱- پیش آمدگی از امتدادی که برای ساختمان ها معین شده حساب خواهد شد ولو اینکه بناها در این امتداد قرار نگرفته باشد.

ماده ۲- پیش آمدگی نباید از ابعادی که در این آئین نامه ذکر می شود تجاوز نماید.

ماده ۳- هر پیش آمدگی از تاریخ لازم الاجرا شدن این آیین نامه به بعد باید با رعایت مقررات آن به عمل آید و درصورت تجاوز از حدود معینه علاوه بر جلوگیری و تخریب آن موجب تعقیب و مجازات متخلف خواهد بود.

ماده ٤- پیش آمدگی هایی که قبل از لازم الاجرا شدن این آیین نامه موجود بوده و منطبق با مقررات آن نمی باشد در صورتی که ارکان آنها احتیاج به تعمیر یا تغییر بیابد دیگر ابقای آنها به حالت سابق جایز نبوده و باید با رعایت مقررات این آیین نامه تعمیر یا تغییر داده شود.

ماده ٥- آویختن و نصب نمودن هر نوع سرلوحه و آگهی به درخت و یا در عرض گذر و همچنین آویختن آنها به دیوار ممنوع است.

ماده ٦- کارگذاردن در و پنجره که به طرف گذر باز و در موقع بازشدن از سطح نما تجاوز می نماید ممنوع است.

ماده ۷- نصب لوله بخاری به دیوار خارجی که مشرف به گذر است و یا خروج آن از دیوار ممنوع است.

ماده ۸- ریزش آب ناودان و امثال آن به سطح پیاده رو ممنوع بوده و انتهای این قبیل مجاری باید طوری باشد که آب آنها از زیر سطح پیاده رو عبور نماید مفاد ماده ۴ شامل این مورد نخواهد بود و این گونه مجاری تا مدت یک ماه از تاریخ لازم الاجراشدن این آیین نامه باید منطبق با مدلول این ماده گردد.

ماده ۹- نصب کفش پاک کن جلو درب خانه ها و مغازه ها و غیره درگذرها و پیاده روها و نصب تیر و ستون ممنوع است . نصب تیرهای تلگراف و تلفن با تحصیل اجازه قبلی از شهرداری صورت می گیرد.

ماده ۱۰- نصب پله که از امتداد ابنیه جلوتر قرار گیرد ممنوع است مگر وقتی که دراثر تغییر تراز خیابان احداث آن ضروری گردیده و ازطرف شهرداری کتباً موافقت شود.

ماده ۱۱- حداکثر پیش آمدگی ها فقط تامیزان معین در صورت زیر مجاز است :

شماره	تعریف	تا ارتفاع سه مترازسطح پیاده رو	از سه متر و یک سانتی متر به بالا از سطح پیاده رو
۱	با سنگ و هزاره	پنج سانتیمتر	
۲	ستون گرد و یا زاویه دار در گذرها		
	کمتر از ده متر عرض	ده سانتیمتر	پانزده سانتیمتر
	از ده متر به بالا	پانزده سانتیمتر	بیست سانتیمتر
۳	آبروی طبقات بر حسب عرض گذر		
	گذر به عرض شش متر	--	یک دهم عرض گذر
	گذر به عرض ده متر	--	یک دهم عرض گذر
	گذر به عرض بیست متر	--	یک بیستم عرض گذر
	گذر به عرض سی متر	--	یک سی ام عرض گذر
۴	ایوان باز و بسته بر حسب عرض	--	
	گذر به عرض شش متر	--	--
	گذر به عرض ده متر	--	یک هشتم عرض گذر
	گذر به عرض بیست متر	--	یک دهم عرض گذر
	گذر به عرض سی متر	--	یک پانزدهم عرض گذر
۵	پیش آمدگی ابزار ایوان یا آبرو	--	ده سانتیمتر
۶	جای بساط مغازه ها که از پاسنگ نباید پایین تر واقع شوند	پانزده سانتیمتر	ده سانتیمتر
۷	سرلوحه مغازه و آگهی و غیره با متعلقات آن	پانزده سانتیمتر	چهل سانتیمتر
۸	آبروی جلو مغازه و دکاکین	--	شصت سانتیمتر
۹	درب تاشدنی مغازه ها موقع باز بودن آنها	پانزده سانتیمتر	پانزده سانتیمتر
۱۰	سایبان و باران گیر	--	نظیر حالات ۳ و ۴
۱۱	عرض پرده آفتاب گیر دو متر و ۲۵ سانتیمتر از سطح پیاده رو باید اقلاً یک متر از عرض پیاده رو کمتر باشد.		
۱۲	آگهی های ساده یا الوان با چراغ الکتریک	چهل سانتیمتر	یک متر
۱۳	لوله ناودان	پانزده سانتیمتر	پانزده سانتیمتر
۱۴	طشتک بالای ناودان	--	سی و پنج سانتیمتر
۱۵	سرلوحه عمود بر گذر	بیست سانتیمتر	هشتاد سانتیمتر

ماده ۱۲- ریختن مصالح بنائی و امثال آن درخارج از حریم ملک مطلقاً و در حریم ملک و در مدتی که زائد بر حد ضرورت باشد ویا به طوری که سد آمد و شد نماید ممنوع است .

مـاده ۱۳- ریختن خاک حاصل از بنائی در پیاده رو یا شوسه ممنوع و باید به محلی که شهرداری معین می نماید حمل شود.

ماده ١٤- پهن کردن بساط و گذاردن اشیاء و اوراق و یا ادوات کار و یا اجناس برای فروش در پیاده رو گذرها و یا مقابل مغازه و خانه ها و مساجد ممنوع است.

مـاده ۱۵- کندن سطح گذرها و پیاده رو جهت کاشتن درخت و مجاری آب یا لوله کشی و سیم گذاری و غیره بدون پروانه شهرداری ممنوع است.

ماده ١٦- این آئین نامه مشمول بند یک از ماده آئین نامه امور خلافی بوده و متخلفین از مواد آن طبق همان ماده به یک الی ده روز حبس تکدیری و به تأدیه سه الی ده ریال غرامت محکوم می شوند.

قانون تعاریف محدوده و حریم شهر ، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها
(مصوب ۱۳۸٤/۱۰/۱٤)

ماده ۱- محدوده شهر عبارت است از حد کالبدی موجود شهر و توسعه آتی در دوره طرح جامع و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر که ضوابط و مقررات شهرسازی در آن لازم الاجراء می باشد.

شهرداریها علاوه بر اجرای طرح های عمرانی از جلمه احداث و توسعه معابر و تأمین خدمات شهری و تأسیسات زیربنایی در چارچوب وظایف قانونی خود کنترل و نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات و سایر اقدامات مربوط به توسعه و عمران در داخل محدوده شهر را نیز به عهده دارند.

ماده ۲- حریم شهر عبارت است از قسمتی از اراضی بلافصل پیرامون محدوده شهر که نظارت و کنترل شهرداری در آن ضرورت دارد و از مرز تقسیمات کشوری شهرستان و بخش مربوط تجاوز ننماید.

به منظور حفظ اراضی لازم و مناسب برای توسعه موزون شهرها با رعایت اولویت حفظ اراضی کشاورزی، باغات و جنگلها، هرگونه استفاده برای احداث ساختمان و تأسیسات در داخل حریم شهر تنها در چارچوب ضوابط و مقررات مصوب طرحهای جامع و هادی امکانپذیر خواهد بود.

نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات که به موجب طرح ها و ضوابط مصوب در داخل حریم شهر مجاز شناخته شده و حفاظت از حریم به استثنای شهرکهای صنعتی (که در هر حال از محدوده قانونی و حریم شهرها و قانون شهرداریها مستثنی می باشند) به عهده شهرداری مربوط می باشد، هرگونه ساخت و ساز غیرمجاز در این حریم تخلف محسوب و با متخلفین طبق مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۳- محدوده روستا عبارت است از محدوده ای شامل بافت موجود روستا و گسترش آتی آن در دوره طرح هادی روستایی که با رعایت مصوبات طرح های بالادست تهیه و به تصویب مرجع قانونی مربوط می رسد. دهیاریها کنترل و نظارت بر احداث هرگونه ساخت و ساز در داخل محدوده را عهده دار خواهند بود.

تبصره ۱- روستاهایی که در حریم شهرها واقع می شوند مطابق طرح هادی روستایی دارای محدوده و حریم مستقل بوده و شهرداری شهر مجاور حق دخالت در ساخت و ساز و سایر امور روستا را ندارند.

تبصره ۲- روستاهایی که به موجب طرح های مصوب جامع و هادی در داخل حریم شهرها واقع شوند در صورت رسیدن به شرایط شهر شدن، شهر مستقل شناخته نشده و به صورت منفصل به عنوان یک ناحیه یا منطقه از نواحی یا مناطق شهر اصلی تلقی و اداره خواهند شد و برای آنها در قالب طرح های جامع و تفصیلی ضوابط و مقررات ویژه متضمن امکان استمرار فعالیت های روستایی تهیه و ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

تبصره ۳- محدوده روستاهای فاقد طرح هادی، با هماهنگی شورای اسلامی روستا توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در قالب بافت مسکونی روستا پیشنهاد گردیده و به تصویب مراجع قانونی مربوطه در استان می رسد.

تبصره ٤- درآمد ناشی از ساخت و سازها و عوارض روستاهایی که در حریم شهرها قرار می گیرند اعم از روستاهای دارای طرح هادی و فاقد طرح هادی، به حساب دهیاریهای روستا جهت توسعه و عمران واریز می گردد.

تبصره ٥- در هر محدوده و یا حریمی که شهرداری عوارض ساختمانی و غیره را دریافت می نماید موظف به ارائه کلیه خدمات شهری می باشد.

ماده ٤- محدوده شهرکها اعم از شهرکهای مسکونی و صنعتی یا سایر شهرکهایی که طبق مقررات و با مجوزهای قانونی مربوط ایجاد و احداث می شوند در طرح های مصوب آنها تعیین و تصویب می گردد.

تبصره ۱- محدوده شهرکهای یادشده و همچنین محدوده نقاط و مراکز جمعیتی که قبل از سال **۱۳۵۵** دارای طرح ایجاد شهرک و صورتجلسه تفکیکی بوده و تاکنون موفق به اخذ پروانه شهرک نشده و به صورت غیرمصوب باقی مانده اند در صورتی که بنا به ضرورت و با ارائه دلایل توجیهی کافی براساس مطالعات طرح های جامع و هادی مصوب در داخل حریم شهرها قرار گیرند، اعم از این که عملیات شهرک سازی در آنها خاتمه یافته و پروانه بهره برداری آنها صادر شده باشد و یا هنوز در دست احداث و تکمیل باشند تحت کنترل و نظارت شهرداری مربوط خواهند بود.

تبصره ۲- هرگونه ساخت و ساز در شهرک های یادشده تابع ضوابط و طرح مصوب قانونی خود خواهد بود.

ماده ٥- محدوده شهر در طرح های جامع شهری و تا تهیه طرح های مذکور در طرح های هادی شهر و تغییرات بعدی آنها به صورت قابل انطباق بر عوارض طبیعی یا ساخته شده ثابت، همراه با مختصات جغرافیایی نقاط اصلی تعیین و به تصویب مراجع قانونی

تصویب کننده طرح های مذکور می رسد. این محدوده حداکثر ظرف سه ماه از ابلاغ طرح های مذکور به صورتی که کلیه نقاط آن قابل شناسایی و پیاده کردن روی زمین باشد توسط شهرداری تدقیق شده و پس از کنترل و امضای دبیر مرجع تصویب کننده و تأیید شدن به مهر دبیرخانه مربوط به امضای استاندار جهت اجراء به شهرداری و دستگاه های اجرائی ذی ربط ابلاغ می گردد.

تبصره ۱- چنانچه اقدامات لازم ظرف مهلت مقرر مذکور به انجام نرسد، استاندار دستور تدقیق محدوده را به سایر مراجع ذی صلاح صادر خواهد کرد.

تبصره ۲- پیگیری اجرای این ماده در قالب مهلت تعیین شده تا مرحله ابلاغ محدوده شهرها، به عهده دبیرخانه مرجع تصویب کننده طرح ها خواهد بود.

تبصره ۳- در تهیه طرح های جامع هادی شهری پیشنهادات شهرداری که به تصویب شورای اسلامی شهر رسیده باشد برای تایید نهایی به مراجع قانونی منعکس می شود.

ماده ٦- حریم شهر در طرح جامع شهر و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر تعیین و تصویب می گردد.

ماده ۷- محدوده روستا براساس طرح های هادی روستایی و تغییرات بعدی آنها توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان مربوط به صورت قابل انطباق برعوارض طبیعی یا ساخته شده ثابت ، همراه با مختصات جغرافیایی نقاط اصلی تعیین و به تصویب مرجع تصویب کننده طرح هادی روستایی می رسد. این محدوده حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از تصویب، توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان مربوط تدقیق شده و به امضای فرماندار شهرستان مربوط جهت اجراء به دهیاری و دستگاه های اجرایی ذی ربط ابلاغ می شود.

ماده ۸- محدوده ها و حریم های تعیین شده برای شهرهای مجاور، محدوده روستاهای مجاور و محدوده شهرک های مجاور، نباید با هم تداخل داشته باشند در صورت تداخل، مرجع حل اختلاف و رفع تداخل ، مراجع تصویب کننده طرح های هادی و جامع حسب مورد خواهند بود.

ماده ۹- محدوده مجموعه های شهری در طرح مصوب آنها تعیین و تصویب می شود.

ماده ۱۰- هیچ یک از شهرها محدوده و حریم دیگری به جز محدوده و حریم موضوع مواد (۱) و (۲) این قانون و هیچ یک از روستاها و شهرکها، محدوده دیگری به جز محدوده موضوع مواد (۳) و(۴) این قانون نخواهند داشت و عناوین یادشده جایگزین کلیه عناوین

متناظر آنها از جمله « محدوده قانونی » ، «حریم قانونی»، «حوزه شهرداری»، «حدود مصوب شهر» و نظایر آنها در مورد محدوده شهر، «محدوده استحفاظی»، «حوزه استحفاظی»، «حریم استحفاظی» ، «محدوده نهایی» ، « محدوده نفوذی» و نظایر آنها در مورد حریم شهر، «محدوده مسکونی روستا» یا «حدود روستا» در مورد «محدوده روستا» و « محدوده قانونی شهرک» می گردد و هر ترتیب دیگری که در مورد تعاریف محدوده و حریم شهر ، محدوده شهرک و روستا و نحوه تعیین آنها با هر عنوان دیگری در قوانین و مقررات قبلی مقرر شده باشد، با تصویب این قانون ملغی خواهد بود.

تبصره : تعاریف و مراجع تصمیم گیر مربوط به محدوده ها و حریم های مورد اشاره در این قانون جایگزین تعاریف و مراجع تصمیم گیر مربوط در تمام قوانین موضوعه از جمله قانون تعاریف وضوابط تقسیمات کشوری ـ مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵ ـ می شود.

مـاده ۱۱- محدوده و حریم تعریف شده که در این قانون برای مناطق مسکونی شهری و روستایی و شهرک های مسکونی است شامل سایر محدوده ها و حریم های خاص که حسب قوانین خاص تعیین شده اند (مثل حریم راهها و راه آهن، محدوده مناطق چهارگانه حفاظت شده محیط زیست، حریم میراث فرهنگی و نظایر آن) نخواهد شد.

ماده ۱۲- هرگونه تخلف از احکام موضوع این قانون به عنوان تجاوز به حقوق عمومی، جرم محسوب شده و مرتکبین علاوه بر اعاده وضع و رفع اثر از تخلفات، به مجازات مربوط برابر قانون مجازات اسلامی محکوم خواهند شد.

فصل اول ـ کلیات و تعاریف

ماده ۱- از لحاظ اجرای مقررات مندرج در این آیین نامه کلمات و عبارت محدوده قانونی حریم شهر (محدوده استحفاظی یانفوذی) در مفاهیم زیر به کار رفته است :

۱- محدوده قانونی در شهرهائی که طرح جامع یا طرح هادی برای آنها تهیه و به تصویب مراجع ذیربط رسیده باشد شامل محدوده خدماتی به اضافه محدوده توسعه آینده شهر که در طرح جامع یا هادی منظور گردیده است خواهد بود مگر اینکه حدود حوزه شهرداری تعیین شده طبق ماده ۲ قانون شهرداری وسیع تر از آن باشد که در این صورت محدوده اخیرالذکر محدوده قانونی شناخته می شود و در مورد سایر شهرها محدوده قانونی همان حدود حوزه شهرداری است که طبق ماده ۲ قانون شهرداری تعیین می گردد.

۲- در شهرهائی که طرح جامع یا هادی برای آنها تهیه و به تصویب مراجع ذیربط رسیده و در طرح های مذکور محدوده استحفاظی یا نفوذی مشخص گردیده است حریم شهر همان محدوده استحفاظی یا نفوذی است و در مورد شهرهایی که فاقد طرح جامع یا هادی بوده و یا محدوده استحفاظی یا نفوذی در طرح های مذکور تعیین نشده باشد حریم شهر براساس ماده **۹۹** الحاقی به قانون شهرداری تعیین می گردد.

ماده ۲- ساختمان ها وتأسیساتی که درخارج از محدوده قانونی وحریم شهرها ایجاد می گردد به یکی از دوصورت زیرخواهد بود :

الف ـ شهرک به محلی اطلاق می شود که در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها با حداقل **۵۰۰** قطعه زمین برای احداث واحدهای مسکونی به صورت مستقل یا آپارتمانی قابل تملک شخصی به اضافه ساختمان ها و تأسیسات مورد نیاز عمومی و اجتماعی سکنه به صورت مجتمع برای سکونت و تأمین نیازهای عمومی و اجتماعی و رفاهی شاغلین بخش های مختلف اقتصادی و اجتماعی یک منطقه یا به منظور رفع کمبود مسکن و جلوگیری از توسعه بی تناسب شهرهای مجاور و یا به صورت مراکز تفریحی جهت استفاده مردم یک منطقه یا مردم سراسر کشور به وجود آمده امور آن به وسیله هیأتی که توسط ساکنان و مالکان انتخاب می شوند و با خودیاری ساکنان و مالکان اداره می شود.

ب ـ غیر شهرک به ساختمان ها و تأسیساتی اطلاق می شود که برای تأمین نیازمندی های عمومی ، اقتصادی ، تجاری، اجتماعی، بهداشتی، تفریحی ، آموزشی و نظایر آن در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها ایجاد گردد. در صورتی که ساختمان های دیگری نیز به اقتضای نوع فعالیت در مجاورت تأسیسات مذکور ایجاد شود واحد علیحده محسوب نمی شود و از نظر ثبتی قابل تجزیه و تفکیک نیست.

ماده ۳- تفکیک و تقسیم اراضی واقع در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها به قطعات کمتر از بیست هکتار تابع ضوابط و ترتیبات زیر می باشد :

الف ـ در مورد اراضی شهرک ها تشریفات و ضوابط مقرر در فصل سوم این آئین نامه باید انجام گردد.

ب ـ در مورد اراضی غیر شهرک تفکیک تحت شرایط و ترتیبات زیر مجاز خواهد بود :

۱- هدف از تفکیک، اجرای طرح مشخصی باشد که طبق مقررات مربوط مورد موافقت مراجع ذیربط قرار گرفته باشد.

۲- مساحت قطعات تفکیکی معادل و متناسب با اجرای طرح مورد نظر باشد.

۳- انجام عملیات ساختمانی یا تأسیساتی طرح در زمین مورد نظر امکان پذیر باشد و مغایرتی با ضوابط مقرر در ماده ۴ این آئین نامه نداشته باشد.

۴- اعلام نظر وزارت کشاورزی و منابع طبیعی یا واحدهای تابع آن وزارت که اختیارات لازم به آنها تفویض شده باشد مبنی بر عدم قابلیت تولید زراعی اراضی و اقتصادی نبودن بهره وری کشاورزی از زمین مورد نظر و مناسب بودن آن برای اجرای طرح نسبت به اراضی دیگر همان حوزه کشاورزی.

۵- تقاضا و نقشه تفکیکی ضمن رعایت کلیه شرایط بالا مورد تصویب مراجعی که در حوزه هر استان اختیار صدور پروانه های ساختمانی را در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها دارند قرار گرفته باشد.

تبصره ۱- ادارات ثبت مجاز نخواهند بود هیچ نوع تقاضای تفکیکی را به قطعات کوچک تر از بیست هکتار قبل از اینکه مورد تصویب مراجع فوق قرار گرفته و ابلاغ شود بپذیرند و نسبت به آن اقدام کنند.

تبصره ۲- در محدوده مسکونی روستاها صدور اجازه تفکیک با رعایت قوانین جاری کشور و در حدود نیازهای سکونتی و اجتماعی روستا به عهده وزارت تعاون و امور روستاها یا واحدهای تابعه آن وزارت که اختیارات لازم به آنها تفویض شده باشد خواهد بود.

فصل دوم ـ ایجاد ساختمان ها و تأسیسات غیرشهرک

مـاده ٤- ایجاد هرگونه ساختمان و تاسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مستلزم رعایت ضوابط عمومی زیر است :

۱-رعایت حریم نسبت به راه ها ، دریا، رودخانه، جنگل ها، دریاچه ها، تالاب ها، نهرهای عمومی، قنوات و چاه ها، مسیل ها، خطوط و پایه های انتقال نیروی برق، خطوط و پایه ها و تأسیسات مخابراتی، پل ها و تونل های واقع در مسیر راه ها یا تأسیسات عمرانی، لوله های انتقال نفت و گاز، سدها و کانال ها و شبکه های آبیاری، خطوط و لوله های آبرسانی، تأسیسات نظامی و انتظامی و امنیتی و مرزی، تصفیه خانه های آب و فاضلاب، سیل بندها و سیل گیرها و سایر تأسیسات عمومی و عمرانی و ابنیه و آثار تاریخی و همچنین رعایت ضوابط مقرر توسط مراجع ذیربط در مورد بهداشت عمومی و بهسازی و حفاظت محیط زیست.

۲- مدخل هر ساختمان باید در گذرگاهی باشد که لااقل ۸ متر عرض داشته و این گذرگاه در هر حال باید با شبکه معابر عمومی ارتباط داشته باشد.

۳- رعایت قانون حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درخت در مورد اراضی مشجر و باغات و ضوابط مربوط به قانون مذکور و آئین نامه های مربوط به آن .

۴- منظور داشتن حداقل **۷۵** درصد از مساحت زمین به صورت فضای باز و در صورتی که ساختمان بیش از یک طبقه باشد عدم تجاوز مساحت کل زیر بنای ساختمان از **۵۰** درصد مساحت زمین.

۵-ارائه طرحی که به تصویب مراجع ذیربط دولتی رسیده باشد و در مواردی که مرجع مشخصی برای تصویب طرح وجود ندارد تأیید مراجع مقرر در ماده ۶ این آئین نامه.

۶-اخذ پروانه ساختمان با رعایت ماده ۶ این آئین نامه و رعایت مشخصات مندرج در پروانه مذکور.

تبصره ۱- ضوابط مذکور در بند ۱ این ماده در صورتی لازم الرعایه خواهد بود که آن ضوابط به موجب مقررات قانونی وضع و اعلام شده باشد و یا از طرف سازمان های ذیربط در حدود قانون به مراجع صادر کننده پروانه ابلاغ گردیده باشد.

تبصره ۲- دستورالعمل طرز اجرای بند ۶ این ماده توسط وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۳- در محل هایی که طرح جامع منطقه ای یا ناحیه ای برای آنها تهیه گردیده و به تصویب مراجع مقرر در قوانین مربوط برسد و یا به عنوان قطب کشاورزی یا صنعتی تعیین شود هرگاه ضوابط مشخصی در طرح های فوق الذکر از لحاظ تفکیک اراضی و ساختمان و ایجاد تأسیسات عمومی مقرر شده باشد ضوابط مذکور در صدور پروانه ساختمان و ایجاد شهرک و صدور اجازه تفکیک ملحوظ خواهد گردید.

« وزارت مسکن و شهرسازی موظف است طرح های منطقه ای یا ناحیه ای را در محدوده یک ناحیه شامل یک یا چند شهرستان ، تحت عنوان طرح های توسعه و عمران (جامع) ناحیه ای، به همراه طرح جامع شهرهای مراکز شهرستان های مشمول ناحیه را برای یک دوره بیست ساله تهیه و کاربری های اراضی و ضوابط و مقررات تفکیک زمین و احداث بنا را در محدوده شهرستان یا شهرستان های مذکور تعیین و برای تصویب به شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیشنهاد نماید.

رعایت کلیه ضوابط مقرر در طرح های توسعه و عمران (جامع) ناحیه ای مصوب و ضوابط زیست محیطی در تهیه و اجرای طرح های جامع و هادی کلیه شهرهای واقع در ناحیه مشمول طرح های توسعه و عمران مذکور یا احداث شهر و شهرک های جدید همچنین استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرهای واقع در ناحیه یاد شده ضروری است.

تغییرات طرح های منطقه ای پس از بررسی کارشناسی در وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری رسیده و تغییرات طرح های ناحیه ای پس از بررسی کارشناسی توسط سازمان مسکن و شهرسازی استان در صورتی که مغایر با اساس طرح نباشد به تصویب کمیسیون ماده **۵** قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری با حضور نماینده وزارت نیرو می رسد و در صورت وجود مغایرت اساسی باید به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری برسد.

یک نسخه از مدارک فنی طرح ها شامل مطالعات و نقشه ها و تغییرات آنها در دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در وزارت مسکن و شهرسازی و یک نسخه دیگر از آنها در دبیرخانه کمیسیون ماده (**۵**) در سازمان مسکن و شهرسازی استان ها نگهداری خواهد شد.

سازمان های مسکن و شهرسازی وظیفه دارند عملکردها را با طرح های مصوب تطبیق و موارد تخلف را به استانداری ها و وزارت مسکن و شهرسازی گزارش نمایند.

رعایت بند **۳** تبصره **۷۲** قانون برنامه دوم در طرح های فوق الذکر ضروری است همچنین احداث شهرها و شهرک های جدید در مناطق چهارگانه سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع است.»

تبصره ٤- حریم مذکور در بند (۱) این ماده نسبت به راه ها، به عنوان نوار حفاظتی که احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات در آن ممنوع می باشد عبارت است از : تا عمق (**۱۵۰**) متر از منتهی الیه حریم قانونی راه در طرفین ورودی کلیه راه های بین شهری به طول (**۵**) تا (**۲۰**) کیلومتر از انتهای محدوده استحفاظی هر شهر، مناطق حساسی که در بقیه طول راه ممکن است در معرض ساخت و ساز قرار گیرند به تشخیص کمیسیون موضوع ماده (**۱۳**) این آئین نامه و تا عمق (**۱۵۰**) متر در طرفین تمام طول جاده های کمربندی که خارج از محدوده استحفاظی شهرها واقع می گردند. رعایت مقررات مربوط به حریم قانونی راه ها در تمام موارد الزامی است.

تعیین طول مناسب نوار حفاظتی هر یک از راه های بین شهری بر حسب اهمیت و قابلیت توسعه شهر و همچنین تعیین حدود نوار حفاظتی در بقیه طول راه ها که مشمول ممنوعیت احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات قرار می گیرند، برعهده کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آئین نامه می باشد. در مواردی که ساختمان ها و تأسیساتی طبق ضوابط مقرر در این آئین نامه و پس از اخذ پروانه در خارج از حدود نوار حفاظتی مزبور یا در منتهی الیه حریم قانونی در بقیه طول راه ها ساخته می شوند، لازم است نقشه چگونگی دسترسی آنها به خطوط مواصلاتی به تأیید وزارت راه و ترابری برسد.

ایجاد خطوط و پایه های انتقال نیروی برق و شبکه های مخابراتی ، پل ها و تونل های واقع در مسیر راه ها، لوله های انتقال نفت و گاز و کانال ها و شبکه های آبیاری ، خطوط و لوله های آبرسانی، سیل بندها و سیل گیرها بعد از حریم راه ها از شمول این آئین نامه مستثنی و تابع قوانین و مقررات مربوط ، می باشد.

ماده ۵- در اراضی خارج از محدوده قطب های کشاورزی که مساحت آن پنجهزار مترمربع یا بیشتر باشد ایجاد ساختمان در حدود احتیاجات کشاورزی و سکونت شخص مالک یا کشاورز یا کارگران کشاورزی تا میزان حداکثر ۴ درصد مساحت زمین مشروط بر اینکه مساحت زیربنای ساختمان از ۶۰۰ مترمربع تجاوز نکند مجاز است و بدون نیاز به اجرای بند ۵ ماده ۴ این آئین نامه پروانه ساختمان صادر می گردد.

ماده ٦- صدور پروانه ساختمان و اعمال نظارت های لازم برای اینکه ساختمان طبق مشخصات و شرایط و ضوابط مندرج در پروانه بنا گردد و ضوابط مقرر در ماده (۴) این آئین نامه در مورد آنها رعایت شود، درخارج از محدوده قانونی و حریم شهرها به عهده مرجعی خواهد بود که در هر ناحیه توسط استانداری تعیین می گردد.

مناطقی که صدور پروانه ساختمان و اعمال نظارت در آنها الزامی است به شرح زیر می باشند :

الف ـ مناطق مجاور شهرهای بزرگ یا حدفاصل شهرهای نزدیک به هم که امکان توسعه و اتصال آنها به یکدیگر وجود دارد و همچنین اراضی مجاور و نزدیک به راه های مواصلاتی کشور که حدود آنها توسط کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آئین نامه تعیین و قبلاً از طریق انتشار آگهی در روزنامه های کثیرالانتشار محلی و مرکز ، اعلام می گردد.

ب ـ مناطق حساسی که در طول راه ها بعد از منتهی الیه نوار حفاظتی یا حریم قانونی راه ممکن است مورد ساخت و ساز قرار گیرند و به تشخیص کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این

آئین نامه احداث بعضی از ساختمان های مجاز در آنها مشمول صدورپروانه و نظارت ساختمانی می گردد.

ج ـ مناطقی که بنا به مقتضیات محل به پیشنهاد استاندار و تصویب کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آئین نامه با اعلام قبلی و انتشار آگهی در روزنامه های کثیر الانتشار محلی و مرکز احداث تمام یا بعضی از انواع ساختمان ها در آنها مشمول دریافت پروانه می گردد.

د ـ رعایت ضوابط مقرر در بندهای (۱) تا (۳) ماده (۴) این آئین نامه در مورد کلیه مناطق الزامی است.

ماده ۷- مراقبت و اعمال نظارت در رعایت ضوابط مقرر در این آئین نامه و تأمین تسهیلات لازم برای انجام فعالیت های سالم و هماهنگ ساختمانی در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها و راهنمایی و ارشاد کسانی که قصد ایجاد ساختمان و تأسیسات در این قبیل نقاط دارند و جلوگیری از تخلفات ساختمانی در حوزه هر استان یا فرمانداری کل به عهده استاندار یا فرماندار کل می باشد که با استفاده از سازمان های دولتی واقع در حوزه استان این وظیفه را انجام دهد.

ماده ۸- هرگاه در ایجاد ساختمان ها و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها و در خارج از قطب های کشاورزی رعایت ضوابط مقرر در این آئین نامه نشده باشد به طریق زیر عمل خواهد شد :

۱- بنا به تشخیص مهندسین و تکنسین های ساختمانی و تأسیساتی که از طرف استاندار مأمور نظارت شده اند یا تقاضای کتبی سازمان های ذیربط دولتی و یا بنا به اعلام فرمانداران و بخشداران که مورد تأیید مرجع صادر کننده پروانه باشد از طرف استاندار یا فرماندار کل قرار گیرد دستور توقف عملیات ساختمانی صادر و از ادامه کار آن جلوگیری خواهد شد تا تکلیف آن طبق مقررات بند ۲ این ماده تعیین شود.

۲- اعم از اینکه عملیات ساختمانی خاتمه یافته و مورد بهره برداری قرار گرفته یا نگرفته و یا ساختمان و تأسیسات قبل از اتمام متوقف و از ادامه آن جلوگیری شده باشد اتخاذ تصمیم در مورد کیفیت رفتار با متخلف با توجه به قوانین و مقررات جاری کشور و تعیین نحوه بهره برداری یا ادامه کار ساختمان به عهده یک هیأت پنج نفری مرکب از نمایندگان استانداری، انجمن استان ، اداره کل مسکن و شهرسازی، اداره کل کشاورزی و منابع

طبیعی و اداره کل صنایع و معادن خواهد بود. در اتخاذ تصمیم هیأت مذکور اکثریت سه رأی موافق مناط اعتبار است.

تبصره : کمیسیون مکلف است حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ توقف عملیات ساختمانی و یا اعلام تخلف به موضوع رسیدگی و تصمیم خود را اعلام نماید.

مـاده ۹- هرگونه ساختمان اعم از ساختمان های مسکونی وعمومی و اجتماعی در محدوده مسکونی روستاها که در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها قرار داشته باشد تا زمانی که از طرف وزارت تعاون و امور روستاها ضوابط و مقررات خاصی ایجاد و به موقع اجراء گذاشته نشده است تابع عرف محلی خواهد بود و تعیین محدوده مسکونی هر روستا به عهده وزارت تعاون و امور روستاها می باشد.

ماده ۱۰- ایجاد ساختمان ها و تأسیسات نظامی، انتظامی، امنیتی،مرزی و همچنین ساختمان ها و تأسیسات مربوط به طرح های آب و فاضلاب و برق، لوله کشی های نفت و گاز ، تأسیسات فنی مربوط به اکتشاف و استخراج نفت و گاز، خطوط ارتباطی و مخابراتی و واحدها و مجتمع های مسکونی و سایر تأسیسات متعلق به سازمان های دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری ها در خارج از محدوده قانونی شهرها تابع پروژه ها و طرح های مصوب توسط مراجع و مقامات صلاحیتدار مربوط می باشد و مقامات تهیه کننده و تصویب کننده این قبیل پروژه ها و طرح ها باید رعایت ضوابط عمومی ایجاد ساختمان و تأسیسات درخارج از محدوده قانونی شهرها را به ترتیبی که در این آئین نامه مقرر شده است بر حسب مورد بنمایند.

فصل سوم ـ احداث شهرک

ماده ۱۱- در مورد ایجاد شهرک رعایت ضوابط زیر الزامی است :

۱- دریافت گواهی از ادارات کشاورزی و منابع طبیعی ، تعاون و امور روستاهای محل مبنی بر بلامانع بودن استفاده از زمین و نیز گواهی شرکت های آب و برق منطقه ای از نظر وجود و یا امکان ایجاد منابع آب و برق کافی برای تأمین احتیاجات شهرک.

۲- ارائه سند مالکیت به نام متقاضی.

۳- تعیین و معرفی مهندس مشاور شهرسازی و معماری مجاز مسئول ، تهیه طرح و نظارت ساختمان شهرک .

۴- منظور داشتن حداقل سی درصد کل مساحت زمین موضوع طرح برای معابر عمومی و فضای سبز و میادین و تأسیسات عمومی و اجتماعی و تجهیزات شهری که غیر قابل تملک خصوصی باشد.

۵- رعایت ضوابط مقرر در ماده ۴ این آئین نامه در هر مورد که به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی قابل انطباق با ضوابط شهرک سازی باشد.

ماده ۱۲- احداث شهرک مستلزم دریافت پروانه می باشد و دارنده پروانه شهرک سازی حق واگذاری یا انتقال پروانه را به دیگری ندارد مگر با موافقت وزارت مسکن و شهرسازی.

تبصره : ترتیب صدور پروانه تأسیس شهرک و پروانه بهره برداری از شهرک طبق دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد وزارت مسکن وشهرسازی به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران خواهد رسید.

ماده ۱۳- به منظور بررسی و اتخاذ تصمیم مقدماتی در مورد پیشنهادهای مربوط به احداث شهرک های جدید براساس مقتضیات و نیازهای منطقه و اجرای وظایف مقرر در این آئین نامه و یا دستورالعمل موضوع تبصره ماده ۱۲ در مرکز هراستان کمیسیونی به ریاست استاندار و شرکت مقامات زیر تشکیل می گردد و تصمیمات آن با رأی اکثریت مجموع اعضاء مناط اعتبارخواهد بود:

۱- معاون استاندار در امور عمرانی که ضمناً قائم مقام استاندار در غیبت او خواهد بود.

۲- مدیر کل مسکن و شهرسازی استان که ضمناً دبیری کمیسیون را نیز به عهده خواهد داشت.

۳- مدیر کل کشاورزی و منابع طبیعی استان.

۴- رئیس دفتر مهندسی استان .

۵- رئیس دفتر برنامه و بودجه استان .

۶- مدیر کل راه و ترابری استان.

۷- مسئول جهاد سازندگی استان.

تبصره ۱- در استان مرکزی به جای مدیر کل مسکن و شهرسازی استان نماینده واحد شهرسازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی و به جای رئیس دفتر مهندسی استان نماینده حوزه معاونت عمرانی وزارت کشور عضویت کمیسیون را خواهند داشت و در

مواقع لزوم از دبیر شورای نظارت بر گسترش شهر تهران نیز برای شرکت در کمیسیون دعوت به عمل خواهد آمد.

تبصره ۲- در استان هایی که شوراهای هماهنگی و نظارت بر توسعه وجود داشته یا بعداً ایجاد شود دبیران شوراهای مذکور نیز عضویت کمیسیون را خواهند داشت.

تبصره ۳- در هر مورد که حضور نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست یا وزارت اطلاعات و جهانگردی یا هر یک از سازمان های دیگر دولتی در کمیسیون لازم و میسر تشخیص شود از آنها نیز دعوت به عمل خواهد آمد.

ماده ١٤- انجام عملیات مربوط به تفکیک ثبتی اراضی شهرک ها منوط به اتمام عملیات زیربنایی و صدور پروانه بهره برداری و اجازه تفکیک می باشد و بر حسب مورد ممکن است عملیات اجرایی زیربنایی و صدور پروانه بهره برداری و اجازه تفکیک به مراحل مختلف تقسیم گردیده پس از خاتمه عملیات هر قسمت پروانه بهره برداری و اجازه تفکیک نسبت به آن قسمت صادر و به احداث کننده شهرک تسلیم شود ـ همچنین در مواردی که به تشخیص کمیسیون مقرر در ماده ۱۳ این آیین نامه ایجاب کند می توان پروانه بهره برداری را از لحاظ امکان تفکیک و فروش قطعات ساختمان ها و اراضی قبل از اتمام عملیات اجرائی زیربنایی نسبت به هر قسمت از شهرک صادر نمود. مشروط بر اینکه از متقاضی تضمین کافی که ترتیب آن در دستورالعمل موضوع تبصره ماده ۱۲ این آیین نامه مقرر خواهد گردید برای اتمام عملیات زیربنایی قسمت های مذکور اخذ شود .

ماده ۱۵- در مورد شهرک هایی که قبل از تصویب این آئین نامه شروع به احداث شده است اجازه انجام عملیات شهرسازی و ساختمانی پس از رسیدگی و تصویب پروژه شهرک توسط کمیسیون مقرر در ماده ۱۳ این آیین نامه و اخذ تضمین کافی برای تکمیل عملیات زیربنایی توسط اداره کل مسکن و شهرسازی استان مربوط صادر خواهد شد.

تبصره ۱- دستورالعمل طرز اجرای این ماده و تعیین آن مقدار از ضوابط مقرر در مورد شهرک های جدیدالاحداث که رعایت آنها در این قبیل شهرک ها لازم و امکان پذیر باشد و کیفیت اخذ تضمین برای تکمیل عملیات زیربنائی با توجه شرایط خاص هر یک از انواع این قبیل شهرک ها توسط وزارت مسکن و شهرسازی تصویب و بر طبق آن رفتار خواهد شد.

تبصره ۲- در صورتی که نحوه تفکیک اراضی این قبیل شهرک ها با ضوابط مقرر برای هر یک هماهنگ نباشد با صدور اجازه اصلاح نقشه تفکیکی توسط کمیسیون موضوع ماده **۱۳** این آئین نامه اصلاحات لازم در نقشه تفکیکی به عمل خواهد آمد.

ماده ١٦- وظایف و اختیاراتی که در این آیین نامه برای استاندار یا سایر مقامات در استان تعیین شده است به عهده فرماندار کل وسایر مقامات مربوط در فرمانداری کل خواهد بود.

قانون ایجاد شهرهای جدید

(مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۱۶)

ماده ۱- شهر جدید به نقاط جمعیتی اطلاق می گردد که در چهارچوب طرح مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران که از این پس به اختصار شورای عالی نامیده می شود در خارج از محدوده قانونی و حریم استحفاظی شهرها (هرکدام که بزرگ تر باشد) برای اسکان حداقل سی هزار نفر به اضافه ساختمان ها و تأسیسات مورد نیاز عمومی، خدماتی، اجتماعی و اقتصادی ساکنان آن پیش بینی می شود.

تبصره : موضوع ماده (۱) صرفاً برای احداث شهرهای جدید بوده و نافی قوانین و مقررات مربوط به تقسیمات کشوری نمی باشد.

ماده ۲- مکان یابی شهرهای جدید با رعایت سیاست های دولت و در قالب طرح کالبدی ملی و منطقه ای و ناحیه ای براساس پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی و تصویب شورای عالی تعیین می شود.

تبصره : پس از تصویب مکان احداث شهر جدید، وزارت مسکن و شهرسازی می تواند حسب مورد برابر قوانین و مقررات جاری نسبت به تملک اراضی و املاک موردنیاز اقدام نماید و متقاضی غیر دولتی نیز می تواند نسبت به خریداری اراضی و املاک مورد نیاز طبق مقررات جاری اقدام نماید.

ماده ۳- تهیه طرح جامع شهرهای جدید پس از اخذ موافقت اصولی از وزارت مسکن و شهرسازی و براساس سیاست های مصوب دولت به عهده متقاضی است .تصویب طرح مذکور از وظایف و اختیارات قانونی شورای عالی می باشد.

تبصره : کلیه دستگاه های اجرایی ذیربط در خصوص ارایه اطلاعات به متقاضی و مرتبطین با طرح جامع شهرهای جدید مکلف به همکاری هستند .

ماده ٤- طرح های تفصیلی شهر جدید و تغییرات بعدی آن همچنین نقشه های تفکیکی زمین های جدید با پیشنهاد شرکت عمران شهرهای جدید که از این پس شرکت نامیده می شود با متقاضی به تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ - می رسد. در ترکیب کمیسیون مذکور تا استقرار شهرداری ، مدیرعامل شرکت عمران شهر جدید که براساس قوانین و مقررات مربوط برای احداث شهر جدید تشکیل شده است و از این پس شرکت وابسته نامیده

می شود به جای شهردار حضور خواهد داشت و در صورتی که هنوز شورای شهر تشکیل نشده باشد رئیس شورای شهر مرکز شهرستان مربوط در کمیسیون شرکت خواهد نمود.

ماده ۵- کلیه وزارت خانه ها، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران ، مؤسسات و شرکت های دولتی و سایر شرکت ها و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است مکلفند ضمن همکاری در ایجاد شهر جدید به گونه ای برنامه ریزی و اقدام به تأمین اعتبار کنند که متناسب با پیشرفت عملیات احداث و اسکان شهر جدید ، خدمات مورد نیاز بر اساس تعرفه های شهرهای مشابه شهر جدید نیز ارائه می گردد.

تبصره : شرکت های وابسته یا متقاضی ایجاد شهر جدید مکلفند اراضی ملکی خود با کاربری آموزشی برابر ماده (۱۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان ها، شهرستان ها، و مناطق کشور و ملحقات آن مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۶ و سایر کاربری های خدماتی (به استثناء اراضی با کاربری تجاری) را به طور رایگان حسب مورد در اختیار دستگاه های دولتی خدمات دهنده ، شهرداری و شرکت های آب و فاضلاب قرار دهند. تغییر کاربری یا واگذاری اراضی یاد شده به غیر ممنوع است. سرمایه گذاری از منابع داخلی شرکت برای ایجاد فضاهای آموزشی ، خدماتی ، فرهنگی و مذهبی به حساب مالیات های قطعی شده شرکت منظور خواهد شد.

ماده ٦- شرکت های وابسته دولتی اعتبارات جاری و عمرانی مورد نیاز شهر جدید را برای احداث و اجرای طرح های خدمات عمومی همان شهر جدید هر سال از محل فروش زمین و سایر منابع مالی پیش بینی می نماید.

ماده ۷- شرکت مجاز است نسبت به جابجایی اعتبار و درآمد بین شرکت های وابسته دولتی در جهت کمک به شرکت های وابسته دولتی زیان ده و تأمین هزینه های خود با تصویب مجمع عمومی شرکت اقدام نماید.

ماده ۸- شرکت یا شرکت های وابسته تا قبل از استقرار شهرداری مجاز هستند برای مالکان اراضی مازاد بر یک هزار مترمربع مساحت که در محدوده شهر جدید قرار می گیرند براساس کاربری و ضوابط طرح جامع و تفصیلی ، اجازه تفکیک ، افراز و عمران صادر نمایند مشروط بر اینکه مالک سهم خدماتی خود را بابت تأمین فضاهای لازم برای معابر، خدمات، تأسیسات و تجهیزات شهری به میزان سرانه های طرح جامع مصوب شورای عالی به طور رایگان به شرکت رایگان واگذار نماید.

مـاده ۹- شرکت یا شرکتهای وابسته وسازندگان شهرهای جدید می توانـد اراضی مورد خریداری و تملک خود را تفکیک ، آماده سازی و مطابق کاربریهای طرح های جامع و تفصیلی به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار نمایند. شرایط متقاضیان ، نحوه تعیین بها، شرایط واگذاری ، نحوه انتقال قطعی و نحوه نگهداری شهر جدید تا استقرار شهرداری به موجب آیین نامه اجرایی این قانون تعیین می شود.

ماده ۱۰- اجرای صحیح طرح شهر جدید با رعایت ضوابط و مقررات طرح ، صدور مجوز احداث بنا ، گواهی پایان کار و عدم خلاف ، حفظ و حراست اراضی و نگهداری شهر و وصول عوارض مقرر (برابر قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین) در محدوده قانونی وحریم استحفاظی شهر جدید تا قبل از استقرار شهرداری به عهده شرکت های وابسته و یا سازندگان شهرهای جدید خواهد بود.

ماده ۱۱- رسیدگی به تخلفات ساختمانی و شهرسازی در محدوده قانونی و حریم استحفاظی و سایر قوانین مربوط به شهرداری های شهرهای جدید تا قبل از استقرار شهرداری با اعلام شرکت وابسته یا سازنده شهر جدید به عهده کمیسیون موضوع تبصره (۲) بند (۳) الحاقی به ماده (۹۹) قانون شهرداری هاست که با توجه به ضوابط طرح جامع شهر جدید رسیدگی و صددرصد (۱۰۰٪) عواید حاصل به حساب سازنده شهر جدید و یا از طریق خزانه به حساب شرکت وابسته واریز می شود تا در جهت توسعه خدمات عمومی شهر جدید به مصرف برسد.

ماده ۱۲- وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است پس از اطمینان از اسکان حداقل ده هزار نفر جمعیت در شهر جدید مراتب را به وزارت کشور اعلام کند. وزارت کشور موظف است نسبت به تشکیل شورای شهر و ایجاد شهرداری در شهر جدید یادشده حتی اگر طرح شهر جدید به پایان نرسیده باشد اقدام نماید. پس از ایجاد شهرداری ، شرکت وابسته یا سازنده شهر جدید موظف است فضاهای عمومی (فضاهای سبز، پارکها، معابر، میادین، گذرگاه ها، گورستان و غسالخانه) پیش بینی شده در طرح و تأسیسات زیربنایی را پس از تکمیل و آماده شدن نقشه ها و اسناد و مدارک مربوط به مجوزها وگواهی های صادر شده و نقشه های مرحله بندی ساخت به صورت بلاعوض به شهرداری تحویل دهد. از این تاریخ شهر جدید در زمره سایر شهرهای کشور محسوب می شود .

تبصره : با استقرار شهرداری ، شرکت یا شرکت های وابسته یا سازنده شهر جدید همچنان موظف به اجرای آماده سازی ، عمران و واگذاری زمین های خود مطابق طرح مصوب شهر جدید و با رعایت مقررات شهرداری می باشند.

ماده ۱۳- احداث شهر جدید توسط بخش غیردولتی ، پس از تصویب شورای عالی مستلزم اخذ پروانه احداث از وزارت مسکن و شهرسازی می باشد و نظارت لازم بر چگونگی احداث حسب مورد از طریق وزارت مزبور صورت می گیرد.

تعیین تعرفه حق نظارت مربوط بنابه پیشنهادوزارت مسکن و شهرسازی و تصویب هیأت وزیران اجرا می شود.

ماده ١٤- کلیه شهرهای جدید که براساس مجوزهای قانونی تا زمان لازم الاجرا شدن این قانون ایجاد شده اند مشمول مفاداین قانون هستند.

ماده ۱۵- آیین نامه اجرایی این قانون مشتمل بر چگونگی حمایت ایجاد شهر جدید، ارایه تخفیف های لازم و سایر موارد با توجه به منابع منظور شده در بودجه سالانه بنا به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب هیأت وزیران می رسد .

قانون فوق مشتمل بر **۱۵** ماده و **۵** تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ شانزدهم دی ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ **۱۳۸۰/۱۰/۲۷** به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

آئین نامه اجرایی قانون ایجاد شهرهای جدید

(مصوب ۱۳۸۲/۵/۱۵)

فصل اول ـ تعاریف ، کلیات، ضوابط و مقررات مربوط به ایجاد شهر جدید

بخش اول ـ تعاریف

ماده ۱- اصطلاحات بکار رفته در این آیین نامه در معانی مشروح زیر به کار می روند :

۱- **قانون** : قانون ایجاد شهرهای جدید ـ مصوب ۱۳۸۰ ـ

۲- **شورای عالی** : شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.

۳- **شرکت مادر** : شرکت عمران شهرهای جدید (مادر تخصصی)

۴- **شرکت وابسته** : شرکت عمران شهر جدید، وابسته و زیر مجموعه شرکت عمران شهرهای جدید (مادر تخصصی)

۵- **متقاضی غیردولتی** : متقاضی غیردولتی مجوز ایجاد شهر جدید.

۶- **مجری،شهرساز یا سازنده شهر جدید** : سازنده بخش دولتی یا متقاضی غیر دولتی مجاز.

۷- **آماده سازی اراضی** : تعیین بروکف، تسطیح و آسفالت معابر، جمع آوری و دفع آب های سطحی می باشد.

۸- **محدوده شهر جدید** : آن بخش از اراضی مکان یابی شده برای ایجاد شهر جدید است که برای سکونت وایجاد ساختمان ها و تأسیسات مورد نیاز عمومی، خدماتی، اجتماعی و اقتصادی آن در یک دوره زمانی معین در طرح جامع شهر جدید مشخص و به تصویب شورای عالی برسد.

۹- **حوزه استحفاظی شهر جدید** : آن بخش از اراضی پیرامون و متصل به محدوده شهر جدید که نظارت و کنترل هرگونه فعالیت عمرانی و ساخت و ساز در آن برای حفظ شهر، توسعه بلندمدت و برنامه ریزی شده آن ضرورت دارد. حوزه یادشده منطبق بر حریم استحفاظی شهرهای جدید بوده و می باید در آن ، محدوده روستاهای موجود بر اساس طرح های توسعه و عمران روستایی مورد توجه قرارگیرد.

بخش دوم ـ کلیات، شرایط، ضوابط و مقررات مشترک برای بخش دولتی و متقاضی غیردولتی به منظور ایجاد شهر جدید.

ماده ۲- ضرورت و مکان ایجاد شهر جدید با تعیین سقف جمعیتی (حداقل سی هزار نفر) با رعایت سیاست های دولت در قالب طرح کالبدی ملی،منطقه ای و یا ناحیه ای به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب شورای عالی می رسد.

ماده ۳- در مواردی که ضرورت ایجاد شهر جدید در طرح های کالبدی ملی و منطقه ای به تصویب نرسیده باشد، مطالعات مکان یابی در قالب مطالعات طرح ناحیه ای و یا طرح های ویژه، موضوع تصویب نامه شماره **۵۵۸۳۷/ت۲۱۴۱۴** هـ مورخ **۱۳۷۸/۱۰/۲۰** هیأت وزیران به انجام می رسد.

نتیجه این مطالعات باید متضمن یافتن مناسب ترین مکان با لحاظ سقف جمعیتی مورد نظر و سطح لازم برای ایجاد شهر جدید و حوزه آن به عنوان بخشی از اراضی متصل به محدوده شهر جدید که نظارت و کنترل هرگونه فعالیت عمرانی در آن برای حفظ شهر جدید ضرورت دارد باشد. همچنین حدود حوزه استحفاظی شهر جدید باید روی نقشه معین و مشخص گردد. این نقشه نیز به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب شورای عالی می رسد.

ماده ٤- در مواردی که طرح ناحیه ای قبلاً تهیه و تنها ضرورت ایجاد و سقف جمعیتی شهر جدید در این طرح یا طرح های بالادست به تصویب رسیده باشد، مطالعات مکان یابی به شرح ماده فوق به صورت موردی در سطح ناحیه و با توجه به طرح ناحیه ای مصوب تهیه و توسط دبیرخانه شورای عالی جهت بررسی و تصویب به شورای عالی پیشنهاد می شود.

ماده ۵- در مواردی که بنا به وضعیت خاص، اراضی مکان یابی شده برای ایجاد شهر جدید در محدوده بیش از یک بخش یا واحدهای تقسیماتی بزرگ تر قرار گرفته باشد، شورای عالی با کسب نظر از وزارت کشور در هنگام تصویب طرح مکان یابی، تعیین می نماید که شهر جدید جزء محدوده کدام بخش یا شهرستان محسوب شود ومتعاقب آن، وزارت کشور نیز به منظور اصلاح حدود بخش یا شهرستان مربوط با طی مراحل قانونی آن اقدام می نماید.

ماده ٦- تهیه طرح جامع شهر جدید، پس از ابلاغ مصوبه شورای عالی درخصوص ضرورت، محدوده مکان و سقف جمعیتی آن به عهده سازنده شهر جدید می باشد.

ماده ۷- از تاریخ تصویب طرح جامع ، شهر جدید در زمره شهرهای موضوع ماده (۴) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان ـ مصوب **۱۳۷۴**ـ قرار گرفته و هرگونه ساخت و ساز در آن موکول به رعایت ماده (۳۰) قانون یاد شده می باشد.

ماده ۸- بررسی و تصویب طرح های تفصیلی و نقشه های تفکیکی اراضی و تغییرات بعدی آنها در صورتی که با طرح جامع مغایرت اساسی نداشته باشد به عهده کمیسیون موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ـ مصوب **۱۳۵۱** ـ است که در ترکیب کمیسیون مزبور تا استقرار شهرداری ، مدیرعامل شرکت وابسته و برای بررسی پیشنهاد متقاضی غیر دولتی، مدیر عامل شرکت مادر یا نماینده وی به جای شهردار حضور خواهد داشت و در صورتی که هنوز شورای شهر تشکیل نشده باشد رئیس شورای شهر مرکز شهرستان مربوط، در کمیسیون شرکت خواهد نمود. حضور متقاضی غیردولتی در کمیسیون بدون حق رأی بلامانع است.

مـــاده ۹- سازندگان شهر جدید مکلفند اراضی ملکی خود با کاربری آموزشی را وفق ماده (۱۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش وپرورش در استان ها، شهرستان ها و مناطق کشور ـ مصوب **۱۳۷۲**ـ و اصلاحات بعدی آن وسایر کاربری های خدماتی از قبیل فضاهای سبز ، فضاهای فرهنگی ، پارک ها ، معابر، میادین، گذرگاه ها، محل بازی کودکان، گورستان ، محل های ورزشی، مذهبی ، درمانی، ایستگاه آتش نشانی، ایستگاه جمع آوری زباله و محل دفن آنها، محل احداث تصفیه خانه های آب و فاضلاب، مکان نیروی انتظامی (غیر از اراضی با کاربری تجاری) را پس از ارایه طرح زمان بندی شده و تأمین اعتبار لازم برای ساخت ساختمان ها و تأسیسات ذی ربط و تخصیص آن و متناسب با پیشرفت کار به طور رایگان حسب مورد در اختیار دستگاه های دولتی خدمات دهنده، شهرداری و شرکت های آب و فاضلاب قرار دهند تا نسبت به احداث بناهای مورد نیاز اقدام کنند. تغییر کاربری یا واگذاری اراضی یادشده به غیر، ممنوع است.

ماده ۱۰- کلیه وزارتخانه ها ، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مؤسسات و شرکت های دولتی و سایر شرکت ها و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است. مکلفند پس از تصویب طرح جامع شهر جدید و حوزه استحفاظی آن به منظور ایجاد شهر جدید به گونه ای برنامه ریزی و اقدام به تأمین اعتبار کنند که متناسب با پیشرفت عملیات احداث و اسکان در شهرجدید، خدمات مورد نیاز را همانند خدماتی که به سایر شهرهای مشابهی که در همان محدوده جغرافیایی قرار دارند ارایه نمایند.

مـاده ۱۱- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مکلف است در اجرای ماده (۵) قانون و ماده (۱۰) این آیین نامه و با توجه به برنامه مرحله بندی و زمان بندی شده اجرای شهر جدید و متناسب با پیشرفت کار، اعتبارات موردنیازدستگاه های خدمات دهنده را در بودجه سالانه آنها منظور و تأمین نماید.

مـاده ۱۲- اجرای صحیح طرح شهر جدید، با رعایت ضوابط و مقررات طرح و وصول عوارضی که در قبال ارائه خدمات در قانون ایجاد شهرهای جدید منظور گردیده با توجه به ماده (۱۰) قانون یاد شده و تبصره (۱) ماده (۱) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی ـ مصوب ۱۳۸۱ ـ در محدوده شهر جدید و حوزه استحفاظی آن تا قبل از استقرار و شروع کار شهرداری حسب مورد بر عهده شرکت های وابسته و یا سازندگان شهرهای جدید است.

مـاده ۱۳- سازنده شهر جدید به منظور حفظ وحراست اراضی وجلوگیری از تعرضات و تجاوزات به اراضی و مستحدثات شهر جدید و تخلفات ساختمانی و شهرسازی در محدوده شهر و حوزه استحفاظی آن ، موظف است با درخواست از نیروی انتظامی از تعرضات و تجاوزات یا ادامه تخلفات جلوگیری و پس از تشکیل پرونده در ارتباط با تخلفات ساختمانی و شهرسازی، مراتب را به کمیسیون موضوع تبصره (۲) بند (۳) الحاقی به ماده (۹۹) قانون شهرداری ها ـ مصوب ۱۳۷۲ ـ اعلام کنند.

کمیسیون مزبور با توجه به ضوابط طرح جامع و تفصیلی شهر جدید و نظرات کارشناسی سازنده شهر جدید به موضوع رسیدگی و وفق قانون مربوط، نسبت به صدور رأی قلع بنا یا جریمه معادل پنجاه تا هفتاد درصد قیمت روز اعیانی احداث شده اقدام می نماید. در صورت جریمه، عواید حاصل شده حسب مورد به حساب سازنده و یا از طریق خزانه به حساب شرکت وابسته واریز می شود تا در جهت خدمات عمومی شهر جدید به مصرف برسد. به هر حال تا زمان رسیدگی به تخلفات ساختمانی و شهرسازی در کمیسیون یاد شده و صدور رأی ، سازنده شهر جدید موظف است از ادامه تخلفات جلوگیری نماید و نیروی انتظامی و سایر مراجع ذی صلاح نیز مکلف به همکاری با سازنده شهر جدید می باشند.

ماده ١٤- سازنده شهر جدید تا قبل از استقرار و شروع به کار شهرداری مجاز است برای مالکان اراضی که در محدوده شهر جدید قرار می گیرند براساس ضوابط طرح جامع و تفصیلی و کاربری زمین اجازه تفکیک، افراز و عمران اعم از آماده سازی و ساخت و سازها صادر نماید. صدور مجوز های یاد شده برای مالکان اراضی مازاد بر یکهزار مترمربع مشروط بر اینکه مالک یا مالکان سهم اراضی خدماتی خود را بابت تأمین فضاهای لازم برای معابر، خدمات تأسیسات و تجهیزات شهری به میزان سرانه های طرح جامع مصوب شورای عالی به رایگان به شرکت وابسته و از طریق توافق به متقاضی غیردولتی واگذار نمایند، امکان پذیر خواهد بود.

تبصره ١- چنانچه میزان سهم اراضی خدماتی تعلق یافته، قابل تفکیک و یا بهره برداری مناسب نباشد، متقاضی می تواند سهم خود را به صورت معوض، یا خدمات مورد توافق و یا معادل قیمت کارشناسی روز، پرداخت یا دریافت نماید.

تبصره ٢- در تفکیک و افراز باغات موجود در محدوده شهر جدید باید قوانین، ضوابط و مقررات مربوط به تفکیک و افراز باغات رعایت شود.

تبصره ٣- انجام هرگونه معامله و نقل و انتقال توسط مالکانی که اراضی آنها در محدوده شهر جدید و حوزه استحفاظی آن واقع شده، در صورت رعایت ضوابط طرح جامع و تفصیلی و کاربری زمین و سایر مقررات مربوط، پس از استعلام از سازنده شهر جدید بلامانع است.

تبصره ٤- سازمان اوقاف و امور خیریه نیز موظف است در قراردادهای واگذاری اراضی وقفی در محدوده شهر جدید و حوزه آن، الزام به رعایت طرح تفصیلی و نوع کاربری زمین را قید و خود نیز ملحوظ نظر قرار دهد.

ماده ١٥- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی موظف است برای روستاهای واقع در حوزه استحفاظی شهر جدید با هماهنگی سازنده آن و در چارچوب طرح جامع، نسبت به تهیه یا بازنگری طرح های هادی روستایی و تصویب آنها در مراجع ذی ربط اقدام نماید.

ماده ١٦- سازنده شهر جدید موظف است برنامه زمان بندی و مراحل اجرایی طرح را از جنبه های تأمین مالی، اجرایی و کالبدی، تهیه و پس از تصویب آن توسط وزارت مسکن و شهرسازی ، طبق برنامه یادشده اقدام نماید.

ماده ١٧- سازنده شهر جدید موظف است اراضی مورد خریداری و تملک خود را با توجه به برنامه مرحله بندی، تفکیک و آماده سازی نموده ومطابق کاربری های طرح های جامع و

تفصیلی به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نماید. تنظیم سند قطعی به نام خریدار موکول به ارایه گواهی پایان کار می باشد. متقاضی غیردولتی، در واگذاری اراضی شهر جدید علاوه بر شرایط فوق باید ضوابط مندرج در ماده (۳۰) این آیین نامه را نیز رعایت نماید.

تبصره : تعیین شرایط متقاضیان، نحوه تعیین بها، شرایط واگذاری و اعمال تخفیف در مورد شرکت های سازنده دولتی به عهده مجمع عمومی شرکت های وابسته و در مورد شرکت های سازنده غیردولتی با خود سازنده خواهد بود.

ماده ۱۸- سازنده شهر جدید می تواند هزینه های مشترک نگهداری شهر جدید تا قبل از استقرار شهرداری را با هماهنگی وزارت مسکن و شهرسازی، در قالب قرارداد واگذاری یا در سند انتقال پیش بینی نماید.

ماده ۱۹- اوراق قرارداد واگذاری زمین در شهرهای جدید توسط مأمورین رسمی و در محدوده صلاحیت آنان ، در مراحل مرتبط بااعطای تسهیلات بانکی و تسهیلاتی که سازمان تأمین اجتماعی به مشمولان قانون تأمین اجتماعی می دهد و یا سایر سازمان ها یا مؤسسات اعتباری به مشتریان خود اعطاء می کنند، در حکم سند رسمی بوده و شرکت وابسته مجاز است اسناد تنظیمی را منحصراً از جهت تجویز رهن امضاء نماید و در هر حال در صورت عدم انجام تعهدات از ناحیه وام گیرنده ، سازنده شهر جدید با جانشینی بانک یا سازمان یا مؤسسه اعتباری وام دهنده یا هر شخص دیگری که از ناحیه آنها معرفی شود بجای متقاضی یا خریدار موافقت خواهد نمود.

ماده ۲۰- پس از اسکان حداقل ده هزار نفر جمعیت در شهر جدید شرکت مادر براساس گزارش شرکت وابسته یا متقاضی غیردولتی مراتب را به وزارت مسکن و شهرسازی اطلاع می دهد و وزارت یادشده پس از حصول اطمینان از اسکان جمعیت مذکور، مراتب را به وزارت کشور اعلام می کند. وزارت کشور موظف است حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ اعلام وزارت مسکن و شهرسازی نسبت به تشکیل شورای شهر و ایجاد شهرداری حتی اگر طرح شهر جدید به پایان نرسیده باشد، اقدام کند.

ماده ۲۱- پس از ایجاد و استقرار شهرداری، سازنده شهر جدید موظف است حداکثر ظرف یک ماه ، طی صورتجلسه تحویل و تحول، فضاهای عمومی (فضای سبز، پارک ها، معابر، میادین، گذرگاه ها، گورستان و غسالخانه) پیش بینی شده در طرح و تأسیسات زیربنایی مربوط را پس از تکمیل و آماده شدن نقشه ها و اسناد و مدارک مربوط به پروانه ها،

پایان کارها و گواهی عدم خلاف صادر شده و نقشه های مرحله بندی ساخت، به صورت بلاعوض به شهرداری تحویل دهد. شهرداری نیز مکلف است پروانه ها، پایان کارها و گواهی عدم خلاف صادر شده را مورد قبول و رعایت قرار دهد.

ماده ۲۲- از تاریخ تنظیم صورتجلسه تحویل و تحول ، شهر جدید در زمره سایر شهرهای کشور محسوب می شود و شهرداری وفق مقررات مربوط، موظف به ارائه کلیه خدمات و همچنین جلوگیری از تخلفات ساختمانی و شهرسازی طبق ماده (۱۰۰) قانون شهرداری ها و تبصره های آن و سایر قوانین مربوط می باشد.

تبصره : پیگیری شکایات مربوط به تخلفات ساختمانی و شهرسازی که قبل از استقرار شهرداری به مراجع ذی ربط اقامه شده تا صدور رأی نهایی کماکان به عهده سازنده شهر جدید است و جرایم وصولی نیز به حساب سازنده شهر جدید واریز خواهد شد.

فصل دوم ـ ضوابط و مقررات مربوط به شرکت مادر و شرکت های تابعه.

ماده ۲۳- کلیه شرکت های وابسته اعتبارات جاری و عمرانی مورد نیاز شهر جدید را برای احداث و اجرای طرح های مربوط، از طریق منابع پیش بینی شده در بودجه مصوب هر سال شرکت تأمین می نمایند.

ماده ۲٤- سرمایه گذاری هایی که از منابع داخلی شرکت ها وابسته برای ایجاد فضاهای آموزشی،خدماتی، فرهنگی،هنری ومذهبی صورت گرفته یا میگیرد به عنوان پیش پرداخت مالیاتی به حساب مالیات های قطعی شده شرکت های وابسته منظور می شود.

تبصره : کلیه هزینه هایی که توسط شرکت وابسته جهت ایجاد فضاهای مذکور در این ماده و یا به منظور ارایه خدمات عمومی و آماده سازی اعم از احداث، نگهداری ، تعمیرات و بهره برداری صورت گرفته یا می گیرد جزء اعتبارات طرح های عمرانی منظور و تعرفه بیمه آن براساس تعرفه طرح های عمرانی محاسبه می شود.

ماده ۲۵- به منظور امکان اجرای ماده (۷) قانون، اعتبارات و درآمدهای شرکت های وابسته در یک حساب که توسط شرکت مادر نزد خزانه معین می شود، تمرکز می یابد و شرکت مادر موظف است شرکت های وابسته زیانده را تعیین و در قالب بودجه مصوب آنها نسبت به جابجایی اعتبار و درآمد بین شرکت های وابسته و تأمین هزینه های خود اقدام نماید. این جابجایی اعتبارات درآمد محسوب نمی گردد.

فصل سوم ـ ضوابط و مقررات خاص متقاضی غیردولتی

ماده ۲۶- متقاضی غیردولتی موظف است تقاضای خود را مبنی بر آمادگی ایجاد شهر جدید مشخص شده در طرح ناحیه ای مصوب ، به انضمام مدارک زیر به وزارت مسکن و شهرسازی ارایه نماید :

۱- اعلام مساحت در نظر گرفته شده (حداقل سیصد هکتار) و ارائه مدارک کافی مبنی بر اینکه در صورت تصویب نهایی طرح، متقاضی غیردولتی امکان تهیه و تأمین اراضی مورد نیاز را خواهد داشت.

۲- تأیید وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست مبنی بر بی مانع بودن استفاده از اراضی مورد نظر.

۳- تعیین و معرفی مهندسین مشاور شهرسازی و معماری ذی صلاح مسئول تهیه طرح و نظارت .

۴- تعهدنامه مبنی بر منظور داشتن زمین مورد نیاز براساس سرانه های طرح جامع مصوب برای معابر عمومی، فضاهای سبز، میادین، تأسیسات عمومی و اجتماعی و تجهیزات غیرقابل تملک خصوصی و واگذاری رایگان اراضی ملکی خود با کاربری های مذکور در ماده (۹) این آیین نامه و رعایت کلیه ضوابط و مقررات مندرج در قانون و این آیین نامه، مصوبه های شورای عالی و ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی.

ماده ۲۷- وزارت مسکن و شهرسازی پس از اخذ مدارک و تشکیل پرونده، موضوع تقاضا و توانمندی های متقاضی، نوع و موقعیت اراضی و مکان ارایه شده را بررسی و در صورت تأیید و صدور موافقت اصولی به متقاضی غیردولتی اعلام می نماید تا نسبت به تهیه طرح مکان یابی در قالب طرح ناحیه ای اقدام و برای تصویب به شورای عالی ارایه نماید.

تبصره : چنانچه در طرح های ناحیه ای مصوب، مکان شهر جدید مشخص نشده باشد، ضروری است متقاضی غیردولتی قبل از مکان یابی دقیق شهر جدید در سطح ناحیه، اقدام به اخذ موافقت مقدماتی بنماید. بررسی و اتخاذ تصمیم مقدماتی در مورد پیشنهاد احداث شهر جدید و مکان تقریبی آن با توجه به طرح های کالبدی ملی، منطقه ای و ناحیه ای و مسایل امنیتی، سیاسی، اجتماعی و سایر مقتضیات و نیازهای هر منطقه در مرکز هر استان به عهده شورای برنامه ریزی و توسعه استان می باشد. تصویب نهایی مکان شهر جدید بر عهده شورای عالی خواهد بود.

ماده ۲۸- پس از تصویب طرح جامع شهر جدید، وزارت مسکن و شهرسازی برای متقاضی، پروانه احداث شهر جدید صادر می کند. متقاضی غیردولتی بدون موافقت کتبی وزارت مسکن و شهرسازی اجازه واگذاری یا انتقال پروانه مذکور را به دیگری ندارد.

مـاده ۲۹- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است رأساً و یا از طریق سازمان مسکن و شهرسازی استان بر کلیه اقدامات و ساخت و سازهای متقاضی غیردولتی و اجرای دقیق طرح جامع و تفصیلی نظارت نماید و در صورت مشاهده تخلف از طرح های مذکور و یا عدم رعایت مقررات ملی ساختمان و ضوابط شهرسازی موارد تخلف را به طور کتبی به متقاضی غیردولتی و مهندس مشاور طرح ابلاغ کند. همچنین وزارت یادشده مجاز است در صورت عدم همکاری متقاضی غیردولتی و عدم توجه به تذکرات کتبی پس از دواخطار کتبی (۴۵) روزه نسبت به لغو پروانه احداث شهر جدید اقدام نماید.

تبصره : تعرفه حق نظارت به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

مـاده ۳۰- هر نوع واگذاری اراضی در شهرهای جدید توسط سازنده غیردولتی قبل از تفکیک، آماده سازی و اتمام عملیات زیربنایی هر مرحله و سپردن تعهد مناسب به وزارت مسکن و شهرسازی مبنی بر انجام خدمات عمومی مورد نیاز ساکنین آن فاز و ادامه عملیات زیربنایی فازهای بعدی، ممنوع است.

ماده ۳۱- درمواقعی که برای ایجاد یک شهر جدید هم شرکت مادر و هم بخش غیردولتی متقاضی باشند، اولویت با متقاضی غیردولتی است.

ماده ۳۲- متقاضی غیردولتی ایجاد شهر جدید از کلیه مزایا و تسهیلاتی که وزارت مسکن و شهرسازی برای انبوه سازان مسکن منظور نموده یا می نماید، بهره مند می باشد.

ماده ۳۳- کلیه مفاد این آیین نامه مشمول شهرهای جدیدی که تاکنون مصوب، ایجاد و احداث شده اند نیز می باشد.

معاون اول رئیس جمهور ـ محمدرضا عارف

موادی از قانون توزیع عادلانه آب

(مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحیه های بعدی)

فصل اول ـ مالکیت عمومی و ملی آب

ماده ۱- براساس اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آب های دریاها و آب های جاری در رودها و انهار طبیعی و دره ها و هر مسیر طبیعی دیگر اعم از سطحی و زیرزمینی، و سیلاب ها و فاضلاب ها و زه آب ها و دریاچه ها و مرداب ها و برکه های طبیعی و چشمه سارها و آب های معدنی و منابع آب های زیرزمینی از مشترکات بوده و در اختیار حکومت اسلامی است و طبق مصالح عامه از آن بهره برداری می شود مسئولیت حفظ و اجازه و نظارت بر بهره برداری از آنها به دولت محول می شود.

ماده ۲- بستر انهار طبیعی و کانال های عمومی و رودخانه ها اعم از اینکه دائم یا فصلی داشته باشند ومسیل ها و بستر مرداب ها و برکه های طبیعی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و همچنین است اراضی ساحلی و اراضی مستحدثه که در اثر پایین رفتن سطح آب دریاها و دریاچه ها و یا خشک شدن مرداب ها و باتلاق ها پدید آمده باشد در صورت عدم احیاء قبل از تصویب قانون نحوه احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی .

تبصره ۱- تعیین پهنای بستر و حریم آن در مورد هر رودخانه و نهر طبیعی و مسیل و مرداب و برکه طبیعی در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژی رودخانه ها و انهار و داغاب در بستر طبیعی آنها بدون رعایت اثر ساختمان تأسیسات آبی با وزارت نیرو است.

تبصره ۲- حریم مخازن و تأسیسات آبی و همچنین کانال های عمومی آب رسانی و آبیاری و زهکشی اعم از سطحی و زیرزمینی به وسیله وزارت نیرو تعیین و پس از تصویب هیأت وزیران قطعیت پیدا خواهد کرد.

تبصره ۳- ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه ها و انهار طبیعی و کانال های عمومی و مسیل ها و مرداب و برکه های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است مگر با اجازه وزارت نیرو.

تبصره ٤- وزارت نیرو در صورتی که اعیانی های موجود در بستر و حریم انهار و رودخانه ها و کانال های عمومی و مسیل ها و مرداب و برکه های طبیعی را برای امور مربوط به آب

یا برق مزاحم تشخیص دهد به مالک یا متصرف اعلام خواهد کرد که ظرف مدت معینی در تخلیه و قلع اعیانی اقدام کند و در صورت استنکاف وزارت نیرو با اجازه و نظارت دادستان یا نماینده او اقدام به تخلیه و قلع خواهد کرد.

خسارات به ترتیب مقرر در مواد **۴۳** و **۴۴** این قانون تعیین و پرداخت می شود.

مقررات مختلفه :

ماده ٤٦- آلوده ساخت آب ممنوع است ، مسئولیت پیشگیری و ممانعت و جلوگیری از آلودگی منابع آب به سازمان حفاظت محیط زیست محول می شود.

سازمان مذکور موظف است پس از کسب نظر سایر مقامات ذیربط کلیه تعاریف، ضوابط، مقررات و آئین نامه های مربوط به جلوگیری از آلودگی آب را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند و پس از تصویب لازم الاجراء خواهد بود.

ماده ٤٧- مؤسساتی که آب را به مصارف شهری یا صنعتی یا معدنی یا دامداری و نظایر آن می رسانند موظفند طرح تصفیه آب و دفع فاضلاب را با تصویب مقامات مسئول ذیربط تهیه و اجراء کنند.

ماده ٤٨- صدور اجاره بهره برداری یا واگذاری بهره برداری از شن و ماسه و خاک رس بستر و حریم رودخانه ها ، انهار و مسیل ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها منوط به کسب موافقت قبلی وزارت نیرو است.

آئین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها ، انهار، مسیل ها، مردابها، برکه های طبیعی و شبکه های آبرسانی،آبیاری و زهکشی .

(مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۹/۸/۱۱ بنا به پیشنهاد شماره ۴۸۵۵۶/۳۱/۱۰۰ مورخ ۱۳۷۹/۸/۳وزارت نیرو و به استناد ماده (۵۱) قانون توزیع عادلانه آب ـ مصوب ۱۳۶۱ـ آئین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها ، انهار، مسیل ها، مرداب ها، برکه های طبیعی و شبکه های آبرسانی ، آبیاری و زهکشی را به شرح زیر تصویب نمود :

ماده ۱- اصطلاحات مندرج در این آیین نامه از نظر اجرای مقررات آن در معانی ذیل به کار می رود :

الف ـ رودخانه : مجرایی است طبیعی که آب به طور دایم یا فصلی در آن جریان داشته باشد.

ب ـ نهر طبیعی : مجرایی است که آب به طور دایم یا فصلی در آن جریان داشته و دارای حوضه آبریز مشخصی نباشد.

پ ـ نهر سنتی : مجرای آبی است که به وسیله اشخاص به صورت غیر مدرن احداث شده باشد.

ت ـ مرداب : زمین باتلاقی ، مسطح و پستی است که دارای یک یا تعدادی آبراهه باشد و معمولاً در مد بزرگ دریا زیر آب رود ، همچنین اراضی پستی که در مناطق غیر ساحلی در فصول بارندگی و سیلاب غرقاب شده و معمولاً در تمام سال حالت باتلاقی داشته باشد.

ث ـ برکه : اراضی پستی است که در اثر جریان سطحی و زیرزمینی آب در آنها جمع شده و باقی می ماند.

ج ـ مسیل متروک : مجرایی طبیعی است که تحت تأثیر عوامل طبیعی یا غیرطبیعی، امکان حدوث سیلاب در آن وجود نداشته باشد.

چ ـ شبکه های آبیاری و زهکشی و کانال ها : مجاری مستحدثه ای هستند که به منظور آبرسانی، سالم سازی اراضی و یا انتقال آب ایجاد شده یا می شوند.

ح ـ بستر : آن قسمت از رودخانه ، نهر یا مسیل است که در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژیک و داغاب و حداکثر طغیان با دوره برگشت **۲۵** ساله به وسیله وزارت نیرو یا شرکت های آب منطقه ای تعیین می شود.

در مناطقی که ضرورت ایجاب می نماید سیلاب با دوره برگشت کمتر یا بیشتر از ۲۵ ساله ملاک محاسبه قرار گیرد، سازمان های آب منطقه ای حسب مورد با ارایه نقشه های مربوط و توجیهات فنی از حوزه ستادی وزارت نیرو مجوز لازم را اخذ خواهند نمود.

تغییرات طبیعی بستر رودخانه ها، مسیل ها یا انهار طبیعی در بستر سابق تأثیری نداشته و بستر سابق کماکان در اختیار حکومت اسلامی است، لیکن حریم برای آن منظور نخواهد شد.

خ ـ حریم: آن قسمت از اراضی اطراف رودخانه ، مسیل ، نهر طبیعی یا سنتی، مرداب و برکه های طبیعی است که بلافاصله پس از بستر قرار دارد و به عنوان حق ارتفاق برای کمال انتفاع و حفاظت کمی و کیفی آنها لازم است و طبق مقررات این آیین نامه توسط وزارت نیرو یا شرکت های آب منطقه ای تعیین می گردد.

حریم انهار طبیعی ، رودخانه ها و مسیل ها (اعم از اینکه آب دایم یا فصلی داشته باشند) و مرداب ها و برکه های طبیعی برای عملیات لایروبی و بهره برداری ، از یک تا بیست متر و برای حفاظت کیفی آب رودخانه ها ، انهار طبیعی و برکه ها تا یکصد و پنجاه متر (تراز افقی) از منتهی الیه بستر خواهد بود که بنا به مورد و نوع مصرف و وضع رودخانه، نهر طبیعی و برکه به وسیله وزارت نیرو یا شرکت های آب منطقه ای تعیین می گردد.

حریم کیفی برای رودخانه ها، انهار طبیعی و برکه های تأمین کننده آب شرب مقطوعاً یکصد و پنجاه متر خواهد بود. سیاهه رودخانه های یاد شده توسط سازمان های آب منطقه ای تعیین و برای اطلاع عموم اعلام خواهد شد.

تشخیص موارد کمال انتقاع و عدم تضرر در حریم موضوع این بند به موجب دستورالعملی خواهد بود که وزارت نیرو تدوین و جهت اجرا به شرکت های آب منطقه ای ابلاغ می نماید. دستورالعمل یادشده در بخش حریم کیفی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست تدوین خواهد شد.

ماده ۲- شرکت های آب منطقه ای مکلفند با توجه به امکانات، حدبستر و حریم رودخانه ها ، انهار، مسیل ها، مرداب ها و برکه های طبیعی موجود در حوزه فعالیت خود را با برنامه ریزی مشخصی و با اعزام کارشناس یا کارشناسان ذی صلاح طبق مقررات این آیین نامه تعیین نمایند.

تبصره : کلیه مراجع تعیین کننده کاربری و صادر کننده پروانه استقرار فعالیت، مکلفند قبل ازتعیین کاربری و یا صدور هرگونه مجوزی در حریم موضوع بندخ ماده (۱)این آیین نامه، نسبت به کسب نظریه شرکت آب منطقه ای مربوط در رابطه با کمال انتفاع و عدم ضرر برای موضوع مورد نظر اقدام نمایند.

مـاده ۳- شرکت آب منطقه ای در هر مورد که بستر و حریم رودخانه، نهرطبیعی، مسیل، مرداب و برکه طبیعی را تعیین می نماید، مراتب را به طرق مقتضی به طور کتبی به متقاضی اعلام و در مورد تعیین بستر و حریم سرتاسری، موضوع از طریق پخش اطلاعیه های محلی(برای یک نوبت) به اطلاع اشخاص ذی نفع می رسد که بستر و حریم رودخانه، نهر (طبیعی ـ سنتی) مسیل، مرداب و برکه طبیعی مورد نظر تعیین گردیده و اشخاص می توانند برای کسب اطلاع از حدود بستر و حریم تعیین شده به شرکت آب مربوط مراجعه و چنانچه اعتراضی داشته باشند ظرف یک ماه از تاریخ انتشار اطلاعیه، اعتراض خود را به شرکت مربوط تسلیم و رسید دریافت دارند. چنانچه اعتراضی نسبت به بستر و حریم تعیین شده در مهلت مذکور در فوق واصل شود، شرکت آب منطقه ای مربوط اعتراض را به کمیسیونی مرکب از دو نفر کارشناس فنی ذی صلاح و یک نفر کارشناس حقوقی که از بین مجربترین کارشناسان شرکت با ابلاغ مدیر عامل منصوب می شوند، ارجاع می نماید.

ماده ٤- کمیسیون مذکور در ماده (۳) پس از وصول پرونده مورد اعتراض، گزارش کارشناس یا کارشناسان را بررسی می کند و درصورتی که با بستر و حریم تعیین شده موافق باشد، آن را تأیید می کند و الاّ بعد از اخذ توضیحات از کارشناس یا کارشناسان ذی ربط، نظر خود را به شرکت اعلام خواهد نمود. چنانچه توضیحات مذکور برای کمیسیون قانع کننده نباشد، کمیسیون می تواند رأساً یا به وسیله کارشناسان دیگری محل را بازدید کند و سپس نظر خود را در مورد بستر و حریم به شرکت اعلام دارد.
نظر این کمیسیون قطعی و به منزله نظر وزارت نیرو است.

ماده ٥- پس از اعلام نظر کمیسیون موضوع ماده (۳) این آیین نامه ، شرکت آب منطقه ای نسبت به علامت گذاری نهایی حد بستر و حریم تعیین شده به نحو مقتضی اقدام خواهد نمود و نسخه ای از نقشه مربوط به بستر و حریم را برای اطلاع به اداره ثبت اسناد و املاک ، بخشداری و شهرداری حوزه عمل ارسال و نیز مراتب را به نیروی انتظامی

جمهوری اسلامی ایران اعلام خواهد داشت و از تجاوز اشخاص به بستر و حریم با همکاری مأموران انتظامی جلوگیری خواهد کرد.

ماده ٦- پس از تعیین و تشخیص میزان بستر و حریم رودخانه، نهر، مسیل، مرداب و برکه طبیعی در صورتی که شرکت آب منطقه ای قلع و قمع اعیانی اعم از اشجار و غیر آن واقع در بستر و حریم را برای استفاده از امور مربوط به آب و برق لازم بداند، براساس مقررات مربوط اقدام خواهد نمود.

تبصره : هرگاه اعیانی موجود در بستر و حریم به صورت کشت موقت باشد، پس از برداشت محصول مقررات ماده فوق اعمال خواهد شد.

ماده ۷- کشت موقت در آن قسمت از بستر رودخانه، نهر و مسیل که برای بهره برداری از آب مزاحمتی ایجاد ننماید، با موافقت کتبی و قبلی شرکت آب منطقه ای ذی ربط به صورت اجاره و رعایت اولویت برای مجاوران بلامانع است، ولی مستأجر به هیچ وجه حق ایجاد اعیانی و غرس نهال و درخت (بجز زراعت سطحی) را ندارد . در صورت تخلف اراضی مسترد و از فعالیت وی جلوگیری خواهد شد. شرکت آب منطقه ای ذی ربط باید در اجاره نامه قید کند که در صورت بروز هرگونه خسارت ناشی از سیل و نظایر آن هیچگونه مسئولیتی نخواهد داشت.

تبصره : استفاده از مقررات این ماده در مورد اراضی بستر بالادست سدها شمول ندارد.

ماده ۸- چنانچه بستر رودخانه ، نهر طبیعی و مسیل به صورت طبیعی تغییر نماید و باقی مانده بستر که بستر مرده نامیده می شود و کماکان در اختیار دولت است، برای اجرای طرح های آب و برق قابل استفاده باشد، با حدود مشخصی از طریق وزارت نیرو به دستگاه متقاضی به صورت اجاره واگذار و نحوه آماده سازی، کناره بندی و سایر شرایط مربوط در سند واگذاری قید خواهد گردید.

ماده ۹- چنانچه افراد یا شهرداری ها یا ادارات ثبت اسناد و املاک به صورت موردی تقاضای تعیین حدبستر و حریم رودخانه، انهار یامسیل یا مرداب و یا برکه طبیعی را که در مجاورت ملکی واقع است،بنمایند، شرکت آب منطقه ای مکلف است با اخذ هزینه کارشناسی که تعرفه آن از طرف وزارت نیرو تعیین خواهد شد، نسبت به تعیین حد بستر و حریم هر یک از موارد یادشده به ترتیب مقرر در این آیین نامه اقدام نماید، مشروط بر اینکه تصرفات قانونی اشخاص نسبت به املاک مورد نظر احراز و توسط مراجع ذی صلاح تأیید شده باشد.

مـــاده ۱۰- چنانچه امکـان دیـواره سـازی و اسـتفاده از اراضـی مـازاد بـستر بـرای مجـاوران وجودداشته باشد، شرکت آب منطقه ای ضمن مشخص کردن مجاوران رودخانه یا نهر یا مسیل یا مرداب یا برکه طبیعی، مشخصات دیواره و مقدار زمین هایی را که در اثر دیواره سازی حاصل می شود، معلوم و به مجاوران اعلام خواهد نمود تا در صورت تمایل به شرکت مراجعه و با قبول شرایط و مشخصات دیواره سازی برای اخذ اجازه مربوط اقدام نمایند. بستر واقع در پشت دیواره احداثی در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران است . شرکت می تواند پس از تأمین میزان حریم که بلافاصله بعد از دیواره احداثی شروع می شود، باقی مانده بستر را به سازنده دیوار یا در صورت عدم تمایل سازنده به دیگران اجاره دهد.

ماده ۱۱- شرکت های آب منطقه ای با همکاری شهرداری ها و ادارات ثبت اسناد و املاک ، مسیل های متروک را شناسایی خواهند نمود. تشخیص متروک بودن مسیل ها در خارج محدوده قانونی شهرها با شرکت آب منطقه ای است ، ولی در داخل محدوده قانونی شهرها، شرکت مزبور با همکاری شهرداری ها تصمیم لازم را اتخاذ خواهد نمود. در صورت بروز اختلاف نظر، تشخیص وزارت نیرو معتبر می باشد.

ماده ۱۲- عبور لوله نفت و گاز و غیره از بستر و حریم رودخانه ها، انهار طبیعی، مسیل ها، مرداب هاو برکه های طبیعی با موافقت وزارت نیرو بلامانع است ، ولی مسئولیت حفاظت آنها با دستگاه های ذی ربط خواهد بود.

ماده ۱۳- وزارتخانه ها ، مؤسسات و شرکت های دولتی ، شهرداری ها و همچنین سازمان ها و نهادهای وابسته به دولت مکلفند قبل از اجرای طرح های مربوط به خود و صدور پروانه لازم بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل ها، مرداب ها و برکه های طبیعی را استعلام نمایند. هر نوع تصرف در بستر و حریم منوط به موافقت کتبی و قبلی وزارت نیرو است . متخلفان از این ماده طبق مقررات موضوعه تعقیب و مجازات خواهند شد.

ماده ١٤- هرگاه حریم رودخانه ها،انهار، مسیل ها ، مرداب ها ، برکه های طبیعی و راه های اصلی و فرعی موجود تداخل نمایند، قسمت مورد تداخل برای تأسیسات طرفین به طور مشترک مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۵- حریم کانال ها، انهار احداثی و سنتی و شبکه های آبیاری و زهکشی با توجه به ظرفیت آنها طبق جدول زیر از طرف وزارت نیرو یا شرکت های تابع آن برای هر طرف تعیین می گردد و این حریم از منتهی الیه دیواره آنها می باشد :

ظرف کانال ها ، انهار، مستحدثه و شبکه های آبیاری و زهکشی :

الف ـ آبدهی (دبی) بیش از ۱۵مترمکعب درثانیه ـ میزان حریم از هر طرف ۱۲ تا۱۵ متر.

ب ـ آبدهی (دبی) از ۱۰ تا ۱۵مترمکعب در ثانیه ـ میزان حریم از هر طرف ۸ تا ۱۲ متر.

پ ـ آبدهی (دبی) از ۵ تا ۱۰مترمکعب در ثانیه ـ میزان حریم از هر طرف ۶ تا ۸ متر.

ت ـ آبدهی (دبی) از ۲ تا ۵مترمکعب در ثانیه ـ میزان حریم از هر طرف ۴ تا ۶ متر.

ث ـ آبدهی (دبی) از یکصد و پنجاه لیتر تا ۲ مترمکعب در ثانیه ـ میزان حریم از هر طرف ۱ تا ۲ متر.

ب ـ آبدهی (دبی) کمتر از یکصد و پنجاه لیتر در ثانیه ـ میزان حریم از هر طرف ۱متر.

. . . . . .

الف ـ حریم لوله آبرسانی تا قطرپانصد میلیمترکلاً ۶ متر(۳متر از هرطرف نسبت به محور لوله)

ب ـ حریم لوله از پانصد تا هشتصد میلیمتر کلاً ۸ متر (۴متر از هر طرف نسبت به محور لوله)

پ ـ حریم لوله از هشتصد تا یکهزار و دویست میلیمتر کلاً ۱۰ متر (۵ متر از هر طرف نسبت به محور لوله)

ت ـ حریم لوله از یکهزار و دویست میلیمتر به بالا کلاً ۱۲ متر (۶ متر از هر طرف نسبت به محور لوله)

در صورتی که لوله های آبرسانی به موازات و در حریم یکدیگر نصب گردند، حدخارجی حریم به اعتبار قطر آخرین لوله منظور می شود.

تبصره ۱- کانال، انهار، شبکه های آبیاری و زهکشی و انهار طبیعی و احداثی واقع در دخل مزارع و باغ ها تا مساحت یکصد هکتار که برای آبیاری همان مزارع و باغ ها مورد استفاده است ، دارای حریم نیستند.

تبصره ۲- در مواردی که در طراحی کانال ، تأسیسات تبعی (راه سرویس،گل انداز، زهکش و غیره) در یک طرف یا طرفین آن منظور شده باشد، حریم مرتبط به فاصله (۲) متر از منتهی الیه تأسیسات مذکور برای حفاظت آنها در نظر گرفته می شود، ولی در هر حال فاصله ای که تأسیسات تبعی مذکور به انضمام دو متر حریم مقرر در فوق در آن قرار دارد، نباید از میزان حریم مقرر در این ماده کمتر باشد.

معاون اول رییس جمهور ـ حسن حبیبی

آئین نامه اجرایی ماده (۳۳) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان

(مصوب ۱۳۸۳/٤/۱۷)

فصل اول ـ تعاریف

ماده ۱- اصطلاحات زیر در معانی مربوط به کار می روند :

دفتر مهندسی : هرگونه محل انجام خدمات مهندسی ساختمان که طبق ماده (۹) آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مجوز فعالیت دریافت نموده باشد.

شخص حقیقی : مهندسان دارای پروانه اشتغال به کار مهندسی، کاردان های فنی و معماران تجربی دارای پروانه اشتغال به کار کاردانی یا تجربی می باشند.

شخص حقوقی : شرکت ، مؤسسه ، سازمان و نهاد عمومی یا خصوصی که برای انجام خدمات مهندسی، دارای پروانه اشتغال به کار مهندسی شخص حقوقی معتبر از وزارت مسکن و شهرسازی باشد.

فصل دوم ـ مقررات ملی ساختمان

ماده ۲- مقررات ملی ساختمان ، مجموعه اصول و قواعد فنی و ترتیب کنترل اجرای آنها است که باید در طراحی ، محاسبه، اجرایی ، بهره برداری و نگهداری ساختمان ها در جهت تأمین ایمنی، بهداشت، بهره دهی مناسب،آسایش،صرفه اقتصادی،حفاظت محیط زیست و صرفه جویی در مصرف انرژی و حفظ سرمایه های ملی رعایت شود.

ماده ۳- مقررات ملی ساختمان اداری اصول مشترک و یکسان لازم الاجرا در سراسر کشور است و بر هرگونه عملیات ساختمانی نظیر تخریب ، احداث بنا، تغییر در کاربری بنای موجود، توسعه بنا، تعمیر اساسی و تقویت بنا حاکم می باشد.

ماده ٤- مقررات ملی ساختمان به عنوان تنها مرجع فنی و اصل حاکم در تشخیص صحت طراحی، محاسبه، اجراء، بهره برداری و نگهداری ساختمان ها اعم از مسکونی، اداری، تجاری، عمومی، آموزشی، بهداشتی و نظایر آن است.

تبصره : در مباحثی که مقررات ملی ساختمان تدوین نگردیده باشد، تا زمان تصویب، منابع معتبر(به طور ترجیحی منتشر شده توسط مراجع ملی ذی ربط) ملاک عمل خواهند بود.

فصل سوم ـ اشخاص حقوقی و دفاتر مهندسی طراحی ساختمان

مـاده ۵- به منظور تنسیق امور صنفی و شغلی مهندسان متخصص در رشته های هفتگانه ساختمان و در جهت ارایه خدمات مهندسی کارآمد، کلیه طراحی ها از جمله معماری، سازه، تأسیسات برقی و مکانیکی باید توسط اشخاص حقوقی یا دفاتر مهندسی طراحی ساختمانی صلاحیتدار دارای پروانه اشتغال ، به عنوان طراح تهیه گردد .

تبـصره ۱- برای تعیین فعالیت های اشخاص حقیقی دارای پروانه اشتغال، وزارت مسکن و شهرسازی نسبت به تهیه و ابلاغ دستورالعمل لازم اقدام خواهد نمود.

تبصره ۲- اشخاص حقیقی دارنده پروانه اشتغال به کار مهندسی می توانند دفتر مهندسی طراحی تشکیل دهند مشروط به آن که برای دفتر یاد شده از وزارت مسکن و شهرسازی مجوز فعالیت دریافت نمایند و در محل اشتغال به این فعالیت تابلوی دفتر مهندسی نصب کنند.

مـاده ٦- اشخاص حقوقی، مؤسس یا مؤسسین دفاتر مهندسی طراحی ساختمان باید دارای پروانه اشتغال به کار مهندسی معتبر از وزارت مسکن و شهرسازی باشند و مطابق با قراردادی که با مالک منعقد می نمایند عهده دار انجام خدمات براساس دستورالعمل ابلاغی از طرف وزارت مسکن و شهرسازی خواهند بود.

مـاده ۷- شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمانی مکلفند تنها نقشه هایی را بپذیرند که توسط اشخاص حقوقی ، یا مسئولین دفاتر مهندسی طراحی ساختمان و طراح آن در حدود صلاحیت و ظرفیت مربوط امضاء و مهر شده است.

مـاده ۸- سازمان نظام مهندسی ساختمان استان موظف به نظارت بر حسن انجام خدمات اشخاص حقوقی و دفاتر مهندسی طراحی ساختمان می باشد و در صورت مشاهده تخلف باید مراتب را حسب مورد برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم به شورای انتظامی استان، سازمان مسکن و شهرسازی استان و سایر مراجع قانونی ذی ربط اعلام نماید. در صورت احراز هرگونه تخلف ، برخورد انضباطی تا حد ابطال پروانه اشتغال صورت خواهد پذیرفت.

فصل چهارم ـ اشخاص حقوقی و دفاتر مهندسی اجرای ساختمان

ماده ۹- کلیه عملیات اجرایی ساختمان باید توسط اشخاص حقوقی و دفاتر مهندسی اجرای ساختمان به عنوان مجری، طبق دستورالعمل ابلاغی از طرف وزارت مسکن و شهرسازی

انجام شود و مالکان برای انجام امور ساختمانی خود مکلفند از اینگونه مجریان استفاده نمایند.

مـاده ۱۰- مجری ساختمان در زمینه اجرا، دارای پروانه اشتغال به کار از وزارت مسکن و شهرسازی است و مطابق با قراردادهای همسان که با مالکان منعقد می نماید اجرای عملیات ساختمان را براساس نقشه های مصوب و کلیه مدارک منضم به قرارداد بر عهده دارد. مجری ساختمان، نماینده فنی مالک در اجرای ساختمان بوده و پاسخگوی کلیه مراحل اجرای کار به ناظر و دیگر مراجع کنترل ساختمان می باشد.

تبصره : شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمانی موظفند نام و مشخصات مجری واجد شرایط را که توسط مالک معرفی شده و نسخه ای از قرارداد منعقد شده با او را که در اختیار شهرداری و سازمان مهندسی ساختمان استان قرار داده است، در پروانه مربوط قید نمایند. مالکانی که دارای پروانه اشتغال به کار در زمینه اجراء می باشند نیازی به ارایه قرارداد ندارند.

ماده ۱۱- مجری ساختمان مسئولیت صحت انجام کلیه عملیات اجرایی ساختمان را بر عهده دارد و در اجرای این عملیات باید مقررات ملی ساختمان، ضوابط و مقررات شهرسازی، محتوای پروانه ساختمان و نقشه های مصوب مرجع صدور پروانه را رعایت نماید.

مـاده ۱۲- رعایت اصول ایمنی و حفاظت کارگاه و مسایل زیست محیطی به عهده مجری می باشد.

ماده ۱۳- مجری موظف است برنامه زمانبدی کارهای اجرایی را به اطلاع ناظر برساند و کلیه عملیات اجرایی به ویژه قسمت هایی از ساختمان که پوشیده خواهند شد با هماهنگی ناظر انجام داده و شرایط نظارت در چهارچوب وظایف ناظر(ناظران) در محدوده کارگاه را فراهم سازد.

مـاده ١٤- مجری موظف است قبل از اجراء کلیه نقشه ها را بررسی و درصورت مشاهده اشکال، نظرات پیشنهادات خود را برای اصلاح به طور کتبی به طراح اعلام نماید.

تبصره : مجری موظف است در حین اجرا، چنانچه تغییراتی در برنامه تفصیلی اجرایی ضروری تشخیص دهد، قبل از موعد انجام کار، مراتب را با ذکر دلیل به طور کتبی به مالک اطلاع دهد. اعمال هرگونه تغییر، مستلزم کسب مجوز کتبی ناظر خواهد بود.

ماده ۱۵- مجری مکلف است حسب مورد از مهندسان رشته های دیگر ساختمان، کاردان های فنی، معماران تجربی، کارگران و استادکاران و همچنین عوامل فنی ماهر استفاده کند و

در هر محل که به موجب ماده (۴) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان داشتن پروانه مهارت فنی الزامی شده باشد، مقررات مذکور را رعایت نماید.

ماده ۱۶- مجری مکلف است از مصالح مناسب مطابق مشخصات فنی ارایه شده در نقشه ها استفاده نموده و در صورتی که مصالحی دارای استاندارد اجباری است از این نوع مصالح استفاده نماید.

ماده ۱۷- مجری مکلف است پس از پایان کار نسبت به تهیه نقشه ها به همان صورتی که اجرا شده یعنی «نقشه های چون ساخت» اعم از معماری، سازه ای و تأسیساتی و مانند آن اقدام نموده و پس از امضاء و اخذ تایید ناظر (ناظران) یک نسخه از آنها را تحویل مالک و یک نسخه هم به شهرداری مربوط تحویل نماید.

ماده ۱۸- مجری مکلف است نسبت به تضمین کیفیت اجرای ساختمانی که به مسئولیت خود می سازد، براساس دستورالعمل ابلاغی وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نماید و مواردی که مکلف به ارایه بیمه نامه تضمین کیفیت شده باشد، بیمه مزبور را به نفع مالک و یا مالکان بعدی تهیه و در اختیار ایشان قرار دهد.

ماده ۱۹- سازمان نظام مهندسی ساختمان استان و سایر مراجع کنترل ساختمان می توانند عملکرد اجرایی اشخاص حقوقی و دفاتر مهندسی اجرای ساختمان را بررسی نمایند و مکلفند در صورت اطلاع و مشاهده هرگونه تخلف ، مراتب را برای بررسی و اتخاذ تصمیم، حسب مورد به سازمان مسکن و شهرسازی استان و شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان اعلام، تا در صورت محکومیت نسبت به برخورد انضباطی تا حد ابطال پروانه اشتغال اقدام نمایند.

تبصره : در صورت بروز خسارت ناشی از عملکرد مجری، وی موظف است خسارت مربوط را که به تأیید مراجع ذی صلاح رسیده است، جبران نماید.

ماده ۲۰- اشخاص حقوقی یا دفاتر مهندسی طراحی ساختمان که توانایی طراحی و اجرای پروژه را به صورت توأم دارند، می توانند از وزارت مسکن و شهرسازی درخواست صلاحیت طرح و ساخت ، بنمایند.

فصل پنجم ـ ناظر

ماده ۲۱- ناظر شخص حقیقی یا حقوقی دارای پروانه اشتغال به کار در یکی از رشته های موضوع قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان است که بر اجرای صحیح عملیات

ساختمانی در حیطه صلاحیت مندرج در پروانه اشتغال خود نظارت می نماید. عملیات اجرایی تمامی ساختمان های مشمول ماده (۴) قانون نظام مهندسی وکنترل ساختمان باید تحت نظارت ناظر انجام پذیرد.

ماده ۲۲- ناظران مکلفند بر عملیات اجرایی ساختمانی که تحت نظارت آنها احداث می گردد از لحاظ انطابق ساختمان با مشخصات مندرج در پروانه و نقشه ها و محاسبات فنی ضمیمه آن نظارت کرده ودر پایان کار مطابقت عملیات اجرایی ساختمان را با مدارک فوق، گواهی نمایند.

ماده ۲۳- ناظران باید گزارش پایان هر یک از مراحل اصلی کار خود را به مرجع صدور پروانه ساختمان ارایه نمایند. مراحل اصلی کار عبارتند از :

الف ـ پی سازی.

ب ـ اجرای اسکلت.

پ ـ سفت کاری.

ت ـ نازک کاری .

ث ـ پایان کار.

هرگاه ناظران در حین اجراء با تخلفی برخورد نمایند باید مورد را به مرجع صدور پروانه ساختمان و سازمان نظام مهندسی ساختمان استان و یا دفاتر نمایندگی آن (حسب مورد) اعلام نمایند.

تبصره : تغییرات بعدی مراحل اصلی کار ، با توجه به نوع ساختمان، توسط وزارت مسکن و شهرسازی اعلام خواهد شد.

ماده ۲٤- ناظر ، به هنگام صدور پروانه ساختمان توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان استان انتخاب شده و به مالک و مراجع صدور پروانه ساختمان معرفی می گردد. ناظر نمی تواند شاغل در دستگاه صادر کننده پروانه ساختمان در منطقه ای باشد که ساختمان در آن منطقه احداث می شود.

تبصره ۱- تازمانی که سازمان نظام مهندسی ساختمان استان در شهرها و مناطقی که پروانه در آن صادر می گردد دفتر نمایندگی تأسیس ننموده باشد، مراجع صدور پروانه ساختمانی با هماهنگی با آن سازمان، وظیفه معرفی ناظر را انجام می دهند.

تبصره ۲- دستورالعمل مربوط به نحوه ارجاع کار، نظارت ،میزان حق الزحمه و نحوه دریافت و پرداخت آن و همچنین رفع اختلاف نظر بین ناظر و مجری ، توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲۵- ناظر نمی تواند مجری تمام یا بخشی از ساختمان تحت نظارت خود باشد. اما انجام نظارت ساختمان توسط طراح ساختمان بلامانع است. ناظر همچنین نمی تواند هیچگونه رابطه مالی با مالک ایجاد نماید یا به نحوی عمل نماید که دارای منافعی در پروژه گردد.

فصل ششم ـ شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمان

مـاده ۲۶- شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمان در صورت برخورد با تخلف ناظران باید موارد را جهت بررسی و اقدام به سازمان نظام مهندسی ساختمان استان اعلام نمایند.

ماده ۲۷- شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمان موظفند با اعلام کتبی وزارت مسکن و شهرسازی یا سازمان نظام مهندسی ساختمان استان یا ناظران ، درخصوص وقوع تخلف ساختمانی، در اسرع وقت با اطلاع ناظر، دستور اصلاح را صادر نمایند و تا زمان رفع تخلف از ادامه کار جلوگیری نمایند.

ماده ۲۸- شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمان برای ساختمان هایی که طبق تشخیص ناظران و تأیید سازمان نظام مهندسی ساختمان استان، مقررات ملی ساختمان در آنها رعایت نشده باشد، تازمان رفع نقص ، پایان کار صادر نخواهند نمود.

فصل هفتم ـ سازمان نظام مهندسی ساختمان استان

ماده ۲۹- سازمان نظام مهندسی ساختمان استان در زمینه رعایت مقررات ملی ساختمان و حسن اجرای عملیات ساختمانی دارای وظایف زیر می باشد :

الف ـ نظارت بر حسن انجام خدمات مهندسی که توسط اعضای آن سازمان ارایه می گردد و انجام کنترل های لازم بصورت کامل یا موردی برای انجام وظایف قانونی سازمان.

ب ـ تعقیب اعضای متخلف از طریق شورای انتظامی و مراجع قانونی ذی صلاح.

پ ـ تنظیم روابط بین شاغلان حرفه مهندسی ساختمان و کارفرمایان به طرق مختلف ، از جمله ارائه پیشنهاد برای تعیین حداقل شرح خدمات مهندسی، تعیین تعهدات متعارف مهندسی واخلاقی در قبول مسئولیت های کار وتهیه و تنظیم قراردادهای یکسان مورد عمل.

ت ـ ارجاع مناسب کارها به افراد صلاحیت دار حرفه ای و جلوگیری از مداخله اشخاص فاقد صلاحیت حرفه ای در امور ساخت و ساز از طریق کشف موارد نقض ماده (۳۲) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و اعلان آن به مراجع قضایی صلاحیتدار و نیروی انتظامی و تعقیب قضایی تا رفع تخلف.

فصل هشتم ـ وزارت مسکن و شهرسازی

ماده ۳۰- وزارت مسکن و شهرسازی به عنوان ناظر عالی در زمینه ساخت و ساز، بر عملکرد سازمان های عهده دار کنترل و اجرا در زمینه رعایت دقیق مقررات ملی ساختمان و ضوابط شهرسازی نظارت می نماید و در صورت مشاهده هرگونه تخلف، موارد را به مراجع صدور پروانه ساختمان و سازمان نظام مهندسی ساختمان استان اعلام نموده و تا رفع تخلف ، موضوع را از مراجع قانونی و در صورت لزوم مراجع قضایی پیگیری می نماید.

فصل نهم ـ شناسنامه فنی و ملکی ساختمان

ماده ۳۱- شناسنامه فنی و ملکی ساختمان سندی است که حاوی اطلاعات فنی و ملکی ساختمان بوده و توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان استان صادر می گردد. چگونگی رعایت مقررات ملی ساختمان و ضوابط شهرسازی باید در شناسنامه فنی وملکی ساختمان قید گردد.

تبصره ۱- مجریان مکلفند پس از اتمام کار، برای تهیه شناسنامه فنی وملکی ساختمان به ترتیبی که وزارت مسکن وشهرسازی تعیین می نماید، اطلاعات فنی وملکی ساختمان، گواهی ناظر (موضوع ماده ۲۲این آیین نامه)وتأییدیه های لازم را در اختیار سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قرار دهند. یک نسخه از شناسنامه فنی و ملکی ساختمان در اختیار شهرداری و یا سایر مراجع صدور پروانه برای صدور پایان کار قرار داده می شود.

تبصره ۲- هزینه های خدمات مهندسی ای که در قالب شناسنامه فنی و ملکی به مالک ساختمان ارائه می شود براساس تعرفه خدمات فوق که سالانه به پیشنهاد شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی به تصویب وزارت مسکن و شهرسازی می رسد در قالب ماده (۳۷) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، دریافت می شود.

ماده ۳۲- شناسنامه فنی و ملکی ساختمان در کلیه نقل و انتقالات ساختمان هایی که پس از ابلاغ این آیین نامه ، پروانه ساختمانی دریافت می دارند همراه با «نقشه های چون ساخت» باید تحویل خریدار گردد تا از مشخصات ساختمانی که خریداری می نماید، مطلع شود.

ماده ۳۳- ابعاد، شکل ، عناوین و محتوای شناسنامه فنی و ملکی ساختمان که در سراسر کشور یکسان است، توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۳٤- شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمان مکلفند تمامی وظایف و الزاماتی که به موجب این آیین نامه برعهده مالک، ناظر، مجری ساختمان و سایر عوامل دخیل در طرح و اجرای ساختمان نهاده شده، به اطلاع متقاضی پروانه و عوامل فوق برسانند.

ماده ۳۵- شهرداری هاو سایرمراجع صدور پروانه ساختمان درمورد ساختمان هایی که پس از ابلاغ این آیین نامه برای آنها پروانه ساختمان صادر می کنند، در زمان خاتمه کار و تقاضای پایان کار، موظفند شناسنامه فنی و ملکی ساختمان را از متقاضی مطالبه و گواهی پایان کار را براساس آن صادر نمایند.

فصل دهم ـ ترویج

ماده ۳٦- مقررات ملی ساختمان باید در دروس کارشناسی رشته های مرتبط دانشگاهی تدریس شود.

وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری تمهیدات لازم را برای تحقق این امر فراهم می سازد.

ماده ۳۷- وزارت مسکن و شهرسازی باید اقدامات زیر را در جهت ترویج مقررات ملی ساختمان به کار بندد و وزارتخانه ها و دستگاه های اجرایی ذی ربط مکلفند همکاری های لازم را به عمل آورند :

الف ـ افزایش آگاهی های عمومی از طریق تهیه و پخش برنامه از رسانه های عمومی و یا سایر روش های ممکن.

ب ـ برگزاری دوره ها و سمینارهای آموزشی و بازآموزی برای تمامی دست اندرکاران شاغل در بخش های ساختمان.

پ ـ تنظیم و اعمال روش های تشویقی به منظور رعایت مقررات ملی ساختمان.

فصل دهم ـ متفرقه

مـــاده ۳۸ – در بازسـازی ، مرمـت، نگهـداری و بهـره بـرداری بناهـای دارای ارزش تـاریخی، سازمان میراث فرهنگی موظف است ضوابط خود را به لحاظ ایمنی و بهداشت بـا مقـررات ملی ساختمان تطبیق دهد.

مـاده ۳۹- مجـری مکلـف اسـت قبـل از شـروع عملیـات اجرایـی، مشخصـات سـاختمان در دسـت احـداث را بـر روی تـابلویی در کنـار معبـر عمـومی بـه صـورتی کـه از فاصـله مناسـب بـرای عموم قابل دیدن باشد، درج نماید. این تابلو تا زمـان پایـان کـار بایـد در محـل بـاقی بمانـد. شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه از شروع به کار یا ادامه کار ساختمان هایی کـه تابلو مشخصات را نصب ننموده اند، جلوگیری بـه عمـل مـی آورنـد. ابعـاد و انـدازه تـابلو و همچنین مشخصاتی که باید بر روی تابلو قید شود، توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تعیین می گردد.

ماده ٤٠- دستورالعمل های موضوع مواد این آیین نامه ظرف شش ماه به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و ابلاغ می شود و در موارد سکوت یا ابهام در نحوه اجـرا یـا اعمـال مـواد ایـن آیـین نامـه یـا دسـتورالعمل هـای مربـوط ، طبـق نظـر وزارت مسـکن و شهرسـازی عمـل خواهد شد.

معاون اول رئیس جمهور ـ محمدرضا عارف

مصوبه شورای عالی اداری درخصوص هماهنگ نمودن صدور پروانه، گواهی عدم خلاف و گواهی پایان ساختمان در سطح شهرداری های کشور

(شماره ۱۶۵۵/د ش ـ ۱۳۷۱/۸/۱۹)

شورای عالی اداری در سی و چهارمین جلسه مورخ **۱۳۷۱/۸/۱۳** ، بنا به پیشنهاد سازمان امور اداری و استخدامی کشور جهت بهبود سیستم ها و روش ها و گردش کار در ادارات با جهت گیری بالابردن کارآئی دستگاه های اجرائی درخصوص هماهنگ نمودن صدور پروانه، گواهی عدم خلاف و گواهی پایان ساختمان در سطح شهرداری های کشور موارد ذیل را تصویب نمود :

۱- صدور پروانه، گواهی عدم خلاف و گواهی پایان ساختمان توسط شهرداری های کشور طبق شناسنامه ساختمان که پیوست می باشد انجام می گردد.

۲- شهرداری ها مکلفند براساس مراحل ذیل نسبت به صدور شناسنامه ساختمان که حاوی پروانه ، گواهی عدم خلاف و گواهی پایان ساختمان می باشد اقدام و به متقاضی تسلیم نمایند :

الف : حداکثر ظرف مدت هفت روز پس از دریافت مدارک لازم شامل درخواست پروانه، نقشه محل وقوع ملک ، فتوکپی مدارک مالکیت رسمی ، فتوکپی شناسنامه ذینفع (مالک یا مالکین) و در صورت مراجعه وکیل مالک، فتوکپی وکالتنامه، ازمحل بازدید و گزارش وضعیت موجود ملک را جهت درج در پرونده تنظیم و با تعیین ضوابط شهرسازی حاکم بر ملک (شامل نوع کاربری ، میزان تراکم مجاز، تعداد طبقات، حدود تعریض و غیره) آمادگی تحویل نقشه های معماری و محاسباتی را به متقاضی ابلاغ نمایند در غیر این صورت لازم است علت عدم آمادگی تحویل نقشه ها را کتباً به ذینفع اعلام نمایند.

تبصره : به منظور جلوگیری از استعلام های متعدد شهرداری ها از دستگاه های اجرایی کلیه دستگاه ها مکلفند در پایان هرسال طرح ها و پروژه های ساختمانی و عمرانی مصوب خود را به منظور انعکاس در نقشه شهر به شهرداری ها گزارش نمایند.نقشه های شهر باید به گونه ای به روز نگاه داشته شوند که در ابتدای هر سال نشان دهنده وضع کالبدی شهر در آن مقطع زمانی باشد.

ب : حداکثر ظرف مدت پنج روز پس از دریافت نقشه های مربوطه با رعایت ضوابط اعلام شده در بند الف و نیز مفاد ماده **۱۷** نظام مهندسی ساختمان نسبت به ارائه کلیه برگ های پرداخت عوارض و سایر حقوق قانونی متعلقه به ملک مورد تقاضا اقدام نمایند.

ج : حداکثر ظرف مدت دو روز پس از پرداخت و تسلیم قبوض عوارض فوق الذکر نسبت به صدور شناسنامه ساختمان که حاوی پروانه ساختمان می باشد اقدام نمایند.

تبصره : شهرداری ها موظفند به تدریج زمان مصروفه مراحل صدور پروانه ساختمان را از **۱۴** روز به حداکثر **۷** روز تقلیل دهند.

۳-شهرداری ها موظفند حداکثر ظرف مدت دو روز پس از درخواست مالک یا مالکین جهت صدور گواهی عدم خلاف و انطباق ساختمان احداث شده با ضوابط فنی و شهرسازی حاکم بر ملک نسبت به صدور گواهی عدم خلاف اقدام و در غیر اینصورت لازم است علت عدم صدور گواهی عدم خلاف کتباً به ذینفع اعلام گردد.

۴-شهرداری ها موظفند حداکثر ظرف مدت دو روز پس از درخواست مالک یا مالکین جهت صدور گواهی پایان ساختمان و انطباق ساختمان احداث شده با ضوابط فنی و شهرسازی حاکم بر ملک نسبت به صدور گواهی پایان ساختمان اقدام و در غیر این صورت لازم است علت عدم صدور گواهی ساختمان به ذینفع اعلام شود.

۵-وزارتخانه های کشور و پست و تلگراف و تلفن موظفند ظرف مدت یک ماه پس از تصویب این مصوبه نسبت به احصاء آن دسته از خدمات پستی مربوط به این مصوبه که توسط شرکت پست جمهوری اسلامی ایران امکان پذیر می باشند اقدام نمایند.

۶-از تاریخ **۱۳۷۱/۱۱/۱** شناسنامه ساختمان به عنوان یک سند رسمی تلقی گردیده و در رابطه با استعلام های دستگاه ها و ارگان هائی از قبیل وزارت مسکن و شهرسازی ، بانک ها، شرکت گاز ، برق و آب ، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارت امور اقتصادی و دارائی و ... مورد استناد می باشد .

تبصره ۱- هرگونه دخل و تصرف در این سند جرم محسوب می شود و پیگرد قانونی دارد.

تبصره ۲- شهرداری ها موظفند به تدریج برای متقاضیانی که قبلاً پروانه ساختمان دریافت کرده اند حسب درخواست متقاضی نسبت به صدور شناسنامه ساختمان اقدام نمایند.

۷- شهرداری ها مکلفند تمهیدات لازم جهت واگذاری فعالیت های اجرائی و فنی مربوط به صدور پروانه ، گواهی عدم خلاف و گواهی پایان ساختمان را با هماهنگی وزارت کشور

به اشخاص حقیقی و حقوقی که اعتبار و صلاحیت آنان به تأیید مراجع ذی صلاح رسیده اند فراهم نمایند.

تبصره ۱- این روش به منظور سهولت در امر مراحل صدور پروانه ، گواهی عدم خلاف و گواهی پایان ساختمان می باشد لیکن متقاضی در صورت تمایل می تواند از طریق شهرداری ها نسبت به موارد فوق الذکر اقدام نماید.

تبصره ۲- نظارت بر حسن جریان امور و کنترل های لازم در چهارچوب مقررات به عهده شهرداری ها خواهد بود.

۸-وزارت مسکن و شهرسازی موظف است ظرف مدت ۲ ماه پس از تصویب طرح های شهرسازی زمین های موات شهری را در طرح های مصوب مشخص نماید.

۹-شهرداری ها موظفند به منظور حسن اجرای ماده ۷ قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۲ ، با اخذ تعهد از مالک مبنی بر عدم استفاده از مزایای فوق نسبت به صدور پروانه ساختمانی اقدام و همزمان از وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان زمین شهری) استعلام به عمل آورده و در صورت خلاف ادعای مالک نسبت به ابطال پروانه اقدام نمایند.

۱۰-وزارت کشور و شهرداری ها مسئول اجرای این مصوبه بوده و دبیرخانه شورای عالی اداری گزارش پیشرفت این مصوبه را هر سه ماه یکبار به شورای عالی اداری ارائه خواهد نمود.

معاون رئیس جمهور ودبیر شورای عالی اداری ـ سید منصور رضوی

فصل هشتم

قوانین و مقررات مربوط به میادین و غرفه ها

لایحه قانونی راجع به نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه ها به منظور ایجاد تسهیل در تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی

(مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵)

ماده واحده : شهرداری تهران می تواند به منظور تسهیل در تهیه وتوزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی مورد مصرف مردم و کوتاه کردن دست واسطه ها از طریق ایجاد ارتباط مستقیم بین تولیدکنندگان و مصرف کنندگان کلیه اماکن و میادین و غرفه ها که توسط شهرداری ایجاد شده یا بشود به صورت نمایندگی منحصراً به اشخاص حقیقی یا حقوقی تولید کننده واگذار نماید. این قبیل اماکن و میادین و غرفه ها مشمول مقررات قانون روابط موجر و مستأجر نبوده و حقوق استیجاری وکسب و پیشه برای متصرفین یا متصدیان آنها ایجاد نخواهد کرد و هر موقع که شهرداری لازم بداند می تواند با توجه به شرایط واگذاری نمایندگی محل را تصرف کند و هرگاه اشیاء متعلق به متصرف درآن باشد شهرداری آن را به محل دیگری منتقل خواهد کرد.

مقررات این ماده واحده شامل اماکنی که قبلاً به منظور فوق به اشخاص حقیقی یا حقوقی که بدون تنظیم قرارداد واگذار گردیده است نیز خواهد بود.

تبصره : شرایط واگذاری نمایندگی و مدت و نحوه استفاده از محل های مزبور توسط شهرداری تعیین و پس از تصویب شورای شهر و در غیاب شورای شهر با تصویب وزارت کشور قابل اجرا می باشد.

قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه ها به منظور ایجاد تسهیل در تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۷۲/۵/۲۰)

ماده واحده : شهرداری تهران می تواند به منظور تسهیل در تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی مورد مصرف مردم و کوتاه کردن دست واسطه ها از طریق ایجاد ارتباط مستقیم بین تولیدکنندگان و مصرف کنندگان کلیه اماکن و میادین و غرفه ها که توسط شهرداری ایجاد شده یا بشود بصورت نمایندگی منحصراً به اشخاص حقیقی یا حقوقی تولیدکننده واگذار نماید. این قبیل اماکن و میادین و غرفه ها مشمول مقررات قانون روابط موجر و مستأجر نبوده و حقوق استیجاری و کسب و پیشه برای متصرفین یا متصدیان آنها ایجاد نخواهد کرد و هر موقع که شهرداری لازم بداند می تواند با توجه به شرایط واگذاری نمایندگی محل را تصرف کند و هرگاه اشیاء متعلق به متصرف در آن باشد شهرداری آنرا به محل دیگری منتقل خواهد کرد.

مقررات این ماده واحده شامل اماکنی که قبلاً به منظور فوق به اشخاص حقیقی یا حقوقی که بدون تنظیم قرارداد واگذار گردیده است نیز خواهد بود.

تبصره ۱- شهرداری های سایر شهرها نیز مشمول مفاد این قانون می باشند.

تبصره ۲- در واگذاری غرفه ها با شرایط یکسان، رزمندگان و خانواده های شهدا و آزادگان و جانبازان و اتحادیه ها و شرکت های تعاونی تولیدی محصولات و فرآورده های کشاورزی، دامی ، طیور و آبزیان اولویت دارند.

تبصره ۳- آیین نامه اجرایی و شرایط واگذاری نمایندگی و مدت و نحوه استفاده از محلهای مزبور توسط وزارت کشور با هماهنگی وزارتخانه های کشاورزی، جهاد سازندگی و بازرگانی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۱- تبصره های ۱و۲و۳ به موجب قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میادین و ... مصوب ۷۲/۵/۲۰ منتشره در روزنامه رسمی ۱۴۱۲۷-۷۲/۶/۲۰ اصلاح و الحاق گردیده است .

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه توزیع میوه مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵ مصوب (۱۳۷٤/۱۱/۱)

ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در این آیین نامه به شرح زیر تعریف می شوند :

الف : میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی ، به کلیه محصولات و تولیداتی گفته می شود که از منابع خاک، آب و دام استحصال می شوند.

ب : غرفه ، مکان مستقلی است که به وسیله مصالح ساختمانی از قبیل آهن ، آجر، سیمان، سنگ، آهک، خشت ، گل و چوب بنا شده، دارای محل عبور مجزا و آب و برق باشد.

پ : چادر، مکانی است که به وسیله داربست فلزی یا چوبی بنا شده و با پارچه یا برزنت محصور شده باشد و در صورت امکان دارای آب و برق باشد.

ت : کیوسک ، کانکس و کانتینر، اتاقک های منقولی هستند که از اجناسی مانند فایبر گلاس ، فلز، چوب و نظایر آن ساخته شده و بنا به ضرورت در مقاطع زمانی مشخص مورد استفاده واقع شوند.

ث : محوطه ، به هر نوع مکان سرپوشیده یا سربازی گفته می شود که توسط شهرداری برای عرضه انواع محصولات و تولیدات موضوع این آیین نامه در نظر گرفته شده باشد.

ج : میـــدان، مکانی است معین که برای تسهیل در امر تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی اختصاص یابد.

چ : عمده فروشی، عبارت از عرضه محصولات و تولیدات موضوع این آیین نامه به صورت کلی به توزیع کنندگان می باشد.

ح : خرده فروشی، عبارت است از عرضه محصولات و تولیدات موضوع این آیین نامه به صورت جزئی در اندازه و میزان قابل عرضه به مصرف کنندگان می باشد.

ماده ۲- در واگذاری غرفه ها با شرایط یکسان، اولویت با رزمندگان،خانواده های شهدا، آزادگان ،جانبازان، اتحادیه ها وشرکت های تعاونی تولیدی محصولات و فرآورده های کشاورزی، دامی، طیور و آبزیان است.

ماده ۳- شهرداری مکلف است برای هر یک از اماکن با توجه به موقعیت محل وقوع و وسعت و تسهیلات ایجاد شده و نیز متناسب با شرایط اقتصادی مؤثر در معاملات و عرضه محصولات و تولیدات موضوع این آیین نامه، مبلغی را بابت حق بهره برداری ، همچنین

ضمانت حسن انجام کار و رعایت مقررات این آیین نامه تعیین و پس از تصویب شورای اسلامی شهر و در صورت عدم تشکیل شورای یاد شده پس از تصویب وزیر کشوراز غرفه داران دریافت کند. مبلغ مذکور قابل تغییر است.

ماده ٤- متقاضیان اماکن باید پس از انتشار آگهی در جراید کثیرالانتشار و جراید محلی توسط شهرداری، در وقت مقرر تأییدیه توان تولید، همچنین گواهی امکان ارسال تولیدات به امکان مزبور در هر شهر را حسب مورد از ادارات کشاورزی یا جهاد سازندگی منطقه محل تولید یا سایر مراجع قانونی ذی ربط اخذ و به همراه مدارک مثبت و کروکی و آدرس دقیق محل تولید به شهرداری شهر مورد نظر ارایه کنند.

ماده ٥- شرایط اداره و نگاهداری اماکن و حدود اختیارات و مسئولیت ها در قرارداد واگذاری که به امضای نماینده شهرداری و بهره بردار می رسد، تعیین می شود.

ماده ٦- شهرداری خدمات ضروری و مورد نیاز زیر را برای میادین فراهم می سازد :

الف : تأمین آب مصرفی میدان با نصب شیرهای عمومی و سیستم اطفای حریق.

ب : تأمین برق و روشنایی معابر و محوطه های عمومی میدان.

پ : تأمین کادر نگهبانی، انتظامات و تنظیف دستشویی و قسمت های خارجی اماکن فروش .

ت : احداث نمازخانه .

ث : پارکینگ برای اتومبیل های سواری .

ماده ۷- شهرداری ها موظفند نرخ های مصوب را که براساس مقررات مربوط تعیین می شود اعلام نموده و بر قیمت های اعلام شده، همچنین کیفیت محصولات و تولیدات ارایه شده نظارت کنند.

ماده ۸- بهره بردار مکلف است نسبت به نظافت و پاکیزگی محیط داخلی محل فروش، رعایت اصول بهداشتی در عرضه کالا، حسن برخورد با خریداران، توزین محصولات و عدم عرضه محصولات بد و فاسد دقت و اهتمام کافی معمول دارد.

ماده ۹- اماکنی که براساس این آیین نامه به متقاضیان واجد شرایط واگذار می شود ، مشمول لایحه قانونی راجع به نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه ها به منظور ایجاد تسهیل در تهیه و توزیع میوه و تره بار و فرآورده های کشاورزی ـ مصوب **۱۳۵۸/۱۰/۵** شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران ـ بوده و هیچ گونه حقوق استیجاری و کسب و پیشه برای بهره برداران آنها ایجاد نمی شود .

ماده ۱۰- بهره بردار جز با اجازه شهردار حق واگذاری جزئی یا کلی مورد قرارداد را به غیر ندارد و موظف است فقط محصولات تولیدی خود و تولید کنندگانی که نمایندگی فروش آنها را به طور رسمی بر عهده دارد به فروش برساند.

ماده ۱۱- بهره بردار مکلف است کلیه شؤون و مقررات انضباطی میادین را رعایت و اجرا نماید.

تبصره : مقررات انضباطی حسب دستورالعملی که با ملحوظ داشتن این آیین نامه توسط شهرداری تهیه می گردد و به تصویب شورای اسلامی شهر و در صورت عدم تشکیل شورای یادشده به تصویب وزیر کشور می رسد، تعیین می شود.

ماده ۱۲- از تاریخ تصویب این آیین نامه ، کلیه مقررات مغایر لغو می شود .

معاون اول رئیس جمهور ـ حسن حبیبی

فصل نهم

قوانین و مقررات مربوط به حمل و نقل

لایحه قانونی احداث ترمینال های مسافربری و ممنوعیت تردد اتومبیل های مسافربری بین شهری در داخل شهر تهران

مصوب (۱۳۵۹/۲/۹)

ماده ۱- شهرداری تهران موظف است علاوه بر بهره برداری از ترمینال موجود به تدریج نسبت به احداث ترمینال های جدید متناسب با نیاز شهر در شرق و غرب و شمال تهران اقدام نماید. سازمان برنامه و بودجه با توجه به امکانات دولت مکلف به تأمین اعتبار لازم جهت احداث ترمینال های جدید خواهد بود.

ماده ۲- شهرداری تهران غرفه های ترمینال های شهر را به شرکتهای مسافربری که طبق شرایط خاص تشکیل می شود در مقابل اخذ اجاره بهای مناسب به صورت نمایندگی واگذار می نماید. شرایط تشکیل این شرکت ها بر طبق آیین نامه ای خواهد بود که توسط شهرداری تهران براساس قوانین مصوب وزارت راه و ترابری و همکاری آن وزارت تهیه و به تصویب شورای شهر و در غیاب شورای شهر به تصویب وزارت کشور خواهد رسید. شرکت های تعاونی متشکل از دارندگان اتوبوس ها و کارکنان شرکت های مسارفربری موجود اولویت خواهند داشت.

تبصره: شرایط واگذاری غرفه های طبق آئین نامه ای خواهد بود که توسط شهرداری تهران تهیه و به تصویب شورای شهر یا در غیاب شورای شهر به تصویب وزارت کشور خواهد رسید. این واگذاری مشمول مقررات قانون روابط موجر و مستأجر نبوده و حقوق استیجاری و کسب و پیشه برای متصرفین یا متصدیان آنها ایجاد نخواهد کرد و هر موقع که شهرداری لازم بداند می تواند محل را با توجه به شرایط واگذاری نمایندگی و با اخطار قبلی لااقل یک ماه تصرف کند.

ماده ۳- مالکیت و مدیریت تأسیسات ترمینال ها و مسئولیت خدمات با شهرداری تهران می باشد. شهرداری تهران موظف به نظارت بر برنامه ریزی مسافربری و کیفیت عرضه خدمات شرکت ها خواهد بود.

تبصره : حدود وظایف و اختیارات و نظارت شهرداری تهران و خدمات شرکت ها بر طبق آیین نامه جداگانه ای خواهد بود که براساس ماده دوم و تبصره ذیل آن مشخص خواهد شد.

ماده ٤- شروع کار ترمینال و ممنوعیت تردد اتومبیل های مسافربری بین شهری همزمان انجام خواهد شد. زمان و محدوده ممنوعیت تردد اتومبیل های مسافربری حداقل یک ماه قبل از شروع توسط شهرداری تهران اعلام می شود.

ماده٥- سایر شهرداری های شهرهای بزرگ کشور که جمعیت آنها بیش از یکصدهزار نفر باشند موظفند نسبت به ایجاد ترمینال مسافربری بین شهری در محل های مناسب براساس مفاد این قانون با توجه به امکانات اقدام نمایند.

ماده ٦- کلیه مقررات و قوانین و آئین نامه های موجود که مغایر با مفاد این قانون باشند از درجه اعتبار ساقط است.

آئین نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون اصلاح لایحه قانونی احداث پایانه های مسافربری و ممنوعیت تردد اتومبیل های مسافربری برون شهری در داخل شهر تهران

مصوب (۱۳۸۲/۸/۱۸)

ماده ۱- شهرداری ها غرفه های موجود و قابل واگذاری در پایانه های مسافربری برون شهری را به شرکت های حمل و نقل مسافربری برون شهری که در این آیین نامه به اختصار شرکت نامیده می شوند و براساس ضوابط وزارت راه و ترابری تشکیل و معرفی می گردند، جهت انجام خدمات مسافربری تحت شرایط مندرج در این آئین نامه و به صورت نمایندگی در مقابل اخذ اجاره بها و از طریق انعقاد قرارداد واگذار می نمایند.

تبصره ۱- سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای استان مکلف است شرکت ها را براساس عواملی چون کیفیت ارائه خدمات، سابقه عملکرد، تعداد و عمر ناوگان، ایمنی در تردد، تخلفات و نظایر آن حداکثرتا (۴)درجه ، درجه بندی نموده و جهت شرکت در مزایده غرفه های شرکت های مسافربری به شهرداری هر شهر معرفی نماید.

تبصره ۲- شهرداری ها مکلفند غرفه های مسافربری را بر مبنای ارزش عرصه و اعیان، موقعیت، امکانات، کیفیت و سایر خدمات، براساس دستورالعملی که به تأیید سازمان شهرداری های کشور رسیده و ابلاغ می گردد، حداکثر تا (۴) درجه، متناسب با درجه بندی شرکت های معرفی شده، درجه بندی نموده و از طریق مزایده واگذار نماید.

تبصره ۳- پس از انجام مزایده ، هیچگونه تغییری در وضعیت غرفه یا سالن غرفه ها که به موقعیت شرکت های مسافربری مستقر در پایانه نسبت به قبل از برگزاری مزایده لطمه وارد سازد، توسط شرکت های مسافربری و یا شهرداری مجاز نخواهد بود.

ماده ۲- مبنای اجاره بهای ماهانه غرفه های قابل واگذاری به شرکت ها، به وسیله یک نفر از کارشناسان رسمی دادگستری که توسط شهرداری انتخاب می گردد ، تعیین می شود تا با انجام تشریفات مزایده در حضور نمایندگان شهرداری و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای استان ، مبلغ قطعی اجاره بها مشخص گردد.

تبصره ۱- کارشناسان منتخب مذکور، اجاره بهای ماهانه غرفه واگذار شده را با رعایت ارزش عرصه و اعیان و موقعیت غرفه متناسب با آن مقدار از سطح پایانه که وسایط نقلیه شرکت مسافربری در آن توقف یامورد سایر استفاده ها قرار می دهند و همچنین با

ملحوظ داشتن درجه بندی غرفه و هزینه هایی که برای نگهداری و سایر خدمات از طرف شهرداری مصروف می گردد، به صورت یکجا به عنوان اجاره بهای غرفه اختصاصی شرکت مسافربری استفاده کننده، به صورت قیمت پایه بر آورد نماید.

تبصره ۲- شرکت مسافربری استفاده کننده از غرفه واگذار شده ، مکلف است اجاره بهای مندرج در قرارداد را بدون هیچگونه عذر و تعلل در سررسید معین در قرارداد واگذاری، به شهرداری تأدیه نماید.

تبصره ۳- واگذاری غرفه های غیر حمل و نقلی (نظیر رستوران ها) نیز مشمول مقررات این آیین نامه خواهد بود و نقش سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای ، صرفاً درخصوص غرفه های شرکت های مسافربری می باشد.

ماده ۳- در هنگام عقد قرارداد از سوی شرکت ها باید معادل شش ماه اجاره بهای ماهانه هر سال و از سوی دیگر غرفه ها نیز معادل سه ماه اجاره بهای ماهانه هر سال به صورت ضمانتنامه بانکی یا وجه التزام به منظور حسن انجام خدمات و تعهدات برابر قرارداد منعقد شده ، در اختیار شهرداری قرار گیرد تا در صورت تعلل در پرداخت اجاره بها یا حدوث هرگونه خسارت به تأسیسات، ساختمان، لوازم و تجهیزات پایانه از جانب بهره بردار یا عوامل وی، شهرداری بتواند خسارت خود را از آن محل برداشت نماید.

تبصره ۱- تشخیص میزان خسارت ، با کارشناس رسمی منتخب شهرداری و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای استان می باشد.

تبصره ۲- چنانچه قبل از خاتمه قرارداد، شهرداری از محل ضمانت نامه مذکور مبلغی وفق مقررات برداشت نماید، طرف قرارداد مکلف است ظرف مدت بیست روز بعد از اعلام کتبی شهرداری آن را تأمین نماید، به طوری که همواره ضمانت نامه بانکی یا وجه التزام معادل حد نصاب مقرر در این ماده، تأمین شده باشد. بدیهی است در صورت عدم تأمین شرایط فوق ، شهرداری بلافاصله قرارداد واگذاری را لغو خواهد نمود. پس از لغو قرارداد، بهره بردار موظف است حداکثر ظرف مدت دو ماه نسبت به تخلیه غرفه و تحویل به شهرداری اقدام نماید . شهرداری نیز مکلف است در صورت خاتمه مدت قرارداد و یا لغو قرارداد و پس از تحویل گرفتن غرفه بلافاصله باقیمانده وجه التزام یا ضمانتنامه بانکی شرکت را به آن شرکت مسترد دارد.

تبصره ۳- دریافت هرگونه وجه یا تضمین دیگر علاوه بر مال الاجاره و تضمین فوق الذکر تحت هر عنوان از قبیل سرقفلی، پیش پرداخت و غیره توسط شهرداری از شرکت های مسافربری استفاده کننده از غرفه های پایانه های مسافربری ممنوع است.

تبصره ٤- استرداد سپرده غرفه های غیر حمل و نقلی مستلزم ارائه مفاصا حساب بیمه، دارایی و تسویه حساب می باشد.

ماده ٤- قرارداد واگذاری غرفه های پایانه های مسافربری برون شهری به مدت دوسال منعقد می شود و تمدید قرارداد برای سه سال متوالی دیگر از یک دوره پنج ساله که با عقد قرارداد اولیه که از طریق تشریفات مزایده آغاز می شود، با رعایت سایر مقررات این آیین نامه بلامانع است. غرفه های غیر حمل و نقلی مستقر در پایانه، فقط برای یک سال واگذار می گردد و تمدید آن برای دو دوره یک ساله بلامانع می باشد.

تبصره ۱: شهرداری می تواند در صورت عدم انجام تعهدات مالی از سوی شرکت ها و یا عدم رعایت مفاد قرارداد و پس از کسب نظر از سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای استان که حداکثر ظرف مدت پانزده روز اظهار نظر خواهند نمود از تمدید قرارداد خودداری نماید.

تبصره ۲- مفاد و شرایط قرارداد نمونه توسط وزارت کشور (سازمان شهرداری های کشور) با کسب نظر از وزارت راه و ترابری تهیه و به مورد اجرا گذاشته می شود.

تبصره ۳- چنانچه قبل از خاتمه قرارداد، شرکت حمل و نقل مسافربری، شرایط و ضوابط وزارت راه و ترابری را که بر مبنای آن تشکیل شده است از دست بدهد، با اعلام کتبی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده های استان ، شهرداری با تسویه کلیه حقوق خود قرارداد واگذاری را لغو و حداکثر ظرف مدت یکماه به ترتیب مقرر در تبصره (۲) ماده (۳) این آیین نامه نسبت به تخلیه غرفه اقدام خواهد نمود.

تبصره ٤- واگذاری غرفه های غیر حمل و نقلی بعد از پنج سال صرفاً از طریق تشریفات مزایده امکان پذیر خواهد بود.

ماده ٥- افزایش اجاره بها به هنگام تمدید قرارداد برای مدت سه سال متوالی دیگر و بر مبنای نظر کارشناسی رسمی دادگستری منتخب شهرداری بلامانع است.

تبصره : افزایش اجاره بهای غرفه های غیر حمل و نقلی برای دو دوره یک ساله دیگر بر مبنای نظر کارشناس رسمی دادگستری منتخب شهرداری بلامانع است.

ماده ٦- از تاریخ ابلاغ این آیین نامه ، آیین نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون اصلاح لایحه قانونی احداث پایانه های مسافربری و ممنوعیت تردد اتومبیل های مسافربری برون شهری در داخل شهر تهران، موضوع تصویب نامه شماره **۹۹۴۱**/ت **۱۵۱۳۹**هـ مورخ **۱۳۷۴/۸/۱۴** لغو و شرکت هایی که در تاریخ ابلاغ این آیین نامه در پایانه ها مستقر هستند تا انقضای مدت قراردادهای مربوط ، طبق مفاد قرارداد، اقدام و پس از آن تابع این آیین نامه خواهند بود.

آئین نامه اجرایی ماده (٦) قانون اصلاح لایحه قانونی احداث پایانه های مسافربری و ممنوعیت تردد اتومبیل های مسافربری برون شهری در داخل شهر تهران .

مصوب (۱۳۸۱/۲/۲۹)

مـاده ۱- حداکثر یک ماه پس از تاریخ اعلام تجهیز و آماده بهره برداری شدن پایانه مسافربری هر شهر براساس نقشه مصوب و مقررات مربوطه توسط شهرداری هر شهر به سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور، شرکت های حمل و نقل مسافربری در پایانه مسافربری مستقر خواهند شد.

تبصره : مؤسسات حمل و نقل مسافربری به منظور استقرار در پایانه مسافربری موظفند در ظرف مهلت مقرر توسط سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور، مطابق ضوابط و مقررات سازمان مذکور و قانون تجارت به صورت یکی از شرکت های مذکور در قانون تجارت تغییر وضعیت دهند، در غیر این صورت از ادامه فعالیت آنها جلوگیری به عمل خواهد آمد.

ماده ۲- پس از استقرار کلیه شرکت های حمل و نقل مسافر داخل پایانه های مسافربری شهر، شهرداری هر شهر(سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) در مهلت مقرر با هماهنگی سازمان حمل ونقل و پایانه های کشور و نیروی انتظامی نسبت به تعطیل نمودن مؤسسات و شرکت های حمل و نقل مسافربری برون شهری غیر مستقر در پایانه های یاد شده اقدام می نمایند. همچنین نیروی انتظامی و راهنمایی و رانندگی حسب مورد از فعالیت و تردد وسایل نقلیه مسافربری عمومی برون شهری خارج از پایانه های مسافربری و تردد آنها در داخل شهر به جز از مسیرهای مجاز جلوگیری نموده و با متخلفان برابر مقررات برخورد خواهد نمود.

تبصره ۱- مسیرهای مجاز یا ممنوع تردد خودروهای بین شهری در تهران به تصویب شورای حمل و نقل و ترافیک تهران و در سایر شهرها به تصویب شورای هماهنگی ترافیک استان خواهد رسید.

تبصره ۲- تصدی به امر حمل و نقل مسافر در درون شهرها ، مستلزم اخذ مجوز از شهرداری محل می باشد.

تبـصره ۳- شـرکت هـای حمـل و نقـل مـسافربری بـرون شـهری بـا رعایـت ضـوابط و مقـررات شـهرداری و سـازمان حمـل و نقـل و پایانـه هـای کـشور مکلفنـد دفـاتر فـروش بلـیط و یـا نماینـدگی در مؤسسات مـسافرتی مجـاز در منـاطق مختلـف شـهر عـلاوه بـر ارایـه بلـیط در پایانه ها ایجاد نمایند.

تبصره ٤- تردد خودروهای مسافربری برون شهری دربستی تحت پوشش شرکت های حمل و نقل مسافربری در درون شهرها براساس ضوابطی که توسط وزارتخانه های کشور، راه و ترابری و فرهنگ و ارشاد اسلامی با رعایت قوانین و مقررات مربوط تدوین می گردد، تعیین خواهد شد.

ماده ۳- سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور موظف است برنامه ها و نیازهای حمل ونقل مسافر هر شهر را جهت احداث، تجهیز یا توسعه پایانه های مسافربری، به شهرداری (سازمان پایانه مسافربری شهرداری) محل اعلام نماید.

تبصره ۱- معیارهای فنی مربوط به احداث پایانه ها از سوی سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور تهیه و به وزارت کشور برای ابلاغ به شهرداری ها اعلام می گردد تا با رعایت ضوابط مذکور، نقشه های اجرایی پایانه های مسافربری توسط شهرداری هرشهر تهیه گردد.

تبصره ۲- مکان یابی احداث پایانه های مسافربری براساس مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری طرح و نقشه های تفصیلی مصوب شهر، صورت می گیرد.

تبصره۳- شهرداری ها موظف به احداث پایانه مسافربری براساس ماده (**۵**) قانون عنوان این آیین نامه می باشند. تعیین اولویت و موافقت با تأسیس پایانه های مسافربری عمومی توسط بخش خصوصی و یا تعاونی با رعایت قوانین و مقررات مربوط و با هماهنگی شهرداری با سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور می باشد. شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) هرشهر، تسهیلات لازم را در جهت احداث پایانه های مسافربری توسط بخش های خصوصی و یا تعاونی فراهم می نماید. سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور نسبت به تأمین اعتبار و تسهیلات مورد نیاز احداث پایانه توسط شهرداری، بخش خصوصی و تعاونی ، از طریق منابع مالی در اختیار سازمان اقدام می نماید.

ماده ٤- برنامه ریزی و سیاست گذاری در زمینه تعیین زمان حرکت سرویس های مسافربر ، ایجاد خطوط جدید، کیفیت ارایه خدمات مسافربری توسط شرکت های حمل و نقل

مسافربری بر عهده وزارت راه و ترابری (سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور) می باشد.

تبصره ۱- تشکیلات و سازمان های اداری مستقر در پایانه های مسافربری که حسب وظایف قانونی به نحوی عهده دار مسئولیتی در امور پایانه می باشند، حق مداخله در امور یکدیگر را ندارند و مدیریت داخلی پایانه ها با شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) می باشد.

تبصره ۲- وزارت راه و ترابری (سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور) در زمینه اصلاح، تجهیز و نوسازی ناوگان موجود مسافربری از لحاظ کیفی و کمی و همچنین ارزیابی و اصلاح سیستم موجود در نحوه ارایه خدمات متناسب با نیازهای مناطق مختلف کشور توسط شرکت های مسافربری و به کارگیری اهرم های لازم و امکانات در جهت ارتقای سطح ایمنی و ارایه خدمات کیفی و کمی نیروهای شاغل در بخش حمل و نقل مسافر، برنامه ریزی و سیاستگذاری می نماید.

تبصره ۳- هرگونه تبلیغات و نصب تابلو در فضای عمومی پایانه ها توسط شرکت های مسافربری ممنوع می باشد مگر با اخذ مجوز از مدیریت پایانه مسافربری.

تبصره ٤- ساعات فعالیت پایانه های مسافربری با توجه به نیاز هر شهر ، با هماهنگی سازمان حمل ونقل و پایانه های استان، توسط مدیریت پایانه های مسافربری شهرداری تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ٥- فقط آن دسته از وسایل نقلیه مسافربری اجازه ورود به محوطه پایانه مسافربری عمومی را خواهند داشت که تحت پوشش و یا نمایندگی یکی از شرکت های مستقر در پایانه بوده و مطابق ضوابط سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور مجاز به فعالیت در حمل و نقل عمومی مسافربری باشند، در غیراین صورت مدیریت پایانه با همکاری نیروی انتظامی از ورود این گونه وسایل نقلیه به داخل پایانه جلوگیری خواهد نمود و مراتب را جهت برخورد قانونی به سازمان حمل و نقل و پایانه استان، اعلام می نماید.

تبصره : در ایام ویژه با تشخیص سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور و واحدهای تابع آن، ورود وسایل نقلیه مسافربری متفرقه اعم از وسایل نقلیه پلاک سفید، پلاک دولتی و عمومی به داخل پایانه مسافربری در جهت تسهیل در جابجایی مسافران با اطلاع و هماهنگی شهرداری (سازمان پایانه مسافربری شهرداری) مربوط بلامانع خواهد بود.

شرکت های حمل و نقل مسافربری استفاده کننده از وسایل نقلیه مذکور در این تبصره نیز مکلفند مقررات مربوط به حمل و نقل مسافر، اخذ عوارض، سایر قوانین از جمله ایمنی و مقررات راهنمایی و رانندگی و دستورالعمل های شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) و سازمان حمل و نقل و پایانه را رعایت نمایند. در غیر این صورت از تردد آنها توسط راهنمایی و رانندگی و پلیس راه جلوگیری به عمل خواهد آمد.

مـاده ٦ : شرکت های حمل و نقل مسافربری مکلفند فقط در محل های تعیین شده توسط شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) در داخل پایانه نسبت به سوار و پیاده نمودن مسافران وسایل نقلیه مسافربری خود اقدام نمایند و در صورت تخلف، مدیریت پایانه های شهرداری با همکاری نیروی انتظامی نسبت به جلوگیری از تخلف اقدام و موضوع را به سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور اعلام خواهد نمود.

تبصره : جلوگیری و برخورد قانونی با رانندگان متخلفی که در خارج از پایانه اقدام به سوار یا پیاده نمودن مسافر می نمایند، به عهده ادارات راهنمایی و رانندگی می باشد.

ماده ۷- هر شرکت مسافربری در چارچوب قرارداد منعقد شده با شهرداری موظف به حفظ و نگهداری ابنیه، مستحدثات، فضای سبز و تأسیسات و همچنین محوطه مجاور در محل مورد واگذاری می باشند و در صورت تخلف و ورود ضرر و زیان، موظف به پرداخت خسارت به شهرداری و رفع نقص وارد شده می باشند.

تبصره ۱- شرکت های مسافربری که رانندگان وسایل نقلیه آنها مبادرت به شستشو یا تعویض روغن و یا تعمیر و تعویض وسایل یدکی وسایط نقلیه خود در محل های غیر مجاز پایانه های مسافربری نمایند، متخلف محسوب و برابر مقررات با آنها رفتار خواهد شد.

تبصره ۲- هیچ یک از شرکت های مسافربری حق واگذاری تمام یا قسمتی از غرفه مربوط را به غیر، بدون کسب مجوز از شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) ندارد. همچنین تغییرات جزئی و تغییر دکور غرفه شرکت ها با نظارت و اجازه شهرداری و با هزینه شرکت مربوط امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۸- نرخ گذاری در امر مسافربری برون شهری با اخذ نظر کارشناسی سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان بر عهده وزارت راه و ترابری (سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور) می باشد.

تبصره : نظارت و کنترل بر حسن اجرای نرخ های مصوب بر عهده سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور می باشد.

ماده ۹- مالکیت و مدیریت تأسیسات پایانه ها و مسئولیت خدمات و انتظامات داخلی پایانه و حفظ و نگهداری تأسیسات آن به عهده شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) است و کلیه واحدها و نمایندگی ها و شرکت ها و سازمان هایی که به هر شکل از خدمات مذکور استفاده می نمایند، موظف به رعایت مقررات داخلی پایانه که به وسیله شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) تعیین می گردد، خواهند بود.

تبصره ۱- نیروی انتظامی در جهت تأمین امنیت داخلی پایانه ها ، با مدیریت پایانه ها همکاری خواهد نمود.

تبصره ۲- غرفه های تجاری پایانه ها از نظر رعایت اصول بهداشتی ، رعایت نرخ های مصوب و سایر مقررات صنفی تابع قوانین مربوط خواهند بود. شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) موظف است تسهیلات مورد نیاز را جهت نظارت سازمان های مسئول فراهم نماید. نظارت سازمان های مسئول، رافع مسئولیت شهرداری نخواهد بود.

تبصره ۳- مالکیت پایانه ها با تأیید شهرداری ها قابل واگذاری به بخش غیردولتی (خصوصی) خواهد بود.

ماده ۱۰- شهرداری ها (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) مکلفند به تناسب امکانات مالی نسبت به ایجاد مرکز شستشوی خودرو(کارواش)، جایگاه های سوخت ، مرکز معاینه خودرو، خوابگاه رانندگان و سایر تأسیسات رفاهی و خدماتی مورد نیاز براساس نقشه مصوب در پایانه های مسافربری برون شهری اقدام نماید.

ماده ۱۱- شرکت های مسافربری موظفند پس از فروش بلیط به مسافران نسبت به تهیه و تنظیم صورت وضعیت مسافری اقدام نمایند. ضوابط مربوط به نحوه تهیه و تنظیم ارایه صورت وضعیت مسافری به شرکت های مسافربری در دستورالعمل و بخشنامه های صادر شده وزارت راه و ترابری (سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور) براساس مقررات مربوط مشخص و عمل خواهد شد و شرکت های مذکور موظفند به هنگام صدور بلیط برای مسافران برابر تعرفه های عوارض مصوب، عوارض مربوط را وصول و به حساب شهرداری شهر(سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) واریز نمایند.

شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) می تواند صورت وضعیت های مسافربری را جهت کنترل اخذ عوارض ، مورد بررسی قرار دهد. سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور موظف است از تحویل صورت وضعیت به شرکت های مسافربری که

دارای بدهی به شهرداری (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) هستند، خودداری نماید.

ماده ۱۲- شرکت های مسافربری مجاز به تعطیل فعالیت شرکت یا شعبه آن و یا سرویس های خود نمی باشند . در صورتی که شرکت مسافربری بیش از ۳ ماه فعالیت ننماید، فعالیت مجدد آن منوط به رعایت کلیه ضوابط و شرایط مقرر و کسب پروانه فعالیت جدید از سازمان حمل و نقل پایانه های استان و با رعایت مفاد آیین نامه شرایط خاص تشکیل شرکت های مسافربری موضوع ماده دوم لایحه قانونی احداث ترمینال ها ـ مصوب ۱۳۶۷ ـ امکان پذیر می باشد. شرکت های مذکور موظفند اجاره بها و کلیه حقوق شهرداری را تا زمان تحویل غرفه پرداخت نمایند.

ماده ۱۳- کلیه شرکت های مسافربری موظف به اجرای دقیق مفاد آیین نامه ها، بخشنامه ها و دستورالعمل های صادر شده از وزارت راه و ترابری (سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور) و شهرداری های کشور (سازمان پایانه های مسافربری شهرداری) در چهارچوب وظایف قانونی و کلیه قوانین ومقررات حمل و نقل عمومی کشور می باشند. مدیریت شرکت ها موظفند ترتیبی اتخاذ نمایند تا کلیه قوانین و مقررات و دستورالعمل ها و بخش نامه های صادر شده به اطلاع کارکنان و رانندگان شرکت ها و شعب و نمایندگی های آنها برسد.

ماده ١٤- هر گروه رانندگان ، کمک رانندگان ، مهمانداران، مسئولان و کارکنان شرکت های حمل و نقل مسافربری موظفند از لباس های هم شکل مورد تأیید سازمان حمل ونقل پایانه های کشور استفاده نمایند.

ماده ۱۵- رعایت مقررات و ضوابط ایمنی، کیفیت خدمات و نحوه عملکرد شرکت ها و مؤسسات مسافربری توسط سازمان حمل و نقل و پایانه های استان در طول سال مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و مراتب در پرونده های مربوط درج و طبق مقررات نسبت به آن اتخاذ تصمیم خواهد شد.

ماده ١٦- سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور موظف است اطلاعات مربوط به برنامه زمان بندی حرکت ناوگان شرکت های مسافربری ، محل استقرار دفاتر شهری شرکت های مسافربری، غرفه های مستقر در پایانه ها ، اطلاعات راه ها و غیره را از شرکت ها وارگان های ذیربط دریافت ودراختیار سازمان پایانه های شهرداری (شهرداری)ذیربط قراردهد. سازمان پایانه های شهرداری نیزپیرواطلاعات اخذشده فوق،

مکلف است نسبت به راه اندازی مرکز اطلاع رسانی اقدام نماید. این مرکز اطلاعات شهری،اطلاعات راه ها، هتل ها و استراحتگاه های مسیر و اطلاعات مربوط به زمان بندی حرکت ناوگان همراه با مبادی و مقاصد و مسیرهای ترکیبی شرکت های حمل و نقل را به آگاهی عموم و به منظور کاهش مراجعات حضوری به شهروندان ارایه می نماید.

ماده ۱۷- تخطی از مقررات این آیین نامه تخلف محسوب شده و شهرداری با متخلفان برابر ضوابط، دستورالعمل ها و قوانین و مقررات مربوط حسب مورد برخورد خواهد نمود. سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور نیز برابرآیین نامه حمل بار و مسافر و مدت تعطیل مؤسسات مسافربری و حمل و نقل زمینی موضوع قانون اصلاح ماده (۱۴) اصلاحی قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی با شرکت ها و مؤسسات حمل و نقل مسافربری متخلف برخورد می نماید.

معاون اول رییس جمهور ـ محمدرضا عارف

لایحه قانونی راجع به تمرکز امور مربوط به تاکسیرانی شهر تهران زیرنظر شهرداری تهران

مصوب (۱۳۵۹/۳/۲۸)

ماده واحده : به منظور ایجاد هماهنگی در سیستم حمل و نقل شهری از این تاریخ مسائل مربوط به تاکسیرانی در شهر تهران زیرنظر شهرداری تهران قرار می گیرد.

آیین نامه های اجرائی در مورد چگونگی سازمان و نحوه مدیریت آن توسط شهرداری تهران تهیه و پس از تصویب شورای شهر و در غیاب آن قائم مقام وزارت کشور در شهرداری تهران قابل اجرا است.

تبصره : امور تاکسیرانی سایر شهرهای کشور (ناظر بر انواع سرویس های تاکسی شهری) توسط شهرداری های مربوط اداره خواهد شد و کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو می گردد. آیین نامه های اجرایی ماده واحده مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و این تبصره توسط سازمان شهرداری های کشور با هماهنگی وزارت کشور تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجراء گذارده خواهد شد.

آئین نامه اجرائی قانون الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون راجع به تمرکز امور مربوط به تاکسیرانی شهر تهران زیرنظر شهرداری تهران مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی

مصوب (۱۳۷٤/۸/۱۰)

فصل اول ـ کلیات

ماده ۱- به منظور ایجاد تمرکز و هماهنگی در امور مربوط به تاکسیرانی و انواع سرویس های تاکسی شهری در شهرها، وزارت کشور بر اساس مواد (۵۴) و (۸۴) قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴ اقدامات لازم را معمول می کند.

ماده ۲- تاکسی عبارت از وسیله نقلیه ای ـ اعم از سواری ، استیشن یا هر خودروی مناسب دیگر است که دارای مشخصات معین شده در این آیین نامه است و با امتیاز بهره برداری که توسط شهرداری صادر می شود، به صورت یکی از سرویس های تاکسی شهری به جابجایی مسافر در درون شهر می پردازد.

تبصره ۱- انواع سرویس های تاکسی شهری که با عناوین، رنگها وفرم های گوناگون نظیر نارنجی و فرودگاه و موقت که با وسایل نقلیه سواری، استیشن یا خودروی مناسب دیگر یا آژانس مشغول به کار هستند، مشمول این آیین نامه هستند.

تبصره ۲- وزارت صنایع مکلف است به منظور تبدیل تاکسی های موقت، به تعداد لازم خودرو در اختیار وزارت کشور، به منظور توزیع بین متقاضیان واجد شرایط قرار دهد.

ماده۳- تمرکز امور مربوط به تاکسیرانی، همچنین کلیه امور مربوط به حمل و نقل عمومی مسافر در درون شهر، در حیطه نظارت و مسئولیت شهرداری است.

تبصره : شهرداری می تواند به منظور رعایت مفاد این آیین نامه، برای اشخاص حقوقی واجد شرایط، مجوز حمل و نقل عمومی مسافر درون شهری صادر نماید. اشخاص یادشده بر طبق مفاد این آیین نامه و به نمایندگی از شهرداری به حمل و نقل عمومی مسافر درون شهری اقدام می نمایند. .

فصل دوم ـ پروانه اشتغال به حمل و نقل عمومی مسافر درون شهری با تاکسی .

(پروانه تاکسیرانی)

ماده ٤- پروانه اشتغال به حمل و نقل عمومی مسافر درون شهری با تاکسی (پروانه تاکسیرانی) مجوزی است که پس از طی موفقیت آمیز مراحل مختلف مذکور در این

آیین نامه ، برای مدت معین (حداکثر ۱۲ ساعت در روز) سرویس مشخص، مسیر وزمان معین توسط شهرداری صادر می شود . مجوز مذکور فقط برای اشتغال فرد با وسیله نقلیه مشخص است ، اعم از اینکه وسیله نقلیه متعلق به دارنده مجوز باشد یا به اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگر تعلق داشته باشد.

تبصره : شماره پروانه تاکسیرانی به عنوان کد شناسایی راننده نیز به کار خواهد رفت.

ماده ۵- مراحل مختلف صدور پروانه تاکسیرانی به قرار زیر است :

الف : ثبت نام از متقاضی .

ب : امتحان ورودی مطابق با مفاد دستورالعمل امتحان که به تصویب شهرداری می رسد.

پ : تحقیق در مورد صلاحیت اخلاقی و اجتماعی متقاضی.

ت : مصاحبه حضوری.

ث : صدور پروانه تاکسیرانی مطابق مقررات موضوعه توسط شهرداری و در قبال اخذ گواهینامه معتبر رانندگی.

تبصره ۱- با توجه به درج نوع وشماره گواهینامه رانندگی در پروانه تاکسیرانی ، پروانه مزبور برای رانندگی با تاکسی به منزله کارت شهری موضوع آیین نامه راهنمایی و رانندگی و گواهینامه رانندگی است .

تبصره ۲- تعداد پروانه تاکسیرانی و پروانه بهره برداری از امتیاز سرویس های تاکسی شهری در هر شهر، با رعایت ضوابط مصوب شورای عالی ترافیک، توسط شهرداری تعیین می شود.

تبصره ۳- در صورت عدم وجود تاکسی به تعداد مورد نیاز براساس تبصره (۲) این ماده شهرداری می تواند پروانه اشتغال موقت برای خودروهای شخصی واجد شرایط با رعایت مفاد این آیین نامه تحت عنوان تاکسی موقت صادر نماید.

تبصره ٤- صدور پروانه اشتغال موقت تنها برای تنظیم امور صادر می شود.

تبصره ۵- هزینه خدمات و هزینه صدور پروانه ها و مجوزهای موضوع این آیین نامه و حق امتیاز پروانه بهره برداری و حق امتیاز واگذاری نمایندگی به اشخاص حقوقی با تصویب شورای شهر یا جانشین قانونی آن و تأیید وزارت کشور توسط شهرداری از متقاضیان اخذ خواهد شد.

تبصره ٦- مدت اعتبار پروانه تاکسیرانی (۲) سال است و در صورت دارا بودن شرایط، هر بار تمدید آن برای (۲) سال دیگر توسط شهرداری مجاز است .

تبصره ۷- شهرداری موظف است نسخه ای از پروانه تاکسیرانی را برای اطلاع راهنمایی و رانندگی یا هر مرجع ذی صلاح جانشین ارسال کند.

ماده ٦- شرایط لازم برای دریافت پروانه تاکسیرانی به شرح زیر می باشد :

الف : داشتن حداقل (۲۳) سال سن .

ب : داشتن حداقل گواهی پایان دوره ابتدایی یا گواهی نهضت سوادآموزی معادل آن برای افرادی که کمتر از (۵۰) سال سن دارند و سواد خواندن و نوشتن برای افرادی که دارای بیش از (۵۰) سال سن هستند و موفقیت در امتحان شهرشناسی و گذراندن دوره آموزشی کوتاه مدت (توجیهی) مقررات تاکسیرانی.

پ : داشتن برگ پایان خدمت یا معافیت از خدمت وظیفه عمومی.

ت : دارابودن گواهینامه معتبر رانندگی اتومبیل که حداقل یک سال از تاریخ دریافت آن گذشته باشد.

ث : داشتن تأهل یا داشتن افراد تحت تکفل براساس قوانین و مقررات مربوط با گواهی مراجع ذی صلاح.

ج : تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

چ : نداشتن سوء پیشینه .

ح : عدم اشتهار به فساد اخلاقی.

خ : ارایه گواهی صحت بدنی و فکری و عدم اعتیاد به مواد مخدر و مشروبات الکلی.

د : محروم نبودن از حقوق اجتماعی یا اشتغال به رانندگی از طرف مراجع ذی صلاح.

ذ : التزام به رعایت شئون اسلامی.

ر : نداشتن شغل دیگر.

تبصره- در صورت فقدان هر یک از شرایط یادشده اعتبار پروانه خاتمه می پذیرد.

ماده ۷- متقاضی صدور پروانه تاکسیرانی مکلف به سپردن تعهد رسمی مبنی بر عدم انجام تخلفات موضوع این آیین نامه و قبول تصمیم های هیأت های انضباطی و رعایت دستورالعمل های صادر شده است.

ماده ۸- امور زیر از تخلفات تاکسیرانی محسوب و مرتکبین تابع تصمیم های هیأت های انضباطی خواهند بود :

۱- امتناع از حمل مسافر یا حمل مسافر با شرایطی خارج از مقررات

۲- عدم رعایت شئون اسلامی و اجتماعی .

۳- عدم انجام کشیک های محوله و رعایت مقررات آن .
۴- اقدام به تاکسیرانی برای غیر از ساعت، مسیر و سرویسی که در پروانه قید شده است.
۵- ارتکاب به جرم در هنگام تاکسیرانی یا با استفاده از تاکسی.
۶- عدم رعایت نرخ های مصوب و عدم استفاده از تاکسی متر در صورت نصب و الزام استفاده از آن.
۷- عدم رعایت مقررات مربوط به حمل مسافر و تکرار تخلفات راهنمایی و رانندگی.
۸- استفاده از پلاک شناسایی راننده دیگر در هنگام ارایه سرویس.
۹- نصب و استفاده از وسایل غیر مجاز که مخالف دستورالعمل های صادر شده باشد، در تاکسی.

فصل سوم ـ پروانه بهره برداری از امتیاز سرویس های تاکسی شهری

ماده ۹- ارائه انواع سرویس های تاکسی شهری در هر شهر با مدیریت شهرداری صورت می گیرد و ارایه هر یک از انواع سرویس های مذکور توسط اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط، مستلزم اخذ موافقت نامه اصولی و ارایه پروانه سرویس تاکسی شهری برای هر تاکسی از شهرداری است . پروانه مذکور در این آیین نامه به اختصار « پروانه بهره برداری » نامیده می شود.

تبصره ۱- شماره پروانه بهره برداری عنوان کد شناسایی وسیله نقلیه (تاکسی) را نیز خواهد داشت.

تبصره ۲- اعتبار پروانه بهره برداری (۲) سال است و در صورت عدم تغییر شرایط مندرج در قرارداد، هربار برای مدت (۲) سال دیگر قابل تمدید است .

ماده ۱۰- شماره گذاری وسایط نقلیه به عنوان تاکسی توسط مرجع شماره گذاری با ارایه پروانه بهره برداری معتبر امکان پذیر است.

تبصره : فرم،رنگ، تعداد ارقام و حروف قابل درج در شماره تاکسی توسط شهرداری با هماهنگی سازمان شهرداری های کشور و نیروی انتظامی تعیین خواهد شد.

ماده ۱۱- پروانه بهره برداری به اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط قابل واگذاری است.

تبصره : برای شخص حقیقی واجد شرایط فقط یک پروانه بهره برداری صادر می شود.

ماده ۱۲- شرایط اشخاص حقیقی برای دریافت پروانه بهره برداری به شرح زیر می باشد :

۱- داشتن پروانه تاکسیرانی معتبر.

۲- معرفی یک دستگاه وسیله نقلیه مناسب مطابق با ضوابط این آیین نامه به عنوان تاکسی.

۳- انعقاد قرارداد در قالب مفاد ماده (۱۰) قانونی مدنی به منظور قبول تعهدات و شرایط زیر، همچنین تصمیم های هیأت انضباطی موضوع ماده (۱۵) این آیین نامه :

الف - تعهد ارایه فقط یکی از سرویس های تاکسی برابر مفاد قرارداد و روزانه حداقل یک نوبت کاری (۸) ساعته .حداکثر اضافه کار یک فرد که ارایه سرویس را در یک نوبت کاری (۸) ساعته قبول می کند، (۴) ساعت است که میزان آن توسط شهرداری در پروانه تاکسیرانی قید می شود. دارنده پروانه بهره برداری با موافقت شهرداری ، اختیار ارایه همان سرویس در نوبت کاری دیگر را منوط به قید موضوع در قرارداد و معرفی فرد دارای پروانه تاکسیرانی دیگر دارد. در این صورت مسئولیت های ارایه سرویس در نوبت کاری دیگر نیز کماکان بعهده دارنده پروانه بهره برداری است .

ب - اعلام زمان استفاده از مرخصی سالیانه به مدت یک ماه که ضمن آن ممکن است حداقل یک نوبت کاری ارایه سرویس تعطیل شود. دارنده پروانه بهره برداری فقط در مدت مرخصی سالیانه می تواند به جای خود فرد دارای پروانه تاکسیرانی دیگری را برای ارایه سرویس در نوبت کاری مورد تعهد معرفی نماید.

پ - تعهد به انجام نوع سرویس و مسیر و زمان های شروع و خاتمه هر نوبت کاری سرویس درج شده در پروانه تاکسیرانی.

ت - تقبل انجام برنامه های مربوط به کشیک.

ث - تعهد به انجام مرتب نظافت بیرون و داخل تاکسی و رعایت شئون اسلامی و اجتماعی و عدم نصب لوازم و اشیای غیرمجاز در تاکسی برابر دستورالعمل های ارایه شده.

ج - تعهد به تهیه و استفاده از لباس فرم نظیف توسط راننده هنگام ارایه سرویس و نصب پلاک کد شناسایی راننده بر روی شیشه عقب خودرو برای رؤیت از خارج ، همچنین نصب کد شناسایی راننده و وسیله نقلیه (تاکسی) در داخل اتومبیل در محل قابل رؤیت مسافر برابر دستور العمل های شهرداری.

چ - تعهد به عدم سپردن تاکسی برای ارایه سرویس به افراد فاقد پروانه تاکسیرانی معتبر و نیز بهره برداری از تاکسی در زمانی که پروانه بهره برداری توسط مراجع ذی ربط طبق مقررات اخذ یا به طور موقت تا صدور پروانه بهره برداری جدید باطل شده است.

ح ـ تعهد به اعلام علت عدم ارایه سرویس ظرف (۴۸) ساعت از تاریخ توقف تاکسی به شهرداری.

خ ـ تعهد به رعایت نرخ های مصوب و نیز نصب و استفاده از تاکسی متر طبق دستورالعمل های صادر شده.

د ـ تعهد به عدم امتناع از حمل مسافر ، همچنین عدم اقدام به حمل مسافر با اعمال شرایط شخصی و خارج از مقررات.

ذ ـ تعهد به استفاده از تابلو « خارج از سرویس » در مواردی که بنا به دلایل نقص فنی اتومبیل یا پایان نوبت کاری یا بنا به اضطرار قابل توجیه، پذیرش مسافر ممکن نباشد.

ر ـ تعهد به توجه کامل به اخطار ها و تذکرهای بازرسان شهرداری در امور تاکسیرانی.

ماده ۱۳- اشخاص حقوقی با احراز شرایط زیر و دریافت پروانه بهره برداری می توانند به نمایندگی از شهرداری اقدام به حمل و نقل عمومی مسافر در شهر بنمایند :

۱- تأسیس شرکت یا موضوع حمل و نقل عمومی مسافر درون شهری توسط انواع اتومبیل های سواری، استیشن یا خودرو مناسب مدل بالا که حداکثر (۵) مدل پایین تر از مدل همان سال باشد ـ برای انجام سرویس هایی که در موافقت نامه اصولی به اطلاع متقاضی می رسد.

۲- شهرداری حداقل و حداکثر تعداد وسیله نقلیه را با توجه به نوع وسیله نقلیه اعم از ملکی یا قراردادی که شرکت می تواند به کارگیرد، براساس ضوابط و دستورالعمل های صادر شده از سوی شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور تعیین می کند.

تبصره ۱- شرکت های تعاونی ایجاد شده توسط اشخاص حقیقی که تا تاریخ تصویب این آیین نامه دارای تاکسی بوده و در اجرای این آیین نامه پروانه بهره برداری دریافت کرده باشند، مشروط به استفاده از پروانه بهره برداری تاکسی خود در شرکت ، در اولویت هستند.

تبصره ۲- شرکت های تعاونی تاکسیرانی در امور غیر حمل و نقل اعم از خدمات رفاهی و پشتیبانی اعضا تابع قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران خواهند بود.

۳- حداقل و حداکثر تعداد وسیله نقلیه با توجه به نوع وسیله نقلیه اعم از ملکی یا قراردادی که شرکت می تواند به کار گیرد، برابر ضوابطی است که ازطرف شهرداری با هماهنگی شورای عالی ترافیک تعیین می شود.

تبصره ۱- چنانچه خودروی مناسب دیگری معرفی شود، حداقل تعداد توسط شهرداری اعلام خواهد شد. حداکثر تعداد آن اتومبیل های ملکی و قراردادی هر شرکت نباید از هفت برابر تعداد اتومبیل های شرکتی که کمترین تعداد وسیله نقلیه را دارد بیشتر باشد.

تبصره ۲- شرکت هایی که با توجه به شرایط موضوع این ماده تأسیس و مشغول به کار می شوند، می توانند در حدود معین شده در بند (۲) این ماده از اتومبیل های واجد شرایط اشخاص حقیقی و حقوقی با تنظیم قرارداد در جهت ارایه سرویس هایی که در قرارداد مشخص می شود استفاده نمایند. در این صورت شرکت نسخه دوم قرارداد را به شهرداری ارایه و پس از اخذ پروانه بهره برداری به نام شرکت ، اتومبیل را تحت نظارت خود مورد استفاده قرار می دهد. چنانچه هر شخص حقیقی دارای پروانه بهره برداری معتبر، مایل باشد تاکسی متعلق به وی توسط یکی از این شرکت ها مورد استفاده قرار گیرد، باید ضمن انعقاد قرارداد با شرکت مورد نظر ، پروانه بهره برداری خود را به شرکت تسلیم کند. شرکت، پروانه بهره برداری وسیله نقلیه مذکور را به همراه نسخه دوم قرارداد به شهرداری ارایه و پروانه بهره برداری به نام شرکت دریافت می کند . پروانه بهره برداری شخصی که به این ترتیب در اختیار شهرداری قرار می گیرد ، پس از خاتمه قرارداد و در صورتی که مالک اتومبیل همچنان واجد شرایط باشد، ازطرف شهرداری به وی اعاده خواهد شد.

حداقل زمان قراردادها طبق ضوابطی خواهد بود که توسط شهرداری هر شهر تعیین می شود. .

۴- معرفی دفتر و توقفگاه مناسب با حداقل یک شماره تلفن.

۵- انعقاد قرارداد در قالب مفاد ماده (۱۰) قانون مدنی برای ارایه سرویس های محوله به نمایندگی از طرف شهرداری با قبول کلیه تعهدات و شرایط ذیل و تصمیم های هیأت های انضباطی :

الف ـ تعهد به ارایه سرویس تاکسی برابر مشخصات قرارداد حداقل یک نوبت کاری (۸) ساعته برای هر اتومبیل شرکت، توسط افراد دارای پروانه تاکسیرانی.

ب ـ تعهد به اینکه در هیچ زمان سرویس ارایه شده توسط اتومبیل های شرکت کمتر از چهارپنجم تعداد اتومبیل های معرفی شده نباشد. در غیر این صورت باید ظرف حداکثر (۲۴) ساعت شهرداری را مطلع کند.

پ ـ تعهد به تقبل انجام برنامه های کشیک و مقررات مربوط.

ت ـ تعهد به انجام نظافت درون و بیرون تاکسی و رعایت شئون اسلامی و اجتماعی برابر دستورالعمل های صادر شده.

ث ـ تعهد به تهیه و استفاده از لباس هم شکل توسط رانندگان شرکت هنگام ارایه سرویس، همچنین نصب کدشناسایی راننده و وسیله نقلیه (تاکسی) در داخل اتومبیل در محل قابل رؤیت مسافر و شیشه عقب اتومبیل به نحوی که از بیرون قابل رؤیت باشد.

ج ـ تعهد به تجهیز شرکت به سیستم ارتباطی با ارایه اشتراک در سیستم ارتباطی شرکت های مشابه در صورت اعلام شهرداری مبنی بر استفاده از سیستم ارتباطی، با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

چ ـ تعهد مبنی بر عدم واگذاری سهام شرکت تحت هر عنوان به اشخاص دیگر، مگر با اطلاع شهرداری .

ح ـ تعهد به استفاده از تابلو «خارج از سرویس» در تاکسی های شرکت در مواردی که بنا به دلایل فنی یا اضطراری قابل توجیه یا اتمام نوبت کاری پذیرش مسافر ممکن نباشد.

خ ـ تعهد به رعایت نرخ های مصوب و نصب و استفاده از تاکسی متر برابر دستورالعمل های صادر شده.

د ـ تعهد به عدم امتناع از حمل مسافر، همچنین عدم اقدام به حمل مسافر با شرایط شخصی و خارج از مقررات .

ذ ـ تعهد به توجه کامل به اخطارها و تذکرهای بازرسین شهرداری.

ر ـ تعهد به عدم استفاده از وسایط نقلیه ای که پروانه بهره برداری آن به نام شرکت نیست.

فصل چهارم ـ نحوه نقل و انتقال حقوق پروانه بهره برداری

ماده ١٤- انتقال حقوق متعارف اشخاص ناشی از داشتن پروانه بهره برداری معتبر فقط به اشخاصی که برابر مفاد این آیین نامه واجد شرایط واگذاری پروانه بهره برداری باشند و با طی مراحل زیر از طریق شهرداری صورت می گیرد :

۱- متقاضی انتقال، مشخصات کامل پروانه بهره برداری و مشخصات انتقال گیرنده را طی فرمی تسلیم دفتر مخصوص انتقالات پروانه بهره برداری تاکسی مستقر در شهرداری می نماید.

۲- شهرداری بلافاصله و در صورت معتبر بودن پروانه بهره برداری، همچنین واجد شرایط بودن انتقال گیرنده فرم موافقت نامه اصولی انتقال را به متقاضی تسلیم می کند.

۳- انتقال حقوق پروانه بهره برداری صرفاً به طور رسمی و با ثبت در دفاتر اسناد رسمی معرفی شده از طرف شهرداری ممکن است. دفاتر اسناد رسمی مذکور مکلفند براساس مشخصات موافقت نامه اصولی معتبر صادره از سوی شهرداری نسبت به ثبت اسناد معامله اقدام و پروانه بهره برداری مورد معامله را به مهر باطل شد که از سوی شهرداری در اختیار آنها گذارده می شود، ممهور کنند.

تبصره : وسیله نقلیه (تاکسی) در طول مدتی که پروانه بهره برداری مربوط به آن باطل یا مضبوط است، حق تردد ندارد و متخلف تحت پیگرد قرار می گیرد.

۴- شخصی که حقوق پروانه بهره برداری به او منتقل شده است ، پروانه بهره برداری باطل شده و تصویری از سند انتقال را به شهرداری تسلیم می کند . شهرداری موظف است پروانه بهره برداری جدید به نام متقاضی صادر و آن را ظرف (۲۴) ساعت به وی تسلیم کند.

تبصره ۱-چنانچه حقوق متعارف ناشی از پروانه بهره برداری معتبر ، به صورت قهری اعم از ارث یا در اثر اجرای احکام مراجع قضایی به اشخاص منتقل شود، پروانه بهره برداری از تاریخ انتقال رسمی حقوق مذکور از درجه اعتبار ساقط و باطل می شود . اشخاص صاحب حق مکلفند حداکثر ظرف سه ماه با رعایت مفاد این ماده و بندهای آن و با ارایه گواهی انحصارورراثت و حکم قطعی مرجع قضایی نسبت به درخواست صدور پروانه بهره برداری جدید به نام اشخاص واجد شرایط اقدام نمایند. در غیر این صورت، پس از انقضای مهلت یادشده شهرداری می تواند بهای عادله روز متعلق به حقوق ناشی از داشتن پروانه بهره برداری را که توسط کارشناس رسمی دادگستری تعیین می شود، به اشخاص صاحب حق پرداخت و در صورت عدم مراجعه با سپردن بهای مذکور به صندوق ثبت، حقوق ناشی از داشتن پروانه بهره برداری را به خود منتقل کند. چنانچه صاحبان حقوق مذکور مایل باشند که شهرداری این حقوق را ابتیاع کند . شهرداری موظف است که بهای حقوق مذکور را طبق قیمت عادله روز و با تقویم کارشناس رسمی دادگستری بپردازد. هزینه کارشناسی به تساوی توسط شهرداری و فروشنده پرداخت می شود.

تبصره ۲- در صورتی که به استناد حکم انحصار وراثت یا حکم قطعی مراجع قضایی حقوق ناشی از پروانه بهره برداری معتبر به یک یا عده ای محجور (صغار، اشخاص غیر رشید، مجانین) تعلق یابد، به درخواست ولی یا قیم اشخاص محجور و نیز رضایت سایر صاحبان احتمالی حقوق و درخصوص ورثه سایر وراث در صورتی که تاکسی به تشخیص هیأت انضباطی وسیله امرار معاش اشخاص محجور باشد، تا هنگام رفع محجوریت از تمامی آنها، شهرداری با استفاده ازحقوق پروانه بهره برداری توسط ولی یا قیم به نفع اشخاص محجور، از طریق معرفی اشخاص دارای پروانه تاکسیرانی برای هر نوبت کاری موافقت می کند.

ماده ۱۵- در هر شهر توسط شهرداری به تعداد مورد نیاز هیأت های سه نفره انضباطی به منظور رسیدگی به تخلفات تاکسیرانان و تاکسی داران و نیز وظایفی که در این آیین نامه ذکر شده است ، مرکب از نماینده تاکسی داران دارای پروانه بهره برداری یا نماینده اشخاص حقوقی که به نمایندگی شهرداری اقدام به حمل و نقل عمومی مسافر می نمایند یا تاکسیرانان دارای پروانه تاکسیرانی (حسب مورد مطرح شده درهیأت) و نماینده شهرداری و نماینده شورای اسلامی شهر یا جانشین قانونی آن تشکیل خواهد شد. تصمیمات هیأت قطعی و لازم الاجرا است.

تبصره ۱- جلسات هیأت مذکور به ریاست نماینده شورای اسلامی شهر یا جانشین قانونی وی و بنا به دعوت شهرداری، حداقل هر ماه یک بار ، در محل تعیین شده توسط شهرداری و با حضور کلیه اعضا تشکیل و تصمیم های هیأت با اکثریت دو رأی وقتی معتبر است که نماینده شهرداری یکی از آن دو نفر باشد. رأی اقلیت نیز به صورت مستند و مستدل درج می شود.

تبصره ۲- هیأت پس از وصول پرونده تخلفات از شهرداری ، به ذی نفع اعلام می نماید که ظرف ده روز توضیحات خود را کتباً برای هیأت ارسال کند . پس از انقضای مدت مذکور هیأت مکلف است ظرف یک ماه بر حسب مورد و بر اساس مقررات تصمیم مقتضی اتخاذ نماید.

تبصره ۳- در صورتی که تخلف راننده و دارنده تاکسی از جرایم مندرج در سایر قوانین مملکتی از جمله قوانین جزایی باشد، علاوه بر اعمال تصمیم های هیأت انضباطی، مراتب جهت اعمال مقررات کیفی مناسب به مراجع ذی صلاح قضایی نیز منعکس می شود.

تبصره ٤- افرادی که پروانه تاکسیرانی آنها به صورت دایم باطل می شود، حق ثبت نام مجدد برای دریافت پروانه جدید نخواهند داشت.

ماده ١٦- شهرداری می تواند درتشکیل شرکت های تعاونی مصرف، مسکن، خدمات فرهنگی، ورزشی و رفاهی، خدمات پزشکی و درمانی، خدمات تعمیرگاهی و تأمین لوازم یدکی، حمایت اقتصادی و صندوق قرض الحسنه برای تاکسیرانان و تاکسی داران اهتمام ورزیده و در حد امکان در زمینه تحقق نیازهای فوق مشارکت نماید.

ماده ١٧- شهرداری برای تنظیم و اداره امور تاکسیرانی در شهر می تواند در احداث ایستگاه تاکسی، ترمینال های درون شهری، مرکز معاملات تاکسی و ایجاد جایگاه های توزیع موقت و ایجاد تسهیلات برای راه اندازی سیستم های ارتباطی از جمله بی سیم ، اقدامات لازم را معمول نماید.

تبصره : استفاده از دستگاه های بی سیم منوط به کسب مجوز های قانونی لازم از دستگاه های ذی ربط است.

ماده ١٨- کلیه ضوابط، آیین نامه ها و دستورالعمل های مغایر با مفاد این آیین نامه از تاریخ تصویب ملغی می شود.

ماده ١٩- در اجرای ماده (۶۲) قانون شهرداری وزارت کشور می تواند در ارتباط با مسئولیت های شهرداری ها در امور تاکسیرانی هماهنگی های لازم را ایجاد نماید.

معاون اول رییس جمهور - حسن حبیبی

فصل دهم

قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه...

(تجمیع عوارض)

قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولید کنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی

(مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲)

ماده ۱- از ابتدای سال **۱۳۸۲** برقراری و دریافت هرگونه وجوه ازجمله مالیات و عوارض اعم از ملی و محلی از تولید کنندگان کالاها ، ارائه دهندگان خدمات و همچنین کالاهای وارداتی صرفاً به موجب این قانون صورت می پذیرد و کلیه قوانین و مقررات مربوط به برقراری، اختیار و یا اجازه برقراری و دریافت وجوه که توسط هیئت وزیران، مجامع، شوراها و سایر مراجع، وزارتخانه ها، سازمانها، مؤسسات و شرکتهای دولتی از جمله آن دسته از دستگاههای اجرایی که شمول قوانین بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است، همچنین مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی صورت می پذیرد به استثناء « قانون مالیاتهای مستقیم مصوب **۱۳۶۶/۱۲/۳** و اصلاحات بعدی آن، قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب **۱۳۷۲/۶/۷** ، قانون مقررات تردد وسائل نقلیه خارجی مصوب **۱۳۷۳/۴/۱۲** ، عوارض آزادراهها، عوارض موضوع ماده (۱۲) قانون حمل و نقل و عبور کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران مصوب **۱۲۷۴/۱۲/۲۲** و عوارض موضوع بند (ب) ماده (۴۶)، بند (ب) ماده (۱۳۰) و بندهای (الف) و (ب) ماده (۱۳۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب **۱۳۷۹/۱/۱۷**» لغو می گردد.

تبصره ۱- هزینه ، کارمزد و سایر وجوهی که از درخواست کننده در ازاء ارائه سهم خدمات خاص و یا فروش کالا که طبق قوانین و مقررات مربوطه دریافت می شود و همچنین خسارات و جرائمی که به موجب قوانین و یا اختیارات قانونی لغو نشده دریافت می گردد، از شمول این ماده مستثنی می باشند.

تبصره ۲- از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، بند (ج) ماده (۱۹)، ماده (۱۴۵)، ماده (۱۶۸) و بند (ب) ماده (۱۷۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب **۱۳۷۹** لغو گردیده و در بند (ب) ماده (۱۹) آن قانون عبارت چهل و هشت درصد (۴۸٪) به پنجاه درصد (۵۰٪) اصلاح می شود.

ماده ۲- حقوق گمرکی ، مالیات ، حق ثبت سفارش کالا، انواع عوارض و سایر وجوه دریافتی از کالاهای وارداتی تجمیع گردیده و معادل چهار درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالاها تعیین می شود. به مجموع این دریافتی و سود بازرگانی که طبق قوانین مربوطه توسط هیئت وزیران تعیین می شود حقوق ورودی اطلاق می گردد.

تبصره ۱- نرخ حقوق ورودی علاوه بر رعایت سایر قوانین و مقررات می بایست به نحوی تعیین گردد که :

الف ـ در راستای حمایت موثر از اشتغال و کالای تولید یا ساخت داخل در برابر کالای وارداتی باشد.

ب ـ در برگیرنده نرخ ترجیحی وتبعیض آمیز بین وارد کنندگان دولتی با بخشهای خصوصی، تعاونی و غیردولتی نباشد.

ج- نرخ حقوق ورودی قطعات، لوازم و موادی که برای مصرف در فرآوری یا ساخت یا مونتاژ یا بسته بندی اشیاء یا مواد یا دستگاهها وارد می گردند از نرخ حقوق ورودی محصول فرآوری شده یا شیء یا ماده یا دستگاه آماده پایین تر باشد.

تبصره ۲- حق ثبت سفارش پرداختی کالاهایی که تا پایان سال **۱۳۸۱** اظهار و ترخیص نشده اند به عنوان علی الحساب حقوق ورودی محسوب می شود.

تبصره ۳- معادل دوازده در هزار ارزش گمرکی کالاهای وارداتی که حقوق ورودی آنها وصول می شود از محل اعتباراتی که همه ساله در قوانین بودجه سنواتی کل کشور منظور می شود در اختیار وزارت کشور (سازمان شهرداریها) قرار می گیرد تا به نسبت هفتاد درصد (۷۰٪) میان شهرداریها و سی درصد (۳۰٪) میان دهیاری های سراسر کشور به عنوان کمک پرداخت و به هزینه قطعی منظور شود.

تبصره ٤-کلیه قوانین و مقررات مربوط به معافیت های گمرکی به استثنای معافیت های موضوع ماده (۶) و بندهای (۱)، (۲)، (۴) تا (۹)، (۱۲) تا (۱۹) ماده (۳۷) قانون امور گمرکی مصوب **۱۳۵۰/۳/۱۷** و معافیت گمرکی لوازم امدادی اهدایی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و اقلام عمده صرفاً دفاعی کشور لغو می گردد. این اقلام دفاعی به پیشنهاد مشترک وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و با تصویب هیئت وزیران تعیین می گردد.

ماده ۳- مالیات و عوارض دریافتی از کالاها به شرح زیر تعیین می گردد:

الف ـ انواع نوشابه های گازدار ساخت داخل (به استثناء نوشابه های حاصل از فرآورده های لبنی و کنسانتره انواع میوه و آب معدنی) که با وسایل ماشینی تهیه می شوند و همچنین شربت های غلیظ تولیدی مورد استفاده در دستگاههای نوشابه سازی کوچک (دستگاه پست میکس) که به منظور تهیه نوشابه به بازار عرضه می گردد پانزده درصد (۱۵٪) بهای فروش کارخانه [دوازده درصد (۱۲٪) مالیات و سه درصد (۳٪) عوارض].

ب ـ سیگار تولید داخل پانزده درصد (۱۵٪) بهای فروش کارخانه [دوازده درصد (۱۲٪) مالیات و سه درصد (۳٪) عوارض].

ج ـ بنزین بیست درصد (۲۰٪) قیمت مصوب فروش [ده درصد (۱۰٪) مالیات و ده درصد (۱۰٪) عوارض].

د ـ نفت سفید و نفت گاز ده درصد (۱۰٪) و نفت کوره پنج درصد (۵٪) قیمت مصوب فروش (به عنوان عوارض)

هـ ـ سایر کالاهای تولیدی (به استثنای محصولات بخش کشاورزی) که امکان استفاده از آنها به عنوان محصول نهایی وجود دارد مطابق فهرستی که به پیشنهاد کار گروهی مرکب از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس)، وزرای بازرگانی، صنایع و معادن و کشور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تا پانزدهم بهمن ماه هر سال برای سال بعد به تصویب هیئت وزیران می رسد سه درصد (۳٪) قیمت فروش [دو درصد (۲٪) مالیات و یک درصد (۱٪) عوارض] آن دسته از محصولات صنایع آلوده کننده محیط زیست به تشخیص و اعلام (تا پانزدهم اسفندماه هر سال برای اجرا در سال بعد) سازمان حفاظت محیط زیست که در فهرست فوق قرار نمی گیرند یک درصد (۱٪) قیمت فروش (به عنوان عوارض)

تبصره ۱- مالیات و عوارض بندهای (ج) و (د) علاوه بر قیمت مصوب فروش محصولات مربوطه که به موجب قوانین تعیین می شود در قیمت فروش نهایی محاسبه و منظور می شود.

تبصره ۲- مالیات و عوارض بندهای (الف) و (هـ) این ماده در خصوص کالاهای صادراتی طبق قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران معاف و در خصوص آن دسته از کالاهایی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی غیر از تولید کننده نهایی کالا صادر می شوند مطابق رسیدهای معتبر واریزی مربوطه، حسب مورد از محل درآمد مالیاتی مربوط و عوارض وصولی قابل اختصاص به وزارت کشور (سازمان

شهرداری ها) قابل استرداد می باشد. نحوه استرداد به موجب آیین نامه ای خواهد بود که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می رسد.

ماده ٤- مالیات و عوارض دریافتی از برخی خدمات به شرح زیر تعیین می گردد:

الف ـ خدمات مخابراتی از قبیل آبونمان تلفن های ثابت وهمراه، کارکرد مکالمات داخلی وخارجی،خدمات بین المللی، کارتهای اعتباری معادل شش درصد (۶٪)، قیمت خدمات [پنج درصد (۵٪) مالیات و یک درصد (۱٪) عوارض]

ب ـ واگذاری خطوط تلفن همراه معادل بیست درصد (۲۰٪) قیمت واگذاری (به عنوان مالیات)

ج ـ برق و گازمصرفی مشترکین (به استثناء مصارف صنعتی، معدنی و کشاورزی) وهمچنین آب مصرفی مشترکین در حوزه استحفاظی شهرها سه درصد (۳٪) بهای مصرفی آنها (به عنوان عوارض).

د ـ خدمات هتل ، متل، مهمانسرا، هتل آپارتمان، مهمان پذیر ، مسافرخانه، تالارها و باشگاهها دو درصد (۲٪) هزینه (به عنوان عوارض).

هـ ـ حمل و نقل برون شهری مسافر در داخل کشور با وسایل زمینی ، ریلی ، دریایی و هوایی پنج درصد (۵٪) بهای بلیط (به عنوان عوارض).

و ـ عوارض سالیانه انواع خودروهای سواری و وانت دو کابین اعم از تولید داخل یا وارداتی حسب مورد معادل یک در هزار قیمت فروش کارخانه (داخلی) و یا یک در هزار مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی آنها.

ز ـ شماره گذاری انواع خودروهای سواری و وانت دو کابین اعم از تولید داخل و یا وارداتی به استثناء حودروهای سواری عمومی درون شهری یا برون شهری حسب مورد سه درصد (۳٪) قیمت فروش کارخانه (داخلی) و یا سه درصد (۳٪) مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی آنها [دو درصد (۲٪) مالیات و یک درصد (۱٪) عوارض].

ح ـ مالیات نقل و انتقال انواع خودرو به استثناء ماشین آلات راهسازی، معدنی، کشاورزی، شناورها، موتورسیکلت و سه چرخه موتوری اعم از تولید داخل یا وارداتی، حسب مورد معادل یک درصد (۱٪) قیمت فروش کارخانه (داخلی) و یا یک درصد (۱٪) مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی آنها. مبنای محاسبه این مالیات، به ازای سپری شدن

یک سال از عمر خودرو (و حداکثر تا پنج سال) به میزان ده درصد (۱۰٪) [و حداکثر تا پنجاه درصد (۵۰٪)] تقلیل می یابد.

ط ـ به پیشنهاد کار گروهی متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس)، وزیر بازرگانی، وزیر ذی ربط و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و تصویب هیئت وزیران، وجوهی بابت صدور، تمدید و یا اصلاح انواع کارت ها و مجوزهای مربوط به فعالیت موضوع مواد (۲۴)، (۲۶) و (۴۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و ماده (۸۰) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ از متقاضیان دریافت و به حساب درآمد عمومی (نزد خزانه داری کل کشور) واریز می گردد.

ی ـ به دولت اجازه داده می شود بابت خروج مسافر از مرزهای هوایی برای نوبت اول در هر سال یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) ریال و برای نوبت های بعدی در همان سال مبلغ یکصد و پنجاه هزار (۱۵۰/۰۰۰) ریال و از مرزهای دریایی و زمینی مبلغ سی هزار (۳۰/۰۰۰) ریال از مسافران دریافت و به حساب درآمد عمومی (نزد خزانه داری کل کشور) واریز نماید. تغییرات این مبالغ هر سه سال یک بار با توجه به نرخ تورم با تصویب هیئت وزیران تعیین می گردد.

تبصره ۱- قیمت فروش کارخانه (داخلی) و یا مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی انواع خودروها که مبنای محاسبه مالیات و عوارض بندهای (و)، (ز) و (ح) این ماده قرار می گیرند، همه ساله براساس آخرین مدل توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تا پانزدهم بهمن ماه هر سال برای اجرا در سال بعد اعلام خواهد شد. این مهلت زمانی برای انواع جدید خودروهایی که بعد از تاریخ مزبور تولید آنها شروع می شود لازم الرعایه نمی باشد. همچنین قیمت فروش یا مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی خودروهایی که تولید آنها متوقف می شود توسط وزارت یاد شده و متناسب با آخرین مدل ساخته شده تعیین می گردد.

تبصره ۲- تنظیم سند وثیقه، وکالت خرید و خروج موقت برای خودرو، مشمول مالیات نقل و انتقال موضوع بند (ح) این ماده نمی باشد. دفاتر اسناد رسمی مکلفند قبل از تنظیم سند مربوط به انواع خودرو رسید و یاگواهی پرداخت عوارض موضوع بند (و) این ماده و همچنین رسید پرداخت مالیات موضوع بند (ح) این ماده را از فروشنده اخذ نموده و ضمن درج شماره فیش بانکی و تاریخ و مبلغ و نام بانک دریافت کننده مالیات و نیز فیش

بانکی و یا گواهی پرداخت عوارض موضوع بند (و) و همچنین نوع و مشخصات خودرو در سند تنظیمی ، فهرست کامل نقل و انتقالات خودروها را هر پانزده روز یکبار به ادارات مالیاتی ذی ربط ارسال نمایند. در صورت تخلف از این حکم علاوه بر پرداخت مالیات و عوارض متعلقه و جرایم موضوع این قانون مشمول جریمه ای معادل پنجاه درصد (۵۰٪) مالیات و عوارض متعلقه خواهد بود. فسخ و اقاله معامله خودرو تا سه ماه بعد از معامله مشمول مالیات نقل و انتقال مجدد نخواهد شد و تنها در صورتی که پس از پرداخت مالیات، معامله انجام نشود، مالیات وصول شده طبق قوانین و مقررات مالیات مستقیم مسترد می گردد.

تبصره ۳- اولین انتقال خودرو از کارخانجات سازنده و یا مونتاژ کننده داخلی و یا واردکنندگان (نمایندگی های رسمی شرکتهای سازنده خودروهای خارجی) به خریداران، مشمول پرداخت مالیات نقل و انتقال موضوع بند (ح) این ماده نخواهد بود.

ماده ۵ – برقراری هرگونه عوارض و سایر وجوه برای انواع کالاهای وارداتی و کالاهای تولیدی و همچنین آن دسته از خدمات که در ماده (۴) این قانون، تکلیف مالیات و عوارض آنها معین شده است، همچنین برقراری عوارض به درآمدهای مأخذ محاسبه مالیات، سود سهام شرکتها، سود اوراق مشارکت، سود سپرده گذاری و سایر عملیات مالی اشخاص نزد بانکها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی مجاز توسط شوراهای اسلامی و سایر مراجع ممنوع می باشد.

تبصره ۱- وضع عوارض محلی جدید و یا افزایش نرخ هر یک از عوارض محلی ، می بایستی حداکثر تا پانزدهم بهمن ماه هر سال برای اجرا در سال بعد تصویب و اعلام عمومی گردد.

تبصره ۲- عبارت « پنج در هزار » مندرج در ماده (۲) قانون نوسازی و عمران شهری مصوب ۱۳۴۷/۹/۷ به عبارت « یک درصد (۱٪)» اصلاح می شود.

تبصره ۳- قوانین و مقررات مربوط به اعطای تخفیف یا معافیت از پرداخت عوارض با وجوه به شهرداری ها ملغی می گردد.

تبصره ٤- وزارت کشور موظف است بر حسن اجرای این ماده در سراسر کشور نظارت نماید.

ماده ٦ :

الف ـ مالیات های موضوع مواد (۳) و (۴) این قانون به حساب یا حساب های درآمد عمومی مربوط که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل کشور) تعیین و از طریق سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می شود واریز می گردد.

ب ـ عوارض موضوع بندهای (الف) و (هـ) ماده (۳) و عوارض موضوع بندهای (الف)، (ج)، (د)، (هـ) و (و) ماده (۴) این قانون در مورد واحدهای تولیدی، خدماتی و مشترکین واقع در داخل حریم شهرها به حسابی که توسط شهرداری محل تولید یا فعالیت اعلام می شود واریز می گردد.

ج ـ عوارض مشروحه بند (ب) این ماده در مورد واحدهای تولیدی، خدماتی و مشترکین واقع در خارج حریم شهرها به حساب تمرکز وجوه به نام وزارت کشور (سازمان شهرداریها) واریز می شود تا بین دهیاری های همان شهرستان توزیع شود.

د ـ عوارض موضوع بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۳) و عوارض موضوع بند (ز) ماده (۴) این قانون به حساب تمرکز وجوه به نام وزارت کشور (سازمان شهرداری ها) واریز می شود تا به نسبت پانزده درصد (۱۵٪) کلان شهرها (شهرهای بالای یک میلیون نفر جمعیت) و شصت و پنج درصد (۶۵٪) سایر شهرها و بیست درصد (۲۰٪) دهیاری ها تحت نظر کار گروهی متشکل از نمایندگان سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارائی و سازمان شهرداریها توزیع گردد.

تبصره ۱- حساب تمرکز وجوه قید شده در بندهای (ج) و (د) این ماده توسط خزانه داری کل کشور به نام وزارت کشور (سازمان شهرداری ها) افتتاح می شود. وجوه واریزی به این حساب مطابق آیین نامه اجرایی که به پیشنهاد مشترک وزارت کشور و شورای عالی استان ها به تصویب هیئت وزیران می رسد بین شهرداری ها و دهیاری ها توزیع می شود. هرگونه برداشت از این حساب به جز پرداخت به شهرداری ها و دهیاری ها ممنوع می باشد. سازمان شهرداری ها موظف است گزارش عملکرد وجوه دریافتی را هر سه ماه یکبار به شورای عالی استان ها ارائه نماید.

تبصره ۲- تولید کنندگان کالاهای موضوع ماده (۳) و همچنین ارائه دهندگان خدمات موضوع ماده (۴) این قانون مکلفند مالیات و عوارض موضوعه را در مبادی تولید با ارائه خدمات با درج در سند فروش از خریداران کالا یا خدمات اخذ و تا پایان دو ماه بعد به حسابهای بانکی تعیین شده واریز نمایند. اشخاص یاد شده موظفند مدارک و اطلاعات

مورد نیاز را طبق فرم هایی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین و اعلام می گردد به واحدهای اجرایی سازمان یاد شده و نسخه ای از واریزی عوارض مربوط به شهرداری محل را به همان شهرداری ارائه دهند. شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی مالیات و عوارض مربوط به بندهای (ج) و (د) ماده (۳) را در محل های عرضه محصولات محاسبه و از خریداران دریافت و مطابق این تبصره عمل خواهد نمود.

تبصره ۳- وجوه دریافتی موضوع مواد (۳) و (۴) این قانون که توسط سازمان امور مالیاتی کشور وصول می گردد مشمول احکام ماده (۲۱۱) به بعد فصل نهم باب چهارم قانون مالیات های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحات بعدی است. پرداخت مالیات و عوارض پس از موعد مقرر موجب تعلق جریمه ای معادل دو و نیم درصد (۲/۵٪) به ازاء هر ماه تأخیر خواهد بود این جریمه قابل بخشودگی نیست.

تبصره ٤- مطالبات سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان از اشخاص حقیقی یا حقوقی بابت مابه التفاوتهایی که تا پایان سال ۱۳۸۱ ایجاد شده باشد با همکاری سازمان امور مالیاتی کشور و طبق مقررات اجرایی قانون مالیات های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحات بعدی آن قابل وصول خواهد بود.

ماده ۷- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است متناسب با درآمد پیش بینی شده دولت ناشی از اجرای این قانون ، اعتبارات حذف شده در دستگاهها را در لوایح سنواتی بودجه و در اعتبارات مربوط به همان دستگاه منظور نماید.

ماده ۸ – در مواردی از این قانون که محاسبه مالیات، عوارض و سایر وجوه تعیین شده به ارقامی دارای کسر یکصد ریال منجر شود ، یکصد ریال قابل احتساب خواهد بود.

ماده ۹- آیین نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه از تاریخ تصویب به پیشنهاد مشترک وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی ، بازرگانی، کشور و صنایع و معادن و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران تهیه و به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ماده ۱۰- کلیه قوانین و مقررات خاص و عام مغایر با این قانون لغو می گردد.

فصل یازدهم

شورای برنامه ریزی استان

آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی

(مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران)

بخش اول ـ کلیات

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کارمی روند :

۱- **قانون :** قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ـ مصوب **۱۳۷۹**.

۲- **شورا :** شورای برنامه ریزی و توسعه استان .

۳- **سازمان :** سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور .

مـاده ۲- به منظور هماهنگی و تصمیم گیری در امور برنامه ریزی، توسعه و عمران استانها ونظارت بر آنها و هدایت و تصویب طرح ها درچهارچوب برنامه ها ، سیاست ها و خطی مشی ها کلان ، در کلیه استانهای کشور شورا تشکیل می شود.

ماده ۳- اعضای شورا به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- استاندار (رییس)

۲-رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر) .

۳-مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان.

۴-رییس سازمان مسکن و شهرسازی استان .

۵-مدیر کل حفاظت محیط زیست استان.

۶-رییس سازمان بازرگانی استان .

۷-مدیر کل راه و ترابری استان.

۸-رییس سازمان جهاد کشاورزی استان.

۹-مدیرکل کار و امور اجتماعی استان.

۱۰- رییس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی مرکز استان.

۱۱- رییس سازمان صنایع و معادن استان.

۱۲- رییس سازمان آموزش و پروش استان.

۱۳- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۱۴- مدیر کل تعاون استان.

۱۵- یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت نفت به انتخاب وزیر نفت .

۱۶- یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت نیرو به انتخاب وزیر نیرو.
۱۷- یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت پست و تلگراف و تلفن به انتخاب وزیر مربوط.
۱۸- یک نفر از رؤسای دانشگاه های غیر پزشکی استان به انتخاب وزیر علوم و تحقیقات و فن آوری.
۱۹- رییس یکی از بانکهای استان به انتخاب رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
۲۰- مشاور استاندار در امور بانوان .
۲۱- نماینده سازمان ملی جوانان در استان .
۲۲- دو نفر صاحب نظر که حتی الامکان یکی از آنها از میان بانوان باشد ترجیحاً از اساتید دانشگاه به پیشنهاد استاندار و تصویب اکثریت آراء شورا (بدون حق رأی).
۲۳- یکی از شهرداران به انتخاب شهرداران استان .
۲۴- مدیر کل منابع طبیعی استان .
۲۵- مدیر کل توسعه و تجهیز مدارس استان.
۲۶- رییس کل دادگستری استان.
۲۷- مدیر کل صدا و سیمای مرکز استان .
۲۸- مدیر کل اطلاعات استان.
۲۹- مدیر کل تربیت بدنی استان.
۳۰- یکی از فرمانداران به انتخاب فرمانداران استان.
۳۱- یک نفر از میان مدیران سازمان های مربوط به ایثارگران به انتخاب استانداران.
۳۲- رییس شورای اسلامی استان (تا تشکیل شورای اسلامی استان رییس شورای اسلامی شهر مرکز استان) بدون حق رأی.
۳۳- رؤسای کلیه کارگروه های تخصصی زیرمجموعه .
۳۴- شهردار شهری که مسایل مربوط به آن در شورا مطرح می شود.
۳۵- یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به انتخاب وزیر مربوطه.

تبصره : دونفر از نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب نمایندگان استان بدون حق رأی در جلسات شورا شرکت می کنند.

ماده ٤- وظایف شورا براساس ماده (۷۱) قانون به شرح زیر است :

الف ـ بررسی و تأیید برنامه های بلند مدت توسعه استان شامل جهت گیری های توسعه بلند مدت استان در چهارچوب نظام برنامه ریزی کشور و در راستای جهت گیری بلند مدت کشور و طرح آزمایش ملی .

ب ـ بررسی و تأیید برنامه های میان مدت توسعه استان شامل هدفها ، سیاست ها و خط مشی های توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی و اولویت های سرمایه گذاری در توسعه استان که در چهارچوب رهنمودهای کلی و سیاست های کلان و بخشی و سازگار با برنامه میان مدت ملی برای دوره برنامه توسعه تهیه می شود.

پ ـ تصویب طرح های توسعه و عمران و سلسله مراتب خدمات شهری و روستایی در قالب برنامه های توسعه استان با رعایت سیاست های مصوب شورای عالی معماری و شهرسازی.

ت ـ اتخاذ تدابیر لازم برای تحقق آن قسمت از درآمدهای عمومی و اختصاصی دولت در استان که توسط دستگاه های اجرایی استانی وصول و به خزانه استان واریز می گردد (درآمد استانی) و پیشنهاد کسب منابع جدید درآمد در چهارچوب سیاست های مصوب دولت.

ث ـ اتخاذ تدابیر لازم برای صرفه جویی در هزینه ها و پیشنهاد راههای کاهش هزینه در چهارچوب سیاست های مصوب دولت .

ج ـ بررسی و تأیید بودجه پیشنهادی سالانه استان شامل منابع مالی لازم از محل درآمدهای استان و سهمی از منابع ملی واعتبارات جاری و عمرانی دستگاه های اجرایی استان از محل درآمد عمومی و اعتبارات از محل درآمد اختصاصی در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل های تهیه و تنظیم بودجه سالانه کل کشور برای ارایه به سازمان ها.

چ ـ بررسی وتوزیع اعتبارات عمرانی استان مصوب بین فصول،برنامه ها وطرح های عمرانی و دستگاه های اجرایی استانی به تفکیک شهرستان براساس پیشنهاد سازمان استان.

ح ـ بررسی و تصمیم گیری در مورد توسعه صادرات غیر نفتی استان و در صورت لزوم خط مشی های اجرایی مبادلات مرزی از بازارچه ها، تعاونیهای مرزنشین در چهارچوب سیاست های کلی تجارت خارجی کشور .

خ ـ بررسی برنامه های سالانه و میان مدت اصلاح و تحول اداری متناظر با برنامه های توسعه مصوب و پیشنهاد آن به مراجع ذی ربط.

د ـ شناخت قابلیت ها و مزیتهای نسبی استان و ایجاد زمینه های لازم برای تشویق و توسعه سرمایه گذاری های مردمی در امور اقتصادی ، تولیدی و اجتماعی.

ذ ـ ساماندهی کمک ها و توسعه مشارکت های مردمی در اقدامات عمرانی و امور عام المنفعه .

ر ـ بررسی راه های تجهیز و جذب پس اندازه های مردم به کارگیری آنها درامور توسعه استان در چهارچوب سیاست ها و خط مشی های پولی کشور .

ز ـ پیشنهاد برنامه های توسعه مشارکت زنان و جوانان به ویژه بسیجیان در فعالیت های اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی استان به مراجع ذیربط و تنظیم سیاست های اجرایی مربوط.

ژ ـ پیشنهاد برنامه های توسعه منابع انسانی به مراجع ذیربط و تنظیم سیاست های اجرایی مربوط.

س ـ پیشنهاد برنامه های استقرار نظام تأمین اجتماعی ملی در سطح استان به مراجع ذیربط و تنظیم سیاست های اجرایی مربوط.

ش ـ بررسی وضعیت اشتغال در سطح استان و پیش بینی روشهای تشویقی برای سرمایه گذاری در امور اشتغال زا .

ص ـ پیشنهاد برنامه ها و تأمین منابع تقویت و توسعه بسیج استان.

ض ـ بررسی و توزیع اعتبارات جاری دستگاه های اجرایی استانی به تفکیک برنامه و فصول هزینه براساس پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان.

تبصره : موضوعات محول شده توسط هیأت وزیران نیز در دستور جلسات شورا قرار می گیرد .

ماده ۵- هنگام طرح مباحث مربوط به هر دستگاه اجرایی از مسئول آن دستگاه با حق رأی برای شرکت در جلسه شورا دعوت به عمل می آید.

ماده ٦- دبیر شورا موظف است هنگام طرح مباحث مربوط به هر یک از شهرستان های استان از فرماندار آن شهرستان برای شرکت در جلسه با حق رأی دعوت بعمل آورد.

ماده ۷- شورا حداقل ماهی یکبار تشکیل می شود و جلسات آن با حضور حداقل دو سوم اعضای صاحب رأی رسمیت می یابد و تصمیمات آن با رأی موافق اکثریت اعضای حاضر اتخاذ می شود.

تبصره : اعضای شورا شخصاً منضم به شرکت در جلسات شورا هستند .

ماده ۸- جلسات شورا به ریاست استاندار تشکیل می شود، در غیاب او جلسه شورا به ریاست یکی از معاونان استانداری به انتخاب استاندار تشکیل خواهد شد.

ماده ۹- دبیرخانه شورا موظف است دستور کار هر جلسه شورا را یک هفته قبل از برگزاری جلسه براساس گزارش ها و پیشنهادهای دریافت شده از دستگاه های اجرایی و کارگروه های تخصصی این دستگاه ـ موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه ـ با هماهنگی رئیس شورا ، تهیه و به صورت کتبی به اطلاع اعضاء برساند .

ماده ۱۰- مصوبات شورا پس از ابلاغ برای دستگاه های اجرایی و ستادی استان لازم الاجرا است . دبیرخانه تحقق مصوبات شورا را در چهارچوب قوانین و مقررات را پیگیری می کند .

ماده ۱۱- دبیرخانه شورا موظف است تصمیمات شورا را حداکثر ظرف یک هفته پس از تشکیل جلسه برای اعضاء ، دستگاه های اجرایی ذیربط و سازمان ارسال نماید.

ماده ۱۲- دبیرخانه شورا با همکاری اعضای شورا و کارگروه های تخصصی موظف است در قالب نظام نظارت و ارزیابی مصوب سازمان چگونگی تحقق اهداف پیش بینی شده در برنامه و عملیات اجرایی مربوط را ارزیابی و نظارت نماید.

ماده ۱۳- به منظور پیشبرد اهداف به انجام وظایف شورا کارگروه های تخصصی به شرح زیر در هر یک از استانهای کشور تشکیل می شوند :

۱- کارگروه برنامه ریزی تحول اداری .

۲- کارگروه زیربنایی و عمران.

۳- کارگروه آب کشاورزی و منابع طبیعی .

۴- کارگروه صنعت و معدن .

۵- کارگروه بهینه سازی مصرف سوخت.

۶- کارگروه شهرسازی و معماری .

۷- کارگروه آمایش و محیط زیست.

۸- کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی .

۹- کارگروه اشتغال و سرمایه گذاری.

۱۰- کارگروه توسعه صادرات.

۱۱- کارگروه پژوهش، آمار وفن آوری اطلاعات.

۱۲- کارگروه آموزش و پرورش.

۱۳- کارگروه اجتماعی .

۱۴- کارگروه بهداشت ، درمان و تأمین اجتماعی.

۱۵- کارگروه فرهنگ، هنر و تربیت بدنی.
۱۶- کارگروه بانوان و جوانان.

ماده ١٤- اجرای تصمیمات کارگروههای تخصصی منوط به تصویب و تأیید شورا است.

تبصره : کارگروههای تخصصی موظفندتصمیمات کارگروه را حداکثر ظرف یک هفته پس از تشکیل جلسه به دبیرخانه شورا ارسال نمایند.

ماده ١٥- کارگروه های تخصصی می تواند متناسب با وظاف محول شده گروه های کاری و کارشناسی در هر یک از زمینه ها و محدوده های جغرافیایی تشکیل دهند . عناوین و وظایف این گروههای کاری به تصویب شورا خواهد رسید.

ماده ١٦- اعضای کارگروه های تخصصی موظفند حداقل یک هفته قبل از تشکیل جلسه، پیشنهادهای خود را برای طرح در کارگروه به صورت کتبی به دبیر کارگروه اعلام نمایندو پیشنهادها حسب نوبت و به ترتیب در کار گروه مطرح می شوند .

تبصره : دبیران کارگروههای تخصصی موظفند دستور کار هرجلسه کارگروه را حداقل یک هفته قبل از برگزاری آن جلسه ، با هماهنگی رئیس کارگروه تخصصی، تهیه و به صورت کتبی به آگاهی اعضاء و دبیرخانه شورا برسانند.

ماده ١٧- جلسات کارگروههای تخصصی با حضور دوسوم اعضاء رسمیت می یابند و تصمیمات آن با تأیید اکثریت اعضای حاضر در جلسه به شورا اعلام می شود.

تبصره : دبیران کارگروههای تخصصی موظفند از مدیران دستگاه های اجرایی غیرعضو هنگام طرح مباحث مربوط برای شرکت در جلسه با حق رأی دعوت بعمل آورند .

ماده ١٨- در صورت وصول استاندار در کارگروهها ریاست جلسه با او خواهد بود.

ماده ١٩- اعضای کارگروهها موظفند شخصاً در جلسات کارگروه شرکت نمایند در غیاب هر یک از اعضاء معاون ذیربط او می تواند با هماهنگی رئیس کارگروه در جلسات شرکت نماید.

تبصره : رئیس سازمان می تواند دبیری کارگروههایی را که به عهده دارد به معاون ذیربط خود تفویض نماید.

ماده ٢٠- دبیرخانه هر کارگروه در دستگاه متبوع دبیر آن کارگروه مستقر میشود.

ماده ٢١- کارگروههای تخصصی موظفند پیشنهادها و موضوعاتی را که توسط شورا به آنها ارجاع می شود بررسی نمایند.

بخش دوم ـ کارگروه برنامه ریزی تحول اداری

ماده ۲۲- اعضای کارگروه برنامه ریزی تحول اداری به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- استاندار (رئیس)

۲- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر)

۳- رؤسای یکی از دانشگاه های غیرپزشکی استان به انتخاب وزیر علوم، تحقیقات و فن آوری

۴- دونفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از بانوان باشد به انتخاب کارگروه (بدون حق رأی)

۵- سایر اعضاء توسط شورا در چهارچوب قوانین و مقررات تعیین می شوند.

ماده ۲۳- وظایف کارگروه برنامه ریزی تحول اداری به شرح زیر تعیین می شود :

۱- برنامه ریزی برای اجرای مصوبات شورای عالی اداری، ستاد برنامه ریزی تحول اداری کشور و شوراها یا کمیسیون های تحول اداری دستگاه های اجرایی استان.

۲- راهبری و ایجاد هماهنگی لازم در اجرای طرح ها و برنامه های مصوب در دستگاه های اجرایی استان .

۳- نظارت بر ارجای تصمیمات شورای عالی اداری، ستاد برنامه ریزی تحول اداری و شوراها یا کمیسیون های تحول اداری دستگاه ها در سطح استان.

۴- برنامه ریزی برای برگزاری همایش های توجیهی، ترویجی و آموزشی استان با هماهنگی ستاد برنامه ریزی تحول اداری کشور.

۵- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکاریهای لازم در زمینه های زیر :

الف ـ خلاقیت، نوع آوری، ابتکار و جلب مشارکت دستگاه های اجرایی استان در خصوص ایجاد انگیزه لازم برای افزایش کارآیی و بهره وری دستگاه ها از طریق استقرار نظام پیشنهادها و ارایه اندیشه های نو در دستگاه های اجرایی استان.

ب ـ بهینه سازی ساختار، ترکیب و توضیح نیروی انسانی دستگاه های اجرایی استان با مشارکت دستگاه های اجرایی .

پ ـ ایجاد زمینه های مشارکت میان دستگاه ها برای اجرای طرح های استانی در زمینه تحول اداری .

ت ـ جلب مشارکت مردم و واگذاری امور و وظایف به بخش غیردولتی بر اساس مصوبات شورای عالی اداری در سطح استان .

ث ـ تقویت و توسعه واحدها و نهادهای تصمیم گیرنده استان .

ج ـ شناسایی طرح ها و برنامه های موفق تحول اداری در سطح استان و تعمیم و گسترش آنها به سایر استانها از طریق ارایه برنامه به ستاد برنامه ریزی تحول اداری کشور به همراه گزارش توجیهی و مستندات لازم.

ماده ٢٤- با تشکیل کارگروه برنامه ریزی تحول اداری تشکل های زیر منحل می شوند :

۱- کمیسیون اولویت های خاص مرتبت موجود استان.

۲- کمیسیون رفع اختلاف بین دستگاه های اجرایی .

۳- شورای برنامه ریزی امور اجتماعی و نیروی انسانی .

۴- شورای ورزش کارکنان استان.

بخش سوم ـ کارگروه زیربنایی و عمران

ماده ۲۵- اعضای کارگروه زیربنایی وعمران به شرح زیر تعیین می شوند:

۱- معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار (رئیس)

۲- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر)

۳- مدیرکل راه و ترابری استان

۴- مدیر عامل شرکت مخابرات استان

۵- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان

۶- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان

۷- رئیس شرکت ملی گاز استان

۸- رئیس سازمان حمل و نقل و پایانه های استان

۹- مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق استان

۱۰- رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان

۱۱- مدیرکل دفتر فنی استانداری

۱۲- مدیرعامل آب منطقه ای یا مدیرکل امور آب استان

۱۳- مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب شهری استان

۱۴- مدیر کل منابع طبیعی استان

ماده ۲۶- وظایف کارگروه زیربنایی و عمران به شرح زیر تعیین می شود :

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت بخش های راه و ترابری، پست و مخابرات، انرژی، عمران شهری، روستایی و عشایری استان ـ به استثناء وظایف مربوط به کارگروه آمایش و محیط زیست ـ در چهارچوب برنامه های توسعه کشور و طرح های آمایش، توسعه و عمران استان.

۲- پیشنهاد بودجه بخش های راه و ترابری، پست و مخابرات ، انرژی، عمران شهری ، روستایی و عشایری استان در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.

۳- ایجاد هماهنگی و وحدت برنامه ریزی و تصمیم گیری در عمران روستایی و مدیریت و نگهداری تأسیسات روستایی .

۴- بررسی مطالعات انجام شده در خصوص توجیح فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی پروژه های عمرانی جدید استان واعتبارات مورد نیاز آنها.

۵- شناسایی و تدوین اولویت های پژوهشی در امور زیربنایی و عمران و ارایه به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات.

۶- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ کنترل و نظارت بر حمل و نقل جاده ای کالا و مسافر.

ب ـ انرژی و هماهنگی در توسعه سیستم گازرسانی و انتقال و پخش فرآورده های نفتی.

پ ـ کاهش انحصارات و گسترش رقابت در امور تصدی در بخش پست و مخابرات.

ت ـ ارتقای بهره وری و افزایش ایمنی در فعالیت های مختلف حمل و نقل .

ث ـ تأسیسات جانبی در حریم راهها.

ج ـ تشویق و توسعه سرمایه گذاری های مردمی در بخش های مرتبط .

چ ـ جذب کمک ها و مشارکت های مردمی برای اقدامات عمرانی بخش مربوط و توزیع مناسب آنها.

ماده ۲۷- با تشکیل کارگروه زیربنایی وعمران ، تشکل های زیر منحل می شوند :

۱- شورای هماهنگی عمران روستایی استان.

۲- کارگروه آب و فاضلاب .

۳- کمیسیون خانه های ارزان قیمت .

۴- شورای عشایری و کمیسیون های مرتبط .

۵- کمیسیون ویژه امور مناطق محروم استان.
۶- کمیسیون زیباسازی و بهداشت محیط.
۷- کلیه کارگروهها ، شوراها و کمیسیون هایی که برای هماهنگ نمودن موضوع احداث مسکن در سطح استان تشکیل شده اند.
۸- کارگروه تأسیسات جانبی راه ها .

بخش چهارم ـ کارگروه آب کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۲۸- اعضای کارگروه آب کشاورزی ومنابع طبیعی به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- معاون برنامه ریزی و اداری مالی استاندار (رئیس)
۲- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان (دبیر)
۳- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یا معاون او
۴- مدیرعامل شرکت آب منطقه ای یا مدیرکل امور آب استان به انتخاب وزیر نیرو.
۵- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان .
۶- مدیرکل تعاون استان .
۷- مدیرکل منابع طبیعی استان.
۸- سرپرست بانک کشاورزی استان.
۹- مدیرکل برنامه ریزی امور اقتصادی استانداری.
۱۰- مدیرکل شیلات استان .
۱۱- مدیرکل امور عشایر استان.
۱۲- مدیرکل سازمان هواشناسی استان.
۱۳- مدیرکل دامپزشکی استان.
۱۴- یکی از رؤسای دانشکده های کشاورزی یا منابع طبیعی استان به انتخاب کارگروه .
۱۵- مدیرکل غله استان.
۱۶- مدیرسازمان تعاون روستایی استان.

تبصره : علاوه بر اعضای موضوع این ماده دو نفر از صاحب نظران، متخصصان و نمایندگان تشکل های غیردولتی منابع طبیعی و بخش های آب کشاورزی که توسط کارگروه انتخاب

می شوند بدون حق رأی در جلسات کارگروه شرکت می نمایند، حتی الامکان یکی از افراد یادشده از میان بانوان صاحب نظر انتخاب می شود.

ماده ۲۹- وظایف کارگروه آب کشاورزی و منابع طبیعی به شرح زیر تعیین می شود :

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت بخش کشاورزی و نیازسنجی و بهره برداری آب کشاورزی استان در چهارچوب برنامه های توسعه کشور و طرح های آمایش، توسعه و عمران استان .

۲- پیشنهاد بودجه سالانه بخش کشاورزی و بهره برداری آب کشاورزی استان در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور .

۳- تدوین اولویت های پژوهشی در امور آب کشاورزی، کشاورزی و منابع طبیعی و ارایه پیشنهاد به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات.

۴- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ رفع مشکلات اجرایی در بخش های آب کشاورزی و کشاورزی.

ب ـ استفاده حداکثر از امکانات سازمانهای اجرایی استان در زمینه توسعه بخش کشاورزی .

پ ـ مدیریت و بهره برداری و احیای منابع طبیعی.

ت ـ نظام صحیح گشت در چهارچوب قوانین و مسایل اجتماعی .

ث ـ چگونگی مصرف آب کشاورزی و برنامه ریزی براساس ظرفیت منابع آب کشاورزی در جهت بهینه نمودن آب در بخش کشاورزی .

ج ـ افزایش بازدهی آبیاری با استفاده از سیستم های جدید آبیاری و کاهش میزان تلفات آب در شبکه های انتقال و توزیع

چ ـ مصرف آب بازیافتی به منظور تأمین بخشی از آب کشاورزی .

ح ـ بهره برداری از آب و خاک و استفاده بهینه از امکانات بالفعل و بالقوه آب و اراضی مستعد استان و پیشنهاد نظام صحیح کشت.

خ ـ پوشش بیمه های محصولات کشاورزی و دامی، موضوع بند (ج) ماده (۱۸۱) قانون .

د ـ حمایت از تولیدکنندگان از طریق توسعه مشارکت مردمی .

ذ ـ فراهم آوردن امکانات لازم برای اجرای طرح های تولیدی، بخش کشاورزی، صنایع ، تعاون و خدمات .

ر ـ خرید محصولات بخش کشاورزی در چهارچوب قوانین و مقررات حمایتی .

ز ـ واگذاری وظایف، امور و فعالیت های قابل واگذاری دستگاه های اجرایی به بخش غیردولتی .

ژ ـ سامان دادن به امور کشاورزی از طریق شناخت منابع و ظرفیت های موجود و هماهنگی و تقسیم کار بین سازمان های مسئول ذیربط.

س ـ هماهنگ نمودن برنامه های کوتاه مدت، میان مدت وبلند مدت سازمانهای مرتبط با امور کشاورزی.

ماده ۳۰- با تشکیل کارگروه آب کشاورزی و منابع طبیعی ، کارگروه آب منحل می شود .

بخش پنجم ـ کارگروه صنعت و معدن

ماده ۳۱ - اعضای کارگروه صنعت و معدن بشرح زیر تعیین می شود :

۱- معاون برنامه ریزی و اداری مالی استاندار (رئیس)

۲- رئیس سازمان صنایع و معادن استان (دبیر)

۳- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (یا معاون او)

۴- مدیر کل تعاون استان

۵- مدیر کل کار و امور اجتماعی استان

۶- مدیر کل حفاظت محیط زیست استان

۷- مدیر کل صنایع دستی استان

۸- مدیر عامل شرکت شهرکهای صنعتی استان

۹- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان

۱۰- مدیر کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان

۱۱- یکی از سرپرستان بانکهای استان انتخاب کارگروه

۱۲- معاون بهداشتی یکی از دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی ، درمانی مرکز استان

۱۳- مدیر کل منابع طبیعی استان

۱۴- یکی ازمدیران ستادی استانداری به انتخاب استاندار

۱۵- رئیس سازمان بازرگانی استان

۱۶- رئیس دانشکده فنی استان (درصورت وجود)

تبـــصره : عـلاوه بـر اعـضای موضـوع ایـن مـاده ، نماینـدگان نهادهـا ، تـشکلها و اشـخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی درجلسات کارگروه شرکت می نمایند :

۱- رئیس اتاق تعاون استان .

۲- رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان

۳- دونفراز صاحب نظران و نمایندگان تشکلهای خصوصی و تعاونی بخش صنعت و معدن به انتخاب کارگروه

۴- رئیس خانه صنعت و معدن استان

ماده ۳۲ – وظائف کارگروه صنعت و معدن بشرح زیر تعیین می شود :

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت بخشهای صنعت و معدن استان درچهار چوب برنامه های توسعه کشور و طرحهای آمایش و توسعه و عمران استان .

۲- پیشنهاد بودجه سالانه بخشهای صنعت و معدن استان درچهار چوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور

۳- تدوین اولویتهای پژوهشی درامور صنعت و معدن و پیشنهاد آن به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات .

۴- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب درزمینه های زیر :

الف ـ توسعه فعالیتهای معدنی استان با تأکید بر رفع نیازهای استان .

ب ـ صادرات فرآورده های معدنی استان .

پ ـ حمایت از تولیدکنندگان بخش صنعت و معدن از طریق توسعه مشارکت مردمی ، فراهم آوردن امکانات زیر بنایی ، تسهیلات اعتباری و واگذاری با هدف اصلاح ساختار صنعتی استان .

ت ـ خطوط توسعه صنایع کوچک ، دستی و روستایی ، تکمیلی و تبدیلی کشاورزی و ایجاد زمینه لازم جهت گسترش صنایع دستی و فرش .

ث ـ جهت گیری سرمایه گذاریهای جدید دربخش صنعت و معدن باتوجه به پتانسیلها و قابلیتها .

ج ـ انتقال صنایع آلاینده و مزاحم به خارج از شهرها .

چ ـ مسایل زیست محیطی ناشی از گسترش و توسعه صنعت ومعدن .

ح ـ اصلاح قوانین و مقررات درجهت اتخاذ تسهیلات لازم و رفع موانع و مشکلات توسعه بخش صنعت ومعدن .

ماده ۳۳ – با تشکیل کارگروه صنعت و معدن شورای صنعت و معدن و کارگروههای مرتبط با آن منحل می شود.

بخش ششم ـ کارگروه بهینه سازی مصرف سوخت

ماده ۳٤ – اعضای کارگروه بهینه سازی مصرف سوخت بشرح زیر تعیین می شود :

۱- معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار (رئیس) .
۲- رئیس شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی استان (دبیر) .
۳- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان .
۴- رئیس شرکت ملی گاز استان .
۵- شهردار شهر مرکز استان .
۶- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان .
۷- رئیس سازمان حمل و نقل و پایانه های استان .
۸- دبیر کمیته هماهنگی ترافیک استان .
۹- معاون حمل و نقل ناحیه انتظامی استان .
۱۰- مدیر کل توسعه و تجهیز مدارس استان .
۱۱- رئیس سازمان صنایع و معادن استان .
۱۲- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان .
۱۳- مدیر کل منابع طبیعی استان .
۱۴- رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان .
۱۵- رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان .
۱۶- مدیر عامل شرکت توزیع نیروی برق استان .
۱۷- مدیرکل دفتر فنی استانداری .
۱۸- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان .
۱۹- مدیر کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان .

تبصره : اشخاص زیر بدون حق رأی درجلسات کارگروه شرکت می کنند :

الف ـ رئیس شورای اسلامی شهر مرکز استان .
ب ـ رئیس سازمان نظام مهندسی استان .

ماده ۳۵ – وظائف کارگروه بهینه سازی مصرف سوخت بشرح زیر تعیین می شود:

۱- بررسی و اظهارنظر درمورد برنامه های بهینه سازی مصرف انرژی دراستان درچهارچوب اهداف ، برنامه ها و سیاستهای بخش انرژی کشور ، ماده (۱۲۱) قانون .

۲- پیشنهاد بودجه سالانه استان برای اجرای برنامه های بهینه سازی انرژی از محل منابع عمومی ـ ملی و استانداری ـ و درآمدهای استان، تعیین سهم هر یک از دستگاه های اجرایی استان و توزیع بودجه پیشنهادی بین شهرستان های مختلف.

۳- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ پرداخت کمک های بلاعوض و یارانه سود تسهیلات به طرح های بهینه سازی مصرف انرژی در استان در چهارچوب مقررات عمومی .

ب ـ طرح های بهینه سازی مصرف انرژی .

پ ـ تدوین و اجرای استانداردها و معیارهای مصرف انرژی .

ت ـ برنامه های فصلی وسالانه ساعتهای کاراصناف، واحدهای خدماتی،کارخانه ها و صنایع استان.

ث ـ آگاه سازی، تبلیغ و ترویج و آموزش در زمینه بهینه سازی مصرف انرژی در استان، تعیین دستگاه های اجرایی مسئول و پیگیری اجرای آن .

ج ـ تشکیل واحد مدیریت مصرف انرژی در بخش های مختلف استان.

چ ـ انجام اصلاحات و تجدیدنظرهای اصلاحی مورد نیاز در زمینه بهینه سازی مصرف انرژی براساس ارزیابی های انجام شده .

بخش هفتم ـ کارگروه شهرسازی و معماری

ماده ۳٦ – اعضای کارگروه شهرسازی و معماری بشرح زیر تعیین می شوند :

۱- معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار (رییس).

۲- رییس سازمان مسکن و شهرسازی استان (دبیر).

۳- معاون سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان .

۴- مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب شهری یا مدیرعامل شرکت آب منطقه ای استان حسب مورد .

۵- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.

۶- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان.

۷- مدیرعامل شرکت شهرک های صنعتی استان .
۸- مدیرکل راه و ترابری استان .
۹- نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به انتخاب وزیر .
۱۰- مدیرکل دفتر فنی استانداری .
۱۱- مدیرکل میراث فرهنگی استان.
۱۲- رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان.
۱۳- یکی از شهرداران به انتخاب شهرداران استان.

تبصره : بنا به تشخیص رئیس کارگروه حسب مورد از رؤسای شوراهای اسلامی شهر، شهرستان و استان و شهرداران مربوط برای شرکت در جلسات بدون حق رأی دعوت بعمل می آید.

ماده ۳۷- وظایف کارگروه شهرسازی و معماری بشرح زیر تعیین می شود :

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت طرح های «توسعه و عمران» در چهارچوب برنامه های توسعه و طرح های آمایش و توسعه و عمران کشور.

۲-انجام وظایف مربوط به طرح های توسعه و عمران شهری، مجموعه های شهری و طرح های جامع ناحیه ای و سایر طرح ها و ضوابطی که به موجب آئین نامه «نحوه بررسی و تصویب طرح های توسعه عمران محلی، ناحیه ای، منطقه ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور» مصوب **۱۳۷۸** به استان ها محول گردیده است به استثنای وظایف مندرج در ماده (**۵**) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی ومعماری ایران مصوب **۱۳۵۱**.

۳-انجام وظایف محول شده به شورای شهرسازی استان در اجرای بند (ب) ماده (**۱۳۷**) قانون در قالب دستورالعمل « اصول کلی ضوابط و مقررات هویت بخشی به سیما و کالبد شهرها و روستاهای کشور» در طول سالهای اجرای برنامه سوم .

۴- تدوین اولویت های پژوهشی در امور شهرسازی و معماری به منظور ارایه به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات.

۵- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ ایجاد هماهنگی لازم بین بخش های مؤثر در اجرای طرح های جامع شهرها و برنامه های مصوب توسعه و عمران ناحیه ای برای رفع موانع اداری، مالی و اجرایی طرح های یاد شده.

ب ـ طرح های هادی روستایی و تغییرات بعدی آنها.

پ ـ طرح های توسعه و عمران و سلسله مراتب خدمات شهری و روستایی.
ت ـ طرح های مربوط به نحوه پراکندگی و استقرر جمعیت شهری و روستایی در چارچوب طرح های توسعه و عمران استان.

ماده ۳۸- پس از تشکیل کارگروه شهرسازی و معماری تشکل های زیر منحل می شوند :

۱- شورای شهرسازی استان .
۲- کارگروه فنی بررسی طرح های آماده سازی زمین.
۳- شورای تصویب طرح های هادی روستایی.
۴- کارگروه طرح هادی شهرها .
۵- کارگروه فنی مغایرت های اساسی طرح های هادی و روستایی .
۶- کارگروه فنی مغایرت های اساسی شهرها.
۷- کارگروه فنی طرح های جامع شهرستان.
۸- کارگروه فنی و شورای تصویب طرح های هادی روستایی .
۹- کمیسیون تصویب طرح هادی شهر.

بخش هشتم ـ کارگروه آمایش و محیط زیست

ماده ۳۹ – اعضای کارگروه آمایش و محیط زیست به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- استاندار (رئیس).
۲- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر).
۳- رئیس سازمان و مسکن و شهرسازی استان .
۴- مدیرکل راه و ترابری استان.
۵- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.
۶- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان .
۷- نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به انتخاب وزیر مربوط .
۸- مدیرعامل شرکت آب منطقه ای یا مدیرکل امور آب استان (به انتخاب وزیر نیرو).
۹- رئیس سازمان صنایع و معادن استان.
۱۰- رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان .
۱۱- مدیرکل میراث فرهنگی استان.
۱۲- رئیس سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان.

۱۳- مدیرکل منابع طبیعی استان .
۱۴- مدیرکل امور عشایر استان.
۱۵- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان.
۱۶- مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان.
۱۷- مدیرکل دفتر فنی استانداری .
۱۸- مدیرعامل شرکت شهرک های صنعتی استان.
۱۹- مدیر دفتر برنامه ریزی اقتصاد استانداری.
۲۰- مدیر کل اجتماعی استانداری .
۲۱- مدیر کل اطلاعات استان .
۲۲- نماینده قانونی شبکه تشکلهای غیردولتی زیست محیطی استان (بدون حق رأی)

تبصره ۱- هنگام بررسی طرح های توسعه و عمران (هادی، جامع) شهردار شهر مربوط با حق رأی در جلسات کارگروه شرکت می کند.

تبصره ۲- علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادها، تشکلها و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسات کارگروه شرکت می نمایند :

۱- دونفر صاحب نظر از اعضای هیأت علمی دانشگاه های استان به انتخاب کارگروه که حداقل یک نفر از آنان از میان بانوان صاحب نظر انتخاب می شود.
۲- رئیس شورای اسلامی استان و در غیاب او رئیس شورای اسلامی شهر مرکز استان .
۳- رئیس سازمان نظام مهندسی استان.

ماده ٤٠ – وظایف کارگروه آمایش و محیط زیست به شرح زیر تعیین می شود :

۱- انجام وظایف مرتبط که در آیین نامه نحوه بررسی وتصویب طرح های توسعه و عمران محلی، ناحیه ای ، منطقه ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور به استانها محول شده است به استثنای وظایف مندرج در ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی ومعماری ایران مصوب ۱۳۵۱
۲- بررسی و تعیین اولویت رشد برای سطوح مختلف مراکزی شهری استان .
۳- بررسی و اظهار نظر درخصوص مکان پروژوه های بزرگ عمرانی با عملکرد فرا استانی باتوجه به طرحهای توسعه و عمران و ملاحظات زیست محیطی و آمایش سرزمین .
۴- بررسی ، ارزیابی و جمع بندی دیدگاههای استانی درخصوص مکان اجرای پروژه های ملی و ارایه پیشنهاد به دستگاههای ذیربط .

۵- ایجاد هماهنگی در تهیه نقشه های GIS استان .

۶- تدوین اولویتهای پژوهشی درامور آمایش و محیط زیست و پیشنهاد آن به کارگروه پژوهش ، آمارو فناوری اطلاعات .

۷- پیگیری و نظارت براجرای تصویب نامه دولت سبز دردستگاههای اجرایی استان .

۸- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب درزمینه های زیر:

الف ـ طرح آمایش استان درچهارچوب طرح آمایش ملی .

ب ـ چهار چوب و خطوط کلی ناظر بر برنامه های بلند مدت و میان مدت استان درچارچوب نظام برنامه ریزی کشور و طرح آمایش استان .

پ ـ اولویت فضاها و محورهای توسعه استان براساس نتایج طرح آمایش ملی و استانی .

ماده ٤١- پس از تشکیل کارگروه آمایش و محیط زیست تشکلهای زیر منحل می شوند :

۱- کمیسیون تعادل صنعت و کشاورزی .

۲- شورای کاربران GIS استان .

۳- کمیسیون تعیین مناطق مناسب برای استقرار صنایع .

بخش نهم ـ کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی

ماده ٤٢ – اعضای کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- یکی از معاونان استانداری به انتخاب استاندار(رئیس) .

۲- رئیس سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان (دبیر) .

۳- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان .

۴- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان .

۵- مدیرکل سازمان حمل و نقل و پایانه های استان .

۶- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان .

۷- مدیرکل میراث فرهنگی استان .

۸- مدیرکل سازمان حفاظت محیط زیست استان .

۹- فرمانده ناحیه انتظامی استان .

۱۰- مدیرکل راه و ترابری استان .

۱۱- نماینده بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی استان .

۱۲- مدیر کل منابع طبیعی استان .

۱۳- مدیرکل امور اجتماعی استان .

۱۴- شهردارمرکز استان .

۱۵- رئیس فرودگاههای استان .

۱۶- مدیرکل سازمان اوقاف و امور خیریه استان .

۱۷- مدیر کل صدا و سیمای مرکز استان .

۱۸- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان .

۱۹- مدیر سازمان صنایع دستی استان .

۲۰- نماینده سازمان ملی جوانان دراستان .

۲۱- رئیس سازمان بازرگانی استان .

۲۲- مدیر کل گمرک استان .

۲۳- مدیرکل دفتر برنامه ریزی و هماهنگی امور اقتصادی استانداری .

تبصره : علاوه براعضای موضوع این ماده ، نمایندگان نهادها ، تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی درجلسات کارگروه شرکت می کنند:

۱- نماینده اتحادیه دفاتر خدمات مسافرتی استان .

۲- رئیس مجمع صنفی هتل داران استان .

۳- دونفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از میان بانوان باشد ، به انتخاب کارگروه .

ماده ٤٣- وظایف کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی بشرح زیر تعیین می شود:

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت بخش جهانگردی و میراث فرهنگی استان درچهار چوب برنامه های توسعه کشور وطرحهای آمایش و توسعه وعمران استان .

۲- پیشنهاد بودجه سالانه بخش جهانگردی استان در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور .

۳- تدوین اولویتهای پژوهشی درامور گردشگری و میراث فرهنگی و پیشنهاد آن به کارگروه پژوهش ، آمارو فناوری اطلاعات .

۴- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب درزمینه های زیر:

الف ـ تقویت انگیزه سیر و سفر و سیاحت ازطریق ایجاد تسهیلات ، تأسیسات و تجهیزات گردشگری .

ب ـ جذب حمایتهای مادی و معنوی مردم و تشریک مساعی همه جانبه آنها درزمینه حفظ و احیا و معرفی میراث فرهنگی استان .

پ ـ جلوگیری از هرگونه اقدام غیر قانونی درزمینه حفاری های غیر مجاز و تخریب آثار فرهنگی .

ت ـ ساخت و توسعه تأسیسات اقامتی ارزان قیمت و اردوگاههای جهانگردی .

ث ـ تأسیس هتل ها، مهمانپذیرها و رستورانهای میان راهی و چگونگی اداره آنها .

ج ـ ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط جهت استفاده بهینه از امکانات سیاحتی موجود .

چ ـ توسعه صنعت گردشگری استان ازطریق آماده سازی و معرفی قطبهای سیاحتی .

ح ـ توسعه مشارکتهای مردمی از طریق تشویق و حمایت از راه اندازی ، ترمیم ، توسعه ، بهسازی و ارایه خدمات بهتر و بیشتر مراکز سیاحتی و گردشگری و نیز واحدهای اقامتی و پذیرایی استان .

خ ـ غنی سازی اوقات فراقت بویژه جوانان ازطریق سازماندهی تورهای سیاحتی و اکوتوریسم .

د ـ تبدیل کاروانسراها و رباطها به مراکز اقامتی میان راهی .

ذ ـ استفاده از امکانات تبلیغی برای معرفی سیمای گردشگری استان .

ر ـ تربیت و آموزش نیروی انسانی در امور گردشگری و میراث فرهنگی استان .

ماده ٤٤- با تشکیل کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی ، شورای ایرانگردی و جهانگردی استان منحل می شود .

بخش دهم ـ کارگروه اشتغال و سرمایه گذاری

ماده ٤٥ – اعضای کارگروه اشتغال و سرمایه گذاری به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- استاندار (رئیس) .

۲- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر) .

۳- مدیر دفتر هماهنگی و برنامه ریزی اقتصادی استانداری .

۴- نماینده مجمع نمایندگان استان درمجلس شورای اسلامی بعنوان ناظر .

۵- مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان .

۶- رئس سازمان بازرگانی استان .

۷- مدیر کل تعاون استان .

۸- رئس سازمان مناطق آزاد یا مناطق ویژه واقع دراستان .

۹- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان .

۱۰- معاون فنی و حرفه ای سازمان آموزش و پرورش استان .

۱۱- مدیر کل سازمان فنی و حرفه ای استان .
۱۲- مدیر سازمان صنایع دستی استان .
۱۳- مشاور استاندار درامور بانوان .
۱۴- نماینده سازمان ملی جوانان دراستان .
۱۵- مدیرکل کمیته امداد امام خمینی استان .
۱۶- رئیس سازمان صنایع و معادن استان .
۱۷- رئیس یکی از بانکهای استان به انتخاب رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران .
۱۸- مدیر کل کار و امور اجتماعی استان .
۱۹- یکی از مدیران سازمانهای مربوط به ایثارگران به انتخاب خودشان .
۲۰- یکی از رؤسای دانشگاههای غیرپزشکی استان به انتخاب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری.
۲۱- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان .
۲۲- مدیر کل حفاظت محیط زیست استان .

تبصره : علاوه بر اعضای موضوع این ماده نمایندگان نهادها، تشکلها و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر، بدون حق رأی در جلسات کارگروه شرکت می کنند.

۱- یک نفر نماینده کار فرمایان به معرفی کانون هماهنگی انجمن های صنفی کارفرمایان استان.
۲- یک نفر نماینده کارگران با معرفی کانون شورای اسلامی استان.
۳- مدیرعامل شرکت سرمایه گذاری و توسعه استان.

ماده ٤٦- وظایف کارگروه اشتغال و سرمایه گذاری به شرح زیر تعیین می شود:

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلندمدت و میان مدت بخش اشتغال و آموزش فنی وحرفه ای در چهارچوب برنامه های توسعه کشور و طرحهای آمایش و توسعه و عمران استان.
۲- پیشنهاد بودجه سالانه بخش آموزش فنی و حرفه ای در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.
۳- نظارت بر عملکرد مناطق آزاد تجاری، ویژه اقتصادی و بازارچه های مرزی و فعالیت مراکز آموزش فنی و حرفه ای درسطح استان و حل مسائل و مشکلات ناشی از عملکرد این مراکز در استان.

۴- تهیه گزارش های تفصیلی و موردی در خصوص بازارکار استان و ارایه راه حل برای کاهش میزان بیکاری در سطح استان.

۵- ایجاد اطلاعات مربوط به میزان انواع سپرده ها نزد سیستم بانکی استان و عملکرد سیستم بانکی در خصوص تسهیلات اعطایی به متقاضیان.

۶- تهیه گزارش های تحلیلی مقطعی در زمینه سرانه انواع سپرده ها، تسهیلات اعطایی بانکها در سطح استان و مقایسه آن با سطح ملی .

۷- تدوین اولویتهای پژوهشی در امور اشتغال، سرمایه گذاری و آموزش فنی و حرفه ای و ارایه پیشنهاد به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات.

۸- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه های زیر.

الف ـ تعیین فعالیت های اولویت دار از نظر استفاده از تسهیلات و اعتبارات بانکی(تکلیفی و غیرتکلیفی) با رعایت اولویت اعطای امتیازات ویژه به ایثارگران.

ب ـ توزیع تسهیلات تکلیفی پیش بینی شده در قوانین بودجه و سایر مقررات با رعایت اولویت برای ایثارگران با هدف جذب سرمایه یا توسعه اشتغال.

پ ـ شناسایی امکانات و محدودیتهای آموزش فنی و حرفه ای استان در زمینه های مختلف و تشویق بخش غیردولتی برای ایجاد مراکز آموزش فنی و حرفه ای.

ت ـ ایجادهماهنگی در سیاستها و خط مشی های اجرایی آموزش فنی و حرفه ای استان.

ث ـ جذب مشارکتهای مردمی در امر سرمایه گذاری در بخشهای مختلف.

ج ـ بررسی وضعیت عرضه و تقاضای نیروی انسانی در بازارکار استان و سیاستهای اشتغال.

چ ـ پیشبرد اهداف آموزش فنی و حرفه ای استان.

ح ـ هماهنگی در زمینه ایجاد اشتغال در مناطق توسعه نیافته و کمتر توسعه یافته استان.

ماده ٤٧- با تشکیل کارگروه اشتغال و سرمایه گذاری تشکلهای زیر منحل می شوند :

۱-شورای هماهنگی امور بانکها.

۲-شورای اقتصاد استان.

۳-کمیسیون هماهنگی منطقه ای اشتغال .

بخش یازدهم ـ کارگروه توسعه صادرات

مـاده ٤٨ – اعضای کارگروه توسعه صادرات موضوع ماده (۱۱۷) قانون به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- استاندار (رییس).

۲- رئیس سازمان بازرگانی استان (دبیر).

۳- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان.

۴- مدیرعامل بانک صادرات استان.

۵- رئیس گمرک استان.

۶- رییس سازمان جهاد کشاورزی استان.

۷- رییس سازمان صنایع و معادن استان.

۸- مدیرکل تعاون استان .

۹- رئیس مرکز توسعه استان.

۱۰- رئیس اتاق بازرگانی مرکز استان (بدون حق رأی).

۱۱- یک نفر نماینده از تعاونی های استان به انتخاب مدیران اتحادیه های تعاونیهای استان (بدون حق رأی).

تبـصره : معاون برنامه ریزی و اداری مالی استاندار به عنوان نایب رئیس کارگروه تعیین می شود .

ماده ٤٩- وظایف کارگروه توسعه صادرات به شرح زیر تعیین می شود :

۱- ایجاد هماهنگی و ارایه راهکاریهای اجرای برای توسعه صادرات غیرنفتی استان .

۲- نظارت و ارزیابی فعالیت های دستگاه های اجرایی و سازمانهایی که در زمینه صادرات فعالیت می کنند.

۳- تدوین اولویت های پژوهشی در امور توسعه صادرات و ارایه به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات.

۴- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ تنظیم خط مشی های صادرات استان و تعیین کمک ها و تسهیلات قابل ارایه به بخش صادرات و رفع مشکلات و موانع آن .

ب ـ توسعه صادرات خدمات فنی و مهندسی استان.

پ ـ تشویق و ترغیب صادرات کنندگان کالا و خدمات به دریافت استانداردها و گواهینامه های مرسوم در تجارت بین المللی و استفاده از روش های نوین در مبادله کالا که قابلیت رقابت تولیدات کشور را افزایش می دهد.

ت ـ افزایش سهم بخش غیردولتی در تجارت خارجی استان با تأکید بر تشکل های تعاونی .

ث ـ حضور تولیدکنندگان و صادر کنندگان کالا و خدمات در نمایشگاه های بین المللی در داخل و خارج از کشور .

ج ـ بازنگری در قوانین و مقررات تجاری با هدف تسهیل صادرات و پیشنهاد آن به مراجع ذیربط.

چ ـ فراهم نمودن تسهیلات لازم برای ترانزیت کالاهاو خدمات.

ح ـ تشویق توسعه سرمایه گذاری استان در امر صادرات

خ ـ راه اندازی شبکه اطلاع رسانی بازرگانی داخلی و بین المللی.

د ـ تأسیس و حمایت از صندوق های غیردولتی توسعه صادرات در استان.

بخش دوازدهم ـ کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات

ماده ۵۰ – اعضای کارگروه پژوهش ، آمار و فناوری اطلاعات به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- استاندار (رئیس) .

۲- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر) .

۳- رئیس یکی از دانشگاه های دولتی استان به انتخاب وزیر علوم، تحقیقات وفناوری.

۴- یکی از رؤسای دانشگاه های علوم پزشکی استان به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۵- چهارنفر از مدیران کل دستگاه های اجرایی استان به انتخاب شورا.

۶- مدیرعامل شرکت مخابرات استان .

۷- مدیرکل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان.

۸- مدیرکل ثبت احوال استان.

۹- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان .

۱۰- مدیرکل سازمان مسکن و شهرسازی استان.

۱۱- مدیرکل محیط زیست استان.

۱۲- مدیرکل امور اجتماعی استانداری .

۱۳- مشاور استاندار در امور بانوان .

۱۴- رئیس پارک علم و فناوری استان. (درصورت وجود)

تبصره : علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادها، تشکلها، همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی درجلسات کارگروه شرکت می کند :

۱- رئیس یکی از دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی غیردولتی استان به انتخاب شورا .

۲- سه نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش و پژوهشی استان که یکی از آنها از میان بانوان باشد به انتخاب شورا.

ماده ۵۱ – وظایف کارگروه پژوهش ، آمار و فناوری اطلاعات به شرح زیر تعیین می شود :

۱- بررسی و پیشنهاد سیاست ها و برنامه های تحقیقاتی استان به شورای برنامه ریزی و توسعه استان.

۲- ایجاد هماهنگی در امور مطالعات و تحقیقات استان .

۳- تعیین اولویت های تحقیقاتی استان متناسب با نیازها .

۴- انتشار عملکرد مطالعاتی ، تحقیقاتی استان.

۵- اخذ عناوین شاخص ها و اقلام آماری مورد نیاز سایر کارگروه های تخصصی .

۶- دسته بندی آمار و اطلاعات موجود در سایر دستگاه ها و تقسیم بندی آنها حسب نوع تولید از قبیل ثبتی یا اجرای طرح های آماری متمرکز ملی یا استانی .

۷- معرفی اقلام آماری مورد نیاز که از طریق اجرای طرح های آمارگیری ممکن است به معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان منعکس شود و تقاضای اجرای طرح آمارگیری خاص و گنجاندن اقلام مورد نظر در طرح های آماری استانی یا ملی .

۸- تماس مستمر و برگزاری جلسات مشترک با سایر گروه های تخصصی برای جلب همکاری کلیه ادارات و دستگاه های استانی در زمینه تهیه و گردآوری آمار و اطلاعات.

۹- جلب مشارکت دستگاه های اجرایی استان در جهت تأمین امکانات و نیازهای انجام آمارگیری ها و سرشماری ها.

۱۰- ایجاد شبکه های اطلاعات و بهره برداری از آن در تهیه و آمار و اطلاعات و اطلاع رسانی در سطوح استانی و ملی .

۱۱- ایجاد شبکه اطلاع رسانی بین دستگاه های اجرایی استان (اینترنت استانی) .

۱۲- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ هماهنگی بین بخش های دولتی و غیردولتی در رابطه با انجام تحقیقات، تأمین هزینه طرح های پژوهشی و استفاده مطلوب از نتایج تحقیقات .

ب ـ ایجاد بانک اطلاعات و تحقیقات استان .

پ ـ جهت دادن اعتبار تحقیقاتی دستگاه ها به سمت اولویت ها .

ت ـ ایجاد ارتباط بین مراکز تحقیقاتی دانشگاه ها و دستگاه های اجرایی استان .

ث ـ ایجاد و تقویت رابطه با مراکز تحقیقاتی سایر استانها و بررسی زمینه های همکاری با آنها .

ج ـ هزینه شدن اعتبارات تحقیقاتی استان در فعالیت های تحقیقاتی.

چ ـ سیاست های تشویقی به منظور علمی کردن تصمیم گیری در کلیه مسایل مربوط به توسعه و اداره امور استانها.

ح ـ منابع تولید آمار استان ، آمار و اطلاعاتی که موجود است و یا تولید می شود .

خ ـ گردآوری یا اخذ آمار و اطلاعات استان اعم از ثبتی و تولیدی سایردستگاه های ملی استانی .

د ـ شناساندن اهمیت آمار و آمارگیری ها در جامعه و اشاعه فرهنگ آمار.

تبصره : کلیه دستگاه های اجرایی ملی و استانی موظفند نسخه ای از نتایج تحقیقات خود را که کاربرد استانی دارد در اختیار کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات استان قرار دهند.

ماده ۵۲- با تشکیل کارگروه پژوهش ، آمار و اطلاعات تشکلهای زیر منحل می شوند :

۱- شورای تحقیقات جهاد کشاورزی .

۲- شورای عالی پژوهش های کاربردی.

بخش سیزدهم ـ کارگروه آموزش و پرورش

ماده ۵۳ – اعضای کارگروه آموزش و پرورش به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- استاندار (رئیس).

۲- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان (دبیر).

۳- یکی از رؤسای دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان به انتخاب وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی .

۴- رئیس سازمان صنایع و معادن استان .

۵- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان .
۶- مدیر کل نوسازی ، توسعه و تجهیز مدارس استان .
۷- رییس سازمان جهاد کشاورزی استان .
۸- مدیرکل امور اجتماعی استانداری .
۹- مدیرکل صدا وسیمای مرکزی استان.
۱۰- مدیرکل سازمان آموزش فنی و حرفه ای استان .
۱۱- مدیرکل تربیت بدنی استان.
۱۲- یک نفر از رؤسای آموزش و پرورش شهرستانها به انتخاب رؤسای آموزش و پرورش مناطق استان.
۱۳- یکی از شهرداران به انتخاب شهرداران استان.

ماده ٥٤ – وظایف کارگروه آموزش و پرورش به شرح زیر تعیین می شود :

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت توسعه آموزش وپرورش در چهارچوب برنامه های توسعه کشور، آمایش، توسعه و عمران استان به منظور تعمیم آموزش عمومی به کلیه افراد لازم التعلیم و ایجاد فرصت برابر در کلیه سطوح آموزش و ارتقای کیفیت آن.
۲- پیشنهاد بودجه سالانه آموزش و پرورش در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه وتنظیم بودجه سالانه کشور .
۳- تدوین اولویت های پژوهشی آموزش و پرورش در کلیه سطوح و ارایه به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات .
۴- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ بهبود مدیریت منابع و استفاده کارآمد از ظرفیت ها و امکانات موجود در آموزش و پرورش
ب ـ اصلاح ساختار نیروی انسانی در راستای ارتقای کیفیت و افزایش کارآیی آنها در چهارچوب سیاست های مصوب.
پ ـ ساماندهی کمک ها وجذب منابع غیردولتی در چهارچوب سیاست های آموزش و پرورش .
ت ـ تأمین زمین های مورد نیاز با کاربری آموزشی و پرورشی .

بخش چهاردهم ـ کارگروه اجتماعی

ماده ۵۵ – اعضای کارگروه اجتماعی به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- معاون سیاسی امنیتی استاندار (رئیس).

۲- مدیر کل اجتماعی استاندار (دبیر).

۳- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان.

۴- مدیرکل اطلاعات استان.

۵- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.

۶- مدیرکل صدا وسیمای مرکز استان.

۷- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان.

۸- مدیر بنیاد مستضعفان و جانبازان استان.

۹- رئیس کل دادگستری استان .

۱۰- نماینده سازمان ملی جوانان در استان.

۱۱- مشاور استاندار در امور بانوان .

۱۲- فرمانده ناحیه انتظامی استان .

۱۳- مدیر کل تربیت بدنی استان.

۱۴- یکی از رؤسای دانشکده های علوم اجتماعی استان یا عناوین مشابه به انتخاب کارگروه .

۱۵- یکی از شهرداران به انتخاب شهرداران استان.

۱۶- مدیر کل کمیته امداد امام خمینی استان.

۱۷- مدیرکل بنیاد شهید استان.

۱۸- مدیرکل سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان.

تبصره : علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، دونفر ازمیان تشکلهای غیردولتی مرتبط که حداقل یکی از آنها ازمیان بانوان باشد ، به انتخاب کارگروه و بدون حق رأی درجلسات کارگروه شرکت می کنند .

ماده ٥٦- وظایف کارگروه اجتماعی بشرح زیر تعیین می شود :

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت بخشهای مرتبط با وظایف کارگروه درچهار چوب برنامه های توسعه کشور و طرحهای آمایش ، توسعه و عمران استان .

۲- پیشنهاد بودجه سالانه بخشهای مرتبط با وظایف کارگروه درچهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.

۳- تدوین اولویتهای پژوهشی درامور اجتماعی وارایه پیشنهاد به کارگروه پژوهش ، آمار و فناوری اطلاعات .

۴- بررسی راهکارها و ارائه پیشنهادهای مناسب درزمینه های زیر :

الف ـ مسائل و مشکلات اجتماعی استان واستفاده مطلوب ازامکانات موجود دربخشهای ذیربط.

ب ـ رفع ناهنجاریهای اجتماعی .

پ ـ واگذاری وظایف و فعالیتهای قابل واگذاری دستگاههای دولتی به بخش غیردولتی و مراجع ذیربط.

ت ـ خروج افراد نیازمند از پوشش حمایتی ازطریق ایجاد فرصتهای اشتغال و توانمند ساختن آنها .

ث ـ جمع آوری و ساماندهی متکدیان ، کودکان خیابانی و افراد ولگرد و بی سرپرست .

ماده ۵۷- باتشکیل کارگروه اجتماعی ، شورای اجتماعی استان منحل می شود .

بخش پانزدهم ـ کارگروه بهداشت درمان و تأمین اجتماعی

ماده ۵۸ – اعضای کارگروه بهداشت ، درمان و تأمین اجتماعی به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- معاون سیاسی امنیتی استاندار (رئیس).

۲- یکی ازرؤسای دانشگاههای علوم پزشکی وخدمات بهداشتی ، درمانی استان به انتخاب وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی (دبیر) .

۳- مدیرکل تأمین اجتماعی استان .

۴- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان .

۵- مدیرکل بهزیستی استان .

۶- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.

۷- مدیرکل صدا وسیمای مرکز استان.

۸- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان.

۹- مدیرکل دامپزشکی استان .

۱۰- مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب روستایی.

۱۱- مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب شهری.

۱۲- مدیربنیاد مستضعفان و جانبازان استان.

۱۳- نماینده سازمان ملی جوانان در استان .

۱۴- مشاور استاندار در امور بانوان.
۱۵- یکی از شهرداران انتخاب شهرداران استان.
۱۶- مدیر کل کمیته امداد امام خمینی استان .
۱۷- مدیرکل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان.
۱۸- مدیرکل بیمه خدمات درمانی استان.
۱۹- نماینده یکی از سازمانهای بیمه ای استان .
۲۰- مدیرعامل جمعیت هلال احمر استان .
۲۱- رئیس سازمان انتقال خون استان.
۲۲- مدیر کل تربیت بدنی استان .

تبصره : علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، نمایندگان نهادها، تشکلها و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسات کارگروه شرکت می کنند :

۱- نماینده سازمان نظام پزشکی استان .
۲- دونفر از میان تشکلهای غیردولتی مرتبط که حداقل یکی از آنها از میان بانوان باشد به انتخاب کارگروه .

ماده ۵۹ – وظایف کارگروه بهداشت ، درمان و تأمین اجتماعی به شرح زیر تعیین می شود :

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت بخش های مرتبط با وظایف کارگروه در چهارچوب برنامه های توسعه کشور و طرح های آمایش، توسعه و عمران استان.
۲- پیشنهادبودجه سالانه بخش های مرتبط با وظایف کارگروه در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.
۳- تدوین اولویت های پژوهشی در امور بهداشت، درمان و تأمین اجتماعی وارایه پیشنهاد به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات.
۴- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ مسایل و مشکلات بهداشتی درمانی استان و استفاده مطلوب از نیروی انسانی و امکانات این بخش در استان .

ب ـ نیازهای بهداشتی و درمانی و تأمین اجتماعی استان در ابعاد مختلف واولویت های آن با توجه به نیازهای شهرستان ها و استان.

پ ـ تهیه الگوی نظارت بر بهداشت محیط، نظافت عمومی و کنترل مواد غذایی و بهداشتی .

ت ـ ایجاد هماهنگی بین دستگاه های اجرایی در جهت کمک رسانی به اقشار آسیب پذیر .

ث ـ اصلاح طرح گسترش شبکه بهداشتی، درمانی استان با توجه به تحولات جمعیتی .

ج ـ واگذاری وظایف و فعالیت های قابل واگذاری دستگاه های دولتی به بخش غیردولتی و مراجع ذیربط .

چ ـ گسترش نظام جامع تأمین اجتماعی با رعایت سیاست های این نظام در برابر رویدادهای اجتماعی ، طبیعی و پیامدهای آن.

ماده ٦٠ – با تشکیل کارگروه بهداشت درمان و تأمین اجتماعی تشکلهای زیر منحل می شوند :

الف ـ شورای بهداشت استان .

ب ـ شورای بهزیستی استان.

پ ـ شورای درمانی استان.

بخش شانزدهم ـ کارگروه فرهنگ، هنر و تربیت بدنی.

ماده ٦١ – اعضای کارگروه فرهنگ، هنر و تربیت بدنی به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- معاون سیاسی امنیتی استاندار (رئیس).

۲- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر).

۳- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان.

۴- مدیرکل اطلاعات استان.

۵- مدیرکل تربیت بدنی استان.

۶- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان.

۷- رییس سازمان آموزش و پرورش استان.

۸- مدیرکل صداوسیمای مرکز استان.

۹- مدیرکل میراث فرهنگی استان.

۱۰- مدیرکل اوقاف و امور خیریه استان.

۱۱- رئیس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوان استان.

۱۲- فرمانده منطقه مقاومت بسیج استان.

۱۳- مدیرکل امور اجتماعی استانداری .

۱۴- نماینده سازمان ملی جوانان در استان .

۱۵- مسئول ورزش بانوان استان .

۱۶- یکی از رؤسای دانشگاه های استان به انتخاب کارگروه .

۱۷- مشاور استاندار در امور بانوان .

۱۸- مدیرکل امور عشایر استان .

۱۹- مدیرکل کار و امور اجتماعی استان.

تبصره : علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، دونفرصاحب نظرکه حداقل یکی از آنان ازمیان بانوان باشد ، به انتخاب کارگروه بدون حق رأی درجلسات کارگروه شرکت می کنند .

ماده ٦٢- وظایف کارگروه فرهنگ ، هنر و تربیت بدنی به شرح زیر تعیین می شود:

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت بخشهای فرهنگ، هنرو تربیت بدنی در چهارچوب برنامه های کشور و طرح های آمایش و توسعه و عمران استان.

۲- پیشنهاد بودجه سالانه بخش های فرهنگ، هنر و تربیت بدنی استان در چهارچوب بخشنامه و دستورالعمل تهیه وتنظیم بودجه سالانه کشور .

۳- تدوین اولویت های پژوهشی در امور فرهنگی، هنری، بسیج و تربیت بدنی و پیشنهاد آن به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات.

۴- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه های زیر :

الف ـ واگذاری تصدی گری دستگاه های دولتی در امور فرهنگی، هنری و ورزشی به بخش خصوصی یا سایر نهادهای مشارکتی .

ب ـ تقویت روح تحقیق و تتبع و ابتکار در زمینه های فرهنگ و هنر اسلامی و ایرانی از طریق ایجاد امکانات تشویق و حمایت از نویسندگان و هنرمندان .

پ ـ ایجاد ، توسعه، بهره برداری و تجهیز تأسیسات فرهنگی ، هنری و سینمایی استان درشهر و روستا.

ت ـ توسعه، تقویت، حمایت و پشتیبانی از انتشار نشریات محلی .

ث ـ رفع آسیب های فرهنگی ـ هنری و اصلاح فرهنگ عمومی .

ج ـ تقویت بنیه مذهبی و اعتقادات دینی با توجه به نقش مساجد.

چ ـ ساخت و توسعه کتابخانه و امکان استفاده رایگان از طریق جلب مساعدتهاو مشارکتهای مردمی و سازمان های دولتی با تشکیل جلسات انجمن کتابخانه ها در شهر و روستا.

ح ـ تأسیس ، تجهیز و نظارت بر چگونگی اداره کتابخانه های عمومی و تهیه کتب مورد نیاز آنها باتوجه به خط مشی هیئت امنای کتابخانه ها در شهر و روستا.

خ ـ ایجاد هماهنگی بین دستگاه های ذیربط جهت استفاده بهینه از امکانات ورزشی موجود استان .

د ـ مسایل و مشکلات ورزش و استفاده بهینه از امکانات دستگاه ها.

ذ ـ پرورش استعدادهای ورزشی جوانان و ایجاد انگیزه و روحیه ورزش در آنها.

ر ـ برنامه های مناسب برای غنی سازی اوقات فراغت .

ز ـ تأمین منابع تقویت و توسعه بسیج استان .

ژ ـ معرفی آثار فرهنگی و هنری و شناسایی نخبگان و مفاخر فرهنگی و تجلیل از آنها برای اجرا از طریق دستگاه ذیربط .

س ـ تهیه زمین با کاربری فرهنگی و تربیت بدنی از طریق سازمانهای ذیربط (شهرداری) و نیز از طریق مشارکتهای مردمی .

ماده ٦٣- با تشکیل کارگروه فرهنگ، هنر و تربیت بدنی تشکل های زیر منحل می شوند :

۱- شورای ورزش استان .

۲- کمیسیون فرهنگی و هنری .

بخش هفدهم ـ اعضای کارگروه بانوان و جوانان

ماده ٦٤ – اعضای کارگروه بانوان و جوانان به شرح زیر تعیین می شوند :

۱- معاون سیاسی امنیتی استاندار (رئیس) .

۲- مشاور استاندار در امور بانوان (دبیر).

۳- نماینده سازمان ملی جوانان در استان.

۴- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان.

۵- مدیرکل امور اجتماعی استانداری .

۶- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان.

۷- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان.

۸- رئیس کل دادگستری استان.

۹- مدیرکل بهزیستی استان .

۱۰- مدیر عامل جمعیت هلال احمر استان.

۱۱- مدیرکل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان .

۱۲- مسئول ورزش بانوان استان.

۱۳- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان.

۱۴- مدیر کل صدا و سیمای مرکز استان.
۱۵- مدیرکل تربیت بدنی استان.
۱۶- رئیس دانشگاه غیرپزشکی مرکز استان (درصورت تعدد دانشگاه های غیرپزشکی مرکز استان یکی از رییسان دانشگاه های غیرپزشکی استان توسط وزیر علوم، تحقیقات و فناوری انتخاب می شود).
۱۷- فرمانده ناحیه انتظامی استان .
۱۸- فرمانده منطقه مقاومت بسیج استان.
۱۹- مدیرکل زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان.
۲۰- رئیس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.

تبصره : علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادها، تشکلها و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسات کارگروه شرکت می کنند :

۱- رییس شورای اسلامی استان .
۲- دونفر نماینده از تشکل های غیردولتی زنان و جوانان استان به انتخاب کارگروه (یک نفر از بانوان و یک نفر از آقایان)
۳- دو نفراز بانوان عضو هیئت علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی به انتخاب کارگروه .
۴- نماینده دانشگاه آزاد اسلامی استان .

ماده ٦٥ – وظایف کارگروه بانوان و جوانان به شرح زیر تعیین می شود :

۱- شناسایی مسایل ، مشکلات و معضلات بانوان و جوانان استان.
۲- برنامه ریزی برای رفع مسایل و مشکلات بانوان و جوانان استان.
۳- برنامه ریزی برای تقویت مشارکت همه جانبه زنان و جوانان استان.
۴- هدایت، هماهنگی و نظارت برعملکرد نهادها و سازمانهای مرتبط با امور بانوان و جوانان استان.

ماده ٦٦ – با تشکیل کارگروه بانوان و جوانان تشکل های زیر منحل می شوند :

الف ـ شورای جوانان استان.
ب ـ کمیسیون بررسی امور بانوان استان.

* این تصویب نامه جایگزین تصویب نامه شماره **۵۳۹۵۲**/ت **۲۳۷۰۰** هـ ـ مورخ **۱۳۷۹/۱۱/۲۶** و اصلاحات بعدی آن می شود.

معاون اول رئیس جمهور ـ محمدرضا عارف

فصل دوازدهم

قوانین و مقررات متفرقه

قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی برای کلیه اتباع ایرانی .

(مصوب ۱۳۷٦/۲/۱۷)

ماده ۱- وزارت خانه های کشور و پست و تلگراف و تلفن موظفند با رعایت قوانین و مقررات، برای کلیه اتباع ایرانی شماره ملی و کدپستی اختصاص دهند.

ماده ۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، وزارت خانه ها، سازمان ها، شرکت ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت ، دانشگاه ها، بانک ها ، شهرداری ها، نهادهای انقلاب اسلامی و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و شرکت ها و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است موظفند از شماره ملی و کدپستی ده رقمی که توسط سازمان ثبت احوال کشور و درقالب کارت شناسایی و با همکاری شرکت پست جمهوری اسلامی ایران برای شناسایی افراد و اشخاص و محل کار یا سکونت آنها حسب مورد اختصاص خواهد یافت تبعیت نموده و به کار گیرند.

ماده ۳- کارت یادشده در ماده فوق به عنوان سند شناسایی اتباع ایرانی و مشمول کلیه احکام حقوقی وکیفری مربوط است و باید همیشه همراه صاحب آن باشد.

تبصره : دارنده کارت در صورت تغییر محل سکونت یا کار خود ، باید مراتب را در اولین فرصت ممکن به سازمان ثبت احوال کشور اطلاع دهد.

ماده ٤- صدور هرگونه کارت شناسایی اداری یا صنفی یا گواهی نامه رانندگی و مشابه آنها، بدون درج شماره ملی و کدپستی ممنوع است.

تبصره : کارت های شناسایی اداری، صنفی یا گواهی نامه رانندگی و مشابه آنها که قبل از تصویب و اجرای این قانون صادر شده اند تا زمانی که شرایط برای تعویض آنها به شکل جدید فراهم نگردیده معتبر خواهند بود.

ماده ۵- دولت موظف است هزینه های اجرای طرح شماره ملی و کدپستی را در بودجه دستگاه های اجرایی مربوط پیش بینی نماید.

ماده ٦- آئین نامه اجرائی این قانون توسط وزارت خانه های کشور و پست و تلگراف و تلفن ظرف مدت ۲ ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر شش ماده و دو تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ هفدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۶/۲/۲۴ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

آئین نامه اجرایی قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی برای کلیه اتباع ایرانی .

(مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۱)

مـاده ۱- در ایـن آئـین نامـه اصـطلاحات و واژه هـای زیـر در معـانی مـشروح مربـوط بـه کـار می روند :

الف ـ سازمان : سازمان ثبت احوال کشور.

ب ـ شرکت : شرکت پست جمهوری اسلامی ایران.

پ ـ قانون : قانون الزام اختصاص شماره ملی وکدپستی برای کلیه اتباع ایرانی ـ مصوب ۱۳۷۶

ت ـ شماره ملی : عددی است ده رقمی و منحصر به فرد که توسط سازمان برای هر فرد ایرانی تعیین و به وی اختصاص داده می شود.

ث ـ کد پستی : عددی است ده رقمی و یگانه که توسط شرکت، تنهـا بـرای شناسایی هـر مکـان تعیین و به آن اختصاص داده می شود.

ج ـ محل سکونت : مکانی است که شخص اظهار می دارد که در آنجا زندگی می کند.

چ ـ کارت شناسایی ملی : سند شناسایی اتباع ایرانی است که توسط سـازمان صـادر مـی شـود و در آن مشخصات فردی، شماره ملی و کد پستی محل سکونت دارنده کارت درج می شود.

مـاده ۲- کلیـه افـراد بـالای (۱۵) سـال سـن موظفنـد پـس از اعـلام سـازمان بـا دردسـت داشـتن مـدارک لازم و برابـر زمانبنـدی ، بـرای دریافـت و تکمیـل فـرم درخواسـت کـارت شناسـایی خویش اقدام نمایند.

تبصره : اعتبار اولین کارت شناسایی ملی از تاریخ صدور به مدت (۷) سال است. تغییـر اعتبـار در دوره های بعد بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

ماده ۳- صاحب کارت مکلف است با تغییـر محـل سکونت یـا تغییـر هـر یـک از اقـلام اطلاعـاتی کارت شناسایی یا پایان مدت اعتبار کارت، شناسایی ملی خود اقلام نماید.

تبـصره : باثبـت واقعـه وفـات هـر فـرد، کـارت شناسـایی متـوفی باطـل و از درجـه اعتبـار سـاقط می شود.

ماده ٤- کلیـه دستگاه هـای موضـوع مـاده (۲) قانون موظفنـد پایگـاه هـای اطلاعـات خـود را بـه نحوی سامان دهندکه هر فرد بـا شـماره ملـی و کدپسـتی در کلیـه سیسـتم هـای اختـصاصی مربوط شناخته شود.

تبصره : پایگاه اطلاعات جمعیت سازمان تنها مرجع رسمی اطلاعات افراد به شرح موضوع ماده (۵) این آیین نامه است.

ماده ۵- سازمان مکلف است نسبت به ابلاغ اطلاعات فردی افراد تحت پوشش دستگاه متقاضی مشتمل بر نام و نام خانوادگی ، نام پدر ، شماره شناسنامه، محل صدور، تاریخ تولد، سریال شناسنامه، شماره ملی و کدپستی، براساس درخواست بالاترین مقام دستگاه اجرایی مربوط اقدام نماید.

تبصره ۱- سازمان موظف است نسبت به تحویل اطلاعات فردی از طریق پایانه و محیط های مغناطیسی و یا براساس روش هایی که به تصویب هیأت موضوع ماده (۱۴) این آیین نامه می رسد اقدام نماید.

تبصره ۲- اولویت تحویل اطلاعات فردی و کدپستی به دستگاه های اجرایی توسط هیأت موضوع ماده (۱۴) این آیین نامه تعیین می شود و حداکثر تا (۶) ماه پس از لازم الاجرا شدن این آیین نامه تحویل اطلاعات فردی و کدپستی به کلیه دستگاه های موضوع ماده (۲) قانون لازم الاجراست.

ماده ٦- کلیه دستگاه های موضوع ماده (۲) قانون موظفند یک سال پس از لازم الاجرا شدن این آیین نامه، نسبت به درج شماره ملی و کدپستی در هرگونه کارت شناسایی اداری یا صنفی یا گواهینامه رانندگی و موارد مشابه اقدام نمایند. ارایه خدماتی که نیاز به کسب اطلاعات فردی دارد موکول به اخذ شماره ملی و کدپستی از متقاضیان است.

ماده ۷- به منظور تسریع در ابلاغ شماره ملی و کدپستی و رفع مغایرت های احتمالی ، قبل از صدور کارت شناسایی ملی سازمان موظف است با همکاری شرکت ظرف سه ماه شماره ملی و کدپستی را از طریق کارت یا نامه رسمی، حاوی مشخصات فردی شامل، شماره ملی، نام، نام خانوادگی، نام پدر و کدپستی ابلاغ نماید.

تبصره : سازمان برنامه و بودجه نسبت به تأمین اعتبار اجرای این ماده اقدام های لازم را به عمل خواهد آورد.

ماده ۸- کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها، شرکت ها، مؤسسات دولتی و عمومی مکلفند ظرف یک سال از تاریخ لازم الاجرا شدن این آیین نامه با همکاری شرکت نسبت به جایگزینی کدپستی با کد شناسایی اماکن متعلق به خود اقدام نمایند.

تبصره : شرکت موظف است اقدام های لازم را در زمینه بهنگام سازی اطلاعات کدپستی و ارایه آن به سازمان ها انجام دهد.

ماده ۹- شهرداری ها و بخشداری های سراسر کشور موظفند با همکاری شرکت طی سال اول برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ، نسبت به نصب پلاک های کدپستی ده رقمی در محل ورودی اماکن اقدام نمایند تا جایگزین پلاک های شناسایی موجود شود.

تبصره : شهرداری ها و بخشداری ها موظفند هرماه تغییرات اماکن، معابر و ساخت و ساز ساختمان ها را به اداره پست محدوده فعالیت خود اطلاع دهند.

ماده ۱۰- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی پس از اجرای ماده (۸) این آیین نامه مکلفند در هنگام صدور هر نوع کارت، سربرگ اوراق تبلیغاتی ، پروانه ، گواهینامه و موارد مشابه آن کدپستی ده رقمی را قید نمایند.

ماده ۱۱- ادارات ثبت اسناد و املاک کشور، دفترخانه های اسنادرسمی، دفاتر ازدواج و طلاق ، بنگاه های معاملاتی و کلیه واحدهای ذیربط موظفند در هنگام تنظیم اسناد، نسبت به درج شماره ملی و کدپستی ده رقمی افراد، متعاملین و مورد معامله در اسناد مربوط اقدام نمایند.

ماده ۱۲- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است جهت مکانیزه نمودن اطلاعات و اسناد ملکی و ایجاد پایگاه اطلاعات و اجرای طرح کاداستر، شماره ملی مالک یا مالکان و کدپستی ملک را به کار گیرد.

ماده ۱۳- به منظور هدایت، نظارت و تهیه زمان بندی اجرایی، دستورالعمل ها و پیگیری موارد ذی ربط در امر ابلاغ شماره ملی، کدپستی و صدور کارت شناسایی ملی و پایگاه های اطلاعات فردی دستگاه ها، هیأتی مرکب از نمایندگان تام الاختیار سازمان ثبت احوال کشور، سازمان برنامه و بودجه ، شرکت پست جمهوری اسلامی ایران و سازمان امور اداری و استخدامی کشور به مسئولیت سازمان برنامه و بودجه تشکیل می شود.

تبصره : هیأت موضوع این ماده موظف است هر (۳) ماه یک بار گزارش عملکرد این آیین نامه را به هیأت وزیران ارایه نماید.

معاون اول رئیس جمهور ـ حسن حبیبی

مصوبه شورای عالی اداری مربوط به مبارزه با تکدی و جمع آوری ، شناسایی و تعیین وضعیت افراد بی سرپرست ، گمشده ، متواری و در راه مانده

(مصوب ۱۳۷۸/۲/۱۵)

شورای عالی اداری در هشتاد و دومین جلسه مورخ **۱۳۷۸/۲/۱۵** بنا به پیشنهاد مشترک معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری، سازمان برنامه و بودجه، سازمان امور اداری و استخدامی و وزارت کشور و به منظور اصلاح ساختار و ایجاد هماهنگی در فعالیت دستگاه های اجرایی و ارتقاء کارآیی و بهبود روش های مربوط به مبارزه با تکدی و جمع آوری، شناسایی و تعیین وضعیت افراد بی سرپرست ، گمشده، متواری، درراه مانده و موارد مشابه و همچنین تنظیم وظایف دستگاه های عمومی و دولتی در این امور تصویب نمود :

ماده ۱- تعاریف و اصطلاحات به کار رفته در این مصوبه به قرار زیر است :

الف ـ مجتمع اردوگاهی : محلی است که زیرنظرفرمانداری در شهرهای بزرگ تشکیل می شود و مسئولیت نگهداری موقت، شناسایی وضعیت، گروه بندی و تعیین تکلیف افراد موضوع این مصوبه را به عهده دارد.

ب ـ افراد مشمول مصوبه ، عبارتند از افراد معلول و ناتوان (اعم از جسمی و ذهنی) بی سرپرست، مجهول الهویه ، در راه مانده، گمشده، متواری، افراد نیازمند غیرحرفه ای ، متکدیان و ولگردان حرفه ای.

ج ـ شهرهای بزرگ : شهرهایی که مطابق آخرین سرشماری مرکز آمار ایران بیش از پانصد هزار نفر جمعیت داشته باشد.

تبصره : شهرهایی که طبق سرشماری یادشده بین ۲۰۰ تا ۵۰۰ هزار نفر جمعیت دارند، با نظر استاندار وحسب شرایط محلی مشمول این تعریف خواهند بود.

ماده ۲- در هر یک از شهرهای بزرگ ، نسبت به ایجاد مجتمع اردوگاهی اقدام خواهد شد و سازمان های مسئول (دادگستری استان ، نیروی انتظامی، سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی(ره) ، اداره کار و امور اجتماعی و شهرداری) نماینده تام الاختیار خود را به مجتمع های مزبور برای انجام وظایف دستگاه متبوع معرفی خواهند کرد.

تبصره : تأمین محل و امکانات وتجهیزات اولیه مورد نیاز اردوگاه از طریق شهرداری صورت خواهد گرفت و در صورت ضرورت به تشخیص استاندار، از سایر امکانات و اعتبارات استان نیز استفاده خواهدشد. اعتبارات مورد نیاز مجتمع های اردوگاهی از محل بودجه عمومی و کمک های مردمی تأمین خواهد شد.

ماده ۳- شهرداری موظف است نسبت به شناسایی و جمع آوری و تحویل افراد موضوع این مصوبه به مجتمع اردوگاهی اقدام نماید. نیروی انتظامی در این مورد همکاری لازم را با شهرداری به عمل خواهد آورد.

ماده ٤- مسئول مجتمع اردوگاهی توسط فرماندار تعیین می شود. مجتمع اردوگاهی مکلف است پس از تحویل گرفتن افراد موضوع این مصوبه ، نسبت به نگهداری موقت، شناسایی وضعیت و طبقه بندی آنها در یکی از گروه های زیر اقدام نماید :

الف ـ افراد متهم به ارتکاب جرم، اعم از متکدیان و ولگردان حرفه ای .

ب ـ افراد بی سرپرست و مجهول الهویه.

ج ـ افراد گمشده، در راه مانده و متواری .

د ـ افراد معلول و ناتوان (اعم از جنسی و ذهنی).

هـ ـ افراد نیازمند غیر حرفه ای.

ماده ٥- چنانچه صدور قرار یا رأی قضایی برای هر یک از افراد موضوع این مصوبه ضرورت داشته باشد، مسئولیت امر به عهده دادگستری استان (دادگاه) است. دادگستری استان می تواند نسبت به تعیین قاضی مستقر در مجتمع اردوگاهی به منظور تسریع در رسیدگی اقدام نماید.

مـاده ٦- سازمان بهزیستی موظف است افراد بی سرپرست ، ناتوان و معلول و سالمندان نیازمند را تحویل بگیرد و در اماکن مناسب نگهداری نماید و تحت آموزش قرار دهد. همچنین پوشش های حمایتی لازم را تا ایجاد شرایط و زمینه مناسب برای بازگشت آنان به زندگی عادی ایجاد نماید.

ماده ۷- کمیته امداد امام خمینی (ره) موظف است ضمن هماهنگی با مسئول مجتمع اردوگاهی، پوشش حمایتی و هدایتی لازم را برای افراد نیازمند، گمشده، متواری و درمانده بر قرار کند و شرایط و زمینه بازگشت آنان به زندگی عادی را فراهم نماید.

ماده ۸- وزارت کار و امور اجتماعی موظف است افراد مستعد و دارای توان کار موضوع این مصوبه راکه از طرف مجتمع اردوگاهی ویا کمیته امداد امام (ره)، بهزیستی و سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی معرفی می گردند، به طور رایگان تحت پوشش آموزش های فنی و حرفه ای مناسب قرار دهد و جهت تأمین اشتغال متکدیانی که دوره های مربوط را طی نموده اند، برنامه ریزی های اجرایی لازم را از طریق مراکز کاریابی و صندوق فرصت های شغلی به عمل آورد.

ماده ۹- افراد موضوع این مصوبه در صورتی که پس از انجام اقدامات پیش بینی شده در موارد (۶ و ۷ و ۸) به تکدی بپردازند، پس از جمع آوری به عنوان متهم جهت تعیین تکلیف در اختیار مراجع قضایی قرار خواهند گرفت.

ماده ۱۰- وزارت کشور موظف است نظام آماری متمرکز ثبت و دستیابی به هنگام به سوابق متکدیان را ایجاد و تصدی نماید. نیروی انتظامی و دیگر دستگاه های مسئول موظفند اطلاعات مورد نیاز وزارت کشور را براساس ضوابطی که آن وزارتخانه ابلاغ می نماید، در اختیار وزارت کشور قرار دهند.

ماده ۱۱- سازمان صدا وسیمای جمهوری اسلامی ایران موظف است به منظور توجیه و آشنایی جامعه با تبعات مختلف تکدی و جلب مشارکت مردم در مبارزه با این پدیده و نیز معرفی تجربه های موفق مردمی، برنامه ریزی و اقدامات لازم را انجام دهد.

ماده ۱۲- سازمان برنامه وبودجه موظف است برای تأمین اعتبارات مورد نیاز اجرای طرح، اقدام لازم به عمل آورد.

ماده ۱۳- به منظور پیگیری ، ایجادهماهنگی و نظارت بر اجرای این مصوبه، ستادی در هر استان با مسئولیت معاون سیاسی ـ امنیتی استاندار و عضویت فرماندار شهرستان محل استقرار مجتمع، رئیس سازمان برنامه و بودجه ، شهردار مرکز استان، مدیر کل کار و امور اجتماعی، رئیس مرکز صدا و سیما، فرمانده نیروی انتظامی منطقه، مدیر کل

بهزیستی، سرپرست کمیته امداد امام خمینی (ره) و رئیس دادگستری استان تشکیل می گردد. تصمیمات ستاد بعد از تأیید استاندار برای دستگاه های اجرایی مربوط لازم الاجرا است.

تبصره : ستاد، فعالیت مؤسسات خیریه و کمک های مردمی را با محوریت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی، به منظور عدم پرداخت مستقیم به متکدیان، سازماندهی نموده، در راستای پیشگیری از این ناهنجاری اجتماعی اقدامات تبلیغی و ارشادی لازم را برنامه ریزی خواهد نمود.

ماده ١٤- وظایف دستگاه ها در مبارزه با تکدی و رسیدگی به افراد موضوع این مصوبه، در سایر شهرها به ترتیبی است که در این مصوبه تعیین شده است و صرفاً انجام وظایف مقرر در مورد مجتمع اردوگاهی به عهده مجتمع نزدیک ترین شهر بزرگ استان است.

ماده ١٥- وزارت کشور مسئول اجرای این مصوبه است و گزارش های لازم را در دوره های زمانی شش ماهه به هیأت وزیران و دبیرخانه شورای عالی اداری ارائه خواهدنمود.

معاون رئیس جمهور ودبیر شورای عالی اداری ـ محمد باقریان

آئین نامه اجرایی بند (ن) تبصره (۱۰) قانون بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور .

(مصوب ۱۳۷۹/۸/۲۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ **۱۳۷۹/۸/۲۵** بنا به پیشنهاد شماره **۸/۱۶۸۹** مورخ **۱۳۷۹/۴/۷** وزارت کشور و به استناد بند (ن) تبصره (۱۰) قانون بودجه سال **۱۳۷۹** کل کشور آیین نامه اجرایی قانون مذکور را به شرح زیر تصویب نمود :

ماده ۱- در اجرای مفاد بند (ن) تبصره (۱۰) قانون بودجه سال **۱۳۷۹** کل کشور وظایف زیر به وزارتخانه ها و دستگاه های اجرایی یاد شده در ذیل محول می شود :

الف ـ وزارت کشور:

۱-کمک به شهرداری ها ، فرمانداری ها و نیروی انتظامی برای تجهیز و راه اندازی مجتمع ها در شهرهای واجد شرایط و تأمین بخشی از هزینه های جاری آنها از قبیل حقوق و دستمزد همکاران اداری وخدماتی در زمینه شناسایی، جمع آوری، طبقه بندی و نگهداری موقت افراد موضوع قانون فوق الذکر .

۲-رفع نیازهای ضروری و حل مشکلات اجرایی پیش بینی نشده و غیر متقربه مربوط به ایجاد مجتمع در شهرستان های واجد شرایط.

۳-ایجاد اردوگاه و فراهم نمودن مقدمات امور پیش بینی شده در قالب وظایف محول شده.

۴-تأمین امکانات مورد نیاز نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و ایجاد زمینه لازم برای انجام وظایف محوله.

۵-انجام طرح های پژوهشی ومطالعاتی در زمینه پدیده تکدی و تشکیل بانک اطلاعات و داده های آماری مربوط به متکدیان در سطح ملی و استانی .

۶-کمک به سازمان ها و مؤسسات فرهنگی، تبلیغی ومطبوعات در انجام امور تبلیغی، آموزشهای عمومی و بسترسازی فرهنگی در جامعه در راستای مقابله فرهنگی با پدیده تکدی و جلب مشارکت مردم در این زمینه.

۷-تخصیص اعتبار به ستادهای استانی ساماندهی امور متکدیان و کودکان خیابانی برای کمک به تهیه برنامه های تبلیغی، فرهنگی از طریق سازمان صدا وسیمای جمهوری اسلامی ایران و چاپ مقالات و پیام های فرهنگی در مطبوعات و اعلامیه های تبلیغی متناسب با ویژگی های فرهنگی، اجتماعی مناطق مختلف کشور.

ب ـ سازمان بهزیستی کشور :

انجام وظایف قانونی محوله ، نگهداری افراد موضوع قانون و تأمین کادر متخصص مجتمع های نگهداری موقت متکدیان.

ج ـ کمیته امداد امام خمینی (ره)

کمک به ساماندهی افراد نیازمند غیرحرفه ای، گمشده، در راه مانده و متواری.

ماده ۲- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است با هماهنگی وزارت کشور و رعایت این آیین نامه نسبت به توزیع اعتبار موضوع بند «ن» تبصره (۱۰) قانون بودجه سال جاری دستگاه های فوق الذکر اقدام نماید.

ماده ۳- دستگاه ها و نهادهای مرتبط با موضوع این آیین نامه براساس مصوبه هشتاد و دومین جلسه شورای عالی اداری موظف به همکاری وارایه خدمات لازم در مجتمع های مستقر در شهرستان ها یا واحدهای تخصصی خود هستند.

ماده ٤- نظارت بر حسن اجرای امور وظایف دستگاه ها در ارتباط با موضوع این آیین نامه در سطح ملی بر عهده وزارت کشور و در سطح استانی بر عهده استانداری ها خواهد بود.

معاون اول رئیس جمهور ـ حسن حبیبی

موادی از قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی

(مصوب ۱۳۷۰/۷/۷)

مـاده ۸- کلیه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی ، دفاتر خدمات مسافرتی و سایر تأسیسات مشابه از هر نظر اعم از سوخت، آب و برق ، عوارض ، مالیات ، وام بانکی و غیره مشمول تعرفه ها، مقررات و دستورالعمل های بخش صنایع می باشند.

موادی از آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها .

(مصوب ۱۳٦۸/۲/۱۳) و اصلاحات مصوب ۱۳۸۳/۷/۸

فصل اول ـ تعاریف

مـاده ۱- تأسیسات گردشگری واحدهایی هستند که به قصد ارائه خدمات و انتفاع برای پذیرائی و اقامت مسافران یا میهمانان طبق ضوابط و مقررات این آیین نامه به شرح زیر تأسیس شده یا می شوند :

۱- مهمانخانه (هتل).

۲- مهمانسرا.

۲- زائر سرا.

۴- متل .

۵- پانسیون .

۶- اقامتگاه جوان.

۷- اردوگاه گردشگری.

۸- تأسیسات ساحلی.

۹- تأسیسات حمام های آب معدنی.

۱۰- رستوران درون واحدهای اقامتی فوق الذکر.

۱۱- واحدهای پذیرایی داخل فرودگاه ها و ترمینال های مسافربری کشور.

۱۲- واحدهای پذیرائی و اقامتی و مهمانپذیرها.

۱۳- مجتمع های سیاحتی و تفریحی (به استثنای موارد مربوط به شهرداری ها) و سایر واحدهایی که به قصد ارائه خدمات و انتفاع، برای پذیرایی و اقامت مسافران و جهانگردان طبق مقررات و ضوابط مصوب سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تأسیس خواهند شد.

۱۴-هتل آپارتمان .

تبصره : مسیرهای گردشگری را سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تعیین و به ارگان های ذیربط اعلام خواهد نمود.

مـاده ٤ : شهرداری ها و سایر مراجع صادر کننده پروانه ساختمان مشمول این آیین نامه ، موظفند ضمن رعایت ضوابط مربوط به خود ، مقررات اعلام شده توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری را نیز در این زمینه مراعات نمایند.

فصل سیزدهم

آراء دیوان عدالت اداری

شماره هـ ـ ۶۳/۶۲ ۱۳۶۴/۱۱/۱۰ کلاسه پرونده هـ ـ ۶۳/۶۲

تاریخ رسیدگی ۶۴/۱۰/۹ شماره دادنامه ۳۴

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

موضوع رسیدگی : شکایت آقای میرطاهر طیبی فرزند میرزا بطرفیت وزارت امور اقتصادی و دارایی.

موضوع شکایت و خواسته : ابطال بخشنامه خلاف قانون بشماره ۳۷۲۶/۲۱۹/۲۹ مورخ ۶۱/۲/۱۶ وزارت امور اقتصادی و دارایی

مقدمه و گردشکار : به شرح دادخواست شماره ۳۱۳۶-۶۱/۱۰/۲۱ شاکی اعلام داشته که در رابطه با اصل ۱۷۰ قانون اساسی پس از تصویب قانون اراضی شهری وزارت مسکن و شهرسازی مأمور تهیه آیین نامه اجرایی قانون مزبور بوده و تبصره ۵ ماده ۸ قانون که نحوه تقویم بهاء زمین های بایر خریداری دولت را بر مبنای قیمت منطقه ای (ارزش معاملاتی) قرارداده و آقای وزیر امور اقتصادی و دارایی همزمان با تدوین آئین نامه مزبور بخشنامه فوق الذکر را به تمام ادارات کل دارایی استان ها صادر و بدون مجوز قانونی برای تعیین ارزش های معاملاتی دستوراتی صادر نموده است. چون بخشنامه خلاف قانون می باشد، تقاضای ابطال آنرا نموده است . در نتیجه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۶۴/۱۰/۹ به ریاست حجۀ الاسلام آقای حاج شیخ محمدعلی فیض قائم مقام دیوان و با شرکت رؤسای شعب تشکیل شد . پس از بررسی موضوع و سوابق امر و تبادل نظر و مشاوره به اتفاق آراء و با اعلام کفایت مذاکرات و اعلام ختم رسیدگی بشرح ذیل مبادرت بصدور رأی می نماید.

رأی دیوان : در خصوص دادخواست آقای میر طاهر طیبی فرزند میرزا بطرفیت وزارت امور اقتصادی و دارایی و موضوع شکایت و خواسته و صدور بخشنامه شماره ۳۷۲۶/۲۱۹/۲۹ مورخ ۱۳۶۱/۲/۱۶ و ابطال آن بلحاظ مخالف قانون بودن با توجه به متن دادخواست تقدیمی و لایحه جوابیه شماره ۷۳۴/۶-۱۳۶۲/۲/۱۳ وزارت امور اقتصادی و دارایی خلاصتاً بشرح اینکه : اولاً : بخشنامه مذکور دستورالعمل داخلی تلقی و ثانیاً : به هر حال ادارات کل امور اقتصادی و دارایی استانها توجه خواهند داشت که کمیسیون تقویم املاک موضوع تبصره ۲ ماده ۲۳ قانون مالیات های مستقیم با در نظر گرفتن وظایف قانونی خود در مورد تعیین ارزش معاملاتی املاک تصمیم لازم اتخاذ خواهند نمود و ثالثاً : در زمان صدور دستورالعمل فوق هنوز آیین نامه اجرایی قانون اراضی شهری به

تصویب نرسیده است . و نظر به تبصره ۲ ماده ۲۳ فوق الذکر دایر بر اینکه تعیین ارزش های معاملاتی اراضی واقع در داخل و خارج شهرها بعهده کمیسیون تقویم املاک می باشد که هر سال در تهران از نماینده وزارت دارایی ـ ارزیاب سازمان ثبت اسناد و املاک ـ نماینده انجمن شهر و در شهرستانها از پیشکار یا رئیس دارایی یا نماینده او ـ رئیس اداره ثبت یا نماینده او ـ نماینده انجمن شهر تشکیل می گردد و وظایف کمیسیون تقویم عبارتست از : ۱- تعیین ارزش معاملاتی اراضی در هر سال براساس برآورد ارزش متوسط شش ماهه اخیر .

۲- تقویم بهای ساختمان براساس نوع مصالح و مشخصات بنا و موقعیت محل و نظر به اینکه در بخشنامه شماره ۲۹/۲۱۱۹/۳۷۲۶-۱۶/۲/۱۳۶۱ از اداره کل اطلاعات و خدمات مالیاتی به اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان در تعقیب بخشنامه شماره ۲۰/۲۸۵۱/۳۷۷۰۸ مورخ ۷/۱۱/۶۰، اعلام شده جهت یکنواخت نمودن قیمت های مذکور و هماهنگی لازم در این مورد در سال ۱۳۶۱ لازم است کمیسیون های تعیین ارزش معاملاتی موضوع تبصره ۲ ماده ۲۳ قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه های بعدی آن با در نظر گرفتن اطلاعاتی که در اجرای بخشنامه فوق الذکر بدست آورده مراتب زیر را مورد توجه قرار دهند :

۱- ارزش معاملاتی عرصه املاکی که دارای ابنیه و سایر مستحدثات باشند حدوداً برابر ارزش معاملاتی عرصه در سال ۱۳۵۶ تعیین شود.

۲- ارزش معاملاتی اعیانی برابر سال ۱۳۵۶ با کسر ۴۰٪ و نسبت به مازاد بر ۱۰۰۰ مترمربع تا ۳۰۰۰ مترمربع برابر سال ۱۳۵۶ حدوداً منهای ۶۰٪ و نسبت به مازاد بر ۳۰۰ مترمربع برابر سال ۱۳۵۶ منهای ۸۰٪ .

۳- چنانچه یک قطعه زمین بایر از نظر مقررات ثبتی تفکیک گردیده و سپس یکجا فروخته شود از نظر احتساب مالیات بر نقل وانتقالات بهتر است با توجه به موارد مذکور در بند ۳ این بخشنامه عمل شود.

۴- درمورد معاملاتی که بهای عرصه واعیان آن براساس ارزش معاملاتی تا ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال تعیین می گردد ۳۰٪ تخفیف منظور گردد. بدیهی است چنانچه ملکی ارزش آن بیش از مبلغ فوق باشد از تخفیف مذکور استفاده نخواهد کرد.

۵- چنانچه املاکی تاکنون فاقد ارزش معاملاتی بوده برای سال ۱۳۶۱ اقدام و تعیین ارزش گردد.

۶- در شهرستانهایی که ارزش معاملاتی در سال **۱۳۶۰** تعیین شده باشد آخرین ارزش مصوب در صورتیکه تاکنون تغییرات ارزش معاملاتی بر اساس سال **۱۳۵۶** عمل گردیده است بر مبنای سال مزبور نسبت به تعیین ارزش معاملاتی سال **۱۳۶۱** با رعایت مفاد این دستورالعمل در هر مورد اقدام لازم معمول نمایند. بهرحال ادارات کل امور اقتصادی و دارایی استانها توجه خواهند داشت که کمیسیون تقویم املاک موضوع تبصره **۲** ماده **۲۳** قانون مالیات های مستقیم با در نظر گرفتن وظایف قانونی خود در مورد تعیین ارزش معاملاتی املاک تصمیم لازم اتخاذ خواهند نمود. بنابراین چون مفاد بخشنامه و یا دستورالعمل مورد ادعای وزارت امور اقتصادی و دارایی با وجود تبصره **۲** ماده **۲۳** قانون مالیات های مستقیم در مورد وظایف کمیسیون تقویم املاک وضع ضابطه نموده و از محدوده اجرایی خارج مبادرت به قانونگذاری کرده است لذا صدور این بخشنامه یا دستورالعمل مخالف صریح تبصره **۲** ماده **۲۳** قانون فوق الاشعار و خارج از صلاحیت مقامات اجرایی می باشد. مستنداً به ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری، بخشنامه یا دستورالعمل مزبور ابطال می گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شماره هـ /۱۸۴/۷۳ ۱۳۷۴/۱۰/۱۲ شماره دادنامه ۱۴۵

تاریخ ۷۴/۸/۲۷ کلاسه پرونده ۱۸۴/۷۳

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : شرکت آلومینیوم پارس (سهامی خاص)

موضوع شکایت و خواسته : اعلام تعارض آراء صادره از شعبه هفدهم دیوان عدالت اداری

مقدمه: الف ـ شعبه هفدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۵۶/۷۲ موضوع شکایت آقای سید محمود حسینی رئیس هیئت مدیره شرکت آلومینیوم پارس به طرفیت شهرداری ساوه به خواسته رسیدگی به صدور رأی مورخ ۷۰/۱۱/۱۷ از ناحیه کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری ها متشکله در شهرداری ساوه و تصمیم به مطالبه مبلغ ۱۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال بابت عوارض فروش تولید شرکت و ابطال تصمیم مزبور به شرح دادنامه شماره ۳۵۰ ـ ۷۲/۱۱/۱۷ چنین رای صادر نموده است، علاوه بر اینکه کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداریها که مورخ ۷۲/۷/۲۹ بجای سه نفر با حضور دو نفر از اعضاء نماینده دادگستری و وزارت کشور بدون حضور نماینده انجمن شهر تشکیل شده و طبق ماده ۷۷ قانون شهرداری ها حضور سه نفر اعضای کمیسیون الزامی بوده است، چون در مورد صدور رای مار الذکر مبنی بر محکومیت شرکت خواهان به پرداخت یک درصد عوارض فروش تولید شرکت به شهرداری خوانده با توجه به دادنامه شماره ۴۲-۲۵/۴/۷۰ صادره از هیأت عمومی دیوان مبنی بر ابطال بخشنامه شماره ۹ مورخ ۶۸/۸/۱ شهرداری الوند در ارتباط با مطالبه وصول یک درصد عوارض تولیداز کارخانجات و واحدهای تولیدی مستقر در شهر صنعتی البرز و مصوبه مورخ ۷۰/۲/۲۴ شورای اقتصاد دال بر اینکه واحدهای مستقر در شهرک های صنعتی و خارج از حوزه حفاظتی شهر مشمول عوارض مورد مطالبه شهرداری نمی باشد برخلاف ضوابط و مقررات مربوطه عمل شده است و طرف شکایت نیز مدرک و مستندی که رای مرقوم را توجیه نماید به دیوان ارائه ننموده است، علیهذا خواسته خواهان موجه بوده و حکم به ورود شکایت صادر وبطلان رأی و اقدام شهرداری در ارتباط با مطالبه عوارض مربوط اعلام می گردد.

ب ـ شعبه هفدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۸۸۵/۷۳ موضوع شکایت شرکت آلومینیوم پارس بطرفیت شهرداری و اداره ثبت اسناد ساوه به خواسته صدور دستور موقت بر توقیف عملیات اجرایی رای مورخ ۷۱/۱۲/۲۵ کمیسیون های ماده ۷۷ قانون شهرداری ها بشرح دادنامه شماره ۹۱۶-۷۳/۱۰/۱۹ چنین رای صادر نموده است، چون شرکت شاکی

بلحاظ اینکه سرمایه آن متعلق به بانکهای صنعت و معدن و بانک مسکن که از مؤسسات دولتی می باشد از شرکت های دولتی محسوب بوده وشکایت شرکت های دولتی با توجه به ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری و رأی وحدت رویه شماره ۳۹، ۳۸، ۳۷ ـ ۶۸/۷/۱۰ از شمول ماده ۱۱ مارالذکر و رسیدگی به آن از حدود وظایف شعبه دیوان خارج می باشد. علیهذا خواسته شاکی از هر حیث قابل رسیدگی در دیوان نیست و حکم به رد شکایت صادرمی گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین اسماعیل فردوسی پور و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت بصدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه سهام شرکت آلومینیوم پارس متعلق به واحدهای دولتی است لذا با توجه به اصل ۱۷۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری و همچنین آراء شماره ۳۹-۳۸-۳۷ مورخ ۶۸/۷/۱۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر حصر صلاحیت دیوان در رسیدگی به شکایات مردم از تصمیمات و اقدامات و آراء قطعی واحدهای دولتی ،دادنامه شماره۹۱۶ مورخ ۷۳/۱۰/۱۹ که متضمن این معنی می باشد، موافق قانون تشخیص داده می شود. این رای مستنداً به ذیل ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوطه در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ اسماعیل فردوسی پور

شماره هـ /۱۲۳/۷۳ ۱۳۷۵/۵/۲ شماره دادنامه ۷۸

تاریخ ۷۴/۵/۱۴ کلاسه پرونده ۱۲۳/۷۳

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای بهروز فرهمند ـ آقای مرتضی نجف آبادی فراهانی

موضوع شکایت و خواسته : اعلام تعارض آراء صادره از شعب ۴ و ۱۰ دیوان عدالت اداری

مقدمه: الف ـ شعبه دهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۶۶ الی ۱۷۲/۷۲ موضوع شکایت آقای غلامرضا درویش احمدی و . . . به طرفیت شهرداری منطقه ۱۹ تهران به خواسته اعتراض نسبت به مطالبه پذیره و حق پارکینگ در مورد مغازه های استیجاری شکات واقع در پلاک ثبتی ۱۱۴/۱۳۶۵ به شرح دادنامه شماره ۷۷۱ الی ۷۷۷ مورخ ۷۲/۹/۱۸ چنین رأی صادره نموده است : با توجه به محتویات پرونده شکات طی دادخواست های تقدیمی به دیوان عدالت اداری به طرفیت شهرداری منطقه ۱۹ تهران خلاصتاً چنین عنوان نموده اند که هر یک مستأجر یک باب مغازه جزء پلاک ثبتی شماره ۱۱۴/۱۳۶۵ بوده که براساس دادنامه شماره ۶۰ مورخ ۶۶/۳/۱۸ شعبه ۱۶۴ دادگاه کیفری دو تهران با پرداخت جریمه بر مبنای یک پنجم ارزش سرقفلی مغازه ها ابقاء و جریمه معینه را تأدیه نموده اند، لکن متعاقباً شهرداری منطقه در مقام وصول عوارض پذیره و حق پارکینگ از آنان برآمده و از این حیث معترض و صدور حکم را درخواست دارند که با مطالعه و بررسی اوراق پرونده نظر به اینکه حسب سوابق امر و مندرجات دادنامه صادره احداث بنا در پلاک موصوف به مساحت ۶۴۱/۵ مترمربع کلاً بدون مجوز که ۳۳۲/۹۱ مترمربع آن به صورت پانزده باب مغازه تجاری و بقیه به صورت سه واحد مسکونی می باشد واز طرف شعبه ۱۶۴ دادگاه کیفری دو تهران بنا به علل و جهات منعکس در دادنامه صادره تعطیل مغازه ها به هر تقدیر ضروری تشخیص نگردیده و به استناد تبصره ۴ اصلاحی ذیل ماده صد قانون شهرداری و بر مبنای یک پنجم ارزش سرقفلی جریمه تعیین شده است،علیهذا با ابقاء مغازه های احداثی و عنایت به مصوبه سال ۱۳۶۴ مربوط به موارد مشمول اخذ عوارض پذیره و ماده واحده قانون تعیین تکلیف عوارض تصویبی شهرداری مصوب ۷۱/۱۰/۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام اخذ عوارض پذیره طبق ضوابط مربوط بلااشکال به نظر می رسد. النهایه چون عوارض پارکینگ ناظر به سطح مسکونی است مطالبه آن از شکات که هر یک مستأجر یک باب مغازه می باشند موقعیت و محمل قانونی نداشته و شکایت در این حد وارد می باشد.

ب ـ شعبه چهارم دررسیدگی به پرونده کلاسه ۹۹۹/۷۲ موضوع شکایت آقای اسداله حسین نژاد به طرفیت شهرداری منطقه ۱۹ تهران به خواسته مطالبه پذیره واحدهای تجاری و حق پارکینگ در پلاک ثبتی شماره ۱۱۴/۱۳۶۵ به شرح دادنامه شماره ۲۰۴۴-۷۲/۱۲/۱۲ چنین رأی صادر نموده است : نظر به اینکه محتویات پرونده ارسالی برگهای ۳۸ الی ۴۱ و برگهای ۴۶ الی ۵۶ نشانگر این است واحدهای تجاری این پلاک در سالهای ۵۸ و ۵۹ دایر شده بعلاوه مدیریت کل محترم حقوقی شهرداری در آن طی شماره ۳۱۷/۶۶۴۳-۷۲/۱۱/۳۰ ایجاد واحدهای تجاری و مسکونی بدون پروانه در این پلاک را در حدفاصل سالهای ۵۸ و ۵۹ تأیید نموده و با توجه به اینکه مصوبه مورخ ۷۱/۱۰/۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام وصول عوارض پذیره را از تاریخ ۶۱/۹/۱۰ تجویز نموده ، مطالبه این عوارض قبل از آن تاریخ محمل قانونی ندارد، و با توجه به اینکه دفاع موجهی به عمل نیامده،لذا شکایت وارد تشخیص و حکم به معافیت شاکی به پرداخت عوارض پذیره مورد شکایت صادر و اعلام می گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجۀ الاسلام و المسلمین اسماعیل فردوسی پور وبا حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه قانون تعیین تکلیف عوارض تصویبی شهرداریها مصوب ۷۱/۱۰/۳ مجمع تشخیص مصلح نظام علی الاطلاق ناظر به تنفیذ کلیه عوارض تصویبی شهرداریها به علت نبودن تنفیذ یا عدم وجود قائم مقامی شورای اسلامی شهر از تاریخ ۶۱/۹/۱ لغایت ۶۶/۱۰/۱۲ و ازجمله مصوبه شماره ۱/۳/۳۴۳۵/۲۲۴۵ مورخ ۶۴/۳/۶ وزارت کشور در خصوص عوارض پذیره می باشد، علیهذا با تنفیذ مصوبه مذکور و در نظر گرفتن تاریخ رسیدگی به تخلفات ساختمانی پلاک مورد بحث از حیث شمول مصوبه، موضوع دادنامه شماره ۶۰ مورخ ۶۶/۳/۱۸ دادگاه کیفری دادنامه شماره ۷۷۱ الی ۷۷۷ مورخ ۷۲/۹/۱۸ شعبه دهم دیوان عدالت اداری که متضمن جواز اخذ عوارض پذیره بر مبنای ضوابط مربوط می باشد موافق اصول و مقررات تشخیص داده می شود. این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ اسماعیل فردوسی پور

شماره هـ ۲/۷۵/ ۱۳۷۵/۳/۱۶ شماره دادنامه ۲۵

تاریخ ۷۵/۲/۲۲ کلاسه پرونده ۲/۷۵

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای غلامرضا گلابی و ...

طرف شکایت : شهرداری مشهد

موضوع شکایت و خواسته : ابطال دستورالعمل شماره ۵۳۰۵۰/۲۱-۲۱/۱۲/۷۲ (عوارض ارزش افزوده)

مقدمه: شکات طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته اند، بابت احداث بنای زائد بر تراکم مجاز و کسر پارکینگ و غیره به موجب رأی قطعی مورخ ۷۳/۹/۱۴ به پرداخت مبلغ ۱۲ میلیون ریال جریمه تخلف محکوم شدیم . متأسفانه شهرداری منطقه یک مشهد فیش بشماره ۵۱۶۴۶۵ جمعاً به مبلغ ۱۲۶/۱۸۲/۹۶۳ ریال تحویل تا نسبت به پرداخت و واریز آن به حساب شهرداری اقدام نماییم . شهرداری مستند درخواست این مبلغ اضافی را دستورالعمل شماره ۵۳۰۵۰/۲۱ مورخ ۷۲/۱۲/۲۱ (عوارض ارزش افزوده) اعلام می نماید. همانطوریکه مستحضرید وصول و مطالبه هر نوع عوارض توسط شهرداری ها به استناد شق یک از ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی مصوب آذرماه سال ۱۳۶۱ منوط به پیشنهاد شورای شهر و تنفیذ ولی فقیه می باشد، در صورتی که آثار سوئی بر اقتصاد نداشته باشد، مضافاً به اینکه به استناد تبصره ذیل ماده ۵۳ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی مصوب ۱۳۶۴ در شهرهایی که انتخابات شورای شهر انجام نشده شخص وزیر کشور یا سرپرست وزارت کشور بعنوان قائم مقام شورای شهر می باشد . بنابراین هر نوع عوارض پس از پیشنهاد وزیر محترم کشور و تنفیذ ولی فقیه قابل وصول برای شهرداری خواهد بود که در دستورالعمل مورد شکایت رعایت تشریفات قانونی نگردیده است . همچنین در صدور دستورالعمل مورد بحث رعایت بخشنامه ۶۹/۲/۲۸-۳۴/۲۹۲ رئیس سازمان برنامه و بودجه نشده است . بنا به مراتب ، ابطال دستورالعمل ۲۱/۵۳۰۵۰ مورخ ۷۲/۱۲/۲۱ را خواستاریم .

شهرداری مشهد در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۷۴/۵/۱۵-۴۵/۳۱۸ اعلام داشته اند : دستورالعمل مورد شکایت تحت عنوان لایحه طی نامه شماره ۲۱/۵۳۰۵۰-۷۲/۱۲/۲۱ به قائم مقام شورای شهر ارسال تا در آن شورا مطرح که در صورت تصویب اجراء گردد و مقام معظم استانداری خراسان طی نامه شماره ۸/۱۰۰۲ مورخ ۷۳/۱/۱۵

اجرای آنرا تا زمان تهیه طرح تفصیلی جدید تصویب و جهت اجراء به شهرداری بلامانع اعلام نموده است . لذا چنانچه شکایت و ایرادی بر مصوبه است دعوی متوجه شهرداری نیست.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجۀ الاسلام و المسلمین اسماعیل فردوسی پور و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت : نظر به ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی و بند الف ماده **۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و نحوه مصرف آن در موارد معین در باب تعیین مراجع صالح جهت تعیین و تصویب عوارض شهرداری ها و اینکه استانداری صلاحیتی در وضع و تصویب عوارض مزبور ندارد، لذا مصوبه مورد شکایت مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ اسماعیل فردوسی پور

شماره هـ /۶۹/۷۶ ۱۳۷۶/۱۱/۳۰ شماره دادنامه ۱۳۱

تاریخ ۷۶/۹/۱۵ کلاسه پرونده ۶۹/۷۶

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : شرکت تولید ابزار برشی.

موضوع شکایت و خواسته : ابطال بخشنامه شماره ۱۱/۲۲۸۴۶-۷۵/۶/۳ استانداری مرکزی.

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته اند، اختلافات دیرینه شهرداری و شهرکهای صنعتی در خصوص دریافت ۱٪ عوارض فروش موضوع بند ۱ ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور و همچنین بند الف ماده **۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت مورد ادعای شهرداری ها در محضر مقام ریاست جمهوری مطرح و ایشان برابر نامه شماره ۶۱۶۴۰/۱۱ مورخ ۷۵/۴/۱ مقرر فرمودند به ۱- واحدهای تولیدی در حوزه استحفاظی شده اعم از اینکه در داخل و یا خارج شهرک های صنعتی باشند باید ۱٪ عوارض مصوب را پرداخت نمایند . ۲- چنانچه این واحدها خارج از شهرکهای صنعتی باشند تمام ۱٪ به شهرداری ها پرداخت می شود و اگر در داخل شهرکهای صنعتی باشند باید نیم درصد به شهرداری و نیم درصد به شهرکها پرداخت گردد و از آنجائیکه کارخانه این شرکت در شهرک صنعتی کاوه قرار دارد و مطابق با دستورالعمل مذکورمی بایست نیم درصد سهم شهرداری ساوه و نیم درصد سهم شهرک صنعتی کاوه پرداخت نماید که به همین نحو اقدام نموده است ولی شهرداری ساوه ضمن رد مصوب ریاست جمهوری به نامه شماره ۱۱/۲۲۸۴۶ مورخ ۷۵/۶/۳ استانداری استان مرکزی استناد نموده و صراحتاً اعلام می نماید که مصوبه ریاست جمهوری در استان مرکزی قابل اجراء نمی باشد. از آنجاییکه هیچ مصوبه یا بخشنامه ای یا قانونی بعداز مصوبه شماره ۶۱/۶۴۰/۱۱ مورخ ۷۵/۴/۱ مقام ریاست جمهوری منتشر نگردیده که ۱٪ عوارض فروش می بایست فقط به شهرداری ساوه پرداخت گردد وهمچنین اقدام استانداری استان مرکزی نیز فاقد وجاهت قانونی است ، بنابه مراتب ، ابطال نامه شماره ۱۱/۲۲۸۴۶ مورخ ۷۵/۶/۳ استانداری استان مرکزی را صادر فرمائید. استاندار استان مرکزی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۲۸۱۷۸/۱ مورخ ۷۶/۶/۱۵ اعلام داشته اند : تعرفه یک درصد عوارض فروش کارخانجات تولیدی برای شهرداری های استان مرکزی در

اجرای بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شورای اسلامی کشور مصوب **۱۳۶۱** با پیشنهاد وزیر کشور و تنفیذ شماره م/۱۶۹۹۱/۱ مورخ **۶۸/۱۲/۲۸** نماینده محترم ولایت فقیه مجاز بوده است . در حالیکه در بند الف ماده **۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت علی الاصول صرفاً وضع عوارض جدید و افزایش عوارض موجود پیش بینی شده و تصمیماتی که به استناد بند مزبور اتخاذ می شود ناقض و ناسخ عوارض قبلی نمی شود. به استناد بند **۲** نامه شماره **۷۰۴۶**/الف ح مورخ **۷۵/۵/۳۰** ریاست محترم جمهوری که فرموده اند عوارض فروش کالاهای صادراتی و وارداتی واحدهای تولیدی برای بعضی از شهرداری ها در اجرای بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور به تصویب رسیده است و وصول آن توسط شهرداری های مربوط بلااشکال است و مرقومه **۶۱۱۶۰** مورخ **۷۴/۲/۲۶** ریاست محترم جمهوری موجب کاهش عوارضی که به استناد بند الف ماده **۳۵** قانون مذکور وضع شده نمی باشد. مضافاً اینکه تنفیذ شماره م/۱۶۹۹۱/۱ مورخ **۶۸/۱۲/۲۸** نماینده محترم ولی فقیه وصول عوارض یک درصد توسط شهرداری های برخی از استانها منجمله شهرداری های استان مرکزی را صراحتاً مجاز دانسته است . در تاکید و تایید عرایض مذکور در تاریخ **۷۶/۳/۲۱** ماده واحده قانون راجع به تأسیس شرکت شهرک های صنعتی ایران مصوب سال **۶۲** توسط مجلس شورای اسلامی اصلاح و به تأیید شورای محترم نگهبان هم رسیده است که به موجب قسمت اخیر بند **۷** ماده واحده اصلاحی و تبصره آن مقرر می دارد :(.... در هر حال شهرکهای صنعتی از حریم قانونی و استحفاظی شهرها و قانون شهرداری ها مستثنی بوده و واگذاری اراضی به متقاضیان و حدود شرایط ونحوه عمل در این خصوص در اختیار مسئولان شهرک صنعتی است که براساس آئیین نامه اجرایی این قانون عمل خواهد کرد. تبصره، عوارض قانونی تولید صنعتگران از مقررات این بند مستثنی است) با استنباط مضیق از مفهوم مخالف تبصره ماده **۷** اصلاحی اخیر التصویب (**۷۶/۳/۲۱**) تمامی ۱٪ عوارض فروش محصولات را متعلق به شهرداریها دانسته است .

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست آیت اله موسوی تبریزی و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : چون تعیین ضوابط و قواعد مربوط به نحوه اجرای مصوبه شماره ۶۱۶۴۰/۱۱ مورخ ۷۵/۴/۱ ریاست جمهوری در زمینه تعلق عوارض فروش محصولات تولیدی واحدهای صنعتی و تولیدی مندرج در مصوبه مذکور وقلمرو اجرایی و میزان آن در مناطق مختلف جغرافیایی تابعه از وظایف و اختیارات استانداریها محسوب نمی شود ، لذا بخشنامه اجرایی شماره ۱۱/۲۲۸۴۶ مورخ ۷۵/۶/۳ استانداری مرکزی بلحاظ خروج از حدود اختیارات خلاف قانون شناخته می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ سید ابوالفضل موسوی تبریزی

شماره هـ /۳۳۷/۷۸ ۱۳۷۸/۱۲/۲۴ شماره دادنامه: ۴۰۶

تاریخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۲ کلاسه پرونده: ۳۳۷/۷۸

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای منصور واعظی

موضوع شکایت و خواسته : ابطال مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۱ شورای اسلامی شهر تهران.

مقدمه: احتراماً شورای شهر تهران بدون رعایت ترتیبات مقرر در اساسنامه سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران طی تصمیمی مبادرت به تغییر اساسنامه سازمان نموده است . از آنجا که این سازمان از ابتدا براساس رهنمودهای مقام معظم رهبری شکل یافته و معظم له در تمامی مراحل آن نقش اساسی داشته و در موارد لزوم دستورات لازم را صادر می فرمودند و رهنمودهای ارائه شده به عنوان سیاست های کلی واصولی سازمان بوده است و با عنایت به اینکه مصوبه شورای شهر تهران بدون در نظر گرفتن موارد یادشده مبادرت به تغییر اساسنامه نموده است. لذا مصوبه شورای مزبور بنا به دلایل زیر مغایر با شرع بوده تقاضای ابطال آن را داریم.

۱- اقدامات اولی تشکیل سازمان در سال ۱۳۷۴ با هدایت مقام معظم رهبری شکل گرفت. معظم له معتقد بودند که ساختن و تجهیز مراکز فرهنگی از طرف شهرداری کار پسندیده ای است ولی اداره آنها و اصولاً انجام امور فرهنگی خارج از وظایف شهرداری است و لذا بر همین اساس این سازمان ایجاد گردید.

۲- پس از این رهنمود اساسنامه ای تهیه که متن نهایی براساس نظرات معظم له تدوین و تکمیل گردید.

۳- تعداد اعضاء هیئت امناء و نوع شخصیت هایی که می بایست در این هیأت حضور داشته باشند تماماً براساس رهنمودهای معظم له تعیین و منصوب گردیدند.

۴- مقام معظم رهبری در خصوص عضویت فرماندهی نیروی مقاومت بسیج در هیأت امنای سازمان فرهنگی هنری صراحتاً اعلام فرمودند که « عضویت فرمانده نیروی مقاومت بسیج در هیأت امنای آن سازمان دستور است و هیچ ارتباطی به آیین نامه و برنامه های سازمان ندارد ...» که به این ترتیب و با توجه به آنکه عضویت فرماندهی نیروی مقاومت

بسیج در هیأت مدیره منتخب شورای اسلامی شهر تهران لحاظ نگردیده مغایرت اساسنامه مزبور را با موازین شرعی بیش از پیش روشن می سازد.

۵- این امر حتی در سال **۱۳۷۸** نسبت به افزایش اعضاء هیئت امناء و عضویت رئیس نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه ها و رئیس شورای فرهنگی اجتماعی زنان شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز رعایت شده و در این خصوص نیز معظم له طی نامه شماره **۱/۵۲۴۴** مورخ **۱۳۷۸/۴/۱** نظر مساعد خویش را اعلام فرموده اند. بنابراین تلقی مقام معظم رهبری از این سازمان تلقی یک سازمان وابسته به شهرداری تهران و زیر نظر شورای شهر نیست و الاّ اگر چنانچه این سازمان را زیر مجموعه شهرداری تلقی می کردند، طبیعتاً این چنین وارد اینگونه امور نمی شدند. این گونه رهنمودها اساساً بر این پایه استوار است که اداره سازمان به نوعی مربوط با منویّات ایشان است و لذا در طول چند سالی که از زمان تأسیس سازمان می گذرد همواره این سازمان را با اوامر موردی خویش مشمول عنایت قرار داده اند. ضمناً اساسنامه سازمان به ثبت قانونی رسیده و مجلس شورای اسلامی نیز در قانون تأمین بودجه سازمان مورخ **۷۸/۲/۱۶** به نوعی هیأت امنای پیش بینی شده در اساسنامه را تأیید نموده است . در اساسنامه یادشده نیز تغییرات مربوط به آن و شیوه اصلاح اساسنامه پیش بینی شده و لذا هرگونه تغییری باید براساس مواد منظور شده در اساسنامه سازمان صورت پذیرد. بنابراین اقدام شورای اسلامی شهر تهران با نادیده گرفتن همه موارد یادشده در فوق و مبادرت به ایجاد مصوبه ای که تمامی منویّات معظّم له را بی اثر می سازد فاقد مجوز شرعی و قانونی بوده و مغایر با شرع می باشد. لذا خواستار اصدار رأی بر ابطال آن می باشیم.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به ریاست حجت الاسلام و المسلمین درّی نجف آبادی در جلسات متعدد خود از جمله جلسه مورخ **۷۸/۱۰/۱۲** و **۷۸/۱۰/۱۹** و **۷۸/۱۲/۲۲** موضوع مصوبات شورا را به بحث و بررسی همه جانبه گذاشت و پس از بحثهای مفصل کارشناسی و حقوقی و قانونی و قضایی موضوع را قابل طرح و بررسی در دیوان و هیأت عمومی تشخیص داده و مقررات و تصمیمات شوراها را مشمول ماده **۱۱** و **۲۵** قانون دیوان دانست و حق تظلم و دادخواهی نسبت به مصوبات و مقررات و دستورالعملها وبخشنامه ها

وآیین نامه ها را برای همه تأیید و با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به اصدار حکم نمود.

رأی هیأت عمومی : به شرح نظریه شماره **۷۸/۲۱/۶۳۰۷** مورخ **۷۸/۱۲/۵** فقهای محترم شورای نگهبان که عیناً نقل می شود «باتوجه به اینکه مقام معظم رهبری امر به حفظ وضع مستفاد از اساسنامه سابق فرموده اند و شورای شهر تهران بدون رعایت بعض مواد آن (مثل اصلاحیه ماده ۱۳) اقدام به تغییر اساسنامه سابق کرده است ، فلذا اقدام شورای شهر و تغییراساسنامه سابق خلاف موازین شرع شناخته شد.» بنابراین مصوبه مورد اعتراض در حد مندرج در نظریه فوق الذکر مستنداً به قسمت اول ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری مصوب **۱۳۶۰/۱۱/۴** ابطال می شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ /۱۹۹/۷۸ ۱۳۷۹/۸/۳۰ شماره دادنامه: ۱۹۳

تاریخ ۱۳۷۹/۶/۶ کلاسه پرونده: ۱۹۹/۷۸

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : شرکت سهامی خاص فرش البرز

موضوع شکایت و خواسته : ابطال بند ۲۷ بخشنامه شماره ۱/۳/۳۴/۲۴۸۲۰ مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۱۷ وزارت کشور.

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، وزارت کشور طی بخشنامه شماره ۱/۳/۳۴/۲۴۸۲۰ مورخ ۶۸/۱۰/۱۷ و بند ۲۷ آن به استانداریها اعلام نموده اند که می توانند نسبت به تغییر محدوده قانونی شهرها و همچنین حریم شهرها اقدام و پیشنهادات خود را برای تصویب به وزارت کشور ارسال دارند این دستورالعمل موجب شده است که شهرداریها موضوع حریم شهر را با محدوده قانونی شهرها مخلوط و برای اخذ عوارض یک درصد از فروش محصولات تولیدی کارخانجات که در خارج از حوزه استحفاظی شهرها قرار دارد محدوده قانونی خود را بدون رعایت مجوزهای لازم (اخذ موافقت وزارت مسکن و شهرسازی) توسعه داده و با تهیه نقشه دلخواه آنرا به وزارت کشور ارسال دارد. وزارت کشور هم با تصویب نقشه ها بدون رعایت تبصره یک ماده ۴ قانون تقسیمات کشوری آنها را جهت اجراء به شهرداری ها ابلاغ نمودند این مصوبات موجب آشفتگی فراوان و اعتراض کارخانجات شده و در تمام شهرها ایجاد اشکال نموده است. اینک با تقدیم این دادخواست ابطال بند ۲۷ بخشنامه فوق الذکر را استدعا دارد. مدیر کل دفتر حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۳۲۴۹/۶۱ مورخ ۱۳۷۸/۷/۵ اعلام داشته اند توسعه محدوده های قانونی و حریم شهرها به موجب تبصره یک ماده ۴ قانون تقسیمات و ماده ۹۹ قانون شهرداری ، حسب ضرورت تشخیص و متناسب با نیاز شهرها و به منظور گسترش دامنه عملکرد متنوع امور شهری برعهده وزارتین کشور و مسکن و شهرسازی و بعضاً انجمن شهر محول و واگذار گردیده است. از آنجائی که شهرها همزمان با روند افزایش رو به تزاید جمعیت گسترش می یابد، بالطبع با توجه به کمبود فضا موجبات توسعه فضاهای مختلف شهری از جمله تجاری اداری ، مسکونی، خدماتی و مهم فضای سبز... را به همراه می آورد، به همین اعتبار و به جهت تحقق بخشی از نیازهای ضروری شهری ناچاراً اعمال اهرمهای قانونی مورد اشاره را می طلبد و گریزی از این قاعده نمی باشد. وزارت کشور در راستای مسئولیت های

محوله و به لحاظ تنسیق و تنظیم امور و تدقیق در تصمیم گیریها ، تواماً ضمن تفویض پاره ای از امور مرتبط با وزارت کشور بعضاً مواردی از وظایف انجمن شهر(ماده۴۲) و شورای شهر که به موجب تبصره ماده **۵۳** قانون شوراها به وزیر کشور محول گردیده است را در قالب دستورالعملی به آقایان استانداران به عنوان نماینده قانونی وزارت کشور در منطقه و قائم مقام شوراهای اسلامی شهر در شهرهای استان تفویض و واگذار نموده است . در این مقوله بند **۲۷** بخشنامه با عنایت به انشاء حکم آن صرفاً برای آقایان استانداران جنبه پیشنهادی داشته و مراحل تصویب و تأیید به گونه ای که در احکام مواد **۹۹** و تبصره یک ماده **۴** قانون تقسیمات درج گردیده است، توسط مراجع مذکور صورت می پذیرد و آقایان استانداران نقش تصمیم گیری در ما نحن فیه ندارند. علی ایحال نظر به اینکه توسعه محدوده های شهری در زمان تصمیم گیریها و طبعاً در زمان حاکمیت احکام قانونی و براساس ضرورتهای اساسی شهرها انجام یافته است از این جهت اعتبار لازم قانونی را تحصیل نموده و برای شهرداری ها و سایر دستگاه های اداری و اجرایی کشور حسب مورد قابلیت اجرایی داشته و دارد و با عنایت به شرح مراتب رد خواسته شاکی و صدور رای بر ابقاء بند **۲۷** بخشنامه مارالذکر مورد تقاضا است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین مقدسی فرد معاون قضایی دیوان و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤساء و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه تکلیف تعیین محدوده جغرافیایی و مقامات و مراجع قانونی ذیصلاح در تصویب آن به حکم تبصره یک ماده **۴** قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری تعیین و مشخص گردیده است . بند **۲۷** بخشنامه شماره **۱/۳/۳۴/۲۴۸۲۰** مورخ **۱۳۶۸/۱۰/۱۷** وزارت کشور که در این باب ترتیب دیگری را معین نموده است مغایر قانون تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان ابطال می گردد.

معاون قضایی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ مقدسی فرد

شماره هـ /۷۹/۴۵ ۱۳۷۹/۱۲/۲۷ شماره دادنامه: ۲۸۴

تاریخ ۱۳۷۹/۱۰/۴ کلاسه پرونده: ۷۹/۴۵

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای محمد یوسفی

موضوع شکایت و خواسته : اعلام تعارض آراء صادره از شعب ۱۲ و ۱۸ دیوان عدالت اداری.

مقدمه: الف ـ شعبه دوازدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۷۲/۲۷۳ موضوع شکایت آقای میرقاسم زگردی به طرفیت شهرداری ملایر به خواسته اعتراض به رأی مورخ ۷/۴/۱۳۷۱ کمیسیون ماده ۷۷ شهرداری ملایر و تقاضای استرداد عوارض مأخوذه به شرح دادنامه شماره ۷۰۳ مورخ ۸/۷/۱۳۷۲ چنین رأی صادر نموده است، بالتفات به مستنبط از مفاد نظریه ذیل نامه شماره ۳۴/۳/۱/۹۳۲ مورخ ۱۵/۶/۱۳۶۶ وزارت کشور به عنوان رئیس دیوانعالی کشور و با عنایت به مدلول ماده یک قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتریاران مصوب ۲۵/۴/۱۳۵۴ که دفترخانه اسناد رسمی را واحد وابسته به وزارت دادگستری دانسته و طبق مدلول ماده ۲ قانون مذکور سردفتران به موجب ابلاغ وزیر دادگستری منصوب می گردند و همچنین مدلول تبصره یک ماده ۲ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳/۴/۱۳۵۹ که صاحبان دفاتر اسناد رسمی را از شمول قانون مذکور مستثنی نموده است به رأی فوق الذکر اشکالاتی وارد است زیرا قطع نظر از اینکه مندرجات نامه مذکور حکایتی از تنفیذ صریح ندارد و معلوم نیست اعلام نظریه به عنوان چه مقامی داده شده است ، چون این نظریه در مقام اجراء بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور اعلام گردیده است و مندرجات رأی کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری حکایتی از قید دلیل قاطع بر تحقق شرط مندرج در نظر رئیس دیوانعالی کشور و همچنین شرط مندرج در بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور و شمول بر دفترخانه های رسمی ندارد. ثانیاً با اینکه نظریه مستند بعد از تاریخ ۲/۷/۱۳۶۶ اعلام گردیده است مندرجات رأی حکایتی از مجوز قانونی مشمول عوارض دانستن دفترخانه اسناد رسمی شماره ۱۷ ملایر را از سال ۱۳۶۴ تا آخر سال ۱۳۷۰ ندارد. ثالثاً مندرجات رأی حکایتی از قید مستند قانونی عوارض مورد مطالبه ندارد. رابعاً چون اساساً دفترخانه مذکور مدعی بوده است که اساساً عوارض مورد مطالبه شامل دفترخانه اسناد رسمی نمی گردد تا مورد مشمول ماده ۷۷ قانون شهرداری باشد در نتیجه رسیدگی کمیسیون مذکور فاقد مجوز قانونی بوده است لذا به جهات مذکور و سایر اوضاع و

احوال حکم به ورود شکایت شاکی و بطلان رأی مورخ ۱۳۷۱/۴/۷ کمیسیون ماده ۷۷ شهرداری ملایر و محکومیت آن شهرداری به مسترد نمودن وجوه مأخوذه از شاکی بابت عوارض محل بحث صادر می گردد. ب ـ شعبه هجدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۳۰/۷۸ موضوع شکایت آقای محمد یوسفی به طرفیت شهرداری شاهرود به خواسته ابطال آراء ۱۳۷۱/۵/۳۱، ۱۳۷۵/۱۰/۱۱ و ۱۳۷۸/۱/۲۵ صادره از کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری ها به شرح دادنامه شماره ۱۵۹۹ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۶ چنین رأی صادر نموده است ، نظر به اینکه اعتراض شاکی صرفاً در زمینه این است که دفاتر اسناد رسمی وابسته به وزارت دادگستری بوده و خارج از شمول مقررات ماده ۲ قانون نظام صنفی است و بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور شامل دفاتر اسناد رسمی نمی شود و حال آنکه اخذعوارض از دفاتراسناد رسمی که با رعایت تشریفات قانونی به تنفیذ مقام صلاحیت دار مذکور در ماده ۳۵ فوق الذکر رسیده است با توجه به وحدت ملاک از رأی وحدت رویه شماره ۱۸۷ مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مغایرتی با قانون ندارد. علیهذا رأی به رد شکایت صادر می گردد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و روساء و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه دریافت عوارض مورد ادعا برابر مقررات به تصویب مقام صلاحیت دار رسیده است، بنابراین دادنامه شماره ۱۵۹۹ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۶ شعبه هجدهم دیوان در حدی که متضمن این معنی می باشد موافق اصول و موازین قانونی است. این رأی به استناد قسمت آخر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۳۰۸/۷۷ ۱۳۸۰/۴/۲۰ شماره دادنامه: ۸۹

تاریخ ۱۳۸۰/۳/۲۷ کلاسه پرونده: ۳۰۸/۷۷

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای محمدتقی عبدالرزاقی .

موضوع شکایت و خواسته : ابطال بخشنامه شماره **۲۸۵۶**/م/**۳۲۱** مورخ **۱۳۷۵/۸/۵** فرماندار قزوین.

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته اند، فرماندار قزوین به قائم مقامی شورای شهر قزوین مصوبه ای را امضاء و تصویب نموده است که براساس آن شهرداری قزوین برای ورودی وسایل نقلیه باربری و توقف در میدان تره بار عوارضی تحت عنوان حق پارکینگ دریافت می کند. از آنجایی که وفق بند الف ماده **۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب **۱۳۶۹/۸/۲** مجلس شورای اسلامی «وضع عوارض جدید یا افزایش عوارض موجود در خصوص شهرداری ها صرفاً با پیشنهاد وزیر کشور و تصویب رئیس جمهوری امکان پذیر است و با توجه به وجود قید صرفاً در ماده مرقوم قائم مقامی شورای شهر قزوین حق وضع عوارض جدید برای شهرداری قزوین نداشته اند بنا به مراتب مرقوم تقاضای ابطال تصمیم اتخاذ شده توسط قائم مقامی شورای شهر قزوین مبنی بر اخذ عوارض جهت ورود وسایل نقلیه در میدان تره بار قزوین را دارد. مدیرکل دفتر امور شهری و روستایی استانداری قزوین در پاسخ به شکایت مذکور مبادرت به ارسال تصویر نامه شماره **۸۹۲**/م/**۲۳۷/۲۱** مورخ **۱۳۷۸/۱۱/۳۰** شهردار قزوین نموده است. در این نامه آمده است، مصوبه مذکور به استناد اختیارات تفویضی وزارت کشور و در اجرای بند **۲۶** ماده **۷۱** قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب **۱۳۷۵/۳/۱** مجلس شورای اسلامی صادر و ابلاغ گردیده و کاملاً قانونی و قابل اجراء است و از مصادیق قانون ذکر شده در دادخواست شاکی نبوده و اصولاً حق پارکینگ، عوارض نمی باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و روساء و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از

بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : طبق بند **۲۶** ماده **۷۱** قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب **۱۳۷۵/۳/۱** تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمانهای وابسته به آن با رعایت آیین نامه مالی معاملات شهرداری ها از جمله وظایف شورای اسلامی شهر است و چون به موجب تبصره الحاقی به ماده **۵۳** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب **۱۳۶۴** تا تشکیل شورای اسلامی شهر وظایف آن شورا در امور شهرداری به شخص وزیر یا سرپرست وزارت کشور محول شده است و حکم این تبصره مفید جواز تفویض وظایف مذکور به سایر مقامات وزارت کشور نیست، بنابراین مصوبه شماره **۲۸۵۶**/م/**۳۲۱** مورخ **۱۳۷۵/۸/۵** فرماندار قزوین در خصوص تعیین حق پارکینگ و دریافت آن از وسائط نقلیه باربری به جهت ورود و توقف آن ها در میدان تره بار آن شهرستان خارج از محدوده اختیارات فرماندار تشخیص داده می شود، و به استناد قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره ه‍/۱۵۲/۷۹ ۱۳۸۰/۵/۹ شماره دادنامه: ۱۱۹
تاریخ ۱۳۸۰/۴/۱۷ کلاسه پرونده: ۱۵۲/۷۹

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای احمدعلی سیروس .

موضوع شکایت و خواسته : ابطال بخشنامه شماره ۱۶۶۱۴/۱/۴/۴۲ مورخ ۱۳۷۷/۸/۱۹ استانداری مازندران

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، به موجب ماده **۵۵** قانون شهرداری ها از وظایف شهرداری، حفظ نظافت شهر و تخلیه زباله است و عوراض نوسازی و یا سایر عوراض دیگر که به موجب قانون توسط شهرداری وصول می شود بدین منظور است. از طرف دیگر وضع هر نوع عوارض باید به ترتیب مقرر در بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب **۱۳۶۱** و رعایت قانون الحاق یک تبصره به ماده **۵۳** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب **۱۳۶۴** تحقق یابد. استانداری مازندران بدون توجه به قوانین مذکور به موجب دستورالعمل شماره **۱۶۶۱۴/۱/۴/۴۲** مورخ **۱۳۷۷/۸/۱۹** به شهرداری محمود آباد مجوز وصول عوارض به عنوان خدمات زباله از اماکن مسکونی و تجاری و اداری داده است و شهرداری محمودآباد حتی پس از تشکیل شورای اسلامی شهر، کماکان به استناد دستورالعمل و مجوز مذکور مبادرت به وصول عوارض بابت خدمات زباله می نماید. با توجه به مراتب مذکور ابطال بخشنامه استانداری مازندران جهت اخذ عوارض را دارد.معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری مازندران در پاسخ شکایت مذکور طی نامه شماره **۱۹۳۶۰/۴/۴۲** مورخ **۱۳۷۹/۷/۱۲** اعلام داشته اند، در قانون شهرداری ها، وظیفه ای جهت جمع آوری و حمل و دفع بهداشتی زباله برای شهرداریها پیش بینی نشده است و فقط در تبصره **۴** بند **۲** ماده **۵۵** قانون شهرداری تعیین محلهای مخصوص برای تخلیه زباله و نخاله های ساختمانی و مواد رسوبی فاضلابها با شهرداری می باشد که باید ضمن انتشار آگهی به اطلاع عموم برسد که رانندگان وسایل نقلیه اعم از کندرو و یا موتوری مکلفند زباله و فضولات جمع آوری را در محلهای تعیین شده از طرف شهرداری خالی نمایند ولی استان مازندران به دلیل وضعیت خاص اقلیمی و محدودیت زمین که امکان تهیه زمین برای استفاده مذکور در

نزدیکی شهرها وجود ندارد به منظور حفظ بهداشت عمومی و جلوگیری از آلودگی منابع آب و خاک وظیفه جمع آوری و حمل و دفن زباله ناچاراً به عهده شهرداری ها محول گردیده است که علاوه بر حمل زباله های جمع آوری شده به مسافت طولانی و متحمل شدن هزینه گزاف برای این امر با مشکلات عدیده در مکانیابی و با مسائل اجتماعی مواجه می باشند که با پی گیری های به عمل آمده و تاکیدات دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و ریاست محترم جمهوری معضل زباله و امحاء مواد زائد جامد به صورت ویژه در برنامه های استانی قرار گرفته است . از این رو به منظور جبران بخشی از هزینه هایی که شهرداری با توجه به توضیحات معروضه متحمل می شود ،به استناد ماده ۳۰ آیین نامه مالی شهرداری ها و بند ۲۶ ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵مجلس شورای اسلامی نرخ خدمات جمع آوری، حمل و دفن زباله در غیاب شوراهای اسلامی شهر حسب تفویض اختیار وزیر کشور به جانشینی قائم مقامی شورای اسلامی شهر تصویب گردیده است که وصول آن کماکان برای شهرداری ها نافذ خواهد بود. لذا با عنایت به مطالب فوق اعتراض مشارالیه به اخذ مبلغ مذکور تحت عنوان عوارض به دلایل ذکر شده محمل قانونی ندارد و تقاضای رد شکایت شاکی را دارد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و روساء و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : طبق بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ و بند ۲۶ ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ تعیین و تصویب عوارض و نرخ خدمات شهرداری در قلمرو جغرافیایی هر شهر بعهده شوراهای اسلامی شهر محول شده و به موجب تبصره الحاقی به ماده ۵۳ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۴/۷/۲۸ تا تشکیل شوراهای اسلامی شهر، وظایف و مسئولیت های شوراهای مذکور به شخص وزیر یا سرپرست وزارت کشور تفویض گردیده است . نظر به اینکه اعمال اختیار مقرر در تبصره الحاقی به ماده ۵۳ قانون به حکم قانونگذار قائم به اشخاص مذکور

در آن تبصره است و تفویض آن به سایر اشخاص و مقامات دولتی از جمله استانداران مستند به حکم و اذن مقنن نیست، بنابراین مصوبه شماره **۱۶۶۱۴/۱/۴/۴۲** مورخ **۱۳۷۷/۸/۱۹** استانداری مازندران مبنی بر تعیین و تصویب نرخ جمع آوری و حمل و امحاء زباله و وصول آن از اشخاص خارج از حدود اختیارات استانداری تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۳۵۹/۷۹ ۱۳۸۰/۶/۵ شماره دادنامه: ۱۲۷

تاریخ ۱۳۸۰/۴/۲۴ کلاسه پرونده: ۳۵۹/۷۹

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : شهرداری نوشهر

موضوع شکایت و خواسته : اعلام تعارض آراء صادره از شعب اول و پنجم تجدیدنظر دیوان عدالت اداری .

مقدمه: الف : ۱- شعبه نهم در رسیدگی به پرونده کلاسه **۹۳۹/۷۷** موضوع شکایت شرکت کارگاههای تولیدی الباقیات و الصالحات به طرفیت شهرداری نوشهر به خواسته اعتراض به رأی کمیسیون به شرح دادنامه شماره **۱۱۱۲** مورخ **۱۳۷۸/۷/۱۸** چنین رأی صادر نموده است، بموجب بند **۲** ماده **۱۱** قانون دیوان عدالت اداری آراء قطعی کمیسیون های موضوع ماده **۷۷** قانون شهرداری منحصراً از حیث نقض قوانین و مقررات و یا مخالفت با آنها قابل اعتراض و رسیدگی در دیوان است . نظر به مندرجات لایحه جوابیه و سایر محتویات پرونده و اینکه الزام شاکی به پرداخت عوارض در حد مصوب خلاف قوانین و مقررات نیست، اعتراض نسبت به رأی کمیسیون مزبور در این خصوص رد می شود.

۲- شعبه اول تجدید نظر در رسیدگی به پرونده کلاسه ت **۲۳۱۰/۷۸/۱** موضوع تقاضای تجدیدنظر شرکت فرآورده های تولیدی الباقیات و الصالحات به خواسته اعتراض به دادنامه شماره **۱۱۱۲** مورخ **۱۳۷۸/۷/۱۸** شعبه **۹** دیوان به شرح دادنامه شماره **۸۱۰** مورخ **۱۳۷۹/۷/۳** چنین رأی صادر نموده است، بر کیفیت رسیدگی و اصدار دادنامه شماره **۱۱۱۲** مورخ **۱۳۷۸/۷/۱۸** شعبه **۹** دیوان ایراد و اشکالی به نظر نمی رسد بنابه مجموع مراتب مارالذکر ضمن رد اعتراض تجدیدنظر خواه دادنامه بدوی عیناً تأیید می گردد.

ب ـ ۱- شعبه اول رسیدگی به پرونده کلاسه **۱۸۷۸/۷۷** موضوع شکایت شرکت صنایع چوبکار به طرفیت شهرداری نوشهر به خواسته اعتراض به رأی کمیسیون ماده **۷۷** قانون شهرداریها به شرح دادنامه شماره **۲۱۰۴** مورخ **۱۳۷۷/۹/۲۵** چنین رأی صادر نموده است، حسب صراحت مصوبه مورخ **۱۳۶۴/۳/۲۰** استانداری مازندران موضوع وصول ۲٪ عوارض شامل قراردادهای منعقده بین پیمانکاران و عاملین فروش چوب و سایر مشتقات آن با جنگلداری به عنوان عوارض چوب می باشد.

اولاً : هیچ دلیلی بر عاملیت شرکت شاکی و پیمانکار بودن آن در ارتباط با فروش چوب ارائه نشده و شرکت مذکور فاقد دو وصف مذکور در مصوبه است.

ثانیاً : در هر مورد لازم است تعداد قراردادها و موضوع آنها و میزان قرارداد طرفین مشخص گردد تا مقدار ۲٪ براساس آن اخذ گردد که در این مورد نیز رأی ناقص و اقدامی از این حیث به عمل نیامده با توجه به مراتب و کلی صادر شدن رأی و ابهام موجود در کلمه مشتقات آن رأی معترض عنه کمیسیون موضوع ماده **۷۷** قانون شهرداریها (شهرداری نوشهر) برخلاف مقررات صادر گردیده و حکم به نقض آن صادر و اعلام می گردد.

۲- شعبه پنجم تجدید نظر در رسیدگی به تقاضای تجدید نظر شرکت صنایع چوبکار به خواسته اعتراض به رأی شماره **۲۱۰۴** مورخ **۱۳۷۷/۹/۲۵** شعبه اول به شرح دادنامه شماره **۸۷** مورخ **۱۳۷۸/۴/۱۳** چنین رای صادر نموده است ، دادنامه تجدید نظر خواسته در حدی که متضمن رسیدگی مجدد در هیأت همعرض می باشد تأیید می گردد.

ج ـ ۱ ـ شعبه دهم در رسیدگی به پرونده کلاسه **۷۶۷/۷۷** موضوع شکایت شرکت طوبی شمال به طرفیت شهرداری نوشهر به خواسته اعتراض به رأی کمیسیون ماده **۷۷** به شرح دادنامه شماره **۸۹۶** مورخ **۱۳۷۹/۶/۶** چنین رای صادر نموده است ، حسب مندرجات نامه مورخ **۱۳۷۸/۵/۲** شهرداری نوشهر، محل بهره برداری شرکت خارج از محدوده شهر نوشهر بوده و مرکز اصلی شرکت به موجب مفاد اساسنامه پیوست دادخواست تهران اعلام گردیده است . بنا به مراتب و نظر به اهداف مقنن در رابطه با تأسیس شرکت های صنعتی مصوب **۱۳۶۲/۱۲/۷** که حمایت از شهرکهای صنعتی منظور استفاده مطلوب از امکانات و ارائه خدمات جهت متصدیان مربوط بوده و با توجه به اینکه طبق بند **۶** قانون مذکور پرداخت هر نوع هزینه مربوط به ارائه خدمات عمومی جهت این نوع شهرکها بلامانع بوده و با عنایت به اینکه شهرداری ها بموجب قانون از قلمرو جغرافیایی شرکتهای صنعتی خارج و از لحاظ ارائه خدمات عمومی هیچگونه مسئولیت و تکلیف ندارند.

بنا به مراتب مطالبه عوارض از شهرکهای صنعتی به استناد بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شورای اسلامی که به منظور تأمین هزینه های خدمات عمومی شهری وضع شده مجوزی ندارد کما اینکه در این رابطه هم دیوان عدالت اداری به شرح رأی شماره **۴۲**

مورخ ۱۳۷۰/۴/۲۵ اخذ عوارض موضوع بند یک ماده ۳۵ قانون مزبور به شهرکهای صنعتی اجازه نداده است. بنا به مراتب رأی کمیسیون ماده ۷۷ که دلالت بر الزام به پرداخت عوارض به میزان ۲٪ فروش کالای تولیدی به استناد ماده ۳ قانون مذکور دارد فاقد وجاهت قانونی است و به نقض رأی صادره اعلام نظر می نماید.

۲- شعبه پنجم تجدیدنظر در رسیدگی به پرونده کلاسه ت ۱۴۰۵/۷۹/۵ موضوع تقاضای تجدیدنظر شهرداری نوشهر به خواسته اعتراض به دادنامه شماره ۸۹۶ مورخ ۱۳۷۹/۶/۶ شعبه دهم دیوان به شرح دادنامه شماره ۴۰۳ مورخ ۱۳۸۰/۴/۶ چنین رأی صادر نموده است. نظربه اینکه بر طبق بندیک ماده ۳۵ قانون شورای اسلامی شهر مصوب ۱۳۶۰/۹/۱ از جمله وظایف شورای اسلامی شهر وضع عوارض به منظور تأمین هزینه های شهرداری مصوب ۱۳۶۶/۷/۲۸ مجلس شورای اسلامی با تنفیذ ولی امر می باشد و برابر ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی شهر تا تشکیل شورای اسلامی شهر وزیر کشور یا سرپرست وزارت کشور جانشین شورای اسلامی آن شهر در امور مربوط به شهرداری خواهد بود و نظر به اینکه رأی وحدت رویه شماره ۲۵ مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که در موارد مشابه لازم الاتباع می باشد وضع عوارض از طرف استاندار را به استناد ماده ۳۵ مرقوم و تبصره الحاقی مذکور جایز ندانسته بنابراین استناد کمیسیون ماده ۷۷ به مصوبه استانداری مازندران موجه نبوده لذا با رد تقاضای تجدیدنظر خواه دادنامه شماره ۸۹۶ مورخ ۱۳۷۹/۶/۶ که مفهم مواد فوق است عیناً تأیید و استوار می گردد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤساء و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : طبق ماده واحده قانون تعیین تکلیف عوارض تصویبی شهرداریها مصوب ۱۳۷۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام کلیه عوارض تصویبی شهرداریها که از تاریخ ۱۳۶۱/۹/۱ تا زمان تنفیذ نماینده ولی امر (۱۳۶۶/۱۰/۱۲)برقرار گردیده و به علت نبودن تنفیذ و یا عدم وجود قائم مقامی شورای اسلامی شهر در خلاء قانونی بوده،

تنفیذ شده تلقی گردیده است.بنابراین دادنامه شماره ۸۱۰ مورخ ۱۳۷۹/۷/۳ شعبه اول تجدیدنظر دیوان مبنی بر تأیید دادنامه شماره ۱۱۱۲ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۸ شعبه نهم بدوی دیوان مشعر بر رد شکایت به خواسته اعتراض به رأی قطعی کمیسیون موضوع ماده ۷۷ قانون شهرداری در حدی که نتیجتاً متضمن این معنی می باشد موافق قانون تشخیص داده می شود . این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع ذیربط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۷۹/۲۷۳ ۱۳۸۰/۶/۵ شماره دادنامه: ۱۵۴

تاریخ ۱۴/۵/۱۳۸۰ کلاسه پرونده: ۷۹/۲۷۳

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای قدرت علیخانی

موضوع شکایت و خواسته : ابطال مصوبه شماره ۳۳/۳/۱/۱۶۸۷۷ مورخ ۲۸/۹/۱۳۷۵ وزیر کشور.

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است ، شهرداری قزوین با تهیه نقشه جدید، حریم قانونی شهر قزوین را به طور قابل ملاحظه ای توسعه داده به طوری که شامل مناطق شهرهای مجاور از جمله بوئین زهرا شده است . حریم جدید شهر را فرماندار سابق قزوین که سمت قائم مقامی شورای اسلامی شهر را نیز داشته تصویب نموده وطی نامه شماره ۱۴۱۱۰/ اف مورخ ۲۸/۱۲/۱۳۷۴ جهت تصویب و تأیید به وزارت کشور ارسال نموده، وزیر کشور وقت طی نامه شماره ۳۳/۳/۱/۱۶۸۷۷ مورخ ۲۸/۹/۱۳۷۵ مراتب تصویب و موافقت خود را با حریم جدید به استناد ماده ۹۹ قانون شهرداری به فرماندار قزوین و جانشین و قائم مقام شورای اسلامی شهر قزوین و وزارت کشور مطابق قانون نبوده و حریم قانونی شهر از طریق مذکور قابل توسعه نیست. بدین توضیح که نقشه جامع شهر قزوین در تاریخ ۷/۸/۱۳۶۹ پس از طی مراحل لازم وفق قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب سال ۱۳۵۱ از سوی شورای عالی شهرسازی و معماری که مرکب از ۹ وزیر و رئیس سازمان محیط زیست است تصویب گردیده و به شهرداری قزوین ابلاغ شده و در طرح جامع شهر قزوین حوزه نفوذی یا استحفاظی پیش بینی شده است و توسعه آن به طریق فوق الاشعار خلاف بند ۲ ماده یک آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی، احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵ می باشد. همچنین مورد شکایت مخالف تبصره یک ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۵/۴/۱۳۶۲ و ماده ۷ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران است. قائم مقام شورای اسلامی شهر قزوین با توجه به مقررات مذکور و وجود طرح جامع صلاحیت پیشنهاد توسعه حریم را نداشته و وزارت کشور نیز خارج از حدود صلاحیت خود اقدام به تصویب و تأیید حریم قانونی شهر قزوین نموده با توجه به مراتب تقاضای ابطال مصوبه مذکور را دارد. شهرداری قزوین در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۴/۶۸۳۹-۸ مورخ ۲۵/۱۰/۱۳۷۹ اعلام داشته اند، شاکی اعلان داشته

توسعه حریم شهر قزوین خلاف آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی، احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵/۶/۲۲ هیأت وزیران و خلاف تبصره یک ذیل ماده ۴ ضوابط و تقسیمات کشوری می باشد. این استدلال به هیچ وجه صحیح نمی باشد. آیین نامه استنادی به هیچ وجه در مقام اثبات و نفی حقی به نفع شهرداری نبوده و به عبارتی در مقام اعلان قانونی و یا خلاف قانون بودن اقدامات شهرداری در تصویب حریم شهرها به تصویب نرسیده است. تبصره یک ذیل ماده ۴ قانون تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵ نیز در مانحن فیه مصداق ندارد، چراکه شهرداری قزوین از شمول آن خارج و در دایره شمول تبصره ۳ ذیل ماده ۷ قانون تقسیمات کشوری قرار دارد و تصویب حریم مرکز شهرستان و یا استان به ترتیب مندرج در ماده ۹۹ قانون شهرداری صورت می گیرد. ضمن اینکه در ماده ۴ همان قانون در تعریف شهر گفته شده، محلی است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیایی بخش واقع شده است در حالی که قزوین در محدوده جغرافیایی بخش نیست و در واقع بخش مرکزی قزوین در محدوده جغرافیایی شهرستان قزوین واقع شده است . طرح جامع با تعریفی که در قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی از آن به عمل آمده عبارت از «طرح بلند مدتی است که در آن نحوه استفاده ازاراضی شهری و منطقه بندی مربوط به حوزه مسکونی صنعتی، بازرگانی و ... تسهیلات شهری و نیازمندی های عمومی است ... تعیین می شود» و چیزی که هیچ گونه شک و تردیدی در آن وجود ندارد این است که بررسی و تصویب نهایی طرح های جامع شهری از وظایف شورای عالی شهرسازی و معماری ایران می باشد و حریم شهر و طرح جامع دو مقوله جداگانه هستند با این توضیح که مرجع تصویب نهایی طرح های جامع شهری از وظایف شورای عالی شهرسازی و معماری ایران می باشد و حریم شهر و طرح جامع ، دو مقوله جداگانه هستند با این توضیح که مرجع تصویب طرح جامع شورای عالی شهرسازی و معماری می باشد و تصویب حریم شهر براساس ماده ۹۹ قانون شهرداری صورت می گیرد (یعنی تصویب انجمن شهر و تأیید وزارت کشور) که تصویب حریم شهر قزوین نیز به همین ترتیب تنفیذ و تصویب گردیده است حال با توجه به اینکه حریم شهر قزوین مستنداً به ماده ۹۹ قانون شهرداری دارای مصوبه شورای شهر و تنفیذ وزارت کشور می باشد تقاضای رد دعوی مطروحه مورد استدعا است. مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۴۳۹۰/۶۱ مورخ ۱۳۸۰/۲/۱۰ اعلام داشته اند،

قبل از برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی شهر به دلیل انحلال انجمن شهر و بروز خلاء قانونی در این باره قانونگذار در سال **۱۳۶۴** به موجب حکم تبصره ذیل ماده **۵۳** قانون شوراها به وزارت کشور اجازه داد در امور شهرداریها به عنوان جانشین شوراهای شهر اتخاذ تصمیم به عمل آورد و لذا در این مقطع چنانچه وزارت کشور یا استانداریها به عنوان قائم مقامی جانشین شوراها با رعایت ترتیبات و تشریفات مقرر در بند **۲** ماده **۹۹** قانون شهرداری مبادرت به توسعه یا تقلیل محدوده حریم شهری نموده حسب تکلیف محوله عمل نموده و به کیفیتی که شاکی در متن شکوائیه خود منعکس نموده، تخطی از مقررات محسوب نمی گردد و اقدامات به عمل آمده به موجب قانون و حسب تقاضای شهرداری محل صورت پذیرفته و لذا ایراد شاکی در این خصوص به مصوبه قائم مقام شوراها واجد ایراد و فاقد محمل قانونی است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤساء و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : به موجب تبصره یک ماده **۴** قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری نحوه تعیین محدوده جغرافیایی استانها و شهرستانهای کشور و مراجع و مقامات ذیصلاح در تعیین و تصویب محدوده نقاط مذکور مشخص گردیده و چون گسترش حریم هر شهر از طریق ورود به محدوده جغرافیایی شهرستانهای مجاور با مدلول تبصره فوق الذکر منافات دارد، بنابراین مصوبه مورد اعتراض که به قائم مقامی شورای اسلامی شهر و وزارت کشور و با تمسک به ماده **۹۹** قانون شهرداری حدود شهرستان قزوین را با ورود به محدوده شهرستان بوئین زهرا توسعه داده است خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات قانونی تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۲۵۴/۷۹ ۱۳۸۰/۱۱/۱۵ شماره دادنامه: ۳۲۲
تاریخ ۱۳۸۰/۱۰/۹ کلاسه پرونده: ۲۵۴/۷۹

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای رضا فلاح کهن

موضوع شکایت و خواسته : ابطال مصوبه شماره ۱۸۹۵۲/۱/۳/۳۳ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۱۴

مقدمه: شاکی بشرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته اند ، استاندار وقت تهران به عنوان قائم مقام شورای اسلامی شهر به استناد بند ۲ ماده ۹۹ قانون شهرداریها، پیشنهاد افزایش و توسعه حریم شهر پیشوا را مطرح و وزیر کشور نیز آن را تصویب می نماید و قسمت اعظم واحدهای تقسیمات کشوری شامل چندین روستا و مزارع و مکانهای مختلف را وارد محدوده شهر کرده است که به دلایل ذیل اقدام موصوف خلاف قانون است، اولاً با تصویب قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲ که به موجب بند یک ماده ۴ آن تعیین محدوده قانونی هر شهر را پس از پیشنهاد شورای شهر به عهده وزارتین کشور و مسکن و شهرسازی قرار داده است به طور ضمنی بند ۲ ماده ۹ قانون شهرداری ها منسوخ شده لذا استناد وزارت کشور در تعیین حریم شهر به بند مذکور صحیح نمی باشد. از جهت دیگر چنانچه وزارت کشور بدون هماهنگی وزارت مسکن و شهرسازی مجاز باشد که محدوده و حریم شهر را به تنهایی تغییر و توسعه دهد دیگر مجالی برای انجام تکالیف قانونی وزارت مسکن نخواهد ماند. بنا به مراتب ابطال مصوبه مورد شکایت را تقاضا می نماید. مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۸۷۳۹۵/۶۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳ اعلام داشته اند، مراجع تصمیم گیری در حکم تبصره یک ماده ۴ قانون تقسیمات کشوری با مراجع تصمیم گیری در حکم بند ۲ ماده ۹۹ قانون شهرداری متفاوت بوده و هر یک در بستر قانونی خود اتخاذ تصمیم می نمایند.

مدیر کل دفتر فنی استانداری تهران نیز در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۷/۱۹۷۴۱۶۶۵ مورخ ۱۳۷۹/۲/۶ اعلام داشته اند :

۱- با تصویب قانون الحاق یک بند و ۳ تبصره به عنوان بند ۳ به ماده ۹۹ قانون شهرداریها و قانون تفسیر قانون مورد اشاره به ترتیب در تاریخ های ۱۳۷۲/۱۲/۱ و ۱۳۷۳/۷/۲۰ می توان دریافت که بندهای ۱ و ۲ ماده ۹۹ قانون شهرداری ها نه تنها به طور ضمنی فسخ نشده است، بلکه در سالهای ۱۳۷۲ و ۱۳۷۳ عدم فسخ آن به صراحت و عملاً توسط

قانونگذار مورد تأیید و ابرام قرار گرفته است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤساء و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : به موجب تبصره یک ماده ۴ قانون تعاریف و تقسیمات کشوری تعیین محدوده شهری به پیشنهاد شورای شهر و تصویب وزارتین کشور ومسکن و شهرسازی محول شده است. نظر به اینکه گسترش حریم شهرها در محدوده جغرافیایی مجاز فی حد ذاته متضمن تعیین محدوده شهری می باشد، بنابراین مصوبه وزارت کشور مشعر به توسعه محدوده شهر پیشوا که بدون رعایت تشریفات و ترتیب مقرر در تبصره مذکور تنظیم شده است مغایر قانون تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۸۰/۲۳۰ ۱۳۸۰/۱۱/۱۵ شماره دادنامه: ۳۲۳
تاریخ ۱۳۸۰/۱۰/۹ کلاسه پرونده: ۸۰/۲۳۰

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای حجت سامره ای

موضوع شکایت و خواسته : ابطال بند (ب) ماده (۷) آیین دادرسی دیوان عدالت اداری

مقدمه: شاکی طی شکایتنامه تقدیمی اعلام داشته است، طبق ماده ۳۴ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ «در مورد وکالتنامه های تنظیمی در ایران وکیل می تواند ذیل وکالتنامه تأیید کند که وکالتنامه را موکل شخصاً در حضور او امضاء یا مهر کرده یا انگشت زده است.» از طرفی آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب قوه قضائیه که در تاریخ ۱۳۷۹/۳/۳ منتشر شده است، این آیین دادرسی در بند (ب) ماده (۷) مشعر است بر اینکه « چنانچه وکیل از وکلای رسمی دادگستری باشد امضاء یا اثر انگشت موکل در ذیل وکالتنامه باید به گواهی یکی از مراجع مندرج در ذیل ماده یک (دفتر یکی از دادگاه ها یا دفتر اسناد رسمی یا شورای محلی یا یکی از ادارات دولتی یا نهادهای انقلابی و در مورد افراد مقیم خارج از کشور به وسیله مأمورین کنسولی جمهوری اسلامی ایران) برسد.» نظر به اینکه قانون برای احراز امر وکالت گواهی وکیل را کافی دانسته است و آیین دادرسی دیوان رعایت قانون را در این خصوص ننموده است، بنا به مراتب درخواست طرح موضوع در هیأت عمومی دیوان و ابطال بند (ب) ماده (۷) آیین دادرسی دیوان را دارد. اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضاییه در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۷/۷۵۸۹/۱۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۷ اعلام داشته اند، تصویب مراتب خاصی در بند (ب) ماده (۷) آیین دادرسی دیوان عدالت اداری معارض با ماده ۳۴ قانون آیین دادرسی مدنی بوده و به رویه و انتظام قواعد دادرسی خدشه وارد می کند. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤساء و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اتفاق آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به ماده ۳۴ قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ در باب جواز تأیید امضاء یا مهر یا اثر انگشت موکل ذیل وکالتنامه های تنظیم شده در ایران توسط وکیل دادگستری و لزوم رعایت قواعد و اصول مسلم آیین دادرسی در کلیه مراجع قضایی

در مواردی که تکلیف موضوع به حکم قانونگذار معین و مشخص شده است، بند ب ماده **۷** آیین دادرسی دیوان که مقرر داشته ، چنانچه وکیل از وکلای رسمی دادگستری باشد، امضاء یا اثر انگشت موکل در ذیل وکالتنامه باید به گواهی یکی از مراجع مندرج در ذیل ماده یک آیین دادرسی مزبور برسد، خلاف قانون تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ دری نجف آبادی

شماره هـ/۶۵/۸۰ ۱۳۸۰/۱۱/۲۱ شماره دادنامه: ۳۳۵

تاریخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳ کلاسه پرونده: ۶۵/۸۰

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای حسن خانجانی موقر

موضوع شکایت و خواسته : ابطال تصویب نامه های شماره ۵۹۴۶۸/ت ۲۰۵۲۹ هـ مورخ ۱۳۷۷/۹/۱۷ و ۶۴۳۴۱/ت ۱۷۱۷۹ هـ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۱۴ و ۶۴۲۰۰/ت ۱۷۱۷۹ هـ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۱۴ هیئت وزیران.

مقدمه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، هیأت وزیران در تاریخ ۱۳۷۷/۹/۸ با وضع تصویب نامه های شماره ۵۹۴۶۸/ت۲۰۵۲۹ هـ مورخ ۱۳۷۷/۹/۱۷ به نقض اصل ۱۳۸ قانون اساسی و تجاوز از حدود اختیارات قوه مجریه نموده، بدین نحو که مقرر داشته، به منظور بررسی مسایل و مشکلات و ارائه راهکارهای مناسب و فراهم ساختن امکانات لازم برای برگزاری انتخابات شوراها و اصلاحات لازم در آیین نامه قانون انتخابات شوراهای شهر و روستا کمیسیونی به مسئولیت وزیر کشور و مرکب از وزرای جهاد سازندگی، اطلاعات، آموزش و پرورش، راه و ترابری، فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رؤسای سازمانهای برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور و معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور تشکیل می شود و وظایف و اختیارات هیأت وزیران در مواردی که آیین نامه های یادشده نیاز به تصویب هیأت دولت دارد به کمیسیون فوق محول و ملاک تصمیم گیری کمیسیون نیز موافقت اکثریت اعضای حاضر تعیین گردیده است. در حالی که هیأت وزیران بموجب صریح اصل ۱۳۸ قانون اساسی، فقط حق تفویض اختیار به کمیسیون های متشکل از چند وزیر را دارد و عضویت و تصمیم گیری رؤسای سازمانها یا معاونان رئیس جمهوری که فاقد مسئولیت سیاسی در برابر مجلس هستند و در کمیسیون های مزبور، مغایر با قانون اساسی می باشد. لذا بنا به مراتب فوق اقدام دولت نقض اصل ۱۳۸ قانون اساسی و تجاوز از حدود اختیارات قانونی قوه مجریه بوده مستنداً به اصول ۱۳۸، ۱۷۰ و ۱۷۳ قانون اساسی و ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری تقاضای ابطال مصوبات مورد شکایت را دارد. معاون دفتر امور حقوقی

دولت در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۲۶۶۹۲ مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳ اعلام داشته اند :

۱- همانگونه که عنایت دارند بموجب اصل (۱۲۷) قانون اساسی مقرر شده است، اصل ۱۲۷ رئیس جمهور می تواند در موارد خاص، بر حسب ضرورت با تصویب هیأت وزیران نماینده یا نمایندگان ویژه با اختیارات مشخصی تعیین نماید. در این موارد تصمیمات نماینده یا نمایندگان مذکور در حکم تصمیمات رئیس جمهور و هیأت وزیران خواهد بود. علیهذا تصویب نامه شماره ۵۹۴۶۸/ت ۲۰۵۲۹ هـ مورخ ۱۳۷۷/۹/۱۷ به استناد این اصل تنظیم و ۶ نفر از وزراء و سه نفر از معاونین رئیس جمهور به عنوان نمایندگان ویژه تعیین شده اند. و مطابق قسمت اخیر اصل (۱۲۷) قانون اساسی، تصمیمات نمایندگان ویژه در حکم تصمیمات دولت است. بنابراین همانگونه که عنایت می فرمایند اختیار تصمیم گیری در حکم تصمیمات دولت مختص و منحصر به کمیسیون های اصل (۱۳۸) قانون اساسی نبوده و نمایندگان ویژه موضوع اصل (۱۲۷) نیز می توانند تصمیماتی در حکم تصمیمات دولت اتخاذ نمایند. با توجه به مراتب فوق ایرادی به مصوبه اخیرالذکر و به تبع آن به دو فقره مصوبه مورد نظر مترتب نمی باشد. مضافاً اینکه اکثریت نمایندگان ویژه درمصوبه یادشده مرکب از وزراء می باشند .

۲- در زمان صدور تصویب نامه های مورد ایراد، تفسیری از سوی شورا مبنی بر عدم امکان تصمیم گیری نمایندگان ویژه بجای دولت در مورد آیین نامه ها صادر نشده است هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی ورؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : به موجب ماده ۹۴ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور وانتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی، تهیه آیین نامه های اجرایی این قانون به وزارت کشور و تصویب آنها بعهده هیأت وزیران محول شده و طبق اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تفویض مسئولیت تصویب

برخی از امور مربوط به وظایف دولت از جمله وضع مقررات دولتی به کمیسیونهایی منحصراً متشکل از چند وزیر تجویز گردیده است بنابراین مشارکت معاونان ریاست جمهوری در کمیسیون مذکور به عنوان اعضاء تصویب کننده آیین نامه اجرایی قانون، با تمسک به اصل ۱۲۷ قانون اساسی که ناظر به تعیین نماینده در موارد خاص و منصرف از وضع مقررات دولتی می باشد، مغایر قانون تشخیص داده می شود و مصوبات مورد اعتراض مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد. توضیح این نکته نیز لازم است، که محدوده اصل ۱۳۸ شامل تصویب نامه ها و آیین نامه ها و اساسنامه ها و در هر صورت مصوبات هیأت محترم وزیران می باشد و محدوده اصل ۱۲۷ شامل حال تصمیمات نماینده یا نمایندگان ویژه با اختیارات مشخص و معین می باشد و محدوده دو اصل کاملاً متفاوت بوده و نظریه تفسیری مورخ ۱۳۷۹/۵/۴ شورای نگهبان نیز مطلب فوق را تأیید می نماید.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره ۳۴۲/۷۹ و ۴۱۳ و ۲۴۰/۸۰ و ۲۵۳ و ۳۸۵ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ شماره دادنامه: ۳۵۴ الی ۳۵۸

تاریخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ کلاسه پرونده: ۳۴۲/۷۹و ۴۱۳ و ۲۴۰/۸۰ و ۲۵۳ و ۳۸۵

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : ۱- فریدون سلیمانی دودران ۲- آقای حسین موسی زاده ۳- آقای فروزش عضو شورای اسلامی شهر تهران ۴- آقای صادق شریفی ۵- سعید علیخانی و غیره

موضوع شکایت و خواسته : ابطال بخشنامه شماره ۸۰/۷۹۰۱۳۸۳۱ مورخ ۱۳۷۹/۷/۲۵ معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران.

مقدمه : شکایت طی دادخواستهای تقدیمی اعلام داشته اند، ماده صد قانون شهرداری و تبصره های آن حکم بناهای مازاد بر تراکم یا تغییر نوع استفاده از بنا یا سایر موارد را از لحاظ نحوه رسیدگی ، تعیین جریمه، میزان و نحوه وصول آن معین کرده است. به صراحت تبصره های ۱، ۲، ۳ و ۴ ماده مزبور بعد از اتخاذ تصمیم توسط کمیسیون موضوع تبصره یک آن ماده، شهرداری مکلف به وصول جریمه براساس نظر کمیسیون می باشد. لیکن معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران بدون وجود اختیار قانونی اقدام به صدور بخشنامه مورد شکایت نموده و در آن قید کرده که «علاوه بر جریمه کمیسیون ماده صد، دریافت عوارض متعلقه (زیربنا، پذیره، اضافه تراکم و تغییر کاربری حسب مورد) نسبت به بنای خلاف نیز الزامی است.» با توجه به اینکه این بخشنامه شماره ۸۰ /۷۹۰۱۳۸۳۱ مورخ ۱۳۷۹/۷/۲۵ معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران مخالف صریح ماده صد قانون شهرداری و تبصره های آن و بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیلات شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۱ بوده و اینکه هیچ وجهی از مردم نمی توان گرفت مگر به موجب قانون و در مانحن فیه قانون شهرداری صریحاً شهرداری را مکلف به وصول جریمه براساس نظر کمیسیون ماده صد نموده است. بنا به مراتب به نظر می رسد بخشنامه فوق الذکر فاقد وجهه قانونی و خارج از حیطه اختیارات قوه مجریه بوده عدول شهرداری تهران از موازین قانونی می باشد. لذا صدور حکم بر ابطال آن مورد تقاضا است مدیر کل حقوقی شهرداری تهران در پاسخ به شکایات مذکور طی نامه های شماره ۳۱۷/۲۴۹۴۴-۱۳۸۰/۱۰/۲۲ و ۳۱۷/۲۵۸۷۵-۱۳۸۰/۱۰/۲۹و ۳۱۷/۱۷۳۸۵-۱۳۸۰/۱۰/۳۰و۳۱۷/۲۴۵۳۴-۱۳۸۰/۱۰/۳۰ اعلام داشته اند، بموجب بخشنامه

مورد اعتراض شهرداری ها مکلف گردیده اند که در خصوص ساختمانی که به دلیل احداث بنای مازاد بر تراکم یا تغییر نوع استفاده از بنا در کمیسیون های ماده صد مطرح گردیده اند، در صورت صدور رأی قطعی مبنی بر ابقا بناء علاوه بر جریمه کمیسیون ماده صد، عوارض متعلقه را (اعم از زیربنا، پذیره، اضافه تراکم و تغییر کاربری) حسب مورد نسبت به بنای خلاف دریافت نمایند. بموجب ماده **۲۹** آیین نامه مالی شهرداریها، عوارض وجوهی هستند جزء منابع درآمدهای شهرداریها که وضع آن طبق بند **۲۶** ماده **۵۵** قانون شهرداری، بند **۱۶** ماده **۷۱** و ماده **۷۷** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور مصوب **۱۳۷۵** بنا به پیشنهاد شهرداری و با تصویب شورای اسلامی شهر صورت می گیرد و بر حسب مورد طبق ضوابط مقرر در مصوبه و دستورالعمل مربوطه، عوارض مصوبه رأساً توسط شهرداری محاسبه ، مطالبه و وصول می گردد.

عناوین عوارض و جریمه از نظر مبنای قانونی، مرجع تعیین و وصول و مرجع حل اختلاف و تبعات ناشی از عدم پرداخت آنها متفاوت از یکدیگر بوده لذا جریمه تخلفات ساختمانی به هیچ وجه شامل عوارض نمی گردد و پرداخت یکی از این دو موجب معافیت از پرداخت دیگری نخواهد بود و احتساب عنوان جریمه به جای مجموع عوارض و جریمه یقیناً به نفع متخلف و فراهم آمدن موجبات تشویق به ارتکاب تخلف خواهد بود. لذا نظر به اینکه بنا به مراتب فوق قبول نظر شکات به دلیل ایجاد اختلال در نظم قوانین و مقررات مربوط به شهرداری در خصوص لزوم رعایت مقررات مربوط به احداث بنا متضمن نتیجه ای غیر منطقی و خلاف اصول و موازین مورد نظر قانونگذار خواهد بود و باعنایت به اینکه وصول عوارض موضوع بخشنامه مورد اعتراض نیز دقیقاً منطبق با مبانی و اصولی قانونی می باشد، بنابراین اعتراض شاکی و خواسته ایشان دایر بر ابطال بخشنامه یادشده به دلیل عدم اتکاء بر دلایل موجه و قانونی محکوم به رد بوده و تقاضای صدور حکم به رد شکایت مطروحه را دارد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور روسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه وضع قاعده آمره در باب اخذ هرگروه وجه از جمله عوارض شهرداری و جرایم تخلفات ساختمانی به قوه مقننه اختصاص دارد و قانونگذار در زمینه مرجع تعیین عوارض مذکور و کیفیت احتساب جرایم تخلفات ساختمانی و وصول آنها تعیین تکلیف کرده است، بنابراین مفاد بخشنامه شماره **۸۰/۷۹۰۱۳۸۳۱** مورخ **۱۳۷۹/۷/۲۵** که متضمن وضع قاعده آمره در خصوص وصول عوارض زیربنا ، پذیره، اضافه تراکم و تغییر کاربری علاوه بر جرایم تخلفات ساختمانی می باشد، خارج از حدود اختیارات قانونی معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران تشخیص داده می شود و بخشنامه مزبور مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۴۰۶/۷۷ ۱۳۸۱/۱۱/۱۴ شماره دادنامه: ۳۷۶
تاریخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۸ کلاسه پرونده: ۴۰۶/۷۷
مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
شاکی : اتحادیه صنف فخاریزد
موضوع شکایت و خواسته : ابطال مصوبه شماره ۱/۳/۳۴/۱۸۳۵ مورخ ۱۳۶۶/۲/۹ وزارت کشور در خصوص ۱۰٪ عوارض تولید فخاریها.
مقدمه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، مصوبه شماره ۱/۳/۳۴/۱۸۳۵ مورخ ۱۳۶۶/۲/۹ وزارت کشور استنادی شهرداری یزد در خصوص ۱۰٪ عوارض تولید فخاریها برخلاف موازین شرع و قانون می باشد. بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ در خصوص نحوه تعیین عوارض از طرف شورای شهر مقرر داشته (مادامی که درآمدهای پیش بینی شده کافی نباشد شورای شهر می تواند با تنفیذ ولی امر برای تأمین هزینه شهرداری عوارض متناسب با امکانات اقتصادی محل و خدمات ارائه شده تعیین نماید.) تبصره ذیل بند ۸ ماده ۴۵ قانون شهرداری مقرر داشته (وضع عوارض هر شهر نباید تأثیر سوئی در اقتصاد عمومی کشور و رواج صادرات و نشو و نمای داخلی داشته باشد.) نماینده ولی امر مسلمین در تنفیذ تعرفه عوارض پیشنهادی شهرداری های استان یزد چنین مرقوم فرموده اند (با ملاحظه جهات مذکور با در نظر گرفتن اینکه اثر تورمی نداشته باشد بلااشکال است.) همانگونه که مستحضرید طبق موازین شرعی می بایستی تمامی جوانب مسئله مورد استفتاء به مرحل عمل و اجراء گذاشته شود.

متأسفانه به اصل مسئله که همان عدم تأثیر در تورم بوده توجه ننموده اند. کارشناسان و متخصصان علوم اقتصادی ـ اجتماعی ـ صنعتی در مجموعه وزارتخانه های صنایع و معادن بازرگانی و سازمان برنامه و مدیریت کشور که صاحب نظر و مرجع صالح و قانونی و عرفی در دولت می باشند همه متفق القول هستند که میزان عوارض مورد درخواست شهرداری از صنف فخار برای تولیدات آجر به مأخذ ۱۰٪ تورم زا بوده و بر اقتصاد کشور تأثیر نامطلوب داشته و موجب رکود اقتصادی، ایجاد بحران در صنعت ساختمان و ایجاد بیکاری در جامعه می گردد. نتیجه اینکه پاسخ حضرت آیت اله موسوی اردبیلی به وزیر کشور از همان ابتدا از سوی وزارت کشور و شهرداری تحقق نیافته بود، لذا عمل

تنفیذ شرعاً و قانوناً محقق نگردیده است با عنایت به مراتب تقاضای ابطال مصوبه مورد شکایت را دارد.

شهرداری یزد در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره **۲۷۶۲/۲۳۰** مورخ **۱۳۷۸/۲/۱۵** اعلام داشته اند، تعرفه مورد شکایت بر اساس بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب **۱۳۶۱/۹/۱** مجلس شورای اسلامی تصویب و مورد تنفیذ ولی امر مسلمین قرار گرفته و طی ردیف **۳۸۰** تعرفه شماره **۱/۳/۳۴/۱۸۳۵** مورخ **۱۳۶۶/۲/۹** وزارت کشور جهت اجراء ابلاغ گردیده است دبیر محترم شورای نگهبان در خصوص ادعای خلاف شرع بودن مصوبه مورد شکایت طی نامه شماره **۸۰/۲۱/۲۸۶۸** مورخ **۱۳۸۰/۱۰/۲** اعلام داشته اند، موضوع خلاف شرع بودن مصوبه شماره **۱/۳/۳۴/۱۸۳۵** مورخ **۱۳۶۶/۲/۹** وزارت کشور از طرف اتحادیه صنف فخار یزد در جلسه مورخ **۱۳۸۰/۹/۲۹** فقهای شورای نگهبان مطرح شد که نظر فقهاء به شرح زیر اعلام می گردد «چون تأیید نماینده ولی امر منوط به این است که عوارض ۱۰٪ مذکور اثر تورمی نداشته باشد، بنابراین اگر به نظر کارشناسان اخذ عوارض ۱۰٪ اثر تورمی داشته باشد، اخذ آن خلاف شرع است هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : به موجب نظریه مورخ **۱۳۸۰/۹/۲۹** فقهای محترم شورای نگهبان اخذ عوارض از فخاریها به میزان ۱۰٪ بر مبنای تولید به شرط اینکه به نظر کارشناسان دارای اثر تورمی باشد، خلاف شرع است. که چون مفاد نامه شماره **۱۰۱۶۴۱۳** مورخ **۱۳۷۹/۹/۲۱** وزراء صنایع و بازرگانی براساس نظریه کارشناسان کمیسیون تبصره ذیل ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی مربوط و همچنین دستور ریاست جمهوری در خصوص تسریع در کاهش میزان عوارض مذکور مفید تأیید آثار تورمی عوارض فخاریها به میزان ۱۰ درصد و در نتیجه متضمن حصول شرط مندرج در نظریه فقهای محترم شورای نگهبان است، بنابراین بند **۳۸۰** مصوبه شماره **۱/۳/۳۴/۱۸۳۵** مورخ **۱۳۶۶/۲/۹** وزارت کشور به استناد قسمت اول ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۲۶۸/۷۹ ۱۳۸۱/۱/۱۴ شماره دادنامه: ۳۷۸
تاریخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۸ کلاسه پرونده: ۲۶۸/۷۹

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای رضا فلاح کهن، آقای سید غلامرضا سیدهاشمی

موضوع شکایت و خواسته : ابطال و حذف عبارت «حوزه شهری» از قسمت خ ۱۳ ردیف مصوبه شماره ۱/۳/۳۴/۴۴۱۰ مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۶ وزارت کشور .

مقدمه : شکایت طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته اند، شهرداری های استان خراسان به استناد مصوبه وزارت کشور به شماره ۱/۳/۳۴/۴۴۱۰ مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۶ اقدام به مطالبه عوارض از واحدهای تولیدی مستقر در خارج از محدوده قانونی و حریم استحفاظی می نمایند که به دلایل ذیل الذکر مصوبه مذکور خلاف قانون می باشد.

۱- وزیر کشور یا استاندار به قائم مقامی از شورای اسلامی شهر حق تعیین عوارض بطور کلی برای تمام شهرهای یک استان را نداشته است چرا که بند یک ماده ۳۵ مصرح است به اینکه عوارض پیشنهادی باید متناسب با وضعیت اقتصادی و خدمات ارائه شده در هر شهر باشد و اخذ عوارض به میزان واحد از شهرهای محروم و غیر محروم موجب تبعیض می شود.

۲- ثانیاً بموجب تبصره یک ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵تعیین محدوده شهری به پیشنهاد شورای شهر و تصویب وزارتین کشور و مسکن و شهرسازی خواهد بود. بنابراین قید عبارت حوزه شهری در ردیف خ ۱۳ تعرفه عوارض مربوط به شهرداری های استان خراسان خلاف قانون و خارج از اختیارات وزیر کشور یا استاندار به عنوان قائم مقام شورای اسلامی شهر و وزارت کشور و مالاً تنفیذ آن نیز از سوی رئیس وقت قوه قضاییه بلاجواز بوده است . بنا به مراتب از آنجایی که مدلول بخشنامه های اجرایی مصوبات قانونی علی الاصول باید متضمن مفاد کامل مصوبه به ویژه از حیث موارد اوصاف و شرایط مورد نظر مندرج در آن باشد تا زمینه توسیع با تضییق قلمرو آن از حیث مصایق فراهم نشود، لذا قید عبارت حوزه شهری در مصوبه مورد شکایت موجب دخل و تصرف در مصوبه مرجع قانونی صلاحیتدار و از مقوله وضع مقررات در باب عوارض توسط مرجع غیر صالح می باشد. لذا تقاضای ابطال آن را دارم.
سرپرست دفتر حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۸۹۵۹۵/۶۱ مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۲ مبادرت به ارسال تصویر نامه شماره ۶۹۳۸۶/۴۲

مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۴ دفتر امور شهری و روستایی استانداری خراسان نموده است. در این نامه آمده است، در ردیف ۳۸۸ خ ۱۳ تعرفه مورد نظر با توجه به امکانات اقتصادی محل و ضرورت تأمین قسمتی از درآمدهای هر شهرداری، مقرر گردیده از کارخانجات واقع در حوزه شهری هر شهر عوارض وصول شود.

۳- حوزه شهری طبق مفاد تبصره ۴ ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵ به کلیه نقاطی اطلاق می شود که در داخل و خارج از محدوده قانونی شهر قرار داشته و از حدود ثبتی و عرفی واحدی تبعیت کنند. بنابراین عوارض مذکور در حوزه شهری قابل وصول بوده که بنا به تعریف فوق فراتر و وسیع تر از محدوده شهری می باشد، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : قانونگذار در مقام تأمین بخشی از هزینه های مربوط به انجام وظایف مقرر در ماده ۵۵ قانون شهرداری از جمله ارائه خدمات عمومی در قلمرو جغرافیایی شهر وضع و وصول عوارض را با رعایت شرایط قانونی تجویز کرده است.

نظر به اینکه شهرداری تکلیفی در ارائه خدمات عمومی در خارج از محدوده قانونی شهر ندارد، بنابراین تمسک به تبصره ۴ ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری که در مقام تعریف حوزه شهری براساس نقاط تابع حوزه ثبتی و عرفی واحد وضع شده است و مطالبه عوارض از کارخانجات واقع در خارج از محدوده قانونی شهر خلاف هدف و حکم مقنن در باب وضع و وصول و مصرف عوارض و خارج از حدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی است بدین جهت ردیف خ ۱۳ از بند ۳۸۸ مصوبه شماره ۱/۳/۳۴/۴۴۱۰ مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۶ وزارت کشور که با استفاده از عبارت «حوزه شهری» موجب توسیع دایره شمول قانون گردیده است به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۴۱۵/۷۸ ۱۳۸۱/۳/۱۱ شماره دادنامه: ۶۰
تاریخ ۱۳۸۱/۲/۲۴ کلاسه پرونده: ۴۱۵/۷۸

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای محمدرضا بیابانی

موضوع شکایت و خواسته : ابطال بخشنامه شماره ۴/۹۲۳۴ مورخ ۱۳۷۸/۸/۹ معاون امور عمرانی استانداری کرمان

مقدمه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، استانداری کرمان برخلاف ضوابط و مقررات مبادرت به اخذ عوارض حمل پسته به میزان ۱۵۰ ریال بدون رعایت ضوابط و قوانین جاری کشور نموده است از تاریخ تصویب قانون تشکیلات شوراهای اسلامی، شهرداری ها و استانداری ها و حتی وزارت کشور نمی توانسته است به عنوان قائم مقامی شورای شهر اخذ تصمیم نماید. همچنین به موجب ماده ۱۸ قانون صادرات و واردات با توجه به قانون لغو عوارض دروازه ای و به استناد ماده ۵۵ بند ۲۶ تبصره ۲ قوانین و مقررات شهرداری که کالاهای عبوری که از شهرها برای مقصد معینی حمل می شود را از پرداخت هرگونه عوارض به شهرداری ها عرض راه معاف داشته و قوانین بودجه تقاضای صدور حکم بر ابطال مصوبه مورد شکایت را دارم . سرپرست دفتر امور شهری و روستایی استانداری کرمان در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۴۲/۴۴/۶۲ مورخ ۱۳۷۹/۵/۳۰ اعلام داشته اند، تعرفه عوارض شهرداری های استان کرمان به استناد نامه شماره ۶۰۹۰/۱/۳/۳۴ مورخ ۱۳۶۶/۴/۲۲وزیر کشور به تنفیذ نماینده ولی امر رسیده است و برابر ردیف ۱۳ ک تعرفه مذکور عوارض حمل بارهای عمده پسته و خرما بر مبنای نیم درصد بهای فروش برای هر کیلو قابل وصول می باشد. بر طبق نامه های ۶۰۴۰/۱/۳/۳۴/۱۷۳۱ مورخ ۱۳۷۵/۴/۲۳ وزیر کشور و شماره ۷۰۴۶/ الف مورخ ۱۳۷۵/۵/۳۰ معاون حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور عوارضی که به استناد بند (۱) ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور وضع شده کماکان لازم الاجراء است .

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه وصول عوارض حمل بارهای عمده پسته و خرما به میزان نیم درصد بهای فروش هر کیلو (حداکثر **۳** ریال) به شرط حمل آنها از مبداء شهرهای مشمول عوارض بند مذکور به تجویز بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری به تأیید و تنفیذ نماینده محترم ولی فقیه رسیده و در نتیجه در این خصوص از طرف مرجع و مقام صلاحیتدار قانونی تعیین تکلیف شده است و اتخاذ تصمیم در این زمینه در صلاحیت استانداری کرمان قرار ندارد، بنابراین بخشنامه شماره **۴/۹۲۳۴** مورخ **۱۳۷۸/۸/۹** معاون امور عمرانی استانداری کرمان حاوی تعیین تکلیف نسبت به عوارض حمل پسته خارج از حدود اختیارات قانونی مربوط تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۳۸۸/۷۹ ۱۳۸۱/۳/۳۰ شماره دادنامه: ۹۱
تاریخ ۱۳۸۱/۳/۱۲ کلاسه پرونده: ۳۸۸/۷۹
مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
شاکی : شرکت آب و فاضلاب روستایی خوزستان.
موضوع شکایت و خواسته :ابطال دستورالعمل شماره ۲۳۶۷/۲۰/۱۰۰ مورخ ۱۳۷۸/۲/۱۸ وزیرنیرو
مقدمه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، ۱- شرکت آب و فاضلاب روستایی استان بموجب قانون مصوب سال ۱۳۷۴ از اوایل سال ۱۳۷۷ در استان خوزستان تشکیل و راه اندازی گردید. ۲- منبع تأمین آب تعدادی از روستاهای استان از جمله روستاهای دارخوین ـ شادگان از خطوط انتقال شرکت بهره برداری تولید و انتقال آب جنوب شرق وابسته به سازمان آب و برق خوزستان می باشد. ۳- به موجب تبصره ۱۹ بند ج قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی .... مبلغ تعرفه آب بهاء درطول سالهای اجرای برنامه (۱۳۷۸-۱۳۷۴) برای مصارف بیش از ۴۵ متر مکعب هر سال حداکثر ۳۰٪ قابل افزایش بر مبناء قیمت پایه سال ۱۳۷۳ می باشد. ۴- با توجه به قراردادهای منعقده مربوط به سالهای قبل ، میزان آب بهاء در سال ۱۳۷۳ برای هر مترمکعب ۱۲ ریال تعیین شده است که براین اساس و با توجه به لحاظ نمودن افزایش سالانه حداکثر ۳۰٪ طبق قانون برنامه دوم، حداکثر تعرفه آب بهاء در سال ۱۳۷۷-۳۴/۲۷ ریال و برای سال ۱۳۷۸-۴۴/۵۵ ریال به ازای هر مترمکعب خواهد بود. ۵- وزیر نیرو طی دستورالعملی به شماره ۲۳۶۷/۲۰/۱۰۰ مورخ ۱۳۷۸/۲/۱۸ تعرفه آب شرب جهت مصارف صنعتی، تجاری و خانگی را اعلام و ابلاغ نمود. در بند ۸ دستورالعمل مذکور تعرفه آب تصفیه نشده خط انتقال دارخوین ۸۶ ریال تعیین شده است که متأسفانه برخلاف صریح بند ج تبصره ۱۹ قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه افزایش غیرقانونی اعمال شده است . بنا به مراتب ابطال دستورالعمل مذکور مورد تقاضا است. مدیر کل دفتر حقوقی وزارت نیرو در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۱۱۸۴۴/۴۱۰ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۷ اعلام داشته اند، ۱- براساس ماده یک قانون تشکیل شرکت های آب و فاضلاب روستایی وظیفه نگهداری، بهره برداری، ایجاد تأسیسات مربوط به آب آشامیدنی روستاها، . . . و دفع بهداشتی فاضلاب به عهده شرکتهای آب و فاضلاب روستایی می باشد و در ماده ۵ اساسنامه این شرکتها وظیفه مطالعه و ایجاد تأسیسات مربوط به تأمین و انتقال و توزیع آب آشامیدنی روستایی و . . . به عهده این شرکتها است و استفاده از آب استحصالی وزارت نیرو و

طرح ادعای واهی بلاجهت بوده و موجه نیست. ۲- جؤء ۲ بند ج تبصره ۲۱ قانون برنامه دوم در خصوص فروش آب شرب خانگی می باشد و فروش آب شرب خانگی فقط در شهرها در چهارچوب وظایف وزارت نیرو و شرکت های آب و فاضلاب شهری می باشد و این بند ناظر به فروش آب به مصرف کنندگان است نه اشخاصی که مصرف کننده آب نیستند و اساساً این تبصره و به خصوص بند مذکور ارتباطی به آب روستایی و شرکتهای آب و فاضلاب روستایی که پس از تصویب قانون برنامه دوم تشکیل گردیده اند ندارد و تلاش شاکی جهت شمول تبصره ۲۱ قانون برنامه دوم به خود فاقد وجاهت می باشد . ۳- به موجب دستورالعمل مورد شکایت وزیر نیرو به منظور شفافیت و تعیین روابط و نوع همکاری شرکت های آب منطقه ای و آب و فاضلاب شهری که زیرنظر این وزارت می باشند مواردی را پیش بینی نموده اند و همانگونه که در صدر و ذیل جداول دستورالعمل ملاحظه می فرمایید مبالغ تعیین شده توسط وزیر نیرو براساس نوع منابع آبی به معاونت آب ومعاونت آب و فاضلاب شهری ابلاغ گردیده و این مبالغ نرخ فروش آب به مصرف کنندگان نمی باشد و بهای فروش آب به مصرف کنندگان شهری براساس تعرفه های مصوب قانونی و در نظر گرفتن سایر مؤلفه ها صورت می پذیرد که ارتباط قطعی و مستقیم با ارقام مندرج در جداول ندارد و بنابراین دستورالعمل داخلی وزارت نیرو ارتباطی به سایر دستگاه ها و شرکت های آب و فاضلاب روستایی ندارد و این شرکت ها تابع وزارت جهاد کشاورزی بوده و از بخشنامه و مقررات وزارت مذکور تبعیت می نمایند. ۴- همانگونه که در بند ج ماده ۱۳۳ قانون برنامه نیز ملاحظه می فرمایند تعرفه آب بها و حق انشعاب و . . . به ترتیبی که مقنن مقرر نموده تعیین می گردد و این قیمت ها فقط شامل آب و فاضلاب شهرها است و همانگونه که از صراحت ماده و عنوان وزارت نیرو احراز می گردد آب و فاضلاب روستاها مشمول این ماده نیستند . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از استماع توضیحات نماینده وزارت نیرو نماینده حقوقی شاکی و بحث و بررسی انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : به موجب شق ۲ از بند ج تبصره ۱۹ ماده واحده قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تعرفه بهای آب شرب خانگی

تعیین شده و در بند ج ماده **۱۳۳** قانون برنامه پنج ساله سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی تصریح گردیده است که تعرفه های آب بهاء حق انشعاب و هزینه دفع فاضلاب، در چهارچوب ضوابط و سقف مصوب شورای اقتصادی و با پیشنهاد شرکت آب و فاضلاب و تصویب شورای اسلامی شهر تعیین می گردد. شهرهای جدید فاقد شورای اسلامی شهر مشمول تعرفه مصوب نزدیک ترین شهر مجاور هستند. بنا به جهات فوق الذکر و اینکه تعیین تعرفه بهاء آب توسط وزارت نیرو متکی به اذن قانونگذار نیست، ردیف **۸** مصوبه شماره **۲۳۶۷/۲۰/۱۰۰** مورخ **۱۳۷۸/۲/۱۸** آن وزارتخانه که متضمن تعرفه بهاء آب در استان خوزستان و به میزان بیش از حد مقرر در قانون است، خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات وزارت نیرو در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۷۹/۲۱۱ ۱۳۸۱/۴/۲۵ شماره دادنامه: ۱۱۰
تاریخ ۱۳۸۱/۳/۲۶ کلاسه پرونده: ۷۹/۲۱۱
مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
شاکی : شرکت تولیدی نوشاب.
موضوع شکایت و خواسته :ابطال مصوبه مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۳ قائم مقام وزارت کشور در شهرداری تهران و بخشنامه شماره ۳۴/۳/۱/۱۰۷۴۱ مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۰ وزارت کشور .
مقدمه : وکیل شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، شرکت نوشاب در سال ۱۳۷۰ به منظور ایجاد رقابت سالم در امر تولید نوشابه تولید خود را شروع نمود. بلافاصله پس از شروع به تولید با انواع و اقسام مراجعات و محدودیت ها و همچنین مطالبه پرداخت عوارض متعدد روبرو شده است ازجمله، عوارض مورد مطالبه شهرداری است که مستند به بخشنامه شماره ۳۴/۱/۱۰۷۴۱ مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۰ وزیر کشور صادر گردیده است . بخشنامه فوق الذکر و مصوبه قائم مقام وزارت کشور در شهرداری تهران که موضوع بخشنامه ۳۴/۳/۱/۱۰۴۱ مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۰ وزیر کشور می باشد فاقد پایگاه وجاهت قانونی است زیرا مقررات ماده ۴۲ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۶۹ که عیناً در ماده ۳۰ قانون مصوب سال ۱۳۷۳ تکرار شده است، وضع هر نوع عوارض و افزایش عوارض موجود را موکول به تصویب شورای اقتصاد نموده است.

بنا به مراتب ابطال بخشنامه شماره ۳۴/۳/۱/۱۰۷۴۱ مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۰ وزارت کشور و مصوبه مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۳ قائم مقام وزارت کشور در شهرداری تهران را بلحاظ مغایرت با قانون و خروج از حدود اختیارات مورد تقاضا است مدیرکل دفتر امور حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۶۱/۳۱۵۲۴ مورخ ۱۳۸۰/۴/۴ اعلام داشته اند، عوارضی که به استناد بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور مصوب سال ۱۳۶۱ وضع شده با رعایت مقررات مربوطه به تنفیذ نماینده ولی امر نیز رسیده و هم اکنون نیز حاکمیت اجرایی دارد و از جهتی در بند الف ماده ۴۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و . . . صرفاً وضع عوارض جدید و افزایش عوارض موجود پیش بینی شده و به این ترتیب وضع عوارض جدید و یا افزایش عوارض موجود پیش بینی شده ناقض عوارض مصوب قانونی قبلی نمی باشد. لذا عوارض مورد ادعای شاکی به استناد دلایل فوق الذکر از نظر قانونی به قوت خود باقی است . هیأت عمومی

دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : به موجب بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب **۱۳۶۱** تعیین عوارض متناسب با امکانات اقتصادی محل و خدمات ارائه شده با رعایت شرایط و ضوابط مربوط و تنفیذ مقام ولایت امر به شورای اسلامی شهر محول شده و به صراحت بند الف ماده **۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب **۱۳۶۹** در صورت عدم تکافوی عوارض وصولی، وضع عوارض جدید و افزایش عوارض موجود صرفاً به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب ریاست جمهوری محول گردیده است .

بنا به مراتب فوق الذکر وضع عوارض بدون تحقق واجتماع شرایط مربوط و رعایت تشریفات مقرر در قانون و بدون پیشنهاد و تنفیذ یا تصویب مقامات ذیصلاح موافق حکم و هدف مقنن نیست. بنابراین مصوبه مورخ **۱۳۶۱/۱/۲۳** قائم مقام وزارت کشور در شهرداری تهران موضوع تعرفه وصول **۵٪** عوارض از بهای فروش عمده بر مبنای تولید خالص کلیه شرکت های تولید کننده ماء الشعیر و نوشابه های غیر الکلی و بخشنامه شماره **۱۰۷۴۱/۱/۳/۳۴** مورخ **۱۳۷۲/۸/۱۰** وزارت کشور مشعر به تعیین قلمرو اعتبار مصوبات مقامات ذیصلاح در اجرای بند الف ماده **۴۳** قانون فوق الذکر و همچنین تأیید اعتبار اجرایی عوارض کارخانجات نوشابه سازی به میزان بیش از یک درصد براساس مصوبه قائم مقام وزارت کشور مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات قانونی مربوط در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۵۶/۸۰ ۱۳۸۱/۶/۱۳ شماره دادنامه: ۱۷۴
تاریخ ۱۳۸۱/۵/۲۷ کلاسه پرونده: ۵۶/۸۰

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : سازمان بازرسی کل کشور.

موضوع شکایت وخواسته :ابطال بخشنامه شماره ۳۷۳۵۶/۳۳/۱۰۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۵ وزارت نیرو.

مقدمه : مشاور معاونت امور اقتصادی و زیر بنایی سازمان بازرسی کل کشور در شکایتنامه تقدیمی اعلام داشته اند، گزارش بازرس دفتر سازمان بازرسی کل کشور مستقر در کرج حاکی از آن است که اجرای تبصره ۳ قانون ایجاد تسهیلات برای توسعه طرح های فاضلاب و بازسازی شبکه آب شهری افزایش آب بهاء به صورت موقت و تا زمان تشکیل شورای اسلامی شهر مورد نظر قانونگذار بوده و پرداخت آب بهاء به صورت علی الحساب وفق مفاد بخشنامه شماره ۳۷۳۵۶/۳۳/۱۰۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۵ وزیر نیرو فاقد وجاهت قانونی می باشد. لذا ابطال بخشنامه فوق الذکر مورد تقاضا است. مدیر کل دفتر حقوقی وزارت نیرو در پاسخ به شکایت مذکور اعلام داشته اند، با توجه به اینکه تعیین نرخ خدمات شرکت های آب و فاضلاب به شوراهای اسلامی شهر محول شده بود ولیکن شوراها در بدو امر به دلیل نبود تجربه ، موفق به تصمیم گیری نشده و کار وصول وجوه آب بهاء معطل مانده بود لذا وزیر نیرو بخشنامه شماره ۳۷۳۵۶/۳۳/۱۰۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۵ را صادر نمودند که تا آب و فاضلاب به شرح جدول ضمیمه تعیین و به شرکت ها ابلاغ که براساس آنها با مشترکین تسویه حساب گردید. و عملاً مفاد بخشنامه با اعلام نرخهای مصوب غیر قابل اجراء شده است و در سال ۱۳۸۰ نیز پیش بینی شده است که کلیه وجوهی که از مشترکین دریافت می شود باید در تعرفه های مربوط که به تصویب کمیته نرخ گذاری استان می رسد ملحوظ گردد و در این خصوص نظر سازمان بازرسی کل کشور نیز تأمین شده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : در تبصره ۳ قانون ایجاد تسهیلات برای توسعه طرح های فاضلاب و بازسازی شبکه های آب شهری مصوب ۱۳۷۷ منحصراً بررسی و تهیه و تنظیم راه کارهای

مشارکت مردم و سایر بخشهای و ایجاد تسهیلات برای اجرای طرح های آب و فاضلاب شهرها تا زمان تشکیل شورای اسلامی شهر تجویز شده است که چون مدلول تبصره مذکور متضمن وضع قاعده آمره در باب افزایش نرخهای مصوب سال **۱۳۷۸** در مورد آب بهاء، آبونمان و سایر خدمات مربوط تا زمان ابلاغ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نمی باشد، بنابراین بخشنامه شماره **۳۷۳۵۶/۳۳/۱۰۰** مورخ **۱۳۷۸/۱۲/۲۵** خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات وزارت نیرو تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره ه‍/۷۹/۷۲ و ۸۲ ۱۳۸۱/۶/۱۳ شماره دادنامه: ۱۵۸-۱۵۹
تاریخ ۱۳۸۱/۵/۱۳ کلاسه پرونده: ۷۹/۷۲ و ۸۲

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : استانداری همدان.

موضوع شکایت وخواسته :اعلام تعارض آراء صادره از شعب ۴، ۱۲، ۱۵، ۱۹ دیوان عدالت اداری.

مقدمه : الف ـ شعبه چهارم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۵۵/۷۵ موضوع شکایت خانم پری رخسار سعیدی و غیره به طرفیت، استانداری همدان ـ شهرداری همدان به خواسته لغو ابطال تصمیم کمیسیون ماده پنج مورخ ۱۳۷۴/۷/۲۲ به شرح دادنامه شماره ۱۶۷۵ مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۸ چنین رأی صادر نموده است ، با توجه به اینکه تصمیم مورد اعتراض توسط کمیسیون جایگزین برنامه ریزی استان همدان اتخاذ گردیده است علیهذا این قسمت از دعوی مطروحه متوجه استانداری همدان و شهرداری همدان نبوده و قرار رد شکایت شکات به طرفیت خواندگان مرقوم صادر می گردد. در خصوص قسمت دیگر از موضوع شکایت به خواسته اعتراض به تملک پلاک ۱/۱۱۶ ملکی خودشان و لغو مجوز مورخ ۱۳۷۴/۱۰/۱۶ قائم مقام شورای شهر در مورد تملک پلاک مذکور ملاحظه می شود پلاک مورد نظر وسیله طرفهای شکایت تملک نگردیده و چون صرف صدور آگهی تملک صرفاً قصد تملک بوده و قصد تملک تا زمانی که از قوه به فعل در نیامده از این جهت قابل رسیدگی در دیوان عدالت اداری نمی باشد. علیهذا قرار رد شکایت صادر می شود.

ب ـ شعبه نوزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۵۱/۷۵ موضوع شکایت آقای اسماعیل عقیقی و غیره به طرفیت استانداری همدان به خواسته اعتراض به بند ۱۰ صورتجلسه ۱۳۷۴/۷/۲۲ کمیسیون ماده ۵ مبنی بر تغییر کاربری زمین حکم به ورود شکایت صادر نموده است. ج ـ شعبه پانزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۷۵۵/۷۸ موضوع شکایت آقای مسعود فامیل ذوقی و غیره به طرفیت استانداری همدان و شهرداری همدان به خواسته ابطال تصمیم کمیسیون ماده ۵ مورخ ۷/۲۲/ ۱۳۷۴ شورای عالی شهرسازی و لغو مجوز مورخ ۱۳۷۴/۱۰/۱۶ قائم مقام شورای شهر در مورد تملک املاک به شرح دادنامه شماره ۹۴۱ مورخ ۱۳۷۸/۶/۱ چنین رأی صادر نموده است.

نظر به اینکه شکایت شکات به طرفیت استانداری و شهرداری همدان متوجه نبوده است و از کمیسیون ماده ۵ شورای عالی شهرسازی شکایتی مطرح نشده ،حکم به رد شکایت

صادر می گردد. د ـ شعبه دوازدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه **۴۹۶/۷۶** موضوع شکایت آقای علی یاسینیان و غیره به طرفیت شهرداری واستانداری همدان ـ اعضای کمیسیون ماده **۵** ـ میراث فرهنگی ـ مسکن و شهرسازی ـ استان همدان ـ اداره کشاورزی به خواسته، ابطال تصمیمات کمیسیون ماده **۵** ـ ابطال تملک املاک خواهانها ابطال طرح تله سی یژ- ابطال تصمیمات استانداری و شهرداری به شرح دادنامه شماره **۷۱۶** مورخ **۱۳۷۷/۶/۱۶** حکم به ورود شکایت و ابطال کلیه اقدامات مربوط به طرح تله سی یژ و دیگر تأسیسات مربوطه در اراضی و املاک مورد شکایت صادر نموده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤساء و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره به اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه کمیسیون موضوع ماده **۵** قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب **۱۳۵۱** به ریاست استاندار یا فرماندار کل و با عضویت رئیس شورای اسلامی شهر و شهردار ، نمایندگان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مسکن و شهرسازی و نماینده مهندس مشاور تهیه کننده طرح دارای شخصیت حقوقی مستقل و مجزی از اعضاء تشکیل دهنده آن و سایر واحدهای دولتی و عمومی می باشد، بنابراین اقامه دعوی و طرح شکایت به خواسته ابطال مصوبات کمیسیون مزبور جز به طرفیت آن کمیسیون وجاهت قانونی ندارد و دادنامه شماره **۱۶۷۵** مورخ **۱۳۷۵/۱۲/۸** و شماره **۹۴۱** مورخ **۱۳۷۸/۶/۱** دو شعبه **۴** و **۱۵** دیوان مبنی بر قرار رد شکایت بخواسته ابطال مصوبه کمیسیون فوق الاشعار به لحاظ عدم توجه آن به استانداری موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می شود این رأی به استناد قسمت اخیر ماده **۲۰** اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری مصوب **۱۳۷۸/۲/۱** برای شعب دیوان و سایر مراجع ذیربط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۱۵۳/۷۲ ۱۳۸۱/۸/۲۰ شماره دادنامه: ۲۵۰
تاریخ ۱۳۸۱/۷/۲۱ کلاسه پرونده: ۱۵۳/۷۲

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای اسماعیل آفاق

موضوع شکایت وخواسته :ابطال نامه شماره **۱/۴۷۳۵۴** مورخ **۱۳۶۸/۹/۲۱** شهردار ارومیه متضمن موافقت مورخ **۱۳۶۸/۱۲/۲۱** استانداری آذربایجان غربی.

مقدمه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، شهرداری ارومیه با توجه به دستور مورخ **۱۳۶۸/۱۲/۲۱** استاندار وقت بدون توجه به قیمت منطقه ای مجدداً از باغ متعلق به اینجانب ارزیابی و علاوه بر حقوق قانونی مبلغی بابت مابه التفاوت قیمت منطقه ای سال **۱۳۶۴** و **۱۳۶۵** بر مبنای هفتاد درصد (ارزش لاحق) دریافت نمودند با عنایت به حفظ حقوق مردم و پرهیز از صدور هرگونه بخشنامه یا آیین نامه خلاف قانون استدعای رسیدگی و ابطال بخشنامه **۱/۴۷۳۵۴** مورخ **۱۳۷۸/۹/۲۱** شهردار ارومیه که در تاریخ **۱۳۶۸/۱۲/۲۱** با شماره **۵۰۸۹۸/۱** مورد موافقت و تأیید استاندار آذربایجان غربی قرار گرفته است را دارم . شهردار ارومیه در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره **۱۵/۹۷۹۹** مورخ **۱۳۸۱/۳/۲۱** اعلام داشته اند، در خصوص دعوی آقای اسماعیل آفاق بر علیه شهرداری ارومیه مبنی بر وصول هفتاد درصد مابه التفاوت قیمت های سالهای **۱۳۶۴** (تاریخ قبل از داخل محدوده شدن) **۱۳۶۵** (بعد از داخل محدوده شدن) املاک واقع در شهرک ایثار که در اجرای مصوبه کمیسیون ماده **۵** قانون شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به داخل محدوده شهر ارومیه ادغام و در نتیجه اراضی موصوف مرغوبیت یافته اند را به قائم مقامی محترم وقت شورای شهر منعکس و در هامش نامه شماره **۱/۴۷۳۵۷** مورخ **۱۳۶۸/۹/۲۱** نسبت به وصول **۷۰٪** ارزش لاحق به صورت کارشناسی روز را از مالکین موافقت نموده است . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : طبق بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور مصوب **۱۳۶۱** تعیین عوارض متناسب با امکانات اقتصادی محل و خدمت ارائه شده با رعایت سایر شرایط مقرر در بندمذکور با تنفیذ ولی امر به شورای اسلامی شهر محول شده و حسب

تبصره الحاقی به ماده **۵۳** قانون فوق الذکر مصوب **۱۳۶۴** قبل از تشکیل شورای اسلامی در هر شهر، وزیر کشور یا سرپرست وزارت کشور به عنوان جانشین شورای اسلامی آن شهر در امور مربوط به شهرداری ها تعیین گردیده است . بنا به جهات فوق الذکر و اینکه تعیین مرجع و مقام وضع عوارض و تغییر میزان آن علی الاصول از وظایف و اختیارات خاص قانونگذار می باشد، مصوبه مورد اعتراض خارج از حدود اختیارات استاندار آذربایجان غربی تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۳۵۷/۸۰ ۱۳۸۱/۹/۱۷ شماره دادنامه: ۳۰۰

تاریخ ۱۳۸۱/۸/۲۶ کلاسه پرونده: ۳۵۷/۸۰

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : شرکت سهامی خاص زمزم شیراز

موضوع شکایت وخواسته :ابطال تصمیم متخذه در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۴ شورای اسلامی شهر شیراز

مقدمه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، شورای اسلامی شهر شیراز در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۴ عوارض بر نوشابه را از ۱٪ به ۵٪ افزایش داده است که به شرح ذیل مصوبه مذکور بر خلاف مقررات مربوطه بوده و لغو آن مورد استدعاست . براساس بند ۱۶ ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر و نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می شود، از اختیارات شوراهای اسلامی شهر می باشد.

همچنین ماده ۷۷ همین قانون به شوراهای اسلامی شهر اجازه داده است طبق آیین نامه مصوب هیأت وزیران نسبت به وضع عوارض اقدام نمایند. براساس بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۱ که در سال ۱۳۶۹ اصلاح شده است وضع عوارض شهرداری به پیشنهاد وزارت کشور و تنفیذ ولی امر می باشد که در همین رابطه تعرفه عوارض تنفیذی در سال ۱۳۶۶ به تصویب نماینده مقام معظم ولایت فقیه رسیده است و بند ۳۹۳ آن مربوط به پرداخت ۱٪ عوارض از محل فروش محصولات کارخانجات تولید کننده کالاهای صنعتی و تجاری مواد غذایی می باشد و چون نوشابه ها کلاً برای عرضه در سایر نقاط می باشد و محلی محسوب نمی شود مستند به تبصره ماده ۲ آیین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک موضوع قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران وضع آن از حدود اختیارات شورای اسلامی شهر خارج می باشد. همچنین ماده ۱۰ آیین نامه مذکور افزایش اینگونه عوارض را به صورت مفهوم مخالف خارج از اختیارات شورای شهر دانسته است . بنا به مراتب مصوبه شورای اسلامی شهر شیراز خارج از حدود اختیارات شورای شهر و بر خلاف قوانین و مصوبات مذکور می باشد و ابطال آن مورد تقاضا است.

رئیس شورای اسلامی شهر شیراز درپاسخ به شکایت مذکورطی نامه شماره ۱۶۰۱۲/ش الف مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۲ اعلام داشته اند، ۱- شورای اسلامی شهر شیراز در تاریخ ۱۳۷۸/۴/۱۴ با توجه به بررسی های به عمل آمده و از جمله میزان خدمات ارائه شده به کارخانجات نوشابه سازی و ملاحظه مصوبات سایر کلان شهرها از جمله تهران، مشهد، تبریز،اصفهان، اهواز اقدام به افزایش عوارض کارخانجات نوشابه سازی از ۱٪ به ۵٪ نموده و این مصوبه را طبق ماده ۷۸ قانون شوراها و ماده ۱۲ آیین نامه اجرایی وضع ووصول عوارض مصوب هیأت وزیران در تاریخ ۱۳۷۸/۴/۲۶ به استانداری و فرمانداری ارسال نموده که تاکنون مورد ایراد واقع نگردیده است. ۲- همانگونه که استحضاردارید نوشابه در سراسر ایران به قیمت واحد به فروش می رسد از طرفی در سال ۱۳۶۶ شهرداری مشهد، تهران، اصفهان، تبریز، اهواز عوارض را به میزان ۵٪ از کارخانجات نوشابه سازی به استناد مصوباتی که طبق ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراها به تصویب وزارت کشور و تنفیذ نماینده محترم ولی فقیه رسیده است اخذ نموده اند و این عوارض در قیمت نهایی نوشابه محاسبه شده و در واقع آن دسته از کارخانجاتی که مصوبه عوارض ۵٪ نوشابه در شهرداری های محل استقرار آنها وجود نداشته از سال ۱۳۶۶ این مبلغ را به حساب خود واریز نموده اند و سود بیشتری نسبت به کارخانه های نوشابه سازی سایر شهرها عایدشان شده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی : طبق بند الف ماده ۴۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۶۹ در صورت عدم تکافوی عوارض وصولی وضع عوارض جدید و افزایش عوارض موجود صرفاً به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب ریاست جمهوری محول گردیده و به حکم بند ۱۶ ماده ۷۱ و ماده ۷۷ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ منحصراً وضع عوارض و تغییر نوع، میزان آن به تناسب تولیدات ودرآمدهای اهالی شهربه منظورتأمین بخشی از هزینه های خدماتی و عمرانی مورد نیاز قلمرو جغرافیایی شهر با رعایت سیاست عمومی دولت وآیین نامه هیأت وزیران از جمله وظایف شورای اسلامی شهر شمرده شده و هیأت دولت نیز با استفاده از اختیار قانونی خود به شرح ماده ۲ آیین نامه اجرایی نحوه وضع

ووصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک مسئولیت وضع عوارض در حدود درآمدها عرضه کالاها و خدمات و سایر امور مربوط به شهر، شهرک و بخش ذیربط را به شورای اسلامی شهر تفویض کرده است . نظر به اینکه افزایش عوارض کارخانجات تولیدی نوشابه با توجه به وسعت بازار مصرف داخلی و خارجی آن منصرف از موارد مقرر در بند ۱۶ ماده ۷۱ و ماده ۷۷ قانون فوق الذکر است، مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۴ شورای اسلامی شهر شیراز مبنی بر افزایش عوارض کارخانجات تولید نوشابه از یک درصد به پنج درصد خارج از حدود اختیارات شورای مذکور در افزایش عوارض مورد نظر تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۱۲۰/۸۰ ۱۳۸۱/۱۱/۲ شماره دادنامه: ۳۶۶
تاریخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۵ کلاسه پرونده: ۱۲۰/۸۰

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : شهرداری خمینی شهر

موضوع شکایت وخواسته :اعلام تعارض آراء صادره از شعب اول و۳و۸و۱۲و۱۶ دیوان عدالت اداری

مقدمه : الف ـ شعبه اول در رسیدگی به پرونده کلاسه ۵۹۶/۷۷ موضوع شکایت آقای علی نصر اصفهانی به طرفیت شهرداری خمینی شهر به خواسته لغو و ابطال اجراییه شهرداری خمینی شهر و رأی مورخ ۱۳۷۷/۴/۱۴ کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری به شرح دادنامه شماره ۲۵۰۳ مورخ ۱۳۷۷/۱۱/۱۰ چنین رأی صادر نموده است. ... رأی کمیسیون مستند به هیچ اصل و یا مجوزی از مقررات جاریه نمی باشد و ... به اینکه علی الفرض اینکه اظهار نظر نماینده ولی فقیه و سایر مجوزات صادره در سال ۱۳۶۶ را ملاک قرار دهیم و اصل را بر این بگذاریم که هنوز به قوت خودشان باقی می باشند از آنجایی که اذنهای مزبور مشروط به نداشتن اثر تورمی محسوس است و یا بعضاً مسئولیت شرعی و قانونی را نپذیرفته اند و مرجعی نیز برای تحصیل و تحقق شرط تعیین شده (اثرتورمی) در مجموع شکایت شاکی وارد تشخیص و ضمن نقض رأی معترض عنه و ابطال جوانب متفرع بر آن رأی به ورود شکایت صادر می گردد. ب ـ شعبه دوازدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۸۵۰/۷۷ موضوع شکایت آقای حکمت اله حسینی به طرفیت کمیسیون ماده ۷۷ شهرداری خمینی شهر به خواسته ابطال رأی قطعی مورخ ۱۳۷۷/۳/۱۷ کمیسیون مذکور به شرح دادنامه های شماره ۱۴۳۵ مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۲۷ چنین رأی صادر نموده است، با توجه به طرح عوارض پیشنهادی شهرداری های اصفهان و تأیید ریاست دیوانعالی کشور به عنوان نماینده ولایت فقیه نسبت به عوارض و جدول تعرفه پیوست و ابلاغ آن توسط استانداری اصفهان به شهرداری های استان و باتوجه به تعرفه پیوست بر تعلق عوارض هفت درصد بر تولید تیرچه بلوک ایرادی بر رأی کمیسیون ماده ۷۷ شهرداری خمینی شهر به شرح صورتجلسه ۱۳۷۷/۳/۱۷ به نظر نمی رسد. ج ـ شعبه ۱۶ دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۵۱۳/۷۶موضوع شکایت آقای حسین مازندرانیان به طرفیت شهرداری آران و بیدگل به خواسته ابطال رأی مورخ ۱۳۷۶/۷/۲۸ کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری ها به شرح دادنامه شماره ۴۰۵ مورخ ۱۳۷۷/۳/۱۹ چنین رأی

صادر نموده است، به موجب رأی شماره ۱۳۲ مورخ ۱۳۶۹/۵/۴ هیأت عمومی دیوان عوارض مورد مطالبه به استناد بند یک ماده ۳۵ قانون تشکیل شورای اسلامی و یا تنفیذ نماینده ولی فقیه مطالبه می گردد، خلاف قانون شناخته نشده است، علیهذا تخلفی از مقررات به نظر نمی رسد و حکم به رد شکایت صادر می گردد. د ـ شعبه سوم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۸۱۴/۷۸ موضوع شکایت آقای محمدتقی شکری نژاد به طرفیت شهرداری خمینی شهر به خواسته ابطال رأی مورخه ۱۳۷۸/۵/۱۰ کمیسیون ماده ۷۷ به شرح دادنامه شماره ۱۵۸۲ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۷ به لحاظ اینکه ایرادی که موجبات مخدوش بودن رأی معترض عنه گردد اقامه نشده حکم به رد شکایت صادر نموده است. هـ ـ شعبه هشتم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۶۶۰/۷۷ موضوع شکایت آقای حمید طوقانی به طرفیت شهرداری خمینی شهر به خواسته اعتراض به مطالبه ۷٪ عوارض فروش به شرح دادنامه شماره ۸۶ مورخ ۱۳۷۹/۲/۵ با توجه به تعرفه مصوب وزارت کشور و تعیین ۷٪ عوارض فروش تیرچه بلوک سیمانی تخلفی از مقررات تشخیص نداده و حکم به رد شکایت صادر نموده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رای می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه عوارض کارگاه های تولیدی تیرچه بلوک سیمانی براساس بند الف ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۶۱ و با رعایت شرایط و ضوابط مقرر در ماده مذکور تعیین و پیشنهاد شده و مورد موافقت مقام ذیصلاح قرار گرفته است و عنایت به دادنامه شماره ۱۳۲ مورخ ۱۳۶۹/۵/۴ هیأت عمومی دیوان مبنی بر اعتبار تعرفه و مصوبه عوارض فوق الذکر، دادنامه های شماره ۱۴۳۵ مورخ ۷۸/۱۱/۲۷ شعبه دوازدهم و ۴۰۵ مورخ ۱۳۷۷/۳/۱۹ شعبه شانزدهم و ۱۵۸۲ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۷ شعبه سوم و ۸۶ مورخ ۱۳۷۹/۲/۵ شعبه هشتم دیوان در حدی که متضمن این معنی می باشد صحیح و موافق اصول و موازین قانونی است . این رای به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۷۸/۲/۱ برای شعب دیوان و سایر مراجع ذیربط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ قربانعلی دری نجف آبادی

شماره هـ/۸۱/۳۶۴ ۱۳۸۲/۳/۷ شماره دادنامه: ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴

تاریخ ۱۳۸۲/۷/۱۳ کلاسه پرونده: ۸۱/۳۶۴ ، ۳۸۷، ۴۲۳ ، ۸۲/۵۲۴

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : شرکت زمزم اصفهان ـ شرکت زمزم شرق تهران

موضوع شکایت وخواسته :ابطال مصوبه های شماره ۱/۳/۳۴/۴۸۴۳ مورخ ۱۳۶۶/۴/۲۱ و شماره ۱۰۷۴۱/۱/۳/۳۴ مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۰ وزارت کشور

مقدمـــه : شکات طی دادخواست های تقدیمی اعلام داشته اند، متأسفانه وزارت کشور و شهرداری اصفهان خارج از حدود اختیارات قانونی و بدون تحقق شرایط قانونی در خرداد ۱۳۶۶ مبادرت به تصویب تعرفه عوارض نموده اند که به موجب بند الف ردیف ۳۸۹ تعرفه، شرکت های تولیدی نوشابه های غیر الکلی محکوم به پرداخت ۵٪ از فروش محصولات تولیدی خود شده اند.

لذا به استناد موارد ذیل الذکر ابطال بخشنامه های مورد شکایت را دارد، ۱- به موجب بند ۱ ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور مصوب ۱۳۶۱ تعیین عوارض بایستی متناسب با امکانات اقتصادی محل و خدمات ارائه شده با رعایت شرایط و ضوابط مربوط و تنفیذ مقام ولایت امر به شورای اسلامی شهر محول شده لذا با توجه به ماده فوق وزارت کشور بدون در نظر گرفتن امکانات اقتصادی محل و شرایط و ضوابط مربوطه تنها به استناد مصوبات فوق متقاضی عوارض ۵٪ شده اند. ۲- با توجه به بند الف ماده۴۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۶۹ در صورت عدم تکافوی عوارض وصولی وضع عوارض جدید وافزایش عوارض موجود تنها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب ریاست جمهوری می باشد. لذا نظر به مراتب اعلامی و صراحت ماده ، وضع عوارض ۵٪ بدون تحقق و اجتماع شرایط مربوط و عدم رعایت تشریفات قانونی یعنی بدون پیشنهاد وزیر کشور و تصویب ریاست جمهوری مغایر با نظر قانونگذار می باشد، لذا مصوبات مورد شکایت بر خلاف قانون تصویب شده است . ۳- با توجه به دادنامه شماره ۱۱۰ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۶ در پرونده کلاسه ۲۱۱/۷۹ درخصوص ابطال بخشنامه های فوق و من غیر حق بودن وضع عوارض جدید ۵درصدی ۴- مصوبات مورد شکایت خارج از حدود اختیارات قانونی صادر شده است. لذا با توجه

به ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال مصوبات مورد شکایت را دارد . مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره **۲۶۷۳۰/۶۱** مورخ **۱۳۸۲/۴/۹** اعلام داشته اند .

۱- به استناد تصویب نامه شماره **۳۸** مورخ **۱۳۶۱/۱/۲۳** قائم مقام وزیر کشور به قائم مقامی انجمن شهر که در اجرای بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کلیه مراحل قانونی آن از تصویب یا تنفیذ طی گردیده ، کلیه شرکتهای تولید کننده نوشابه های غیرالکلی وماءالشعیر ازابتدای سال **۱۳۶۱** ملزم به پرداخت عوارض به میزان **۵**٪ بهای فروش عمده برمبنای تولید خالص گردیده اند .

۲- دربند الف ماده **۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت هیچگونه قیدی درخصوص اجازه تقلیل،کاهش ویا لغو وبلا اثر گردیدن عوارض تصویب شده قبلی عنوان نگردیده ، بلکه فقط وضع عوارض جدید ویا افزایش عوارض موجود پیش بینی شده است هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درتاریخ فوق به ریاست حجه الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی وباحضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا ومستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل وپس از بحث وبررسی وانجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت بصدور رأی مینماید .

رأی هیأت عمومی : الف ـ اعتراض نسبت به مصوبه شماره **۱۰۷۴۱/۱/۳/۳۴** مورخ **۱۳۷۲/۸/۱۰** وزارت کشور درمورد تعیین قلمرو اعتبار مصوبات مقدمات ذیصلاح دراجرای بند الف ماده**۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت ومصرف آن درموارد معین وهمچنین تأیید اعتبار اجرایی عوارض کارخانجات نوشابه سازی به میزان بیش از ۱٪ قبلاً مورد رسیدگی قرارگرفته وبشرح دادنامه شماره **۱۱۰** مورخ **۱۳۸۱/۳/۲۶** هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مغایر قانون وخارج از حدود اختیارات قانونی مربوط تشخیص داده شده و مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال گردیده است . بنابراین موردی برای رسیدگی واتخاذ تصمیم مجدد نسبت به همان مصوبه وجود ندارد وشکایت شاکی دراین باب مشمول مدلول دادنامه فوق الذکر است . ب ـ بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب **۱۳۶۱** مصرح درجواز تعیین ووصول عوارض بمنظور تأمین هزینه های هرشهر درصورت عدم تکافوی منابع مالی ودرآمدهای

آن شهر با رعایت ضوابط وتشریفات قانونی خاص است وسیاق عبارات ماده مزبور ظهور درتعیین عوارض جدید ویا افزایش عوارض موجود بمنظور هزینه آن درقلمرو جغرافیایی هرشهر دارد . نظر به وسعت بازار مصرف داخلی وخارجی نوشابه غیرالکلی واینکه افزایش عوارض آن محدود به قلمرو جغرافیایی شهر خاصی نیست ومورد متضمن تأمین هدف مقنن بشرح مقرر دربند یک ماده **۳۵** قانون فوق الذکر نمی باشد ، لذا بخشنامه شماره **۱/۳/۳۴/۴۸۴۳** مورخ **۱۳۶۶/۳/۲۱** وزیرکشور که عوارض فروش نوشابه غیرالکلی ساخت اصفهان را به میزان **۵**٪ افزایش داده است مغایرقانون وخارج ازحدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی تشخیص داده میشود وبه استناد قسمت دوم **۲۵**قانون دیوان عدالت اداری ابطال میگردد .

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ دری نجف آبادی

شماره هـ/۱۹۹/۸۲ ۱۳۸۲/۴/۴ شماره دادنامه: ۱۳۰
تاریخ ۱۳۸۲/۴/۱ کلاسه پرونده: ۱۹۹/۸۲
مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
شاکی : سازمان بازرسی کل کشور .
موضوع شکایت وخواسته :ابطال بخشنامه شماره ۷۹۵۹۱/۳۳/۱۰۰مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۷وزیر نیرو
مقدمه : معاون امور اقتصادی وزیربنایی سازمان بازرسی کل کشور طی نامه شماره ۴/۷۸۷۴ مورخ ۱۳۸۲/۳/۲۸اعلام داشته اند ، به پیوست گزارش بازرسی درخصوص فرآیند افزایش آب بهاء وفاضلاب بهاء ارسال میگردد . ازآنجا که وزیر نیرو بدون رعایت سازوکار پیش بینی شده دربند (ج) ماده ۱۳۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی مبادرت به صدور بخشنامه شماره ۷۹۵۹۱/۳۳/۱۰۰مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۷ کرده وبه موجب آن بهای تعرفه های آب وفاضلاب ۱۵٪ افزایش یافته است بخشنامه صادره قابل ابطال میباشد . لذا خواهشمند است دستور فرمائید موضوع درهیأت عمومی دیوان عدالت اداری مطرح ونسبت به ابطال بخشنامه مارالذکر اقدام نمایند درگزارش پیوست نامه مذکور آمده است وفق بند (ج) ماده ۱۳۳ از فصل هجدهم قانون برنامه سوم توسعه که مقرر می دارد « تعرفه های آب بهاء حق انشعاب وهزینه دفع فاضلاب درچارچوب ضوابط وسقف مصوب شورای اقتصاد وبا پیشنهاد شرکت آب وفاضلاب وتصویب شورای اسلامی شهر تعیین میگردد. شهرهای جدید فاقد شورای اسلامی شهر مشمول تعرفه مصوب نزدیکترین شهر مجاور هستند » وزارت نیرو مکلف به تعیین نرخ خدمات آب وفاضلاب بشرح مذکور شده است . چون این امر در وزارت نیرو مشکلاتی را ایجاد مینمود ، بنابراین وزیر نیرو طی بخشنامه شماره ۷۹۵۹۱/۳۳/۱۰۰ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۷ دستور افزایش علی الحساب ۱۵درصدی آب بهاء و۱۰درصدی حق انشعاب صادر نمودند .

باتوجه به اینکه افزایش نرخ تعرفه بیش ازحد تعیین شده علیرغم تأکید ریاست جمهوری برعدم افزایش قیمت مگر برحسب ضرورت مخالف صریح بندج ماده ۱۳۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی وقابل ابطال دردیوان عدالت اداری است . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درتاریخ فوق به ریاست حجه الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی وباحضور رؤسای شعب بدوی ورؤسا ومستشاران شعب تجدید نظر تشکیل وپس ازاستماع توضیحات نمایندگان سازمان بازرسی کل کشور و وزیر نیرو وبحث وبررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت بصدور رأی مینماید .

رأی هیأت عمومی : بصراحت بند ج ماده **۱۳۳**قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی وفرهنگی تعیین تعرفه آب بهاء حق انشعاب وهزینه دفع فاضلاب درچهارچوب ضوابط وسقف مصوب شورای اقتصادی به پیشنهاد شرکت آب وفاضلاب و تصویب شورای اسلامی شهر محول شده است .بنابراین بخشنامه شماره **۷۹۵۹۱/۳۳/۱۰۰** مورخ **۱۳۸۱/۱۲/۲۷** وزیر نیرو درخصوص تعیین نرخ آب بهاء کارمز دفع فاضلاب ، حق انشعاب وآبونمان آب وفاضلاب درسال **۱۳۸۲** بطور علی الحساب مغایرنظر وحکم صریح مقنن درتعیین مراجع ذیصلاح برای تعیین نرخ تعرفه کالا وخدمات فوق الذکر وخارج از حدود اختیارات مقام مذکور تشخیص داده میشود وبخشنامه مورد اعتراض مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵**قانون دیوان عدالت اداری ابطال میگردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ دری نجف آبادی

شماره ه‍/۵۶/۸۱ ۱۳۸۲/۴/۸ شماره دادنامه: ۱۲۰
تاریخ ۸۲/۴/۸ کلاسه پرونده: ۵۶/۸۱

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای عباس منصور آبادی

موضوع شکایت وخواسته : اعلام تعارض آراء صادره از شعب **۳**و **۱۲**و **۱۷** دیوان عدالت اداری

مقدمه : الف ـ شعبه دوازدهم دررسیدگی به پرونده کلاسه **۱۷۶۸/۷۸** موضوع شکایت آقای محمد وزیران بطرفیت شهرداری شیراز بخواسته ابطال رأی مورخ **۱۳۷۸/۸/۲۲** کمیسیون ماده **۷۷** شهرداری شیراز در رابطه با قرارداد مورخ **۱۳۷۷/۱۲/۱۸** صادر وشاکی را مکلف به پرداخت عوارض کرده درحالیکه دستگاه اجرایی مکلف بوده که ازمحل اعتبار طرح عوارض مذکور رابرداشت وبحساب شهرداری واریز کند لذا رأی مذکور مطابق با بخشنامه های استنادی شاکی نبوده ولغو میگردد . تا مجدداً درکمیسیون همعرض مورد رسیدگی مجدد قرارگیرد . ب ـ شعبه هفدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه **۳۸۳/۷۷** موضوع شکایت آقای فرهاد گنجی بطرفیت شهرداری شیراز بخواسته ابطال رأی مورخ**۱۳۷۶/۱۲/۲۶** کمیسیون ماده **۷۷**قانون شهرداریها بشرح دادنامه شماره **۲۴۷** مورخ **۱۳۷۹/۳/۱**چنین رإی صادر نموده است ، اولاً تعرفه مربوطه تأیید نشده است . ثانیاً تعرفه مورد استناد که بوسیله نماینده معرفی شده تسلیم شعبه گردید به تعرفه تصویبی انطباق ندارد . ثالثاً مبلغ پیمان پیمانکاران طرحهای عمرانی به شهرداری محل اجرای قرارداد پرداخت گردد . لذا تعیین عوارض یک درصد برای طرح مذکور وصدور رأی مورد شکایت برآن مبنا صحیح نبوده است . برخلاف ضوابط و مقررات مربوطه عمل شده است لذا حکم به ورورد شکایت ونقض رأی مذکور صادر و اعلام میگردد . شعبه سوم دررسیدگی به پرونده کلاسه **۵۱۳/۷۹**موضوع شکایت آقای عبدالخالق اردکانی بطرفیت شهرداری شیراز بخواسته اعتراض به رأی مورخ **۱۳۷۹/۳/۱۸** بشرح دادنامه شماره **۱۴۵۱** مورخ **۱۳۷۹/۸/۳** چنین رأی صادر نموده است ، نظر به اینکه دربند **۳۹۵** تعرفه عوارض تنفیذی ولی فقیه که به استناد بند یک ماده **۳۵**قانون تشکیلات شوراها به تنفیذ ولی فقیه رسیده است ، یک درصد مبلغ پیمان پیمانکاران باید به شهرداری محل اجرای قرارداد پرداخت شود وازآنجا که تعرفه عوارض شهرداری کلیه صنوف را دربرمیدارد پیمانکار بعنوان یک شغل میبایست عوار ض خودرا بپردازد که این عوارض براساس یک درصد مبلغ پیمان تصویب شده که دراین خصوص وزارت کشور بعنوان تصویب کننده عوارض

پیمانکار را مسئول پرداخت عوارض دانسته است ودرمورد معافیت واحدهای آموزشی ازپرداخت عوارض این موضوع ارتباطی با پیمانکارانی که طرف قرارداد آموزش و پرورش میباشند ندارد زیرا پرداخت عوارض شهرداری برعهده پیمانکار بوده نه کارفرما تامشمول معافیتهای قانونی باشد . بنابراین ازحیث نقض قوانین و مقررات ایراد واشکالی بررأی مورد اعتراض بنظر نمی رسد . با کیفیت مطروحه شکایت غیروارد تشخیص وحکم به رد آن صادر میگردد . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درتاریخ فوق به ریاست حجۀ الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی وباحضور رؤسای شعب بدوی ورؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل وپس از بحث و بررسی وانجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت بصدور رأی می نماید .

رأی هیأت عمومی : نظربه تأیید و تصویب مراجع ذیصلاح درباب جواز وصول یک درصد عوارض از پیمانکاران والزام آنان به پرداخت عوارض مذکور به شهرداریهای طرف قرارداد وعدم تسری معافیت واحدهای آموزشی از پرداخت عوارض مذکور به پیمانکاران، دادنامه شماره **۱۴۵۱** مورخ **۱۳۷۹/۸/۳** شعبه سوم بدوی دیوان درحدی که مبین این معنی است موافق اصول و موازین قانونی میباشد . این رأی به استناد قسمت اخیر ماده **۲۰** اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان وسایر مراجع ذیربط درموارد مشابه لازم الاتباع است .

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ دری نجف آبادی

شماره هـ/۵۸/۸۱ ۱۳۸۲/۶/۳ شماره دادنامه: ۲۱۳
تاریخ ۸۲/۶/۹ کلاسه پرونده: ۵۸/۸۱

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
شاکی : آقای گودرزی شهردار اسلامشهر
موضوع شکایت وخواسته : ابطال ماده **۱۵**آئین نامه اجرایی موضوع ماده **۵۶**قانون نظام صنفی
مقدمه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است ، مفاد ماده **۵۶** قانون نظام صنفی تصریح دارد که تنظیم امور اصناف درخارج از محدوده حفاظتی شهردرغیاب شورای شهرستان وبخش بعهده بخشداری مربوطه خواهد بود .

لیکن هیأت عالی نظارت برقانون نظام صنفی با تسری مقررات موصوف به مناطق « خارج از محدوده قانونی شهر » درماده **۱۵**آئین نامه اجرایی مربوط به ماده قانونی مذکور که مقررداشته است « کلیه وظایف پیش بینی شده درقانون نظام صنفی مربوط به اتحادیه ها، مجمع امور صنفی وشورای مرکزی اصناف درخارج از محدوده قانونی شهرها بعهده بخشداری میباشد » مع الوصف نظربااینکه محدوده حفاظتی شهر مندرج درماده **۵۶** قانون نظام صنفی حسب مورد بموجب مقررات ماده **۹۹** قانون شهرداریها و یا مطابق مصوبه طرح جامع شهری تعیین میگردد واین محدوده غیراز محدوده قانونی شهراست که بموجب مقررات تبصره یک ماده **۴**قانون تقسیمات کشوری معین میشود وعلی الوصول حریم استحفاظی شهر بزرگتر ودربرگیرنده محدوده قانونی شهراست . لذا بدینوسیله تقاضای ابطال ماده **۱۵**آئین نامه اجرایی موضوع ماده **۵۶**قانون نظام صنفی را دارد . مدیرکل امور اصناف وبازرگانان ودبیر هیأت عالی نظارت درپاسخ به شکایت مذکور ضمن ارسال تصویرنامه شماره **۶۶۹۰/۳۳۰۳** مورخ **۸/۸ /۱۳۸۱** وزارت کشور اعلام نموده است ، درزمان تصویب آئین نامه مذکور معنی و مفهوم واژه محدوده حفاظتی شهرها و محدوده قانونی شهرها یکسان منظور گردیده است بنابراین واژه محدوده حفاظتی شهرها که درمتن ماده **۵۶** قانون مزبور تصریح گردیده صحیح میباشد علیهذا محدوده حفاظتی شهرها درمفاد ماده **۱۵**آئین نامه مذکور جایگزین واژه محدوده قانونی شهرها میگردد و شکوائیه شهرداری اسلامشهر دراین مورد فاقد موضوعیت میباشد . لذا خواهشمند است نسبت به رد دادخواست شهرداری مزبور اقدام لازم معمول فرمایند . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درتاریخ فوق به ریاست حجه الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی وباحضور

رؤسای شعب بدوی ورؤسا ومستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل وپس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت بصدور رأی مینماید.

رأی هیأت عمومی : بصراحت ماده **۵۶** قانون نظامی صنفی تنظیم امور اصناف و پیشه وران ونظارت برمقررات صنفی منحصراً درخارج از محدوده حفاظتی شهرها مادام که شورای شهرستان یا بخش وجود ندارد بعهده بخشداری مربوط محول شده است . بنابراین مفاد ماده **۱۵**آئین نامه اجرایی ماده **۵۶** قانون نظام صنفی که وظایف مندرج درماده **۵۶** قانون فوق الذکر را علی الاطلاق ودرخارج از محدوده قانونی شهرها با عنایت به افتراق و تمایز آن با محدوده خارج از حوزه استحفاظی شهرها بعهده بخشداری محول نموده است، مغایر هدف و حکم مقنن تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال میگردد .

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ دری نجف آبادی

شماره هـ/۸۱/۲۸۳ ۱۳۸۲/۱۰/۳ شماره دادنامه: ۳۶۱

تاریخ ۱۳۸۲/۹/۹ کلاسه پرونده: ۸۱/۲۸۳

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای قاسم حسن پور فرد

موضوع شکایت وخواسته : ابطال آئین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر ، بخش و شهرک مصوب ۱۳۷۸/۷/۷ هیأت وزیران

مقدمه : شاکی بشرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است ، هیأت وزیران درجلسه مورخ ۱۳۷۸/۷/۷ با استناد به مواد ۹۴و ۷۷ قانون تشکیلات ووظایف وانتخابات شوراهای اسلامی کشور مصوب ۱۳۷۵و بند ۱۶ماده ۷۱ قانون مذکور آئین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر ، بخش وشهرک را به تصویب رسانده که آئین نامه مزبور بنا بجهات ذیل مغایر و مخالف قانون بوده که مستنداً به ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری تقاضای ابطال آن را دارد.

۱- بموجب بند ۱۶ماده ۷۱و ماده ۷۷ قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی وضع هرگونه عوارض درصلاحیت شوراهای اسلامی شهر میباشد و تنها موضوع پیش بینی شده درمواد مزبور رعایت سیاستهای عمومی دولت میباشد . بدین توضیح که شوراها اختیار وضع هرگونه عوارض رادارند منتهی با رعایت سیاستهای عمومی دولت . این درحالی است که درتبصره ماده ۲آئین نامه وضع ووصول عوارض ، اختیار وضع عوارض برتعدادی ازمنابع ازجمله عوارض بردرآمدهای ناشی از معادن ومنابع وطرحهای ملی از شوراها سلب شده است که این امر معنی سلب اختیار وضع عوارض از شوراها درحدود معنی عرفی و حقوقی رعایت درسیاستهای عمومی دولت که درقانون مذکور گردیده است نمی گنجد و آئین نامه پارا فراتر ازقانون نهاده واختیار قانونی شورا در وضع عوارض را سلب و تحدید نموده است .

۲- درماده ۸ آئین نامه دررابطه با شکایات ازعوارض مصوب شوراهای بخش و شهرک هیأتی مرکب از نمایندگان وزارت کشور ، وزیردادگستری وشوراهای اسلامی پیش بینی شده است این درحالی است که اولاً درقانون شوراها چنین هیأتی پیش بینی نگردیده است و آئین نامه دراین مورد خارج از حدود قانون تعیین تکلیف ووضع قاعده نموده است .

۳-درماده ۱۰ آئین نامه اختیار لغو، کاهش ، افزایش ، اعطای تخفیف ازعوارضی که موضوع ماده ۲ آئین نامه میباشد ازشورا سلب گردیده است واین استثناء مغایر با اطلاق واختیار پیش بینی شده دربند ۱۶ ماده ۷۱ قانون شوراها می باشد .

۴- درتبصره ماده ۱۱ آئین نامه کمیته ای جهت ارائه راهکار درخصوص مرجع وضع، کاهش ،افزایش و اعطای تخفیف و معافیت ازعوارض موضوع تبصره ،آئین نامه و مرجع حل اختلاف مربوط به آن پیش بینی شده است که این امر مغایر با اطلاق اختیارات شورا دربند ۱۶ ماده ۷۱ قانون شوراها دروضع عوارض است بعلاوه تعیین مرجع حل اختلاف مربوط به عوارض درصلاحیت مقنن می باشد .

۵ ـ ترتیب مذکور درماده ۱۲آئین نامه درارسال مصوبات راجع به عوارض به استانداری و مهلت دو هفته ای استانداری در ارسال آن به وزارت کشور واینکه وزارت کشورازتاریخ وصول ظرف یکماه مجاز به لغو آن میباشد بلحاظ افزایش مهلت دو هفته ای استانداری علاوه برمهلت مقرر درقانون وایجاد تکلیف ارسال مصوبه استانداری مغایر با ترتیب تبصره ذیل ماده ۷۷ قانون تشکیلات شوراها است .

همچنین لزوم درج و آگهی مصوبات راجع به عوارض درروزنامه ها که دراین بند پیش بینی شده مخالف ترتیب مقرر در تبصره ذیل ماده ۷۷ قانون شوراهااست و ماده ۲ قانون مدنی نیز تنها درخصوص قوانین تعیین تکلیف نموده است .

۶ ـ ماده ۱۳ آئین نامه که وضع یا افزایش عوارض مربوط به ادارات و وزارتخانه ها وشرکتها را ازسال مالی بعد ویاحتی دومین سال مالی بعد قابل وصول دانسته است مغایر با تبصره ماده ۷۷ قانون شوراها مبنی برامکان وصول عوارض یکماه پس از ارسال مصوبه به وزارت کشور میباشد .

۷ـ تبصره ماده ۱۴ آئین نامه که افزایش عوارض رازودتر ازیکسال ممنوع اعلام نموده است خارج ازحدود قانون واختیار قوه مجریه دروضع آئین نامه ومغایر با اطلاق مواد قانونی راجع به اختیار شوراها دروضع عوارض میباشد .معاون دفتر امور حقوقی دولت درپاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۵۶۶۹۳ مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۴ ضمن ارسال تصویرنامه شماره ۹۳۵۸/۳/۳۴ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۸ وزارت کشور اعلام داشته اند، نظربااینکه دربند ۱۶ ماده ۷۱ قانون تشکیلات ،وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ اختیار

شورای اسلامی شهر درتصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر وهمچنین تغییر نوع و میزان آن موکول به در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت شده است . بعلاوه اختیار هریک ازشوراهای شهر جنبه محلی داشته ومحدود به قلمرو شهر مربوط می باشند و نمی تواند برای وضع عوارض برای مواردی که دردیگر شهرها محل مصرف دارد اقدام نماید، ازسوی دیگر مطابق ماده **۷۷** قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی تصریح شده که عوارض شورای اسلامی شهر باید به تناسب تولیدات ودرآمد اهالی باشد. بنابراین وضع واخذ عوارض برصادرات باتوجه به بند ب ماده **۱۱۳** قانون برنامه سوم ونیز وضع عوارض برتولیداتی که جنبه محلی ندارد برای عرضه در سایر نقاط کشوراست مثل نفت، بنزین ونیز وضع عوارض به معادن وطرحهای ملی ازحوزه اختیارات شوراهای شهر خروج موضوعی دارد ضمن آنکه اختیار شورا دروضع عوارض موضوع (بند **۱۶** ماده **۷۱** قانون فوق الذکر)چنانکه ذکر شد مشروط به رعایت سیاستهای عمومی دولت بوده است لذا هیأت وزیران بعنوان مرجع تصویب آئین نامه های قانونی به ترتیبی که درماده **۹۴** آن ذکر شده است ونیز براساس اصل **۱۳۴** قانون اساسی بعنوان مرجعی که خط مشی و سیاست دولت را تعیین می کند آئین نامه ماده **۷۱** را تصویب نموده است . بنابراین ایراد شاکی نسبت به مواد مختلف آئین نامه که نهایتاً به نکات فوق برگشت دارد وارد بنظر نمی رسد و رد آن را خواستار است . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درتاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی وباحضور رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظرتشکیل وپس ازبحث وبررسی وانجام مشاوره با اکثریت أراء بشرح آتی مبادرت بصدور رأی مینماید:

رأی هیأت عمومی : مجلس شورای اسلامی درتاریخ **۱۳۸۱/۱۰/۲۲** قانون اصلاح موادی ازقانون برنامه سوم توسعه اقتصادی،اجتماعی وفرهنگی جمهوری اسلامی ایران وچگونگی برقراری ووصول عوارض وسایروجوه ازتولیدکنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات وکالاهای وارداتی راتصویب که درمورخ **۱۳۸۱/۱۰/۲۵**به تأیید شورای نگهبان رسیده است وازابتدای سال **۱۳۸۲** لازم الاجراء می باشد . باتوجه به تصویب ولازم الاجراشدن قانون مذکور وباعنایت به اینکه دراین قانون نسبت به انواع تولید کالاها وخدمات ونیز کالاهای صادارتی ونیز فرآورده های نفتی وواردات تعیین تکلیف شده وبشرح ماده یک قانون یاد شده برقراری هرگونه وجوه ازجمله مالیات وعوارض اعم ازملی و محلی

ازتولیدکنندگان کالاها،ارائه دهندگان خدمات و همچنین کالاهای وارداتی صرفاً بموجب قانون یادشده مجازمی باشد وسایرقوانین لغو گردیده ودرمواد ۲و ۳و ۴ انواع عوارض وسایروجوه دریافتی ازکالاهای وارداتی ویا تولیداتی ونیز ارائه خدمات بیان و تعریف شده است ومطابق ماده ۵ قانون مذکور نیز برقراری هرگونه عوارض وسایروجوه برای انواع کالاهای وارداتی وکالاهای تولیدی وخدمات مذکور درماده ۴ قانون مزبور، همچنین برقراری عوارض به درآمدها و مآخذ محاسبه مالیات سود سهام شرکتها، سود اوراق مشارکت، سود سپرده گذاری وسایرعملیات مالی اشخاص نزد بانکها ومؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز، توسط شوارهای اسلامی وسایر مراجع ممنوع اعلام شده است . البته درتبصره یک ماده ۵ قانون ترتیب خاصی برای وضع عوارض محلی جدید ویاافزایش نرخ هریک ازعوارض محلی داده شده که حداکثر تا ۱۵بهمن ماه هرسال برای اجراء درسال بعد باید تصویب واعلام عمومی گردد . نظر به عموم واطلاق قانون فوق الاشعار وحکومت آن برقانون تشکیلات، وظایف وانتخابات شوراهای اسلامی کشور وانتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵وفسخ قسمتهایی ازقانون اخیرالذکر درنتیجه اختیارات شوراهای اسلامی صرفاً به تبصره یک ماده ۵ قانون اصلاح موادی ازقانون برنامه سوم محدود میگردد با ملاحظه جهات یاد شده آئین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک مصوب ۱۳۷۸/۷/۷ هیأت وزیران در محدوده قانون مؤخر اعتبار دارد و وضع هر نوع عوارض توسط شوراهای اسلامی سراسر کشور خارج ازمحدوده تبصره یک ماده ۵مذکور، خلاف قانون وخلاف اختیارات تشخیص وبه همین جهت اولاً آن قسمت از آئین نامه که ترتیبات دیگری را ورای قانون اصلاح موادی ازقانون برنامه سوم توسعه ... مقرر داشته خلاف قانون وخارج از حدود اختیارت هیأت وزیران تشخیص وابطال میگردد. ثانیاً تبصره ماده ۲ ذیل ماده ۸ که هیأتی را باترکیب خاص مسئول رسیدگی به شکایات درمورد عوارض محلی مینماید وهمچنین ماده ۱۰وتبصره ماده ۱۱ وماده ۱۲و ۱۳ وتبصره ماده ۱۴مستنداً به ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال میگردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ دری نجف آبادی

شماره هـ/۳۶۴/۷۸ ۳۸۳/۲/۲۳ شماره دادنامه: ۳۱

تاریخ ۱۳۸۳/۲/۶ کلاسه پرونده: ۳۶۴/۷۸

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : معاون امور سیاسی قضایی سازمان بازرسی کل کشور

موضوع شکایت وخواسته : ابطال آئین نامه های مورخ ۱۳۵۹/۷/۱، ۱۳۶۵/۱۱/۱۱و ۱۳۷۲/۱۱/۹و ۱۳۷۳/۶/۲۹ وزارت کشور و دستورالعملهای شماره ۱۴۳۶۱مورخ ۱۳۶۸/۸/۱۱، ۱/۱۶۱ مورخ ۱۳۷۲/۴/۱ و ۱۰۰/۵۴۳۰ مورخ ۱۳۷۲/۴/۲۵ وزارت مسکن و شهرسازی

مقدمه : معاون امور سیاسی قضایی سازمان بازرسی کل کشور طی نامه شماره ۳/۷/۱۸۸۰۹ مورخ ۱۳۷۸/۹/۲۰ اعلام داشته اند ، به استناد قسمت اخیر ماده یک لایحه قانونی حفظ وگسترش فضای سبز درشهرها مصوب ۱۳۵۹/۳/۳ که تصویب « ضوابط مربوط به چگونگی اجرای این ماده » رابعهده شورای شهر گذاشته است ، وزیرکشور بعنوان قائم مقام شورای اسلامی شهر ، آئین نامه هایی راتصویب کرده است که درآنها ضوابط ومعیارهای « تشخیص باغ » به تفصیل مقررگردیده است .وزارت مسکن وشهرسازی نیز به استناد ماده ۱۴ قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۲ که « تبدیل وتغییرکاربری ، افرازو تقسیم وتفکیک باغات » رابارعایت ضوابط ومقررات وزارت مسکن وشهرسازی ومواد قانون زمین شهری بلااشکال دانسته است ، مبادرت به صدور دستورالعملهایی نموده است که «ضوابط تفکیک باغات » رامعین ساخته اند . باتوجه به اینکه ماده ۱۲ قانون زمین شهری ، صلاحیت « تشخیص عمران واحیاء اراضی» واقع درمحدوده شهری رابه وزارت مسکن وشهرسازی محول نموده است ودرلایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز شهرها مصوب ۱۳۵۹، نهاد ویامرجع خاصی بعنوان دستگاه صالح برای « تشخیص باغ » مورد اشاره واقع نگردیده است و همچنین با عنایت به اینکه «تشخیص عمران و احیاء » بدون تردید شامل مورد «تشخیص باغ » نیز می گردد ، اقدام وزراء وقت کشور درتصویب آئین نامه های مورخ ۱۳۵۹/۷/۱ و ۱۳۶۵/۱۱/۱۱ و ۱۳۷۲/۱۱/۹ و ۱۳۷۳/۶/۲۹ فاقد مبنای قانونی و خارج ازحیطه اختیارات آنها بوده است وبرهمین اساس جهت ابطال به دیوان عدالت اداری ارسال میشوند . درخصوص دستورالعملهای صادره توسط وزارت مسکن وشهرسازی به استناد ماده ۱۴ قانون زمین شهری ، با عنایت به

بند ۴ ماده ۲ و بند ۲ ماده ۴ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران که تصویب ضوابط و آئین نامه های شهرسازی رابه شورای مذکورواگذار کرده وهمچنین باتوجه به ماده ۳ قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی که اجرای قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران را جزء وظایف وزارت مسکن و شهرسازی دانسته است « تصویب معیارها وضابطه وآئین نامه های شهرسازی » منحصراً درصلاحیت شورای عالی شهرسازی است وماده ۱۴ قانون زمین شهری ویاسایرمواد قانونی ، هیچگونه دلالتی برانتزاع این صلاحیت قانونی ازشورای یادشده وواگذاری آن به وزارت مسکن وشهرسازی ندارد ولذا دستورالعملهای شماره ۱۴۳۶۱مورخ ۱۳۶۷/۸/۱۱ و ۱/۱۶۱ مورخ ۱۳۷۲/۴/۱و ۱۰۰/۵۴۳۰مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۵ مصوب وزارء وقت مسکن وشهرسازی ، فاقد وجاهت قانونی وخارج ازحیطه صلاحیت وزارتخانه مذکور میباشد و بدین لحاظ این دستورالعملها نیز جهت ابطال به دیوان عدالت اداری ارسال میگردند . مدیرکل حقوقی وامورمجلس وزارت مسکن وشهرسازی درپاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۲۳۰/۲۸۷۴۷ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۵ اعلام داشته اند، ۱- دستورالعملهای اشاره شده درختام گزارش بازرسی کل کشور بادرنظرگرفتن اختیارت ماده ۱۴قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶ صادرگردیده واساساً بموجب مقررات ماده مرقوم تعیین مقررات وضوابط مربوط به تبدیل وتغییر کاربری ، افراز، تقسیم و تفکیک باغات واراضی کشاورزی بعهده وزارت مسکن وشهرسازی گذارده شده است .

لذا اولاً قانون زمین شهری مؤخر برقانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱ می باشد ثانیاً شورای عالی شهرسازی و معماری دارای شخصیت حقوقی مستقل از وزارت مسکن وشهرسازی بوده و یقیناً قانونگذار با علم به این موضوع وظایف فوق الذکر را به وزارت متبوع محول نموده است . فلذا اقدامات انجام شده وسیله وزارت متبوع منبعث ازاختیارات قانونی بوده است . مهمتر آنکه دستورالعملهای ذکرشده درگزارش درمواردی که مربوط به ماده ۱۴ قانون زمین شهری است به ترتیب و باصدور دستورالعملهای بعدی به خودی خود لغو شده و در حال حاضر تنها دستورالعمل شماره ۱۰۰/۱۳۶۳۰ مورخ ۱۳۷۴/۹/۱ (که درگزارش سازمان بازرسی کل کشور به آن اشاره نشده است) درزمینه نحوه تغییرکاربری ، تفکیک و افراز باغات و اراضی کشاورزی

معتبرمیباشد وبه این ترتیب دستورالعملهای مورداشاره شاکی قبلاً لغو ودستورالعمل فوق الذکر جایگزین شده است . بنا بمراتب مرقوم درفوق تقاضای مطروحه فاقد وجاهت قانونی بوده و رد درخواست معنونه مورد استدعاست مدیرکل دفتر امورحقوقی وزارت کشور نیز درپاسخ به شکایت سازمان بازرسی کل کشور طی نامه شماره ۱۴۳۵۷/م مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۰ اعلام داشته اند، واضح است که مجریان قانون می توانند برای تعیین شیوه اجرایی هرقانون دستورالعمل وآئین نامه های لازم را تدوین و به تصویب مراجع مقرر در هرقانون برسانند. طبیعی است که این مقررات اجرایی با توجه به موضوع هرقانون تدوین شده و صرفاً درخصوص همان موضوع و همان قانون قابلیت اجرایی دارد وپذیرفتنی نیست مقرراتی که درخصوص موضوع زمین و مسکن و مستند به قانون زمین شهری درخصوص تعریف باغ تدوین شده را برای تعیین شیوه اجرایی لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز نافذ دانسته واختیار تعیین و تدوین مقررات اجرایی لازم را برای لایحه قانون مذکور راکه حسب لایحه مزبور به شورای اسلامی شهرها تفویض شده ازآنها سلب نمائیم . دلیل این عدم پذیرش نیز این است که اصولاً ازلحاظ تخصصی به هنگامی که بحث زمین ومسکن مطرح است باید الفاظ و اصطلاحات را باتوجه به عرف حاکم درمورد زمین و مسکن تفسیر و تعبیرکرد و وقتی هم که بحث فضای سبز و حفظ و گسترش باغات مطرح است باید الفاظ و اصطلاحات را با توجه به عرف حاکم در مورد فضای سبز و چگونگی گسترش آن تفسیر و تعبیر نمود . بدیهی است که مثلاً در موضوع بحث ما تعریف باغ در بحث زمین و مسکن با تعریف آن در بحث فضای سبز و چگونگی گسترش آن تفاوت دارد .پس نمیتوان مقررات اجرایی قانون زمین شهری درمورد تعریف باغ را درخصوص تعریف باغ درلایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز درشهرها ساری وجاری دانست . استدلال و استناد سازمان بازرسی کل کشور به قانون زمین شهری برای ابطال آیین نامه های مورخ ۱۳۵۹/۷/۱ و ۱۳۶۵/۱۱/۱۱ در مورد ضوابط اجرایی ماده ۱ لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز درشهرها فارغ ازاشکال مذکور دربالا بدلیل تقدم تاریخی آئین نامه های مذکور برتاریخ تصویب قانون زمین شهری وارد و قابل قبول نمی باشد . زیرا که درزمان تصویب مقررات مذکور قانون زمین شهری تصویب نشده بود تا به فرض موضوع مباینت و فقدان مبنای قانونی وخروج ازحیطه اختیارات مصداق

داشته باشد . باتوجه به مجموع مطالب پیش گفته رد درخواست سازمان بازرسی کل کشور مبنی برابطال آئین نامه های مورخ ۱۳۵۹/۷/۱، ۱۳۶۵/۱۱/۱۱، ۱۳۷۲/۱۱/۹، ۱۳۷۳/۶/۲۹ مورد استدعاست . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درتاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی وبا حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل وپس ازبحث و بررسی وانجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت بصدور رأی می نماید .

رأی هیأت عمومی : الف ـ مطابق نامه های شماره ۲۳۰/۲۸۷۴۷مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۵و ۲۳۰/۸۴۱۱مورخ ۱۳۸۰/۴/۲۶ مدیرکل حقوقی وزارت مسکن وشهرسازی ، دستورالعملهای شماره ۱۴۳۶۱مورخ ۱۳۶۷/۸/۱۱و ۱/۱۶۱ مورخ ۱۳۷۲/۴/۱ و ۱۰۰/۵۴۳۰ مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۵ با صدور دستورالعمل شماره ۱۰۰/۱۳۶۳۰ مورخ ۱۳۷۴/۹/۱ لغو وکان لم یکن اعلام شده است .بنابراین با توجه به لغو دستورالعملهای مورد شکایت و اعتبار دستورالعمل اخیرالذکر موجبی برای رسیدگی و امعان نظر دراین خصوص وجودندارد . ب ـ حکم مقرر درماده یک لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز درشهرها مصوب ۱۳۵۹/۳/۳ متضمن لزوم حفظ وگسترش فضای سبز و جلوگیری ازقطع بی رویه درختان فارغ از محل غرس آنها وکسب اجازه ازشهرداری درصورت ضرورت قطع درخت و تهیه وتصویب ضوابط اجرایی امور مصرح درماده مذکور توسط شهرداری و شورای شهر است ومفید تفویض اختیار تعیین مرجع بدوی و تجدید نظر تشخیص باغ وصدور رأی قطعی و لازم الاجراء توسط مراجع مزبور نیست . .مضافاً اینکه قانونگذار به صراحت ماده ۱۲ قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۲ تشخیص عمران و احیاء و تأسیسات متناسب و تعیین نوع زمین دایر وتمیز بایر ازموات را بعهده وزارت مسکن وشهرسازی قرارداده و رسیدگی به اعتراض نسبت به تشخیص مزبور را به دادگاه صلاحیتدار محول کرده ودرماده ۱۴این قانون نیز اختیار تعیین ضوابط مربوط به تبدیل وتغییر کاربری ، افراز و تقسیم و تفکیک باغات و اراضی کشاورزی و یا آیش واقع در محدوده قانونی شهرها را به وزارت مسکن و شهرسازی واگذار نموده است بنا به مراتب فوق الذکر وضع قواعد آمره مبنی بر ایجاد کمیسیون بدوی جهت تشخیص باغ و مرجع تجدیدنظر به منظور رسیدگی به اعتراض اشخاص ذینفع به تصمیمات کمیسیون بدوی و نهایتاً صدور رأی

قطعی و لازم الاجراء به شرح مذکور در ماده **۷** و تبصره آن از ضوابط اجرایی لایحه قانونی فوق الاشعار مصوب **۱۳۶۵/۱۱/۱۱** و اصلاحات بعدی آن ضوابط به شرح مواد **۱۵**و**۱۶** مصوب **۱۳۷۲/۱۱/۹** و مواد **۱۴**و**۱۵** مصوب **۱۳۷۳/۶/۲۹** خارج از حدود اختیارات مقرر در ماده **۱** لایحه قانونی مذکور تشخیص داده می شود و مقررات مزبور مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ دری نجف آبادی

شماره هـ/۲۰۸/۷۹ ۸۳/۳/۳۰ شماره دادنامه: ۸۳
تاریخ ۱۳۸۳/۳/۱۰ کلاسه پرونده: ۲۰۸/۷۹

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای حسن گلکار

موضوع شکایت وخواسته : ابطال بخشنامه شماره ۵۰۱۵۰/۲۰/۱۰۰ مورخ ۱۳۷۹/۸/۱۰ وزارت نیرو

مقدمه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است ، اینجانب مشترک شماره ۴۴۷۰۱۰۴ شرکت آب و فاضلاب استان یزد نظر به اینکه با عنایت به قبض مصرفی مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۱۱ الی ۱۳۷۹/۲/۱۳ که به مدت ۹۲ روز آب بهاء را ۵۰۳۷۳ ریال جهت مصرف ۱۱۴ مترمکعب از قرار هر مترمکعبی ۴۷۰ریال و عوارض شهرداری را برای مدت مذکور ۱۷۱۰ ریال و طی قبض مصرفی مورخ ۱۳۷۹/۲/۱۳ الی ۱۳۷۹/۵/۱۲ به مدت ۹۲ روز آب بهاء را ۲۱۴۵۸۰ جهت مصرف ۱۵۷ مترمکعب از قرار هرمترمکعبی ۱۳۷۰ ریال و عوارض شهرداری را برای مدت مذکور ۶۶۶۳ ریال خواستار گردیده است به فاصله ۳ ماه قیمت آب از افزایش ۳۰۰ درصد و عوارض شهرداری هم از افزایش ۴۰۰ درصد برخوردار است و با مراجعه به سازمان آب مسئولیت موضوع را متوجه بخشنامه می نمایند، تقاضای رسیدگی به ابطال بخشنامه مربوطه را دارم .

۱- مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب استان یزد در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۱/۱۱۲۸۲ مورخ ۱۳۷۹/۱/۲۱ اعلام داشته اند، با عنایت به بند (ط) تبصره ۴۴ قانون بودجه کل کشور در سال ۱۳۷۹ جهت تعیین نرخ آب بهاء در هر شهر در چهار چوب ضوابط شورای عالی اقتصادی کمیته ای متشکل از نمایندگان منتخب شورا در هر استان تشکیل تا براساس پیشنهاد شرکت آب و فاضلاب نرخ ها را به تصویب رسانده و توسط وزیر نیرو ابلاغ گردد. لیکن این امر به علت اولین سال اجرا با تأخیر زمانی روبرو بوده و لذا این شرکت جهت امکان استمرار خدمات تأمین و توزیع آب شهری قبوض آب بها را در دور دوم سال ۱۳۷۹ براساس پی نویس وزیر نیرو به صورت علی الحساب به طور میانگین جهت هر مترمکعب آب ۴۰۰ ریال افزایش داده است که با توجه به عدم رعایت الگوی مصرف و حتی ۲ برابر الگوی مصرف (۲۲/۵مترمکعب در هر ماه) شامل نرخ تصاعدی گردیده و قبض با ذکر علی الحساب بودن صادر گردیده است. شایان ذکر است در پایان دور دوم شورای اسلامی شهر یزد نرخ قطعی آب را اعلام، وزیر نیرو آن را

ابلاغ نموده که براساس آن عمل می گردد و در خصوص دور اول و دوم نیز بر همین مبنا با مشترک تسویه حساب می شود .

۲- مدیر کل دفتر حقوقی وزارت نیرو در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره **۴۷۹۱/۴۱۰** مورخ **۱۳۸۳/۲/۲۰** اعلام داشته اند ، براساس ضوابط و مقررات وقت به استناد بند (ج) ماده **۱۳۳** قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (قبل از اصلاح) می بایست شورای اقتصاد چارچوب ضوابط و سقف تعرفه های آب بهاء حق انشعاب و هزینه دفع فاضلاب را مشخص و سپس تعرفه های مربوط به هر شهر را با پیشنهاد شرکت آب و فاضلاب توسط شورای اسلامی آن شهر تعیین و توسط وزارت نیرو جهت اجرا به شرکت مربوطه ابلاغ گردد. لذا شورای اقتصاد در جلسه مورخ **۱۳۷۹/۲/۱۰** چارچوب مربوطه را تصویب و طی نامه شماره **۳۴/۳۱۲** مورخ **۱۳۷۹/۲/۲۶** به این وزارت ابلاغ نمود که براساس بند (ب) تصویب نامه مذکور افزایش قیمت خدمات آب و فاضلاب بیش از سقف های تعیین شده در مورد طرح های جدید آبرسانی به شهرها بیش از سقف های تعیین شده در مورد طرح های جدید آبرسانی به شهر ها و مراکز صنعتی با پیشنهاد شورای اسلامی شهر و تأیید وزیر نیرو مجاز گردیده بنابراین براساس ماده قانونی فوق الذکر و ضوابط تعیین شده از سوی شورای اقتصاد با لحاظ نمودن هزینه های بهره برداری از طرح انتقال آب زاینده رود به یزد، شورای اسلامی شهر یزد در جلسه مورخ **۱۳۷۹/۷/۱۸** بهای **۶۵۰** ریال برای هر مترمکعب آب را تعیین و طی نامه شماره **۱۶۰۹** مورخ **۱۳۷۹/۷/۱۹** به این وزارت خانه ابلاغ نموده و وزارت نیرو نیز ضمن تأیید این مبلغ به عنوان میانگین نرخ آب بهای مصرف کنندگان مختلف طی نامه شماره **۵۰۱۵۰/۲۰/۱۰۰** مورخ **۱۳۷۹/۸/۱۰** به شرکت آب و فاضلاب استان یزد اعلام نموده است که جدول نرخهای آب را برای طبقات مختلف براساس میانگین فوق الذکر تهیه و به اطلاع کلیه مشترکین رسانده و در جهت اصلاح صورت حساب های علی الحساب افراد اقدام نماید، حال ممکن است در یک نگاه اجمالی و مقایسه فیش های آب مشترکین محترم این تصور به وجود آید که افزایش قیمت آب بهاء برخلاف ماده (**۵**) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صورت گرفته است، لذا مزید استحضار اعلام می نماید در خصوص طرح هایی مشابه طرح انتقال آب زاینده رود به یزد که تا قبل از اجرای طرح چنین خدماتی ارائه نمی شده و بهای خدمت در زمان بهره برداری از طرح و برای اولین بار تعیین می گردد. از آن تاریخ به بعد افزایش قیمت می بایست در

چارچوب ماده قانونی فوق الذکر صورت گیرد. بنابراین مقایسه انجام شده توسط شاکی قیاس مع الفارق است کما اینکه شورای اقتصاد نیز با اعتقاد به این موضوع تعیین بهای خدمات مربوط به اینگونه طرح ها را بر عهده شورای اسلامی شهر مربوطه قرار داده است تا با بررسی کلیه جوانب امر اعم از هزینه های اجرای طرح و غیره نرخ مربوطه را تعیین نماید.

ضمناً براساس مصوبه شماره **۱۹۷/م/۳۴** مورخ **۱۳۷۶/۱۲/۲۶** شورای اقتصاد مبلغی تحت عنوان عوارض شهرداری به میزان **۳٪** کل آب بهاء از مصرف کنندگان اخذ گردیده است. علی ایحال با عنایت به موارد فوق ملاحظه می فرمایند که وزارت نیرو براساس ضوابط ابلاغی اقدام و هیچگونه تخطی نسبت به آنها نداشته است هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رای می نماید.

رأی هیأت عمومی : طبق بند (ج) ماده **۱۳۳** قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران «تعرفه های آب بهاء، حق انشعاب و هزینه دفع فاضلاب در چارچوب ضوابط و سقف مصوب شورای اقتصاد و با پیشنهاد شرکت آب و فاضلاب و تصویب شورای اسلامی شهر تعیین می گردد» نظر به اینکه تسری مصوبه شورای اسلامی شهر یزد در خصوص نرخ آب بهاء به تاریخ قبل از تصویب آن با عنایت به وحدت ملاک ماده **۴** قانون مدنی و حکم قانونگذار جواز قانونی ندارد. بخشنامه شماره **۵۰۱۵۰/۲۰/۱۰۰** مورخ **۱۳۷۹/۸/۱۰** وزارت نیرو به عنوان شرکت آب و فاضلاب یزد که متضمن اعمال مصوبه شورای اسلامی شهر از ابتدای سال **۱۳۷۹** است خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مربوط تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ دری نجف آبادی

شماره هـ/۸۵/۸۰ ۸۳/۷/۴ شماره دادنامه: ۲۱۶
تاریخ ۱۳۸۳/۶/۸ کلاسه پرونده: ۸۵/۸۰

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : اتحادیه صنف فخاران شهرستان بوکان و حومه

موضوع شکایت وخواسته : ابطال بخشنامه شماره ۱/۳/۳۴/۳۹۰۲ مورخ ۱۳۷۱/۳/۹ وزیر کشور

مقدمه : شاکی به شرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، بخشنامه و آیین نامه مفسر و مبین زوایای مبهم و تاریک و مجمل قانونی بوده و امکان توسیع یا تضییق حدود و ثغور قانون را نداشته و نمی تواند ایجاد قاعده نماید چنانکه مخالف با نظر مقنن و اهداف عالیه قانونگذار باشد . ثانیاً وفق بند الف ماده ۴۳ قانون نحوه وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در مواد معین، اخذ یک درصد عوارض از قیمت نهایی فروش محصولات و تولیدات کارخانجات و واحدهای صنعتی و معدنی و کارگاه های غیر مشمول قانون نظام صنفی تجویز شده است لیکن در خصوص واحدهای مشمول قانون نظام صنفی قاعده و مقرراتی از جانب مقنن وضع نشده است . ثالثاً، بخشنامه شماره ۱/۳/۳۴/۳۹۰۲ مورخ ۱۳۷۱/۳/۹ بدون وجود نص قانونی و مقرراتی در این خصوص ، ایجاد تکلیف نموده و اعلام نموده که یک درصد بهای فروش فخاری ها به نفع شهرداری ها به عنوان عوارض اخذ می گردد. مغایرت این بخشنامه با قانون مذکور تاحدی است که در قانون اخیرالذکر نه تنها اشاره به اخذ عوارض از واحدهای غیر مشمول قانون نظام صنفی شده بلکه اشاره به اخذ عوارض تا حد یک درصد قیمت نهایی فروش محصولات و تولیدات واحدهای موصوف شده است. اما در مانحن فیه نه تنها در بخشنامه مورد اعتراض اشاره به اخذ عوارض از واحدهای مشمول شده است بلکه اعلام گشته که سقف عوارض ۱۰٪ از بهای فروش محصولات خواهد بود. لهذا محرز می گردد که بخشنامه مورد بحث در یک اقدام تقنینی که در صلاحیت خاص مجلس نمایندگان منتخب مردم است مبادرت به وضع قانون و گام نهادن در فراتر از حدود اختیار مقام واضع نموده است. در حالی که توجیه قانونی و حقوقی نخواهد داشت . مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۲۴۰۴۴/۶۱ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۹ اعلام داشته اند، الف ... با توجه به بند ۱ ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری ، مادام که درآمدهای پیش بینی نشده کافی نباشد شورای شهر می تواند باتصویب وزارت کشور و تنفیذ ولی امر عوارضی متناسب با امکانات اقتصادی محل و خدمات ارائه شده تعیین نماید. براساس

تبصره ماده **۵۳** قانون فوق الذکر نیز تاتشکیل شورای اسلامی درهر شهر وزیرکشور یا سرپرست وزارت کشور جانشین شورای اسلامی آن شهر درامور شهرداریها خواهد بود . براساس مقرره مذکور وزیر کشور وقت به قائم مقامی شورای اسلامی شهرهای استان آذربایجان غربی درسال **۱۳۶۶** تعرفه عوارضی را طی نامه شماره **۱/۳/۳۴/۳۴۲۵** مورخ **۱۳۶۶/۳/۷** برای تنفیذ بمحضر نماینده ماذون ازقبیل ولی امر مسلمین تقدیم نموده است و حضرت آیت اله موسوی اردبیلی بنا به اذن صادره ازناحیه حضرت امام (ره) تعرفه مزبور را تنفیذ نمودند . ازجمله عوارضی که طی این تعرفه به تنفیذ نماینده ولی امر رسیده ۱۰درصد عوارض فخاری مذکور درردیف شماره **۳۸۰** است . ب ـ براساس بند الف ماده **۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت ومصرف آن درموارد معین تعرفه عوارضی را تنظیم و به تصویب رئیس جمهور وقت رساند که براساس آن کلیه کارخانجات و واحدهای صنعتی و معدنی و کارگاههای غیرمشمول نظام صنفی موظف به پرداخت ۱ ٪ قیمت نهایی فروش محصولات خود به شهرداریها بعنوان عوارض شدند ، پس از تصویب این عوارض این شبهه پیش آمد که باتوجه بوضع عوارض موصوف آیا ۱۰درصد عوارض فخاریها به قوت خود باقی است یا خیر ؟ برای رفع شبهه موضوع ازمراجع تصویب ۱٪ عوارض تولید کارخانجات یعنی ریاست جمهوری استعلام گردید که ایشان فرمودند عوارض فخاریها برهمان مبنای قبل یعنی ۱۰ درصد قابل وصول است . وزارت کشور برای رفع شبهه پیش آمد این پاسخ را طی بخشنامه شماره **۱/۳/۳۴۹۰۲** مورخ **۱۳۷۱/۳/۹** به شهرداری ابلاغ نمود . نظر به اینکه ۱۰ درصد عوارض فخاریها بااستفاده از سازوکار قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری که مستقل از سازوکار مقرر درقانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن درموارد معین است ، مراحل استصوابی خود را طی نموده ولازم الاجرا است وباعنایت به این امر که بموجب پاسخ ریاست جمهوری وقت تعرفه ۱٪ عوارض تولیدات کارخانجات مشمول عوارض فخاریها نشده وعوارض فخاری کماکان برمبنای ۱۰درصد قبلی قابل وصول است وتوجهاً به این امر که وزیرکشور درصدور این بخشنامه صرفاً درمقام ابلاغ دستور مرجع قانونی برای رفع ابهام بوده و مطلب جدیدی را تصویب وابلاغ ننموده است . رد شکایت مورد تقاضاست . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درتاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین رازینی وبا حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر

تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت بصدور رأی مینماید .

رأی هیأت عمومی : بشرح نظریه شماره **۸۰/۲۱/۲۸۶۸** مورخ **۱۳۸۰/۱/۲** فقهای محترم شورای نگهبان اخذ عوارض تولید از فخاریها به میزان **۱۰٪** در صورت داشتن آثار تورمی خلاف شرع شناخته شده و چون به تشخیص وزراء صنایع و بازرگانی عوارض مذکور واجد آثار تورمی بوده و مقام ریاست جمهوری نیز به ضرورت تسریع در کاهش آن تأکید کرده اند و هیأت عمومی دیوان بشرح دادنامه شماره **۳۷۶** مورخ **۱۳۸۰/۱۱/۲۸** به جهات فوق الذکر مستنداً به قسمت اول ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری بند **۳۸۰** مصوبه شماره **۱/۳/۳۴/۱۸۳۵** مورخ **۱۳۶۶/۲/۹** وزارت کشور مبنی بر اخذ عوارض به میزان **۱۰٪** از فخاریها را ابطال کرده است. بنابراین بخشنامه شماره **۱/۳/۳۴/۳۹۰۲** مورخ **۱۳۷۱/۳/۹** وزارت کشور مشعر بر لزوم اخذ عوارض فخاری اعم از کوره ها و کارخانجات فخاری به میزان **۱۰٪** نیز مشمول مدلول دادنامه فوق الذکر و نتیجتاً باطل و فاقد اعتبار است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ علی رازینی

شماره هـ/۸۱/۴۵۵ ۱۳۸۳/۷/۱۱ شماره دادنامه: ۲۳۴
تاریخ ۱۳۸۳/۶/۲۲ کلاسه پرونده: ۸۱/۴۵۵
مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
شاکی : شرکت زمزم خوزستان
موضوع شکایت وخواسته : ابطال مصوبه شماره ۳/۳۴/۴۳۸۹ مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۴ وزارت کشور
مقدمه : شاکی به شرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، شهرداری اهواز بر اساس مصوبه شماره ۳/۳۴/۴۳۹۸ مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۴ این شرکت را محکوم به پرداخت مبلغ ۵۳۵/۴۲۳/۸۸۷ ریال بعنوان عوارض براساس ۵٪ نمود در حالی که این تصمیم بنا به جهات ذیل غیرقانونی و خلاف مقررات است. ۱- قانون اساسی دریافت هرگونه وجه از اشخاص را منوط به وجود قانون و مقررات خاص در این زمینه می داند. ۲- رعایت تشریفات مقرر در بند الف ماده ۴۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۶۹ یعنی تصویب ریاست جمهوری در این مصوبه دیده نمی شود. ۳- دیوان عدالت اداری در موارد مشابه وضع اینگونه عوارض توسط شهرداریها را غیرقانونی و خلاف مقرر دانسته است، با عنایت به مراتب تقاضا دارد مصوبه شماره ۳/۳۴/۴۳۸۹ مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۴ وزارت کشور ابطال گردد. مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۴۳۷۲۶/۶۱ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۶ مبادرت به ارسال تصویر نامه شماره ۵/۱۷۴۸۰ مورخ ۱۳۸۲/۶/۱۲ شهردار اهواز نموده است. در این نامه آمده است : ۱- تعرفه تنفیذی عوارض شهرداری اهواز که عوارض ۵٪ نوشابه نیز ذیل بند ۴ ردیف ۳۸۸ آن قید شده مراحل قانونی تنسیق و تصویب و تنفیذ خود را حسب مقررات مذکور در ماده ۳۵ قانون تشکیلات و دیگر ضوابط مربوط طی نموده است . ۲- اصولاً دادنامه شماره ۱۱۰ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که مستند شکایت شاکی قرار گرفته مفید تسری به تعرفه تنفیذی عوارض شهرداری اهواز نیست، زیرا الف ـ همانگونه که از فحوای حکم هیأت عمومی مستفاد است، ابطال بخشنامه شماره ۱۰۷۴۱/۱/۳/۳۴ مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۰ وزارت کشور مورد عمل در شهرداری تهران و مصوبه مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۳ قائم مقام وزارت کشور مورد عمل در شهرداری تهران مورد خطاب حکم قرار گرفته است و هیچ ارتباطی نسبت به تعرفه عوارض شهرداری اهواز ندارد . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین رازینی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و

مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید :

رأی هیأت عمومی : سیاق عبارات بند یک ماده **۳۵** قانون تشکیلات شورای اسلامی کشوری مصوب **۱۳۶۱** منحصراً مفید جواز اخذ عوارض از کالاهای تولیدی و خدمات ارائه شده از شهروندان قلمرو هر شهر در جهت رفع کمبود مالی شهرداری به منظور ارائه خدمات عمومی برای آن شهر است و ظهور در اخذ عوارض از شهروندان سایر نقاط برای مصرف آن در شهر معین و خاص ندارد. بنا به جهات فوق الذکر و عنایت به وسعت بازار مصرف داخلی و خارجی نوشابه غیرالکلی و اینکه افزایش عوارض آن محدود به قلمرو جغرافیایی شهر خاصی نیست و مورد متضمن تأمین هدف مقنن بشرح مقرر در بند یک ماده **۳۵** قانون فوق الذکر نمی باشد. بند **۳۸۸/۴** مصوبه شماره **۳/۳۴/۴۳۸۹** مورخ **۱۳۶۶/۳/۲۴** وزیر کشور که عوارض فروش نوشابه غیرالکلی را **۵٪** افزایش داده است مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده **۲۵** قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ علی رازینی

تاریخ **۱۳۸۳/۱۱/۲۵** شماره دادنامه : **۵۸۷** کلاسه پرونده :**۴۳۹/۸۱**

مرجع رسیدگی : هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی : آقای یعقوب تقی دائی زاده

موضوع شکایت وخواسته : ابطال بخشنامه های **۲۴۱۵۰/۳** مورخ **۱۳۶۹/۱۱/۳۰** و **۱۰۷۴۰/۱/۳/۳۴** مورخ **۱۳۷۱/۶/۴** وزارت کشور .

مقدمـــه : شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است،ماده صد قانون شهرداری و تبصره های آن حکم بناهای مازاد بر تراکم یا تغییر نوع استفاده و یا سایر موارد را از لحاظ نحوه رسیدگی ، تعیین جریمه، میزان و نحوه وصول آن را معین کرده است و به صراحت تبصره های ماده مزبور بعد از اتخاذ تصمیم توسط کمیسیون موضوع تبصره یک آن ماده شهرداری مکلف به وصول جریمه براساس نظریه کمیسیون می باشد. لیکن وزارت کشور بدون وجود اختیارات قانونی اقدام به صدور بخشنامه های مورد شکایت نموده و در آنها قید گردیده که علاوه بر جریمه کمیسیون ماده صد دریافت عوارض متعلقه زیربناو پذیره و اضافه تراکم و تغییر کاربری و . . . نسبت به بناهای خلافی نیز الزامی است، با توجه به اینکه بخشنامه های مذکور مخالف صریح ماده صد قانون شهرداری و تبصره های آن می باشد به نظر می رسد بخشنامه های فوق الذکر فاقد وجهه قانونی و خارج از اختیارات قوه مجریه بوده لذا صدور حکم بر ابطال آنها مورد تقاضا است . مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت کشور در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره **۲۵۵۰۴/۶۱** مورخ **۱۳۸۳/۳/۲۳** اعلام داشته اند، صدور بخشنامه های مورد شکایت مستند به بند الف ماده **۴۳** قانون وصول برخی از درآمدهای دولت است که به تایید ریاست جمهور نیز رسیده است. بنابراین مستند عوارض مذکور در بخشنامه های مورد شکایت ماده **۱۰۰** قانون شهرداری نیست . بدیهی است در صورت تعارض میان این دو قانون، بند الف ماده **۴۳** به عنوان قانون موخر لازم الاجراء است . ثانیاً ، کمیسیون ماده صد قانون شهرداری در مقام رسیدگی به تخلف ساختمانی مبادرت به صدور رای و اخذ جریمه می نماید که این امر با عوارضی که براساس موازین قانونی مربوط به خود وضع می گردد دو مقوله جداگانه بوده و هر یک در چهارچوب خود قابل اعمال است . هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و

مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رای می نماید.

رأی هیأت عمومی : نظر به اینکه جرائم مندرج در تبصره های ماده ۱۰۰ قانون شهرداری در واقع و نفس الامر به منزله مجازات تخلفات ساختمانی مورد نظر مقنن بوده و انواع مختلف عوارض قانونی در حقیقت از نوع حقوق دیوانی ناشی از اعمال مجاز محسوب می شود . بنابراین بلحاظ تفاوت و تمایز وجوه عناوین مذکور در یکدیگر مصوبه مورد اعتراض از جهت اینکه مفید لزوم استیفاء عوارض قانونی مربوط است مغایرتی با قانون ندارند.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ـ علی رازینی

رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

علاوه بر اینکه مدت ممنوعیت شهرداری از صدور پروانه احداث ساختمان در اراضی غرب مسیل کن به شرح مصوبه مورخ ۱۳۶۷/۱۱/۱۱ کمیسیون ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پایان یافته است ، اساساً با عنایت به بند ۲۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری موضوع تکلیف شهرداری به صدور پروانه ساختمان در مورد اراضی واقع در محدوده شهر و همچنین مقررات قانونی تعیین وضعیت املاک واقع در طرح های دولتی و شهرداری ها مصوب ۱۳۶۷ متضمن تأیید اصل تسلیط و اعمال حقوق مالکانه تأخیر در تهیه و تصویب نقشه تفصیلی نمی تواند موجب محرومیت اشخاص در اعمال حقوق مالکانه درمدتی طولانی یا نامحدود و رافع مستولیت شهرداری در صدور پروانه احداث بنا و استفاده قانونی از حقوق مالکانه باشد. بنابراین دادنامه شماره ۱۱۴۶ مورخ ۱۳۷۵/۸/۲۹ شعبه ۱۶ بدوی دیوان که مبین این معنی است موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می شود این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۷۸/۲/۱ برای شعب دیوان و سایر مراجع ذیربط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رأی شماره هـ/۷۹/۳۸۳-۱۳۸۰/۶/۱۱

روزنامه رسمی شماره ۱۶۴۷۶-۱۳۸۰/۶/۳۱

نظر مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه

سئوال :

درمواردی که مالکین ساختمان ها برخلاف مندرجات پروانه ساختمانی و یا گواهی پایان کار نحوه استفاده از ساختمان را تغییر داده و مثلاً به جای سکونت از آن به منظور اداری یا تجاری استفاده نمایند آیا شهرداری یا کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ها می تواند متخلف را جریمه نماید ؟

نظر مشورتی :

در مورد تغییر کاربری از مسکونی به تجاری مقررات بند ۲۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری حاکم است و چنانچه مالک یا ذینفع برخلاف این مقررات اقدام به تغییر کاربری نماید، شهرداری مورد را در کمیسیون مقرر در تبصره یک ماده ۱۰۰ این قانون مطرح نموده و کمیسیون در صورت احراز تخلف مالک یا مستأجر با تعیین مهلت مناسب نسبت به تعطیل محل کسب یا پیشه یا تجارت اتخاذ تصمیم می نماید.

نظریه شماره ۷/۴۹۸-۱۳۸۱/۲/۳

روزنامه رسمی شماره ۱۶۶۶۰-۱۳۸۱/۲/۲۲